AM 7

Archives et bibliothèque diocésaine de Quimper et Léon

Document numérisé
Source : http://catholique-quimper.cef.fr/diocese/bibliotheque-et-archives.html

2011

110528

DISSADORN 6 C'HUEVRER 1875. Nº 523. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzek real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, nº 18, e Kemper*
D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 6 C'huevrer 1875.

MANDAMANT

AN AOUTROU'N ESCOP A GEMPER HAG A LEON

Evit discleria ar Jubile

Hag evit Corais ar bloas 1875.

DOM ANSELM NOUVEL

Euz a urs Sant Beneat, euz a venac'h Menez-Cassin etouez pere e virer ar genta reglen, dre c'hras Doue hag hon Tad santel ar Pap, Escob a Gemper hag a Leon, d'an dud a iliz ha d'ar gristenien fidel euz hon Escopti, salud ha bennoz en hor Zalver J. C.

H. B. K. An Ilis santel catolig a laca dirag hon daoulagad eun daolen souezus.

En dro dezhi ez euz enebourien hag o deus touet he discar ; persecutet eo en he fenn hag en he izili. Poulzet gant Satan, ar brinsed hag ar bobliou, ar bed coz hag ar bed nevez, a glask, dre lezennou disleal, miret outhi da ober he c'harg, hag he lacat dindan gallout ar re vraz euz an douar, o lamet diganthi ar frankiz-ze e deus bet digant hor Zalver hag a zo red dezhi da gaout evit procuri mad an eneou. Netra euz a gement a oufe an dud da ober ha da lavaret, ne oufe distrei an ilis dioc'h ar mission-ze roet dezhi gant Jesus-Crist. Kendelc'her a ra da vale a dreuz ar rumou tud, o scuilla var an oll broiadou tud bennoziou ha madoberou. Savet dre he zantelez dreist kement freuz a zo er bed, ha dreist sempladurez an den, an Tad Santel ar Pap, ato dizaoun ha leun a vajeste e creiz he boaniou c'hoero, a zao he zaoulagad varzu an Env, hag a ro da glevet d'an oll bed christen eur ger a drugarez hag a bardon.

Euz an oll Babet bet abaoue Sant Per, ne deus nemet Pii nao hag en defe guelet diou vech, epad he ren, bloaz ar Jubile, p'eo guir an eienen-ze a c'hrasou ne vez digoret nemet bep pemp bloas varnugent. Ar brovidanz divin, oc'h hen derc'hel e buez evit ma c'helimp kendelc'her d'hen respeti ha d'he garet, ne d'eo ket falvezet dezhi e c'halje selebri ar bloavez santel e Rom gant ar solaniteou custum. E 1850 e teue euz an harlu ; e 1875 ne c'hell ket dont er meaz euz ar Vatican ep en em lacat var var da veza dismeganset gant he enebourien. Mes evel Jesus-Christ var groaz ar C'halvar, e ped Doue da bardoni d'ar re a deu d'he bersecuti.

Ar vouez-ze euz ar Pap santel, oc'h ancounac'hat he boaniou he unan evit sonjal epken en izomou hon eneou, a dle caout, H. B. K., eur c'hras hag eur vertuz ha n'e divije ket bet, ma vije bet, e peoc'h, o lacat da dalvout he virion hag o reseo an henoriou dlet d'he vajeste a Bap. Pa deu da zigeri an tenzor euz a drugarez an Aotrou Doue, evit he ranna etre he vugale, ha pa deu da c'helver da gemeret perz er madou spirituel-ze ar re zoken ne fell ket dezho senti outhan hag a deu da ranna he galon a dad, ar vadelez a ziskuez hag ar zoursi a gemer euz an eneou, a dle teneraat ar c'halonou ar re galeta ; ha kement re, evitho da veza faziet, o deus dalc'het c'hoaz eur zantimant bennag euz ar feiz gristen, a dle senti oc'h ar vouez ho galf dre ar garantez ar vrasa ha trugarezusa.

Carget omp da zisclería deoc'h, H. B. K., e teu ar Pap, dre he lizer scrifet d'ar bed oll christen, d'ar 24 a vis kerzu diveza, carget ma zeo da ranna etrezhomp trugareziou hor Zalver Jesus-Christ, da rei d'an oll gristenien fidel euz ar bed catolig, an induljans leun euz ar Jubile, hag ar pardon leun euz ar poaniou dlet d'ho fec'hejou, gant ma raint, epad ar bloas 1875, ar pez a zo gourc'hemennet ganthan. O lacat da dalvout, en he oll leunder, ar c'hallout en deus resevet da liama ha da ziliama, e ro d'ar veleien cals muioc'h a c'hallout evit ma c'hallint rei an absolven euz ar pec'hejou ar re vrasa, sevel ar punisionou a ve bet meritet, ha dispansi euz ar vœuou a ve deut dies delc'her mad dezo.

Eur ger bennak var gras ar Jubile, en eur ho lacat

da gaout muioc'h a anaoudegez vad evit ar c'hras a ginnik Doue deoc'h en he drugarez, a roi deoc'h ar c'hoant da reseo ar c'hras-ze ha d'he miret evel eun tenzor prisius.

Hor Zalver Jesus-Christ, H. B. K., en deus prenet ar bed oc'h unani justis ha trugarez Doue dre he zacrifis. Evit repari an injur great dre ar pec'het da zantelez he Dad, map Doue, o ueza en em c'hreat den, a zo en em c'hreat cred evit ar bec'herien hag en em laket henvel outho. *Doue*, eme ar profet Isaï, *en deus laket varnezhan hon oll dorfejou.*

Jesus-Christ en deus kiniget da justis he Dad ar victim santel e deuz efaset hon oll bec'hejou, paet hon oll dle, ha prenet deomp eur pardon ha ne c'helle ket beza refuzet d'he beden ha d'ar maro en deus gouzanvet evidomp. Dre ar meritou infinit a c'houneze oc'h en em ober dister, o c'houzanv hag o vervel, en deus destumet tenzoriou a drugarez ha n'eus sond ebet dezho, hag a zo anezho avoalc'h evit paea, epad an oll amzeriou, dle an oll bec'herien, ha lacat rei dezho ar pardon leun.

Ap Pap Clement VI, en eur Vandamant brudet var ar Jubile, a ziskuez en eun doare splam ha sclear ar reglennou euz a gelennadurez an Ilis var an indultjansou.

« Map Doue, emezhan, laket d'ar maro daoust ma voa dibec'h, var aoter ar groaz, en deus scuillet, ne ket eur berad goad epken, petra bennag, abalamour d'he unvaniez gant ar Verb, ar veraden-ze a vije bet avoalc'h evit prena an oll bed, mes scuillet en deuz eur mor a c'hoad... Evit na chomje ket ar goad scuillet-ze ep talvoudegez, e falvezas dezhan destum eun tenzor evit an iliz zo ama o vrezelacaat, evel eun tad leun a vadelez a zestum danvez evit he vugale ; ha setu penauz en deus savet eun tenzor infinit evit an dud a zo antreet e mignoniach an Aotrou Doue.

« An tenzor-ze ne deo ket destumet en eul lien, na laket en douar en eur park. Mes Jesus-Christ en deuz he fiziet e Per, a zo alc'hoeziou an Env etre he zaouarn, ha d'ar re a zalc'h he blas var he lerc'h, pere a zo he vikelet var an douar, evit he ranna etre ar gristenien fidel en eun doare talvoudeg evitho. Dre-ze ar Pap a c'hell, ervez he furnez, ha pa en deus rezoniou mad da gridi e rento dre eno gloar da Zoue, ranna ar madou spirituel-ze, rei gant trugarez d'ar gristenien fidel o deus cofeset ho fec'hejou hag o deuz eur guir geus dezho, ar pardon euz an oll boan temporel dlet d'ho fec'hejou, pe euz eul loden euz ar boan-ze.

Ar memes Pab a ziskuez deomp goude an tenzor-ze cresket euz a veritou dispar ar Verc'hez glorius Vari, hag euz a re an oll dud just o deus bevet abaoue ar penn kenta euz ar bed beteg hirio. En oberou mad an eneou santel-ze ez eus bet eun dra bennag a re evit paea ho dle ho unan, eun dra bennag a re a veritou, hag a c'hell beza laket da dalvout, dre vertus communion ar zent, da gement hini a zo ama en iliz o combati var an douar. An oll dalvoudegeziou-ze, unanet gant meritou Jesus-Christ, a ra eun tenzor a zo laket etre daouarn ar Pap. Ober a ra bolontez Jesus-Christ, hini Mari hag hini ar zent, oc'h implija ar madou spirituel-ze evit diliama an eneou o deuz izom euz he zicour hag e kenver pere e c'hell *beza induljant*.

E guirionez, meritout a ra en defe vikel Salver ar bed truez outhi, an ene christen pehini goude beza antreet e gras gant Doue dre sacramant ar Binijen, a chom c'hoas dle ganthi da baea da justis Doue. Ep mar, an drugarez a Zoue e deus rentet dezhi he guir da vont d'an Env ; pardonet eo dezhi ar boan eternel dlet d'ar pec'hejou marvel e devoa cometet ; mes ar c'hras a deu da zantelaat an den, hag e deus resevet, ne deus ket miret (nemet da viana ker bras e ve bet he c'hontrision ma e defe efaset ar pec'het hag ar boan dlet dezhan), n'e deus ket miret na d'eo red dezhi efasi ar pec'hejou pardonet dre eur boan temporel ; hag ar boan-ze a dle beza paet er bed-ma dre oberou a binijen hag a boan, pe er bed all dre dan ar purgator.

Evit sicour an ene-ze eo e teu an iliz, o kinnigen da Zoue meritou infinit Jesus-Christ, re ar Verc'hez hag ar zent evel ar pez a vank d'he finijen, da c'houlen diganthi epken ober eun dra bennag a zevosion ; an oberouze, o veza bet merket gant ar Pap, o devezo dre eno muioc'h a dalvoudegez hag eur merit brasoc'h ; hag a lacai rei dezhi ar pardon euz ar poaniou temporel a dlie c'hoas da justis Doue. Madelez Doue evit ar pec'her a reseo gras an induljans leun gant an dispozitionou rekiz a zo ker bras, ma zafe d'an Env var eün evel ar bugel o tont divar font ar vadiziant, ma teufe d'a vervel dioc'htu goude beza he resevet. Benniget ra vezo Doue evit he drugarez ha n'éus termen ebet dezhi. An drugarez-ze a c'houlen ma teui hor c'halon da veza anaoudeg, hag a ra deomp eun dever da ober hon oll gallout evit lacat da dalvout donezon Doue. — Ar pabed o deus staget aleiz a induljansou leun oc'h breuriezou devot, oc'h lec'hiou santeleet dre c'hrasou roet enho, oc'h praticou a zevozion a fell d'an Ilis da velet o tec'her mad, oc'h traou consacret ha benniget ganthi. Ar Pabet dre eno, a fell dezho dihuna ar feiz, dougen an dud da hidi, ho lacat da greski ho oberon mad, rei louzou oc'h clenvejou ar broiadou tud, ha rei sicour da eneon ar purgator.

Carout a rajemp sonjal, H. B. K., e teujac'h da gaout eun istim vraz evit ar grasou-ze euz an Env a c'houlen ho tevosion, hag e teujac'h da ober ho callout evit en em lacat e stad da reseo ar frouez anezho. Hon list gousconde da lavaret deoc'h on euz aoun na ve aliez euz ho perz eur scanvadurez a speret pe eun defot a gourach aberz ar galon hag a deufe da viret oc'h trugarez an Aotrou Doue d'en em scuilla. Vikel Jesus-Christ, pa ro induljansou, n'en devez ket ato ar pez a c'hoanta, abalamour ar c'hondisionou merket ganthan ne vezont ket sevenet, hag an oberou gourc'hemennet ne vezont ket great gant ar garantez birvidig a c'helfe dizarmi justis Doue.

Trugarez an Env, a lavar deomp Pii nao en he lizer d'ar bed oll, a c'hounezer dre eur vuez santel, dre boaniou ar binijen, dre bedennou devot. Evit respont d'ar c'hras roet, e tleer nevezi ar speret christen. Ar praticou a zevosion a dle dougen ar galon da zifen guiriou Jesus-Christ. Marteze oc'h examina a zevri ho coustians, e velot, H. B. K., n'oc'h eus ket beteg henn pleustret, comprenet mad avoalc'h sonj an Ilis santel, hag oc'h euz ancounac'het re vuan ar promessaou great ganeoc'h e treid an aoterion sacr.

Bez'on euz ar fizians dous e teui an induljans vraz euz ar Jubile a embannomp, da zougen en hon escopti frouez aleiz evit santelaat an eneou. Ar c'hras a zo kinniget deoc'h gant an hini a zalc'h hirio leac'h sant Per, a dle beza evidoc'h seul bresiusoc'h ma zeo deuet da veza neseseroc'h dre an torfejou a ia var gresk var an douar, ha dre an nec'hamanchou glac'haruz a deu da renta tenval hor speret pa zonjomp en amzer da zont.

Calon an Tad santel a zo bet touchet o velet ar reuziou ken niveruz a deu da c'hlac'hari an Ilis, o velet pegement e ra he enebourien ho gallout evit lamet ar feiz christen euz an eneou, saotri ar gelennadurez guirion, ha scuilla ar c'hontam euz ho c'henteliou difeiz, o velet ar goal skueriou a laker e pep leac'h dindan daoulagad ar gristenien fidel, o velet ar vreinadurezeuz ar vuezegez oc'h en em skigna en eun doare scrijus, ha dreist oll o velet penauz e taoler var an tu a enep lezennou Doue ha re an dud, ar pez a daol pep tra en traon hag a ia bete distruja an anaoudegez euz ar gnir e speret an dud. Evit digas louzou oc'h ar goal glenvejou crog e tud ar vro, eo e teu d'hor gelver oll, H. B. K., da dostaat oc'h Doue dre ar beden hag ar binijen.

Biscoaz, e mare ebet euz an histor, ne deo bet neseseroc'h herpel oc'h ar fals credennou en em skign dre ar bed, o prezeg ar guirionezou santel euz an aviel ; herpel oc'h ar visou en em ziskuez ep mez ebet, hag a gaf zoken tud da ober ho meuleudi, o ren eur vuez santel ha christen ; herpel oc'h ar speret a zizentidigez a laca ar freuz en oll broiou, dre ar speret a zentidigez oc'h lezen Doue pehini a zesk deomp ez eo Doue ar c'henta mestr, hag e lavar deomp ive respeti ar re a zo, dre vir, ar c'hallout etre ho daouarn. Ar vroad tud ne c'hell beza saveteet nemet distrei a rafe oc'h Doue, nemet plega a rafe da lezennou, da gelennadurez an Ilis santel catolik ; hag eun dever eo evit pep den honest hag a skiant vad digas he vean evit sicour sevel adarre en he za ar c'horf-ti-ze discaret ; ar pez a rai o pratica a zoare he zeveriou a relijion hag ar vertuziou christen.

Gras ar Jubile, H. B. K., a c'hell ober burzudou. En em ginnigen a ra deoc'h evel eur sclerijen e creiz an denvalijen a vir ouzoc'h da velet hent ar vuez dre behini e kerzit, evel eur choser da stanca oc'h an doureier a c'hourdrous distruja oll, evel eul louzou dous scuillet var ho couliou ha re ar vroad tud ma emaoc'h o chom en ho zouez. Pebez chenchamant burzuduz a ve great er bed, ma teufe an oll, braz ha bihan, paour ha pinvidik, goude beza en em anavezet cablus dirak Doue, goude beza gouelet d'ho faziou ha d'ho fec'hejou er c'hoervder euz eur galon glac'haret hag humiliet, da reseo dre ar gommunion santel ar c'hras a zantela hag a ro ners d'an eneou ; ha ma en em lacafent goudeze a zevri da derri goal voazamanchou ho buez, evit pratica ferm ha calonek kenteliou santel an aviel !

Hennez eo ioul Vikel Jesus-Christ a ginnik da Zoue he bedennou hag he boaniou, o c'houlen, dre bedennou birvidik, ma teui he oll vugale da ober frouez din a binijen, ha da bada en daelou evit gallout eosti el levenez. Ho pidi hag hoc'h aspidi a reomp, H. B. K., da silaou ar vouez-ze euz ho tad ; na galedit ket ho calon oc'h ar c'hras a ginniger deoc'h, deoc'h-hu bugale muia caret gant ar vadelez divin, c'hui pere oc'h eus miret gant soursi hag evesdet feiz ho tadou coz.

Deut da dreid ho peleien ; gouzout a rit pe gen douget int evidoc'h ; deut da ziscarga ho pec'hejou a ra eur beac'h var ho coustians ; deut da gemeret rezolusionou mad ha cre evit na deuot mui da c'hlac'hari calon Jesus-Christ. Induljans solanel ar Jubile, ar bresiusa a gement a zo e tenzor an Iliz, a greai en hoc'h ene ar vuez e guirionez christen, hag a zougo frouez aleis, frouez hag a bado, frouez a venediction hag a zantelez.

Bak-se,

Goude beza goulennet sicour oc'h an hano santel a Zoue, ha kemeret ali hor breudeur ar Chalonied euz an ilis-veur, catedral a Gemper ;

On eus gourc'hemennet hag e c'hourc'hemennomp ar pez zo ama varlerc'h :

Evit ar pez a zell oc'h ar Jubile.

Art. 1.

Embannet eo ha chom a ra embannet en hon escopti al Lizer scrifet d'ar bed oll gant hon tad santel ar Pap Pii nao, euz ar 4 a vis kerzu 1874, a gomans dre ar c'homzou-ma : *Gravibus Ecclesiæ*, hag a ro an induljans leun euz ar Jubile.

Art 2.

Setu ama ar c'hondisionou gourc'hemennet evit gounit induljans ar Jubile : 1° Cofez gant eur guir geus d'he bec'hejou ; 2° Communia er stad ma c'houlen ar zacramant e tostafet outhan ; 3° Bizita gant devosion, epad pemzek dez dioc'htu, pe pemzek dervez, dervez brema, dervez eber, peder ilis merket evel stasionou, ha lavaret, e peb bizit hag e peb iliz, eur beden bennag a c'hinou, evit skuer, pemp *Pater* ha pemp *Ave Maria*, evit mad ha prosperite an Ilis santel catolik, evit ma vezo dic'hriziennet an hereziou ha ma tistroi oc'h Doue ar re zo en eur fals-creden, evit ar peoc'h hag an unvaniez euz ar bobl christen, hag evit intansionou an tad santel ar Pap. — An oll oberou-ze a dlevezo beza great epad ma reno ar bloas 1875.

ART. 3.

An oll veleien aprouvet ganeomp evit cofez en hon escopti, a c'hell silaou cofession kement hini a deui d'ho c'haout evit ar Jubile, rei dezho an absolven evit ar c'hre euz ar goustians hag evit eur vech epken, en eur rei dezho eur binijen talvoudeg evit ho zilvidigez, euz ar *c'haziou* ha *sansuriou reservet* d'ar Pap ha deomp, nemet euz ar re a zo merket e bull an Tad santel.

Chench a c'hellint ive ar veuou en oberou all a zevosion talvoudeg evit ar silvidigez; nemet bez'e vent e niver ar re zo merket e liziri ar Pap.

ARN. 4.

Ar relijiuzed hag al leanezed, couls hag ar re zo nevez eat er c'houenchou, a c'hello ive mont da gofez, evit ar Jubile, gant kement beleg euz hon escopti a zo aprouvet evit cofez leanezed ; mont a c'hellint ive davet ar chaloniet hag ar bersoned canton.

ART. 5.

Communion ar Jubile a c'heller da ober en iliz euz an escopti a garo ar gristenien da choas. — Communion Pask ne c'hell ket servichout evit ar Jubile. Ar vugale n'o deus ket great c'hoaz ho fask kenta a c'hello gounit an induljans oc'h ober an dra e pehini e vezo chenchet dezho gant ho c'honfessour an dever da gommunia ha da ober an traou all gourc'hemennet dre ar Vull.

ART. 6.

Lacat a reomp evit stationou, e Kemper, ouspen hon ilis Cathedral, ilis Sant-Vaze, ilis Loc-Maria, ha chapel Sant-Joseph.

Er parreziou all euz an escopti, e cargomp ar bersoned canton hag ar bersoned all da rei da anaout an ilizou hag ar chapelou e pere e tlevezo beza great ar bizitou gourc'hemennet.

ART. 7.

Superioret ar c'houenchou leanezed cloastret, aumonierien ha chapelenedi an tiez scol, an hospitaliou, an tiez a refuch, ar prizoniou, a c'hello chench ar bizitou gourc'hemennet en oberou a garantez, a zevosion pe a relijion a gavint dereat.

ART. 8.

Alia a reomp ar bersoned canton hag ar bersoned all da brepari ar gristenien fidel da reseo gras ar Jubile, oc'h ober prezegennou dreist ordinal a zigaso buez er feiz hag en devosion en eneou.

Permeti a reomp dezho rei benediction ar zacramant eur vech bemdez varlerc'h ar prezegennou-ze, ha d'an dervez ma serro ar pez a vezo bet great dirag an oll. (An exersisou public.)

ART. 9.

Digas a reomp da zonch d'an oll gristenien fidel euz a gomzou ar scritur sacr pere a ziskuez deomp pebez vertuz e deuz an aluzen hag an oberou a drugarez evit prena ar pec'hejou ha tenna ar grasou a deu da santelaat ; ho alia a reomp d'en em zervichout euz ar voien-ze evit tenna varnezho gant puillentez benedictionou an Env.

Evit ar pez a zell oc'h amzer santel ar C'horais.

ART. 10.

Dre ar c'hallout roet deomp dre eun indult bet digant hon tad santel ar Pap d'ar 17 a vis Genver 1872, ec'h otreomp ma vezo debret kig adaleg ar c'henta sul euz ar C'horais beteg ar meurs euz ar sizun santel, hag ive d'ar meurs-ze. Gallet e vezo dibri kik d'ar zul, d'al lun, d'ar meurz ha d'ar iaou ; d'ar zul da veur a bred, hag en deveziou all, da eur pred epken. Ne dleer ket rei kig ha pesket d'ar memes pred, da zul ken nebeut ha d'an dervezion all.

Ar re n'int ket oblijet da iun, pe a zo dispanset euz ar iun, a c'hell dibri kig ouspen eur vech bemdez.

ART. 11.

Gallet e vezo dibri amann, leaz ha fourmach epad ar C'horaiz oll ; ha viou beteg ar meurz euz ar sizun santel, hag ive d'ar meurs-ze.

ART. 12.

Ar gonfessoret, personed hag *aumonierien* a c'hello ouspenn, gant n'her graint ket en eur feson jeneral, disclera ez eo dispanset, hag euz ar iun, hag euz ar vijel, n'eus fors pe zeiz, ar re o deuz eur rezon vad bennak da c'houlen an dispans-ze.

ART. 13.

Ervez ar pez a c'houlen an tad santel ar Pap, ec'h aliomp hag e pedomp ar gristenien fidel da ober oberou mad hag aluzennou en eskem ar pez ma tousaer al lezen evitho. Sonch o devezo e c'hell an ilis, dre ma zeo hi a varn petra zo red d'he bugale, chench eur binijen en eur binijen all, ne c'hell ket avad teleur ar binijen a gostez.

ART. 14.

Ar gristenien a c'hello rei d'ho fersoned, pe aumonierien, pe teleur en eur c'hef a vezo laket evit se en oll ilizou, an aluzennou a roint evit oberou mad an escopti.

ART. 15.

Ar bastored a c'hello digeri Pask eun nebeut kentoc'h eget an amzer merket gant an Iliz, hag he asten eun nebeut goude ; ne dleint ket gouscoude, e penn ebet, mont pell dioc'h an amzer merket gant an ilis.

ART. 16.

Dre vertuz eun indult euz ar 4 a vis Du 1874, beteg an 31 a vis Kerzu 1875, e nevezomp an otre da zibri kik da zadorn a zo bet roet bete vrema, hag e pedomp ar gristenien da ober aluzennou hag oberou mad e plas ar pez ma tousaer evelse evitho lezen an ilis.

Ar bersoned canton hag ar bersoned all a explico ne deo roet an dispans-ze nemet evit an dervezion sadorn e pere n'oar ket oblijet da iun.

Hag e vezo ar vandamant-ma lennet e pron an oferen bred, en oll ilizou euz hon escopti, d'ar zul goude ma vezo resevet.

Roet e Kemper, dindan hor sin ha siel hon armou, ha sin secretour an Escopti, an trivac'h a vis Genver 1875, deis gouel cador sant Per e Rom.

† D. ANSELM,
O. S. B.
Escob a Gemper hag a Leon.
Dre an Aotrou'n Escop :
PEYRON, CHAN. HON.
Secretour.

En eur gazetennik vihan, hanvet *Cannadik Galon Mari* e cavomp eul lizer scrifet gant an tad Royer, a gompagnunez Jesus, missioner er Chin, eleac'h ma ro da anaout penauz en em skign ar feiz er vro-ze. En em skigna a ra dre sicour merc'hed euz ar vro, gounezet da Zoue, ha deut da veza christenezed vad ha birvidik. Ho henvel a rer eno *Guerc'hezed abostolik*. Ar re-ma a ia d'an tiez, hag en em laca da ober labourou merc'hed an ti, da neza, pe da aoza ar bouet, pe da ober n'eus fors pe seurt labour all. Neuze en eur ober ho labour e tescont ho relijion d'ar re ne ouzont ket, ho fedennou, ar c'hatekiz, ar Rozera, etc.

Abaoue eun nebeut bloaveziou o deus scoliet evelse c'huec'h pe seis mil a dud vraz, hag evit ar vugale o deus badezet ha caset d'an Env, den ne voar pe ger braz eo an niver anezho.

Souezet e vezer, pa dremener dre ar c'heriadennou ma zeo bet ar guerc'hezed abostolik-se enho, o caout eno christenien ha ne ouzont nag *a* na *b*, ha n'o deus bet morse an distera tam descadurez, hag a voar dindan envor ar pedennou noz ha mintin, ar c'hatekismou, ar Rozera, pedennou hent ar groas, pedennou an oferen.

An tad Clavelin en deus lezet var he lerc'h seiz euz ar guerc'hezed abostolik-ze; ha dezho omp dleour euz ar c'huec'h pe seis mil den braz a zo en em c'hreat christenien abaoue seis pe eis vloas. An tad Clavelin eo en devoa fontet ar guerc'hezed abostolik-ze, ha setu ama penaus :

O veza o rei mission etouez christenien Kintonghias, e voa mantret o velet pe gen dilezet e voa ar gristenienze ha pe gen nebeut a dra a vouient.

Ho c'honsacri a reas d'ar galon sacr a Jesus.

O veza cavet eno eur gristenez vad hanvet Catell, he fedas da scolia ar re anezho a vouie nebeuta, ha da zeski dezho an doare da gofez ha da dostaat oc'h ar gommunion.

Catell a voue eta ar genta guerc'hez abostolig, hag eun dudi oa guelet pegement a boan a gemere evit ober mad he c'hark.

Eur vaouez coz, scoliet ganthi, a deuas da drugarecat an tad goude m'e doa resevet ar vadiziant. An tad a veulaz ar Verc'hez Catell, hag a lavaras d'ar vaouez coz : « Brema ez ez da zistrei d'as carter, a zo c'huec'h leo ac'hann, hag e c'hounezi da Zoue da dud, da amezeien, etc... »

— Ober avoalc'h a rin, emezhi ; mes me ne ouzon netra. Roit din ar Verc'hez Catell, ha me a bromet deoc'h he zicourin, he c'hasin da di va c'herent, va mignoned ; hi a vouezo ho scolia, ho gounit da Zoue ; ha neuze e teuot da zevel eun iliz en enezen.

— Hag a vezo great, eme an tad. Ahanta, Catell, emezhan, contant oc'h-hu da vont gant ar vam goz-ma da enezen ar forbaned ?

— Ne c'houlennan ket guell, eme ar Verc'hez oc'h en em lacat var he daoulin. Roit din ho pennoz ma zin en hent, hag e guirionez e zeaz en hent en dervez-ze.

Ober a ra triugent leo da heul ar vaouez coz-ze, o pidi calon Sacr Jesus hag o lavaret ar Rozera evit ar vro baien-ze a vel evit ar vech kenta.

An diou veachourez o veza en em gavet da dremen dirag eun templ paien, a velaz eno eur vanden vraz a dud. Eun den possedet a ioa eno, digaset d'ar bonzed (beleien an idolou) evit ma casjent an diaoul anezhan. Edont abaoue peder heur horolach o labourat evit kementse ; an drouk speret avad ne rea van.

Mignonezed d'ar vaouez coz o veza he guelet o vont ebiou ep chom a za, a redas var he lerc'h d'he gelver, houma a respontas :

— Me ne bedan mui eveldoc'h ; me zo christenez, hag a ador ar guir Doue, mestr an Env.

— Petra eo hennez, mestr an Env ?

— Sellit, setu aze eur Verc'hez christen hag a lavaro deoc'h petra eo.

Catell en em lakeaz eta da goms. Ar merc'hed he silaoue gant evesdet. Ar bonzed ho unan a dosteas.

— « Ar bonzed-ze, emezhi, a zo o pidi ho *Foussahs*, (ho Doueou), coll ho amzer a reont avad. Ar *Poussahs-ze* o deus discouarn ha daoulagad, mes ne glevont na ne velont. Neuze o trei oc'h ar bonzed, e lavaras dezho :

— Criit creoc'h-ta ? ho *Poussahs* a zo bouzar.

— Ar Verc'hez Catel a zo ar virionez ganthi, emezo oll.

— Mad, emezhi, mar ema ar virionez ganhen, en em lakit eta ganhen da bidi mestr an Env, hag e pareo ar possedet-ze.

Ar bonzed, skuis ma voant o pidi en aner, a lezas Catel da dostaat, hag he fedas da ober ar pez ne c'hellent ket da ober ho unan.

— Hen ober a rin, emezhi, ia gant ma em silaouot.

Neuze en em lakeas da goms dezho euz a Zoue, euz ar baradoz, euz an ifern, euz an den hag euz ar pez ma tle dont da veza.

Goudeze, o tostaat oc'h an den possedet, e lavaras dezhan :

— Me bromet deoc'h e viot pareet dioc'htu, mar kirit adori ar guir Doue, c'hui ha tud ho ti.

— Hen ober a rin, eme ar possedet.

Neuze Catell, leun a feiz, en em lakeas var he daoulin, hag a reaz eun act a gontrition. Goudeze e kemeraz eur

vuredad dour benniget a ioa ganthi, e taolaz anezhan var an den possedet, hag an drouk speret a dec'has kuit dioc'htu.

Ar guerc'hezed abostolik-ze a ra eur retred vardro kal-ar-goan ; neuze ez eont en hent diou ha diou, unan goz hag unan iaouank, da glask eneou da c'hounit da Zoue. Bale a reont evelse epad ar sizun, ha ne zistroont nemet d'ar sadorn da noz. Antronoz ar gristenien nevez a deu d'ho c'haout evit deski ar c'hatekiz hag ar pedennou.

Ar guerc'hezed-ze a vez digemeret mad e pep leac'h ; calz a boan avad o deus da c'houzanv, o cousket bemnoz var ar c'holo ; mes ar pez o deus da c'houzanv a ginnigont da Zoue evit ar baianed, evit ar gristenien nevez, hag ive evit hon Tad Santel ar Pap.

Catell a voue tost dezhi beza lazet gant ar bonzed a grogaz enhi hag he zourmantaz e meur a c'hiz, beteg he lezel evel pa vije maro. Mes hirio e ra adarre he labour coulz ha biscoas. G. M.

Clenved ar gear.

IV.

Pa guitaiz ar presbital-ze a Arbrel eleac'h n'oa ket falvezet rei lojeis din, e voa nos du, ha glao a rea.

Ne rea ket a c'hlao dourbil, mes eun doare erc'h teuzet a goeze, hag a stage oc'h va bleo. Petra bennak n'oa ket c'hoas divezad n'oa den er ruiou ; al leterniou ne roent couls lavaret tam sclerijen.

Fur e vijen bet ma carjen beza clasket lojeiz eno ; hogen diskuizet oan ha counnar a ioa enhon.

Neuze aoun am oa ive na lacaje ar person an archerien var va lerc'h evel varlerc'h eur vacabant. Cridi a rean e c'heljen errnout e Tarar, eur bourg ha ne ma ket pell ac'hano, araok ma vije serret an doriou. Eno ec'h esperen caout eur guir veleg, eur person hag en divije calon eur beleg a Vreiz, hag am digemerje evel eur breur. Ar gentel am oa bet en Arbrel n'e devoa ket great din chench mennos.

Goulen a riz eta hent Tarar ; diskuezet e voue din, hag en em lakis da vale.

Keit ha ma edon e kear, n'em oa ket gouezet pe gen tenval oa ; hogen eat er meaz a gear en em gaviz e creiz eun denvalijen ken du ha ken teo, ma na velen ket diou gamed araozon.

Guelet a ris neuze ha bez'edo va armou ganhen, hag en em lakis da vale, ha da vont buana ma c'hellen, o telc'her gant creiz an hent bras.

Ne livirin ket deoc'h pe doare bro a zo eno, rak ne velen netra. E kement ha ma c'hellen divinout eun dra bennag, e creden e voa a zeou din eur menez huel, hag a gleiz eur stanken zoun gant eur frout pe eur sterig a gleven o trouzial en he gouelet.

Neuze e teue em speret ar zonch euz al lutined, euz an teuziou noz am oa clevet comz anezho ; hogen evel ne greden ket e vije traou evelse, n'em oa ket a aoun ,razho ; aoun am oa avad rak al laeron, ne ket digouezout a raje ganhen unan bennak ha denna diganhen ar pezig am oa.

An aoun, a leverer, a ro diouaskel d'an den ; mes pa vez cre, e lam he ners diganthan, ha netra ne deo ker skuizuz ha ma zeo bale ep gouzout pelec'h e zer. Mont a rean eta goustadik, va baz ganhen em raok evit miret na dajen da steki eun tu bennak. Va zreid a ioa er vouillen, rag eur guiscad libistren a ioa var an hent. Va facad a ioa ganhen dindan va c'hazel hag a iea pounneroc'h pounnera dre ma c'hlibie gant ar glao.

Ar veac''h em oa baleet eun heur evelse, ma voan eat skuis maro. Nebeut a hent am oa great, hag e sonje din ne gafchen ket ar penn anezhan. Naoun am oa ive, ha n'em oa tam da zibri, rak n'em oa prenet tam en Arbrel.

Neuze e teuas da zonch din euz a di va zad, euz an oalet tan mad enhi, eus va guele aozet mad din gant va mam, hag e pehini e cousken ker c'hoek. Brema edon pell ac'hano, e creiz an noz, va unan, ep anaout va hent, ep gouzout peleac'h e zean, ha marteze a dost din lamponed hag a deuje da zailla varnhon pa zonchen nebeuta. Ha marteze va c'herent a ioa nec'het ganhen.

— Mes nan, a lavaren ouzin va unan ; va zud o devezo leonet va billet, hag evelse e c'hellan beza dizoursi, hag hi ne vezint ket nec'het.

Dont a rin d'ar gear pa'm bezo great va zro, ha neuze ar blijadur d'ho guelet a vezo brasoc'h. Ha neuze pebez plijadur a rin dezho o conta an troiou a vezo digouezet ganhen. Hag e guirionez er momet-ze e tigoueze ganhen unan eus va zroiou, rak bale a rean dindan ar glao erc'h, va c'hof a ioa goullou, ha va divesker ne felle dezho mui mont var araok.

Edon e gortos da gaout eun hostaliri bennak var va hent, hag e sellen a ziou hag a gleis da glask guelet eun tu bennag eur c'houlaouen o para dre eur prenest. Gouscoude em oa aoun rag an hostaliriou. Clevet em oa ken alies lavaret e cavet enho avechou potred an trouc'h-ialc'h, ha me, ma vije lamet diganhen ar pezig am boa, petra deujen da veza ?

Siouas ! caer am oa sellet, ne velen netra, ti ebet. ato a zeou ar menez ; ato a gleiz ar stanken gant he frout, ato dirazhon eun hent ha ne velen ket, ha n'en doa ket a zoare da gaout termen.

Nebeut ha nebeut e teuis da veza ker skuis ma na c'hellen mui bale. Petra da ober ? Gourvez var an hent er vouillen ? Chom em za da eana, harpet var va baz ? Ne c'hellen ober nag an eil nage egile, pe e voa great ganhen. Clask a riz eta mont c'hoaz eur pennad bennag a ruz. Evit doare e trois neuze divar greiz an hent bras, rak va baz a ieas da steki oc'h eun dra galet. Hogen eur bern mein a ioa eno torret gant ar c'hantonier.

N'oa ket eur guele soubl ; n'eus fors, guelloc'h oa eget pri, hag en em astennis varnezhan, ne ket evit cousket, mes evit diskuiza. Ne voue ket pell avad na zantis va izili o sounna ouzin, o scorna gant ar riou. An avel a c'houeze varnon, hag an erc'h teuzet a iea bete va c'hroc'hen. Guelet a ris ne c'hellen ket chom pell eno pe ne zafchen mui.

Setu me-ta o sevel var va azez. Neuze e cleviz eun trous bennag o tont dre an hent am oa great va unan. Clevet a rean trous chadennou hag oroullou. Kirri chalhoterien eo a deue var va lerc'h. Neuze en em gredis saveteet. A dra sur, eme ve, em lezint da zevel en unan euz ar c'hirri-ze, hag em dougint beteg ar bourk tosta.

Poa deut ar c'hirri beteg enhon, ne veljon den ebet. Hag en em souchet oant en ho c'hirri ? pe chomet oant varlerc'h? Tri gar a ioa an eil varlerc'h egile, ha n'oa letern nemet oc'h an hini araok. Mea gemeras va lacat, hag her stagaz oc'h lost ar c'har varlerc'h, ha neuze crok va unan e lost ar c'har, e ziz adarre eur pennad.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Ar breur Sulpis.

II.

Ar breur Sulpis, en he brizon, a rea, evel ma on eus lavaret, evel pa vije bet en he sellulen, e ti he vreudeur. Abred avoalc'he cave dezhan e vije kemeret anken pa vije deut ar mare diveza. Pa deue an deiz, ar brizonierien en em gave brao. Eun dra bennag o doa evit ho disenouí. Dont a reat da zigas bara dezho, ho c'has a reat da bourmen er meaz, epad tri c'hard heur, da gemeret ear, heol ha sclerijen ; clevet a reant eur goms bennag ama hag ahont ; clevet a reant ive an tennou canol o crozal. — Neuze ec'h esperent e teuje unan bennak d'ho zavetei.

Breur Sulpis a espere muioc'h eget nicun. Den gae dre natur, ne zonjaz ober tam goad fall. Dont a rea da zonch dezhan euz ar c'hanaouennou en doa canet guechall var ar meneziou, euz a ganticou ar c'hatekiz, hag en em lakea d'ho c'hana a vouez izel. N'en doa mui ar c'houbari euz eur prizonier. Unan euz ar gardianet a zigasaz eul levr dezhan ; kementse a voue eun dizenouamant evithan, na lenne avad bemdez nemet eur pennadig, evit ma padje hirroc'h al levr.

Ne ancounec'hea ket ken nebeut he zeveriou a relijius ; pidi a rea, ober orezon ; gouzout a rea e c'halle beza galvet da vont d'ar maro euz ar prizon-ze, rag ar gommunardet n'oant ket tud tener a galon.

Digouezout a reaz ar zul 24 a vis Mae. Breur Sulpis, n'en doa bet oferen ebet ar zul araog, ha ne entente ket tremen ar zul evelse bep tro evel eur paien, zoken e prizon Mazas. Pa n'en doa na belek nag aoter, setu hen oc'h en em lakat da gana an oferen, evel pa vije bet oc'h al letrin, *introit, kirie, Gloria in excelsis, Credo*, etc., ha kementse a leiz he vouez, ken na dregarne an ti ganthan, ep soursial euz ar pez a c'helje digouezout.

Prizonierien Mazaz a glevaz eta er sulvez-ze cana an oferen bred, ha goudeze ar Gousperou var toniou ar goueliou bras.

Ar brizonierien a voue souezet da genta, mes abenn eur pennad en em lakejont da heul ha da zicour cana ive.

Mad, peger cris bennak ma voa ar gommunardet, breur Sulpis ne voue ket puniset evit he hardiziegez, ne voue ket zoken gourdrouzet.

Hogen soudardet Versail a dostea, hag ar gommunardet a vele ervad e voa red dezho plega. Ar re anezho a ioa e penn ar re all, o doa pephini en he c'hodel eur *pas-port* evit gallout tec'het.

Lezel a reant avad gant ar re a ioa dindanho an urs da luzilla an oll brizonierieu a ioa e cred.

Kementse gouscoude ne voue ket great. Ar brizonierien, dre all unan bennag anezho, o c'houzout ervad e tostea ar zoudardet, o doa stanket dor ho sellulennou, hag o doa sonch d'en em zifen enho. Eu eur penn all euz ar prizon, eur brigadier a viras na vije executet urs ar gommunardet, hag a zigoraz an nor var ar brizonierien, en eur lavaret dezho :

— Emaoc'h e frankiz, en em zaveteit !

Ar breur Sulpis a ioa e niver ar re-ma.

Cridi a c'hellit ar brizonierien o clevet ar brigadier o lavaret dezho en em denna, ne chomjont ket da varc'hata. Hi pere ne c'hortozent nemet ar maro, a ioa evel pa vijent rentet adarre d'ar vuez.

Ar bouliji a glevet o sutal dre Vazas ; an tamou obuz a ziskare mogeriou hag a vruzune doriou, prenecher. Mes ar brizonierien a ioa e frankiz, hag e cavent guelloc'h c'hoaz en em lacat var var da veza tizet gant ar bouliji, eget chom eleac'h n'o devoa nemet ar maro da c'hortos.

Eüruz en em gavent da c'hellout en em denna ac'hano. Bete neuze o doa kemeret ar bed evel ma teue. Calz anezho, evel ar breur Sulpis, o doa en em laket, guella ma c'hellent, e stad do vont dirak Doue, mes ar vuez zo c'hoek da goll, ha brema pephini a zonch da lacat he vuez e savete.

Breur Sulpis, lijer, a zo ep dale er meaz euz an tachad-ze eleac'h ma coeze bouliji. Ne zonje nemet d'en em renta en he gouent a Vaugirard. Mes ne anaie ket ar c'harter a Bariz ma edo enhan, hag e zea, eün dirazhan ep gouzout mad pe var zu e zea. Setu hen o coeza, e stread Daumesnil, var eur vanden gommunardet a ioa eno o sevel eur c'hae huel, gant mein bave ha traou all, a dreuz ar ru. Breur Sulpis a voue croget enhan, ha great dezhan labourat gant ar re all.

Goude m'en doa great epad teir heur, al labour boanius-ze, eur c'hommunard, o velet peger skuiz oa, a lavaras dezhan :

— Guelet a ran n'emaoc'h ket mad aze ; c'hui a dle beza eur person ?

— Salocras, sitoian, me n'oun ket person, en em dromplaa rit.

— E peleaé'h emaoc'h-hu o chom !

— E ru Vaugirard, n° 92.

— Ah, ia... e ti ar jesuisted ?

— Oh, ne ket, e ti ar vreudeur.

— E ti an *tad* Philip ?

— Ia, dres, eno.

— Ah, neuze eo eun afer all ; me zo bet savet en ho zi e Passy hag a anavez mad an *tad* Philip ; eun den mad hennez avad, hag a voar scolia bugale ar bobl, ha ne drahiso ket ar republik. Gortozit, me ia da gerc'hat an urs d'ho lezel da dremen.

An ofiser a voue eun heur oc'h ober he dro, hag ar breur Sulpis a renke delc'her da zevel mein an eil var egile. Ar breur a gavaz hir an heur-ze, ha sonjal a rea dezhan ne zistroje ket he ofiser. Dont a reas gouscoude, ha ganthan an urs da loskel ar breur da vale, hag e reas dezhan tremen dreist ar c'hae mein.

Hogen ar breur en em gavaz ama adarre ne vouie ket peleac'h e zea. Mont a rea en dra c'helle, hag e claske ar ruiou eleac'h ma zoa nebeuta tud. Mes e ru Charenton, eur ru enk, en em gavaz adarre gant eur vanden gommunardel all, o sevel ive eur c'hae mean, hag ama e voue croget enhan eun eil guech.

Setu aze eun urs roet din da vale, eme ar breur o tiskuez he dam paper.

— Ne anavezan ket a baperiou evelse.

— Mes sitoian...

— Mad, mad, me zalc'h ac'hanoc'h ama, rak ni on euz izom tud.

— Me zo prest da vervel gant an naoun hag ar skuisder.

— Ama ez eus bouet. Alo, roit eun habit hag armou d'an den-ze.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Eskibien Frans. — An Eskibien, e Frans, a zo brema c'huec'h ha cant anezho. Bez 'ez eus 18 Arc'hescop, ha pemp anezho zo Cardinalet, Arc'hescop Paris, Arc'hescop Bezançon, Arc'hescop Bourdel, Arc'hescop Rouan, hag Arc'hescop Cambre ; neuze ez euz unneg escob ha triugent, pephini e penn he escopti. Bez 'ez euz ouspen seiteg escob all ha n'o deus ket a escoptiou, a zo great eskibien evit ar broiou estren pe ar missionou, pe o deus kuiteet an escoptiou ma zint bet enho.

Euz ar c'huec'h escob ha cant-ze, ez eus c'huec'h hag a zo tennet euz eun urs relijiuzet bennak. An Aotrou Nouvel, escop Kemper, a zo a urs Sant Beneat. An Aotrou'n escop Charbonel a zo cabucin. Ar C'hardinal Guibert, an Aotrou'n escop Allard hag an Aotrou'n escop Jancard, a zo euz a Obladed Mari consevet ep pec'het ; an Aotrou Perraud, escob Autun, a zo euz a dadou an Orator a Frans.

An daou gosa euz an eskibien-ze eo escop Clermont hag escop Bayon, ganet ho daou e mis Du 1793. Aotrou escop Clermont eo ar c'hosa evel escop.

An eskibien n'o deus ket a escoptiou, a zo lod anezho chalonied a Sant Denis, lod all a zo en eun escopti laket da zicour escob an escopti-ze.

An Aotrou Kerloc'h, vikel er Roc'h, zo hanvet person Lababau.

Heritach eur medesin. — Ar scritur sacr a lavar deomp henori ar medesin abalamour ma on euz izom anezhan, hag a dra sur ar medesin, gant sicour Doue, a rent ar iec'het da veur a hini. Hogen ep mancout d'ar respet ha d'an anaoudegez vad dlet d'ar medesin, e c'heller ober eur musc'hoarz o lenn ar pennadig histor-ma :

E Fontainebleau e varvas n'eus ket pell eun itron goz, dek vloaz ha pevarugent e devoa. An itron-ze a ioa pinvidik braz hag e devoa calz a speret. Deiz he maro e voue digoret he zestamant, hag e voue cavet an artic-ma ebars :

« Rei a ran d'am medesin, en deus bet soursi ac'hanon hag en deus va laket da veva ker coz, kement a zo er c'houfr dero coz a zo em c'habinet. Alc'huez ar c'houfr-ze a vezo cavet em guele dindan ar golc'he-jou. »

An heritourien a scrabe ho fenn : Asa, emezho, ar voereb coz e devezo roet he danvez, pe da viana eul loden vad anezho d'ar medesin !

Galvet e voue ar medesin. An noter a glascaz alc'hoez ar c'houfr da rei dezhan. Digoret e voue ar c'houfr, ha petra a voue cavet ?... An oll buredadou louzou en doa roet ar medesin pe en doa gourc'hemennet d'an itron goz da gemeret abaoue ugent vloaz ! Edont eno oll dioc'h reng, ep ma vije bet divontet nicun anezho !

Dissul 24 a vis Genver, e voa e Kemper taoliou avel foll ha talmou curun. Evit doare e voa amzer arneuog ive e lec'h all, rag ervez ar c'heleier, ar gurun zo coezet e meur a lec'h euz an escopti.

Er C'hastel nevez eo coezet ar gurun var an iliz, epad gousperou ; tri den a zo bet scoet ha discaret ; nicun anezho gouscoude ne deo bet goal c'hloazet.

E Castel, e tour caer Creisker, eo en em gemeret oc'h ar varren honarn a zifen an tour oc'h ar gurun, (paratonnerre) e deuz he nezet hag he distaget.

E Plouezoc'h e deus discaret pignon eun ti, hag e diabarz an ti, e deus distaget ar potaillou ha torret ar guer.

E Plouescat eo coezet ive var dour an ilis ; mes eno n'e deus great nemeur a zrouk.

D'an 13 a vis c'huevrer, retred brezoneg evit ar voazed e Lesneven hag e Kemperle. G. M.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis C'huevrer.

Goulen ma vezo selebret evel m'eo dlet bloavez ar Jubile, ha ma vezo savet conseillou goazed ha merc'hed douget evit calon Jesus. G. M.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant Ar. de Kerangal *moulter an Escopti.*

DISSADORN 13 C'HUEVRER 1875. N° 524. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzek real

An Abonamant a dle beza paet arnog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonament, a zo considerel evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *moulter an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 13 C'huevrer 1875.

En dez all e lennen eur pennad scrit, laket var baper brema ez euz eun tregont vloas bennak, a ioa guir neuze credabl, mes a zo a dra sur guir tre hirio. Ar scrifagner, o velet penauz e za ar bed en dro, a gomze evelen :

« O velet ar pez a dremen brema, e c'houlennan alies petra deui hor iaouankizou da veza deut an oad dezho da veza tud avoalc'h. Caer am eus sellet, ne velan mui ar pez a c'halvemp guech all creun botred ha crenn Verc'hed, da lavaret eo, iaouankizou pemzek, c'huezek vloas, ne dint mui bugale ha ne dint ket c'hoas ken nebeut tud great. Caout a reot hirio evel kent potred ha merc'hed en oad a bemzek, c'huezek vloas, crenn-dud avad evel a velemp guech all ne gavot ket. Hirio e zer, en eul lam, euz ar vugaleach d'an oad parfet. Eur potr, pa lez he gornigel, a zo evit kemeret eur gazeten, eur sigalen en he c'hinou, ha beza goaz avoalc'h dioc'htu. Eur verc'h, pa ean da c'hoari gant he merc'hoden, a zo evit en em ficha he unan, en em lacat e reng ar strinkellet penn scanv, hag en em gridi dioc'htu maouez couls ha nicun. A neuze ar potr a gaf dezhan ez eo he dad deut da veza goal goz, ne ra mui nemet radoti, ha ne ket diganthan iviziken eo e tle goulen kenteliou nag aliou. Ar verc'h a gaf dezhi ne d'eo mui he mam nemet eur c'hrac'h coz, e ve eur vez evithi beza guisket evel he mam, hag eur vez brasoc'h c'hoas mont d'he heul.

Mont a raint eta, potr ha merc'h, da glask re all d'ho scolia. Ha piou a gavint-hi ? Iaouankiz all, eun nebeut cosoc'h egetho, canfarded, strinkellet hag a rai skol dezho, dre ho skuer hag ho c'henteliou, ne ket var lezen Doue, mes var gisiou ar bed milliget.

Ha petra deui da veza iaouankizou evelse en em laket, evel ma leverer, e frankiz, a veac'h kuiteet ho bugaleach gantho ? Netra avad, credabl. Ar re vella anezho e vezo ar re en em stago oc'h madou ar bedma, oc'h an danvez, oc'h an arc'hant, a chomo fur en eun doare bennag abalamour ne falvezo ket dezho dispign, hag ez eo red dispign evit heuilla giziou fall ar bed. Ar re all avad oll a glasco ho flijadur hag ho c'hemero eleac'h ma her c'havint ; hag evelse etouez ar vugale-ze deut da veza tud vras re abred, e vezo cavet eun avarisiuz, eun uzulier bennag, hag ar re all oll a vezo tud direol ; da viana e ve eur burzud caout eur potr, eur vec'h e guirionez fur, eur c'hristen pe eur gristenez vad en ho zouez.

Bugale evelse, o tont da veza tud re abred, a zo henvel oc'h ar guez frouez a deun a bleun enho araog ar mare. Dont a ra reo ha scorn, hag ar bleun zo rostet ha suillet, hag ar guez ne roont ket a frouez ; er c'hontrol ar guez ho unan a deu da zizec'ha ha da vervel. Ar re-ma ive ar botred hag ar merc'hed re abred, ne zaleont ket da veza suillet ha rostet gant goal avelou ar bed.

Ar pez a lavar ar scrifagner-ze a zo guir avoalc'h. Her guelet splam a rer e kear ha var ar meaz. E kear, ar vugale, dre ma teuont euz ar c'hatekiz, a ia da zeski micher, hag eno eu em lakeont dioc'htu da heuilla tud iaouang all cosoc'h egetho, ha deut dija da veza tud ar bed. Var ar meaz ive, ar vugale, eur vech great ho fascou gantho, a veler o trei kein d'ho c'herent evit heuilla iaouankiziou digant pere ne resevont nemeur a genteliou fur.

Pa vez ar vugale en oad-ze ema eta, evit an tadou hag ar mamou, ar mare da veilla muioc'h varnezho. Rak neuze e vezont gounezet dioc'htu ha laket da drei divar an hent mad. Ar pez ne zigouesche ket ker buan ma vijent eun nebeut cosoc'h, ha ma vije deut dezho eun nebeut muioc'h a skiant vad.

Rom. — An allmanted catolig a Rom a zo bet digemeret gant an tad santel e fin mis genver. Bez'e voant eno goazed ha merc'hed, prusianed, bavared, autri-

chianed, ha re all. Bez'e voa ive fransizien unan bennag, hag unan anezho eo a scrif an dra-ma.

« Bizach ar Pap, emezhan, a den caeroc'h caera abaoue ma zeo prizonier. He c'hened a gresk ato, eleac'h mont kuit gant ar bloavéziou, evel ma tigouez gant an darn vuia euz an dud. Guelet a rer enhan kement a c'hell Doue da rei da eun den a ners-calon, a henor hag a fizians. Morse ar re o deus tennet he bortret, n'o deus roet da anaout ar pez ma zeo e guirionez. Eun dra zo dreist oll ha ne c'hellont ket he verca, ar garantez a scuill Pii nao en dro dezhan, hag ar garantez a zouger evithan. Red e ve caout ar garantez-ze evit peinta mad he bortred. »

An tad santel en deus lavaret, en he respont, ec'h espere guelet an iliz a Allemagn trec'h d'ar brezel a rer dezhi. Comzet en deus euz ar stourmajou e devoa bet d'en em zifen outho kentoc'h eget an amzer-ma, hag o lacat e kem ar zarpant cos gant ar zarpant nevez, en deus lavaret ne voa ket ker cre ar zarpant nevez-ze evel ma sonjet.

O coms goudeze euz a zeveriou ar gatoliked, en deuz ho aliet d'en em erbedi oc'h ar Verc'hez santel. Oc'h explica an aviel euz an dervez-ze, en deus comzet euz a eured Cana. Piou a eveseaz eno e vanke ar guin ? Ar verc'hez Vari. Piou a evesa hirio petra a vank deompni ? Piou a c'houlen evidomp ar pez on euz izom ? Ar Verc'hez Vari. Hor bezet eta fizians enhi ha pedomp-hi dalc'h mad. Ar guir gristenien, ar gatoliked guirion a zo ato ho daoulagad savet varzu mam Doue, rak dre he daouarn e c'hortozont reseo ar sicourou a esperont euz an env.

Guened. — En eur gazetennik *Sizun relijius* a Vened, e lenner, en diou sizun diveza-ma, eur venleudi a ganv euz an aotrou Mauguen, person Gourin ha chaloni a henor, scrifet gant an aotrou Kerdaffret, person Pontivy. Ar brezegen-ze zo re hir evit ma he lacafen ama. An aotrou Mauguen a ioa anavezet cals gant beleien an escopti-ma, ha meur a hini anezho o deus labouret ganthan ha dindanhan er missionou ; rak roet en deus, epad eun niver braz a vloaveziou, retrejou ha missionon d'ar vretoned euz a Guerne huel. Ar re o deuz he zaremprenet o deuz oll anavezet an den mad, an den gouezieg, an den dic'hloar ; ato crog el labour, ato o poania da brocuri gloar Doue ha silvidigez an eneou, ato leun a vadelez evit an oll. Maro eo evel ar servicher fidel a ia da gaout he vestr goude beza great he zever gant ar brasa aket.

Ne c'hellan ket miret da verca ama eul linen bennag euz ar pez a lavar an aotrou Kerdaflret divar benn he agoni hag he varo.

« Couls lavaret er memez heur gant an aotrou Mauguen e varve e kichen ar presbital eur c'here coz ha paour. An aotrou Mauguen a ioa douget braz evit ar paour kez dilezet-ze. Mont a rea alies d'he velet, da gas dezhan he aluzennou ha da rei dezhan aliou mad.

Er memes momet-ze e varve e couent Sant-Joseph Cluny eul leanez iaouang, uzet gant eur c'hlenvet langis. Epad ma edo an aotrou Mauguen en he agoni, unan euz ar vikelet a voue galvet da vont var dro al leanez-ze, da rei dezhi induljans ar maro mad. Goude beza roet dezhi an induljans, ar beleg a lavaras dezhi e c'helje marteze communia antronoz. « Oh, nan, emezhi, an aotrou person a zo erru d'am c'herc'hat. » Diou pe deir guech e lavaraz ar c'homzou-ze, ha neuze, gant ar brasa laouenidigez, e tiskueze gant he bez eun dra bennag a vele evit doare. Abenn eur pennad e savaz adarre he bez da ziskuez ar pez a vele, hag he laouenidigez a greske ato ; sevel a reaz he bez eun drede guech... Ar vam superiolez a dosteas neuze hag a iea da c'houlen diganthi petra a vele hag a rea kement a blijadur dezhi ; hogen guelet a reaz e devoa rentet he ene da Zoue, ha ne voue ket gallet gouzout petra e devoa guelet var an tremen-ze euz ar vuez-ma d'ar vuez all.

Ha ne deo ket ene ar c'here coz hag ene al leanez iaouang eo a ia d'ar baradoz e compagnunez ho ferson muia caret ? »

G. M.

Clenvet ar gear.

V.

Delc'her a rean eta crog e lost ar c'har, hag e zean evelse brao da heul. Mes va divesker a ioa ker skuis, ma veliz ervad ne dajen ket c'hoas pell evelse, petra bennak ma zea goustadig ar c'hirri. Dont a reas da zonch din o deus peurvuia ar c'hirri bras-ze dindan al lost, eun doare bouteg a zistribil, hag a vez lojet eur c'hi enhan. Ma na ve ki ebet ama, eme ve, ha ma c'helfen en em loja ar boutek-ze ! Setu me o plega dindan lost ar c'har, hag o clask ar bouteg. Hogen ne ket eaz en em loja er boutek-ze ep ma chomfe ar c'har a za Me a ioa pell a ioa eno daoubleget o crabanata, ha ne gaven netra pa chomaz ar c'hirri a za en eun taol. Tenua a ris va fenn euz a zindan ar c'har, hag e velis diraz-hon sclerijen a deue euz a eun ti dre an nor ha dre ar prenecher. Eun hostaliri a ioa eno. Biscoaz ar guel euz eun hostaliri n'en doa great din kement a blijadur. Petra bennak ma creden e vezer kignet e beo en hostaliriou, ne chomis ket da varc'hata. Distaga a ris buan va facat, hag e ziz en ti eleac'h mac'h esperen caout tan da zec'ha va dillad, eun tam bennak da zibri hag eur guele da gousket.

— Asa, a lavaraz ama an aotrou person a silaoue ar beacher, goude ar skuisder o poa bet, hag er stad ma edoc'h, an hostaliri-ze a dlie beza evidoc'h evel baradoz an douar.

— Evel a livirit, aotrou person ; buan e zis da gaout ar chiminal ; an oalet oalet a ioa tan braz enhi, ha me en em lakeaz en eur c'horn eleac'h ma creden ervad e vijen lezet e peoc'h.

An hostiz hag an hostizez ne doljont nemeur a evez ouzin, a gredan, rag edont neuze a brez o servicha ar

charretourien. A veac'h e voan en em laket e corn an oalet ma save diouzin eur vogeden evel dioc'h eur galzaden. Va dillad a zivogede, va boutou a zivogede, dioc'h va facad zoken e save ive mogeden, hogen kement a c'hras e caven beza eno ma sonje din e guirionez beza er barados.

Cousket e vijen eno prest, hag edon o vont da voredi pa gleviz mouez an hostizez o c'houlen ouzin ken dereat ha tra ha c'hoant am oa da goania ha da gaout lojeis.

— Ia, eme ve, va c'hoan am eus c'hoant da gaout hag eur guele da gousket.

— Petra a fell deoc'h d'ho coan ?

Ama e teuas da zonch din ne voa ket pounner va ialc'h, ha goude beza sonjet eur pennad, e liviris :

— Eur banne souben, hag eun tam bara ha fourmach.

Prestik goude e voue digaset din ar pez am oa goulennet, ha me hen assur deoc'h, ho debris chasun.

Neuze e vouen caset d'ar gambr eleac'h ma tlien cousket. Ne voan ket diencrez, rak petra bennak ma voa great digemer mad din, e teue da zonch din euz a historiou am oa clevet ha lennet, divar benn beachourien a ioa bet lazet en hostaliriou evelse, goude beza bet ive da genta digemeret mad.

Er gambr ma voan caset ez oa pevar guele, mes n'oa nemedon o loja enhi en nosvez-ze. Kenta a riz oa guelet ha prenna mad a rea dor ar gambr. Sonch am oa d'he alc'hoeza varnon ; siouas, n'oa alc'hoez ebet, n'oa nemet eul loket varnezhi. Cas a riz eur gador harp oc'h an nor, evit ma teuet da zigeri epad ma vijen cousket, ar gador a goesche hag a raje trouz evit va dihuna ; rak sonch am oa d'en em zifen ha da verza ker va buez mar bije red.

Lacat a ris va c'hontellasen em c'hichen er guele ; neuze va diou bistolen dindan va fenn vele ; chali a rean abalamour n'oa roet din nemet eur pennadik ber a c'houlou ; hogen araok ma voa peurzevet me a ioa cousket, hag autronos pa zihuniz oa sclear an deiz. Fouge a ioa enhon neuze o velet n'oa digouezet droug ebet ganhen.

Pa voan savet, em oa gouscoude eun nec'hamant all : me, eme ve, a gousto ker din al lojaden-ma. Goulen a riz, ha red mad e voa, petra a dlien.

— Coania oc'h eus great ?

— Ia, souben, bara ha fourmarch.

— Eis guenneg eo ho cont.

— Hag ar gambr ?

— Ar gambr a gontan ive ; daou venneg ar souben, daou venneg ar bara, daou venneg ar fourmach, daou venneg ar gambr, a zo eis guennec, ep mar. Dijuni a reot araok mont en hent ?

Souezet braz e vouen o clevet ne goustche din nemet eis guennek coan ha lojeis. Sonjal a riz e felle d'an hostis rei din an aluzen, ha ne felle ket din tremen evit eur c'hlasker bara. Evit hen diskuez, e respontis :

— Ia, eur banne cafe dre leaz a gemerin araok mont en hent.

Ama oan faziet, rag ar banne cafe-ze epken a goustas din c'huezek guennek, ar pez a scanvea eun nebeut va ialc'h. Ma carjen beza goulennet bara ha fourmach, e vijen bet kuit gant pevar guenneg hag em bije great eur pred startoc'h ha guelloc'h da vont da vale eget an hini am oa great brema. Hogen otuz evel ma zoan, e felle din diskuez ne voan ket paour, hag e voan boas dioc'h bevans mad. Gouscoude ne c'hellen ket miret da lavaret ouzin va unan : N'em bezo ket izom da vont alies d'an ialc'h, evit he goulonderi, mar tennan kement-ma anezhi bevech.

— Guella pez a zo, eme ar beleg en eur c'hoarzin, conta a c'hellac'h ato var ar presbitalion ?

— Hag e rean ive ; rak n'oan ket c'hoas dizouezet na dizounet ; ep dale avad e vouen, evel ma her guelot.

Pa em oa great va zamik dijuni scanv, ez iz adarre varzu Tarar. An amzer a ioa ieneet ; eur guiscadig erc'h a ioa var an douar, hag an heol, diners, n'em em ziskuezas nemet vardro creisdeis.

Ar breur Sulpis.

III.

An ofiser ma voa coezet en dro-ma ar breur Sulpis etre he zaouarn a lavaras d'he dud :

— Mar deo gouscoude an den-ze skuiz evel ma lavar, ha dare da vervel gant an naoun, casit-hen d'ar post, ha guelit ha mad eo ar paper zo ganthan.

Eur c'hommunard epken a zavas evit mont d'he gas, mes hema a dalie dek. Armet mad e voa, ha daou anter leiz he gof a ioa ganthan ive. Ar breur a glevas ganthan hed an hent leoudouet, gourdrouzou, comzou dismegansuz a bep seurt. Avechou her bonte, avechou all hen dalc'he a za.

Pa errujont er post, n'edo mui eno an ofiser en doa roet dezhan he *basse-port*. Eun all a ioa en he leac'h, hag a lavaras ne anaie *passe-port* mad ebet, ha pa voa danjer evit ar vro, ar re a ioa goest da labourat, a dlie beza oll o sicour ober caeou mein. Roit, emezhan, eur fuzil d'an den-ze.

— Clevit, sitoian, eme ar breur Sulpis, me ne ouzon ket mania eur fuzil, ha neuze e lavaran deoc'h oun dare da vervel gant ar skuisder hag an naoun. Abaoue ar mintin-ma emaoun o sevel mein var ar c'haeou.

Ama an ofiser a loscaz eul litaniou a leoudouet.

— Ne ket avoalc'h, emezhan, sevel caeou mean, red eo ive ho difen. Ha sonjal a ra deoc'h-hu e lezimp-ni ato da ober goab ac'hanomp ar bersoned a laz hor gragez hag hor bugale ? Ha gouzanv a raimp-ni ato ar saeou du en em zao bepret a enep an dispac'h ?

— Evidonme, ha va breudeur, eme ar breur Sulpis, n'on eus morse en em emellet a netra nemet da scolia ar vugale.

— Ia, scolia a rit ar vugale, hag ho deski da fuzilla

ac'hanomp-ni. Guelet a reomp brema ec'h heuillont ho kenteliou. Ne ket c'hui eo oc'h eus great ar peoc'h mezus-ze gant ar prusianed ? Ne ket c'hui marteze abalamour n'emaoc'h ket c'hoaz e cark, mes re all a boulz ac'hanoc'h...

Prezegen an ofiser a vije padet n'ous ket pegeit ma vije bet lezet ; mes eur c'hommunard all a ioa eno hag a lavaras :

— Me gaf din n'ema ket brema ar mare da brezek ; ha goude oll ar re a glaskit teleur dismegaus varnezho a dal keit ha c'hui ha me, me hen lavar deoc'h.

— Peoc'h, eme an ofiser, ha casit an den-ze da ru Aligr, ha lakit rei dezhan armou hag eur viscamant.

Breur Sulpis a ioa skuiz avoalc'h gant prezegen an ofiser, ha ne c'houlenne ket guell eget mont ac'hano. Couls hag an dra-ze a grede a gafche ato.

Ar Gommun a ioa neuze dare da vervel, hag ar re he difenne a gave c'hoaz amzer da vatouilla, petra bennag ma voa collet gantho neuze peb esperans.

Pa zigouezas Breur Sulpis er ru Aligr, an ofiser a ioa eno a ioa ive a veac'h o prezek. Ne vouient ober ken an dispac'herien-ze. Pa velas ar breur e lavaras dichek: Eur fuzil d'al labasken-ze ha dioallit na dec'ho.

Ar breur Sulpis a velaz ervad oa coezet eno adre paiou al louarn etre skilfou ar bleis, ha n'en doa netra da c'hortos dioc'h an dud ; mes sicour Doue a c'heller da gaout ato. Setu hen o sevel ep diskuez aoun ebet, hag o lavaret :

— Beac'h am euz o chom em za ker skuiz oun, ha neuze mervel a ran gant an naoun. Ouspen-ze, me zo relijiuz, hag evelse ne c'hellan ket kemeret ar fuzil a ginnigit din.

— Casit an den-ze da ober caeou mein, eme an ofiser, ha lakit anezhan eleac'h ma vezo muia dizolo, evit ma vezo lazet. Te eur bugel d'ar C'hrist ? N'out ket, rak neuze e vijes bet eun dispac'her eveldhan, rag hen eo ar c'henta en deus desket e voa an oll cavatal. Alo, buan, eur fuzil.

— Va lazit, mar kirit, eme ar breur, evidoume ne dennin ket gant ho fuzil.

An ofiser, o velet pe ger stard e talc'he ar breur, a c'hourc'hemennas neuze he zelc'her eno da ober ar gegin d'ar gommunardet. Ar breur Sulpis o clevet pebez micher a ioa c'hoant da rei dezhan, a goezas fatet ; en em gavet oa e penn he ners.

Etouez al loened gouez, pa goez unan gouliet ha ne c'hell ket mont ken, ar re all en em daol varnezhan evit he echui ; ar gommunarded a gavas guelloc'h da ober evit ar breur Sulpis ; en em lacat a rejont da lopa varnezhan paravia an eil d'egile ken n'o doa hen tennet euz he fallaen.

An ofiser a glascas miret outho ; hogen lavaret a rejont dezhan ne voa nemet eun anter dispac'her, hag e zeant d'he zilelel ma n'ho leze ket da ober ar pez a garent. Neuze pa voa divorfilet mad ar breur Sulpis gantho, her c'haschont da ober caeou mean eleac'h ma labouras meur a heur dindan ar bouliji a goeze evel grizil.

Pa voa deut an noz, hen digaschont d'ar post, hag an ofiser a reas neuze rei dezhan eun tam bennak da zibri.

Ar gommunardet a vele ervad e voa great gantho. Lod anezho gouscoude a ioa dizoursi na mui na meas ; lod all ive a ioa trist hag a gonte ped heur a c'hellent da gaout c'hoas da veva.

Ar breur, pa en devoa debret eun tam bennag, a c'houlennas beza lezet d'en em denna en eur c'horn bennag eleac'h ma c'helje cousket, an ofiser a lakeaz he gas da eur post e kichen eleac'h ma zoa eun doare guele eur c'holc'hed colo enhan.

Antronos, mintin mad e voue dihunet a daoliou cros fuzil, evit ober dezhan mont adarre da ober caeou mean ; mes hen a c'houlennaz eur medesin, hag a lavaras grons ne c'helle ket sevel. Ar medesin a deuaz, hag a zisclerias n'en doa ket a nerz avoalc'h evit bale, hag e voa red mad he lezel var he dorchen golo.

Eul litaniou a leoudouet, a c'hourdrouzou, a gomzou divalo a voue losket varnezhan dre ma tremene ar botred vad o kuitaat ar post.

Ar breur Sulpis n'en doa nemeur a esper da zont beo ac'hano. Guelloc'h oa ganthan gouscoude mervel eno var eur c'holc'hed plouz eget mervel var eur c'hae mean, hag en doa goulennet ar c'hras-ze digant ar Verc'hez Vari.

Mes etre daou soudardet Versail a dostea, hag a gemere ar c'haeou mean, an eil goude egile, dre ma teuent. Ar gommunarded a iea euz ar post, hag erfin ne chomaz eno nemet eur gard pe eur santinel. Hema evit doare, n'oa ket eun dispac'her counnaret, rak teleur a reaz eno he fuzil, hag e lavaras d'ar breur :

— Evidonme zo o vont ac'hann da glask va frankiz eun tu bennak. Mar kirit c'hui rai ive eveldhon, Breur Sulpis ne c'houlenne ket guell, hag a ieaz ac'hano troad oc'h troad ganthan. Mes er ru e cafjont eur santinel all hag a glascas delc'her ar c'henta. Epad ma cozeent, ar Breur a velaz deleziou dirazhan, hag a bignas d'an eil astach euz an ti. Eno en em gavaz en eur zal a reat scol enhi.

— Mad eo avad, eme ar breur Sulpis, setu me ama evel pa venn er gear.

Setu hen o pignat e cador ar mestr, hag o soucha eno evel pa vije en eun arched. Chom a reaz eno tost da eun heur ep ober an distera trouz ; clevet a rea ar bouliji o sutal en dro d'an ti. Mad eo, emezhan, hor soudardet eo ar vistri.

Neuze e teuas goustadik da zellet dre'r prenestr, ne voa er pors nemet eun den, n'oa arm ebet ganthan, ha neuze eur c'hrenn botrik. Ar breur a ziskennaz ep aoun.

Hogen ar c'hrenn botrik-ze, pa her guelaz, a deuas d'he gaout, counnar enhan, eur bistolen en he zorn.

— Petra rit aze, emezhan ?

— Me zo o sevel a glenved, hag a zo ama dre urz ar medesin.

— Ah ! clanv oc'h ! mad d'ar c'haeou mean dioc'htu, pe me ia d'ho tiscar ; hag e save he bistolen.

Ar breur en devoue aoun. Sonjal a reaz ez ea da vervel dre zaouarn ar c'houltous fall-ze goude beza en em dennet a skilfou potred vad. Ober a reas neus da zenti outhan, hag ez eas varzu ar c'haeou mean. Mes digouezet var ar ru, e troas varzu ar penn, hag ep dale edo etouez ar soudarded vad. Daoust d'an oll bouliji a ioa tremenet dreist he benn hag a bep tu dezhan, nicun n'e devoa hen tizet. Saveteet oa.

Eur vech digouezet er ruiou a bere e voa bet rinset ar gommunardet gant ar zoudardet, e c'helle bale ep encrez, hag e tigouezaz ep dale en he gouent. A dra sur eur burzud oa en divije gallet en em denna.

Goudeze ar breur Sulpis, pa gonte he drubuillou, a lavare : Mad, daoust pegement bennag a fizians a ve er Verc'hez Vari ; daoust ma vet contant da rei he vuez dre ar verzerinti, e caver gras c'hoas gouscoude gallout savetei he groc'hen. Me voar brema eun dra bennag a gementse.

G. M.

Eun den dizoue o pidi.

Bez'ez eus tud ha ne gredont netra, emezho, ha ne anavezont na Doue na diaoul. Hogen an dud-ze, pa en em gavout e danjer, a zo ar re genta o c'helver Doue d'ho zicour ; ken naturel eo d'an den dister ha diners en em erbedi oc'h he grouer, oc'h an bini en deus gallout avoalc'h d'he zavetei pa en em gaf ganthan eun darvout bennak. Setu ama eun testeni a gementse.

Eur medesin, den a zoujans Doue, a iea n'eus ket pell en hent, en eur c'harrozig, hag en doa kemeret ganthan en he garroz eun noterig iaouang euz a gear, den difeiz, a ra he bompad da chom ep credi nag e Doue nag e netra. Evel ma zeo ar re o deus nebeuta relijion eo a vez muia prez gantho o comz anezhi evit he goapaat, an noter-ma ive en em lakeas da sosmegat a enep guirionezou ar feiz. Ar medesin a glaske rei dezhan da anaout eun nebeut ar virionez.

Epad ma voa evelse tabud etrezho, ne eveseant mui oc'h ar marc'h, hag hen lezent da vont evel ma care. Hogen ar marc'h a droas da vont varzu foz an hent braz, hag a asoupas, mes gant kement a herr ma stlapaz an daou veacher er meaz euz ar c'harroz, unan a bep tu. Ar medesin a zeou, var an hent, e creiz ar vouillen, hag an noter a gleiz, e foz an hent bras. Chans en devoue, rak eno ez oa eur peulvean, hag he benn a voue tostik tost dezhan mont da steki oc'h ar mean-ze, hag a vije bet faoutet a dra sur m'en divije touchet outhan.

Ne douchas ket, mont a reas da goeza er foz, ha n'en devoue ken drouk nemet ma voa sclabezet he zillad. Epad avad ma edo he garavellou en ear, ar medesin her c'hlevaz o lavaret meur a vech : va Doue, o pet truez ouzin ! va Doue, o pet truez ouzin !

Goudeze pa voant en em gempennet ha savet adarre er c'harroz, ar medesin a lavaras d'an noter :

— Me zonje din ne gredac'h nag e Doue nag e netra; hogen pe ger brao gouscoude e c'halvac'h Doue d'ho sicour bremaik !

— Petra ? gelver e rean Doue d'am zicour ?

— Ia sur ; ouspen eur vech oc'h euz he c'halvet.

— Oh ! an dra-ze a rer ep he zonjal, ep gouzout petra a rer,

— Da lavaret eo, ema hano Doue scrifet e gouelet hoc'h ene, ha caer oc'h eus, pa en em gavit e danjer, ne c'hellit ket miret d'en em erbedi outhan.

An noterik difeiz ne lavaras ger mui.

Ne ouzon ket, eme ar medesin, hag hen a zo deut da veza christen. Ar pez a c'houzon eo pa zigouez ganhen, ne glask morse comz a relijion.

Gouzout avoalc'h a ra e tigasfen prest da zonch dezhan euz ar beden caloneg a rea e foz an hent bras.

Ar c'hal hag he louzou.

Etouez ar c'hlenvejou a stourm oc'h hor c'henvroiz, n'eus ket unan stankoc'h eghet ar c'hal nag unan dreist oll a ve kentoc'h pareet. Evel lennerien *Feiz-ha-Breiz* a c'hell kaout var ho hent tud saotret gant al lousdounise e fell din komz anezhi hirio.

Ar c'hal a deu euz el laouennig bian meurbet ker bian n'e c'hell den he gwelet gand he zaoulagad noaz. Beva a ra etre kig ha kroc'hen en er reï en driben ha ne ouffe den chom eb en em grichat. Ac'hano er maread a c'houezigellou var ar c'hof, var an diou vreac'h var an diou vorzet hag eb dale e peb leac'h euz ar c'horf. An drebou-se a gresk dreist oll er gwele hag e kichen an tan, dre'n abeg an domder. Laouennig ar c'hal pe an *Acarus* evel m'her galv ar vedisinet a zouj kalz ar ienien. Ouspen-se eo er reder ez ar re vuanna. Ar gwella marc'h ne vale ket gwelloc'h. En dousder al leanig bian a deu euz he doul hag en eun hanter kart heur a ia azaleg an troad béteg ar choug. Kement-se a so kalz abalamour d'he zivesker ber. Neuze ive e paker buanna ar c'hlenvet.

Ar c'hal n'e deuz ken orin nemet kement se biskoas den n'en Doue ar c'hlenvet anez beza dighemeret euz al laouennigou se en eur gousket gand er galog pe en eur en em staga ountho en er c'hiz bennag.

Kalz louseier mad a so en he eneb. Ar berra eo an hini a implije hon tud koz, da viana an hini a gaver buanna hag a so c'houlen nebeuta amzer ha dispign da veza implijet. Great eo gand soufr, lard teuzet a dra oll pe zaou.

Evit tri pe bevar gwenneg her c'haver e ti ar c'henta Apotiker. O c'hlebia ganta plegou an divreac'h an diou vorzed an arzourniou, an hilinou, ar c'hazelliou, plegou ar bizied, n'euz aoun ebet a ben nebeut derveziou, tri pe bevar na ve lazet kement laouen vian a so var ar c'horf, hag ar re-se lazet, ar c'hlenvet a so pare. En hospitaliou kear ez euz louzeier da barea e berroc'h amzer, an hini a lakan ama n'e c'houlen gwizieghez ebet da veza implijet peb unan a c'hell beza dispount

oc'h he ghemeret hag oc'h he lakat varnezha he unan pe var en oll.

J. Favé

Disput etre fermour ha piker mean.

AR PIKER MEAN,

Cauze din eus a ger : eno e vever mad ;
Me ne leinan morze med gant daou pe tri blad.

AR FERMOUR.

Marde bouk ho pevans, ne ket sur marc'had mad ;
Goude tout ar frico ne hirra ket an oad.

AR PIKER MEAN.

Gredan ket e selfac'h kentoc'h ous beg an tour
M'ho pige veldomni ean devi eleac'h dour,
Kik rost diou vech bemdez, da leina chist pe vin
Hag araok labourad eur banne bep mintin.

N'ouzon ket a neuze me helfe labourat ;
Ar pez zo sûr eo, an devez ve ket mad.
Gwelloc'h ve c'hoas ganen kas en dro va labour
A tremen ar sizun divar bara a dour.
Digant Doue n'em beus biskoas goulennet
Din a d'am bugale, nemet nerz a iec'het.
Digant he drugarez e recevan ouspen
Ar bonheur da veva contant var va zachenn.

Peguen ez eo ive contanti n'efer dour ?
Mez goel da gorf, pot kez, torret gant al labour !
Choui zo ato bemdez, dindan ar gwal amzer ;
Ni diana hen disglo a labour bars e kér !
Gwisket vel peaurien, treud evel an ankou,
Perac ne deuit-tu ket ganeomp bars er c'heriou ?

Na c'houi a gauze flour, pikerien ; mez amzer...
Pegueit e pad ar frico ganeoc'h-tu, bars e ker ?
Me laka ne vanko netra epad eur bloas,
Mez abenn trivac'h miz ho kein a zo ben noaz ;
An urcher zo hen ty, *ar bank a ia e rout*,
A da gaout ar paysant e teuit goude tout :
Pa ne chom quen ganeoc'h eur roched da viska
Oc'h piou e c'houlennit dre druez eun tam bara ?
Me zo gwelloc'h ganen mont kempennoc'h ganti
A pellaad hag urcher, hag archer eus va zy.
Ar bloas zo hir, potret ; gouel mikel ne vanq ket
Da zont ato de boent, vidoc'htu re abred.
Goude ho c'holl frico, pa vez deut an termen
E zid d'heur ialc'h goullo da glask ho kouennieien.
Nequet propoc'h ober nebeutoc'h a frico,
Hag eun tamik muyoc'h a henor d'han hano ?
Me zo, a livirit, treud evel an tachou...
Nequet ar scanva samm a blig mui d'an ankou !
Mar dout lard da unan, treud e da vugale,
Me am beus ar c'hustum da bartach gant va re.
Ar ær vad, al labour a gresk ho nerz bemdez,
Ma ne meint er frico, ma pell an dienez.
Kaout a ran ar voyen da lakad ho skolia,
Mez da re te, a glevan, a zo tout, vit netra.

C'holla ta, kamarad, an dour a zao da peun,
Eun tam out glorius divar ar bara brenn.

Ouspen dour a zo, pot, ebars em goaziet,
Ha gant eul lakipod me ne vin quet goapeet !
Kounnar a ia hennon pa glevan ho vragal
Tud hag ho deus kalon kement hag ar chatal.
Oa quet bed en dez all, eur bissac'h ous e guein,
Da dad koz em zi-me, ho klask eun tam de lein ?
An tad kos em c'her-me hen deus an tam gwella,
Hag ar gador essa er goanv da doma.
C'houi, ous ho pugale a zo re didruez ;
Evidoc'h ho tud koz a zo tud dianvez.

AR PIKER MEAN.

Mez pe seurt plijadur hen deus ta, an tiek ?
Mintin mad e ma crog, divezad he tispek ;
Hen anv e ma er mez kerkent a goulou deis,
Her goanv ma ho tevi torchou roussin aleiz.
Ho labour zo torrus ; a nebeut a brofit !
Me lavarfe d'am mest : kenavo, me ia kuit.

Paul ar Velchenec.

(Eur pennad all eur vech all.)

AVIS AU CLERGÉ.

Le programme des Conférences pour l'année 1875, après avoir éprouvé quelques retards à l'impression, était prêt à être publié. Quelques prêtres nous ayant demandé à suspendre les Conférences pendant cette année, afin de pouvoir s'occuper plus activement des missions et retraites préparatoires au Jubilé, nous n'enverrons qu'à la fin de l'année ce programme qui servira pour les Conférences de 1876.

† D. ANSELME,
O. S. B.
Évêque de Quimper et de Léon.

KELEIER.

Adaleg ar iaou pevar a vis c'huevrer, hag iviziken bep iaou kenta euz ar miz, e vezo lavaret, da eiz heur dioc'h ar mintin, en ilis Sant Vaze e Kemper, eun oferen evit an iliz hag evit ar Frans.

Abad Solesmes, Dom Gueranger, en den-ze ker brudet dre ar scridou en deus skignet evit difen an iliz hag ar feiz gristen, a zo maro dissadorn diveza. An oll veleien euz an escopti a anavez mad an den abostolik-ze, rak nebeut a zo ha ne ve ket bet unan bennag euz he skridou etre ho daouarn.

An aotrou'n Escop a Gemper a zo eat d'he enterramant.

Euz a Vrest e teu ama ar c'helou ez eo maro, d'an 31 a vis Genver, an itron Leseleuc a Gerouara, mam aotrou Escop Autun. Maro eo d'an oad a zek vloaz ha pevar ugent. (Me zonje zoken e devoa ouspen, rak clevet em oa an aotrou Leseleuc, he map, araok ma voue hanvet Escop, o lavaret e voa tremenet neuze hé dek vloaz ha pevar ugent gant he vam.)

Ar vaouez cre-ze, ar gristenez calonek-ze e deus diskuezet he ners calon beteg an heur diveza. He guelet a reat gant he c'hegil hag he c'har-neza, o labourat evel eur goueriadez. Maro eo didrouz evel ma e devoa bevet savet ker e creiz eur vanden bugale ha bugale vian e devoa ker mad, hag eo eat, ep mar, d'an Env, da reseo ar recompans euz he feiz cre hag euz he oberou mad.

Merca a ran ama maro ar vaouez calonek-ze rak cridi a ran kement o deuz anavezet ha caret ar map, ne vankint ket da bidi evit ene ar vam.

Kemper. — Evit doare ar gurun e deus great, er sizuniou tremenet, cals muioc'h a zroug eget na verke ar c'heleier deut ama. Evelse e Plouescat, ouspen ma voa coezet var an tour, e zeo coezet ive var eun ti eleac'h ma e deus lazet eur vam iaouang a ioa gant he bugel bihan var an oalet. Ar bugel zo bet strinket en tan, mes ar gurun he unan e deuz he zaveteet o scuilla eur podad dour laket da doma hag o vouga an tan en eun taol, hag evelse ar bugel ne ket bet devet.

Goaz ar c'hrek paour-ze a zo bet scoet he unan hag en deus poan izili abaoue ; cridi a rer gouscoude e pareo.

E Kerlouan eo coezet ar gurun var an ilis coant a zo nevez savet eno. Diou euz a douribellou an tour e deus discaret ha slapet var an iliz eleac'h ma o deus tlastret an doen hag ar mean font a ioa dindan.

E Crozon eo coezet ive var eun ti eleac'h ma zo eat dre ar chiminal. En eur goeza e deus distaget ha strinket ouspen anter cant pas, eur mean a bouez triugent lur. Mestr an ti a zo bet devet he vragou dioc'h an traon bete pennou he zaoulin, mes ne ket lazet. Euz an ti, ar gurun zo eat er c'hraou zaout, eleac'h m'e deus lazet eur vioc'h, ha goal laket eun all.

Eur merzer euz a secret ar gonfession. — An oll a anavez buez sant Ian Nepomucen, a voue laket d'ar maro abalamour ne felle ket dezhan lavaret ar pez en doa clevet e confession. E Podoli ez eus digouezet ive eun dra bennag evelse.

Brema ez eus pemzek vloaz, eun den a voue lazet eno. Ar muntrer, goude he dorfet, a ieas da gofez, hag o tont euz ar sacristeri, eleac'h ma voa bet silaouet gant eur beleg, e lezas da goeza, a ratos mad pe eb he c'houzout, eun tam dillad goloet a c'hoad.

An tam dillad goadek-ze a voue cavet eno ; ar beleg a voue croget enhan. Evel ne anaie ar muntrer nemet dre ar gonfession, ne c'hellas lavaret netra ; condaonet e voue, tennet diganthan he zillad beleg, ha caset d'ar minou d'ar Siberii.

N'eus ket pell ar muntrer, o veza var guele ar maro, a anzavaz he dorfet. Gouarner ar brovins-ze en deus neuze laket tenna ar beleg euz ar minou, he gas adarre d'he barrez, ha renta dezhan he renou mad.

Enr varnedigez din euz ar fur Salomon. — Eur barner a beoc'h, e departamant an Ain, a zougas, n'eus ket pell eur varnedigez hag a zigas da zonch euz an hini douget guechall gant ar roue braz ha fur Salomon :

Daou goueriat a deuas d'he di, afer etrezho. Unan euz an daou zen-ma en doa bet antercant scoet e prest digant egile. Anaoudegez a ioa great var baper, ha merket e tlie an arc'hant beza rentet en dro d'ho ferc'hen deis gouel sant Fortunat. An hini a breste an arc'hant ne dolas ket a evez oc'h kementse ; mes divezatoc'h pa zeas da c'houlen he arc'hant, egile a lavare dezhan ato her paeje deis gouel sant Fortunat. Hogen evel ne gaver sant Fortunat var Galandrier ebet, he c'houel ne deue morse, hag an arc'hant a chome ato ive ep dont d'ar gear.

Skuiz erfin, an hini en doa prestet an arc'hant a c'halvaz he amezek dirag ar barner a beoc'h. Hema goude beza ho zilaouet, guelet ar paper great etrezho, ha clasket ive, ep he gaout, hano sant Fortunat var eur C'halandrier, a droaz oc'h an hini a ioa dleour d'egile, hag a gomzaz evelen :

— Anzao a rit oc'h eus bet antercant scoet digant hoc'h amezeg ?

— Ia, ne nac'han ket anezho.

— Anzao a rit e tleit ho faea deis gouel sant Fortunat ?

— Ia, mes ne baein ket anezo avad ken na vo deut ar gouel-ze.

— Ar Fortunat-ze a lakit e reng ar zent ?

— Ia, ama da viana eo douget evit sant.

— Mad setu ama va barnedigez :

D'an deis kenta a vis Du ema gouel an oll zent, ha dreist oll gouel ar re anezho n'o deus ket eun dervez en ho fart ho unan var ar bloas. Rac-se ho condaonomp :

1° Da baea d'hoc'h amezek, d'an deis kenta a vis Du kenta brema, da c'houel an oll zent, an antercant scoet oc'h eus bet diganthan ;

2° Da baea dezhan an interest pe leve euz an antercant scoet-ze abaoue m'emaint etre ho taouarn ;

3° Da baea ar mizou euz ar varnedigez-ma.

G. M.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

HENT HOARZH KERNEVEZ.

LANDERNE DA BARIS DRE REDON HA NAONED.

EANOU.	P'EUR A TIBLAS PEP TREIN.				PRIZ AR PLASOU.		
	7h45 m	2h » n.	7h30 n.		1es	2es	3es
					» 1 »c	» 1 »c	» 1 »c
Paris.....*Dib.*	8 35	2 45	8 50		» »	» »	» »
Naoned.....	8 53	3 5	8 32		4 35	0 95	0 70
Savenay.....	9 4	3 18	8 46		2 35	1 75	1 25
Redon	9 19	3 34	9 2		3 35	2 65	1 95
Guened	9 34	3 51	9 24		5 05	3 75	2 85
Sanfez-Anna...	9 57	4 17	9 49		6 65	5 00	3 65
Auray	10 48	4 38	10 42		8 25	6 20	4 55
Lorient	6h » m 10 53	cr. 20	5 43	10 38 n.	10 45	7 85	5 75
Gestel.....	6 38 11 32	cr. 53	5 45		12 90	9 65	7 05
Quimperlé.....	6 55 11 46	1 10 n.	6 1		14 30	10 70	7 80
Bannalec.....	7 19 cr. 11	1 32	6 24		16 00	11 95	8 85
Rosporden.....	7 39 cr. 30	1 48	6 41		17 35	13 00	9 55
Quimper	8 5 1 5 n.	2 8	7 14		18 45	13 85	10 10
Quéménéven. .	9 35 2 5	3 »	8 14		22 75	17 10	12 55
Castellin.....	9 43 2 44	» »	8 21		23 15	17 35	12 70
Quimerch	10 8 m 2 44	3 34	8 49		25 10	18 85	13 80
Hanvec	4 21	4 51 n.	10 27 n.		29 95	22 55	16 50
Daoulas.....	2 35				31 80	23 90	17 45
Dirinon	6 52 n.				36 20	27 20	19 05
Landerne..*Arr.*	5 5 m				81 20	60 05	44 10

HENT HOARZH KERNEVEZ.

PARIS DA LANDERNE DRE NAONED HA REDON.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.					
	8h35n.					
Paris .....*Dib.*	6 10 m					
Naoned.....	7 29					
Savenay.....	6h50 m	8 52				
Redon	8 3	10 24	3h40n.			
Guened	» »	10 44	4 6			
Sanfez-Anna...	8 35	11 10	4 20			
Auray	9 24	cr. 10	5 42			
Lorient	» »	cr. 29	6 4			
Gestel.....	9 55	cr. 48	6 25			
Quimperlé.....	» »	1 11 n.	6 49			
Bannalec.....	» »	1 29	7 7			
Rosporden.....	3h30 m	10 52 m	2 2	7 46		
Quimper	6 »		2 27	8 16		
Quéménéven. .	6 30		2 52	8 50		
Castellin.....	6 58		3 14	9 23		
Quimerch	7 21		3 33	9 43		
Hanvec	7 38		3 48	10 »		
Daoulas.....	7 58		4 4	10 19		
Dirinon	8 17		4 20	10 38		
Landerne..*Arr.*	9 5 m		5 40 n.	11 40 n.		

BREST DA BARIS DRE ROAZON HAG AR MANS.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.				PRIZ AR PLASOU.		
	7h » m	7h45m	11h30 m	2h » n.	4h » n.	7h30n.	1es	2es	3es
							» »	» »	» »
Brest.....*Dib.*	7 14	8 7	11 45	» »	4 12	7 42	1 154c	1 65c	1 45c
Landerne.....	7 35	8 20 m	cr. 9	2 23	4 33	8 4	2 35	1 75	1 25
Dirinon	7 58		cr. 34	2 42	4 54	8 26	4 20	3 10	2 20
Daoulas.....	8 19		cr. 58	» »	5 15	8 46	5 65	4 20	3 05
Hanvec.....	8 30		1 11 n.	» »	5 24	8 56	6 50	4 70	3 35
Quimerch	8 50		1 39	3 17	5 50	9 10 n.	7 40	5 50	4 05
Quimperlé.....	9 9		1 57	» »	6 14		8 60	6 45	4 70
Bannalec.....	10 10		3 10	» »	7 30		12 65	9 50	6 90
Rosporden.....	10 36		3 44	4 35	8 5		14 55	10 85	7 95
Quimper	11 40		4 48	5 38	9 3		18 35	13 70	10 05
Quéménéven. .	2 55 n.		7 40 n.	8 »			30 75	23 05	16 90
Castellin.....	7 12			cr. 5			50 75	38 05	27 85
Landerne..*Arr.*	11 40 n.			4 45 m			76 75	57 55	25 41

HENT HOARZH KERNEVEZ.

PARIS DA VREST DRE AR MANS HA ROAZON.

EANOU.	P'EUR E' TIBLAS PEP TREIN.					
	8h » n.				11h30n.	7h30 m
Paris.....*Dib.*	1 2 m				5 40 m	cr. 9
Ar Mans.....	4 39				10 50	3 35 n.
Roazon.....	6 52	5h » m			1 48 n.	7 4
Sant-Brieuc....	7 29	8 56			2 44	7 58
Guingamp.....	» »	9 22			3 45	8 24
Belle-Isle.....	» »	10 28			4 46	9 28
Plouigneau	7h10 m	8 45	10 30		4 40	9 51
Montroulez	7 26	» »	11 8		4 59	10 8
Pleyber-Christ..	7 36	» »	11 18		5 14	10 18
Sant-Thégonnec	7 59	» »	11 37		5 34	10 37
Landivisiau....	8 30	9 17	cr. 4		4h31n.	6 1
Landerne.....	8 48	9 36	cr. 23		4 50	6 20
Kerhuon	9 5 m	» »	cr. 45		5 10n.	6 35 n.
Brest.....*Arr.*	9 5 m	10 » m	cr. 45		5 40n.	6 40 n.

DISSADORN 20 C'HUEVRER 1875. N° 525. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'hueč'h miz* pevarzek real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo considerel evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*
D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 20 C'huevrer 1875.

Eun ali bennak da lennerien FEIZ-HA-BREIZ.

Beb an amzer e resevan liziri o c'houlen diganhen perak n'em eus ket scrifet an dra-ma pe an dra-hont er gazeten vrezounek, ha peurliesa ar pez a c'houlenner ouzin a vez bet merket e *Feiz-ha-Breiz* avechou pell araok. Ar penn abeg a gementse eo ne virer ket ar folliennou euz ar gazeten, ho zoler a gostez, ha goudeze ec'h ancounac'haer ar pez a ve bet lennet enhi.

Mad e ve ta, pa gaver eun dra bennag hag a ve c'hoant da zelc'her sonch anezhan, miret ar follien-ze, Evit skuer an numero kenta euz ar mis-ma, eleac'h m'ema Mandamant an aotrou'n Escop, o verca petra zo da ober evit gounit induljans ar Jubile, ha neuze petra zo da ober evit ar C'horais. An numero-ze a c'hell servichont epad ar bloaz oll, p'eo guir ar Jubile a bad betet fin ar bloas.

Goulen a rer diganen ive heuriou an hent houarn. Hogen an heuriou-ze a zo merket var ar bajen diveza euz ar gazeten, hag a roan bep en amzer. Laket em euz an heuriou-ze, hag ar priz a dleer da baea, var eur bajen epken. Perag ar re a reseo ar gazeten ne zistakfent ket ar bajen-ze, ha ne stakfent ket anezhi oc'h ar voger pe oc'h eun tam arrebeuri bennag euz an ti ; ha neuze e cafent eno heuriou an hent houarn hag ar priz a zo da baea euz an eil leac'h d'egile ?

Erfin, pa gaver eur pennad bennag hag a ve c'hoant da zelc'her n'eus nemet he zistaga hag he viret.

Rom. — An tad santel, o tigemeret ar veleien a dle prezeg evit ar C'horaiz e Rom, en deus great dezho eur brezegen ar gaera. Setu ama eur pennad anezhi :

« Pa deuas sant Per, inspiret gant Doue, da zigas sclerijen ar virionez da Rom, me gred e savaz he ene varzu an env, evit goulen an nerz hag ar gourach a bere en devoa izom evit ober ar gark roet dezhan, ha bez'en devoue he c'houlen. E guirionez, sant Per deut da Rom n'en em lezas ket da veza spontet gant gourdrouzou beleien an Doueou faos, na gant cleze an impalaeret paien, na gant froudennou eur bobl direol. Hag evel en hano Jesus-Christ en doa pareet an den cam a ioa e dor an Templ a Jeruzalem, e sonje ep mar e pareje ive e Rom, en hano Jesus-Christ, calz ha calz a dud a ioa sebeliet e tenvalijen ar baganiach. Hag e guirionez hen ober a reas. Eleac'h caout aoun, e ro he genteliou d'ar romanet, hag ouspen-ze e scrif d'ar boblou a bell, euz ar sao heol, hag e ro aliou da dud a bep renk.

Comz a ra oc'h ar veleien ; ho fidi a ra, hen bet test euz ar pez en deus gouzanvet Jesus-Christ evidomp, ha carget brema da brezeg ar c'hloar euz he eil donedigez, ho fidi a ra da vesaat banden denved hor zalver ha da veilla gant carantez var ar vanden denved-ze, d'hen ober gant eur galon eün, o servichout da skuer d'an eneou a zo fiziet enho. Ha neuze, eme brins an ebestel, pa en em ziskuezo ar pastor eternel en he c'hloar, e resevot ar gurunen-ze ne deu morse da voenvi, mes a zalc'h ato he frescadurez hag he c'hoez mad evit an eternite.

Scrifa a ra euz a Rom (daoust petra a oufe lavaret an heretiked), hag e c'half ar gear-ma Babylon abalamour d'an dizurziou braz a velet er ruiou, en tiez, e templou an Doueou faoz hag e pep leac'h. Me ive a scrif euz a Rom, hag a c'halfe lavaret ar pez a lavare sant Per ; me c'helfe lavaret d'ar veleien : Ilis Rom ho salud. Ne velomp ket tre a demplou idolou ; idolou avad a zo, hag e tleit combati outho. Ne deus ket a demplou d'an Doueou faus ; mes bez'ez eus cant ti a bec'het eleac'h m'en em zaon kement a eneou. Ouspenzé bez'ez euz ilizou protestant, ha ma n'int ket ken danjeruz hag an tiez fall, ez int gouscoude eun dra drist evidomp. E guirionez penaus guelet ep glac'har, e Rom choazet gant Doue evit beza ar gear benn euz ar

famil vras catolik, e Rom pinvidik gant goad kement a verzerien, e Rom galvet gant guirionez mestrez ar virionez, penauz a lavaran, guelet ep glac'har sevel er gear-ma a zo enhi kement a ilizou caer, saliou eleac'h ma creder renta henor da Zoue oc'h en em zevel en he enep? Ar pez ma tleit oll evesaat eo an tiez scol-ze eleac'h ma zeuz eun descadurez difeiz ha ne deo mad nemet da goutami eneou ar iaouankiz hag ar vugale.

« Evit miret oc'h kementse e tleit ober hoc'h oll gallout evit miret na vezo taolet ar c'hontam er c'halonou iaouank-ze, contam hag a c'helfe mont er famillou dre ar vugale.

« Gouzout a ran ema ar vistri-ze euz ar gaou dindan anaouen Jesus-Christ pehini en deus lavaret e voa guelloc'h dezho e vije staget eur mean milin oc'h ho gouzoug hag e vijent stlapet e gouelet ar mor. Mes gouzout a ran en deus lavaret ive d'al labourerien lezirek : Perag e chomit-hu aze hed an deiz ep ober netra? D'al labour-ta p'eo guir lezen Doue zo breset dindan an treid.

Ha p'eo guir em eus lavaret a rea sant Per burzudou oc'h en em erbedi oc'h an hano a Jesus, hoc'h alian da ober ar memes tra, ha da c'houlen digant Doue, gant eur feis cre, en hano he vab unik, ar sclerijen hag ar grasou oc'h euz izom evit labourat gant frouez da c'hounit eneou. Ra vezo ato comzou Jesus-Christ en ho tiscouarn hag en ho calonou : Va zad a roi deoc'h kement a c'houlennot diganthan em hano.

Da c'hortos benediction Doue... e roan deoc'h va hini...

TAOLEN

EUZ A DRO

AN AOTROU'N ESCOP EVIT COUZEMENNI.

Ebrel.

8 Douarnenez.
11 Sizun, Locmelard, Sant-Cadou.
12 Commana.
13 Tre-nevez, Log-Eginer.
14 Lampaul-Guimiliau, Guimiliau.
15 Landiviziau.
16 Bodilis, Plougar.
17 Plougourvest.
18 Plouzevede.
19 Plouvorn.
20 Guiclan.
21 Sant-Thegonnec.
22 Plouneour-Menez.
23 Pleyber-Christ.
24 Sant-Martin-Montroulez, Sant-Seo ; scolach Montroulez, da bardaez.
25 Plourin.
26 Plougonven, Sant-Eutrop, Lannéanou.
27 Guerlesquin, Botsorhel.
28 Plouegat-Moysan, confirmation ha consecration an ilis nevez.
29 Plouigneau, ar Ponthou.
30 Plonegat-Guerrand.

Mae.

1 Lanmeur.
2 Guimaec, Locquirec.
3 Plougasnou, Sant-Ian-ar-Bis.
4 Plouezoc'h.
5 Plouian, Garlan.
6 Sant-Vaze-Montroulez, an Ursulinezed.
7 Sant-Melani, Cuburien.
8 Taule, Locquenolé.
9 Henvic, Carantec.
10 Plouenan, Mespaul.
11 Roscof, Enez-Vaz, Santec.
12 Castel-Paol.
13 Plougoulm, Sibiril.
14 Cleder, Treflaouenan.
15 Plouescat.
16 Plounevez-Lochrist, Treflez.
17 Lanhouarne, Sant-Vougay.
18 Consecration chapel scolach Lesneven.
19 Plouneventer, Sant-Servez, Sant-Derrien.
24 Lambezelec, Ti ar Vreudeur.
25 Brest, Sant-Martin, Adorasion.
26 Brest. Itron-Varia-Garmez, — Retred, — Mam Doue.
27 Brest. Sant-Lois. — Scolach. — Itron-Varia a vir Sicour.
28 Recouvrans. — Martolodet bihan.

Miz Even.

D'ar 26 ha d'ar 27. Scaër. Confirmation ha consecration an ilis nevez.

An Aotrou Lucas, bet beleg an dud a vor, a zo hanvet aumonier evit ar soudardet e Brest.

An Aotrou Guermeur, vikel e Roscanvel, zo hanvet aumonier evit ar zoudardet e Quelern.

An Aotrou Crenn, nevez beleget, zo hanvet vikel e Roc'h Landerne.

An Aotrou Thalamot, bet person Tremeven, hag an Aotrou Marec, bet person Laz, a zo maro er sizun dremenet.

An den ne c'hell ket bennigen.

Eun dervez ma voa tom braz, eul labourer douar, eur merour, en doa comanset he eost. An amzer a ioa deut arneuok ; eur goumoullen zu a ioa savet, hag a greske, hag a dostea, hag a izelea varzu an douar. An ear a zeue pounner, mouga a vennet ganthan, tud ha loened o doa beac'h o caout ho halan.

Alo, buan, a lavare al labourer d'he dud ; destumomp ar pez on eus medet, ha casomp-hen d'ar c'hardi. Marteze ar pez on euz eostet epken e vezo ar pez a chomo ganeomp da ober bara, rag aoun braz am eus rag ar bar arneu a dosta.

Abouez poania hag hasta avoalc'h, e voa caset an ed d'ar c'hranch araok ma tirollaz ar barr. Mes neuze e tizac'haz eur glao pil, gant tan ha curun ken na scrije an oll. An eost er park a zo collet gant an dour diluch-ze. Siouas, ar gurun a goez var di al labourer, hag a zeo an ti hag ar c'hranch gant an ed a ioa gorroet enhi.

Ar verourez, strafuillet, dallet, houzaret gant an tan hag al luc'het, a gemer he bugale etre he divrec'h, hag a dec'h kuit gantho. Ar merour a chom eno ep finval en he za, evel eun den collet ganthan he skiant, da zellet oc'h he di hag he c'hranch. Lavaret a rafet e ve o c'hortoz ar gurun d'her skei ive.

Clevet a ra eur vouez oc'h he c'helver. He c'hreg eo a deu gant he bugale d'he denna ac'hano. Mes ar merour ne ziskuez anaout nag he c'hreg nag he vugale. Houma gouscoude her sach ganthi, hag her c'has dindan eur vezen sapin eleac'h ma chom sebezet ha souzanet oll.

Setu hen gouscoude o clevet eur marc'h o tostaat d'an daou lam. Perc'hen an douar oa, a ioa eat d'ar chase, ha pa voa deut ar bar amzer, en doa lezet eno he gamaraded, hag oa distroet d'he gastel d'ar c'haloup.

Pa velaz he verour, he c'hreg hag he vugale, beuzet en ho daelou, e tiskennas divar he varc'h, ha goude beza taolet eur zell var an distruch great gant an tan, e tosta oc'h he verour, hag e lavar dezhan :

— Ahanta, Jakez, hag e collez courach evel pa n'e pefe mui netra da c'hortos na digant Doue na digant an dud...

— Oh, eo, va mestr, digant an dud e c'hortozan ar prizon, abalamour ne c'hellin ket paea, ha digant Doue e c'hortozan ar maro evit lacat eun termen d'am reuzion.

— Ha diganeme, petra a c'hortozez?

Jakez a reaz eur sell du oc'h he vestr.

— Netra a vad, emezhan ; an Aotrou ho tad ne velas ket ac'hanoc'h pa edo var guele ar maro.

An Itron Yolen a velan aliez o vouela en iliz ; ho mevellou o deuz aoun razoc'h ; d'ho chas e lakit collieron leun a vroudou ; ho falc'honed a zeskit da zistruja hon dubeet... Diganec'h-hu, va mestr, ne c'hortozan nemet cresk d'am foan, ha marteze ar groug evit beza lavaret deoc'h ar virionez.

Ar c'hont Hug, rag ar c'hont Hug a reat euz an dijentil, a reaz eur scrijaden hag a zavaz he zorn evel evit gourdrous ; gouscoude en em zalc'haz, e touseaz he vouez hag e lavaras :

— Abarz eis dez ama em bezo kempennet evidout an ti am euz aze er stanken var bord ar ster : da c'hortos te ha da c'hreg ha da vugale a deuio d'ar maner eleac'h ma viot bevet ha lojet.

Ar merour en doa beac'h o cridi da gomzou he vestr, mes he c'hreg e devoa muioc'h a fizianz, hag a ioa diblaset gant he bugale da vont varlerc'h an Aotrou.

Eis dez goude, ar merour a ioa lojet en eun ti kempennet a nevez evithan, cals brasoc'h ha dereatoc'h eget an hini a ioa bet devet dezhan gant ar gurun. Ar c'hont Hug en doa, ervez he c'her, laket en ti-ze arrebeuri a zoare ha kement a ioa red. Ar merour, evit ober he antre en he di nevez, a roe eun tamik lein d'he vignoned ha d'he amezeien. Ar c'hont Hug he unan en doa teurvezet dont da azeza en ho zouez, ha da zelc'her ar plas a henor. An oll a ioa laouen, hag ar c'hont zoken, daoust ma veze trist peurliesa, ha ma voa stenet he vizach gant an nec'hamant, a gemere ive perz e laouenidigez he vuizien.

Araok comans ar pred, ar merour Jakez a zavaz en he za hag a lavaras d'ar c'hont :

— Va mestr, o pet ar vadelez da vennigen ar bara hag ar c'hoalen....

O clevet ar c'homzou-ze, ar c'hont Hug a reaz eul lam, a deuas drouklivet ha strafuillet oll :

— Nan, ne vennigin ket ar c'hoalen, rak breina ha contami a rafe ar bouet eleac'h he iac'haat. Ne vinnigin ket ar bara, rak blaz al ludu a zafe ganthan... Ne c'hellan bennigen netra, netra! Eun anaouen scrijuz e deus lamet diganhen evit ato ar guir da vennigen.

Neuze, caer a ioa clask he zelc'her, ar c'hont Hug a zavas var he varc'h hag a ieaz ac'hano evel eul luc'heden.

Al laouenidigez a droas neuze eun nebeut e tristidigez etouez ar verourien, hag al lein a voue cals didrousoc'h ha berroc'h eget na zonjet e vije. An eil a c'houlenne digant egile penauz en doa collet ar c'hont ar guir da vennigen, ha bez'ez oa eun torfet bras bennag o poeza varnezhan. Gouscoude, emezho, ar c'hont a zo guelloc'h hirio evit guechall, hag ama on euz eun testeni a gementse, er pez en deus great evit hor mignon Jakez.

Divezatoc'h ni velo perag ar c'hont Hug ne c'helle ket bennigen.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Dimeziou etre kerent nez.

C'hoant em beffe da lavaret da lennerien *Feiz ha Breiz*, eur ger bennag divar benn an dimeziou etre kerent nez.

Lennerien *Feiz ha Breiz*eo an dud a zoare en hon eskopti ; be'z int e kenver ar re all, ar pez eo ar greun rond ha koant var al lostennachou. Int eo a ra, dre ho skuer, dre ho aliou, ar c'hiz en eun terrouar. Int eo a ra da eur barrez kemeret ar pleg mad ha dilezel ar pleg fall.

Hogen eur pleg fall eo en eur barrez en eun eskopti ar c'hiz da zimezi etre kerent nez. Kement-se a zo sotiz

ar peurliesa. Sotiz, abalamour en dimeziou-ze ne z'euz na karantez nag yec'hed, abalamour bennoz Doue n'ema ket var an dud-se.

Goulennit digant ar vedisinet hag e lavarint buan : en dra c'helloc'h ne gemerit ket evit pried unan all kar tost deoc'h. Rag etre kerent ar goad a zo ien, hag ar vugale a teu n'o deuz ket a nerz a yeched, goad paour ato hag aliez zoken goad douget d'ar c'hlenvejou.

— Ar relijion ive a zav he mouez evit difen ar seurt dimeziou-ze. Mar deu gouscoude an iliz da zevel he lezen, eo kazi ato en aoun na c'hoarvesfe eun dra bennag goasoc'h. Ha ma cavit e kement-ma, lenner, va mouez eun tamik dister, setu ama eur vouez all hag a c'hell beza klevet e pevar c'horn ar bed, mouez hon Tad Santel ar Pab.

Da c'houel ar rouanez, hon Tad Santel o veza digemeret ar re a zo er penn euz kompagnunez ar yaouankiz katolig a lavaras.

« Pa z'eo guir ho karantez a vugale eo en deuz ho henchet beteg ama evit creski ho nerz, me zo o vont da rei deoc'h eun ali evit toler er meaz eur c'hiz fall :

Me gomz deoc'h euz an dimeziou etre kerent nez. Abaoue pemp ploaz var-u-ugent so, an dimeziou-se a zo cresket ouspenn evit eun hanter. Setu aze perag em beffe c'hoant pa gavoc'h an tu, e parlanfec'h ous ho mignoned, ous ho kerent, evit ma zeuint da chench menoz. Guir eo, ar seurt dimezi-ze, a ouffe beza permettet eur veach bennag, mes ar guechennou-se a zo rouez. Ar pez a zo da veza kondaonet, eo ar c'hiz deuet a nevez so e mesk an dud d'en em zimezi etre kerentiach. Ar c'hiz-se zo fall evit yec'hed ar c'horf, ha kement-se eo affer ar vedisined. Ar c'hiz-se a zo fall evit yec'hed an ene, hag ama e c'hellan komz va unan hag ho kelen. »

Setu aze komzou hon Tad Santel, ar c'homzou-ze eo ar furnez memes. Sellit piz tro var dro, o lenner, ha ma velit famillou tud ar c'hiz gantho d'en em zemezi etrezho, me lavar deoc'h ez euz eno, goad paour ha nebeut a relijion.

MAB AR BAE.

Disput etre fermour ha piker mean.

Eil pennad.

AR PIKER MEAN,

Mes pe seurt plijadur hen deus ta an tiek?

AR FERMOUR.

Kont dime da genta da blijadurezou,
Me velo a trec'h int d'ar re zo er mechou.

AR PIKER MEAN.

Ni, etrezomp potred, ganet, savet e ker
Da zevel, er mintin, n'omp ket ken dibreder.
Abred c'hechu'n devez commancet divezad ;
An dra-ze ne vir quet na ve gret devez mad.
Eur piker, evit skuer, a za brao ganti
Ma ne ra mid eur vech hen he zizun, *lundi*.
Ar c'hreg deus quet da glemm : mez ar zul ne gont quet;
An deis-se da bourmen vit an oll a zo gret.
Avichou ec'h c'herru (mez fors a zo da zen)
Ma chom epad an noz er foz ar piker men.
Anternos caillaret pa zigoes dean dihun
Ne ankounac'ha quet e zeo deuet al lun,
A ne vo quet dra sur gwal nerzus ar boesson
Ma klev ar piker mean ar c'hresdeis ho zôn.
Mez evel a velan, a poan benn a chagrin
A dec'h e berr amzer eus a nep a eff gwin.
Vidomme lavar kren, n'hon eürus evit mad
Ken am beus peurlipet bep *lundi* va litrad.
Pep hini lec'h m'hen c'haff a glask e blijadur,
Mont varlec'h ar boan eo beza dinatur.

AR FERMOUR.

Ma n'eus gwelloc'h moyen da vea eürus e ker,
E c'helles mont hen dro, ha lezel pipi gouer.
Aliez em beus klevet penos ar varriquen
Eleac'h an eurusdet ne ro nemed ankenn.
Dissul, heun den credabl, ma ne deus, hor person
Hen doa var gement-se gret deomp-ni he sermon.
C'hoant a peuz da glevet plijadur an tiek ?
Te, ne c'heus mit unan, me gav ouspen pemzek.
Ma chom eun devez oll dinec'h da gornaillen
Cetu te malheürus, a prest da goll da benn !
Pe hen a rei tomder, pe hen a reio glo
Me fich er Brovidans, a me contant ato.
N'eus drouk ebet er bed a ne servich da vad...

AR PIKER MEAN.

Na pebes sermouner a raffes, kamarad !
Gant da oremusou, mar plich, lez ac'hanon ;
N'em beus quet c'hoas klevet e vez hanvet person !
Goelet a ran superb, ne varves quet gant naon ;
Mez a blijadur, ian ! hini ebet mez aon !

AR FERMOUR.

Me gav va flijadur ho c'hober va dever ;
Cetu perag bemdez a savan dibreder.
Araok bouetta va c'horf e roan nerz d'am ene,
Kenta tra a ran me, eo pedi Doue.
Nerzus goud'er bater, eleac'h ober *lundi*
Bemdez e labouran arok va dijuni.
Ne gred quet velato e ve pipi gouer
Ous ar raou milliguet stag doug an oll amzer.
Skuizet va goaziet, e lakan heur c'horniad
Neuze va bugale a vod hen dro d'ho zad.
Ar re vrassa'nezo, gwella ma hen guellan,
Dre eur gomz vad bennak neuze a guelennan.
Ar re yaouankoc'hik, dirac va daoulagad,
A ra hen heur c'hoari mill flijadur d'ho zad.
Echuet ar c'horniad : Allo ! potret, me ven
Epad ma momp azeet, al labour jom adren.
Bian a bras var ar guer a lez ho c'hoariou
Ha kalonek bepret a grog hen ostillou.

Goude va zammou poan, na brassa levenez,
P'ho goelan ho kreski e nerz hag e furnez !
Ia ! gant ar Brovidans me a zo mitounet !
Ken eürus a iann goz toues an dud dimeed.
Pa zeu va greg channed da zigas mern inder
Ar biannaïk he heuill crog hen he zavancher.
Eur pok da Yvonik a ro courach nevez
Goude n'hon quet peveur e c'hechu va devez.
D'an taol an Angelus, an halar hen e za,
Hag a zao ractal d'ar guer hen heur gana.
Lennet buez ar sent, lavaret ar Bater
Bep noz e vez c'hoezet an tan dindan kauter.
Ar botret a ziskuis ho c'hoari Domino,
Epad ma kass channed e c'har neza hen dro.
Me, beteg ar fiscoan, a reio cavellen,
Yvonik var va brec'h ho chach var va barvenn.
Ho floura va chotou pa zantan he zorn gwen
E c'hankounac'han prest a skuisder a c'hoezen.
P'enem gaver eürus, peguen ber an amzer !
A goude n'devez mad peguen c'hoek e kousker !
Cetu aze, piker, devez ar c'hez fermour,
Pebes contantamant, mar de tenn e labour !
C'huec'h devez labouret, ar zul a deu goude
Ar zul, diskuis ar c'horf a bevans an ene.
Echu an offern bred, er goel eus ar bechou
A zigas d'am speret ar zonch eus an envou,
Ar sonch eus hon tud coz ho deus ganemp lezet
Heun tam bara natur gant ho c'hoezen gouneet.
Goude ar gousperou, zan d'ober goeladen
Dre va farkajou ed a prajou penn da benn,
Hag e kavan velse mui a gontatamant
Evit eur piker mean dirac ar gwin ardant.

PAUL AR VELCHENEK.

(An divez er sizun all.)

Scouarn Lucifer.

I.

Mont a ran da verca ama, evit ar re a gar an historiou coz, eun doare rimadel pe fablen henvel mad oc'h conchou ar grac'het coz e kichen an tan.

Bez'ez oa eur vech eur marc'hadour pinvidig hag en doa eur mab, eur c'hanfard euz ar penn kenta. Ar marc'hadour a zavaz ar map-ze evel pa vije mab eur roue ; lacat a reas deski dezhan kement a dle gouzout eun dijentil euz an nopla goad. Ar mab en doal speret, hag a zescas kement a voue diskuezet dezhan ; gouezieg oa evel eun doctor, hag helavar evel eun alvocad.

Er memez amzer ive avad e teuas da veza otus, fougeüz, ha ne brije ket sellet oc'h an oll.

Eun dervez e lavaras d'he dad : Ne fell din mui chom ama, ne c'hellan mui chom etouez ezen ha tud dizesk evel a zo var va zro.

— Ha da beleac'h e fell dit mont ? eme an tad.

— Da velet ar bed, eme an den iaouank.

— Te zo henvel oc'h ar c'hilleien raden a ia a lamou, ep gouzout peur na peleac'h e chomint a za. Penauz e c'helli-te ober da dreuz e broiou estren, iaouang evel ma zout ha nec'h eus c'hoas guelet netra ?

— Va zad, an hini en deus gouezieged en em denn ato e pep leac'h.

Ep lavaret ken, ar map doctor a gemeraz he armou hag he varc'h, eur marc'h saoz euz ar goad divesk, hag a ieaz en hent da ober tro'r bed.

Beachet en doa epad tri dervez a dreuz compezennou gouez eleac'h ne velet nemet mein hag eun tam bruk bennak, pa zigouezas ganthan eun den hag a zouge var he chouk, eur zam hag a boueze meur a vil lur.

— Eh, camarad, eme an dijentil iaouank, eur c'hanval ne ve ket goest da zougen ar beac'h zo var ho chouk! pe hano oc'h eus-hu ?

— Va hano zo Douger-dispar, map da zouger-cre.

— Dont a rafac'h ganeme ?

— Ne c'houlennan ket guell ; hag hen da heul an dijentil iaouank,

Abenn eur pennad e tigouezas gantho eun den hag a ioa o c'hoeza en dra c'helle, hag a c'hoeze cant guech creoc'h eget ar vegin vrasa en eur c'hovel.

— Petra a rit-hu aze, va den mad ?

— List ac'hanon ; n'em eus ket amzer da gozeal ; c'hoeza a rancan ep ean, rak pemp milin ha daou-ugent am eus da lacat da vont en dro gant va c'hoez.

— Ha pe hano oc'h eus ?

— C'hoez-creoc'h, map da c'hoezer-cre.

— Dont a rit ganeomp-ni ?

— Mont avoalc'h a rin, rak skuiz avoalc'h oun ama o c'hoeza noz ha mintin, mintin ha noz, ep ean ebet.

Eur pennad goude e cafjont eun den hag a ioa anter-c'hourvezet, he scouarn ganthan tostik d'an douar evel pa vije o silaou eun dra bennak.

— Petra a rit-hu aze, va den ?

— Emaoun ama o silaou eun hed c'huibu a zo o tont euz ar mor.

— Euz ar mor ? ober goab a rit-hu ? ar mor zo ouspenn cant leo ac'hann !

— Petra ra ze, p'eo guir ho c'hlevan ?

— Pe hano oc'h eus-hu ?

— Cleo-oll, map da Gleo-mad.

— Ha dont a rafac'h ganeomp-ni ?

— Oh ia avad ; me lezo ar c'huibu da zont euz ar mor pa garint, hag an nep a garo d'en em zioual outho.

Setu eta ar veachourien en em gave brema pevar, pevar mignon. Digouezout a rejont gant eur c'hastel a ioa bet marteze caer guechall, mes a ioa brema ken dirapar, ker gouez hag en eul leac'h ken tenval, ma en devoa muioc'h ar c'houbari euz a lojeis tud varo eget euz a lojeis tud veo.

Eur goumoulen zu a ioa a zioc'h ar c'hastel, ha dre ma tosteant, ar goumoullen-ze a iea duoc'h dua, ha pa

voant eat beteg ar mogeriou, ar goumoullen a grevaz, hag e coezas varnezho eun dourbil c'hlao.

— Gortozit, gortozit, a lavaras neuze c'hoez-creoc'h, me ia da velet pe seurt danvez zo er goumoullen-ze.

En em lacat a ra da c'hoeza ; curun a voue, luc'het, cazarc'h, mes ar goumoullen a voue freuzet a nebeudou hag an heol a baraz ep dale.

Clask a rejont neuze mont er c'hastel ; hogen caer o devoa ober an dro dezhan ne gavent dor ebet.

— Gortozit, a lavaras Douger-dispar, me ia da ger-c'hal eur skeul deoc'h.

Hag hen o tigas ganthan eur picol roc'hel, hag oc'h he lacat stok oc'h ar voger. Divar ar roc'hel-ze neuze ez ejont en ti dre ar prenest.

Er zal e caſjont var an daol boued hag efach ar pez a garent. Pa o devoa efet ha debret ho goalc'h, an dijentil iaouang a lavaras :

— Ma zafemp da vizita ar c'hastel brema ! Red eo deomp guelet petra a zo enhan.

Evit doare ar pez a veljont ne blijas nemeur dezho, nemet an dijentil, an tri all a grene, ha cleo-oll a lavare :

— Deomp ac'hann, aotrou, rak ar c'hastel-ma n'ema ket e gras Doue, ha me a gleo dindan hon treid clemmou ha kunuc'hennou.

An dijentil avad ne rea van, hag a iea ato.

An tri all a iea var he lerc'h, hag en em gafchont erfin en eur pors clos. Kerkent ha ma voant eat enhan, e veljont o tont varzu enho, ha counnar enhan, eur zarpant en doa seis penn, ha seis teod hag a fuie, ha seis re zaoulagad a lugerne evel kefjou tan.

An tri gompagnon a gemeraz an tec'h evel pa vije ar gounnar var ho lerc'h ; an dijentil iaouang avad a chomas dizaoun, a dennaz he gleze, ha gant pevar daol, e troc'has seis penn ar zarpant. An teoa euz a bennou ar zarpant, goude beza bet troc'het, a reaz eur zell garo oc'h an dijentil ; neuze ez eas kuit dre eun toul a zigoraz evithan e creiz ar pors.

An dijentil a c'halvas neuze he gamaraded aounik, ha pa voant deut e lavaras dezho petro a ioa c'hoarvezet. O veza eat da zellet en toul eleac'h ma voa en em strinket penn ar zarpant, e veljont e voa eno eun doare puns striz ha ne velet ket ar gouelet anezhan.

— Clascomp canab, lin pe stoub, eme an dijentil, ha greomp eur gorden evit ma tiskennimp da velet petra zo e gouelet ar puns-ze.

Pevar bloaz e vouent araog m'o doa great eur gorden hir avoalc'h da vont bete gouelet an islonk. Bete calon an douar evit doare e voa red mont.

— Guelomp brema, eme an dijentil, piou a ielo da velet petra zo aze en traon. Kea te, cleo-oll, te glevo mad kement a vezo.

Cleo oll ne gredas ket lavaret nan ; mes aoun en devoa ; ne voa ket diskennet pell na zavaz adarre d'an ec'h, hag e lavaras oa torret ar gorden ganthan, mes en doa he c'houlmet oc'h eur peul en doa cavet oc'h moger ar puns.

— Alo, eme an dijentil, ema zo eur c'hrener ; kea te, c'hoezer-cre.

C'hoezer-cre a ziskennas ; meur a zervez ha meur a nosvez avad e voue araok ma tigouezaz e gouelet ar puns.

(Eur pennad all eur vech all.)

Mission HAITI.

TREDE PENNAD.

« Ac'hanta, va mignoun ker, ha n'e ket aze eur mintinvez gaër, eur mintinvez implijet mad ? Ha bez' o peuz-c'houi calz evel hounnez el leac'h m'emaoc'h ? Gouzout a ran o peuz unan bennac aveichou, mes n'o peuz ket da vihana ken aliez hag ama ; rac ama int stank aoualc'h. Da gresteiz, va c'hure a ioa var dro eun anterleo dioc'h presbital *Santes-Anna*, el leac'h m'or boa lavaret en em gaout hon daou a benn lein. Credi a ran em euz dija lavaret deoc'h ez a, bep lun, daou ac'hanomp da danva souben persoun *Santes-Anna*, ha bep iaou hema pe he gure, hag aveichou ho daou assambles, a deu da danva hon hini-ni. Ar c'hiz-se a zo dija coz e escopti Kemper, mes ama e ra c'hoaz muioc'h a vad abalamour ama ez euz c'hoaz muioc'h a ezom da jench ear ha da zivada ar penn. Persoun *Santes-Anna* a zo eur missioner coz euz a gongregation ar *Galoun-Zacr a Vari ;* dec vloaz ha tri ugent a zo var he chong, hag he benn a zo ker guenn hag an erc'h var menez Are ; mes an dra-ze ne vir ket outhan da veza gaë ha laouen evel eur potr iaouank. He gure a zo he hano an Aotrou *Finot ;* mes n'e ket a hano ebken eo e *Finot*. Dre gement-se eo eaz deoc'h gouzout ne vez den tenval he benn epad lein ; peb hini a zistag he bez caër evit reï muioc'h a zaour d'ar bouet ha sicour he gass d'an traon. Goude lein, e chomomp c'hoaz eur pennadic da gaozeal ; an eil a gount d'egile ar pez en deuz great, ar pez en deuz clevet, ar pez a ve marteze mad da ober, ha traou all evelse ; mes ne reer morse c'hoari ebet, n'euz fors pegen dibec'h e ve : n'ema ket ar c'hiz ama. Var dro div heur, e skoer adarre varzu ar gear, petra bennac ma vez c'hoaz tomm an heol.

« Al lunvez ma comzan anezhi, va c'hure ne zaleas ket pelloc'h. Varned eur c'hart-heur balé dioc'h *Santes-Anna*, el leac'h m'ema an disparti etre an diou barrez, ez oa o chom eun den dija deuet var an oad ; eun antercant vloaz bennac a c'hell da gaout. An den-ze a zo eun den honest hervez ar bed ; mes siouas ! calz a vank dezhan c'hoaz evit beza mad hervez Doue. Bez' en deuz coulsgoude eur mab hag en deuz c'hoant da veza belec, hag ar mab-se en deuz zoken dilezet eur garg huel evit mont d'ar seminer. Va c'hure en doa great anaoudegez gant an den-ze, varlene goude Pask, ha dija neuze en devoa toullet caoz dezhan divar benn ar relijion, divar benn chench buez. Selaouet mad aoualc'h oa bet, emezhañ, pe da vihana n'en devoa recevet goal respount ebet. En dro-ma ez ea da ober eun esse all ; credi a ran ne vezo ket an diveza : meur a veich e renko c'hoaz mont da gaout an den-ze araoc dont a benn anezhan. Coulsgoude gant ar zicour euz a c'hras Doue e teuer a benn a bep tra ; red eo eta esperout ato. A bent all, e kichen eno ez euz eun den iaouank, nevez gounezet da Zoue, hag a zo deuet mad gant an den coz-se. Brema ez euz daou vloaz, an den iaouank-ma en devoa lakeat ober eun enterramant *franmasoun* gant eun den hag en devoa recevet he zacramanchou diveza abarz mervel. Abalamour d'an dra-ze, en devoa paket he stal digant va c'hure, oh ! mes a zoare. Mad, e leac'h delc'her drouc ouz ar belec, e teuas, azalec neuze, da gaout carantez evithan hag ive evit ar relijion. An den iaouank-ze a zo oajet a eiz vloaz var-n'nguent, ha great en deuz he bask kenta d'an 21 a vis guengolo. Setu aze zur eur gellienen ha n'e ket gant mel eo bet paket.

« Goude beza caozeet eur pennadic gant he hini coz, va c'hure a bign adarre var he loan, hag a erru en eur porz-cloz ha n'edo ket pell ac'hano. (Dre ama an dud paour ha reuzeudic en em denn oll er porziou-cloz ; ho c'haout a reer eño a verniou). En unan euz ar c'hoz toullou-tiez a ioa er porz-cloz-se, ez oa eur vaouez astennet, pell a ioa dija, var eur guelé a boan. Mes ar vaouez-se a ioa rezinet mad da volontez Doue ; ar belec n'en devoue ken da ober nemet lavaret dezhi kendelc'her d'en em abandouni evelse, a greiz he c'haloun, etre daouarn an Aotrou Doue. En eur zont ac'hano, en devoue eur pennad hent da ober araoc e fruout gant eun ti hag en devoa doare vrao ; solier a ioa ennhan, ha dirac ar zolier ez oa zoken eur plasic da gemeret an ear dioc'h an dianveaz. N'e ket ti eur paour oa eta ; nan, guir eo : ar re a ioa o chom en tize a veve en ho eaz. Mes, ma n'oant ket paour a vadou an douar, edont da vihana en dienez ar vrassa euz a vadou an env ; ma n'oant ket clanv a gorf, oant da vihana clanv avoalc'h a ene. Eun ozac'h protestant, pe, evit lavaret guell, eb relijion ebet ; pevar grouadur badezet hervez ar relijion brotestant ; eur c'hreg ha n'e ket bet o communia tri bloaz a zo ; tad houma, dija coz ha cabac'h, croummet gant an oad ha dall a gorf, mes dalloc'h c'hoaz a speret pa vez hano a relijion ; erfin daou gristen catholic hag a vez o communia eur veich an amzer : setu aze peseurt tud a zo en ti-ze. Ti brao dioc'h an dianveaz ; mes en diabarz, ha bez ema an eürusdet ? Ac'hano ar belec en devoue tri pe bevar bennad ru da dreuzi, hag a reas d'he varc'h chom adarre a za er c'horn pella tout euz a gear. Eno ez oa eun den clanv, oajet a 60 vloaz pe var dro ; bloaz a ioa dija ma yeze ar belec oc'h he velet. Tri pe bevar grouadur en devoa ; mes n'oa bet biscoaz dimezet. Meur a veich oa bet clasket eureuji anezhan gant mam ar vugale-ze ; mes kerkent ha ma cleve hano euz an draze, e troe dioc'htu ar gaoz a hent all. Erfin, pemzec dez a ioa, en doa discleriet e vije joa ganthan beza eureujet, mes ar vaouez-se eo ne felle ket dezhi. Neuze edo o chom e creiz kear ; mes, evit en em zispartia dioc'h ar pez fall ha digaloun-ze ha gellout receo he zacramanchou, en devoa lakeat he gass d'an toul-ti m'edo brema. Dija, dirac ar belec, en devoa goulennet pardoun ous mam he vugale euz ar boan a c'helle beza bet great dezhi epad ouspenn 20 vloaz m'oant bet o veva assambles ; lavaret en doa great dezhi en doa bolontez d'he c'hemeret evit pried ; mes hi n'e devoa great van ebet, ha setu perac oa deuet kuit diouthi.

(Eur pennad all er sizun a zeu.)

Mareou. — Ar mareou brasa a dle beza er bloa-ma en em gaf, ervez an dud gouezick, d'ar 7 a vis Meurs, d'ar 6 a viz Ebrel, d'ar 5 a vis Mae, d'ar 15 a vis Guengolo, d'ar 14 a viz Here, ha d'an 13 a vis Du. Ar mare brasa a dle beza d'ar 6 a viz Ebrel.

Ar mareou bras-ze a zigonez eunduvez pe eun dervez hanter varlerc'h al loar nevez pe ar c'ham loar.

Eun itron en em bompade o lavaret o devoa ar merc'hed muioc'h a garantez evit ho bro eget ar voazed. Me garfe e lavarfet din perag an draze ?

— Ne ket diez, a lavaraz unan : Ar merc'hed a gar muioc'h ho bro rak n'int ket carget d'he difen.

Scol ar maro mad a vouller brema evit an drede guech e ti an aotrou de Kerangal mouller an escopti.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis C'huevrer.

Goulen ma vezo selebret evel m'eo diet bloavez ar Jubile, ha ma vezo savet conseillou goazed ha merc'hed douget evit calon Jesus. G. M.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *13 C'huevrer.*		Pont-n'Abat. — *11 C'huevrer.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	23 lur, 50 c.	Guinis.....	24 lur, 38 c.
Segal.....	16 lur. 50 c.	Segal.....	17 lur, 08 c.
Eiz.....	18 lur, 50 c.	Eiz.....	17 lur, 50 c.
Ed-du.....	18 lur, 50 c.	Ed-du.....	00 lur, 00 c.
Kerc'h.....	21 lur, 00 c.	Kerc'h.....	20 lur, 50 c.
Avalou douar	3 lur, 50 c.	Avalou douar	4 lur. 50 c.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

MOULLEREZ AN ESCOPTI

Ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.

LEVRIOU HAG A ZEPAND EPKEN EUZ AN TI-ZE.

Catekis gallek a Gemper, *golo paper*	»	50 c.
Catekis brezoneg a Gemper, *golo paper*.	»	50 c.
Catekis gallek Leon, *golo paper*	»	50 c.
Catekis brezonek Leon *golo paper*	»	50 c.
Catekis gallek Treger, *golo paper*	»	50 c.
Catekis brezonek Treger, *golo paper*	»	50 c.
Explicasion Catekis Kemper, e gallek, *golo paper*	1	»» c.
Explicasion Catekis Kemper, e brezonek *golo paper*	1	»» c.
Explicasion Catekis Leon, e gallek, *golo paper*	»	90 c.
Explicasion Catekis Leon, e brezonek, *golo paper*.	»	90 c.
Dibab a ganticou galleg an Escopti, *golo paper*	»	75 c.
Bref pe Ordo, evit ofis an dud a ilis, *golo paper*	1	»» c.
Buez hor Zalver Jesus-Christ, *golo ler*	1	75 c.
Scol ar Maro Mad, *golo ler*	1	50 c.
Miz Itron-Varia ar Rozera, *golo ler*	1	25 c.
Buez an Aotrou'n Escop Serjant, e gallek, *golo paper*.	2	50 c.
Buez Sant Theodot, e brezonek *golo paper*	1	»» c.
Buez Sant Corintin	»	25 c.
Levrik dorn ar Jubilee gallek hag e brezonek	»	25 c.

AL LEVRIOU-ZE A GAVER IVE :

E Brest, e ti an Itron intanvez Normand, leoriourez, ru an ti-kear ; — E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, mouller ha levrier ; — E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, mouller ha levrier, ru ar Pave.

Al Levriou a roer en tiez-ze oc'h ar memes priz evel e Kemper.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 27 C'huevrer 1875.

Mis sant Joseph.

Digouezout a ra mis meurs, mis sant Joseph.

Abaoue m'en deus Pii nao discleriet ar patriarch bras-ze patron an oll ilis catolig, an devosion evithan a zo cresket calz etouez ar gristenien. Cals tud vad a zo hag a ra ar mis-ze evel ma rer mis Mari, ha caout a rer levriou e galleg hag e brezoneg scrifet evit kementse. E brezoneg ec'h anavezan al levr scrifet gant an aotrou Kerlan, person Plouzane, hag a gaver e tiez al re a vers levriou en hor c'heriou. Ar re n'o defe ket a levr, pe ne c'houfent ket lenn, a rafe vad dezho lavaret bemdez, epad ar miz, eur beden bennag evit en em unani gant ar re a ra ar mis, hag evit goulen, dre bedennou ar re galoneca, skoazel ar zant bras-ze evitho ho unan hag evit ho bro. Induljanson braz a c'hounezint oc'h heuilla an devosion-ze epad ar mis.

Sant Joseph eo patron ar maro mad ; pep christen en deus c'hoant ive da vervel e gras Doue. Sant Joseph a varvaz etre divrec'h Jesus ha Mari ; pep christen a c'houlen ive ma teui Jesus ha Mari d'he zicour var he dremenvan.

An hini a zo bet choazet gant Doue evit beza tad mager d'he vap, evit dioual ha maga ar bugel Jesus, evit dioual ive rouanez an env hag an douar, a dle beza braz he c'hallout en envou.

Gant sant Joseph e tesker pidi, rak pidi a rea e Nazareth e compagnunez Jesus ha Mari. Gant sant Joseph e tesker labourat, rak labourat a rea da rei bara da zalver ar bed ha d'he vam santel.

Gant sant Joseph e tesker gouzanv, rag ouspen ar skuisder euz he labour, en deus bet he lod euz a oll drubuillou ar bugel divin, da viana epad ar bloaveziou kenta enz he vuez var an douar.

Gant sant Joseph e tesker ren eur famil, eun tiegez, rak gant pebez dudi e voa renet ar famil-ze a Nazareth a behini e voa ar penn ?

Gant sant Joseph e tesker mervel. Caera maro ! piou ne garfe ket mervel evel sant Joseph ? Piou ne garfe ket caout Jesus ha Mari en he gichen pa rento he huanad diveza ?

Gant sant Joseph eta e tesker beva ha mervel. Gant sant Joseph c'hoaz e tesker an oll vertuziou christen. Ar feiz : Piou zo bet creoc'h he feiz eget hini ar zant bras-ze a zente var ar ger hag a iea var an heur da ober an traou diesa ha poaniusa ? — An esperans : Pebez fizians n'en doa ket e Doue an hini a iea en hent, dibourvez a bep tra, ep gouzout penauz ec'h alje en hent nag en eur vro estren, beva he bried santel hag ar bugel divin ? — Ar garantez : Piou a lavaro morse pegement e carie Joseph ar mabik Jesus ? — An humilite : Piou zo bet humploc'h eget sant Joseph ? Pe ger cuzet ne deo ket he vuez, ha gouscoude pe ger santel ne voa hen ket. — Ar chastete : Pe ger chast ne dlie ket beza an hini a zo bet cavet din da veza pried da rouanez ar guerc'hezet ? Cavet din da veva ken tost da vap Doue, d'he vriata ken aliez, ha da renta dezhan ar servichou a reuter da eur bugel ?

Lavaret a c'helfen kement all enz a bep vertus christen ; hogen avoalc'h eo kement-ma evit rei da anaont da gement a daolo evez, pegement a rezon o deuz ar gristenien vad da veza devot da sant Joseph.

Rom. — D'ar 4 a vis c'huevrer, an tad santel a zo diskennet da ilis sant Per eleac'h ne voa ket bet abaoue an 20 a vis Guengolo 1870. Eat oa di da bidi ha da adori ar zacramant en deiz-ze e pehini tud ar bed a ra kement a follenteziou. Eat oa d'an ilis-ze eleac'h ma selebre, pa voa guelloc'h an amzeriou, dirak ken aliez a vil gristen deut di a bep corn euz ar bed catolik.

Vardro creisdeiz eo diskennet Pii nao en ilis sant Per. Bez'e voa oc'h he heul meur a gardinal ha meur a escop etouez pere edo an aotrou Lanjenieux arc'hescop Reims. Chabistr chaloniet sant Per, hag en ho fenn ar

c'hadinal Borromeo. a zo dent da zigemeret ar Pap. An tad santel en deus pedet da genta dirag bez an ebestel santel. An oll a ioa tenereet ho c'halon o velet pe ger caloneg e pede.

Goudeze an tad santel a zo eat da gichen skeuden sant Per, hag en dens poket gant devosion da droad ar skeuden-ze a zo uzet dija gant muzellou ar gristenien o touch outho. Neuze ar Pab en deus tennet he galoten venn, en deus laket he benn sacr dindan troad an abostol, hag a zo chomet eno eur pennad, An act a humilite gristen-ze en deus tennet daelou euz a zaoulagad kement a ioa eno.

Goude beza great he zevosion, ar Pab a zo eat da zellet oc'h al labourou bras great en ilis veur sant Per abaoue pevar bloaz, ha laket ober gant chaloniet an ilis-ze. Gouzout a rer eo an tad santel en deus great eul loden vad euz ar mizou zo bet gant al labourou-ze.

Etouez al labourou-ze en em gaf eur pez labour a zo laket a zioc'h skeuden sant Per, hag a zigas da zonch euz ar pempet varnugent deiz ha bloaz abaoue ma zeo Pii nao Pap. Skeuden Pii nao eo, ha dindanhi eo merket en deus tremenet bloaveziou sant Per. An tad santel en deus teurvezet meuli al labourou-ze hag an doare ma voant great.

An tad santel en deus neuze lezet da zont da boket d'he droad ha d'he vizou a Bap, ar chaloniet ha beteg an oll zervicherien a ilis zant Per. Goudeze eo eat adarre da adori ar zacramant, ha neuze eo pignet d'he gamprou. A drugare Doue eo ker cre he iec'hed ma save dre an deleziou hir-ze evel eun den iaouank ep harp digant den.

Eur guir vreton.

Eur micherour dister, eun den ep descadurez, pa vez christen mad, a c'hell ive ober cals vad eleac'h ma en em gaf, zoken er c'heriou bras, zoken e Paris. Evelse ar c'hazetennou christen a Bariz a gomz er sizunveziou-ma gant ar brasa meulendi euz eur micherour dister evelse hag a ra henor d'he vro, da Vreiz. Chomet eo er gear vras-ze christen ha breton mad. Ar pez a zalc'h ar feiz e calonou hiniennou euz ar re a ia evelse d'ar c'heriou bras-ze eo an asambleou catolik (cercles catholiques) a zo savet eno gant tud a feiz evit rei digemer d'ar iaouankizou a gaf enho kenteliou mad hag eun tremen amzer honest, hag a zo miret outho evelse da vont da heul ar iaouankizou direol gant pere ep mar en em golfent. Hor micherour breton a zo eta en eur c'helc'h evelse, ha chomet eo beo ar feiz en he galon.

Setu ama petra en deus great comz anezhan. Unan euz an dud ijinus-ze ha brudet dre ma int dornet mad, a goezas clanv ha zoken goal glanv. Hema a zo he vicher *sculpta*, da lavaret eo ober gant coat pe vein skeudennou hag imachou. Ne rea nemeur a skeudennou sent ; skeudennou tud a rea avad ha ne voant ket ato goal vodest, rag an den keaz n'en doa nemenr a feiz hag en doa ancounac'het Doue pell a voa.

Var he vele a varo e teu en dro dezhan he vignonet tud difeiz. C'hoant o deuz, ep mar, d'he velet o vervel ep beleg, evit gallout cas he gorf d'an douar ep son cloc'h, na croas, na dour benniget. Ar pez zo sur da viana den ne zonch en he ene nemet marteze he c'hreg ; houma a vouel, a bed, mes ne gred lavaret ger.

Dre c'hras Doue, hor micherour breton ha christen en doa labouret er memes stal ganthan ha dindanhan. He garet a rea dre eur garantez gristen. Hema a deu d'he velet ha da veilla anezhan. O velet pe gen toc'hor eo, e tiskuez beza souezet ne ve ket bet clasket ar beleg. Ar breton n'en deus ket aoun evit comz a ze d'an den clanv, hag hen ober a ra ker mad, ma laca an den ijinus da zenti outhan en despet d'he vignoned. Eur belek a zo kerc'het, an den clanv a ra he beoc'h gant Doue, ha brema e c'hortoz he heur diveza dichal ha leun a fizians.

Christenien vad evelse a deu da veza ebestel. Ober a c'hellont alies ar pez ne c'hell ket ar belek da ober, rak digemeret e vezont eleac'h ma ve serret an nor oc'h ar belek.

Mission HAITI.

PEVARE PENNAD.

Brema edo en he amzer diveza : emaoun o vont da vervel, en devoa lavaret he unan n'oa ket c'hoaz pell. Covesseat oa bet dija diou vech ; mes n'oa ket bet c'hoaz nouet. N'oa ket bet communiet ken nebeut : n'en doa ket c'hoaz zoken great he bask kenta. N'oa ket goal zesket var ar relijion ; mes he feiz a ioa crenv ha c'hoant braz en devoa da gommunia. Chansuz oa gortoz betec antronoz : marteze antronoz ne vije ket beo. Va c'hure a ia d'an daou lamm d'ar presbital, a jench marc'h hag a zistro da gaout an hini clanv gant ar gommnion. Mes, o glac'har ! an hini clanv a zislonk an hosti santel kerkent ha m'eo diskennet ennhan. Dre chans, an hosti a ioa chomet en he bez ; he gemeret a ra adarre, hag en dro-ma e c'hell he zelc'her. Paourkeaz den ? Setu hen eüruz evel n'e ket bet biscoaz. Gouzout a ra ema o vont da vervel ; ne vanke mui netra dezhan nemet he Zoue, ha brema he Zoue a zo en em roet dezhan dre ar gommunion. Va mignoun ker, pebez vad ne ra ket d'ar galoun gnelet eur pec'her evelse o communia evit ar veich genta gant kement a ferveur hag ar re o deus communiet aliez epad ho buez ? E peleac'h ema ar belec ha ne deuffe ket he galoun da deneraat o verka gant an oleo sacr an daoulagad, an diouscouarn, ar muzellou, an daouarn, an treid-se, n'o deuz servichet epad keit amzer nemet da ober labour an diaoul ? Gant pebez ferveur e peder evit an eneou-ze n'en deuz gellet Doue da c'hounit nemet dre ar grasou dreist-ordinal a ro aveichou en heur ar maro, hag a zo neuze distroet outhan a vir galoun ; evit an eneou-ze a gaver prest dija da goueza en ifern, hag a gasse evelse en eun taol-kount d'ar baradoz ! An dra-ze a erru ganeomp bemdez ; ia bemdez, pegen indin bennac m'az oump, trugarez an Aotrou Doue en em zervich ac'hanamp evit savetei ar seurt eneou-ze.

« Mes divezat eo dija, ha da c'houec'h heur e vez noz. Coulsgoude va c'hure n'e ket c'hoaz echu he zervez ganthan : eun den clanv all en deuz c'hoaz da velet. Hema a zo oajet a 40 vloaz ; dissadorn oa bet ar belec oc'h he velet evit ar veich genta ; pourmounic (*poetriner*) eo, ha mervel a c'hell pa zonjer nebeuta. N'en deuz a gristen nemet an hano ; biscoaz n'en deuz communiet, hag he vuez a zo bet euz ar re falla. Dimezet eo evelato ; mes he c'hreg e deuz renket tec'bet diouthan, ouspenn daou vloaz zo, abalamour d'he zizursiou ha d'ar goal vuez a rea dezhi ; c'houec'h crouadur en devoa hag a zo eat ive da heul ho mam. He zizursiou eo o deuz lakeat anezhan da goll he iec'het, ha brema ema dija var bord ar bez. Pa deujer, dissadorn, da glask ar belec da vont d'he gaout, e oue lavaret dezhan ; divoallit avad rac an den-ze ; rac hennez a zo eur goal den, eun den euz ar re c'hoassa, eun den ha ne deu morse ger mad euz he c'hinou. Mes, epad m'oat bet er presbital, gras Doue e devoa labouret, ha pa erruas ar belec en he di, an hini clanv ne zonjas ket zoken argila. Coves a reas dioc'htu, ha goudeze e oue nouet. Ar belec a lavaras dezhan e renke en em unani gant he bried, hag an draze a oue great ractal : araoc cresteiz he c'hreg hag he oll vugale a ioa dirac he vele. D'ar zul vintin, en devoue an eur da gommunia : — « hag ar c'hanticou, emezhan » pa oue echu tout ; aotrou cure, roit an ton d'ar mer- » c'hed-ma : me gar calz ar c'hanticou. » Goudeze e trugarekeas ar belec euz a greiz he galoun, hag ar belec o veza goulennet outhan hag eaz oa he speret, ne respountas nemet dre eun huanaden ; mes an huanaden-ze a ioa eun huanaden a joa, hag a ziscoueze pegen eüruz eç'h en em gave. Prest goude, e lavaras c'hoaz : — « Me » garfe beza bemdez evelhen. »

« Eun dervez implijet evel hennez a verite beza achuet dre venediction ar Zacramant ; setu ive petra oue great. Araoc mont en hent, dioc'h ar mintin, va c'hure en devoa savet ar Zacramant, meulet ra vezo, azioc'h an aoter, evit beza adoret epad an deiz gant an dud fidel ; an dra-ze a vez great dre ama, e calz parreziou, eun dervez bep miz, ha dioc'h an noz neuze e vez roet ar venediction.

« Eur veich c'hoaz, deveziou evel hennez or beuz ken aliez ha bemdez, coulz lavaret. Evelse eo e tremenomp hor buez, pe, evit lavaret guell, evelse e tec'h diganeomp eb ma c'houffemp dare. Ha mar comzit dinn euz ar c'houezen hag euz ar skuisder a denn an deveziou-ze d'ho heul, me respounto deoc'h gant sant Aogustin : « el leac'h m'az euz carantez, n'euz ket a boan, pe, ma deuz poan, ar boan zoken a gaver dous. » Doue en deuz roet nerz ha tiz d'hon ijili ; pebez joa da c'hellout implija an nerz hag an tiz-se en he zervich, evit gounit eneou dezhan !

« Mar cav deoc'h e c'helfe al lizer-mr ober plijadur d'ar re a lenn levrigou brezounec *Breuriez ar Feiz*, roit-hen d'an aotrou Morvan, chalouni. Clask a ran an dro e peb feson da rei da anaout petra eo Mission *Haïti*, eur Mission hag a zo ken din a garantez hag a druez, ha c'hoant em euz e teuffe hor c'henvroïz ker a Vreizizel d'hor zicour, da vihana dre ho fedennou, da labourat al loden-ma euz a vinien an Tad celestiel, ha da lakaat anezhi da zougen muioc'h-mui a frouez.

« Deoc'h a galoun,

LEONARD,

Chalouni a henor, persoun. »

Clenvet ar gear.

V.

Vardro creisdeiz o tigoueziz e Tarar ; ne ket lòjeiz eo am oa izom da glask eno, mes va lein, ha va zonch kenta e voue mont d'he glask d'ar presbital. Mont a ris varzu eno-ta, hag ep dale en em gavis dirag eur beleg ha ne anaien bet ken nebeut ha ma voan anavezet ganthan.

N'em eus ket a zonch cals pe seurt caoz a voue ganeomp, ar pez am eus sonch avad eo...

— Ne resevas ket ac'hanoc'h oc'h he daol.

— Evel a livirit, hag ar pez a reas din sevel va c'hribel eo ma laças din em dorn eur pez a eis real. Me a zavas counnar enhon hag a dolaz ar pez a eis real var an daol pe ne ouzon ket var be seurt tam arrebeuri en eur lavaret gant eur vouez hag eun ton rok : me zo eur beacher, aotrou, ha ne ket eur c'hlasker.

— Mes an dra-ze a ioa orgouil, va beacher.

— Ia, hag euz ar c'henta clas. Ato oun bet eun tam orgouilluz, ha Doue da behini ne blij ket an dra-ze, en deus laket rei din meur a gentel. En dervez-ze da viana em boue unan dioc'htu, evel ma velot.

O vont euz a Darar e casis ganhen, evit na vijen ket dibourvez evel m'oan bet an derc'hent, bara ha fourmach, setu a gave din a ioa avoalc'h. Cas a ris ganen-ta peadra, ha me en hent varzu sant Symphorien. Va bara am oa plantet va baz enhan hag a zougen var va scoaz ; eur pacadig a zougen oc'h va breac'h.

Pa'm oa great eur pennad bale var an hent a ioa plean, rak bez'edo en eun draonien hed bord eur sterik, en em gaviz en eul leac'h ma rea an hent eur forc'h. Gant pehini euz an daou hent-ze mont ? Caout a riz eno eur paour coz azezet var eur bern mein, hag e c'houlenniz outhan pehini euz an daou hent-ze a gase da sant Symphorien.

— Ho daou e casont da sant Symphorien, mes an hini a zeou, an hent coz, a zo fall, dilezet abaoue ma zeo great an hent nevez, ha n'oc'h alian ket da vont dreizhan, petra bennak ma zeo tri c'hart leo berroc'h evit egile.

— Ha perak-ta ?

— Abalamour ma zeuz arneu o sevel, ha ne ket brao beza var an hent-se dindan eur bar arneu.

Ar paour coz a roe din eun ali mad ; mes fae e voue ganhen he hepilla. Tri c'hart leo nebeutoc'h, eme ve, a zo calz evit va divesker pere ne c'hinont ket evit eur pennad sao ; ha neuze an hent-ma a ia a dreuz ar meneziou, hag e velin bro o vont dreizhan. Alo, iao, hag e roiz eun aluzennik d'ar paour o vont a eneb he ali.

Ar paour a lavas bennos Doue din hag a reketas din eur veach vad.

— Fazia a reac'h, a lavaraz ama ar belek, o chom ep senti oc'h ali an den coz-ze. Ar scritur a lavar deomp e tlefemp ato, araog ober eun dra, kemeret ali eun den fur hag he heuilla. Siouaz, ober a reac'h, en ho peach, ar pez a ra an darn vuia euz an dud e beach ar vuez-ma. Goulen a reont aleiz a aliou, ha ne heuillont nemet ar re a blich dezho. An hent a zo hir ha diez, ha ne ket barrou arneu ken nebeut a vank varnezhan. Goaleur d'an hini a ia ep rener en hentchou ha ne anavez ket, ha d'an hini ne heuil ket aliou he rener. Lavaret a rin teir guech goaleur. Ni a zo bet carget gant Doue da brezeg he lezen, da rei ar sacramanchou hag ive da ren an eneou en hentchou ne auavezont ket. Ha ne ket ar gark diveza-ma eo an esa da ober. Ni ive, evel ar paour-ze, a chom azezet var hentchou ar vuez evit lavaret d'ar veachourien iaouang pe seurt danjerou o deus da zioual outho, hag ho lacat var an hent mad. Mes c'hoant a vez da vont buanoc'h, ha pegement ne velompni ket bemdez, defot beza sentet ouzomp, o kueza ive dindan eur bar arne bennag, avechou scoet gant ar gurun pe lazet gant al laeron.

Pa en devoa ar person echuet he brezegen, — rag ar bersoned a rank prezeg ato, — ar beacher a gemeraz ar gomz evelen.

An amzer a ioa caer ; bez'ez oa gouscoude eun tam coumoul bennag a velet o nijal varzu an anternoz evel pa o divije prez da vont da eun asamble bennag. Mont a rean laouen var an hent coz-ze a ioa meinog ha displean eun tamik, mes calet dindan an treid. Ar zao a ioa sounn, rag an hent a zave varzu ar meneziou, ha dinme oa ar c'henta guech guelet meneziou.

Dre ma saven e c'hellen guelet ar vro, hag em oa eun taol lagad ar seurt n'em oa bet morse.

Dridal a rea va c'halon pa chomen a za da zellet en dro din, hag e creden ato em oa diskuezet eur furnez ar vrasa o lezel ar paour gant he ali hag oe'h ober va fenn va unan.

Gouscoude ar c'houmoul a velen dirazhon en tu all d'an draonien. Henvel oant oc'h an ezen c'hriz a zao avechou dioc'h an douar, hag a ia en ear d'en em staga oc'h coumoul all.

Gouscoude n'em oa ket a aoun, hag e chomen ato bep en amzer da evesaat oc'h ar vro a ioa dirazhon.

Edon eta en eun hent, eme ar beacher, eleac'h ne voa netra oc'h va goudori. Mont a rean en dra c'hellen, en esper caout eun ti bennag araok ma tizac'hje an arneu. Hogen ar bar a dostea buan evel an avel, ha n'em oa guelet na ti na goudor pa guezaz ar beradou kenta a c'hlao.

Ar gurun a stracle ha ne eane ket, ha mar deo eur blijadur avechou he c'hlevet ha guelet al luc'het pa vezer cuzet mad en eur gambr cloz, var eur menez eleac'h ne voa goudor ebet e voa an dra-ze meurbet strafuillus.

— C'hui a voar, aotrou person, p'eo guir e chomit er meneziou-ma, pe ger scrijuz eo an arneu enho avechou.

— Guir eo, a lavaraz an aotrou person, dreist oll pa vez cazarc'h oc'h he heul. Eur vech dreist oll em eus guelet eur bar arneu ker spontus, ma voa strafuillet an oll er c'harter. Ar c'hazarc'h biana a ioa kement ha viou dube, hag ar re all a ioa kement hag a scoe ker cre, ma voue lazet ejennet er parkeier. Eur mesaer eus va farrez a gollaz he oll vanden chatal, ha meur a di a voue flastret, bruzunet an doen gant ar c'hazarc'h.

— Ar bar arneu a scoas varnhon, eme ar beacher, ne voa ket ker goas-ze ; mes evit eun den ha n'oa ket boas da veza dindan an amzer, e voa c'hoas spontuz avoalc'h. Da genta e coezaz eur glao pil, hag eb dale ne voa ket eun neuden seac'h eus va dillad. An hent a voue chenchet en eul lenn ; an dour a zave bete va uferniou, hag evel ma voa displen, avechou ez ean bete pennou va daoulin en dour. An avel a deuas da greski, an dour var an hent a deuas cas varnezhan evel var eur ster, hag a ruille mein braz a deue da steki oc'h va divesker. Aoun am oa na vijen samet va unan gant an dour red-ze.

Ha ne ket ep abeg em oa an aoun-ze. Diou pe deir guech e voue tost din coeza, hag evit miret oc'h kement-se e tostaiz oc'h costez an hent abalamour, petra bennak ma voa dounoc'h an dour eno, e voa eno eun tam brug, eun tam balan bennag hag a c'hellet caout crog enho.

Me grede edon tost da gern ar menez, mes pell edon c'hoas. Ne velen ket diou gamed dirazon, ha setu me o fazia var va hent; hag o vont en eun hent all falloc'h c'hoaz en em gavas ganhen.

Neuze e comansas cazarc'h da goeza e mesk ar glao. Evit miret na vije tizet va daoulagad, e tigasis va facad var araok evit en em zioual outho.

Ne ouzon ket pegeit e padaz ar bar amzer-ze ; bouzaret oa va discouarn gant ar gurun, ha goude peb dalm gurun, e creske ato ar glao hag ar c'hazerc'h.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

An den ne c'helli ket bennigen.

II.

E kichen Castel ar c'hont Hug e voa eun draonien hag eur sterig en he gouelet. Bete neuze ne glevet eno nemet mouez eur mesaer bennag, chatal ha cleier o tintal oc'h ho gouzouk.

Ar c'hont, goude eur pelerinach en doa great e Rom

var beziou an Ebestel, a falvezas dezhan sevel eur gouent eno evit bugale Sant Beneat.

Epad dek vloas ma padaz al labour, an draonien-ze e doa chenchet doare. Ar c'hont Hug en doa scrifet d'ar c'heriou a dost evit goulen micherourien, hag e teuaz eur vanden, pe kentoc'h peder banden gant eur mestr micherour e penn pephini anezho. Ar c'hastel a voue digoret dezho, hag ar c'hont a roas dezho lojeiz ha bevans. Er memez amzer kement den cre a ioa a dost, hag a ioa oll he vuizien pe he fermourien, o devoue urs lod da ziscar ar c'haera guez a ioa er c'hoajou, lod d'ho charreat, lod da denna mein er mengleuziou, lod all d'ho beneza, ha lod all c'hoas d'ho digas var bagou plad hed ar ster.

Ep dale ar stanken a ioa henvel oc'h eun hed guenan braz ; ne velet nemet tud, kirri, bagou o vont hag o tont. Ar venezerien hag ar gilvizien a daille ar vein hag ar c'hoad en eun doare dudius.

Mogeriou, coatach a ioa labouret gant ijin, rag ar c'hont a felle dezhan e vije ar gouent-ze ar gaera a vije guelet er vro, hag evit se ne esperne ket he zanvez. An ilis pe ar chapel a ioa eur burzud, hag an daou dour savet unan a bep tu d'an nor dal a lakea sebezet kement a zelle outho.

Tud ar c'harter ive a blije dezho meurbet ar zonch-ze deut d'ar c'hont da zevel eur gouent eno ; hag evelse e labourent calonek da zicour ar vicherourien.

Ar peinturach ne voue ket espernet muioc'h eget ar benerez. Evelse e voue eur gouel caer eno pa voue guelet an doen peurc'hreat, hag eur gouel caeroc'h c'hoas pa deuas c'huec'h tad a urs sant Beneat da gemeret possession er gouent caer-ze savet evitho gant ar c'hont Hug.

Kenta tra a falvezas d'ar venac'h da ober, e voue selebri an Dedi euz an abati. An hini en devoa he zavet ne c'helle ket mancont d'en em gaout er gouel-ze. Daou blas a henor a ioa savet evit ar c'hont hag ar gontez. houma pehini e devoa bet guech all cals da c'houzanv aberz he fried hag e devoa gouelet meur a vech var he zizurziou, a scuille brema daelou a laouenidigez, ha ne denne ket he daoulagad divar eun imach d'ar Verc'hez a ioa azioc'h an aoter, hag a bede calonek, oc'h he fidi da beurachui da lacat ar c'hont da zistrei oc'h Doue.

Pa voa echu an *Te Deum* canet caloneg ha gant anaoudegez vad, ar Priol a deuas da gaout ar c'hont gant eur sparf soubet en dour benniget.

— Aotrou Cont, emezhan, scuillit dour benniget var an ti-ma savet evit al labour hag ar beden. Savet oc'h euz ama ar gaera couent a zo bet savet gant an dud evit gloar Doue. Bennigit an ti oc'h eus savet, bennigit-hen en hano ar memes Doue en deus digaset deoc'h ar zonch d'he zevel, hag en deus laket en ho calon an tan euz he garantez.

O clevet ar c'homzou-ze a ziskueze anaoudegez vad ar venac'h, o velet dorn ar priol a ginnige dezhan ar sparf, ar c'hont Hug a deuas guenn evel he roched, mont a reaz adren, hag evel p'en divije auon da veza devet gant an dour benniget, e lavaras gant eur vouez rok :

— C'hoant oc'h eus-ta da denna ar gurun var an tima ? C'hoant oc'h euz e tigorfe an douar d'he lonca ? Ma rafen ar pez a c'houlennit, tan an Env pe an dour beuz a deufe ep mar da zistruja ar gouent. Me am eus gallet destum ama eur rejimant micherourien, ho beva, ho loja hag ho faea evel eur roue ; ne c'hellan ket avad bennigen ar pave var behini oc'h daoulinet... ne c'hellan ket asten va dorn varzu an aoter... Ne ket elumi a rafen coler Doue em enep... Harluet oun euz a zouar ar meuleudiou hag ar garantez. Milliget oun gant Doue ha gant an dud, rak collet em euz ar guir da vennigen...

Abenn eun derveziou bennak goude e zoa gouel braz ha laouenidigez e Castel ar c'hont Hug. Ar gontez Yolen e doa laket er bed eur map coant evel an heol. Mar doa bras laouenidigez ar vam, laouenidigez an tad a ioa c'hoas brasoc'h. Diredet a reas da gambr he bried an daelou en he zaoulagad. Comz a reaz outhi hag he vouez a grene. Hogen an daelou-ze hag ar vouez-ze o crena a ioa eur beden galoneg evit goulen pardon outhi da veza bet guechall criz en he c'henver. Ha pe gen eüruz en em gave neuze ar gontez o velet an derveziou fall tremenet, hag o c'hellout digeri he ene d'an esperans evit an amzer da zont!

(Eur pennad all eur vech all.)

Avalou douar e pep mare euz ar blons.

Ar c'hazetennou n'eus ken hano gantho brema nemet euz eur gavaden great gant eun Aotrou divar dro Paris, an doare da eosti avalou douar e pep mare euz ar bloas. Da viana, emezho, daou eost avalou douar er bloaz a zo eas da gaout, unan d'ar mare ordinal, evel kent. Evit eun all e planter an avalou douar er penn kenta a viz eost. Abenn anter Guengolo emaint savet avoalc'h evit ober dezho an douara kenta ; da anter miz here e tleer ho c'huennat ha sevel douar outho muia ma c'heller. Neuze e laker varnezho pe en dro dezho eun nebeut bruzun colo. Abenn fin mis Genver ec'h eller ho zenna. Gouscoude e crescont c'hoas bete fin mis c'huevrer.

Evit planta, emezho, e tleer lacat en toul eun tamik teil dindan an aval douar hag eun tamig all var gorre, ha stanca neuze.

Setu aze petra a lavar ar c'hazetennou, hag ervez a leveront ez eus bet avalou douar mad evelse. Ne ouzon ket hag an dieien a glasco ober an esa euz an eil eost avalou douar-ze.

Ancounac'hat a rean lavaret e tle an aval douar, araog he blanta, beza bet soubet en hili.

Ar c'hazetennou en em emel euz al labour douar, o comz euz an *exposition* a zo bet e Paris evit ar benviachou nevez, a lavar o deus guelet etouez ar re-ma eun dornerezig euz eur c'his nevez ha n'eus ket izom

calz a nerz evit he c'has en dro. Ne ket ker ken nebeut, ne goust nemet cant scoet.

Evit he zrei eo avoalc'h eur penn kezek, pe zoken daou zen. Pevar den, daou ha daou oc'h en em chench, a c'hell he lacat da vont en dro epad an deiz, hag a c'hell dorna evelse kement hag a rafe c'huec'h pe eis den gant freillou.

An dornerez vian-ze, dioc'h ma leveront, a zo great en hevelep doare ne da nemet ar penn dindan dent an dornerez, hag ar c'holo ne vezont ket draillet.

An dornerezik-ze zo dioc'h doare an diekerien dister o defe c'hoant da ober ho eost ho unan ep clask sicour. Evit doare eo evit ar c'herc'h dreist oll ez eo dispar.

Evel a veler, an dud ijinuz a deui abenn da ober benviachou labour dioc'h doare an oll.

N'eus louarn a gaf he vestr (*Fablen*).

Daou c'hascon, Tibaut ha Gaillard, Tibaut den en he vella oad, ha Gaillard, den iaouang a drivac'h pe ugent vloaz a rea ho daou boutin ar memes micher. Pillaouerien oant a zonch din, rag ouspen e Breiz-Izel ez eus pillaouerien.

Mont a reant eta eun dervez, ar zac'h var ho scoaz, euz an eil kerfaden d'eben. O tigouezont en eun tiegez e veljont eno en eur c'hranch eur iar o c'hori viou. N'oa den var dro.

— Sell, a lavaras Tibaut, braoa preiz ! Setu aze avad hag a rafe eun tam lib he-bao deomp d'hor c'hoan !

— Mar gellomp he faca, a lavaras Gaillard.

— Deomp unan dioc'h pep tu, ha ne dec'ho ket.

Ar iar a voue paket en eun taol. Dindanhi ez oa eun dousen viou ha n'oant ket c'hoas goret. Iar ha viou a voue sammet en eun taol. Eat eur pennad ac'hano, ar iar a voue great eun dro en he gouzoug ha displuet var al lec'h. Neuze ez ejont d'an hostaliri dosta da c'houlen lojeiz ha da ober frigousen gant ho iar hag ho viou. Ar iar a ioa poazet hag ar viou fritet.

Pa o devoa debret ho viou, Tibaut a lavaras da C'haillard ; rag ar billaouerien a zo peurvuia potred piz, a voar espern.

— Avoalc'h on eus bet evit brema, lezomp ar iar ac'han da varc'hoas.

— Lezomp-ta, a lavaras Gaillard.

Var gementse e zejont da gousket var eun nebeut colo.

— Eur zonch a deu din, a lavaras Tibaut ; mar kerez e raimp evelen ; ar iar a vezo abez d'an hini a raio brao uvre epad he gousk.

— Me ne ran fors, eme C'haillard, ha setu-hi cousket ho daou.

Mes Gaillard a zihunaz e creiz an noz, hag o sonjal n'en divije marteze tam euz ar iar :

— Ma'm befe da viana, emezhan, eun askellik ! mont a ra goustadig da glask ar iar, hag e tebr eun askel, goude an askel all, goude eur vorzaden ha neuze eur vorzaden all, erfin ar iar oll abez.

Dont a ra neuze adarre da c'hourvez var he blous. Antronos pa zihunas Tibaut e lavare da C'haillard :

— Oh ! braoa uvre am eus great ! me zonje din oan eat d'an Env corf hag ene, hag e velen Doue, ar Verc'hez Vari, an Ælez hag ar Zent ! — Ha te, Gaillard, petra oc'h euz uvreet ?

— Me zonje din guelet ac'hanout o pignat en Env corf hag ene, hag e lavaren n'e pije izom tam ebet ken... hag evelse em eus debret ar iar !

Ar gentel da denna ac'hann eo an hini a ra scol d'ar re all, dreist oll var an droug, a ra alies diskibien desketoc'h egethan.

Scouarn Lucifer.

II.

Evit ar re a ve o c'hortoz ar fin euz ar rimadel-ma am oa roet eur pennad anezhi er sizun all, hag am oa tennet euz eur gazeten c'halleg hanvet *La France nouvelle*, e livirin ne blich ket din ar penn diveza anezhi am eus lennet en n° diveza euz ar gazeten c'hallek-ze.

Lavaret a rin epken e finis ar rimadel evel ma finis ar rimadellou all.

Tri gamarad an dijentil iaouang a ziskennaz an eil goude egile er puns.

Eno edo Lucifer Roue, ha d'ar c'henta euz an tri gamarad e torraz eur c'har, d'an eil e torraz eur vreac'h ; an trede a voue bruzunet he oll izili. An dijentil iaouang a voue red dezhan disken he unan, hag eno neuze e voué eur c'hrogat scrijuz etre Lucifer hag hen. An dijentil a voue trec'h da Lucifer hag a droc'haz eur scouarn dezhan gant he gleze. Neuze, evit caout he scouarn, Lucifer a voue red dezhan rei d'an dijentil tri goulen a reaz outhan. Hogen ar goulennou-ze ne blijon ket din, ha setu perak n'ho mercan ket ama, hag evelse e vezo ber lost ar rimadel.

Ar vad a ra al laboused.

Eur gazeten hanvet *Al labourer douar* a ro adarre d'an dud divar ar meaz an ali da espern al laboused abalamour d'ar vad a reont var ar meziou. Mar greont eun droug bennag o clask ho zam, kementse zo nebeut a dra e scoaz ar vad a reont o tibri ar prenved hag al loenedigou all a zistrujse an eost hag oll frouez an douar panefe ma ra al laboused ar brezel dezho. Ma na ve ket a laboused, pe zoken ma ve re nebeut anezho, ne vé eost ebet er parkeier, frouezen ebet er guez, tam legumach er guerjezou. Setu petra zo digouezet e meur a garter euz an Allmagn eleac'h ma voa bet distrujet, hag ez eus ranket mont da gerc'hat laboused d'ar broiou all. Setu petra zo bet digouezet ive e Brozaoz a beleac'h e teuer e Frans da brena laboused ha zoken tousigi pere ive a rent servich evel al laboused. Ar Zaozon a bren bep bloaz e Frans ouspen cant mil dousek.

Droug a reont a leverer ; mes an drouk-ze zo bihan. Ne da gant al laboused bihan euz an douar gounezet nemet ar greun n'int ket goloet mad hag a vije eat gant ar scorn pe gant ar reo. Pa stagont d'an ed er parkeier e mare an eost, e leveront d'al labourer eo mall dezhan midi. Ma tebront eur voutounen bennag er guez frouez pa vez ar bleun o tigeri, e vije debret muioc'h c'hoas gant ar prenved pe ar chenillet, rag ar re-ma a gas var netra. Ar guez zoken a iafe da fall panefe ma zeus laboused hag a zo ho c'hark distruja ar prenvedigou a zo berniou anezho e croc'hen ar guez-ze. Lavaret a ran ho c'hark, rak lavaret a c'heller en deus roet Doue he gark da bephini euz al laboused-ze evit mad an den. Lod a zistruj ar prenved guenn, ar c'huilet, lod all ar prenved glaz pe ar chenillet ; darn a zebr melfet, darn all ar prenvet bihan a bep seurt. Bez'ez euz hag a ra ho bevans gant ar prenved a gavont e croc'hen ar guez, ha bez'ez euz hag a zistruch bep bloas n'ous pegement a razet, mulodet, gozet. Lod zoken a zo ho micher dibri ar c'hosed a gas ar greun da fall. E kementse e c'heller guelet madelez an Aotrou Doue e kenver an den, o rei dezhan al laboused-ze a rent servich dezhan ouspen ma reont plijadur dezhan dre ho c'hanaouennou. Ne dlefet ket eta distruja al laboused-ze.

Piou en deus roet deoc'h ho kenta kentel a furnez, a c'houlennet eun dervez digant eur Philozof. (Ar philozofet en em gont tud fur.)

— Ar re zall, emezhan, rak ma ho guelen o vroc'ha an douar gant ho baz evit guelet peleac'h teleur ho zreid.

Eur vaouez noz a voue caset eun dervez gant he fried da eun asamble heretiked a lavare e voa ar Speret-Santel enho hag a rea mil ariez. Unan anezho en em daolas d'an douar da ruilla hag a c'hoeze he c'houzoug evel pa vije o vont da vouga. Eun all a zonjas discoulma dezhan he vouchouer gouzouk.

— List, list, eme ar vam goz, ar Speret-Santel n'en deus morse mouget den.

Ar Saozon a zo mistri da ober troiou drol. Eur Zaoz hag en doa c'hoant da veachi marc'had mad, a ioa en em laket dindan eur wagon var an ael, hag eno en em zalc'he abouez he zaouarn crog e leac'h ma c'helle. Ober a reas seis leo en doare-ze ; mes en eur gar e voue dizoloet gant unan euz ar re zo carget da veilla var an treinou. Tennet e voue ac'hano, caset dirag ar barner ha condaonet da baea eur scoet ha mizou ar varnedigez.

Aoh, iez, eme ar Saos, n'em oa ket choazet eur plas œs !

Jesus e Gethsemani.

Var Jesus, e Gethsemani
Pebez nec'h, pebez melkoni !
Dindan hor sam-ni eo flastret
Plega ra dindan ar pec'het,
Chelaouomp he gomzou c'hwero :
« Trist va ene bete'r maro. »
— Perak Jesus, mamen peb nerz
Oc'h falgalounet ha dinerz,
Perak kement e c'houzanvit,
Perak bete'r goad e c'hwezit,
Perak en eal en ho kichen
Deuet do lammet ez oc'h anken ?
— He lagad lem en d'euz treuzet
An oll bloaveziou dastumet,
Gwelet en d'euz kaon he Iliz
Hak an dud namet e peb ghiz.
Hen a vel splam en hon amzer
Aleiz a dud o c'hoal ober
A bep tu e vel lazerez
A bep tu euz fallagriez.
An droug a gherz soun braz he ben
Ar re vad a leon gand anken,
Klevet a ra komzou eusuz :
« En aner out maro Jesus,
« Da ilisou a chom goullo
« Eb dale ni ho diskaro.
« Kals re bell e d'euz d'ha lezen
« Ac'hanomp klasket dialben.
« Deuit oll, eleac'h koz pedennou
« Pilomp da Jesus he groaziou,
« Deomp-ni ar groaz a ro enkrez
« O rebech deomp hor fallagriez,
« Ene lec'hiet ne c'housaon ket
« Ar groas he d'enz he asprenet.
— Jesus a vel gand kals glac'har
An dud difeiz en ho c'hounnar
O forani an ilisou
Hak o saotri an aoteriou
Oc'h ober eno lounkerez
Peb tra udur, truharderez.
Jesus a vele kement-se
Ha koulskoude e lavare :
« Daoust d'ar sam-se beza garo
« En er vervel me her paëo,
« Me rank pignat var ar menez
« Da ziskwez va oll drugarez
« Va goad o skuill a veradou
« A c'hoalc'ho an oll bec'hejou
« Va c'hroas evel er stereden
« A baro da vlenia peb den. »
— Kement a heul lezen Jesus
A dle beza trugaresus,
Oc'h kement bini so difeiz
Besomp bepret truez aleiz,

Distro a c'houlen berr amzer
Dre oll vadelez hor Salver ;
Bete deiz ar varnedighez
Ema mare an drugarez.

J. Favé.

Eur veuleudi great gant eur barner euz ar merc'hed.

Eur barner euz a lezvarn Turin, o veza oc'h ober eur brezegen d'an deis ma tigore al lezvarn, en deus comzet evelen oc'h ar re a ioa oc'h he silaou :

Euz a belec'h e teu ma na veler en hor prizoniou couls lavaret nemed goazed ?

Setu ama, emezhan, a gaf din, ar rezon a gementse :

It d'hon ilizou, hag ho c'havot leun a verc'hed ; goazed avad ne velet enho nemeur. Setu perog ar merc'hed, o veza ma tarempredont an ilizou, n'ho gueler nemcur er prizoniou.

Ha ne d'eo ket eno ober meuleudi ar merc'hed hag ar Relijion var eun dro ? Ar merc'hed a zalc'h guelloc'h d'ar relijion, ha setu perag e coezont nebeutoc'h en dizurs ; ar voazed he diles, ha setu perag e teuont da veza torfetourien.

Kementma a zell dreist oll oc'h ar c'heriou, eleac'h e guirionez e veler nebeut a voazed en ilizou. Var ar meaz a drugare Doue, ar voazed, ma na zarempredont ket an ilizou kement hag ar merc'hed, da viana n'ho dilezont ket.

Eun doare da ranna Levriou.

Eur person coz, den gouezieg, a deuas da vervel, o lezel gant he heritourien eun nebeut arrebeuri etouez pere ar pez caera oa a *bibliotek*, an armel pe ar staliou da lacat al levriou, hag a garge oll eur penn euz he gambr. Bez' ez oa eno dek pe zaouzek stal hag a iea euz an eil moger d'eben, carget oll a levriou hag o doa talvoudegez calz anezho.

Ar person coz en doa tri heritour. Unan anezho, den a speret evit doare, pa voue bano da ranna al levriou, a roaz ali, evit mont buanoc'h, da denna diou rouden, euz an eac'h d'an traou, evit m'o divije evelse kement ha kement pephini. Kerkent great ha lavaret.

Kemeret a reont eur gordennik voan, hag e lakeont gleis guenn outhi. Neuze oc'h he delc'her stign e teujont diou rouden evel a ra an eskennerien pa reont plench euz eur vezen ; ep delc'her cont ebet euz an tamou labour a zo meur a levr enho hag a ieas lod gant unan, lod gant eun all. Al linen zoken en em gavas da vont dre greis kein eul levr bennag, hag ar re-ma a voue faoutet, evit m'en divije pephini he lod evel m'oa dlet.

Ha ne ket evelse tost da vad a rer e meur a leac'h, varlerc'h maro ar perc'hen, da levriou hag a zo bet coustet ker ?

An tad Rabot, a gompagnunez Jesus, a brezeg er bloa-ma evit ar C'horaiz e Catedral Kemper.

Eur c'helou hag a rai plijadur da veur a hini. — Ar gazeten c'hallek *L'impartial* a Gemper, a dle beza kendalc'het. An Aotrou de Kerangal en doa discleriet e tlie he dilezel d'ar 15 a vis Meurs, hag e guirionez he dilezo. Mes an Aotrou Penel, pehini abaoue eur pennad zo a rea ar braz euz al labour evit ar gazeten-ze, he dalc'ho en he hano he unan. Setu ar pez a zo merket var an numero euz an *Impartial* a zo dirak va daoulagad. Kementse a rai plijadur da galz o doa poan o velet ar gazeten gatolik-ze o vont en traon.

Priz ar gazeten-ze a zo merket evelen :

	1 bloas.	6 mis.	3 mis.
Kemper ha Finister.	**24** lur.	**13** lur.	**7** lur.
Departamanchou all.	**28**	**15**	**8**

Azalec brema eo d'an Aotrou Penel e tleer en em adressi evit caout an *Impartial*. G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *13 C'huevrer.*		Pont-n'Abat. — *14 C'huevrer.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	23 lur, 50 c.	Guinis.....	24 lur, 38 c.
Segal.....	16 lur. 50 c.	Segal.....	17 lur, 08 c.
Eiz.....	18 lur. 50 c.	Eiz.....	17 lur, 50 c.
Ed-du.....	18 lur, 50 c.	Ed-du.....	00 lur, 00 c.
Kerc'h.....	21 lur, 00 c.	Kerc'h.....	20 lur, 50 c.
Avalou douar	5 lur, 50 c.	Avalou douar	4 lur. 50 c.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis C'huevrer.

Goulen ma vezo selebret evel m'eo dlet bloavez ar Jubile, ha ma vezo savet conseillou goazed ha merc'hed douget evit calon Jesus. G. M.

EUR LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant Ar. de Kerangal *moulter an Escopti*.

DISSADORN 6 MEURS 1875. N° 527. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonament, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 6 Meurs 1875.

Ar C'horais.

Eur medesin eo a scrif ar pez a vercan ama varlerc'h.

Setu adarre, emezhan, deut ar C'horaiz, ha ganthan ivez goaperez an dud dizoue hag ar re ne zonjont nemet en ho c'hof.

Petra eo an dra-ze, emezho, miret ouzomp da zibri pa blich deomp ; miret ouzomp da zibri ar pez a blich deomp ! Ni zo tud avoalc'h, ha n'on eus ket a izom da veza cabestet var gementse. Iun ha dioueret kig, daou dra ha n'int ket dioc'h doare hor skiant hag hon descadurez. An dra-ze ne ket iac'huz, ha ne ket-ta, doctor ?

— Gortozit, va mignonet, ma livirin deoc'h ar pez a zonjan, hag a c'houzon. C'hui pere a fell deoc'h rei d'ho cof he voalc'h ; ne gavit ket iac'huz ar iun hag an diouer a gik. Mes me lavar deoc'h ez eo kementse iac'huz hag evit ar c'horf hag evit an ene.

— Ha penaus, doctor ?

— Ar iun hag an diouer a gik a zo, ervez al lezen gristen, lacat ar c'horf e pinijen, miret outhan da veza trec'h d'an ene, ha kementse a ra vad ive d'an ene, o vianaat nerz he goal ioulou.

Evelse iun, dioueret kig, a ra vad d'ar c'horf ha d'an ene. Lacat a ra pep tra en urs, rag an ene eo a dle ren ar c'horf, hag e rai pa vezo laket ar c'horf e pinijen ; ne rai ket avad pa vezo roet d'ar c'horf he voalc'h. An ene o caout evelse ar reng a zo dleet dezhi, a vezo cre ha goest da ober traou tenn ha poanius. Rak, red mad eo he lavaret, an den a voar iun, a voar dioueret ar bouet a blich muia dezhan, an den-ze en deuz eur volontez gre hag a vezo goest da ober traou braz ha dies. Evit avad an hini ne ket goest da ober lezen d'he c'hinou, da betra e c'helfen hen ober lezen ? Da betra e c'halfe hen beza mad ? Ha difen a raio-hen he vro, ma ve izom da ober ? Hag en em rei a raio-hen da eul labour tenn ha skuizus ?

Nan, ne zifenno ket he vro ; nan, ne stago morse da eul labour teun, poanius, skuizus. Evithan ar vro a zo eleac'h ma vezo lezet dibreder da veva en he eaz, ha kentoc'h eget en em zevel da zifen he vro hag he dra, e roi an anter euz he zanvez evit beza lezet e peoc'h da zibri an anter all.

Hag ar pez a lavaran euz a eun den epken, a c'heller da lavaret ive euz eur boblad tud. Eur boblad tud ha ne d'eo mui goest da iun na da ober vijel, ne d'eo mui goest da dremen ep eur pred, na da zioueret d'ar pred kik pe ar bouet a blich muia dezhan, ar bobl-ze a zo dinerzet, hag a vezo preiz ar c'henta enebour en em daolo varnezhan.

Eur bobl avad hag a voar iun, hag a voar dioueret kik pe bouet all pa vez izom, ar bobl-ze ne vezo ket trec'het buan, ne goezo morse e sclavach keit ha ma kendalc'ho evelse.

Ar iun hag ar vijel a zo talvoudek, ne ket epken evit ren eur vuez vad, (ar re zo troet oc'h ho ginou ne zellont nemeur oc'h kementse ;) mes talvoudeg int ive evit iec'hed ar c'horf, hag oc'h an dra-ma e c'hell evesaat ar re zoken o deus nebeuta feiz ha relijion.

Cals muioc'h a dud a varf abalamour ma o deus debret re, eget na varf abalamour ma o deus iunet. « Ar gloutoni, eme eun tad euz an iliz, e deus lazet muioc'h a dud eget n'en deus lazet ar c'hleze. Kementse zo eur virionez anavezet mad ganeomp-ni medisined. Ha gouscoude nag a dud ne vez ket falc'het dre ar brezeliou !

Evelse ar c'henta tra a reomp peurliesa pa zeomp var dro eun den clanv, eo he lacat da iun, ha goudeze e c'hourc'hemennomp rei dezhan eur vagadurez scanv ; ar pez ne dlije ket beza ma zaje pep tra en urs, ha soursi ar medesin a dlije beza lacat rei d'ar c'hlanvour eur vagadurez c'hoeg, evit digas dezhan an nerz en deus collet dre ar c'hlenvet. Mes ar c'horf-ze peurliesa a zo be-

ken distreset o tibri re pe o tibri bouet pounner, ma zeo red deomp he lacat da ober en he glenvet ar iun hag ar vijel ne ket falvezet dezhan da ober pa edo iac'h.

Evesait ive an darn vuia euz ar re a affeil hag a varf goude ma voant comanset da zevel a glenvet, ne goezont adarre ha ne varvont nemet abalamour ma zint en em laket da zibri bouet re vuan, pe ma o deus debret re.

Eur scrifagner anavezet a lavare brema ez euz eur c'hant vloas bennak : « Coan a laz an anter euz a dud Pariz, ha lein an anter all. » Ar pez a lavaret neuze a c'helfet da lavaret brema ive ; ha sur eo ma na vije den o tibri hag oc'h efa re, ne vije nemeur izom a vedesined.

Ne fell ket din lavaret gouscoude e tlefe an oll beva gant ken nebeut a dra evel ma rea eun den hanvet Cornaro. Hema a vevas tost da gant vloaz, hag er bloavezion diveza euz he vuez ne zebre nemet daou velen vi bemdez.

Ne fell ket din lavaret ken nebeut e tlefet ober evel eur medesin am euz anavezet. Hema evit muzura ha poeza ar pez a vouet a ioa red dezhan da gemeret, en doa great eur balansou. Pa gemere he bred, en em lakea en eur penn euz ar velans, hag er penn all e lakea eun tamik pouez, dres pouez ar pez a gave dezhan a dlie da gemeret a vagadurez. Neuze en em lakea da zibri, ha kerkent ha ma save ar pouez ganthan ec'h eane, pe hen en divije c'hoas naoun, pe n'en divije ket.

Kementse a zo troiou tud froudennus. Ar pez a zo guir avad, ar pez zo a zevri eo eur stomok re garget a deu da skuiza ; ar bouet ne deo mui treiziet na malet mad ; hag ac'hano clenvejou, ac'hano taoliou goad, dreist oll evit ar re goz. Hogen ar iun hag ar bouet vijel o rei eun tam ean d'ar stomok, hen laca e stad da vont adarre guelloc'h en dro.

Ouspen-ze ar c'bristen a c'hoar e tle, evel pec'her, ober pinijen ; gouzout a ra ive, Doue hag an iliz o lacat ar c'horais d'ar mare-ma euz ar bloaz, a vouie petra a ioa mad evit an den, hag evit iec'het he gorf hag evit iec'het he ene.

Rom, — An Aotrou Freppel, escop Angers, a zo brema e Rom, eat da vizita beziou an ebestel. Unan euz ar veleien eat di d'he heul, a scrif evelen divar benn Pii nao :

Ar gambr eleac'h ma cousk ar Pab, hag eleac'h ma em eus bet an henor da veza resevet, a zo dister meurbet. Eur gambr hir ha moan, gant paperiou ruz oc'h ar mogeriou, ep ornamant ebet. E guelet ar gambr eur guele dister ; eun oaled ; mes ep tam tan. Pii nao n'en deus morse izom a dan. Pa vez ien evel ma voa en derveziou-ma, e roer dezhan eur voulig arc'hant leun a zour tom, hag e tom he viziet oc'h ar voul-ze. E creiz ar gambr eur buro, eur grusifi hag imach ar Verc'hez varnezhan ; eno ep mar en em laca ar Pap da labourat. Etre ar guele hag ar chiminal ez euz eun tamig arrebeuri all, hag ac'hano eo en deus kerc'het an tad santel metalennou da rei deomp.

Morse ne ancounac'hain gant pegement a vadelez e reseo ar Pap an dud. Eun tamik croumet gant an oad, ez eo gouscoude cre evit eun den pevar bloaz ha pevar ugent. Pa gaoze, ha pa zao he vouez e sao eun tam rusder en he vizach, ha neuze ne ve ket roet dezhan ouspen antercant pe driugent vloas. Evidonme, goude beza he velet meur a vech, a gred ervad e vevo ar Pap c'hoas pell evit mad an iliz ha joa an oll gristenien gatolik.

... Da bephini euz ar prezanchou a roet dezhan, ar Pab a vusc'hoarze hag a gave eur ger carantezus bennak da lavaret : « Ah ! na guella servicherez ! emezhan, o velet ofrans eur vaouez paour euz a Voutoucher. » — Sellet en deus piz oc'h eun tam labour casset dezhan gant leanezed ar Vizitasion.

« Ar c'houenchou-ze, emezhan, a zo cuzet enho micherourezed euz ar re genta. Setu aze hag a zo dioc'h va doare ; izom avoalc'h am oa, rak dalc'h mad emaer o c'houlen diganhen ornamanchou ha lienach evit ilizou paour. »

Evit an eil guech, leanezed Doue-la-fontaine, a gase d'an Tad santel eur rozen misteriuz, a ioa eur pezig aour laket e goask pep delien anezhi.

Pastor-mad Angers en doa laket he ofrans en eur *port-feuil* brodet caër. Ar Pab a ioa tenereet he galon o velet an ijin-ze a laca ar gristenien vad da zont d'he zicour en he baourentez.

Chalouniet Angers, ar veleien, ar glouer, ar re zo e Conferansou sant Visant a Baul hag eun niver braz a gristenien o devoa caset dezhan ho sinaturiou. An Tad santel en deus sellet eur pennad oc'h an niver bras-ze a sinaturiou, ha neuze en deus lavaret : « Mad, bez'e c'helfen beza hanvet Depute en escopti Angers ! »

Ar c'henta pae.

An noz a zo tenval. An avel a glever o voudal hag o sutal er meaz, o stleper inkignou scorn oc'h prenecher eul lochen baour dare da goeza.

E diabarz al lochen-ze ez euz eur vam baour ha daou vugel goloet a druillou. Crena a reont var an oaled e kichen an tan a ia da vervel dre n'eus ket a geuneut da lacat enhan. Eun tamik goulaouen rousin a zo er chiminal. Nag ar vam nag ar vugale ne leveront ger.

En eur c'horn euz al locben baour-ze e voa eur guele bras, ha neuze daou vele all bihanoc'h evit ar vugale ; n'oa avad nemet colo enho ho zri, hag eun tam pillou bennag eleac'h liseriou. Eun doare armel discloz a ioa ive, ha neuze eur gos taol distrantel, ha setu an oll arrebeuri. Eo, eun horolach a ioa ive, chomet gant an intanvez paour abaoue an amzer ma edo muioc'h en he eas.

N'oa ket eur gador, nag eur scaon en dro d'an daol ; ar skigner a ioa e kichen an tan var an oalet a dosteat oc'h an daol da gemeret ar pred, pe hen debret a za.

Daou vugel a ioa eno, evel on eus lavaret, unan oajet a nao pe zek vloaz, hag egile a c'huec'h pe seis. Hogen petra tristoc'h eget bugale en oad-zé o crena gant ar riou, naoun dezho ha ne gredont lavaret ger.

Gouscoude setu eiz heur o sini, hag ar biana euz ar vugale a lavar var an ton goela :

— Va mam, me'm eus naoun !

— Gortoz, a lavar ar potr all cosoc'h, Jakou a zigouezo ep dale.

Bez'ez oa azioc'h an tan, pe kentoc'h al ludu, eun doare pod dek pe zaouzeg aval douar enhan evit coan ar famil. Ar Jakou a c'hortozet eo ar map cosa, a ioa o teski micher, hag a ioa chomet en dervez-ze divezatoc'h eget en derveziou all.

Ar vam, o clevet he bugale, a lavaras :

— Ia, va bugale, Jakou a zigouezo ep dale, ha ne ve ket a zoare coania ep-d-han. Gouzout a rit pegement e poagn da zeski he vicher evit gallout rei bara deoc'h ha din-me ; evit delc'her leac'h ho tad a zo eat gant Doue.

— Pell e chom da viana, a lavaras ar potrik bihan.

— Hirio ema ar sadorn, hag ar patron en devezo he gaset da ober eur gevridi bennak, mes ro peoc'h, bremaig e teui.

Var gementse, setu mam ha bugale sioul adarre eur pennad.

Mes neuze eo ar vam eo en em gavas nec'het he unan. Biscoaz, emezhi outhi he unan, n'oa chomet ken divezat. An ti m'ema o labourat enhan a zo pell ac'han. Eur c'hoad en deus da dreuzi, ha neuze ar pont var ar ster ; hag an amzer a zo scrijus. Va Doue, mar deus digouezet eun drouk bennak ganthan ! Va Doue, pellait ar goalheur-ze diouziu ! Saveteit va bugel ! rentit va bugel din !

— Petra c'hoarvez ganeoc'h-ta ? a lavaras neuze ar vugale strafuillet.

— Netra, va bugale, netra. Sonjal a rean e c'halje beza digouezet drouk gant Jakou, mes n'eus ket. Doue hen diouallo.

Ha daoust d'an esperans-ze a roe d'he bugale, ar vam baour a ioa ankeniet ha strafuillet he unan. Calon eur vam e deus nec'hamanchou evelse ha n'int ket anavezet gant ar re all. Caout a rea dezhi guelet he map Jakou lazet er c'hoad, pe risclet divar ar pont ha beuzet er ster. Ha ne doa ket eno evit he zicour.

Setu-hi-ta en eun taol o tirol da vouela.

— Va Doue ! va Doue, emezhi, saveteit va map ! hag hi var he daoulin da bidi.

An daou vian a deuas da zaoulina e kichen ho mam. Croaziet ho daouarn gantho hag ho daoulagad savet varzu eun tamik crusifi a ioa oc'h ar chiminal, e crient ive evel ho mam : Va Doue ! va Doue ! saveteit hor breur !

Setu hi o clevet bale en dianvéas.

— Jakou eo, eme ar vugale, laouen bras.

Mes ki an amezeg en em lakeas da harzal, hag ar vam a lavaras :

— Ne ket Jakou eo, ar c'hi-ze hen anavez re vad ha ne harsfe ket evelse outhan.

E guirionez, an trous bale o doa clevet a bella, ha ne glever mui nemet an avel o sourral.

An tan a ia da vervel, hag ar vam a lavar d'he bugale :

— Red eo deoc'h dibri ho coan, ha mont da gousket.

Pegement bennak ma voant glac'haret ha ma kemerent perz e nec'hamant ho mam, an daou vugel a zao dioc'htu da zont da gaout an daol, hag en em laca, ep lavaret ger, da zibri avalou douar ; n'o doa da lacat ganthо nemet eur meutadik c'hoalen.

Ar vam ne zebre ket, ne rea nemet gouela ; re zerret oa he c'halon.

— Va mam, ema erru ! a lavaraz unan euz ar vugale.

Chom a reont da silaou, hag e clevont adarre bale eur pennad dioc'h al lochen.

Ki an amezeg a ra eun harzaden, mes goudeze oc'h he glevet o chilpat, eo anat eo oc'h ober lit da unan bennag ema.

— O va Doue, ra viot meulet ! Jakou eo, eme ar vam !

— Jakou eo ! eme ar vugale.

Hag e guirionez, peden ar vam hag ar vugale a ioa bet silaouet. He map Jakou eo a zigouneze.

An den iaouang a deu en ti, hag ar vam en em daol d'he vriata hag a vouel ive.

P'oa tremenet an abaden-ze, ar vam a lavaras :

— Nag a nec'h ac'h eus great deomp henos, Jakou ? Petra eo dit eta beza hirio ken divezat ?

Jakou a ioa eur potr iaouank a c'hoczek pe seitek vloas, speredog ha cre a gorf evit he oad. Peurliesa gouscoude e veze trist, hag an dristidigez-ze a deue euz ar baourentez e pehini e vele he vam hag he zaou vreur bihan, heg euz ar boan a gemere da zeski he vicher evit gallout gounit bara dezho. En nosvez-ze gouscoude oa cals laouenoc'h evit kent.

Goude m'en doa briatet he vam hag he vreudeur, p'en devoue amzer ive, e respontas :

— Great ar stal, va mam !

— Great ar stal penaus, va map ?

— Echu ganhen deski va micher. Eis dez zo oun micherour, ha brema emaomp e savete.

O clevet ar ger-ze, *micherour*, an daou vian a zigore braz ho daoulagad. Beza micherour a gave dezho beza eun dra bennag a vras. Kenaliez o doa clevet ho breur o lavaret « pa vezin-me micherour ! » hag ho mam o lavaret ive, « pa vezo Jakou micherour ! » ma sonjent ne c'hellet ket mont en tu all da gementse.

Hag e guirionez, ne fazient ket cals, rag evit ar paour, beza micherour a zo beza e stad da c'hounit bouet dezhan he unan ha d'he dud, hag evelse, evit eun den

iaouank, beza desket he vicher, beza deut da veza micherour, a zo eun dra vraz en he vuez.

Jakou a ioa bet savet e guir gristen, hag a vouie petra eo beza micherour. Jakou a ioa map mad ha breur mad, hag ar pez a rea plijadur dezhan, eo e c'helje digas an eurusdet en he di.

— Ia, ia, emezhan, abenn eur pennad, micherour oun brema.

Er pardaez-ma, pa edon o sonjal dont kuit, ar patron (ar mestr) en deus va galvet :

— Jakou, emezhan, gortoz eur pennad, m'em eus da gomz ouzit.

— Eo, patron ! Neuze, evit tremen an amzer, oun en em lakeat da gempen an traou er stal, en ti-labour, epad ma edo ar patron o paea ar vicherourien, ar pez a bad eur pennad brao, rag unan bennag euz ar vicherourien a vez ato drouk contant euz he lod.

Pa voa echu, ar patron en deus lavaret :

— Alo, Jakou, d'as tro.

Me a zo tosteet, o sonjal en doa ar patron eur gevridi bennak da rei din aben dillun, pe eur rebech bennak da ober evit va labour, rag sonjet em oa en doa, epad ar sizun, eveseet cals muioc'h oc'h va labour eget kent.

M'hen asur deoc'h oan lent avoalc'h. Erfin pa oun tosteet, evel ne lavaren ger :

— Alo, Jakou, d'as tro, eme ar patron.

Me a grene. Petra a fell deoc'h, eme ve ?

— Rei da bae dit-ta, diot ma zout.

Tost eo bet din coeza ; ne velen mui sclear.

— Patron ! eme ve... ha ne c'hellis lavaret ken.

— Alo, na da ket da zempla ; n'edos ket o c'hortoz an dra-ma, var a velan. Guir eo ec'h eus c'hoaz eur mis da ober evit deski da vicher, mes labourat a rez evel eur micherour, hag e tlean da baea.

An daelou a ioa em daoulagad. Sonjal a rean em zad en doa bet ar c'hras-ze din digant Doue, enhoc'h-hu, va mam vad hag em breudeur bihan, ha ma na vije ket bet ar patron en tu all d'ar stal, oan lamet d'he vriata.

Erfin ne ouzon ket petra en deus lavaret din, na petra em eus lavaret dezhan.

— Alo Jakou, eme ar patron, mad eo ! an arc'hantze ac'h eus gounezet mad. Kea da gas ar c'helou madze d'as vam.

Ne vouien ket ped heur oa, mes sonjal a riz e tliac'h beza nec'het oc'h va gedal, hag oun deut d'ar red. Dre be hent ? Ne ouzon ket. Ne gaf ket din e ven deut dreist ar Pont.

— Va Doue, ma vijes bet beuzet !

— Oh ! ne vezer ket beuzet pa vezer ken eürus. Doue a ioa eno. Erfin setu me ama, va mam, ha setu aze va fae.

Hag hen o tispaca pevar bez a ugent real var an daol.

— Ar vugale vian a zigore braz ho daoulagad ; biscoas n'o doa guelet kement all a arc'hant.

— Va map paour, eme ar vam, nemeus nemet eun nebeut avalou douar da rei dit d'as coan, da eur micherour hag en deus labouret kement.

— Oh, va mam, n'em eus ket a naoun.

Mes iviziken e viot guelloc'h bevet evit evelse, o pezo peadra da ober souben ha keuneud da ober tan, hag ar botred vian ne vezint ket aze o crena gant ar riou.

Var gementse Jakou en em lakeas var he zaoulin da drugarecat Doue ; he vam hag he vreudeur a reaz eveldhan, hag ar vam dreist oll a drugarekea Doue da veza roet dezhi eur map evelse.

Setu penauz e tremenaz el lochen baour ha christenze nosvez ar c'henta pae.

(Tennet euz ar gazeten c'hallek France nouvelle.

G. M.

An deu ne c'hell ket bennigen.

III.

Va Aotrou, a lavare ar gontez d'he fried pa voa eat hema d'he c'hambr, en eur ziskuez dezhan ar bugel e devoa bet, ne gaf ket din e ve etouez an ælez caeroc'h eget ar bugel en deus roet Doue deomp. Ne gaf ket din em befe brema netra ebet ken da c'hoantaat var an douar.

— Eo, Yolen, chom a ra deoc'h c'hoas da c'houlen digant Doue ma chomot pell beo evit sevel ho map ; ma chomot pell beo evit va guelet-me o tistrei d'ar mad. Ne gave ket din e vijen chenchet morse, hag en em gavan brema evel eun den nevez. Va fried ker, me a zo bet criz en ho kenver, am eus great poan deoc'h ha laket aliez ho taelou da redek. Sec'hit anezho brema. C'hui a zo bet ato gouzanvus, madelezuz evidon ; daoust petra a oufen da ober, ne c'hellin morse ho tic'haoui mad avoalc'h.

Yolen a scuille daelou a laouenidigez, mes he laouenidigez ne badas ket pell.

Ar gontez a grogaz e dorn he fried, hag a lakeaz an dorn-ze var benn ar bugel, en eur lavaret :

— Benniget ho map hena ; grit ama evel tad a famill carg a velek. Pedit Doue da scuilla var hor map he vennoz evit ar bed-ma hag evit ar bed all. Benniget a galon hag a c'hinou ar bugel dinam-ma ne d'eo ket c'hoas digor avoalc'h he zaoulagad evit guelet he dad. Hug, va fried ker, grit uzach euz ar c'haera privilach en deuz eun tad a famill, o vennigen etre va divrec'h ar bugel en deus roet Doue deomp.

Epad ma comze ar gontez, gant he mouez dous ha carantezuz, ar c'hont Hug a chenche doare. Ar strafuil a velet var he vizach ; he zell a deue tenval ; he zent a stracle hag e voustre var he vuzellou evel p'en divije eur boan gris bennak pe e vije eat er meaz anezhan he unan. Bonta a reaz ar bugel kuit diouthan, en eur lavaret :

— Yolen, perag e comzit euz an dra-ze ? Perak n'hon

jezit ket da veza eürus da viana eun dervez euz hor buez ? Me bennigen va map ! me asten va dorn var he benn, ha kemeret Doue da dest eus va feden ! Mes aoun am befe na ve scoet gant ar maro araok ma ve bet goalc'het he dal gant dour ar vadiziant.

Bennigen ! me bennigen ! Doue en deus lamet ar guir ze diganhen, hag ar vallos-ze a chom bepret varhon.

Neuze, evel Adam guechall o tec'het araok cleze an eal, evel Cain o tec'het araok an Aotrou Doue pa lakeas var he dal sin ar muntrer, ar c'hont Hug a dec'haz euz ar gambr evel eun den collet he skiant ganthan, hag Yolen a goezas semplet d'an douar.

Ar c'hont Hug a dreuzaz ar saliou a ioa carget gant ar vitizien, a ziskennas dre an deleziou braz, hag a ieas d'ar chapel a ioa neuze tenval ; ne velet enhi nemet al lamprig a zeve dirag an aoter. Ar reuzeudig a neze he zivesker dindanhan ; goela ha cunuc'hi a rea. Digouezout a reas var bez he dad, hag en em daolas d'an daoulin eno, mes gant kement a herr ma zeaz he dal da steki oc'h corn ar vols savet azioc'h ar bez, hag e coezas semplet ha leun c'hoad var ar mean ien.

Eur beleg, ar chapalan coz euz ar c'hastel a ioa neuze o studia ar scritur sacr, o prepari he brezegen abenn ar zul varlerc'h. Caout a ra dezhan clevet eun den o lenva fors, hag ar c'hlem a gleve a gave dezhan a deue euz ar chapel. Setu hen-ta o tisken d'ar chapel. Mes digouezet, ne gleo trouz ebet mui ; netra. Mont a ra da gaout an aoter ha goudeze da ober an drò d'ar chapel. Erfin var ar bez e vel eun dra bennak du var ar mean marbr guenn.

Ar chapalan a dosta he c'houlou, hag a zao eun den a ioa astennet eno ; ne vouie ket avad piou oa ; guelet a ra epken ez eo goloet a c'hoad. Erfin ec'h anavez ar c'hont Hug, e laca eul lien var gouli he dal, e laca guinegr dindan he fri, ha neuze e teu buez enhan.

Ar c'hont ne vouie ket peleac'h edo na petra a ioa tremenet. Erfin gouscoude ec'h anavezas mouez ar chapalan.

— Aotrou Cont, a lavare hema, va list d'ho cas d'ho cambr, an ear ien euz an noz a rai drouk deoc'h ama.

— Ama e fell din chom, eme ar c'hont.

— Ho puez zo e danjer, aotrou Cont.

— Guell aze mar he c'hollan !

— Doue ne fell ket dezhan e rofemp ar maro na da re all, na deomp hon unan.

— Pa en deus difennet ouzin rei va bennos, ne zifen ket ouzin credabl rei va mallos.

— Aotrou Cont....

— Ha n'oc'h eus-hu morse, chapalan, goulennet diganeoc'h hoc'h unan perag, ha me oc'h ober traou mad, e tec'hen dioc'h ar sacramanchou ? Perag, epad ma scuillen madoberou en dro din, ne vezen morse laouen ? Perag e tec'h an dud diouzin ? perag n'em guelit morse en ilis ?

— Sonjet em euz, Aotrou Cont, o poa collet ar feiz.

— Collet ar feiz ? Oh, n'em eus ket. Ar feiz avad eleac'h va c'honsoli, a gresk va foan, rak ma'm eus collet an esperans.

— Ne lavarit ket eun dra evelse ; ne dleomp morse dizesperi er vuez-ma ; me, pe gen dister bennak ma zoun, a c'hell oc'h asuri e c'hellit gortos pep tra digant trugarez hor Zalver.

— Ma em anavesfac'h guelloc'h, ne gomsfac'h ket evelse.

— Eo, pe ger cablus bennak ma c'houfac'h beza, madelez Doue zo ato brasoc'h eget ho torfejou, rag ar vadelez-ze zo infinit, ne deus termen ebet. Var gement-ma, ar c'hont Hug a voue douget d'he gambr gant ar servicherien diredet d'ar chapel.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Clenvet ar gear.

VI.

Al luc'het ne eanent ket, hag an hent a ioa ker fall, ma em oa beac'h o chom em za. An noz a dostea, ha me a ioa skuis maro. A dra sur ma vije padet pell ar bar amzer, me am bije collet va buez eno. Dont a rea da zonch din euz a ali ar paour coz ; hogen re zivezad e voa.

Erfin ar glao a vianeas nebeut ha nebeut hag a eanas tre. Neuze e velis e voan faziet var va hent hag em oa kemeret re a zeou, ep he c'houzout. Dirazhon an heol a iea da guzet adre ar menez. Ar c'houmoul a ioa tisvarnezho, mes ien oa deut da veza.

Digouezet oan neuze var gern ar menez, pe da viana var eur blenen. En eun doare coat en em gaven neuze, da viana an douar dindan va zreid a ioa soubl. Naoun du am oa, hag e sonjiz en em lacat da zibri en eur vont, evit na goljen ket va amzer. Fouge a ioa enhon abalalamour ma em oa caset bara ganhen, ar pez n'em oa ket great an derc'hent. Hogen sonch oc'h euz em oa plantet va baz er bara evit he zougen var va scoas. Sionas pa zis da glask va bara, ne gavis tam ; ar glao en doa great toaz anezhan, ha neuze oa coezet en hent.

Kementse a reas poan din ; rak mar em oa bet morse izom da goania, oa neuze. Dare gant an naoun, ar riou, dianket en eur menez ha ne anaien ket, ne vouien ket petra deujen da veza. Teleur a riz adarre va facad var va choug, hag e cave din neuze oa teir guech pounneroc'h, abaoue ma'm oa guelet oa teuzet va bara. N'em eus ket izom da lavaret deoc'h n'oa ket eun neuden seac'h ac'hanon, hag e saflike an dour em boutou, ar pez, a dra sur, ne deo ket eas da veachi.

Goude beza chomet eur pennad a za da zonjal, mantret ha sebezet oll, e veliz ervad n'em oa ken da ober nemet mont adarre ken na gafchen repu eun tu bennak. Setu me ta o vont a dreuz carter, en esper caout an qent divar behini oan faziet, hag evit se e troen a gleiz guella ma c'hellen, rak gouzout a rean eo a zeou e voan troet pa'm oa kuiteet an hent bras. Neuze, e c'hellit eridi,

ne vouien mui peleac'h ez ean. Daou dra a rea aoun din, al laeron hag ar bleizi, rak cridi a rean e tlie beza an eil seurt hag egile er meneziou-ze.

An noz a deue tenvaloc'h tenvalà, an avél a iea ienoc'h iena ; va skuisder a greske bepret, hag ive va naoun. An hent a iea diesoc'h diesa. Petra bennak m'edon var eur blenen euz ar menez, an douar n'oa ket compez eno. Guech e lamen en eur poul dour, guech e stoken oc'h eur rohel hag e vennen coeza, ha gouscoude ez ean buana ma c'hellen, rak n'em eus ket izom da lavaret deoc'h em oa mall da velet eun ti pe eun den bennak.

Edo prest va c'halon da vancout din, pa veliz, goude beza great an dro da eur roc'hel, a bell, mes pell, pell, eun tamik sclerijen, credabl eur c'houlaouen en eun ti. Kementse a reas kement a blijadur din evel a ra d'ar martolod ar guel euz eun tour tan a ziskuez dezhan he hent.

Clask he hent a dreuz eur vro ha ne anavezer ket a zo ato dies, hag avechou danjerus. Me a vele ato an tamik sclerijen-ze am galve, en eun doare bennak da vont d'he c'haout. Mes pell braz edo diouzin. Ha me am oa beac'h o vale ! Meur a heur a ioa n'em oa guelet den. Va dillad a ioa evel scorn ; a veac'h e c'hellen téleur an eil troad araog egile. An avel a ioa ien braz, hag e lec'hiennou, an heol n'en doa ket teuzet an erc'h.

Anat avoalc'h oa din, mar chomen er meas da dremen an nos, ne vijen ket beo abenn antronoz vintin. Evelse ive n'em oa ken sonch nemet tostaat oc'h ar sclerijen-ze a velen o para. Ha pa en em gaven en eun izelen bennag a beleac'h ne velen mui ar c'houlaouen, ec'h hasten buan en em gaout adarre var eun huelen evit guelet ar sclerijen benniget-ze.

Muia aoun am oa eo na vije, etre ar sclerijen-ze ha me eur stanken zoun bennag hag eur ster ha ne c'haljen ket da dreuzi. A drugare Doue ne voa két. Erfin abouez poania avoalc'h da vale, pe kentoc'h da ruza, e tigoueziz en eun doare prajen ledan pe foenneg, hag ac'hano e velen meur a c'houlaouen. Bourg ho parrez oa, Aotrou person, hogen c'hui n'edoc'h ket ama neuze c'hoas.

— Nan, mes anaout a ran mad al leac'h o poa treuzet. Bez'ez euz ato eur brajen vraz ha ledan e tu ar c'hevred huel d'ar barrez ; ar brajen-ze avad a vez peurliesa epad ar goanv goloet gant an dour beuz.

— Neuze oa ive ; mes me ne zellen ket calz oc'h traou evelse. Dont a ris dreizhi petra bennak ma zean en dour bete va daoulin ha larcoc'h ; n'em oa ket aoun na vije glepoc'h va dillad.

Pa erruiz ama, oa e guirionez poent din digouezout, rag a dra sur ne baden mui gant ar riou, ar skuisder hag an naoun. Va uvre da veza digemeret er presbitaliou n'oa ket eat diouzin c'hoas. Gouscoude n'em oa ket kement a fizians da gaout digemer mad, mes sonjal a rean, ma n'am lojet ket, da viana e vije diskuezet din eun hostaliri eleac'h ma cafjen lojeis.

Petra bennak ma voa noz pell a voa, ne voa ket c'hoas divezad, rag er mare-ze, e mis kerzu e teu an noz abred. Pa zigoueziz er bourg, e voa evel pa na vije den enhan.

Ne velen ha ne gleven netra. Gouscoude ne dlie ket an oll beza eat da gousket. Guelet a ris sclerijen en eun ti, hag e zis da c'houlen hent ar presbital. Ep digeri na dor na prenest, e voue lavaret din dre be hent e tlien mont.

Ne voue ket pell na zigoueziz e kichen dor an ti-ma, ar memes dor, me gred, evel a zo hirio.

Skei a ris goustadik, lent bras.

Prestig e clevis mouez eur vaouez o c'houlen euz an diabars :

— Piou zo aze ?

— An Aotrou person zo er gear ?

— O labourat ema. Eun den clanv zo ?

— Ne ket ; m'em eus c'hoant comz outhan ; me zo eur beacher.

— Ne c'hell ket reseo d'ar mare-ma, ha ne din ket d'he denna divar he labour ma ne ket evit eun den clanv eo.

— Me'm befe eur ger da lavaret dezhan, evit he bidi da lavaret din peleac'h e cafen eun hostaliri vad ama.

Neuze em oa lavaret avoalc'h. Ar vatez a zavas neuze he mouez :

— Petra, emezhi, e sonch deoc'h e zai an Aotrou person da ziskuez hostaliriou deoc'h d'ar mare-ma euz an noz ? C'hui ielo d'an hostaliri avoalc'h oc'h unan mar kirit ; vacaband zo ac'hanoc'h ! hag hi ac'hano en eur c'hrosmolat, o sonjal, credabl, eo eul lampon a ioa eno e kichen an nor.

Evel am eus lavaret, petra bennak ne voa ket divezad an noz, ne voa den couls lavaret var zao er bourk-ma. Mont a ris da skei var meur a zor, ha ne voue ket zoken respontet din. Mont a riz evelse beteg ar penn pella euz ar ru ep guelet den, ep gouzout peleac'h mont. An nec'hamant o tont neuze da greski va skuisder, e vanke va c'halon din, hag e voan eat ne c'hellen mui mont larcoc'h.

Digouezet oan gant an ti diveza, hag a dra sur an ti-ze n'en doa ket a c'houbari gaer. Eun tamik sclerijen a deue dre voascou stalaf ar prenest, a ziskuezas din ne voat ket eat da gousket en ti-ze. Ar scleureu-ze a ioa er c'henta astach, ha da bignat d'an astach-ze ez oa a ziaveaz eur c'hos delez coat. Clask a ris pignat eno ; hogen poan am boue, ha ne vijen ket digouezet beteg an nor panefe eur goajennik laket en diaveas da harpa an dorn. Va diveza chans oa houma, ha ma na gaven ket a repu en dro-ma, a dra sur oa great ganhen ; rak n'em bije ket a ners da vont ac'hano larcoc'h. Skei a riz eta, gant lentegez, var an nor. G. M.

(*Eur pennad all...*)

Disput etre fermour ha piker mean.

(*Fin.*)

AR PIKER MEAN.

Neuze ta e chomi touez ar vizer aman ?

AR FERMOUR.

Va mizer, ma n'em beus, ez bras a zupportan.

AR PIKER MEAN.

Nag ha vignoned, Ian, ne gaffes quet e ker !

AR FERMOUR.

Mignoned ar voutaill zo mignoned dister ;
Ho tilezel a reont pa vank ar gouenneien,
Ar c'hontrol a herrn etre amezeien.
Pep hini, evit gwir, a zal'c'h de beadra ;
Mez hen hon touez c'hoas e kaver da bresta
Ato gant plijadur, eb interest ebet,
Kauze dime, Piker, eus ar seurt mignoned.
Epad ma moc'h e ker bemdez c'henem zrailla,
Etrezomp-ni e ren ar garantez vrassa.

AR PIKER MEAN.

Lojet e vez gwelloc'h diana hen hon touez !
Heun ty soul eb estach, vel ar beaurien gez,
Lukarn evit prennest, hag evit chiminal
Enn toullik ken digor a kort bras eur voutaill !
Ma teu teir guinili da ober ho neichou,
Da chiminal ractal zo karget e ginou !

AR FERMOUR.

Ma c'henem blichfez kouls hen da dy, kamarad,
A ma rân em hini ; ne zeffe ket da droad,
Aliessoc'h e chomfez e kichenn da oalet,
Hag hen hostaleuri nebeutoc'h vez kavet.
Konta rez vit netra an ær vad er mechou ?
Perac int drouk-livet bugale ar c'hleriou ?
Ha perac en c'hontrol aman hor bugale
A zongen kazi oll faç ar brosperite ?
Eus da dy ken faro, diana a zianveez,
Pet guech e c'heus goeled ar zao heol er menez ?
Pet guech e c'heus goeled divar treujou da zor
An heol hen he gaërder ho koeza bars er mor ?
Hag ezom e c'heus bet da blanta hen da bors,
Heun disheolien ivin vel ma zo em liors ?
Hen da gougnik distro, hep mar ne vo biken,
Vit gant re a domder, glas-duet da vanden.
Eus ar c'henta guenver beteg fin mis kerzu
E klevez bep mintin an drompill, e penn ar ru.
Nequet eur c'haporal em dihun her mechou,
Mez mouez an eostik drant a glevan avichou.
Hen anv ken liez bemdez, kerkent a goulou deis
E klevan ar mouilc'hi ho kan var bord ho neis,
Ractal ar philippet d'ober ho jolori,
Hag ar big crierez da gommans e c'hoari.
Pep hini hen he iez a gan gloar Doue,
Oll e pedont an den da ober henvelde.

AR PIKER MEAN.

Hag he zout ken eürus gant ken nebeut a dra ?

AR FERMOUR.

Hag e zout malheürus vit ken nebeut a dra ?

AR PIKER MEAN.

Lavar din hen heur ger pini eo ar voyen
A lakes e pratiq da bellaad pep anken ?

AR FERMOUR.

Hen lavaret em beus : ober va oll dever,
E kenver va Doue, va nessa, em c'henver.
Dalc'h urs vad hen da dy, lavar da greansou,
Bez ken fidel bep sul da vont d'an officou,
Evel m'out bet ato da vont d'ar bot illio,
Hen da stad, vo quet pell, chenchamant vras a vo.

AR PIKER MEAN.

Me a rei heun essa da gaout an eürusdet,
Rak beteg hent, den mad, n'em beus quet hen c'havet.
Ar re all ganen-me n'int quet bet eürusoc'h ;
Red din chench a viken e falloc'h pe velloc'h.
Ar potrik yaouanka à oar brao he hater,
Hen, hen desko deomp oll, hen heur gommansem berr
E vam, fur e yaouank, a lenno buez ar zent,
Evel ma rea guechal, pa oa gant e c'herent.
Abenn nebent amzer e klevi va c'helou,
Hag e velimp ar frouez eus da oll guenteliou.
Da c'hedal, bennos Doue, vit da guzuliou mad ;
Dalc'h sonch hen da beden eus eur gwir gamarad.

Paul ar Velchenek.

D'an 18 euz ar mis-ma ez eus digouezet eun darvout trist meurbet var an hent houarn e parrez Plouigneau.

Eul labourer douar, hanvet Guillou Bourc'hiz, o chom e Sant-Didy, e parrez Plouigneau, tostik da gear Montroulez, en doa preuet, digant mistri an heut Houarn lann a zao eno var bord an hent. D'an 18 euz ar miz oa eat d'ho zroc'ha. Var dro eiz heur anter dioc'h ar mintin e vel eun trein o tont, hag er memes amzer e vel ez eus ruillet var an hent houarn lod euz ar scourrou lann en deus troc'het. Disken a ra d'ar red da denna an tamou lann-ze. Dre valeur o tisken gant trefu e coez hag e za da ruilla var an hent houarn, hag araok m'en doa gallet sevel, araok m'en doa gallet an trein chom a za, ar paourkez den a ioa draillet, hag eo a beziou eo bet goudeze destumet he gorf ha caset en eul liser de di evit lacat o enterri goudeze.

Guillou Bourc'hiz en doa seis vloaz hag antercant. Chom a ra var he lerc'h eun itanvez ha nao bugel a zo ugent vloaz ar c'hosa anezho, ha pemp bloaz ar iaouanca.

Corf an Aotrou Dahirel, depute euz ar Morbihan, maro eun nebeut zo, a zo digaset er sizun dremenet da Sant-Thegonnec, hag enterret e Chapel Quelennec. An

oll a voar ez oa an den-ze eur c'hristen mad, douget evit ar relijion hag an ilis santel.

Ali d'ar re o deus kezek mad da verza. — Eur pennad zo ne gemeret ket a gezeg a liou griz evit an archerien. Brema, dre urz ar ministr, e vezo gallet guerza kezeg a liou gris d'an archerien, kercoulz ha kezeg a liou all.

Ali all d'al labourien douar. — Al Lezvarn huel e deus douget eul lezen, pe kentoc'h laket da dalvout eul lezen douget a bell zo. Ar re o deus douaron en eur gichen, ep ma ve cleuz etrez ho, pa zeont da arat, a gas aveichou ho jao da drei var douar an amezek. Ma n'eus ket a c'hounidegez en douar-ze, n'eus netra da lavaret. Mar deuz avad gounidegez en douar-ze, an hini a gas he jao da drei varnezhan a zo en amand, hag an amand-ze zo euz a c'huec'h da zek lur. Ar memes amand a zo evit ar re a gas chatal, stak pe zistak, dre zouar ho amezeiën pa vez gounidegez enho.

An Aotrou Trevidic, person Ploeven, a zo hanvet person Esquibien.

An Aotrou Picard, person Heussa, zo maro er Sizun-veziou-ma.

Red eo gouzout he vicher evit beza resevet etouez tud a zo. Ar gommunarded o deus great kement a zrouk d'ar Frans ha da Baris dreist oll, a zo eur vanden vad anezho brema e Bruxel, er Beljik. Eno en em zestumont en eun hostaliri vras pe eur c'hafe ha ne deo darempredet nemeur nemet gantho.

Hogen unan euz ar gommunardet-ze a zistroaz e Frans. Cavet e voue, croget en he gollierou, ha caset dirag al lezvarn.

— Clevit, eme ar barner, anzao a rit beza bet e Bruxel ?

— Ia Aotrou barner.

— Darempret a reac'h ar c'hafe X... eleac'h ma veze calz a gommunardet?

— An dra-ze zo guir, Aotrou barner.

— Eno oc'h euz lavaret meur a vech o poa sicouret laza ar re a ioa bet kemeret evel cred ?

— Ia, hel lavaret em euz, Aotrou barner.

— Neuze ec'h anzavit eta beza cabluz euz a varo an dud-ze kemeret e cred ?

— Oh n'oun ket avad, aotrou barner ; n'oa ket eur ger guir euz ar pez a lavaren e cafe Bruxel.

— Perag neuze-ta e reac'h ho fouge da veza eun torfetour ?

— Red mad oa din, aotrou barner, anez ne vijen ket bet resvet eno.

Evel a veler etouez torfetourien eo red beza torfetour pe ne gaver ket a zigemer, hag ar brasa torfetour eo ar guella deut.

Eur plac'h honest. An itron X... e devoa collet eun pezig aour a ugent real. Ar vatez, o scuba an ti, her c'havaz hag hen rentas d'he mestrez. Houma a lavaras.

— Dalc'hit anezhan, va merc'h, hen rei ran deoc'h abalamour ma zoc'h eur plac'h honest. Abenn eur pennad an itron X... a gollaz eur pez aour all, eur pez a zek lur en droma. Ar vatez her c'havaz adarre; n'hen rentas ket avad. Ar vestrez a c'houlennas diganthi eun devez bennak goude :

— Va merc'h, ha n'oc'h eus hu ket cavet eur pezig aour a zek lur o scuba an ti ?

— Eo itron, cavet em eus ; mes hen dalc'het em eus ganhen abalamour ma zoun eur plac'h honest.

G. M.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis Meurs.

Pedi ma tougo frouez bloavez ar jubile, ha ma vezo savet calz a asambleou catholig evit ar voazed.

EUR LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kentèliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *27 C'huevrer.*		Pont-n'Abat. — *25 C'huevrer.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	24 lur, 00 c.	Guinis.....	23 lur, 75 c.
Segal.....	16 lur. 50 c.	Segal.....	17 lur, 91 c.
Eiz.....	18 lur, 50 c.	Eiz.....	17 lur, 76 c.
Ed-du.....	18 lur, 50 c.	Ed-du.....	19 lur, 58 c.
Kerc'h.....	20 lur, 50 c.	Kerc'h.....	21 lur, 50 c.
Avalou douar	5 lur, 50 c.	Avalou douar	5 lur. 00 c.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

DISSADORN 13 MEURS 1875. N° 528. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 13 Meurs 1875.

Ali divarbenn Retrejou Lesneven.

Evel ma'z euz e doug an anv a zeu eleiz a visionou hag a retrejou Jubile, hag evel a hend all ar Bersouned o deuz mil boan o caout beleien aoualc'h d'ho zicour, an Aoutrou'n Escop en deuz aotreet ganeomp ne vezo ket er bloaz-mà a retred e Lesneven na d'an 22 a viz maë, na d'an 3 a viz gouere.

Rag-se e pedeur an oll bersouned da verca rag-tal kemend-ma var ho bref ha d'hen embann e poënt hag en amzer evid divarbenn ar re euz ho farrissioniz a c'hoantafe mont da unan pe unan euz an daou retred-ze ha miret na rafent eun dro aner.

MARC, Person Plouguerne,
Superiol retrejou Lesneven.

Ne ouzon ket peleac'h em eus lennet en derveziouma e voa eat eur beacher euz a Frans da vale en eur vro estren, en unan gouscoude euz ar broiou tosta deomp. Eno o veza eat da loja en eun hostaliri vraz, e cavaz er gambr a voue roet dezhan, eur grusifi hag eur pinsin dour benniget enhan. Ar pez hen lakeas souezet, rak n'oa ket boas da velet ar mercou-ze a relijion en hostaliriou Frans.

Antronoz, o veza en em gavet da goms gant person ar barrez, e lavaras dezhan petra hen lakea souezet.

— Petra, a lavaraz ar person, ha n'oc'h ket euz eur vro catolik ?

— Eo da, a lavaraz ar beacher, euz ar Frans oun, hag evelse euz eur vro catolig a dra sur.

— Hag e couskit e camprou eleac'h ne deus na crusifi na dour benniget ?

— Ia da ; evit en hostaliriou bras n'em eus cavet morse, hag en hostaliriou bian ne zonch ket din e ve ive.

— Hag e livirit ez oc'h catoliked !

Ar person mad-ze, eme ar beacher, caer am boue prezek dezhan, ne c'hellis morse rei dezhan da gridi e voa guir catoliked tud hag a gouske en eun ti pe en eur gambr eleac'h ne voa na crusifi, nag imach ar Verc'hez na pinsin dour benniget. Sonjal a ra din zoken, goude kement a liviris dezhan, ne gred ket an dra-ze c'hoaz hirio.

Cridi a c'helfe da viana, ma teufe da veachi er vroma. Rak petra bennak m'emaomp e Breiz-Izel, eur vro hag a lavar an-oll a zo douget evit ar relijion, e cavot enhi gouscoude hostaliriou braz hag hostaliriou bian eleac'h na gavot na crusifi, na dour benniget. Ne ket epken en hostaliriou, mes zoken e tiez var ar meaz e c'hellit en em gaout eleac'h ne gavot merk a relijion ebet. Pet guech ar belek, pa za da velet eun den clanv, ne gaf banne dour benniget ebet en ti ma zeo goulennet ? Pet guech, ma na vije ket ganthan eur grusifi etouez he reiz nouen, ne vije ket red dezhan rei he zacramanchou diveza da eun den toc'hor, ep caout eur grusifi da rei dezhan da boket, nag eur groas da lacat etre he zaouarn ?

Ne ket a dra zur, ma ve red ar mercou-ze a ziaveaz a relijion ; gouscoude penaus credi e renfe ar speret christen en eun ti eleac'h ne deus na crucifi, na dour benniget, nag imach ar Verc'hez, na netra ebet hag a zigasfe da zonch deoc'h euz ar guirionezou kenta euz hor c'hreden ? Ma na deo ket red, evit pidi, caout dirazhan ar groaz pe imach ar Verc'hez, ar guel euz ar grusifi, euz hor Zalver o c'bouzanv evidomp, euz ar Verc'hez Vari hon alvocadez dirak Doue, a ra d'an den pedi calonecoc'h ha caout muioc'h a zevosion en he bedennou. Ma ne c'hellomp ket lavaret e ve christenien fall ar re n'euz en ho zi merk ebet a relijion, ha ne c'helfet ket da viana, goulen, evel a ra an hini ma comzomp anezhan e penn ar scrit-ma, hag hi a zo catoliked ?

Hag evesait mad ; en tiez-ze eleac'h ne gavit merk a

relijion ebet, e cavot avechou, staget oc'h ar prenecher, eun imach dizoare bennag, ar Boudedeo, pe eun dra bennag all iskiz er c'his-ze. Perak da viana ne lacafent ket, eleac'h an traou divalo-ze, eun imach bennag a zevosion ?

Guir eo e caver, e Breiz-Izel, e calz a diez, dreist oll en tiez a rer mis Mari enho, ne ket epken eur grusifi, mes c'hoas imach ar Verc'hez, imach sant Joseph, hag imachou all a zevosion, ha bokedou fleur, nevezet bep en amzer, en dro dezho. Kementse zo eur merg a feiz, euz ar speret christen a dle ren en tiegeziou ; kementse a gaver zoken avechou e tiez paour, eleac'h ma zeus beac'h o caout bara ; mes ma ne deo ket red ar mercou-ze a ziaveaz a relijion evit pidi calonek, da viana eur sell tolet var ar grusifi pe var imach ar Verc'hez a zervicho ato calz evit kendelc'her an devosion e calon eur c'hristen.

CANNADIK CALON MARI.

Eun intanvez christen en Indez.

En dez-all, eme Gannadik Mari, e comzemp euz ar guerc'hezed abostolig er Chin ; ne vezo ket pell ec'h ellimp comz euz an intanvezed abostolig en Indez. — Eun nosvez, eme eul leanez a urs Mari-reparatourez, e teuaz eur vaouez ha ne anaiemp ket, da c'houlen dont er gouent. Tri bloas zo abaoue. Ar vaouez-ze a ioa eur goueriadez oajet a zaouugent vloas pe var an dro. An ear e devoa da veza cren ha boas da veza dindan an amzer ; rouzet oa he bizach gant an heol ; doare eur plac'h honest avad a ioa varnezhi. En em deleur a reas d'am zreid, eme al leanez, hag em saludaz evel ma rer e bro sao-heol. Pa voa savet e liviris dezhi :

— Petra a fell deoc'h ?

— Me fell din dont d'ar gouent, ha mervel e kichen ar guerc'hezed o servicha Doue.

— Piou en deuz ho tigaset ama ?

— Den ebet ; m'em oa clevet pell a ioa ez oa eur gouent guerc'hezed e Trichinopoly, hag abaoue em oa c'hoant da veva en ho zouez. Va breudeur ne felle ket dezho va lezel da zont ; hogen deut oun evelato.

— A beleac'h oc'h-hu ? a be seurt famill ?

— Va c'hear a zo pemp *anter-heur* dioc'h *Poulial*, er *Marava ;* va merc'h a zo anavezet gant an tad missioner, ha zoken gant an Aotrou'n escop. Douarou on euz, hag eostou mad ; mes petra ra an dra-ze din-me ? Servicha Doue ama, setu kement a glascan. Dek breur am euz ; ho demezet em euz oll ; neuze em eus lavaret dezho. Brema n'oc'h eus mui izom ac'hanon-me ; bete vrema em eus bet soursi ac'hanoc'h, em eus labouret evidoc'h ; brema e zan da labourat evit va ene. En em laket int da vouela, ha ne felle ket dezho va lezel da zont, rak va c'haret a reont cals. Neuze em eus lavaret dezho ez ean da glevet an oferen da *Boulial*.

Eat oun e guirionez d'an oferen di ; goude avad, eleac'h mont d'ar gear oun deut ama. Ne vouien ket an hent, mes cavet em euz eur vaouez hag a deue ive da Drichinopoly. Doue, m'oar vad, en deus digaset ar vaouez-ze din evit va hentcha.

Ar vaouez-ze a blijas deomp, ha digeri a rejomp an nor dezhi, en eur lavaret dezhi :

— Er gouent-ma e vezo red labourat.

— Deut oun evit senti oc'h ar mamou ; ober a rin kement a lavarint din.

Delc'her e deus great mad d'he ger. Ne deus great van evit senti, evithi da veza bet mestrez en he zi, respetet ha caret gant he breudeur, nag evit dibri ama bouet ar beorien, nag evit guelet avechou hiniennou euz ar scolaerezed oc'h hegal outhi hag oc'h ober goab anezhi.

Abenn eur pennad eo deut da c'hounit calonou an oll.

Eun dervez bennak goude ma voa deut ama, e teuas d'am c'haout hag e lavaras din : « Va mam, me am eus lavaret deoc'h oan intanvez, hag e guirionez bez'ez oun, rak demezet oun bet, ha va fried zo maro ; n'oun bet demezet avad nemet evel sant Alexis, n'oun bet morse o chom gant va fried. Abalamour da ze ar re glanv em bro a garie beza benniget ganhen. Doue hag ar Verc'hez o deus bet avechou ar vadelez d'ho farea dre ar sinou croaz a rean varnezho.

Bez'edon e ti va c'herent, ha iaouankik c'hoas, pa gleviz oa maro va fried. Lamet oue diganhen an *tali*, (eur braoig a zoug ar gragez eno oc'h ho gouzoug eleac'h ar voalen a eured,) lezet e voue ganhen avad va braoigou-all.

Eun dervez eur paour a reas rebech din abalamour ma tougen braoentezion evelse ha me intanvez. Mez am boue, hag e lezis neuze pep tra a gostez evit en em reî da Zoue a greis calon.

Neuze en em roiz oll da zevicha va zad ha va mam a ioa coz ho daou, ha va dek breur. Va zad ha va mam a zo maro, va breudeur zo demezet, ha setu me ama evit servicha Doue. Oh ! nag hen zo eüruz eun den da c'hellout clevet an oferen bemdez, reseo bemdez benedictionar zacramant, gallout adori Doue er zacramant ha kementse dalc'h-mad, ha neuze gallout communia alies. »

An intanvez vad-ze a dle beza ar mean fond euz eur vreuriez *abostolig* a intanvezed christen a vezo gallet divezatoc'h da gas var ar meas da zeski ho relijion d'ar bobl a zo ken dizesk.

Ar vreuriezik-ze ne d'eo c'hoas nemet eur c'hreunen sezo ; mes hor fizians a zo bras.

Ar vaouez ma em eus comzet anezhi e deuz eur feiz cre ; ne deus douetans ebet na dle beza silaouet ar beden, ha ne ve tam souezet ha pa velfe ar Verc'hez santel o tisken euz an Env en he c'hichen.

Iliz ar galon sacr. — Ar pez zo savet evit iliz ar galon sacr a iea, brema ez euz eun nebeud derveziou, da 1,830,000 lur, da lavaret eo tost da zaou vilion.

An arc'hant-ze a zo savet, calz anezho, dre al listennou digoret er c'hazetennou catolig. Etouez ar re all e velan en deus Kemper savet ugent mil lur. Hogen an dra-ze oll a zo nebeut a dra e scoaz ar pez zo red da gaout evit sevel an ilis caer-ze.

An den ne c'hell ket bennigen.

IV.

Setu ama perag ar c'hont Hug ne c'helle ket bennigen. Savet oa bet gant he dad, ar c'hont Hubert, e guir gristen. Mes an den iaouang a ioa dibarfet, ha ne dennas nemeur a frouez euz a genteliou he dad. Ar c'hont Hubert ne rea nemeur a van a gementse ; cridi a rea oa dre scanvadurez epken eo en em roe he vap d'an dizurz, hag ec'h espere ato e tistroje var hent ar vertus pa deuje oad dezhan.

Mes an den iaouaug en doa great mignoniach gant tud difeiz, hag aliou an tad a veze ancounac'het buan pa en em gave etouez ar vignoned-ze.

Deut da ugent vloaz en em roas tre d'an dizurs ep silaou mui mouez den ebet. Destum a reas dle, hag he dad ho faeaz epad eur pennad. Mes dont a reaz ive da skuiza, hag eun dervez ma voa eat he vap da c'houlen adarre arc'hant diganthan, e lavaras grons ne baeje mui dje ar map prodig. An den iaouang a felle dezhan caout aour couste pe gouste, mes an tad a zalc'has mad hag a lavaras crenn ne roje ket d'he vap, evit ren eur vuez direol ; an arc'hant a dlie da rei d'ar paour.

Evel ma kendalc'he da c'houlen, he dad a lavaras dezhan : It er meaz alesse !

Neuze an den iaouang, eat counnar enhan, o veza cavet armou er gambr, a gemeraz unan hag her savaz azioc'h penn he dad.

An tad ne lavaras nemet ar ger-ma :

— Milliget ra vezi.

An arm a goezaz euz a zorn ar map cablus, hag an tad a lavaras :

— Milliget ra vezi ! ra vezo lamet diganhez ha digant da lignez ar guir da vennigen, ar guir da c'houlen bennoz an Env na var da barkeier, na var da daol, na zoken var gavel da vugale.

Adalek neuze ar c'hont Hug n'en devoue mui plijadur ebet ; he ene a ioa crignet gant ar morc'hed. Ne grede ket e vije henvel oc'h an dud all ; cabluz en em gave evel pa en divije lazet he dad. Chench a reas buez kerkent ha ma voa maro he dad, hag en em lakeas da ober aluzennou braz ; ar peoc'h avad ne deue ket en he ene ; avi en doa oc'h ar re ziveza euz he zervicherien, hag e carje beza bet en ho leac'h.

Eun tad gouscoude ne gaf eas mont euz ar bed-ma ep pardoni d'he vap. Ar c'hont Hubert, ma na bardonas ket tre dre ne gave ket c'hoaz he vap distroet avoalc'h oc'h ar mad, da viana e touseaz ar setans en devoa douget en he enep. Lezet a reaz eur scrit, etre daouarn tud sur, ha var ar scrit-ze e lavare :

« Mar teu morse santimanchou mad d'am map ; mar teu he c'hlac'har da veza kerbraz hag ar faziou en deus great, e fell din e ve barnet. Destum a rai he vuizien, he zervicherien, ha amezeien. Pephini anezho, dirag ar veleien hag ar re gosa, a lavaro evithan, pe en he enep, ar pez o devezo da lavaret. Mar bez cavet e vezo brasoc'h an niver euz he oberou mad eget he dorfejou, e vezo roet d'am map eun tam parch a lezan siellet ganhen ; mar bez cavet e vezo brasoc'h niver he dorfejou eget hini he oberou mad, an tam parch-ze a vezo taolet en tan. »

Ar c'hont Hug eta a zestumaz he amezeien hag he anaoudeien en he di. Chapel ar c'hastel a voue goloet tro var dro gant mezer du evit ober anezhi leac'h al lezvarn. An escop a zalc'he cador ar barner braz, a zeou dezhan abad ar gouent hag a gleiz ar priol ; neuze goudeze an dud a ilis divardro, pephini en he renk.

Ar c'hont a ioa azezet, dirag al lezvarn, var eur scaonik coat. Lent oa, aoun en devoa, mes esper en doa muioc'h.

An aotronez euz ar vro a ioa en em gavet eno, neuze ar vuizien hag ar servicherien. Pephini anezho a voue galvet d'he dro, dre he hano, da zont da ziscleria ar pez en doa da lavaret, a vad pe a zrouk, divarben ar c'hont Hug.

Unan bennag euz an aotronez a zougas clem en he enep, o lavaret e voa bet otuz en ho c'henver ; ar re baour avad a ziscleriaz e voa bet mad evitho. Ar venac'h her meulaz abalamour d'ar gouent en doa savet evitho ; ar vuizien, ar mevellou, ar vitizien a lavaraz oll e voa bet evitho eur mestr mad ha leal. Yolen, daoust dezhi da veza c'hoas diners, a deuas ive gant he mab etre he divrec'h, hag a ziscleriaz e voa bet ar c'hont evithi eur pried mad ha fidel.

Pa oa bet clevet oll an testou, an Escob a dennaz an tam parch lezet gant ar c'hont Hubert, hag a lavaras :

« Ervez bolontez an aotrou galloudeg cont Hubert Kernol, goude beza clevet an testou ervez pere ar vad e buez ar c'hont Hug a zo trec'h d'an droug, e roomp dezhan dirag an oll testamant he dad.

Lacat a reaz an tam parch var bruched ar bugel, en eur lavaret da Yolen :

— Itron, digant ar bugel dinam-ze eo e tle ho pried reseo an dra presiusa zo evithan er bed.

Dorn ar c'hont a grene o kemeret an tam parch-ze. Terri a reaz ar siel, ha dre ma lenne, e teue al laouenidigez var he dal. Poket a reas da sinatur he dad, hag e lavaras :

— Benniget ra vezo Doue, da veza great din caout enhoc'h breudeur ha difennourien ! Benniget ra vezo va vuizien ha va servicherien ; mar em ens great eur vad bennag evitho, o deus va faet hirio cant guech !

Benniget ra vezo ar venac'h santel o deus great va meuleudi ! Benniget ra viot, Yolen, va fried ker ! Ra vezo va diveza bennos d'am map, ra gaso ar vennos-ze d'he vugale ha da vugale he vugale ; p'eo guir ar c'hont Hubert hirio, euz a voelet he vez, a zistro din ar guir da vennigen, hag a scuil, var benn eur map cabluz, indul-jans ha carantez eun tad !

G. M.

Clenvet ar gear.

V.

Sevel a riz, eme ar beacher, gant poan avoalc'h bete dor an ti. Skei a ris goustadik ; n'oan ket hardis, rak gouzout a rean, ma ne gaven ket a zigor eno, e voa great ganhen. Clevet a ris trouz eun troad scanv o tont da gaout an nor, hag an nor a voue digoret.

Eur plac'hik iaouank, vardro pemzek vloaz, en em gave dirazhon gant eur c'houlaouen en he dorn. Oc'h va guelet e reaz eur griaden hag a zeas var adren en eur lavaret :

— Va Doue, petra en deus goal laket ac'hanoc'h evelse ?

Me n'em oa ket a c'hoant c'hoarzin, hag o clevet ar plac'hih-ze o comz ouzin evelse, e velen ervad e devoa truez ouzin. Abars m'am boa bet amzer da lavaret ger, e tigouezaz he breur, eur potrik iaouank eur bloas pe zaou cosoc'h evithi. Hema a c'houlennas diganhen petra a glasken.

Anat avoalc'h oa din, dioc'h ho guelet, oant breur ha c'hoar, hag anat avoalc'h oa ive oant daou zen a galon vad. Ar zonch a deuas din neuze, eo em oa cavet eno guir vignoned.

Ar plac'hig ioaouang a ioa tosteet ouzin, hag a lavaras din e voa va bizach leun c'hoad, ar pez en doa great aoun dezhi. Hag e guirionez, ar c'hazarc'h, o coeza var va bizach, en devoa faoutet ar c'hrochen, hag e voa deut beradou goad a ioa chomet scornet dre ma teuent er meas. Evelse em oa an doare euz a eun den a vije bet goal laket gant unan bennak.

Lavaret a ris d'an den iaouang em oa c'hoant e tiscoesje din eun hostaliri da dremen an noz, rak o veza faziet var va hent er meneziou, e voan skuiz, hag en em gaven en eur bourg eleac'h ne anaien den ebet. He bidi a riz ive d'am zicour da vont d'an hostaliri, rak n'oan mui goest da chom em za.

Ar breur hag ar c'hoar a zellaz an eil oc'h egile, hag ar verc'h a lavaras din :

— Deut atao eun nebeut en ti da eana ! da ziskuiza.

Ne vouien ket petra da ober, rak dare oan da goeza eus va za gant an naoun hag ar skuisder. Ar breur hag ar c'hoar a grogaz enhon, hag am c'hasaz en diabars. Red eo din lavaret ama e santen eun izom brasoc'h c'hoaz eget izomou ar c'horf. Izom am oa, a dra sur, eun tám tan da doma va izili, eun tam bouet da zigas din va nerz, eur guele da ziskuiza, mes eun izom all a zanten c'hoas creoc'h, an izom da gaout unan bennak da lavaret din eur ger a vignoniach ; rag aboue ma em oa kuiteet ti va zud, n'em oa cavet dirazhan nemet estren. O velet eta ar breur hag ar c'hoar-ma o coms ker brao ouzin, e vouen ker seziet, ma coezis semplet var eur gador.

Ne ouzon ket pegeit e chomiz er stad-ze, mes pa deuiz enhon va unan, edon e kichen an tan en eur gambr all ha ne ket an hini ma voan eat enhi da genta oa. Eno edo mam an daou zen iaouank tan mad a ioa dirazhon ; neuze ez oa ive er gambr-ze eun daol hag eur gador bennak. Setu an oll arrebeuri.

Epad ma edon semplet, ar vam hag he daou vugel o doa en em glevet etrezho da c'houzout petra da ober oc'h eur beacher estren a ioa deut evelse, ep he zonjal, da derri ar peoc'h euz ho lochen sioul. Var dro eno ez oa neuze, ar pez ne vouien-me ket, eur vanden laeron, hag a deue epad an noz da deleur ar strafuil er bourg ha muioc'h c'hoaz en tiez var ar meas. Kementse ne viras ket oc'h an daou zen iaouang da bidi ho mam d'am delc'her eno, rag evit doare ne gave ket dezho em bije an ear euz eur forban.

Kerkent eta ha ma voan dizemplet, e voue lavaret din e c'hellen chom eno, e vije cavet peadra da rei din da goania ha da loja. Ne voue ket a izom d'am fidi cals, rak n'edon nemeur e stad da vont e lec'h all. Da genta ez ejot da gerc'hat din peadra da zibri, hag e tebriz evel eun den dare da vervel gant an naoun. Goudeze e voue gret eur guele evidhon e kichen an tan, ha pa em oa torret va naouen, en em lakis da gozeal evel pa vijen bet e ti va zad. An daou zen iaouang a gemeriz a neuze evel pa vijent bet din breur ha c'hoar. Deski a riz ho hanoiou ; an den iaouang a reat Per anezhan, hag he c'hoar Perrina. Ne c'houlennis ket digantho ho hano a famill, ha setu perag em eus poan oc'h ho c'haout hirio. Conta a ris dezho, evel ma contan deoc'h hirio, kement a ioa digouezet ganhen en dervez-ze hag en dervez araok.

Great e voue ta eur guele din e kichen an tan, ha me hen asur deoc'h, ne voue ket izom d'am luscat evit va lacat da gousket. Teleur a riz a gostez va armou, va zabren ha va fistolennou ; guelet a roan n'em bije ket izom anezho. Evit guir, ne voan nemeur e stad da renta servich din, rag ar poultr em pistolennou a ioa eat e iod.

Biscoas n'em eus cousket ker c'hoek. Petra bennak ma voa neuze hir an noz ha ma voa divezad an deiz o tont, e voa c'hoas deut em raok-me. Rak nao pe zeg heur oa pa zihunis.

Epad ma voan cousket, tud an ti o doa kemeret soursi ac'hanon. Va dillad a ioa sec'het, kempennet ha pleget evel pa vije bet va mam he unan oc'h hen ober. Va boutou a gavis dibriet ha lardet. N'oa mui anat em bije bet an derc'hent eur gempennaden evel am oa bet.

Pa zaviz eus va c'housk, e rejomp adarre eur gaozeaden, hag e tebriz eun tam bennag araok mont en hent.

Ar vam vad-ze am alias da vont en dro da Lyon da di va znd, mes me a lavaaas dezhi ker cre ne vije ket nec'het va zud ganhen, ma em c'hredas, pe da viana e reas neus d'am c'hridi.

Gouscoude ar mare da vont kuit ac'hano a deuas. Kinnigen a ris d'an dud vad-ze eul loden euz ar pezig a arc'hant a ioa ganhen, ha zoken kement guenneg am boa am bije roet dezho a galon vad. Mes ne gemerjont netra. Neuze e rojon da Ber eur gontel c'hodel vrao am oa, ha da Berrina e roiz eur mouchouer guenn brodet a ioa bet ganhen an deis ma'm oa great va fask kenta, hag e liviris dezhi e vije mad dezhi abenn deiz he eured. Kimiada a ris dioutho evel am bije great dioc'h va c'herent nesa ; prometi a ris dezho e rojen dezho eus va c'helou, hag hi a brometas rei din ive euz ho re. Hogen abaoue n'em eus bet tro ebet da glevet hano anezho ; rak ne zistrois ket dre ama evel ma'm oa sonch da ober. Per a deuas d'am ambrouk beteg hent bras sant Symphorien, rag o tont d'ar bourk-ma oan en em belleet cals dioc'h va hent. — Setu perag, aotrou person, em oa kement a c'hoant da velet an dud vad-ze.

— Ha penauz, a lavaraz ama person Tarar d'ar beacher, n'o pije ket sonjet goulen outho ho hano a famill ?

— Evel am eus lavaret deoc'h, me a ioa neuze iaouang ha dievez ; ha neuze va zonch oa distrei dre ama. Me grede ervad ne vijen nemet eun nebeut derveziou, pe da hirra eun nebeut sizunveziou oc'h ober va zro, hag en eur dremen dre ama, va brasa mall e vije mont adarre d'an ti mad-ze. Ne deuaz ar zonch din da c'houlen ho hano a famill nemet goude ma voa eat Per diouzin goude beza bet oc'h va ambrouk. Hogen neuze oan re zivezad, ha n'em oa ket a c'hoant ken nebeut da zistrei en dro.

— Christenien vad e tlient beza gouscoude ar re-ze ?

— Ia, m'hen asur deoc'h, ha setu perag ive em oa kement a ioul d'ho guelet.

— Ha n'oc'h eus cavet tro ebet da zont ama abaoue ?

— Morse. Distrei a ris da Lyon ; ne c'hellis ket avad trei divar va hent da zont ama. Neuze e vouen caset da echui va studi, hag epad an amzer-ze ne c'hellen ket beachi. Divezatoc'h e zis da Rom, hag e tremeniz eno seitek vloas. Meur a vech oun bet en em gavet gant tud euz ar c'harter-ma, hag e c'houlennen kelou eus va mignoned. Mes evel ne c'hellen ket lavaret ho hano a famill, n'em eus bet morse kelou sur anezho, na gallet cas dezho eus va c'helou va unan.

— Me ho sicouro, mar gellan, da gaout an dud-ze, rak dioc'h ma velan o doa saveteet ho puez deoc'h, ha ha ma n'o divije ket roet a zigemer deoc'h, douetus bras c'hui vije maro araog antronos vintin.

— Ia, me gred ive, rag an naoun, ar skuisder, va dillad gleb teil o devoa va dinerzet, ha ne voan mui e stad da vont larcoc'h.

— Mad, secretour an ti kear a c'hello, me gred, rei eun ditour bennak deomp ; mes evel n'ema ket er gear, e chomot ama da loja, ha da c'hortoz an nos, deut ganhen, mar kirit, da velet an diabarz eus va ilis, hag eber e contot din ar rest euz hoc'h histor.

— Ne c'houlennan ket guell, aotrou person, p'eo guir oc'h euz ar vadelez dam silaou.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Al lesvam.

I.

En eun tiegez a zoare var ar meaz ez oa prez var an oll, hag an oll gouscoude gae ha laouen. Pa lavaran an oll e lavaran re ; bez'ez oa, en eur c'hornig euz an ti, eur vaouez coz hanvet Liza, ha daou vugel, eur potr hag eur verc'h, en he c'hichen. Liza a vouele fors, hag an daou vugel, nec'het, a glaske he c'honsoli.

Liza a lezas gouscoude he daelou, hag en em lakeas da gomz evelen oc'h ar vugale :

— Bugale baour, c'hui ne ouzoc'h ket petra a dremen ! Laket eo deoc'h ho tillad brao, ha panefe ma clevit ac'hanon-me o vouela, e kemerjac'h ho plijadur ive evel ar re all... Ha gouscoude, bugale ger, ar glac'har eo a ia da zont evidoc'h en ti...

Guir eo ez eo eur plac'h iaouank skeduz a ugent vloaz a ia da zont ama, ho kemero var he barlen, hag a bromet da Goarad, ho tad, e servicho deoc'h da vam... Mes ar vam ne c'heller ket lacat eun all en he leac'h... Ho mam-c'hui a zo maro... Ema cousket du-ze er vered, hag ho lesvam n'ho caso ket di... Me epken ho caso di avechou, hag e vouelimp var bez an hini zo bet galvet gant Doue. — Ia, bugale, ho mam e deus fiziet ac'hanoc'h enon-me a respont ac'hanoc'h, hag ho tifenno keit ha ma vezo buez em c'hreis, da viana keit ha ma vezin lezet d'hen ober... Rak piou a c'hoar... Marteze ne vezin ket gouzanvet ama...

O Conrad ! aoun am eus na veac'h pumiset o vancout evelse d'ar ger o poa roet d'ho pried kenta...

Ar vatez coz a voue troc'het ar goms dezhi ama. Eur c'har a zigoueze, hag an oll a grie en ho levenez. Ar c'hrek ne vezeo a deue d'he merouri nevez.

Conrad, an intanv, a iea d'he digemeret, ha ne bade ket gant he fouge.

— Ho trugarecat, emezhan, da veza deut ep gortos ma zajen d'ho kerc'hat. Guelet a ran oc'h eus sonjet er vugale...

— Ha peleac'h emaint, ar vugale-ze, eme Helena al lesvam nevez, digasit-hi din ma ho briatain ! Conrad a ia en eul lam en ti.

— Liza, emezhan, digasit-ta Laounig ha Lizik da gaout ho mam nevez. Ha bez'emaoc'h-hu o clask miret outho d'he c'haret ? An dra-ze a ve eun dra fall da ober.

— Falla tra a oufet da ober, eme Liza, eo ancounac'hat ar re varo.

— Peoc'h, eme Conrad, ha diouallit oc'h ho teod mar fell deoc'h chom ama.

— Touet oc'h eus d'ho pried maro n'em lacajac'h morse er meas.

Conrad a hejaz he ziscoas.

— Guir eo, a lavaras c'hoas Liza, o poa touet dezhi ive ne rojac'h morse eul lesvam d'he bugale.

— Peoc'h, pe me ia d'ho lacat er meas dioc'htu.

— Ar vugale zo kempennet a zoare ; n'en em gaillaro ket ar c'hrek nevez evit poket dezho.

— Casit anezho-ta da Helena, eme Gonrad.

— Ne rin ket avad ; lavaret a rafet eo me a ro anezho dezhi.

Epad ma lavare Liza ar c'homzou-ze, Helena, ar vam nevez, a zigoueze d'ar red.

— N'oc'h eus ket izom d'ho rei din, emezhi ; me ho c'hemer.

Liza, o velet al lesvam, en em lakeaz etre ar vugale hag hi, evel p'e divije c'hoant d'ho difen.

Helena a vontaz ar plac'h coz hag a grogaz er vugale :

— Oh ! nag hi a zo coant, emezhi ! nag hi zo hegarad ! daou ælik. Sellit ouzin, va bugale, me ho caro evel ho mam, hag ho servicho, mar bez red.

— Evit ho zervicha, eme ar vatez, Liza goz a zo ama, hag evit ho c'haret, ho mam zo maro, ha rak-se...

Helena a reaz eur sell oc'h Conrad.

— Petra, emezhi, ha c'hoant a zo da viret oc'h ar vugale-ma d'am c'haret ?

An hini a glaskfe hen ober ne chomfe ket pell en tima, a lavaras Conrad. Ar vugale zo deoc'h p'eo guir ho c'hemerit.

Ar vugale a ioa nec'het ; al lesvam nevez a rea cher dezho ; mes pa zellent oc'h Liza a zerviche dezho da vam, pa he guelent o vouela, e claskent en em denna euz a dre divrec'h ho mam nevez evit mont da gaout ar plac'h coz.

— Traou gouez int, a lavaraz Helena, mes me ho donai.

Conrad, evel a velomp ama, en doa collet he bried kenta a leze ganthan daou vugel c'hoas bihanik. Houma, abalamour d'an daou vugel-ze, e doa he laket, pa edo var guele ar maro, da doui dezhi ne roje ket a lesvam d'an daou vugel. He lacat a reaz ive da brometi e talc'hje ato Liza e kichen ar vugale, dre ma c'houie e voa ken douget ar vatez goz ze evit an daou vugel, hag e divije kement a zoursi anezho eveld'hi he unan.

Conrad a douaz, ha credabl eo her greaz a feis vad. Hogen neuze e teuoit da ginnigen dezhan dimiziou a bep tu ; neuze e voue roet dezhan aliou a bep seurt. Lavaret e voue dezhan e voa red dezhan dimizi evit mad he vugale ; eul lesvam o vouesje guelloc'h ho c'helen hag ho diorren eget ar vatez coz-ze ne voa mad nemet evit ho c'holl. Erfin Helena, plac'h iaouang a ugent vloaz, hag e devoa c'hoant da veza mestrez en eun tiegez mad, a zigouezaz hag hen touellas tre. Conrad a ancounac'heaz al le en devoa great d'he bried kenta, hag a asantas dimizi adarre, o sonjal ober mad he vugale, evel a lavaret dezhan, hag o sonjal ive eur plac'h iaouang evelse a vouesche cas eun tiegez en dro ha delc'her urs vad en ti guelloc'h eget eur vatez cos.

G. M.

(Eur pennad all eur vech all.)

Jesus a so Doue.

Va Jesus nak a enkresou
A ra mantri hor c'halounou !
Hor speret so strobinellet
Gant ar pec'het eo hualet.
Hevel el laër var an hent braz
A c'hortoz, gantha he ben baz
Ma tremenfe tud a arc'hant
Rak euz ho danvez en d'euz c'hoant ;
Hor speret ive so chouchet
Var er marteze eo harpet,
Ma tremen ar Feiz d'he laza
Ha var an dachen d'he stleja.
Hon ene ne c'hell ket mervel
Dre'n abeg he orin santel,
N'euz fors pleustri ra da gredi
Ez euz er maro evithi.
D'och a veler d'oc'h a glever
Ez a da dremen oc'h amzer,
Va Jesus leun a vadelez
Ho passion a deu a nevez.
Meur a abostol da gousket
Gant he zroug eal a so doughet;
Meur a Judas evit danvez
Ho kwerzo gant kals levenez
Ha pell he galoun da ranna
He ben a sao an huella.
Kement en em gav den gwisieg
Varnoc'h a sko goal grenv goal c'houeg;
Ar goapeer var he zaoulin
Ha laka darn da vousc'hoarzin
O lavaret « *Ave Rabbi*
« O pet trugarez ouzomp-ni. »
Eb dale ar bobl a iouc'ho :
« *Tolle*, kassit hen d'ar maro. »
— Ar Jusuvien ar re ghenta
O d'euz bet iouc'het er c'hiz-ma ;
Da nebeuta ne velent ket
An oll vad ganeoc'h digasset,
Ni a vel splamn ar sklerijen
Hak en tu all a dro hor pen
An droug diaghent adoret
Brema so stignet var ar bed.
Adarre var menez kalvar
Pignit va Jesus gant glac'har
It, dibaot a daolo evez
Ker bras eo hor lesireghez,
Er Veronik ne gavoc'h ket
Da c'hoalc'hi ho tal binighet,
Simon ebet ne roi he skoaz
D'och harpa da zoughen ho kroaz,
Aoun braz am euz ne gafac'h ket
Er banne dour en ho sec'het.
El laër mad var ho tremenvan
Ne losko ket en tam goëlvan
O c'houlen perz er Baradoz
Gwech all deraouet d'hon tud koz.
Jesuz oll dishenvebbet
A nevez so ankounac'heet.
— Ma ne c'hell ar feiz en hon touez
Kemeret mui en tamig buez
Nemet dre ho maro, Jesus
Er veach all bezit trugaresus ;
Marvit, hak ar bed oll spountet
En denvalijen sebeliet,
A zesko an dalvoudeghez
Euz ar vad a skuillac'k bemdez.
Neuze nerz a c'hourc'hemenno
Hak all lezennou a blegho,
Neuze an dud goal bistighet
A glevoc'h oll o lavaret :
« Mallos dar bed ha d'he greden
« N'euz Doue nemet Jesus ebken.

J. Favé.

KELEIER.

An aotrou Picart, vikel e Lanrivoare, zo hanvet person Ploeven.

An aotrou Rolland, vikel e Briec, zo hanvet vikèl e Lanrivoare.

An aotrou Poudoulec, vikel e Cloastr Montroulez, zo hanvet vikel e Briec.

An aotrou Dreo, vikel e Locmelard-Sizun, zo hanvet vikel e Cloastr Montraulez.

An aotrou Castel, nevez beleget, zo hanvet vikel e Locmelard.

E parrez sant Servez, en escopti Roazon, e veler brema eur bugel pemp bloaz anter hag a zo eur burzud. Estlami a ra kement hini her guel pa glevont he oad.

Ar bugel-ze, pa deuas var an douar, a ioa evel ar vugale all ; n'oa na brasoc'h na creoc'h. D'he c'huec'h miz avad e comansas creski ha dont teo ha pounner cals muioc'h eget ar vugale all, hag a baoue e cresk evelse evel eur bod raden. Hirio d'he bemp bloaz anter en deus pevar zroatad hueldet, hag e poez pevar ugent lur. Bet eo zoken e poeze dek lur ha pevar ugent, mes o veza glazet he droad brema ez euz eur sizunveziou bennag, hag o veza ne c'helle ket mont ha dont evel kent, eo coazet eun tamig, hag en deus collet dek lur euz he bouez.

En he goms gouscoude hag en he vale n'eo ket bet abretoc'h eget ar vugale all. Bloaz oa pa gomansaz comz ha pevarzek mis pa gomansas bule. Muioc'h a speret hag a skiant a ziskuez eget ar vugale euz he oad, hag eleac'h mont da c'hoari gantho e za da labourat gaut he gerent evel eur c'hrenn botr trizek pe bevarzek vloas. Dougen a ra eaz eur zam a c'huec'h ugent lur.

Ma kendalc'hfe da greski ha da greaat evelse, ne ouzeur ket bete pegeit e zafe. Hogen credabl eo ar c'hresk hurzudus-ze a eano, da viana d'he zek vloaz, ha marteze d'be oad parfet ne vezo ket calz en tu all d'ar re all.

Eur c'hlaoustre. Ar saozon zo cre var ar c'hlaoustreou ; an americaned a zo marteze c'hoas creoc'h. Eun den iaouang euz ar vro-ze en doa laket claoustre e valeje epad cant heur dioc'htu. Ar c'hlaoustre a ioa daouzek mil pemp cant lur. Abenn an trede devez an den iaouang en devoa alter hag a lame divar he hent; unan euz ar re a ioa testou euz ar c'hlaoustre hen lakeaz adarre var he venoden, hag e kendalc'has neuze da vale beteg al lec'h merket, ep gouzout cals petra a rea.

He dreid a ioa coenvet scrijuz, hag eur boan a zante enho, a lavare, crisoc'h eget ar boan dent. Laket e voue var eur guele dirag eun tan mad ; mes ne voue lezet da gousket nemet eur c'hordeur ; abenn eur pennad e voue lezet da gousket eun anter heur.

Dihunet e voue evelse menr a vech, hag hen lezet goudeze da ober pennadou cousket, eur c'hardeur muioc'h bevech bete ma na voa mui danjer ebet evithan.

Eun den distroet oc'h Doue dre vreuriez ar Rozera.

En amzer ma edo Sant Dominik o prezeg e Pariz, eun itron a reng huel a deuas d'he gaout, hag en em glemaz outhan euz ar boan e devoa da c'houzanv gant he fried n'en devoa nemeur a relijion. Ar zant he alias d'en em lacat e Breuriez ar Rozera ; gourc'hemen a reas dezhi lavaret ar Rozera bemdez epad pemzek dez evit goulen ma tistroje he fried oc'h Doue . neuze e roas dezhi he chapeled he unan, en eur lavaret : « Lakit ar chapeled-ze dindan penvele ho pried, ep gouzout dezhan. »

An itron glac'haret a reas kement en doa lavaret dezhi an den Doue.

Ar c'henta guech ma voue cuzet ar chapeled dindan penvele ar pec'her braz, hema en em lakeas da grena ha da scuilla daelou. Goulen a rea sicour oc'h Doue, hag en em erbede oc'h pedennou he bried.

An eil nosvez e cave dezhan edo dirak lezvarn an Aotrou Doue, hag ez oa eno eur vanden diaoulou o tiskuez he bec'hejou hag o c'houlen ma vije condaonet.

Erfin en trede nosvez e cave dezhan beza caset d'an ifern, hag e vele eno al leac'h ma tlie beza laket enhan, hag an tourmanchou a dlie beza he lod. Mes eun eal a deuaz, her c'hemeras dindan he scoazel, hag a lavaras dezhan ne vije ket strinket en ifern ma carje en em lacat e Breuriez ar Rozera, hag heuilla mad reglen ar vreuriez-ze.

Pa voa dihunet, an aotrou-ze a zonjaz a zevri ; en em lacat a reaz e breuriez ar Rozera. Iviziken e veze bepret.

ar chapeled en he zorn, he lavaret a rea dalc'h mad, hag ec'h alie an oll da ober eveldhan.

Lourd. Ar c'hao benniget a Loud a zaver couenchou aleiz en dro dezhan. Rouanez ar guerc'hezed a zach guerc'hezed a vandennou ed dro dezhi. Caout a rer eno brema leanezed Mari reparatourez euz a Doulous ; leanezed santez Clara euz a Lyon ; leanezed sant Beneat ; leanezed Carmel ; c'hoarezed glas, c'hoarezed Nevers, c'hoarezed vian ar beorien ; ar re-ze oll a ra eur gurunen gaer en dro d'an hini a gemer an hano a *Gonsepsion didach,*

Couent ar *Bater.* Leanezed a urs Carmez o deus fontet eur gouent, dirak dor Jeruzalem, el leac'h ma tescaz hor zalver ar *Bater* d'he ebestel. Al leanezed-ze a ia di da bidi, epad ma vezo missionerien o prezeg ar guir relijion el leac'h-ze a zo bet ar c'henta christenien enhan. Al leanezed-ze a ia di n'o deus netra nemet ho fizians e providans Doue.

Leaz hag amann e Frans.

Setu ama, ervez ar re en em emel da scrifa var al labour donar, pegement a leaz hag a amann a vez e Frans en eur bloaz.

Bez'ez euz e Frans var dro seis milion bioc'h. A bevar litrad leas pephini bemdez, kementse a ravardro tregont mil litrad. O lacat e za an anter euz al leas-ze da ober fourmach pe traou all, e chom vardro pemzek milion litrad leas da zibri ha da rei amann. Eis litrad leaz, a leverer, a c'hell rei dien evit eul lur amann. Bez'e ve-ta e Frans, tost bemdez da zaou vilion lur amann, hag a bevar real al lur, e talfent ive tost da zaou vilion bemdez ; ar pez a ra er bloaz eur zom a seis pe eis cant milion.

Dont a ra amann er vro euz ar broiou tosta, mes cals muioc'h a gaser er meas. Ar zaozon epken o deus kemeret er bloas tremenet, euz a Frans, daou c'hant milion a luriou amann fresk pe teuzet, hag antercant milion a luriou amann sall. Ha da galz a vroiou all e caser c'hoaz amann. Daoust ma zeuz e Frans cals leaz hag aman, evit doare n'eus ket re rak ker e talc'hont da veza.

Eun henthouarn dindon ar mor. Brema ez euz adarre, muioc'h eget biscoaz, hano da ober eun hent houarn dre zindau ar mor etre ar Frans ha Brozaos. An hini a gomzer anezhan brema a ve sonch da gommans he doulla diou len anter dioc'h an aod a bep-tu, ar pez a rofe neuze d'an hent-ze var dro daouzek leo anter a hed. Mes neuze ive e tremenfe doun avoalc'h dindan an dour evit n'o defe aocn ebet na deufe an mor da ober dies dezho. En eis vloaz, a leveront, e c'hellont ober ar pennad hent-ze.

En dez-all eur zoudard a iea da di an teuzorier a reseo an arc'hant a roer evit sicour sevel an ilis nevez en henor d'ar galon sacr a Jesus.

« C'hoant am euz, emezhan, da rei ive va ofrans evit sevel an ilis-ze d'ar galon sacr. C'hoant am euz ive da c'houlen ma tistroio oc'h Doue meur a hini eus va c'herent hag euz va mignoned.

Neuze e c'houlennan ive ar c'hras d'en em denna ep droug euz a skilfou an drouk-speret a zo oc'h va gourdrous dalc'h mad er rejimant.

Neuze e roaz he ofrans ; n'oa ket braz, eur scoet ; mes rei a rea kement en devoa.

En dez all, e Brozaoz, e tennet enz a zorn eun den coz, oajet a dri bloaz ha pevarugent, eur voulet hag en doa paket var dachen vrezel Waterloo. Tringent vloaz eta a ioa edo ar voulet-ze en he zorn. An den-ze a laboure an douar : bep an amzer gonsoude e sante poan en dorn-ze. Brema e savaz eur gor enhau, ha pa zeo toullet ar gor, eo deut ar voulet er meas.

An den coz a zo parect he zorn, hag a labour adarre evel kent. G. M.

An Aotrou Fenoux, person Lanurvan, zo maro en derveziou-ma.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *27 C'huevrer.*		Pont-n'Abat. — *25 C'huevrer.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	24 lur, 00 c.	Guinis.....	23 lur, 75 c.
Segal.....	16 lur. 50 c.	Segal.....	17 lur, 91 c.
Eiz.....	18 lur, 50 c.	Eiz.....	17 lur, 76 c.
Ed-du.....	18 lur, 50 c.	Ed-du.....	19 lur, 58 c.
Kerc'h.....	20 lur, 50 c.	Kerc'h.....	21 lur, 50 c.
Avalou douar	5 lur, 50 c.	Avalou douar	5 lur. 00 c.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis Meurs.

Pedi ma tougo frouez bloavez ar jubile, ha ma vezo savet calz a asambleou catholig evit ar voazed.

EUR LEVR GALLEK,

HANVET

L'EXPLICATION DU CATÉCHISME

FRANÇAIS DE LÉON,

Moullet aberz an Aotrou'n Escop evit servichout d'ar re a ra Catekiz ha d'ar re zo o teski, a gaver da brena. Ar priz euz al levr a zo *trivac'h guennek.*

Ar memes levr, troet e brezonek gant G. M., rener *Feiz ha Breiz*, da lavaret eo Catekis brezonek Leon expliket, a zo brema moullet, hag a gaver ive da brena.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant Ar. de Kerangal *moulier an Escopti.*

DISSADORN 20 MEURS 1875. Nº 529. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonament, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *moulier an Escopti, ru ar Gigerez, nº 18, e Kemper D'an Aotrou* de Kerangal *epken e lleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 20 Meurs 1875.

Ali divarbenn Retrejou Lesneven.

Evel ma'z euz e doug an anv a zeu eleiz a visionou hag a retrejou Jubile, hag evel a hend all ar Bersouned o deuz mil boan o caout beleien aoualc'h d'ho zicour, an Aoutrou'n Escop en deuz aotreet ganeomp ne vezo ket er bloaz-ma a retred e Lesneven na d'an 22 a viz maë, na d'an 3 a viz gouere.

Rag-se e pedeur an oll bersouned da verca rag-tal kemend-ma var ho bref ha d'hen embann e poënt hag en amzer evid divarbenn ar re euz ho farrissioniz a c'hoantafe mont da unan pe unan euz an daou retred-ze ha miret na rafent eun dro aner.

MARC, Person Plouguerne,
Superiol retrejou Lesneven.

Petra eo caret Doue ? Setu ar pez a c'houlenne eun dervez eur belek coz digant eur c'hrenn botrig da behini a rea scol e ti ar bourc'his pinvidik. Guelet a rea ne vezé nemeur hano a Zoue nag a relijion en ti, hag ar potrik, ma lavare eur beden bennak bep mintin ha bemnoz, evit goude ne zonje tam e guirionezou ar feiz. Setu-hen-ta eun dervez o comans ar gentel dre ar goulen-ma ?

— Ha caret a rit-hu Doue ? Ha gouzout a rit-hu petra eo caret Doue ?

— Ne ouzon ket avad, eme ar bugel, n'em eus morse sonjet an dra-ze.

— Great oc'h eus gouscoude ho pask kenta, hag evelse oc'h eus desket ho catekiz. ha n'oc'h eus ket he anaounac'heat c'hoas, credabl. Petra a lavar ar c'hatekis var ar goulen-ze, perag en deus Doue ho crouet ?

— Evit he anaout, he garet, he zervicha, ha gounit dre eno ar vuez eternel.

— Ahanta ?

— Ia da, ar c'hatekiz hen lavar ; evidonme avad ne zonjan ket e kementse. Ne gaf ket din ken nebeut o defe va zad na va mam lavaret ger din var an dra-ze. En ilis marteze em eus clevet, mes me ne laken ket calz a evez ken nebeut oc'h ar pez a lavaret eno.

— Livirit din, va bugel, petra oc'h eus souch da ober gant ar skianchou a glasker da zeski deoc'h brema?

— Lenn levriou an dud gouezieg, hag ho c'hompren; gallout comz oc'h an dud gouezieg, ha gouzout petra a leveront.

— Mad, va bugel, anaout mad ar relijion a zo eur skiant hag a zesk deomp comz oc'h Doue, anaout mad oberou Doue. Caout a ra deoc'h e c'helfet caout eur skiant all en tu all da hounnez ?

— Ne ouzon ket, rak biscoas n'eus bet lavaret din evesaat oc'h ar skiant-ze.

— Ar skiant-ze gouscoude eo skiant ar zent, skiant ar sperejou guella ha brasa a zo bet var an douar. An dud brudeta a glavot hano anezho eo ar re o deus laket ho skiant da anaout ha da garet Doue.

Livirit din, va map, pa zellit en dro deoc'h, ha sonjet oc'h eus-hu morse piou en doa roet deoc'h kement all a vadou evel a zo etre ho taouarn ? Piou en doa roet deoc'h an tad hag ar vam a gemer kement a zoursi ac'hanoc'h ? Piou en doa roet deoc'h an danvez-ze a ro deoc'h oll ezamanchou ar vuez ? Piou en doa laket dirag ho taoulagad ar bed, an heol, al loar, ar stered, an douar gant he oll froez, ha kementse evit ober plijadur deoc'h ? Ha ne dlefac'h-hu ket caret an hini en deus great kement a vad evidoc'h ? Ha neuze, cals caeroc'h eget an dra-ze zo ; lavaret a ra deoc'h, mar kirit he zervicha ama var an douar, e roi deoc'h an Env eun eürusdet eternel. Mar carit ho tad hag ho mam, evel ma tleit ober, ha ne dleit ket caret muioc'h c'hoaz an tad-ze euz an Env en deus great kement evidoc'h en amzer, hag a dle ober cant guech muioc'g c'hoaz an eternite ?

— Eo zur, dlet mad é ve din he garet ha caout sonch anezhan ; hogen bete vrema n'oan bet morse kelennet var gementse.

Pegement a vugale n'eus ket, hag a c'halfe respont evel ar bugel-ma ne d'eo bet morse troet ho speret da zonjal e traou evelse? Bugale hag a reseo descadurez, a zigorer dezho ho speret, mes ne zigorer ket ho c'halon d'an anaoudegez vad e kenver an hini en deus great pep tra evitho hag en deus roet dezho kement o deus! Kementse a zigouez en tiez-ze a vang enho ar speret christen, da lavaret eo, ne vez enho bano ebet couls lavaret nag a Zoue nag a relijion. Eur merk a ziaveas bennag euz ar feiz, ha netra ken. Ar vugale, mar deus danvez, ma roer descadurez dezho, ne velont ket hirroc'h evit ho c'herent a ro dezho a ro dezho ho bevans a laca ho deski, hag a zestum madou dezho dre ho foan hag ho labour. Ha calon ar vugale-ze a chom serret e kenver ho c'hroner ; ne zonjont ket sevel ho speret beteg an hini en deus roet pep tra dezho, en deus roet he vuez evit ho frena, hag a gemer, dre he brovidans, muioc'h a zoursi anezho eget na ra no c'herent. Nag a bet euz ar vugale-ze o divije caret Doue a greis calon ma vijent bet desket d'hen ober e mare evel ma tlefe beza eur bugel christen.

Sant Joseph. — Ar Verc'hez en em ziskuezaz eun dervez d'an Aotrou Olier, fondatour Sant Sulpis hag a lavaras dezhan : « Goude va map, sant Joseph eo an hini a garan muia en Env ha var an douar. »

— Santez Gertrud a zo bet discleriet dezhi e teue an Elez hag ar Zent en Env da zoubla ho fenn dirag an tron, bevech ma veze prononset hano Sant Joseph var an douar.

— Eur peinter en doa great eun daolen evit diskuez penauz oa bet discleriet gant ar Pab e voa Mari concevet ep pec'het. Diskuez a reaz he daolen, araok m'oa echuet, da Bii nao. Poan en doa bet, emezhan, o lacat a vandennou, an Elez hag ar zent en dro d'ar c'hloar a deue euz a dron an Tad eternel.

— Ha sant Joseph? eme ar Pap, peleac'h emahen?

— N'em eus ket he laket c'hoaz ; ha lacat a rin duze etouez ar bandennou a velit anter guzet gant ar c'housmoul.

— « Nan, nan, a lavaras Pii nao ; hag o lacat he vez e kichen imach hor Zalver Jesus-Christ : aze hen lakeot, hag aze epken ; aze ema he blas, rag ar plas-ze en deuz en Env. »

Gouel sant Mathias. — Eul lavar euz hon tud coz e voa hema : Sant Mathias, pa gaf sclas d'he c'houel, hen tor ; pa na gaf ket e tigas.

Hag al lavar-ma : Seulvui ma can an alc'hoeder araok gouel sant Mathias, seul nebeutoc'h e can goude.

An alc'hoeder er bloa-ma ne ket bet clevet o cana araok gouel sant Mathias ; ar voualc'h ne ket bet clevet ken nebeut o sutal ; pa deui al laboused-ze ta e c'heller esperout e vezo evit mad, ha ne deui a c'hoanv da droc'ha dezho ho c'banaouen. Guelloc'h eo e teufe an nevez amzer divezatoc'h, hag e kendalc'hfe pa vezo deut :

Mis c'huevrer peurliesa a ro dek pe unnek dervez reo ; guelet ez eus bet enhan bete pevar dervez varnugent scorn, ha zoken bete seis varnugent ; morse avad ne d'eo eat da dregont, n'em eus ket izom da lavaret perak.

Eul lavar all c'hoas :

Morse C'huevrer ne deaz ebiou
Ep guelet ar spezard deliou.

Lavaret a rer ive :

Glao ha brumen e mis C'huevrer,
A dal teil 'vit ar parkeier.

Er bloa-ma ma n'eus bet nemeur a c'hlao e mis C'huevrer ; araog avad ez oa bet, hag an douarou zo bet glebiet ha douret avoalc'h evit gallout gouzanv zoken eun nevez-amzer seac'h.

Erfin lavaret a rer ; pa vez C'huevrer re vrao, Meurz a vez divalo, ha gouscoude pa vez Meurs brao eo e vez ive brao an Eost. — Hogen al lavariou ma n'int ket tennet euz an Aviel, ha n'eus ket a bec'het o chom ep ho c'hridi.

Ervez ar c'heleier, unan euz an daou vugel da bere en em ziskuezaz ar Verc'hez var menez ar Salet, Maximin Giraud, a zo maro ar sizunveziou-ma. Maro eo e Corps, bourg a zo eur pennadik dioc'h ar Salet. An oll a voar eo hen hag eur verc'h hanvet Melani eo o devoue an heur vad da velet mam Doue ha da glevet ganthi ar pez a zisclerias dezho.

Maximin a ioa clanv pell a ioa ; ato en deus renet eur vuez christen, ha caer a zo bet ober kement a c'hellet evit he lacat da nac'h pe da chench eun dra bennag er oez en doa guelet ha clevet var ar menez, morse n'eus gallet dont abenn euz a gementse. Mil guech ha mil guech all en deus contet ar pez a dlie da rei da anaout, ep chench morse. Maximin a grede e voa red rei da anaou d'an oll ar pez en devoa clevet, ervez gourc'hemen ar Verc'hez :

« *Roit an dra-ze da c'houzout d'am fobl oll.* »

Maro an den-ze dianavezet a vezo marteze sonjet muioc'h enhi eget e maro ar re vraz euz ar bed.

Digas a rai marteze da zonch da hiniennou euz ar gourdrouzou great gant mam Doue var menez ar Salet, gourdrouzou hag a zo ancounac'het hirio, ha gouscoude marteze ne voa bet morse muioc'h a izom da evesaat outho ha d'ho douja.

Barnedigez Doue.

An tad Gavet, a urs Mari, missioner e Savai, en enezi Samoa, a scrif evelen d'an tad Poupinel :

« Me he ped da zigas din evit va iliz a Sant Lois, eun *Tusi-sá*, unan caer ; (da lavaret eo eur missel pe eul levr evit lavaret an oferen). Me garfe caout unan alaouret, gant eur groaz aour a bep tu var ar golo anezhan. Ar Missel-ze a zervicho din, ne ket epken evit lavaret an oferen, mes c'hoaz evit hor barnedigéziou Clévit an tamig histor-ma :

« Laeronsiou a ioa bet great, hag e voa hano euz eul lezvarn vraz, er bourg, evit gouzout pere e voa al laeron. Evit al laeronsiou-ze, me am oa va lod, pe mar kirit, me am oa roet va lod, rag laeret oa divar va c'houst tri ben-moc'h, eiz iar hag eun nebeut mad euz ar frouez hanvet banan. Cals re all a ioa bet laeret dezho ive muioc'h pe neubeutoc'h.

An darn vuia euz al laeron ne vouiet ket piou e lezvarn ha lacat pephini euz ar veuriad a deue, d'he dro, da asten he zorn azioc'h al levr-ze ha da c'houlen ma coesje malloz an Env varnezhan mar d'oa cablus. Hogen aleiz a leou fauz a vezé great.

Eun nebeut a ioa e comzen d'am c'hristenien euz ar scritur sacr, hag e tiskuezen pe gen nebeut a greden a virit ar Bibl heretik. Evit al lezvarn-ma e teujot da c'houlen ouzin petra a dliet da ober evit al le. Me a lavaraz e lacajen va Missel eleac'h ar Bibl.

Ar pez a blijas d'an oll. « Oh ! an *Tusi-sa*, emezho, oh ! levr ar Pap ! Evel ma zoa va levr cals brasoc'h eget ar Bibl, an oll o devoa ive cals muioc'h a aoun razhan. Petra bennak ma zeo eat dija fall va missel, an oll a grede ne c'helje ket miret da zizelei an oll laeron.

Lakeat e voue eta eur glouedeu é creiz an dachen, ha va Missel varnezhan. Evel ma zeuz eur groas var ar golo, e voa creoc'h c'hoaz ar fizians a ioa enhan. Kenta a voue barnet eo va iar n° 1. Ar barner a deu he unan da genta, hag a asur n'en deus na laeret na debret iar ar *patele kave*, (an tad Gavet). An oll dud e carg a deu an eil goude egile, hag a ra oll ar memes le. An heretiked a ioa nec'het gant al levr bras-ze, ha ne gredent touch outhan nemet goude beza en em laket d'an daoulin.

Eur paour kez catolig a den, eun amezek din ; daoulina a ra, ober sin ar groaz, ha neuze é tiscleri e voa maro va iar baour etre he zaouarn reuzeudik. Setu barnet afer va iar n° 1. — Neuze e teuas va iar n° 2, va iar n° 3, etc., ha va amezek paour a voa red dezhan anzao e voant tremenet etre he zaouarn. Eur scandalen a voue great dezhan. Evit ar moc'h, ar frouez banan, al laeron a voue cavet, an traon laeret avad ne voent ket. Me a voue kitez evelse.

Guelet a rit, va zad, em euz izom euz eur Missel braz ha caer, gant diou groaz alaouret, unan a bep tu. Muioc'h é vezo doujet ama eget ar varnerien.

Clenvet ar gear.

VIII.

An daou gozeer a ieas neuze da zellet oc'h an iliz. An ilis-ze n'oa ket bras, coant ha brao oa avad ha nevez flam. Kempennet oa a zoare, nemet en eur c'horn bennag eleac'h n'oa ket echu c'hoaz al labourou. Ar pez a gave d'an aoutrou person a vanke dezhan, oa eun daolen evit he iliz ; hogen fizians en doa e Doue hag ec'h espere ervad é teuje an daolen-ze é c'his bennak.

An ti ma voa bet Per ha Perrina enhan, n'edo mui eno ; discaret oa bet evit sevel an iliz, ha dioc'h a c'hellet da vellet eo e plas an ti-ze en em gave bréma ar c'hœur gag an aoter vras. Goudeze ar beacher en em lakeaz adarre da gonta he veach.

Guelet a riz, emezhan, n'en oa ket cals da fiziout en digemerer a vije great din dre ma zean, hag e voa red din beva divar va ialc'h va unan, hag houma n'oa nemeur a dra enhi. Red oa din eta espern, ha gouscoude em oa c'hoant ivé da espern va divesker, rak goal skuizet em oa anezho diou pe deir guech deja. Evelse pa gaven eur c'har goullou bennag o vont gant an hent, e c'houlennen beza lezet da zevel enhan, hag e riz evelse pennadouigou hent marc'had mad hag ep en em skuiza.

Hogen red eo din brema dont en dro da Lyon da di va c'herent mad. Pa zantjont an diouer ac'hanon e voent nec'het maro, na petra-ta, ha kenta tra a rejont e voue mont da c'houlen hano ac'hanoh e tiez an amezeien, hag el lec'hiou ma voan boas da zarempret. Hogen ne gleljont kelou ebet ac'hanon. An hini en doa prestet arc'hant din a lavaras dezho petra a ioa tremenet etre hen ha me. Neuze e savas beac'h ; mont a rejot da gaout ar polis, ha roet an depeign ac'hanon d'an archerien.

Va zad a va mam en em guzulas var ar pez a ioa da ober. Santout a reant e voan eat varzu Breiz, hag evel ma zoa nebeut a arc'hant ganhen, el lien beza eat var droad. Mes daou hent a ioa, ha pehini da gemeret? Va zad a gemeraz unan anezho, hag a ieas bete Chalon ep clevet kelou ac'hanon, hag evel, abalamour d'he gark, ne c'helle ket chom pell er meaz euz ar gear, e tistroaz ac'hano da Lyon. Va mam a ieas neuze gant an hent all.

Neuze n'oa ket c'hoaz a hentchou houarn. En dilijans eta en em lakeas va mam evit dont da glask he mab prodik. Hogen en dilijans ne c'helle nemet sellet oc'h en hent dre ma zea, ha ne c'helle goulen chench kezeg, ep dale gouscoude ar veachourien all a ioa en dilijans a vouezaz oll edo an itrou-ze, glac'haret, o clask he map tec'het diouthi. An oll a gemeras perz e glac'har va mam ; bete zoken rener an dilijans a ioa ar c'henta o c'houlen ditour ac'hanon dre ma tigoueze tud ganthan. Unan euz ar veachourien a lavaraz en doa va guelet, ha3 em oa zoken goulennet va hent outhan. Kementse a reas plijadur d'am mam, rak cridi a c'helle edo var an hent am oa kemeret. Ia, mes an dilijans a c'helle tremen ebiou din-me ep va guelet, rak me marteze ne chomjen ket ato var an hent braz, ha setu c'hoas nec'hamant evit va mam.

Ar veachourien neuze n'oant ket henvel oc'h ar

veachourien hirio. Neuze e reat anaoudegez ha zoken mihnoniach. Araok ma vijet bet aur pennad dervez en dilijans e c'houiet hano he gen beachourien, euz a belec'h e voant, piou oant ha perag en em lakeant e beach.

Hirio gant an hentchou houarn ne rer anaoudegez gant den. Sevel a rer en eur wagon en eul lec'h hag e tiskenner en eul lec'h all. Ma n'en em gaver ket gant tud hag anavezet araog, e rer he bennad hent ep lavaret avechou eur ger oc'h den. Ar veachourien ne dint nemet tud estren an eil evit egile.

Hogen neuze n'oe ket evelse ; pephini euz a genbeachourien va mam he zicoure da glask he map prodik.

Erfin en hostaliri Arnas, eleac'h ma voan bet, an hostiz a lavaraz oan tremene dre eno tri dervez a ioa, em oa cousket eno, hag evit testeni e tigasas d'am mam eur choson am oa lezet eno var va lerc'h. Neuze e devoue an asurans oan tremenet dre eno. Mes tri dervez e voan araog, hag e c'helje beza pell c'hoas araok ma vijen tizet gant an dilijans, rag an amzer a ioa fall, an henzchou priellak, hag an dilijans ne c'helle ket mont buan. Setu petra a rea neuze nec'hamant va mam. Hogen an dro am oa great o tont ama, aotrou person, hag an amzer a lakis d'en em gaout adarre var va hent, a reas ma na voan ket keit en ho raog ka ma sonje dezho.

Dont a reaz an noz, ha nec'hamant va mam a grescas cals, rak neuze e c'heljet trement ebiou din ep va gnelet, ha ne c'hellet goulen eus va c'helou nemet eleac'h mac'h eanet da chench kezek.

Hogen epad an amzer-ze me a iea dizoursi avoalc'h gant va hent. Digouezet e kerik Lapalis e chomiz eno da loja. Ama ne dis ket d'ar presbital ; clask a riz avad eun hostaliri a zoare, ha dres en em gaviz en hini ma tlie an dilijans on em gaout ive en nosvez-ze.

Coania mad a ris, rak digor oe va scrinou ; neuze e vouen caset da gousket en eur gambr vraz eleac'h ma zoa meur a vele, mes ne voue nemedon o loja enhi en nosvez-ze. Cousket a ris c'hoek, hag antronoz oa sclear an deiz pa zihunis. Buan e saviz, rak mall oa din mont adarre en hent. Epad ma en em visken buana ma c'hellen, e clevis skei var dro va c'hambr ; me zonje din oa an hostiz a deue d'am dihuna. Lavaret a ris : digorit !

An nor a zigoras. — Ha piou a velis ? — Va mam !

N'em eus ket afer da lavaret deoc'h pe ger souezet e vouen o velet va mam. Doue, ep mar, en doa va e'haset d'an hostaliri-ze eleac'h ma tlie an dilijans disken ; ma vijet eat da eun hostaliri all, va mam a vije tremenet hag e divije gallet mont beteg ar penn all euz a Frans o clask he mab hag hen var he lerc'h.

— Eun tamik gourdrouzen o poue neuze gouscoude me zonch din ?

— Va Doue n'em boe ket sur. Va mam a ioa ker mad ! Gouela a rea gant he levenez, ha neuze epken ec'h anavezis pebez fazi am oa great. Va zad ken nebeut ne reas morse rebech ebet din.

Ne dejomp ket dioc'htu en dro da Lyon ; va mam e doa izom da vont da Bariz, hag e zis ganthi d'ar gearze eleac'h ma tremenjomp pemzek dervez.

Pa zaviz en dilijans, m'hen asur deoc'h e voa sell an oll varnhon. E gortoz edont, me gred, da velet eun ours pe eul loen gouez all tec'het euz he gaouet. Hogen ep dale ec'h anavesjont o doa dirazho eur bugel barboel kentoc'h eget eur goal dra. Eur blijadur vraz o devoue o clevet an trubuillon a ioa deut da stourm ouzin abaoue ma voan diblaset a Lyon. Cridi a c'hellis ne vankis ket da gonta dezho an nosvez am oa tremenet ama, hag an digemer mad great din gant Per ha Perrina. Pedi a ris va mam d'am lezel da zont d'ho guelet en eur zistrei ; mes ne c'heljomp ket dont, ha setu perag hrrio, abenn tregont vloaz, e tenan d'ho c'hlask. Gant ma ho c'havin, ne c'houlennan ken. Credabl eo emaint en eur c'horn bennag euz ho parrez.

— Ne gredan ket ; mes mar dint beo c'hoaz e credan secretour an ti kear hon lacai var ho roudou.

E guirionez, secretour an ti kear, a bouez poania, a gavaz ho roudou. Eat oant da eur barrez all a dost ; ar vam ar ioa maro ; Per a ioa demezet ha tad a famill, ha bez'en doa peadra etre he zaouarn. Perrina a ioa intanvez, ep bugale ; hogen ar breur hag ar c'hoar a ioa chomet atao tud honest, ha christenien vad, estimet ha caret gant an oll.

Ar beacher, evit trugarecat person Tarar euz an digemer mad great dezhan, a lakeas cas dezhan an doa kement a c'hoant da gaout evit he ilis.

G. M.

Divez.

Al lesvam.

II

Conrad a voue glac'haret bras pa gollaz he c'hrek kenta, he c'hlac'har avad a ieaz en he dro nebeut ha nebeut.

Lyza a vele ervad petra a dremene er galon doc'horze. Clask a rea tostat he vugale outhan o sonjal he zistrei evelse dioc'h eun eil dimizi. Hogen ep dale e velaz e colle e loan. Helena e devoa kemeret re a levezon varnezhan. Helena a ioa eur plac'h hag e doa genet ; mes paour oa, hag evel ma voa fougeüs gant kementse, e felle dezhi beza mestrez en eun tiegez pinvidik.

Conrad a vouelgounezet ganthi ; sonjal a rea avechou er bromesa en doa great d'he genta pried, mes caout a rea he zigarez o sonjal ne vouie ket marteze petra a c'houlenne.

Lyza avad ne chenche ket a vennoz, ha Conrad en devoa mez dirazhi, rag hi a zalc'he mad d'he ger, hag a zerviche ep commanant, evit chom var dro ar vugale. Conrad ken nebeut n'en doa sonjet morse e lacat er meaz, ha lacat he vugale da veza evelse diou vech minored.

Eun nosvez, goude m'oa caset ar vugale da gousket, e chomas da zonjal lavaret eur ger bennak d'ar plac'h coz. Sacha a rea var he gorn butun, mes ne deue ger ebet ganthan. Liza eo a gemeraz ar goms :

— Perak ne livirit ket din e zit da zimizi da Helena ?

— Aoun am oa rag bo rebechou.

— Ha petra a oufe da ober rebechou eur plac'h cos, p'eo guir ne silaouit ket rebechou ho coustians. Bezit dizoursi, me n'ho tiezin ket... mes me am eus roet va ger ive d'an hini vaco, hag a zalc'ho mad dezhan. C'hui Conrad, ne vouezoc'h ket zoken difen ho pugale oc'h ho lesvam mar bez cris outho. Mes me a rai keit ha ma chomin ama. Touit d'in n'em lakeot morse er meas.

— Hen toui a ran, eme Conrad.

— Plijet gant Doue e talc'hfac'h guelloc'h d'al le-ze eget n'oc'h eus great d'egile.

Conrad a zavaz hag a ieas kuit.

Liza goudeze a chome didrouz. Aoun e devoa avad ; cridi a rea ato e vije reuzeudig ar vugale, ha n'en devoa ket ho zad a benn avoalc'h evit kemeret ho difen ma vije izom.

Var gementse e tigouezaz an eured, hag Helena a deuaz, e mestrez, d'ar ferm.

Epad eur miziou bennak ne zigouezas ket ar pez ma e devoa Liza aoun razhan. Ma ne rea ket al lesvam a stad d'he lesvugale, da viana n'oa ket rust outho. Helena a hent all e devoa avoalc'h da ober o kempen al linjiri hag an arrebeuri, oc'h evesaat penauz ez ea pep tra en dro, oc'h hisa ar martizien d'al labour. Ar vitizien a c'hrosmole ; Conrad avad a ioa iouge enhan, ne grede ket e vije a dost eur c'hreg par d'he hini.

Mont a reaz ar stal evelse didrouz avoalc'h bete m'e devoue Hélena eur map. Liza a rentas neuze d'ar vam iaouank ; gant erez gouscoude ez ea var he zro, rak Laouig ha Lizig a vouele pa zea ar vatez coz diou-tho.

Helena, kerkent ha ma c'hellas sevel, n'e devoue mui keu soursi nemet da vont da ziskuez he bugel e pep leac'h ha d'her ficha brao, hag he unan, e c'hellit cridi, n'en em ancounac'hea ket. An tiegez a voue lezet da vont evel ma care.

Conrad a laboure en dra c'helle ; pidi a rea avechou he c'hreg da deleur evez eun dra bennag oc'h an tiegez ; houma a zave he scoaz, ha ne zoursie mui a labourou. Gouscoude da fin ar bloas, Conrad, eleac'h guelet he zanvez cresket evel ma voa boaz, a velaz e voant bihaneet hag en devoa dle. Tamal a reas kementse d'ar mizou en doa bet gant an eured ha badiziant ar bugel. Ar penn-abek goasa a gementse gonscoude e voa dispignou foll ar c'hreg nevez a felle dezhi en em visca caeroc'h eget ar re binvidica euz ar vro. Conrad eur vech bennag a rea rebech dezhi ; neuze Helena a grie, a rea eur pennad goela, ha setu echu oll, Conrad a roe peoc'h.

Helena e devoue daou vugel all. Pemp crouadur da vaga ha da visca a zo eur gark pounner, dreist oll gant eur vam ha ne gemer soursi ebet euz an tiegez, ha ne zonch nemet da glask he flijadur.

A neuze ar brezel a ioa discleriet en ti. Helena a felle dezhi lacat Laouig ha Lizik da ober oll lavariou he bugale ar c'hrek kenta oc'h bugale an eil grek. Helena a reas gourdrouzou ; Liza ne levaras ket eur ger, mes a zalc'has mad. Erfin Helena en he c'hounnar a lavaras :

— Petra, ne d'oun ket mestrez em zi ?

— Ia, mestrez en ti a gasit d'an traon, d'ho pried a lakit an oll da c'hoarzin dezhan ; n'oc'h ket mestrez d'ar vugale-ze avad a zo fiziet en hon-me gant ho mam.

— D'ar re-ze oun mestrez evel d'ar re all.

Var gementse Conrad a deue en ti, hag a gleve an tam tabud-ze etre he c'hreg hag ar plac'h coz.

— Clevet a rit, eme Helena, ho plac'h a gan pouil din-me !

— Ne ket guir, eme Liza ; ha neuze me n'oun ket plac'h, me n'oun ket paet ; me zo ama evit dioual ar vugale-ma.

— Liza, eme Conrad, petra, ne c'hellit ket respeti va fried ?

— N'em eus ket izom euz he respet, eme Helena, ne fell ket din avad e teskfe d'an daou vugel-ze mancout da zenti ouzin.

—Ne glascan ket miret outho da zenti ouzoc'h ; ne fell ket diu avad e vent riedet da zenti oc'h ho pugale-hu zo iaouancoc'h egetho.

— Va bugale zo ho breudeur.

— Ia, mes a ar re iaouanca int. Fallout a ra dezho lacat an daou gosa da veza ho sclavet hag an dra-ze ne vezo ket keit ha ma c'hellin-me miret. Ouspen ma zint ar re gosa, int bugale eur baourez.

Ama ar plac'h coz e devoa lavaret re, mes guelet a reomp aze teod ar vaouez pa e deus cavet crok. Conrad a lavaras :

— Dalc'hit ho teod, Liza, ha roit peoc'h var gementse.

— Oh list-hi, eme Helena ; guelomp bete pegeit e zai he c'hounnar. Ne d'on, emezhi, nemet eul lesvam, eur baourez.., grit brema, Conrad, ho choaz etre ar plac'h mad-ze ha me, Mar he dalc'hit en ho ti, me ia da vont er meas.

— Helena, Liza e deus lavaret goasoc'h eget a zonje an dra-ze eo ma car evel ma ra bugale he mestrez coz. Lezit an dra-ze, ha roomp peoc'h.

— Hi a ielo er meas pe me a ielo !

Liza a velaz ive e voa eat re hir, hag a lavaras : Mar-

teze e caran re an daou vugel-ze ; pardonit din mar em eus great poan deoc'h.

— Ne bardoner ket a draou evelse, eme Helena.

— Mar em c'harid, a lavaras Conrad, na gasit ket Liza goz er meas.

— Mad, me a ielo neuze.

Liza en em lakeas var he daoulin da bidi Helena d'he lezel en ti abalamour d'ar vugale, en eur lavaret e tlie caout aoun na vije puniset en he bngale he unan mar lame digant he lesvugale an hini ho c'harie muia.

— Sell ar pez fall, eme Helena ; bremaig e taolo he mallos var va bngale-me ! Er meaz, a lavaran deoc'h ! er meas !

Liza a lavaras neuze da Conrad : touet oc'h eus ne vijen ket caset euz an ti-ma keit ha ma vijac'h beo ?

Conrad ne lavaras ger.

Neuze e tlean mont kuit, eme ar plac'h coz ?

— Hi a iafe kuit ma chomfac'h, eme Conrad.

— Me ia da vont er meaz, eme Liza :

— It-ta, ha ni a velo divezatoc'h.

— Varc'hoaz ema ar zul, hag en devez-ze oun boas da gas an daou vugel var bez ho mam. Va list da ober an dra-ze c'hoaz eur vech araok mont kuit.

— Oh ! chomit, a lavaras Conrad.

Pa voa eat Conrad hag Helena diouthi, Liza a zirollas da vouela, hag he anken a ioa ker bras ma coezas d'an douar. Kenta a zantaz e voa Laouig ha Lizig crog en he daouarn, hag o c'houlen diganthi perag oa gla-c'haret evelse. Liza n'hen lavaras ket dezho ; caout a reas zoken ners calon dezho unan euz an historiou bro-ze a blije kement dezho.

Antronoz e viscaz an daou vugel e du, ho c'hasas d'an oferen, ha goudeze da gao ar Verc'hez Marbr. Eur c'hao a ioa eno e kichen hag a ioa enhan eur skeuden da vam Doue great e mean Marb. Pa voa daoulinet an daou vugel, Liza a zavaz he mouez hag a lavaras cre :

— « Guerc'hez santel, ar vugaie-ma a ioa eun eil guech da goll ho mam. Pa na c'hellan ket chom var ho zro, me ro anezho deoc'h. »

Neuze e lakeaz ar vugale da lavaret teir guech : *Diskuezit ez oc'h hor mam ;* ha pa o devoa pedet eur pennad mad, e teujont ac'hano d'ar gear.

(Eur pennad all eur vech all.)

G. M.

Eur map mad.

1.

En eur gerig hanvet Pierefond, an aotrou person a ioa eul lunvez oc'h echni he oferen eno doa lavaret mintin mad. Deut d'ar sacristiri e cavaz en eur vaouez guisket kempen mes paour bras. Daou vugel a ioa oc'h he heul, eur potrig a e'helle caout vardro pevarzek vloaz, hag eur verc'hig unnek vloas.

Ar vaouez-ze, aounig ha lent, a roaz eul lizer d'ar beleg; hema goude beza he lennet, a lavaras :

— Ah ! va c'hoar, c'hui zo digaset ama gant va mignon, person Avalat ?

— Ia, aotrou person.

— Maouez kez, great em euz kement a c'hellen evit ho sicour, mes n'em euz ket gallet ober kement am oa c'hoant. Cavet em eus gouscoude evidoc'h e creiz ar c'hoad eul lochennig euz ar re baoura, ha laket em euz eun tam arrebeuri bennag enhi. Ne viot ket en hoc'h eaz eno, mes n'o pezo amezeg ebet, ha setu ar pez a glaskit, a gaf din. Bep sizun e resevot eur bara ar barrez a zo paour bras. Padeni ar mare da vont d'an douar e raimp eur gest, ha neuze marteze e c'hellin rei muioc'h deoc'h. N'eus netra ganeoc'h, na dillard na traou all ?

— Eur c'houfr a zo anhen hag eur banér bennak. Chomet int en hostaliri eleac'h ma on euz tremenet an noz.

— Va mevel a ia da staga ar marc'h oc'h ar c'har: hag a ia da gas deoc'h ho traou ha da ziskuez deoc'h ho ti nevez. Kenavezo, va c'hoar, hag o pet sonch ez eo Done skoazel ar mamou hag ar vugale.

Mevel an aotrou person ta a ieas, dre ursz he Vest, gant eur c'harrik, da gas da lochen ar c'hoad ar pezig e devoa ar vaouez kez-ze.

Var eun huelen, e creiz ar c'hoad, etouez eur bouchad guez braz, e cafjont al lochen. An mevel a ziskennaz ar pez a ioa en he gar, haga ieaz ac'hano buano ma c'helle, evel p'en divije mez o cas ar beorien-ze di. Ar vam hag an daou vugel a ieaz el lochen.

Dirag an nor ez oa eur prenestig a ree sclérijen d'al-lochen. Er penn izela ez oa eun oaled ; en eun tu evelet e'hoas plas eur rastel, ar pez a zizkueze e voa bet al lochen-ze eur c'hraou pe eur marchosi. Mes brema ez oa savet eno daou vele ; eleac'h avad plun pe c'hloan, ne voa evit golc'hejou nemet kinvi seac'h. E creiz al lochen e voa eun daol hag eur gador bennag.

Ar vam baour a ioa clanv. Mont a reas da azezr, harpet oc'h ar chiminal, hag o velet ar baourentez euz al lochen, e tirollas da vouela :

— Siouas, emezhi, petra deuimp-ni da veza anna, eleac'h n'omp anavezet gant den, hag eleac'h n'on eus netra ?

— Na vouelit ket, a lavaraz he map, a reat Clemens anezhan ; o pet fizians, va mam ha ne d'eo ket calz evidomp caout eun doen d'hor golo, hag amezog ebet var hon tro ? Na vouelit ket me ho ped ; ho taelou a ra kement a boan deomp !

Pedomp Doue hag esperomp.

Ar verc'h vian, hanvet Catig, a deuas neuze ive da lavaret ar memes comzou d'he mam.

— Guelet a reot, eme ar potrig, me ia da c'hoeza tan, ha neuze e vezo cals laouenoc'h an ti.

— Paour kez Clemensik, n'on eus ket eur begat keuneut !

— Oh ! en eur c'hoad evelen ne ket keuneud eo a vank. Me ia da glask, hag am bezo cavet ep dale. Da c'hortos, te, Catik, tenn an traou euz ar penerou, ha laca bep tra e doare el lochen.

Clemens, evel en doa lavaret, ne voue ket pell evit caout keuneud distrei a reas da zor al lochen gant eur zam keuneud seac'h ha ker kent c'goezas tan.

— Setu-aze tan, enezan ; brema, guelomp petra or bezo d'hor c'hoan. An aotrou person en deus roet bara deomp, hag ama en dro d'al locgen, ez euz eur jardinig hag am guelet bodennoù avalou douar enhi. Brema te, kea da gerc'hat dour ; ahont larcoc'h ez euz eur feunteun hag a zo dour mad ha sclear enhi.

Clemens a ieas d'ar jerdin da glask avalou douar, ha Catig a ieas da gerc'hat dour. Ar potrik kez ne gavas nemeut eun nebeudik avalou douar ha ne voant ket hrasoc'h evit crasn ; n'eus fors, laket e vonent da boazat, ha pa voant poaz, an daou vugel a bede ho mam da zibri. Ar vam gez a zebraz eur c'hinaouad bennag evit ober plijadur d'he buhale. Goudeze e zejont da gousket, ar verc'h gant he mam, hu Clemens en he bart he uuan. Clevet a rea he vam o vouela hag oc'h huanadi, hag evelse ne gouscas ket cals. Gouscoude ar c'housket o veza deut da c'honmit var he vam, ar potrig a gouscaz ive c'hoek beteg an dreir.

Edo an heol o sevel pa zavaz ar potrig, hag ez eoz er meas gonstadig evit miret da zibuna he vam. Al labousedagane, rag an nevez amzer a ioa o tont. Eur c'hoez mad en em scuille dre an ear, mes Clemens a ioa trist, hag a lavare outhan he unan.

— Siouas ! petra deuimp-ni da veza? n'on eus nag arc'hant, na bevans, na netra ! Ma cafen fret d'avont da vesaer ! Ia, mes neuze, petra a rai va mam ha va c'hoar ?

Ar bugel kez a vouele, hag a zelle en dro dezhan ep gouzpnt cals peleac'h mont.

Guelet a reas neuze eul labous, eur begad gloan ganthan, hag a ieaz en eun toul e moger al lochen. Goudeze e velaz eul labous all a ioa ganthan eun tam kinvi.

— Ah ! al labaused-ze zo oc'h ober ho neiz, eme ar buhel. Pa o devezo savet ho zorrae, ar re vian-ze ne vancou ket a vouet dezho.

Ah ! ma c'helfen evelse ive, caout bouet d'am mam, d'am c'hoar ha din va unan !

Epad ma comze evelse outhan he unan, ar patrig a ioa digouezet etouez eur bouchard gucz braz a ioa guenn ha lugernuz ho c'hroc'hen. Dindanho ez oa euz guiscad bokedou ham, hag a daole tro var dro eur c'hoez dudius.

Destum a reaz eur vileuen bennag, hag o veza ho c'hoeseet, e lavaras :

Oh ! nag a c'hoez mad ! mont a ran da ober eur boket da gas d'am c'hoar, hag ar boket-ze a skigno c'hoez mad el lochen.

Setu hen o testum eur pez boket eur ar bleniou-ze.

Neuze e tiredas d'an ti.

Epad marede, en devoa da dreuzieun hent braz, hag e velaz o tont eur c'harroz hag a deue lijer. Chom a reaz a za da zellet oc'h ar veac'hourien.

Bez'ez oa er c'harros eun aotrou, ha daou vugel, eun demezelle'h hag eur potrik.

— Oh ! eme an demezel pa e devoa guelet Clemens, na brao bokedon zo gant ar potrik-ze ! nag a c'hoez mad zo gantho !

An aotrou a zalc'haz he varc'h a za, hag an demezel a lavaras de Glemeur !

— Peleac'h oc'h eus cavet ar bokedou-ze ?

— Aze er c'hoad dindan ar guez, emezhan, ez eus calz ar seurt-ma.

— Guerza a rafac'h din ar re zo ganeoc'h en ho torn?

— Oh ! eme Glemens en eur dostaat oc'h ar c'harroz hag o kinnigen he voked, m'hen roi deoc'h avoalc'h evit netra ; me gavo re all da ober eur boked d'am c'hoar.

— Oh ! ho trema eo a riu, emezhi ; sellit, setu aze dek guennek ; ne gaf ket deoc'h e ve avoalc'h ?

— Ar bokedou-ma ne dalont ket keit-se. Casit anezho ganeoc'h evit netra, demezel.

— Nan, nan, eme an tad ; kemerit an dek guenneg a ginnik va merc'h deoc'h, p'eo guir e deus c'hoant caout bokedou, eo dlet dezhi ho faea !

— Clemens a gemeraz eta ar pez dek guennek, hag an demezel a lavaras dezhan !

— Deut varc'hoas da Bierrefond, ha digasset din eur boked all evel hema. Digasit zoken meur a hini ganeoc'h, rag eno ez eus re all hag a vezo contant da breua diganeoc'h ive eveldonme.

— Pe hano a dlean da c'houlen, eme ar potrik ?

— An demezel Clara Albin. Me lavaro d'ar zervicherien ho lezel da zont en ti hag en tleit digas din Liz an traoniennou.

— Liz an traoniennou a rer euz ar vleuen-ma ?

— Ia, evelse int hanvet.

— Oh ! braou hano ! mad, varc'hoas, demezel, o pezo re all caeroc'h ha frescoc'h eget ar re-ma.

Ar c'harroz a ieaz en he hent, ha Clemens a redas da zestum eur boked all evit he c'hoar. Ne voue ket pell evit cutuil peadra, hag e tistroas laouen meurbet d'al lochen.

— Setu aze avad, emezhan, bokedou a chans vad ; eur c'hoez dudiuz a zo gantho, ha neuze e reont din gounit arc'hant. Setu ama dek guennek da gas d'am mam, ar c'henta guennien am eus gounezet em buez.

Pa zigouezaz el lochen, he vam hag he c'hoar n'oant ket dihun c'hoas. Lacat a reaz he voket var al leton er meas, neuze e redas da gear Pierrefond, ha gant he zek guenneg e prenaz eun tamik kik moc'h, eun tam fourmach hag eur gaolen. Diredet a reas d'ar gear laouen braz, he vam hag he c'hoar a ioa couskel c'hoas. C'hoeza a reas tan, diblusca a reaz eun aval douar bennag, hag ho lakeas da boazad gant an tam kik moc'h hag eun tam caol. Eur geusteuren a rea a zoare.

Pa zihumaz ar vam hag ar verc'h. edoar pod o virvi. Pa o devoa lavarct ho fedennou, e vouent souezet braz o velet Clemens pe gel laouen e voa o keginat.

— Petra a laca ac'hanoû ket laouen, Clemens, eme ar vam.

— Hirio em eus gounezet dek guennek.

— Penauz ec'h eus gounezet an dek guennek-ze ?

Clemens a gontas petra a ioa digouezet ganthan ; neuze ez eas da gerc'hat ar boked en doa cutuillet evit he c'hoar. Ar vam hag ar verc'h a c'hoezeaz ar boket-ze hag ar c'havar dudius.

— Pa on devezo dijunet, a lavaras Clemens, Catig home a ielo da zestum adarre Liz an traoniennou, evit cas varc'hoas d'an demezel-ze.

Ar zouben great gant Clemens a voue cavet choek, pell a ioa n'o doa ket great couls pred, hag ar fourmach a chame abenn caan, kerkent ha m'o doa debret ho zam, Clemens hag he c'hoar a ieas d'ar c'hoad da zestum bleuniou. Clemens a gutuille, ha Catig a rea bokedou gantho.

Abenn div heur amzer, o doa destumet leun eur baner. Pa deujont en dro, ar vam e doa kempennet al lochen, hag a ioa en em laket da c'hriat. En nosvez-ze e cousk jont cals guelloc'h eget an noz araok, dre ma o devoa esper da gaont bara.

— Antronoz Clemens a zavaz adarre mintin mad da vont da Bierrefond. Ober a reas d'he c'hoar sevel ive evit kempen al loc'hen, evit pa zafche ar vam, ma caf je pep tra e rat re.

E Pierrefond e cazvas buan avoalc'h an ti a glaske ; n'oa avad nemet ar zervicheridn var zao. An demezel vian hag he zad n'oant ket savet c'hoas. Clemens a chale, hag unan euz ar servicherien a c'houlemas diganthan perag e tigase eur boket d'an demezel.

Clemens ne voue ket pell evit conta all he histor.

— Mar kerez, eme an den-ze, destum sivi coat, me breno diganez kement hag a gari.

— Oh ! an dra-ze a rin avad.

— Euz a beleac'h out-te ? Te n'out ket divar dro a-ma ?

— Oh nan, me zo euz a bell ac'hann.

— Ha petra ri gant an arc'hant as pezo ac'han ?

— Rei bara d'am mam ha d'am c'hoar.

— Petra, ne ket beo da dad ?

— Oh eo.

— Hag e peleac'h ema ?

Clemens ne respontas ket, mes gouela a reas.

Eurusdet Fanch.

Fanch a so ganet ha savet var ar meaz, he hano hel lavar aoualc'h. Cresket eo ha kaledet var an ero, dindan ar glao an skorn ar erc'h.

Fanch, var he veno, a zo bet diou vech eurus a bed he vuez. Eun devez m'oa o tont d'ar gear euz ar marc'had dre ar vouillen dre an amzer fall, e tigouezas ganthan eun aotrou en he garroz a bedir rod ha daou benn kezec kaer stag outhi.

Fanch, eme an aotrou, an hent hag an amzer n'int ket euz ar brava, pignit ama hag e vezo esoc'h deoc'h. Fanch na reas ket he bedi pell, pignat a reas hag en eun taol lagat setu hen rentet tost-tost d'ar gear. An aotrou he bedas goude da jom da goania ganthan. Fanch a reas meuleudi ar goan o tibri stard hag o eva yac'h.

Abaoue an dour a zired en he c'hinou bep tro ma zonch en he veach. Evithan, kaout carriolen livet brao daou zo kaer da bourmen, debri eb labourat eun tamm boued dibab a zo ar baradoz var an douar.

Silaouit, na teuan ket ama da lavaret drouk euz ar c'harroziou, na da zoutenn eo eur vorzad maout poazet en amon eun dra divlaz d'ar ginou ha dizaour d'ar galon. C'hoant em beuz ebken da lavaret n'ema ket an eurusded nag en eil nag en egile.

It, va mignon Fanch, en eun ti kaer zo ennhan tud pinvidik. Guelet a reoc'h digas bep seurt saosiou ha den ebet na doucho outho koulz lavaret, pe ma gemeront e vezo evel en despet dezho — It goude da eun ti all var ar meaz. Petra a veloc'h ? Eur goateriad boued pouner ha boued groz. Dont a ra an dud d'ar gear euz ho labour lemm ho dent digor ho skrin. Ep dale ne jomo netra euz ho dilerc'h. Ar re ma dibret ho c'hoan a gousko mik ho daouarn sarret, hag euz an noz ne raint nemet eur voren, e leac'h aotrou a dremeno an noz divorfil hag an deiz o klemm gant he stomak.

Ouspen, deuet eo ar zul, guelit kouer o vont d'an oferenn, soun var he dreid, o tic'hourdra he zivresker a dreuz an henchou ar c'hleuziou, e lec'h an aotrou boazet maz eo da veza en he garroz, a zo he oll ezili kroumet, stag outho remm, urlou, drouk-sant, bep seur tanfoult.

Va mignon Fanch, ne gouchit ket eta kement var borredou eaz a manchou an aotronez. Bec'heller lavaret eo gueren ar pinvidik, goude m'o peuz evet ar c'henta lomad, an hini a zalc'h en he c'hreiz ar muia c'houervder, ha seul ma zeer da strad seul vui eo teo ha trenk ar œlezen.

Na c'houlennan ket beza kredet var va ger. N'e ket tud pinvidik a vank en hon touez ha ne d'int ket bet dioc'h ar vech. A ma goulennit digantho, ha ma lavaront deoc'h eo an eurusted kaout karroz kaer da bourmen ha boued dibab da zibri, me c'houlen beza kemeret evit eur gaouiad.

MAB AR BAE.

Dissul diveza, da greis-deiz, eo bet laket e carg, en ilis Sant Vaze. e Kemper, an aotrou Biger, vikel ar chabist chaloniet, evel beleg evit ar soudarded, e Kemper. An aotrou'n escop he unan, a zo eat d'he lacat e carg.

G. M.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti*

DISSADORN 27 MEURS 1875. N° 530. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller a. Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 27 Meurs 1875.

An dud difeiz en em ziskuez ken diskiant, a ro mercou ken anad ne dint nemet azenned a ve red asten dezho ho diouscouarn, ma ve leac'h da c'hoarzin o velet ar mercou-ze a speret a roont. Setu ama unan a veler e kear. A drugare Doue n'her c'haver ket var ar meas, da viana gant ar gouériadet ; eur bris bourc'his bennak marteze a ve cavet hag a falfe dezhan diskuez en deuz ive kement a speret hag an doctored difeiz a gear.

Eun enterramant a ia gant ar ru pe gant an hent. Ar groaz a ia atao araog ar c'horf, da viana mar deo eun enterramant christen. Hogen eun doctor dizoue evelse en em gaf da dremen ; ne saludo ket ar groaz, ar c'horf avad a saludo. Ar re all a denn ho zok keit ha ma vez an enterramant oll o tremen, ar re-ma avad a fell dezho diskuez ne fell dezho renta henor da netra a gement a zell oc'h Doue ; ha ne deo ket eno diskuez speret ?

Penaus ne zaludont ket ar groaz hag e saludont eur c'horf maro ? Mes ma ne gredont ket e Doue, ma na gredont ket e tle ar c'horf-ze resusita, ar c'horf maro-ze ne d'eo mui nemet eur bern breinadurez evel corf maro eun aneval ! Ne zaludit ket imach Jesus-Christ ar rezurrecsion hag ar vuez, hag e saludit ar pez ne deo nemet breinadurez ! Pe gen nebeut bennak ma c'hanavezont ar relijion, e tleont gouscoude gouzout ez eo rezurrection hor Zalver eo a ra respeti corf ar c'hristen dre ma tle resuscita ive ; ma na vije ket resuscitet Jesus-Christ, ar c'horf-ze ne resusitche ket ken nebeut. Ar re epken a gred e tle ar c'horf-ze resusita o deus rezon o renta henor dezhan ; ar re n'her c'hredont-ket a ra eun dra diskiant oc'h he respeti.

Ar groaz eo an instrumant a zilvidigez ar bed. « Eur groas coat eo e deus saveteet ar bed, » eme an ilis. Saveteet e deuz anezhan, ne ket epken evit an ene mes ive evit ar c'horf ; rak panefe ar groaz an darn vuia euz an dud a vije bet sclavet dindan treid tirantet cruel, hag ar re a refuz he saludi a vije bet ive an darnvuia anezho oc'h hirvoudi er sclavach. Ar groaz eo baniel ar sevenidigez. Eleac'h n'ema ket ar groas ne deus nemet gouezeuri.

An doctored dizoue ma comzomp anezho ama a voar an dra-ze lod anezho ; mes ober a fell dezho ho c'hanfarted ha teleur muia ma c'hellint a zismegans var ar relijion. Ma ro Doue dezho ar c'hras da zistrei outhan, eo gouscoude dre ar groaz en devezo Jesus-Christ paet ho ranson.

Rom. — Ar c'hazetennou difeiz o deus lavaret e voa clanv ar Pap. Kementse zo eur gaou, rag an tad santel a zo iac'h, hag a zigemer bemdez cals tud.

An Aotrou Thomas, escop ar Rochel, a zo bet digemeret gant ar Pab, unan ar sizunveziou diveza. Goulen a rea digant ar Pap eun induljans a dri c'hant dervez evit an dud a vor a zalud imach ar Vere'hez en eur vont ebiou.

— Ha pe seurt peden, eme ar Pab, a raint evit gounit an induljans-ze ?

— Eun *Ave, Maria*, eme Escop ar Rochel.

— Oh, ne ket avoalc'h, eme ar Pap.

— Ia, evidomp-ni ; mes evit martoloded.

— N'eus fors, eme ar Pap ; setu ama petra a zigouezas ganeme en amzer Pii seis.

Evel Escop e c'houlennis diganthan ive tri c'hant dervez induljansou. Rei a reas din, mes goulen a reas ma vije lavaret teir *Ave, Maria*. Brema greomp ive evelse. Cant dervez induljans evit peb *Ave, Maria*. Pii seiz a ioa eur Pab braz, hag a zo marteze ancounac'het hirio ; mes ne dal ket nebeutoc'h evit kementse.

D'ar 15 a vis Meurs an tad santel en deus hanvet, (preconizet) eun Escop nevez bennag, etouez pere e velomp an Aotrou Cotton evit escopti Valans, an Aotrou Lecoq evit escopti Luçon, an Aotrou Thibaudier evit sicour arc'hescop Lyon.

Er memes dervez, ar Pab en deus hanvet evit beza Cardinaled, ar c'huec'h escob a zo ho hanoiou ama var-lerc'h :

1. An Aotrou Per Gianelli, arc'hescop Sard evit ar broiou estren ha secretour Congregation ar Sened. Ganet eo e Terni hag en deus 68 bloas.

2, An Aotrou Dominik Bartoloni. Ganet eo e Rom hag en deus 65 bloas.

3. An Aotrou Dechamps, Arc'hescop Malin. Ganet eo e Melle, hag en deus 65 bloas.

4. An aotrou Manning, arc'hescop Westminter. 67 bloas.

5. An aotrou Mincislas, arc'hescop Posen. 53 bloas.

6. An aotrou Closkey, arc'hescop New-Iork ; 74 vloas.

MISSION HAITI.

Abaoue al levric diveza, em euz bet lizer digant an Aotrou *Leonard*, persoun *Porz-ar-Prins* e *Haiti*. A drugare Doue, n'e ket deuet da vir ar pez em oa scrivet divar he benn e levric mis du. En despet d'an doare fall en devoa p'oa eat kuit evit distreï d'he vission, an Aotrou *Leonard* a zo guelleat calz abaoue. Dibri mad a c'hell brema, emezhan ; he liou a zo braoeat hag he nerz a zeu dezhan adarre a nebeut a nebeut. Guell a ze, ha Doue ra vezo meulet ! Rac an Aotrou *Leonard*, ma lez Doue iec'het ganthan, a c'hell ober eur vaddreist ebarz er vro-ze. Setu ama petra verk dinn divar benn ar fesoun ma ra tud *Haïti* ho fask kenta.

« Ama, emezhan, pa ve hano a *bask kenta*, n'e ket e bugale eo e tleit sonjal ; pa ve hano ama a *bask kenta*, e comzer a dud hag o deuz dija 40, 50, 80 vloaz. Hogen, pa fell d'ar seurt tud-se lakaat ho hano evit ober ho *fask kenta*, da lavaret eo, pa fell dezho en em reï a zevri pe a barfetet da zervich Doue ha d'ar pratik euz ar relijion, setu ama penaoz ec'h en em gemeront. Mont a reont da genta da gaout eun *Dede*, da lavaret eo, eur mestr pe eur vestrez-scol hag a c'hell ober catekis dezho. Tremen a reont eno goudeze eun heur bemdez ; bez'e vezont aveichou betec 100 ha 120 assambles. An *dede* en deuz pe e deuz poan aoualc'h o planta en ho fenn ar guirioneziou kenta euz ar relijion, dreist oll, pa vezont eat dija divemor gant ar gozni ! n'euz fors, bolontez vad a ziscouezont. Araok ar *pask kenta*, e vez roet eur retret evel e Frans hag e Breiz-Izel. Epad ar retret peb hini a zebr hag a loj e ti he *zede*, hag, evit kement-se, peb hini a zigass ganthan eur c'holc'het pe eun dorchen blansonet, ha pe a dra da zibri epad ar retret. Da zevez ar gommunion e teuont oll d'an ilis e procession, ar baniel er penn araoc, hag en eur gana canticou. Goude ar gommunion e tistroont er memes tra da di ho *zedeou*. Evidon-me, eme an Aotrou *Leonard*, a gav an dra-ze eun dra gaër, eun dra hag a ia betec goueled ar galoun.

« Antronoz ar *pask kenta*, e teuont adarre oll d'an offeren evit trugarecat Doue euz ar c'hras o deuz recevet an devez araoc. Goudeze, ar re a zo bet o teski ho c'hatekis e ti ar memes *dede* a ia, peb rumm en he bart he unan, da drugarekaat an Aotrou Arc'hescop, an Aotrou persoun ha peb hini euz ar gureet. E kement leac'h ma'z eont, e crogont e dorn an hini o deuz c'hoant da drugarekaat en eur lavaret dezhan ; « bennoz Doue « deoc'h, *pastor me*, (confessour) ; ni bedo Doue e- « vidoc'h. » Dioc'h ar joa a bar var ho zal, eo anad ema ar peoc'h en ho ene, ha ma teuont goudeze da goueza adarre en eur faot bennac, ne zilezont mui da vihana ar pratik euz ar relijion. Peurvuia e reont ive eur vizit d'ar veret goude kresteiz. Ar c'hiz a zo c'hoaz etre ar re o deuz great ho *fask kenta* er memes dervez da reï an eil d'egile an hano a *vreur* pe a *c'hoar*. Evelse, pa glevomp anezho o reï an hano-ze da unan bennac, e renkomp aliez goulen digantho hag hi a zo e guirionez breudeur ha c'hoarezett dre natur. An darnvuia anezho a zo boaz da dostaat ouz ar zacramanchou, bep bloaz, da genver an deiz m'o deuz bet an eur da ober ho fask kenta. Setu perac, daou euz va c'hureet da nebeuta o deuz labour da goves bemdez azalec seis heur dioc'h ar mintin betec dec heur-anter pe unnec heur, hag azalec teir heur pe deir heur-anter dioc'h an noz betec c'houec'h heur pe c'houec'h heur-anter. » MORVAN, Chalouni.

Pa zeuz hano euz a Haïti, ar c'hazetennou a verk ez eus bet eno eun tan goal hag en deus distrujet eul loden vad éuz a gear Pors-ar-prins. Mil ti pe ouspen a zo devet. Eno an tiez zo couls lavaret oll e coat, ha setu perag an tan pa grog a ra distruch e ber amzer. D'an 11 ha d'an 12 euz ar miz eo bet an tan goall ze. Eur scrij oa guelet an tan-ze, ervez ar re a oa eno. An tan a iea a di da di, a ru da ru, hag a zave huel meurbet en ear. Ar c'hri hag ar strafuiletouez an dud ne vouient peleac'h tec'het a ioa c'hoas marteze scrijusoc'h eget an tan.

Ar c'henvers ato da genta.

I.

Cagnard a ioa eur marc'hadour o chom e kerik L... kenvers a ioa ganthan, hag he stal a veze digor sul gouel ha pemdez. Ean ebet morse.

Eun itron euz an amezegez a lavare dezhan eun dervez ; asa, aotrou Cagnard, ato en ho stal ; ato evel eur c'hi stag oc'h ar chaden ? ne dafac'h ket da gemeret an ear ive eun tamik dre an amzer vrao-ma ?

— Oh, itron, ar c'henvers ato da genta ! ma serfen va stal, ar re zo boas da zont enhi a iafe ebiou. Pa'm bezo destumet peadra avoalc'h, neuze ne lavaran ket.

— Ne elfac'h ket da viana eana da zul ? Enn dervez var seis ne ket re, credabl. Guelit hoc'h amezeien, emaint aze, bugale ha re goz, ho dillad sul gantho, laouen o vont d'an ilis d'an oferen, d'ar Gousperou, da glevet comzou Doue, ha laouenoc'h e vezint c'hoas goude ma o devezo sonjet en ho ene eun nebeudik.

— Ne lavaran ket nan, itron ; ar re ze a ra evel a geront ; me avad a lavar ato : ar c'henvers da genta.

Ne ket oc'h eana e testumer danvez. Da zul eo e teu an dud divar ar meaz e kear, hag e prenont ar pez o deuz izom. Ma n'emaoc'h ket en ho stal evit ho digemeret, e zaint e leac'h all. Pa vez danvez avoalc'h an dra-ze zo mad. P'am bezo danvez avoalc'h ne lavaran ket ne dafen ket d'an oferen da zul, ha ne eanfen ive en dervez-ze ha zoken en derveziou all. Da c'hortoz avad, ar c'henvers da genta ; setu va lezen.

— Me vel gouscoude aze ho merc'h hag a daol eur zell a avi var he c'hamaradezed, hag e defe c'hoant bras da vont d'ho heul. Ne gaf ket din zoken e ve iac'h ho merc'h ; izom e defe euz he zul evit beza iac'h avoalc'h.

— Ta, ta, ta, va merc'h zo iac'h evel ar pesk. Ah ! ma ve lezet a dra sur, e ve guell gauthi mont da gemeret he flijadur eget chom ama er stal. Caer am eus lavaret dezhi noz ha mintin ; ar c'henvers ato da genta, ne ra van ; mes me a zalc'h varnezhi evit he mad. Ama eo red lahourat, ha ne fell ket din clevet eun demezel evelse o lavaret ne c'hell ket mont ken. Me a labour abaoue va bugaleach. Setu me daou uguent vloaz ; abeun dek vloaz ama em bezo peadra avoalc'h. D'am antercant vloas me a eano, hag abenn neuze em bezo cavet eur map caer hag a vezo fouge enhan o caout eur stal traou enhi a zoare ha daremprédet mad. Va merc'h neuze am zrugarecai, hag a lavaro eveldon : ar c'henvers ato da genta.

—Ar c'henvers ato da genta ! aotrou Cagnard, ne zonch ket din en em gemerfac'h mad. Setu aze hoc'h amezeg, an aotrou Sioul, a zalc'h kenvers eveldoc'h, ne zigor morse he stal na da zul na da c'houel, ha n'en deus ket gouscoudè ar c'houbari da veza reuzeudik.

— An aotrou Sioul ? han ia, hanvet mad eo. Guir eo ne zigor he stal na da zul na da c'houel ; an derveziou-ze ho zremen en ilis. Mes guelit-ta ? ema triugent vloaz, ha ne ket pinvidicoc'h hirio eget na doa dek vloas zo. P'eur ec'h eano ? mar gortos ken-n'en devezo peadra avoalc'h, e c'hortozo pell amzer.

— Aotrou Cagnard, an ao, sioul ne c'hortos netra ebet. Kemeret a ra he ean dre m'en deuz izom. Eana a ra da zul ha da c'houel, da lavaret eo, triugent dervez er bloas da nebeuta, pe mar kirit daou viz er bloas. Evelse dre ma za, eo sur da gaout he ean, ha c'hui o c'hortos kemeret hoc'h ean pa blijo ganeoc'h, a chomo douetuz ep he gemeret.

— Clevit, itron, c'hui a gemer marc'hadourez em zi, hag em eus respet evidoc'h ; panefe ze, sellit, em bije lavaret deoc'h ar pez a zonjan : an aotrou sioul-ze zo eun diot !

— Ha perag an dra-ze !

— Petra ? ne d'eo ket beza diot labourat epad he vuez pa c'heller, en eun nebeut bloaveziou, destum danvez avoalc'h evit gallout goudeze eana keit ha ma carer ?

— An aotrou Sioul, evel am eus lavaret deoc'h, a gemer bep sizun an ean a zo dereat dezhan da gaout.

— Diotachou ; p'eo guir goude he ean, e labour adarre evel biscoas.

— Eno dres ema lezen Doue. Ne fell ket dezhan e labourfemp ato ep eana morse, ha ne fell ket dezhan ken nebeut e chomfemp ato da eana ep labourat tam. Labourat pephini ervez he stad, ha goudeze eana evit diskuiza, evit gallout labourat adarre, setu lezen Doue.

— Ar c'henvers ato da genta ; labourat bete caout peadra da eana keit ha ma carer, setu va lezen-me.

— Ho lezen ne dal nemeur a dra. Sellit, aotrou Cagnard, red eo din lavaret deoc'h ar pez a zonjan. C'hui a lavar en deuz an Aotrou Sioul triugent vloas ; mad oc'h he velet cre ha iac'h, sounn var he izili, e ve roet a veac'h antercant vloas dezhan.

— Bez'en deus gouscoude tri ugent.

— C'hui a lavar n'oc'h eus nemet daougent vloas. Pa veler ho pizach melen, o tal ridet, ho taoulagad picouzet, e ve roet triugent vloas deoc'h.

— Oh ! an dra-ze, itron, en em gempenno, pa vezo deut ar mare din da eana ; hag an dra-ze a zigouezo... Evit brema, ar c'henvers ato da genta... Sell, setu ama unan o tont da c'houlen marc'hadourez. Kenavezo, itron, pa deu tud er stal, eo va dever ho zervicha.

Ha var gementse Cognard a dro he gein d'an itron, hag a ia da gozeal flour oc'h ar c'houeriad deut en he stal, a ziskuez dezhan mezer a bep seurt, hag a ra dreist oll meuleudi an tamou mezer ne c'helle ket en em zizober anezho.

Cagnard a ioa eun den honest en he c'his. N'en divije ket laeret eur guennek divar goust den ; evit avad guerza marc'hadourez hirroc'h eget na dalie, var gementse n'oa ket morc'hedus. Diskuezet em eus va mezer dezho, emezhan ; goaz aze evitho ma na ouzont ket petra a dalont.

Al lesvam.

III

Liza a dremenas-ta c'hoaz ar zul e ti Conrad. Neuze e casaz an daou vugel ganthi d'an oferen ; goudeze var bez ho mam, hag ac'hano d'ar c'hao dirag imach ar Verc'hez. Neuze e tigasaz ar vugale d'ar gear, hag e lavaras dezho : Me a ia kuit, mes ne ancounac'hait ket ho plac'h coz. Pa o pezo poan, it da bidi dirag imach ar Verc'hez. Hi ho consolo, rag hi ho car.

— Mes c'hui hor c'har ive ; perak mont kuit ?

— Bolontez Doue eo, bugale.

Ar vugale ne lavarjont ger ken ; gouela avad a rejont. Liza a vouelaz ive, hag a ieas kuit buan, rag he c'halon a vanke dezhi.

Ar plac'h coz en em gavas neuze er baourentez, rak n'e doa ket a gommanant abaoue maro he mestrez, hag ar pezig e devoa araog a ioa bet implijet evit ar vugale. Mes ar vaouez-ze e devoa eur feiz cre, ha ne devoa douet ebet na c'hounesche he bara e gis pe c'his. Caout a

reas digemer en eun ti paour evit entent oc'h ar vugale; ar pez a ioa dioc'h he doare p'eo guir oa boas dioc'h ar vicher.

Goude ma voa eat he matez kuit, Helena a deuas da veza criz oc'h he lesvugale. He bugale he unan a gresk, hag a rea evel ho mam. Laouig ha Lizig o devoa da c'houzanv aberz an oll ; rag ho zad n'ho difenne ket ken nebeut.

— Perak ho pried a zo ken disleal-ze en hor c'henver-ni, a c'houlenne eun dervez Lizig oc'h he zad ?

— Red eo deoc'h he henvel ho mam, a lavaras Conrad.

— Ne ket hor mam, rag hor mam-ni a zo maro. Ne gar ket ac'hanomp ; mes c'hui eo hon tad hag a dlefe hor c'haret.

— Ne ket mad evidon-me ken nebeut, a lavaras Conrad.

— Tad kez, eme ar verc'h.

Conrad a gomanse beza nec'het, rak ne dea ket mad ar bed ganthan. Daou pe dri eost fall dioc'htu o doa he baoureet cals. Helena gouscoude a zispigne ato, ha ma lavare he fried dezhi eun dra bennak ne rea van. Evel ma vianea gouscoude ar peadra en ti, ne voue ket pell e voue lezet an daou vugel cosa ep prena dillad dezho ; ne voant goloet mui nemet a druillou.

Neuze e lavare da Gonrad e voa an daou vugel traou didalvez, ne c'hellet delc'her tam dillad a zoare var ho zro. Ha neuze brema int braz avoalc'h evit labourat, hag e raint pe n'o devezo ket a vouet.

Antronoz e vouent caset da bennaoui.

— Pennaoui, a lavaras Laouik ? Ar pennou-ze zo d'ar beorien, ha ni n'omp ket peorien. Mes lavaret e voue dezho n'o divije tam d'ho c'hoan ma na zestument ket a bennou. Laouig a lavaras ne daje ket, e voa danvez ho mam dezho.

Neuze al lesvam a scoaz ha Lizig a lavaras :

— Deomp, p'eo guir eo red deomp mont.

Mont a rejont-ta ; mes pa vouent guelet gant ar beorien a bennaoue, e savas grosmol en ho enep.

— Sell, bugale Conrad ! Ar re binvidig o laerez tra ar paour ! An daou vugel a voue caset kuit, hag e sonjent ervad pa zigoueschent er gear ep netra e vijent bazatet.

Neuze e teuas da zonch dezho euz a ali ar plac'h coz: pa viot nec'het, it da bidi dirag imach ar Verc'hez, hag hag ar Verc'hez ho consolo hag ho sicouro.

Mont a rejont eta d'ar c'hao. An amzer a ioa tom, ha skuiz oant. A veac'h o doa pedet eur pennadik ma couskjont ho daou.

En ho c'housk o devoue eun uvre. Caout a rea dezho ez oa elez o teleur pennou en dro dezho. Evel ne gredent ket mont d'ar gear e chomjont da dremen an noz er c'hao ; hogen uaoun o devoa ha sec'het.

Antronoz vintin e zejont d'ar parc eleac'h ma voant bet an derc'hent. Cridi a reant ne vije ket ar bennaouerien all eno neuze.

Hag e guirionez n'edont ket. Ne vouent ket pell evit destum eur zam pennou. Ar Verc'hez, epad an noz, e devoa destumet ar pennou evitho ; ha brema n'o doa nemet cregi enho a zornadou.

Pa zigoueschont er gear, edo ho lesvam var dreuzou he dor, droug enhi. An derc'hent Conrad a ioa bet nec'het pa velaz e vanke he zaou vugel, hag en devoa gourdrouzet. Hogen ne vouie peleac'h mont d'ho c'hlask.

Al lesvam gouscoude a ieaz an droug anezhi pa velaz ar zam pennou a ioa gant ar vugale.

A neuze e vezent caset da bennaoui bemdez keit ha ma padaz an eost, hag al lesvam a ioa fouge enhi o sellet oc'h ar bern pennou destumet gant he lesvugale.

Mes an eost ne bad ket ato. Dont a reaz an discar amzer hag ar goanv, hag Helena a gasas an daou vugel da geuneuta. Kenta guech ma zejont, e tigouezas gantho ar pez a ioa digouezet pa zejont ar vech kenta da bennaoui. Ar guir beorien a grias varnezho, a reas rebechou dezho ; red e voue dezho mont d'ar gear ep netra; neuze e vouent bazatet gant ho lesvam, ha caset adarre antronos goude beza bet gourdrouzet da veza cannet c'hoas muioc'h ma na deue ket a geuneut gantho.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Eur map mad.

II

Ar mestr mevel a velaz e rea poan d'ar potrig ar goulennou a rea outhan, ha ne reas goulen ebet mui.

Abenn eun heur goude, an demezel iaouang o veza savet, e voue lavaret dezhi ez oa eur potrig oc'h he gortos gant eur banerad fleur. Diredet a reaz, hag e kemeraz unan euz ar bokedou evithi, eun all evit he zad, eun all evit he breur. Tud chentil a ioa eno deut d'an dour, hag a gemeraz ive peb a voket. Clemens n'en doa ket a c'hoant da gemeret nemet eur guenneg evit pep boket ; hogen roet e voue dezhan daou venneg evit pephini, ha setu en devoue eis guennek varnugent evit he vintinvez. Evelse en doa esperans vad da zelc'her bara el lochen keit ha ma padje ar bleuniou hag ar sivi. O tremen dre Gompiegn e prenas greun en doa sonch da hada er jardin ; neuze e prenaz eun tam kik, bleut ha leas ; peadra da veva adarre en dervez-ze.

Pa zigouezas Clemens er gear, he vam a ioa clanv eun tamig. Eat oa gant he merc'h da zestum bleuniou, ha ken diners oa, ma voa en em skuizet, ha ma crene an derzien pa zistroas d'al lochen.

— Va mam, a lavaras Clemens, perag e zit er meaz evelse ha n'oc'h eus ket a nerz avoalc'h da vont?

— Va map paour, red eo din ho sicour.

— Nan, nan, va mam, c'hui chomo en ti ; c'hui oc'h eus bet soursi ac'hanomp-ni pa edomp bihan ; dlet eo deomp brema ive d'hon tro caout soursi ac'hanoc'h. Ar potrig a ieas neuze da balat ar jardin, evit hada enhi ar greun a ioa deut ganthan. Hag e lavare d'he c'hoar :

— Keit ha ma pado Lyz an traoniennou hag ar violetez, rak violetez zo goulennet diganhen ive, keit ha ma pado ar sivi coat, or bezo bara ; mes goude? Ha goude beza great eur zonch :

— Alo, alo, emezhan, ni rai evel al laboused ; ni a glasco. — N'en devoue ket izom da glask pell, rak glao a deuas neuze, hag ar glao-ze a lakeas da zevel er c'hoad n'ous pegement a vleuniou all.

Ar marc'hadour bian a zigase bemdez d'he vam pemp pe c'hoec'h real. Evelse ive e veve laouen.

Eur mintinvez Clemens a ieas d'ar post, hag a lakeaz eno eul lizer gant pemp scoet enhan, da gas da Vrest. Mes Clemens a ioa ruz he zaoulagad, anat oa en devoa gouelet, ha ne lavaras ger. Ar vestrez post a eanaz ive da ober goulennou outhan.

En dervez all Clemens a ioa o clask bleuniou ha sivi dre ar c'hoad, pa zigouezas gant eur vezen gerez, a ioa eur guiscad kerez du enhi dare mad. Goude ho beza tanveet ha cavet mad, e redas da gerc'hat eur baner evit destum ac'hano peadra. Eno e reaz eun eost mad. Lezel a reaz eul loden el lochen evit he vam hag he c'hoar; hag e casas neuze he banerad da vestr an hostaliri vraz eleac'h ma edo an duchentil a brene bleuniou diganthau. Hema ho c'hemeraz hag ho faeas mad zoken, hag a lavaras d'ar potrik digas dezha keit ha ma padjent. Varlerc'h ar c'hignez du-ze e cavas re venn a zaree divezatoc'h, hag evelse Doue a rea dezhan caout eun dra bennag ato evit tenna eur guennek bennag ha delc'her bara el lochen.

Clemens a verze kement a c'helle da gaout. Great en doe lindagou, ha gantho e pake counieled ha zoken gedon iaouank, ha neuze torradou glujiri. Pa deuaz an discar amzer, e reaz eun eost caer a graon kelvez, e verzas lod anezho, hag e talc'haz eur bern el lochen. Caout a reaz ive rezin gouez, hag ar re-ma a voue guerzet mad pa vouent meür avoalc'h.

A dost eno ez oa eun dioualler moc'h hag a deue alies gant he loened vardro al lochen. Clemens a gozee alies ganthan, hag an dioualler moc'h en doa clasket meur a vech gouzout penauz ha perag oa deut ar famill-ma di. Morse avad ar potrik ne zisculias dezhan netra var gementse.

Eun dervez an diaouller moc'h a ioa trist.

— Petra ra poan deoc'h-ta, a c'houlennas Clemens ?

— Va zad, emezhan, a zo o chom pell ac'hann ; clanv eo, ha va mestr n'em les ket da vont d'he velet.

— Mar gellan, eme Clemens, dioual ho moc'h, me en em gargo anezho keit ha ma viot oc'h ober ho tro. Ar moc'haer a ieaz en hent, hag a lezaz he loened da zioual gant Clemens. Pa voa distro, ha pa voa deut mare an torradou moc'h bihan, e prenaz unan digant he vestr, hag hen roas d'ar potrig evit he drugarecaat euz ar vadelez en doa bet evithan. Clemens a redas da ziskuez al loen coant-ze d'he vam :

— Petra a ri gant al loen-ze, a lavaraz houma, pa na c'heus craou ebet d'he lacat ?

Oh, eme ar potrik, me a zavo unan !

Setu hen oc'h en em lacat da ober eur c'hraou e penn al lochen gant tamou coat, scourrou keuneud, taonvalc'h, kement a gave dindan he zorn. Ar c'hraou n'oa ket euz ar re gaera ; ar penn-moc'h gouscoude en em blije enhan evit doare, rag goude beza bet var an deiz oc'h heul ar vanden, e teue anezhan he unan da bardaez da glask al lochen hag he graou.

Eun dervez e tigouezaz eul lizer euz a Vrest. Ar vam pa her guelaz, a chenchas liou, hag a zirollas da vouela. Mil boan e devoue o lenn al lizer-ze, hag en dervez-ze ne voue nemet goelvan ha daelou el lochen. Ar vam zoken a voue ker scoet, ma voue red dezhi mont d'he guele. He merc'h a chomas var he zro, ha Clemens a ieas d'ar c'hoat. O vont gant ar c'hoat trist bras, setu eur zonch o tont dezhan, hag hen en dro d'al lochen :

— Va mam, ma rafemp eun navet d'an Itron Varia a vir sicour, n'ema ket goal bell ac'hann, evit goulen ma vezo tennet hon tad euz ar galeou. (Rag ar paourkez den, er galeou edo condaonet evit ar rest euz he vuez).

— Oh ! va map, ar zonch-ze a zo deut dit euz an Env. Ia, ia, ober a raimp an navet-ze kenta ma c'hellimp.

D'an deis kenta a vis guengolo, ar vam hag he daou vugel, goude beza communiet an derc'hent, en em lakea en hent evit ober ho felerinach da Itron-Varia a vir sicour, tost da Gompiegn. Kerkent ha ma voant eat er meaz euz al lochen, ar vam a ziviscaz he boutou hag he lerou.

— Va mam, a lavaras Clemens, bez'on eus c'hoas peadra da brena eur boutou all deoc'h pa vezo eat ar re-ze da fall.

— Va map, ne ket evit espern eo ho diviscan ; mes ar re gos, pa zeant da bardona, a iea ato diarc'hen.

— Mes, va mam baour, ho treid a vezo roget ha kignet araok m'o pezo great eun hevelep pennad hent !

— Siouas ! ne vezo ket roget kement va zreid gant an drez hag ar vein, evel ma zeo va c'halon o sonjal em fried paour. List ac'hanon, bugale ; mar bez kignet va zreid, e sonjin guelloc'h e poaniou Jesus-Christ o tougen he groaz, ha kementse a vianai ar c'hoervder eus va foaniou va unan.

Clemens ne lavaras netra ; azeza a reaz avad da denna he voutou, hag he c'hoar a reaz eveldhan. Neuze diarc'hen ho zri, hag ar chapeled en ho dorn, en em lakejont en hent.

Pa voant digouezet tost, e viskjont ho bouteier, hag ep sellet nag oc'h ar staliou nag oc'h netra euz ar pez a ioa en dro dezho, ez ejont var eün d'ar chapel. Eno e clefjont devotamant an oferen, ha goudeze en em deujont evit dibri eun tam bennak.

Epad nao dervez, ho devosion ne vianeas ket, hag araog mont kuit, evit echui an navet, e tostejont adarre ho zri oc'h an daol santel.

Ar goanv a dostea, ha ne c'hellent ket, araog an nevez amzer, mont da c'houlen ar c'hras a felle dezho da gaout.

N'oa devoa nemeur a aoun rag ar goanv ; bez'o devoa eun dra bennak destumet el lochen, ha neuze gant ho labour ho zri e voant sur da gaout bara. Ar vam a neze gloan, ar verc'h a rea stam, hag ar mab a rea balaenou bezo. Trugareket o devoa zoken an Aotrou person evit ar bara a gase dezho bep sizun, oc'h he bidi da rei ar bara-ze da re all paouroc'h egetho.

Mall o devoa gouscoude da velet an nevez amzer o tont. Rak neuze oa lavaret dezho e teuje ar roue d'ar c'hoad, hag o doa sonch da vont beteg enhan evit goulen gras ar forsal. Evit an dra-ze eo o devoa great eun navet e chapel an Itron-Varia a vir Sicour.

Erfin e clefjont oa deut ar Roue gant tud he lez. Mes penaus comz outhan ? Ar gardou n'o lezent ket da dostaat oc'h ar c'hastel, na zoken da vont er guerjezou a zo mogeriou en dro dezho.

Unan euz ar gardou gouscoude a lavaras dezho e pe gorn euz ar c'hoad e tlie ar Roue mont antronos da chaseal pe da ober he bourmenaden.

An dud keiz a ieas di mintin mad, hag o veza digouezet eleac'h m'oa lavaret dezho, e chomjont eno da c'hortos. Clemens a gavaz eno ive Lyz an traoniennou, hag en em lakejont da gutuil he c'hoar hag hen. Destum a rejont meur a voket.

Vardro creisdeiz e clefjont ar c'hoad o tregarni gant son ar c'herniel guinal. Neuze an esperans, an aoun, ar strafuil a grogaz enho ; an esperans da velet ar Roue, hag an aoun o vont dirazhan.

Erfin e tremenaz eur vanden ebiou dezho.

— Ah ! Lyz an traoniennou ! a lavaraz unan euz an itronezed.

Catig a dosteaz evit kinnigen eur boket d'an itron pe d'an demezel-ze. Epad ma voant chomet a za dirag ar vam gez hag he daou vugel, houma a anavezaz ar Roue, hag en em daolaz d'an daoulin en eur lavaret :

— Gras, Roue, evit va fried, a zo muioc'h reuzeudik eget na deo cablus ! — Ar vam baour a ioa ker strafuillet, ma na c'hellas lavaret ken, ha ma coezas d'an douar semplet.

Dont a rejor d'he zevel, ha pa voa deut enhi he unan, ar rouanez a reas goulennou outhi gant calz a vadelez.

Lavaret a reas d'ar Rouanez edo he fried e Brest, e voa condaonet d'ar galeou evit ar rest euz he vuez, abalamour, o veza eun dervez o chaseal, gardien ar c'hoad a zigouezas ganthan, a reas proses verbal en he enep hag a zifiramaz he fuzil diganthan. Mes o tiframa ar fuzil an tenn a ieaz er meaz hag ar goard a voue lazet. He goaz a voue neuze tamallet da veza lazet ar goard-ze, caset d'ar prizon ha condaonet d'ar galeou.

Abaoue hi a ioa deut d'en em guzet er c'hoad-ma gant he bugale.

Ar Roue a lavaras neuze e raje ober eun enclask divarbenn an afer-ze ; hag hen ober a reas. C'huec'h miz a dremenas gouscoude ep m'o devoue ar vam nag he bugale kelou euz ar forsal.

Da benn ar mare-ze gouscoude, eun nosvez c'hoanv, epad ma edo ar vam hag he merc'h o c'hriat pe oc'h ober stam oc'h ar goulou, ha Clemens oc'h ober balaenou, e clefjont tud o vale o tostaat oc'h al lochen, hag eun den o lavaret d'eun all :

— Aze eo eleac'h ma velit eun tamik sklerijen.

Ar forsal oa en doa bet he c'hras ; ar pried oa a deue da gaout he bried, an tad da gaout he vugale.

Ne glaskin ket merca ama ar pez a dremenaz el lochen en nosvez-ze ; an traou-ze ne c'heller ket ho merca. Ar vam gouscoude a vouele pa zelle oc'h he fried, croumet oll ha deut guenn he vleo. — N'eus fors, emezhi, meulomp Doue hag an Itron-Varia a vir Sicour e deus silaouet hor pedennou.

— Va fried ker, a lavare Ian, ne vezimp mui pell asamblez ; re a boan am eus bet du-ze ; ne deus mui a vuez enhon.

Hag ar pez a lavare a ioa guir, rak daoust d'an oll zoursi a gemere anezhan he c'hreg hag he vugale,e tizec'he bemdez.

Gouscoude ar Roue, ouspen he c'hras, en doa digaset dezhan eur zom arc'hant, ha Clemens a c'houneze ive eun dra bennak bemdez ; mes al laouenidigez ne deue ket en ti.

Ian a chome cuzet en denvalijen, he benn harpet var he zaouarn ; respont a rea gant dousder pa veze comzet outhan ; mes pa gleve unan bennag o tont varzu al lochen e zea da guzet.

He ners a iea diganthan bemdez, hag ep dale e voue red dezhan chom d'ar guele.

Eur mintinvez e lavaras d'he bried ha d'he verc'h mont er meaz, hag e c'halvaz he vap d'he gaout :

— Va bugel, emezhan, eur map mad out, hag eur roue a ve fouge enhan o caout eur mab eveldout ; n'oan ket din da veza da dad. Siouas ! eun hano saotret a lezan ganhez.

Mont a ran da vervel, her guelet avoalc'h a ran ; mes kement am eus gouzanvet, kement a vez am eus bet, ma em euz joa o velet ar maro o tont. Ar c'hlac'har am euz o vervel eo lezel eun tam mergl var hoc'h hano, c'hui pere a zo dinam. Da c'hoar, o timizi, a chencho hano ; mes te, va map, mar demezez...

— Oh ! va zad, eme Clemens oc'h en em deleur d'an daoulin ; me ra al le deoc'h ne zemezin ket. Ar zonch am oa araok m'oc'h distroet ; va zonch eo bet ato chom da zicour va mam, ep en em staga oc'h famill all ebet.

— Bennos Doue dit, va map ; Doue r'as bennigo evel ma es bennigan.

Hag o sevel he zaouarn azioc'h penn ar bugel, e pedas bennoz an Env da zisken var ar map-ze ker carantezus.

Clemens a lavaras neuze d'he vam ha d'he c'hoar dont el lochen, hag a redas da Bierrefond da glask an aotrou person. Hema a deuaz, hag a roaz he zacramanchou diveza d'ar forsal coz pehini a varvas daou zervez goude e guir gristen.

An intanvez gez a voue glac'haret braz o coll he fried ; mes daou vugel ker mad e devoa, ma e devoa gouscoude peadra d'en em gonsoli.

Clemens a gendalc'has da ober ar marc'hadour bihan, hag a iea mad ar bed ganthan. Sevel a reas peadra da brena al lochen ha da zevel eun all brasoch en he leac'h. Creski a reaz ive ar jardin.

Catig a zemezaz da eur mignon da Clemens, d'an diaoualler moc'h a zo bet hano anezhan en histor-ma, hag a ioa deut a neuze da veza jardiner e brasa jardin a ioa e kear. Beva a reaz en unvaniez ar vrasa gant he vam gaer hag he vreur caer.

Clemens, ervez al le en doa great d'he dad, a zo chomet ep dimizi. Kemeret a ra soursi euz he vam hag e sicour sevel he nizien.

Hirio ar map mad-ze a zo ken eüuruz ha ma c'hell eun den beza er vuez-ma. He vam a zo c'hoas cre ; bez'emaint en ho eaz, ha Clemens a zo respetet hag estimet gant an oll.

(Tennet euz ar gazeten c'hallek *le Clocher*.

G. M.

Ar viou torret (*Fablen*).

Arok kauzeal, merc'hedigou,
Grit diou pe deir zro d'ho kinou ;
Lassit mad ho loer er ger
A dalc'hit crog stard er baner.
.....
Heun den guechek sur, Lafontaine,
Hen deus merket hen heur fablen
Penos kiskoas maoues ebet
Ne deus dalc'het madeur secret.

—

Ken ez e se rei testeni
Gant histor daou pe driugent vi,
E zeo impossubl d'ar merc'het
Chom eb respont ous ar voazet.

—

Da genver foar San-Vaze
Eur botrez yaouank eus an dre
A gerze skanv treuzek landi
Ous e breac'h heun anter-kant vi.

—

Evel perrin bars er fablen
Meur a hure a dreuz e fenn...
Mar guerzan mad, emei, ember
Ec'h c'hellin kaout eun tavancher.

Dre zur, ne vo quet ker ar viou
Ma ne hellan kaout eur bragou
D'am breur bian hen deus tri bloas.
Hag a zougen he zae c'hoas.

—

Na piou oar ? marteze zoken
Gret ganen va oll frenaden
E chomo nao pe zek gwennek
Da regali ar vignonet.

—

A viannoc'h vit kement-se,
E kaver daou vanne cafe...
Ouspen-ze Fanch (ma her c'haff mad).
Hen devezo daouennegad.

—

Gant eur seurt sonch var he spered,
A zache zur dan hanter red
A setu perak gant ar strons,
Lass he loer a dorras grons.

—

Varlerc'h e teue eur pot fin,
Eur c'horf malis, eur min fouin,
Eur tortik koz ne glaske ken
Met tenna dei heur dreuflezen.

—

Pa vel ar plac'h ho lassa loer
Gant e ginou krog er baner,
E renkas lezel da redet
Eur vusc'hoars leun a joausdet.

—

Bremaïk me velo, emezan,
A gwir eo ar pez a glevan,
Penos merc'het ne hellont quet
Chom eb respont ous ar voazet.

—

C'holla ! cholla ! diouellit maouez,
Ma ne lakit eun tam evez
C'houi, diodez, ractal avad
A dorro tout ho panerad

—

Oh ! ne rin ket eme Vari....
A kerkent hi da ziskregi,
A patratra, a patatri
Ar viou torret etouez ar pri.

—

Ac'hanta moereb, me an den fall,
M'oa ket lavaret deoc'h diouall ;
Ma pije bet va zilaouet
Ho viou c'hoas ne oant ket torret.

—

Na piou zo kauz, nemedot-te,
Diaoul tort ma zout, ke c'halesse,
Pe antramant va boutou prenn
A blado bremaïk da dorgen !

—

Nequet eur vez da heur penn gwen
Ober express traou evellen ;
Aneval luch, loen divalo,
Me da gasso divar va zro !

—

Mez kaer he doa gwas vit pledi
Ar c'hoars a ioa eneb dezi ;
Abenn an noz an oll a ouie
Histor farsuz ar botrez-se.

—

Pe seurt kentel, tortik fin,
Eus an histor man a dennin ?
Lavar e zeo sod ar merc'hed
A gredo heun tort re abred.

.....

Arok kauzeal, merc'hedigou
Grit diou pe deir zro d'ho kinou
Lassit mad ho loer er ger
A dalc'hit krog stard er baner.

PAUL AR VELCHENEK.

An aotrou Pennors, person an Trehou, zo maro er sizun dremenet.

An aotrou Doare, person Plouhinec, zo hanvet person Ploneis.

An aotrou Larvor, person Plegat-Guerand, zo hanvet person Plouhinec.

An aotrou Cornec, vikel e sant Martin Montroulez, zo hanvet person Plegat-Guerand.

An aotrou Nicolas, vikel e Locronan-Leon, zo hanvet vikel e sant Martin Montroulez.

An aotrou Vern zo hanvet vikel e Locronan-Leon.

An aotrou Rous, person Landevennec, zo hanvet person Eussa.

An aotrou Gillard, vikel e Combrit zo hanvet person Landevennec.

An aotrou Gourmelin, vikel e Treboul zo hanvet person an Trehou.

Setu ama eun tamig histor tennet euz ar gazeten *La France nouvelle* :

Epad ar vrezel o deus bet ar fransizien oc'h ar brusianed, ez oa eur c'halvez en eur bourkig eus ar Champagn. Ar bourkik-ze a ioa var hent ar brusanied, hag e tremenas meur a vanden anezho dre eno. Ar c'halvez-ma a ioa intanv, hag en doa da vaga daou vugel hag he vam a ioa c'hoas beo. Gouscoude abouez poania e roe bara dezho. Gallet en doa zoken sevel eur penmoc'h, hag oa nevez lazet ganthan pa deuaz ar brusianed er vro. Hogen ar brusianed o denz ar brud da veza debrerien vras ; ha penaus miret na daje ar c'hik moc'h-ze gantho ?

Setu ama petra a reaz ar c'halvez. Ober a reaz eun arched, hag e lakeaz enhan he gig ha meur a dra all euz ar pez a grede ervad a iaje gant ar brusianed.

Neuze pa glevet eur vanden euz ar re-ma o tigouezout, e laket an arched var diou gador, hag eul liser venn varnezhan evel pa vije eno eur c'horf maro. Ar e'halvez en em zalc'he e kichen, evel pa vije o tioual ar c'horf maro. Ar brusianed pa zigouezent, a iea buan euz an ti. Ha setu penauz ar c'halvez a zaveteas he gik moc'h hag an traou all en deva laket en arched.

Eun den ingravet pe avarisius. — Eun den hag a ioa stag he galon oc'h an arc'hant a ioa en he agoni. Ar medesin a zigouez hag a lavar :

— Me am oa lavaret lacat dezhan daouzek gouelaouen (goaderez) var he leziou !

— Laket int bet, mes n'int ket croget.

Ar c'hlanvour a glevaz, hag a lavaras :

— Arabat eo neuze paea ar goaderezet-ze, p'eo guir n'int ket croget.

Ar re-za a voue he gomzou diveza. G. M.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.
E Brest, e ti an Itron Normand.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.
Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

HISTOR BREIZ

Gant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kentelion caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *20 Meurs.*		Pont-n'Abat. — *18 Meurs.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	22 lur, 00 c.	Guinis.....	23 lur, 75 c.
Segal.....	16 lur. 00 c.	Segal.....	16 lur, 88 c.
Eiz.....	18 lur, 00 c.	Eiz.....	16 lur, 26 c.
Ed-du.....	17 lur, 50 c.	Ed-du.....	20 lur, 00 c.
Kerc'h.....	24 lur, 00 c.	Kerc'h.....	20 lur, 76 c.
Avalou douar	5 lur, 50 c.	Avalou douar	5 lur. 00 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez,

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*
D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 3 Ebreul 1875.

En diou sizun ma e lakeomp er gazeten vrezoneg eur pennad scrit dindan an hano : *Ar c'henvers ato da genta.* Guelet a reomp eno eur marc'hadour ha n'en deuz amzer ebet da rei da Zoue na da zul na da bemdez. Destum danvez, setu an afer, goudeze Doue hag ar relijion, mar bez gallet ha mar bez amzer. Hogen ar marc'hadour-ze a zo eur skeuden euz ar gatoliked-ze hanvet *catoliked liberal*, ha condaonet ken aliez a vech gant an tad santel ar Pap. Ha nag a gatoliked euz an orin-ze ne gaver ket e pep leac'h, zoken etouez an dud divar ar meaz, etouez al labourerien douar en hor bro gatolik Breiz izel !

Ne gomzan ket ama euz a geriz, euz ar varc'hadourien a zo ho lezen ar c'henvers da genta, euz an dud e carg a zo ho lezen delc'her mad d'ho c'harg ha sevel hueloc'h mar geller pe da viana destum mui a zanvez enhi ; evit comz epken euz an dieien e caver stang avoalc'h catoliked liberal en ho zouez.

Mont a rit gant an hent eur sulvez vintin, hag e tigouez ganeoc'h eun den divar ar meaz eur penn baz ganthan en he zorn, hag e livirit dezhan :

— Da beleac'h e zit-ta evelse ker mintin ?

— Mont a ran du-ze da velet eur c'houblat ejennet a zo dioc'h va doare, hag am eus c'hoant da brena.

— Hag e pelec'h oc'h eus sonch da gaout oferen ?

— E Bourk P...

— Mes ne viot ket abred avoalc'h evit an oferen vintin, ha c'hui me voar vad ne chomot ket da c'hortoz an oferen bred.

— Oh nan avad, ma na gavan ket a oferen en eur dremen, goaz a ze.

— Da lavaret eo, an aferiou, ar marc'hajou da genta, hag an dever goude.

Larcoc'h e cavit tud oc'h ober labourou difennet da zul, hag e livirit :

— Petra, emaoc'h aze oc'h ober labourou evelse d'ar zul vintin ?

— Ia da, an tam labour-ma zo presset, hag eo red hen ober hirio.

— Mes c'hui ne deot ket oll d'an oferen bred, hag evelse e vezo eul loden ac'hanoc'h ha n'o devezo oferen ebet hirio, ha marteze nicun.

— Petra a fell deoc'h, al labour a rank beza great.

— Da lavaret eo, al labour da genta, hag ar relijion goude, mar chom amzer.

Larcoc'h c'hoaz e cavit re all hag a ia lochore varlerc'h eur vanden loened a gasont d'ar meneziou pe da leac'h all d'ar peuri, hag e livirit.

— Petra, distro dija euz an oferen vintin ?

— Oh nan, n'omp ket bet er vourc'h hirio.

— Neuze ne chomot ket pell gant ho loened mar fell deoc'h caout an oferen bred.

— Oh, n'ema ket hon tro hirio.

— Penaus, n'ema ket ho tro da vont d'an oferen ?

— Nan, ni zo hon tro da zioual al loened ; ar re all a ielo.

Me zonje din e voa eun dever mont d'an oferen bep sul ?

— Clevit, ar chatal a ranker kemeret soursi anezho.

Da lavaret eo ar chatal da genta, ha goudeze Doue hag ar relijion mar bez amzer.

Hogen setu aze catoliked liberal, ep gouzout dezho a dra sur, mes a dra sur tud hag a laca ho frouden, ho interest ho unan araok lezennou an iliz, tud hag en em laca en ho eas gant ar relijion.

Ha brema gant ar jubile-ma, nag a bet n'o devezo ket amzer da ober ho stasionou ?

Al labour a rank beza great. Brema ema labourou mis Meurs ; neuze e teui labourou Mae hag Even ; goude ar foen ; goude an eost, eost guenn hag eost du, ha prest goude ar c'halagoan, hag erfin e teui fin ar bloaz ha meur

a hini n'o devezo ket bet a amzer da c'hounit induljans ar Jubile.

Mes da zul e c'heller ober ar stasiounou ? Ia mes neuze ez euz ive aferiou, ha da bemdez ez eus labourou.

Da lavaret eo, e ber gomzou, an aferiou da genta, al labour da genta, ar chatal da genta, ha goude, mar chom amzer, lezennou Doue ha re an iliz hag ho aliou.

Ne ket ma c'helfet lavaret kementse euz eun niver braz a labourerien douar Breiz izel. Pell dioc'h eno. Gouzout a ran an darnvuia anezho a gaf moien da ober ho aferiou, ho foariou, ho marc'hajou, ho labourou, da gemeret soursi euz ho chatal, ha kementse ep mancout da viret lezen ar zul ; hag a dra sur ne da ket falloc'h en dro aferiou ha labourou ar re-ma eget aferiou ha labourou ar re all. Gouzout a ran ez euz eun niver braz ha ne da en ho zi nemet unan pe zaou da hirra d'an oferen vintin hag ar re all oll d'an oferen bred, d'ar gousperou ha d'an oll ofisou. Gouzout a ran ez euz eun niver braz hag a lacai prez da c'hounit induljans ar jubile ; mes bez'ez euz hag a zo guir anezho ar pez am eus lavaret hueloc'h, hag a zo evelse catoliked liberal ep he c'houzout.

Rom. — Dispac'herien an Itali ne eanont ato da grial ez eo ar Pap clanv, toc'hor, ne oufe mont mui a bell ; hogen caer o deus counnari, Doue a gendalc'h ar Pap bras Pii nao en eur iec'hed a laca he enebourien da zizesperi, hag a ro da esperout e vezo beo varlerc'h calz euz ar re a c'houlen he varo.

Ar pez zo guir eo cals creoc'h eget re all cals iaouancoc'h egethan. Er Vatican ema bemdez ar c'henta var zao, hag an hini a ra ar muia labour en he zervez. Bep mintin, hanv c'hoanv e sao da bemp heur anter, hag e chom neuze da ober peden a galon bete seiz heur. Goudeze eza d'he chapel da lavaret he oferen, hag e cleo goudeze eun oferen all evit action a c'hras.

En derveziou-ma hen aliet da chom divezatoc'h en he vele : « An dra-ze ne c'hellan ket, emezhan ; keit ha ma lezo Doue ners ganhen, e rancan sevel d'an heur m'oun boas. Ouspen-ze, ne vezan morse e frankiz evel en div-heur genta-ze euz an deis. Neuze ez oun var eun dro nebeutoc'h Pab ha muioc'h Pab eget biscoas. Da lavaret eo neuze e c'hellan, ep beza distroet, sonjal e Doue ha comz outhan dre ar beden, frankiz ha ne vez ket lezet alies gant servicher servicherien Doue.

Eun dervez all, pa zea an tad santel da ober he bourmenaden, ez eaz ep mantel. Eun escob euz ar re a ioa oc'h he heul a lavaras dezhan oa fresk an amzer, hag e vije mad dezhan en em zelc'her var evez :

— N'em eus ket izom a vantel, a lavaras Pii nao ; scanvoc'h hag esoc'h e valean pa na vez ganhen nemet va soudanen ; ha neuze evit toma din me a valeo buanoc'h. »

E guirionez ar Pab a ziskennaz er jardin lijer evel eun den iaouank. An escob en doa roet dezhan an ali da gemeret mantel, a deurc'hoeze, ha ne c'helle ket mont d'he heul.

Esperout a c'hellomp e vezo guelet Pii nao, leun a nerz, o cregi en he drede bloavez ha pevarugent d'an 13 a vis Mae kenta. hag en tregontvet bloavez abaoue ma zeo Pap, d'ar 24 a viz Even.

Jesus ressussitet.

Brema ez euz eun neubet cant vloaziou, e roet da ziskuez ar pez a c'halvet misteriou, da lavaret eo, eur gentel tennet euz ar scritur sacr pe euz a ofisou an ilis, hag a roet da velet evel c'hoariellou. Ne ket ma claskjet oher goab euz ar religion, mes evit rei da velet d'an dud, evel pa vijent bet var al leac'h, penauz oa tremenet eur poent bennag a gaver merket er scritur pe e lidou an ilis.

Setu ama penauz e tiskuezet Jesus ressusitet, pe ar *Victimæ paschali*, d'ar zul fask en ilis catedral Sens.

Tri chaloni, pe tri avieler, ho dillad a gœur gantho, hag eun amict en dro d'ho fenn, hag en ho doru gantho podou leun a louzeier a c'hoez mad, a zo kemeret evit ar merc'hed santel a ieas da vez hor zalver. Mont a reont varzu an aoter vraz a zalc'h leac'h ar bez santel, ha en eur vont e canont :

« Ar brovidaus divin e deus choazet, evit ar pennadik ber a amzer euz eur sadorn, eul liors.

« Liors hag a zo enhan frouez mad hag a léis. Ne ket an draze avad eo a ra gloar al liors ze.

« Eno eur c'habiten hag eur c'hantener nobl o deus beziet ar fleuren ganet euz ar Verc'hez Vari. He laket o deuz en ho bez ho unan.

« Hogen ar fleuren ze, digor abaoue ar penn kenta, a zo digoret adarré, er meaz euz ar bez, da c'houlou deis. »

Eur c'horist, eur gams venn ganthan hag eur stol, a zalc'h leac'h an eal, hag a zo azezet var eur scabellik e corn an aoter.

Pa vel ar merc'hed santel o tostaat, e lavar :

— Piou a glskit-hu er bez-ma, ô servicherezed Jesus-Christ.

An teir Mari a ia d'an daoulin, hag a lavar.

— ô Elez euz an env, Jesus a Nazaret a glascomp, an hini zo bet crusifiet.

Nenze an eal a zao golo an aoter, a ra eur zell evel pa ve o sellet er bez, hag a lavar :

« N'ema ket ama, resusitet eo evel m'eu doa lavaret ; it, ha discliryet ez eo resusitet. »

An teir Mari a deu neuze varzu traon ar c'hœur en eur gana :

« An aotrou zo resusitet hirio ; resusitet eo al leon cre, an aotrou Christ, map Doue. »

Daou veleg iaouank, chapou gantho, a deu neuze a ziarben d'an teir Mari, hag a c'houlen digantho :

Lavar deomp, Mari, petra ac'h eus guelet en heut ?

— Guelet em eus bez an aotrou Christ beo, guelet em eus gloar an aotrou Christ resusitet, a lavar ar genta Mari.

— Bez'on euz evit testou an Elez, al liser a ioa laket en dro dezhan, hag he zae, eme an eil Mari.

— An aotrou Christ a zo resusitet, em an trede Mari, an aotrou Christ, hon esperans, bez'e vezo araog he ziskibien e Galilee. »

An daou veleg iaouang a lavar neuze :

« Guelloc'h eo deomp cridi an teir Mari, a zo guiriou, eget ar vanden iuzevien ne dint nemet gaouiadet.

Neuze an oll dud a iliz a lavar a eur vouez :

« Gouzout a reomp ez eo an aotrou Christ savet e guirionez a varo da veo ; ô roue trec'h d'ar maro, o pet truez ouzomp ! »

Varlerc'h an dra-ze e canet an *Te Deum*.

Ével a veler, e c'hoariellou evelse ne deus netra dizoare ; mes evel ma ho great en ilizou, an ilis santel ne gave ket an dra-ze dereat, hag a reaz ho lezel a gostez ; rak ti zoue a dle beza epken eun ti a orezon, ha ne ket eul leac'k evit kemeret ebat.

Al lesvam.

III

An daou vinorig a voue red dezho-ta mont da geuneuta. Gouela a reant en eur vont d'ar c'hoad. Mes caout a rejont dioc'htu coat seac'h evel pa vije bet unan bennag o testum evitho.

Neuze laouen braz an daou vugel a zestumas pep a zam, hag a zistroas d'ho zi.

— Guelet a rit, eme Helena, ar vugale didalvez-ze. Pa vezont gourdrouzet ha bazatet, ar re-ze a voar senti avoalc'h, hag a gaf keuneut. Caout a rejont epad ar goanv, ha delc'her a rejont ive da vont bep en amzer da drugarecat ar Verc'hez.

D'an nevez amzer, unan a vugale Helena, ar iaouanca, a goezas clanv. Ar vam a voue en eun nec'hamant ar brasa. Ar bugel a ioa froudennuz hag a felle dezhan caout bleuniou, dreist oll violetez. Laouig ha Lizig a voue caset da glask. Mes ne gafchont ket, ha da bardaez e vouent bazatet adarre.

Antronoz e zejont adarre da bidi guerc'hez ar c'hao. Pa deujont ac'hano e cavent bleuniou ar pez a garient var ho hent ha zoken violetez. Destum a rejont eun nebeut mad, ha da genta e rejont gantho eur gurunen da lacat var benn Guerc'hez ar c'hao, hag ar rest a zigaschont d'ho lesvreur, hag a voue taolet var he vele.

Lavaret on euz Helena ne gemere soursi ebet euz a zillad he lesvugale. Gouscoude tra souezuz e vezent ato kempen ; den ne voalc'he ho bizach, ha gouscoude e vezent ato coant evel diou fleuren ; morse ne veze cribet ho fenn, ha gouscoude ho bleo a veze ato brao ha dirouestl.

Helena a gounnare avechou o sonjal ne c'helle ket miret oc'h an daou vugel da veza coant, dous, devot ; m'e divije credet e divije roget ho dillad evit ho renta divalo.

Eur mintinvez Herman, ar potrik clanv, en em gave goasoc'h, hag a c'houlenne digant he vam.

— Perak n'oc'h ket eat da gousket henos ?

— Bet oun o cousket, hag em aoun o sevel bremaik.

— Oh nan, eme Herman, me'm eus guelet ac'hanoc'h avoalc'h ; epad an noz oc'h bet aze o labourat.

— Terzien a poa, va bugel ker, hag oa drellet da zaoulagad.

— N'em oa ket a derzien ; var va c'houazez edon em guele. C'hui zo deut aze ; eur zae venn a ioa ganeoc'h, hir bete'n douar ; bale a reac'h goustadik ; da genta oc'h eat da gerc'hat dillad *ar re all*, hag oc'h eat da gichen ar bail bras d'ho goalc'hi ; neuze oc'h eus goasket anezho hag ejet evel a ra ar c'houezierezed... goude oc'h eus c'hoezet tan ha sec'het an dillad-ze... Epad an amzer-zé, *ar re all* a ioa cousket. Pa o poa kempennet mad an dillad, oc'h eus kemeret eun tam lien soubl, oc'h euz he zoubet en dour hag oc'h eus goalc'het ho bizach dezho goustadig ; hag evelato ne zihunent ket. Neuze oc'h eus croget e Laouig, he laket var ho parlen ha cribet he benn dezhan ; neuze oc'h eus poket dezhan hag he gaset adarre d'he vele ; goudeze oc'h eus great ar memes tra da Lizik. Me ne c'hellen ket guelet ho pizach, rag eur gouel a ioa ganeoc'h, mes guelet a rean ho taouaru guenn evel ar c'hoar.

— Ha goude, eme Helena ?

— Goude oc'h deut varzu enhonme ; m'em euz astennet va divrec'h varzu enhoc'h, me'm euz ho calvet, c'hui avad oc'h eus savet ho torn evel evit pellaat ac'hanon diouzoc'h.

— Ne ket me oa ! ne ket me oa ! eme Helena.

— Piou-ta neuze ?

— Liza credabl, Liza daoust d'an difen am eus great outhi, a deu ama bemnos da entent oc'h bugale an hini varo.

— Ne ket Liza oa, eme ar bugel clanv.

— Ha perak ne ket Liza e ve ?

— Liza e deuz eur bale pounner evel eur vaouez coz, an itron venn-ma avad a vale scanv ha didrous.

Neuze Liza zo bian ha teo, hag houma zo braz ha moan, hag ep guelet he bizach eo anat avoal ez eo eun itron gaer.

Helena a grene o clevet he map ; ar pez gouscoude he dinec'he eun dra bennag eo ma crede en devoa ar bugel alter. Herman avad a lavaras meur a vech :

— N'em oa ket a alter, ha ne ket uvreal eo a rean.

Epad an dervez-ze nec'hamant Helena ne reas nemet creski. Epad coan ne lavaras ger. Goude coan e lavaras d'ar vugale mont da gousket dioc'htu. Senti a rejont, hag evel ma voant boaz, e lekejont ho dillad var eur gador. Helena neuze a ieas da zellet oc'h an dillad-ze, hag e velaz e voant roget dioc'h ar bodennou, ha leun bri dioc'h an traon. Neuze ho lakeaz adarre var ar gador evel ma edont. Antronoz mintin mad edo adarre er gambr. An daou vugel a ioa c'hoas cousket. Guelet a

reaz e voa bet goalc'het ho bizach ha kempennet ho bleo. An dillad a ioa bet goalc'het, griet ha pleget fresk var ar gador.

Helena a grenas neuze c'hoas muioc'h. Herman he galvas :

— Va mam, emezhan, an itron venn zo deut !

— Perak ne leverez ket evel deac'h eo me a zo deut ?

— Oh nan, gouzout a ran brema ne ket c'hui eo.

— Mes piou eo-ta, ma na deo na me na Liza ?

— N'ouzon dare... An hini varo marteze.

— Oh ! en han' Doue or peoc'h.

— Mad piou e ve-ta ?

Helena en em daolas d'an daoulin e kichen cavel he map clanv. G. M.

Ar c'henvers ato da genta.

II.

Cagnard a roe he genteliou d'he verc'h. Na ra van emezhan, euz a gement a oufe da lavaret ar re a deui da brena marc'hadourez, ha pa ve zoken dizoare ho c'homzou. Ar c'henvers ato da genta, va merc'h; guerza, ha guerza mad, setu an afer.

Red eo lavaret e c'houie Cagnard digas dour d'ar vilin. Ar goueriaded, evit guir, n'o devoa ket calz a fizians enhan, hag a vije eat kentoc'h da di an Aotrou Sioul, ma vije bet digor stal hema da zul. Mes evel ne veze ket e zeant da stal Cagnard a gavent ato digor.

— Domach eo a lavarent, ne ve ket digor stal an Aotrou Sioul da zul ; honestoc'h eo, ha ne glask morse trompla. Ne velent ket eo abalamour ma serre he stal da zul, ha ma zoa guir gristen, ne glaske morse trompla ; eleac'h egile a drompfe pa c'helle, dres ive abalamour ne rea fors nag a lezen Doue nag a lezen an ilis.

An Aotrou Sioul a lakea Doue hag he ene araog an arc'hant hag ar c'henvers ; evit Cagnard ar c'henvers hag an arc'hant ato da genta. Setu ar c'hem a ioa etre an daou varc'hadour.

Evelse ive, evel a lavare an itron a glaske distrei Cagnard oc'h Doue, e ti unan anezho edo ar iec'het hag al laouenidigez, hag e ti egile ar boan hag an nec'hamant.

An Aotrou Sioul a veve euruz ; he c'hreg a ioa christenez vad eveldan, hag eur map o devoa hag a valee var roudou he dad.

Cagnard a ioa intanv ; he c'hreg, oc'h ober eveldan, e devoa collet he iec'het hag a ioa maro iaouank.

N'oa chomet ganthan nemet eur verc'h hag a ioa trist he doare ; red dezhi chom ato er stal, he iec'hed a iea ive diganthi. Pa en em gleme, he zad a lavare oa an diegi a rea dezhi clem. Gouscoude Cagnard a grede beza ar guella euz an tadou. « Evithi, emezhan, eo e labouran, ha lezel a rin ganthi danvez ; ne ket eur baourez e vezo. Eun dervez a zeu em zrugarecai da veza great dezhi va zicour da zestum dezhi madou bras. Ar reuzeudik ne vele ket, o testum danvez d'he verc'h, e lame diganthi ar pez a dalie caez hirroc'h dezhi, he iec'hed hag he buez. Hogen ar c'henvers ato da genta, ne vouie nemet an dra-ze.

Ar bed a ieas ganthan evelse eur bloavez bennak c'hoas, hag e kendalc'he da labourat ato sul c'houel pemdez. Deut oa pinvidig, ha ne eane ket evitt kementse.

Gallet en divije dimizi he verc'h da eun den honest, da eur c'hristen mad ; evit skuer, da vap an Aotrou Sioul. Guelloc'h e voue ganthan he rei da eur mevel marc'hadour en doa clevet lavaret a ioa eul labourer dispar, ne skuize morse. Ama e guirionez n'oa ket bet tromplet. Ar map caer a ioa c'hoas troetoc'h oc'h ar gounit eget he dad caer.

Mes o clask destum danvez buanoc'h n'en doa ket a vorc'hed evit trompla. Kementse a voue anavezet ep dale. Ar c'hreg a felle dezhi en em zevel a eneb an tromplerez-ze ; mes great e voue dezhi rei peoc'h. Neuze houma a goezas clanv da vad. An tad a velas neuze e voa bet re griz en he c'henver ; mes re zivezad e voa ; ar verc'h a varvaz evel ma voa maro he mam.

Neuze gant he c'hlac'har Cagnard a deuas da veza grignous. Bemdez e veze eun abaden bennag etre he vap caer hag hen. Ar re a ioa boas da zarempret ar stal a rouesea. Ar map caer a rea tromplerez muioc'h mui. Cagnard a voue red dezhan lezel ar stal gant he vap caer hag en em denna en he di he unan.

Bez' en devoa neuze pemp bloaz hag antercant.

Al labour hag an displijadur o devoa lamet diganthan he ners hag he iec'het. N'en devoa mignon ebet, hag an enouamant en he di he unan a echuas d'he gas en traon, hag e varvaz eur miziou bennak goude.

Setu petra a zigouez gant calz euz ar re o deus laket ar zoursi da zestum madou araok pep tra. Goude beza destumet danvez, e varvont pa zonjent en em lacat da ober ho mad gantho.

Eun enterramant a stog a voue great gant Cagnard ; ne voue guelet paour ebet avad o vouela epad ma caset he gorf d'an douar.

He vap caer ken nebeut ne zonje ket gouela ; sonjal a rea er bern danvez a chome ganthan.

An Aotrou Sioul a ioa eno ive hag an itron ma on eus comzet anezhi.

Goude an enterramant houma a lavare d'an Aotrou Sioul.

— Setu aze eur maro trist, hag evidonme a ioa e ged a gementse.

— Me a ioa ive, ha meur a vech em oa hen lavaret dezhan ; hogen n'em silaoue ket, cridi a rea zoken oa dre avi outhan e roen dezhan va aliou.

— Mad eur maro trist eo.

— Guir eo, mes an dra-ze a dliet da c'hortos, rak Doue ne ro ket he vennos d'ar re hen diles hag a laca an arc'hant en he raok.

— Ar c'henvers ato da genta, a lavare Cagnard ; da betra eo servichet an dra-ze dezhan Lemet da verraat buez he c'hreg, hini he verc'h hag he hini he unan ?

— Guir a livirit ; ar c'henvers da genta, an dra-ze a sinifi an arc'hant araok Doue, araok he dud, araog he iec'hed, araog he zever, ar c'horfaraog an ene, ar vuez-ma araog an eternite.

— C'hui n'oc'h eus ket heuillet al lezen-ze, Aotrou Sioul ?

— Nan, me'm oa kemeret evit lezen, Doue da genta, hag a zo en em gavet mad ato oc'h he heuilla.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

D'ar besketaerien.

Setu soupleet an amzer, kouezet eo an avelou dirollet o deuz great kement a zrouk var zouar ha var vor. Pep tra en em zigor brema d'ar vuez. An douar kempenet a deu da c'hlazvezi, da gemeret liou an esperans. Bagou Cameled, Douarnenez, Bek ar raz, Gelvinec ha Conq, a zilez ho aotjou evit ober ar besketerez brili. Ho guelet a reer evel labouset guen o c'hournizal var eun dachen c'hlaz.

Ar mor, araog evel eun dachen c'hlaz, a zo deuet ken lompez ha ker sclear hag eur mellezour en evelep-feson ma veler ennhan ar pesket e virvi a villerou. Esperans ez euz adarre e vezo mad ar bla-ma evit ar besketerien. Ama, silaouit moraer, diou gentel em beuz da rei deoc'h ha mar ho mirit, bennoz Doue a vezo varnoc'h.

1° Na dremenit morse er mor an devez santel euz ar zul.

2° It var bouez gant an *hini kre*.

Da genta, ne dremenit morse er mor an devez santel euz ar zul, pe anez bennoz Doue na vezo ket d'hoc'h eul na vell a ze na vioc'h.

Petra bennag Doue na sko ket atao nep a dorr he c'hourc'hemennou, e c'heller gouscoude lavaret Doue ne jom kazi morse eb punisa an hini a ia enep ar gourc'hemen-ma.

Miret a ri an oll zuliou
Gant œuvrou mad ha pedennou.

Ar Verc'hez Vari he unan a lavaras var menez Salet d'en den iaouank maro er zunveziou tremenet : Bro Frans a vezo darc'hoët ha diskaret d'an douar dre benn ma labour da zul ha na vir ket devez Doue. Kement-se ez zo bet lavaret eur frapat amzer zo, guelit hoc'h unan moraer mar d'eo deuet da vir.

A ma ar pez zo c'hoarvezet gant hor bro a bez, a c'hoarvez ive gant eur barrez, gant peb den. Anaout a ran eur barrez sko en eur mor kriz ha didruez ; er barrez-se, abaoue pemp pe c'houec'h vloaz, e vez beuzet pep bloaz unan bennag da zul hag ispisial d'ar zul fask, ha d'ar mare ma scrivan kement-ma e pep ti dioc'h an boz e c'houlenner, tro piou eo er bla-ma d'ar zul fask, ar pez a laka an hardisa da grena.

Ar moraer ne ket vell euz al labouriou great da zul, goude ma ne c'hello ket mont dan oferen, a dremeno ar rest euz ar zul o vont euz an eil ti d'egile, oc'h eva o lonka ar pez en devezo gounezet e douk ar zizun, ha dizoue dija e teuio buan da veza digalon e andret he re ; teuzi a raio he dammik arc'hant eb sonjal n'euz ket he dud eur c'hrez da viska, nag he vugel bihan eur bezadik iod d'he goan. Vell ne vezo ket eta euz he labour sul, kement eo guir ar ger-ma a anavezit, bleud an diaoul a ia da vrenn, da lavaret eo, kement n'e ket deuet dre an hent eün en em zil er meaz evel an dour, n'ouzer penaoz.

2° It var bouez gant an *hini kre*.

Ped tiegez en deuz *hema* taolet var ar plouz ?

Piou a c'hello niveri an dud en deuz sikouret da ziskèn er strad e goueled ar mor ?

Be'zeuz, a gonter, eur c'hiz fall etouez ar besketerien. Lavaret a rer, e vez great affer gaut ar varc'hadourien pesket da gaout an *hini kre* dioc'h ma ve an dousennou brili, en evelep-doare ma zeuz bet guelet bagou o kaout betec... ugent boutaillad var eun dro. Me c'houlen, ha n'eo ket dever eur polis beilla var trafikou ken iskiz ken divalo ? Rag netra zouez neuze ma c'hoarvez kement all a valeuriou.

Be ez euz c'hoaz eur c'hiz fall, hag euz an dra-ma oun sur avad. — Moraerien iaouank arc'hant frank etre ho daouard ha douget ive d'ho zech, a ia d'ar mor hini kre gantho. A ma, me lavar n'euz nemet ar mestr bag pe batron hag en deffe guir da gaout eun dra bennag da grenvat kalon he vartoloded pa vez tenn an abaden. — Miret eta a dle kement patron zo ouz eur martolod da gas gantha evach, rag karget eo gant Doue ha gant al lezen euz he dud keit ha ma vezint en he vag. Ha n'e ket da eur paoteskoteil da ober an droiou ma karo er bagou. — C'houi lavaro din marteze moraer, re deo ha re drenk eo va liou, carga re emezoc'h a rit an daolen, mont a rit eun tamm brao en tu all d'ar virionez.

Va Doue, me garfe na vez guir ger ebet euz ar pez a verkan ama mes sioaus.....

Mab ar bae.

Marc'heien Eppe.

I.

Adaleg ar c'henta amzer ma voue prezeget ar feiz e Broc'hall, e voue savet enhi ive chapelou hag ilizou en henor da vam Doue. Bez' ez oa zoken, en amzer an derouizet paien, eul leac'h hag a henoret enhan ar verc'hez a dlie lacat eur map er bed, Evelse an devosion d'ar verc'hez santel en em skignas buan er vro-ma.

Ne dleer ket eta beza souezet ma caver kement a chapelou e Frans savet en henor da Rouanez en Env, rag ar bobl a ioa bet e doug ar vech devot dezhi, ha Lois trizec ne reas nemet heuilla santimant ar bobl pa deuas divezatco'h da vocsila Rouantelez Frans da vam Doue ha da ober euz ar Rouantelez-ma rouantelez Mari.

E meur a hini euz al lec'hiou santel-ze feiz ha pedennou ar gristenien a dennas varnezho grasou braz ha burzudus. Ac'hano e savaz ar pelerinachou-ze ken daremprédet, pelerinachou hag a gendalc'h a drugare Doue en hon amzer, evit beza ne ket brema ker beo ar feiz ha ma zoa neuze.

Etouez ar re gosa euz ar chapelou-ze savet en henor da Vari, ez oa unan hag e devoa eur vertus dispar ervez creden ar bobl, hag ar greden-ze a deue euz ho anaoudegez vad. An eneou ar mnia poaniet, n'eus fors petra e vije ar penn abeg euz ho foau hag euz ho glac'har, pa deuent da zaoulina gant feiz dirag eun imach d'ar Verc'hez a ioa azioc'h an aoter, a vele ato ho zristidigez o vianaat, hag al laouenidigez o tont dezho. Ar mamou zoken, o vouela da eur bugel o devoa collet, a zante ho daelou o sec'ha hag al laouenidigez o tont en ho ene. Ar bobl, dre anaoudegez vad, en doa hanvet ar chapel hag an imach-ze ITRON-VARIA-A-LEVENEZ.

Tost d'ar chapel vrudet-ze edo castel Eppe, mogeriou cre ha touriou hnel en dro dezhan. Comzet ez eus bet calz euz an dud chentil dizuch euz an amzeriou-ze; kemeret int bet evit tirantet a dole ar strafuil tro vardro. Hogen mar doa tud dizuch etouez an dud chentilze, tud hag a rea eur c'hoari gant buez ho amezeien hag ar re a ioa dindadho, ez oa ive anezho hag a ioa tud vad, a skigne an oberou a drugarez tro var dro dezho. Stang avoalc'h e velet an itronezed a reng huel o vont gant ho demezellet, a di da di, da gas bara d'ar re baour, louzou d'ar re glanv, oc'h ober ar pez a ra hirio hol leanezed pe hor seurezed a charite, hag a dost d'ar c'hestel-ze eleac'h ma voat troet oc'h ar mad, ne gave nemeur a dud reuzeudik, nebeut hag o divije da c'honzanv naoun pe zienez.

Guir eo an dud chentil ze, ar voazed, ne vezent cavet nemeur en ho c'hestel. Dalc'h mad e voant er vrezel. Bale a raukent bevech ma ho goulenne ho roue pe ho impalaer, pa na valeent ket evitho unan. Kement se ne vire ket outho da veza mad e kenver ar re a laboure hag a lakea da dalvout ho douarou.

Baroned Eppe a ioa euz a niver an dud chentil vad-ze. Brezellourien euz ar re genta pa vezent galvet da vont var an dacben, ne voa ket eürusoc'h er vro eget ar verourien a laboure dindanho. Pa zigoueze eun darvout bennag gant unan anezho, e cave he vestr prest ato d'hen dic'haoui. Pa vanke eost eun all, e cave grignolou ar c'hastel digor evithan. Mar teue cleuvet, ne vanke en ti na medesin, na louzeier, hag ar pez zo guelloc'h, ar Varonez he unan hag he hugale iea da entent oc'h an hini clanv. Mar goasea d'ar c'hlanvour, ar baron he unan a iea d'he velet, hag a felle dezhan beza ato var al leac'h pa veze roet da unan euz he verourien he zacramanthou diveza, ha mont a rea goudeze varlerc'h he gorf d'ar vered.

Perak-se. Abalamour an amzer-ze ioa eun amzer a feiz, hag an nep en deuz eur guir feiz, a velo ato eur breur e pep christen daoust pegement e c'helte beza izeloc'h egethan dre he reng, ne dleer ket beza souzet o velet gant pebez prez ez ea christenien catolig evelse varzu an douar santel da ober ar brezel d'an dud divadez a ioa bez hor zalver etre ho daouarn. Ar baron a Eppe a iea bet en abaden genta; hogen pa voa meneg euz an drede e voa coz ha cabac'h, hag e voa red mad dezhan chom en he gastel.

Mes bez'en devoa tri vap bihan, hag ar re ma a c'houlennaz otre ho mam hag hini ho zad coz evit kemeret an groaz ha mont d'an douar santel.

Ar tad coz, ar vam dreist oll o divije caret e chomje da viana unan anezho er gear da zioual ho danvez; mes ker glac'haret e tiskuezent beza pa gomzet a gementse dezho, ma ne devoue ket ar vam zoken ar gourach da viret outho da vont en hent.

Ar vam a ioa chomet iaouang intanvez, ha n'oa morse falvezet dezhi dimizi eun eil guech, evit gallout sevel mad he bugale. An tad coz a roaz he otre ive, hag a vennigaz he dri vap bihan en eur lavaret dezho :

« It eta, va bugale, hag it ep-d-hon, p'eo guir oun re goz evit en em lacat en ho penn ha diskuez an hent deoc'h. Il dindan scoazel Doue ! Ne livirin ket deoc'h stourm calonek ; skueriou avoalc'h a gavit e buez ho tadou coz, hag o c'houlen mont du-ze e tiskuezit ema ho goad o redeg en ho coaziet. It eta, c'hoaz eur vech, dindan ren Doue ! Ra blijo ganthan ho tigas en dro goude bezatre c'het enebourien ar feiz, evit serra he zaoulagad d'ho tad coz ha kemeret soursi euz ho mam a vezo fouge enhi o caout bugale eveldoc'h hag a vezo a dra sur glac'haret oc'h ho kuelet o vont diouthi ep gouzout hag hi ho kuelo mui da viana ho tri.

Red e voue d'an tri breur meur a zervez evit ober ho fourchas, hag evit dibaba etouez ho merourien, daouzek den iaouang da vont d'ho heul. An dibab-ze a voue dies da ober, rag an oll a felle dezho mont. Ouspen cant a c'houlenne an henor-ze. Red e voue tenna d'ar zort, hag evit consoli ar re a chome er gear, ar baron coz hag an tri groazour iaouang a lavaras dezho ho c'hargent, epad ma vije an tri breur er brezel, da zioual ho mam hag ar c'hastel. Evit ho c'hontanti, e voue great eur rejimant anezho, e voue desket dezho mania an armou hag ar benviachou brezel a zerviche neuze da zifen ar c'hestel pa deue enebourien da glask ho discar.

Bemnoz eur vanden a zeg a deue d'ar c'hastel, hag al chome var vale da ober get epad an noz. Ma teuje beac'h varnezho, e tlient sini eur c'hloc'h braz a ioa en unan euz an touriou, ha kerkent ar rejimant a-bez a deuje da zifen castel ho aotrou.

N'em eus ket izom da lavaret, abaoue an dervez ma o devoa an tri breur great ho zonch davont d'ar vrezel santel, ho mam glac'haret ne vanke dervez ebet da vont da bidi, ha pennadou mad da chapel benniget Itron-Varia-a-Levenez. Eno e loske huanadou dirak Mam Doue, ha ne deue morse ac'hano ep santout al levenez a ro ar beden. He daelou a eane. Ma na veze ket laouen pa deue ac'hano, da viana e sante sentidigez oc'h bolontez

Doue, e veze creeat, hag e c'helle ep re a c'hlac'har, pourchas evit he bugale ar pez a ioa red dezho evit mont en hent.

Brema marteze e ve cavet calz a vamou ha n'o defe ket a galon avoalc'h evit ober eur pourchas evelse. Mes neuze pep mam a grede ne c'helle ket eur marc'hek, pa vije brezel, argila ep en em zizenori. Evelse ar vamma a roe he otre hag a brepare he unan pep tra evit he mipien, petra bennak ma voa kementse eur rann-galon evithi, dre ma c'houie e tistroe nebeut a dud ac'hano, ha ma voa danjer, ne ket epken da veza lazet, mes ar pez zo goasoc'h, da goeza e sclavach dindan enebourien an hano christen.

(Eur pennad all eur vech all.)

G. M.

Kanaouen da Sant Joseph.

A c'heller da gana var don : Ni ho salud stereden vor.

1

Theodor Bez den a speret
Daoust d'he galon beza namet
D'he ganfarted a lavare,
Taolit evez oc'h kement-se.

2

« Iliz Jesus hor mam santel
« Oc'h en anne a zo henvel
« Aleiz varni e pigosser
« Hag o skei morse n'hegweler.

3

Herodez goz, Arkelaüs
En em savaz enep Jesus,
Ar spount da goll ho c'hurunen
A dennaz varno kalz anken

4

Evel Bleizi en ho c'hounnar
E tiredaz kalz tud digar
Etro Bethleem da furcha
D'her c'hlask evit he vruzuna

5

Va Jesus piou ho tiouallo
D'oc'h krabanou an dud garo ?
Ema Joseph ho tad magher
O c'houriu oc'h ar bar amzer.

6

Joseph, piou c'hello lavaret
An druhuil oc'h euz gouzanvet
Oc'h espern nec'h ha melkoni
Da Jesus d'ar verc'hez Vari?

7

Salver ar bed oc'h euz salvet
Hag iliz Jesus teraouet,
Bennoz da Joseph, da Jesus
Ouzomp bezit trugarezus!

8

Iliz Jesus so pistighet
Gand kounnar vraz an droug speret
Plijet ganeoc'h ho tourn asten
Evit he enkrez diverren.

9

Joseph dioualler an Iliz
Diouallit atao hor c'henvroiz
Ma kerzimp oll huel hor pen
Var ho roudou er gwir lezen.

10

Kendalc'hit ar feiz en hon touez
C'hwezit ennomp ho karantez
Evit Jesus salver ar bed
Ha mari, he vam benighet.

11

Kassit, Joseph, Pell d'oc'h Bro vreiz
Kassit pell kement den difeiz
A glask hor c'hroaziou diskara
A glask hor c'halon kaillara.

12

Dreist oll, Joseph, d'hon tremenvan
En hor c'hichen diredit buan,
Hon ene paour da zighemer
D'he c'hass da Jesus hor salver.

J. Favé.

Al lèzvarn (Cour-d'Assises) a dle digeri e Kemper d'ar 5 a viz Ebrel.

Setu ama hanoiou ar jureed.

An aotronez.

1. Ian Vadezour François, euz a Vrest,
2. Eozen Romancer, euz a Guilligomarc'h.
3. Lois de la Rochekerandraon, euz a Zaoulas.
4. Ian Lois Camart, euz a Irvillac.
5. Theodor Canet, euz a Vrest.
6. Jul Edouard Martineau, euz a Gonkerne.
7. Adolf Callot Beranger, euz a Vrest.
8. Lois Palud euz a Sant-Vougay.
9. Ian Vadezour Le Batard, euz a Boullan.
10. Pascal Yvinec, euz a Blouvien.
11. Jul Mikeal Nicol, euz a Blougastel-Daoulas.
12. Per Bernard, euz a enez Eussa.
13. Sebastian Lois Cariou, euz a Guemeneven.
14. Ian Fransez Orvoen, euz a Voelan.
15. Paul Berube, euz a Sant-Thegonnec.
16. Guillou ar Bastard, euz ar Ponthou.
17. Joseph ar Jollec, euz a Lothey.
18. Hippolit Bezard, euz a Gemper.
19. Per Berrou, euz a Blougoulm.
20. Joseph Croissant, euz a caer.
21. Jakez Fransez Cain, euz a Vouesnac'h.
22. Laurans Mari Amoniat, euz a Vrest.
23. Emmanuel de Poulpiquet, euz a Blongerne.
24. Eozen ar Bris, euz a Guimerc'h.
25. Hippolit de Pascal, euz a Blomeur.
26. Emil Villers, euz a Vrest.
27. Ambroas Simon, euz a Vimaec'
28. Ian Vari Letty, euz a Sant-Vougay.
29. Lois Isidor Musellec, euz ar Faou.
30. Gourcuff, Lois Felix, euz an Trevoux.
31. Adolf du Chateau, euz a Blouneventer.

32. Gustav Mari Theodor Pilven, euz a Lesneven.
33. Eozen Marhic, euz a Irvillac.
34. Aristid Hamel, euz a Blouhinec.
35. Noel Tanneau, euz a Blobannalec.
36. Herri Durumain, euz a Gastel.

Evit delc'her leac'h ar re a vancfe.

An aotronez Ian Vari Carrer, Per Mari Cogneau, Jul Chabay, Eozen Mari ar Hars, ho fevar euz a Gemper.

An aotrou Fenoux, person Lannurvan, zo maro er siznnveziou-ma. — An aotrou Cotonea, bet person en enez Tudi, zo maro er sizun-ma.

An aotrou Seite, vikel e Lameur, zo hanvet person Lannurvan.

An aotrou Bars, vikel e Sant-Marc, zo hanvet vikel e Lanmeur.

An aotrou Troadec, nevez beleget, zo hanvet vikel e Sant-Marc.

An aotrou Linguinou, nevez beleget, zo hanvet vikel e Combrit.

An aotrou Cariou zo hanvet vikel e Treboul.

Aotrou arc'hescop Paris en deus discleriet e vije laket en douar ar c'henta mean evit sevel an ilis d'ar galon sacr a Jesus, var menez ar merzer, d'an 29 e viz Even, deis gouel sant Per. An oll eskibien a Frans a zo pedet d'en em gaout er solanite-ze.

En Naonet ez eus bet eurc'*honcours* evit ar c'hezeg euz a zepartamanchou ar penn dioc'h ar c'huz-heol euz ar Frans. Ervez an danevel a zo dirak va daoulagad, hag a verk da be seurt Departamant eo eat pep priz, e velan o deus kezeg ar Finister gounezet cals priziou. Ar c'hezek-ze avad n'emaint ket brema meur a hini anezho er Finister. Ganet pe savet int bet er Finister, mes prenet int bet gant marc'hadourien, ha brema emaint etre douarn ar vondianet vraz euz an Departamanchou all, a bren ar c'hezek-ze en esper gounit priziou gantho.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis Ebrel.

Goulen ma tougo frouez ar jubile a zo digor brema.

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou HERRY LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelet an tam labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e cariut caout ar pennadou-ze laket en eul levr evit ober mis Mari ganthan.

Al levr a vezo cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real ha daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede gueeh.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *20 Meurs.*		Pont-n'Abat. — *18 Meurs.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	22 lur, 00 c.	Guinis.....	23 lur, 75 c.
Segal.....	16 lur. 00 c.	Segal.....	16 lur, 88 c.
Eiz.....	18 lur, 00 c.	Eiz.....	16 lur, 26 c.
Ed-du.....	17 lur, 50 c.	Ed-du.....	20 lur, 00 c.
Kerc'h.....	21 lur, 00 c.	Kerc'h.....	20 lur, 76 c.
Avalou douar	5 lur, 50 c.	Avalou douar	5 lur. 00 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

DISSADORN 10 EBREL 1875. N° 532. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet.; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 10 Ebrel 1875.

Pa veler o tiblas, evit mont d'ar broiou estren da brezeg an aviel, an dud iaouank-ze o deus lavaret kenavezo d'ho c'herent, d'ho mignoned, da oll vadou ha da oll blifadurezou ar vuez-ma evit mont da gas ar c'helou mad d'an dud gouez, e risel da veza debret gantho, pe da viana da gaout en ho zouez eur maro scrijus, ne deus calon gristen ebet ha na ve tenereet.

Pa veler dreist oll Doue o tont da zibaba eur bugel euz euz renk dister, eur bugel ha ne zonje nemet da veza labourer douar, pe vartolod, pe pesketaer, pa deu Doue, a lavaran, da zibaba, da choaz eur bugel evelse, ha da lavaret dezhan evel a lavare d'he ebestel : list an dra-ze, ha me ho lacai, ne ket da baca pesked, mes da besketa tud, pa veler an dra-ze, ez euz peadra evit an oll da chom souezet.

Doue gouscoude a ra alies ar choas-ze. Gelver a ra eur bugel da vont d'ar missionou, ha ma n'en deus ket ar bugel-ze a speret avoalc'h, pe ma n'en deus ket a amzer avoalc'h evit deski ar pez zo red evit beza beleg, e vezo carget da ober catekiz, e vezo *abostolig*, e labouro na mui na meaz e guinien an tad a famill.

Setu ama unan a zo comzet anezhan e *Cannadik Calon Mari*. Eun tad a gompagnunez Jesus eo a goms : Edomp, emezhan, daou dad all ha me, o rei mission en eur barrez a Vreiz, tost d'ar mor. Caout a riz eno eur missioner bihan galvet ep mar gant Doue.

O veza eat goude lein var an aod da bourmen evit lavaret va brevier, e caviz eno eur vagik chomet er seac'h var an treas. Sevel a riz enhi evit diskuiza. Eur mousik bihan a ioa eno o testum an tamou keuneud a gave var dro. He c'helver a riz evit comz outhan. O velet he zrem digor ha dizroug, e liviris dezhan :

— Ne garfez ket beza pesketaer tud ?

— Petra eo an dra-ze, emezhan ?

— Beza missioner eveldon-me, pe mont d'ar broiou estren. Guelloc'h eo evit beza mous martolod.

— Oh ! ia, m'am bije bet peadra !

— Petra, sonjet e poa-ta e kementse ?

— Epad va buez (Ar bugel en deus 14 vloas.)

— Mad, red eo sonjal c'hoaz e kementse epad ar mission. Pemzek dervez ac'h eus c'hoas. Goulen ali da vam, hag e velimp.

Ar bugel, evit doare, en doa kemeret an dra-ze a zevri. Ne vanke da brezegen ebet euz ar mission. Me vele e claske tostaat ouzin ; comz ouzin avad ne gede ket.

Evel ne deue mui d'am c'haout, e voan nec'het. Da fin ar mission avad, eur vaouez vad ha christenez vad a deuas d'am c'haout, hag a lavarasdin:

— Petra, aotrou, ha guir eo ec'h alfe Joseph mont da visioner ? (Joseph eo hano he map.)

Ar potrik paour-ze, abaoue ma en deuz ho cavet du-ze er vak, n'eus ken hano ganthan nemet euz an dra-ze.

— Petra a fell deoc'h da lavaret, eme ve ?

— Joseph eo a fell dezhan mont ganeoc'h da veza abostolig, ha goudeze missioner.

— Petra, a liviris-me ? petra a fell dezhan ? an dra-ze a ve dies, rag er bloa-ma e tle mont var eul lestr evit gounit bara deoc'h, ha ne c'hellit ket tremen ep-d-han.

— Ah, va Doue, emezhi, deut eun nebeut er meaz euz an ilis.

Pa voan eat er meaz, en em daolas d'an daoulin dirazhon, en eur lavaret :

— Oh va Doue ! Cousto pe gousto ! me garfe caout dek bugæl evit ho rei oll da Zoue. Ha pa dlefen mervel gant an naoun, n'em bezo glac'har ebet, ô va Doue !

He c'honsoli a riz en eur lavaret dezhi : me esper e vezo ho map *abostolig* e Poatie. Divezatoc'h ma na c'hell ket beza beleg, e vezo da viana *breur*, hag e zai d'ar c'holoniou.

Ne c'helfen ket lavaret peger braz e voa laouenidigez hag anaoudegez vad ar vam gristen-zé.

Red e voa din va unan cuzet va daelou, rak redeg a reant, o velet eur vam ker calonek.

Ar mous bihan a zo deut da Boatie. N'on euz abostolig ebet skueriusoc'h egethan. Ar vam a scrif avechou liziri d'he map, liziri dudius.

« Esperout a ran, emezhi, gant sicour Doue, e vezin ato eürus da rei dit an hano a vap. Ar pez a ra plijadur din eo mac'h anavezez e voa dlet da bunisa pa rean. Va map ker, va c'halon a ranne pa ranken da c'hourdrouz ha da bunisa, mes me garje e vijes bet difaot.

« Chom ato humbl, ne vezi morse eürus anez, plijadur a ra din guelet ec'h eus muioc'h a zoursi eus da ene eget eus da gorf. Me garfe e chomfez ato er santimanchou-ze, e pefe ato respet evit da superiored, hag ato madelez evit da genseurt.

« Erfin, va map ker, evidonme n'em eus mui ken plijadur nemet en iliz o pidi evidout. »

Setu aze, a dra sur, santimanchou eur vam gristen, ha ma na n'ho c'haver ket stang, da viana ho c'haver c'hoaz etouez hor bretoned. G. M.

AN OBEROU A DRUGAREZ.

I.

Rei da zibri d'ar re o deuz naoun.

(200 vloaz goude donedigez hor Zalver).

Deodat oa ar iaouanka euz ar seiz avieler carget da ingala aluzennou ar gristenien etre an dud paour a Rom. *Deodat* ne oa ket c'hoaz ouspenn daou vloaz var-n'ugent, ha biscoaz braoc'h tal n'en devoa servichet da vellezour da gaëroc'h ene. He liou flamm, he vouez flour hag ar zellou dous euz he zaoulagad a c'houneze calonou an oll ; hag he vleo hir ha melen, o coueza var he zaë venn, a rea dezhan beza ken henvel oc'h eun eal ma oue kemeret evit scouer gant eur peinturer kristen, he hano *Tullius*, evit ober diouthan patrom pe imach sant Raphaël.

Eun dra aviuz evit an env oa guelet an den iaouanksé o vont dre ruiou kear, ar mousc'hoarz var he vuzellou hag he zaoulagad o sellet ouz an douar ; eun nebeut servicherien hag a c'halve he *vreudeur* a veze oc'h ober coumpagnunez dezhan. Ar c'harter a Rom m'oa carget anezhan, oa ar reuzeudica euz a oll garteriou kear ; dont a reas eb dale da veza an eürussa. Rac gant ar bara a vag ar c'horf, Deodat a gasse e pep leac'h ar c'homzou a garantez a laka ar peoc'h er speret, hag ar joa ebarz er galoun.

A villerou e kountet an dud reuzeudic a vage bemdez gant bara ar c'horf ; mes aliez e cuze ive, dindan he zaë venn hag e kichenic poul he galoun, eur bara all a veze bet consacret gant ar Pab e ti eur c'hristen bennac, hag a veze casset goude an offeren d'an oll vreudeur a veze bet dalc'het er géar gant eur boan pe eur c'hleuvet bennac. Ar bara-ze n'e ket mui bara oa, mes corf hor Zalver Jesus. O dudiussa communionou a reat en amzer-ze !

Deodat ne ancounac'hea ket ar baïanet paour ; ho zicour a rea ive, ha goudeze ec'h azeze en ho c'hichen hag e comze dezho a Zoue. Evelse e vage an eneou o doa naoun euz ar Virionez, hag an eneou kercoulz hag ar c'horfou a c'helle lavaret, pa veze bet *Deodat* oc'h ober he dro : « *Deodat* a zo bet oc'h hor guelet ; brema n'or beuz mui a naoun. »

Eun devez, *Deodat* a ieas da velet an esclavourien kristen en doa an impalaër ; eur mared a ioa anezho. Ho assambli a c'hellas en eur gambr vraz, ha rei a reas arc'hant dezho a berz ho breudeur evit ho zicour da brena ho liberté, pe da vihana evit rei dezho ar c'halloud da zoussaat eun tammic ar rusder euz ho stat. Setu ama petra lavaras dezho en eur ingala he aluzennon : « Va « breudeur ker e Jesus-Krist, gouzout a rit emaer adar-« re o pourchass ober brezel d'ar gristenien ; credi a « ran n'am gueloc'h mui ha setu perac oun deuet da « gimmiada diouzoc'h. »

An oll esclavourien kristen a zirollas da vouela, hag a deuas da boket da vord Saë an den iaouank. Mes kerkent an or a zigoras, hag e oue guelet an impalaër he unan o tont er gambr, eun esclavour kristen oc'h ober coumpagnunez dezhan. An treïtour-zé oa an hini a c'halve *Deodat* he vrassa mignoun, an hini m'en devoa great mui vad dezhan.

An oll esclavourien kristen a dec'has kuit ; ne jomas eno nemet an avieler santel. Hema, he zaoulagad savet etrezec an env hag he zivreac'h astennet, a lavare a vouez huel : « ne adoran nemet eun Done a zo en env, « hag em euz mall da velet. O va Zalver Jesus, evel « ma'm euz maget ho peorien var an douar, magit bré-« ma va ene gant ho cloar er baradoz. »

Croget e oue ennhan neuze ; astenn a reas d'ar bourreo he c'houzougic a ioa guenn evel an olifant, ha gant eun taol sabren ebken ar bourreo a zistagas he benn dioc'h he gorf. Mes ar maro ne c'hellas ket lamet ar mousc'hoarz divar he vuzellou. Mil eal euz an env a ziskennas en he gichen, hag a spountas ar vourrevien gant an trouz a rea ho diouaskel. Coulsgoude, ar pez ho spountas c'hoaz muioc'h a oue eur vouez crenv a lakeas ar palez oll da dregarni, hag ar vouez-se a lavare : « deuz, emezhi ; rac me'm euz bet naoun, ha te as peuz « roet dinn da zibri ; deuz eta, crouadur benniget gant « va zad, deuz da gemeret perz e gloar hag e joaüsdet ar « baradoz ! »

II

Rei da eva d'ar re o deuz sec'het.

(Etre 300 ha 380 vloaz goude donedigez hor Zalver).

An impalaër Diocletian en deuz c'hoanteat guelet eun dra gaër : roet en deuz urs da staga ouz ar groaz en he he jardinou tri ugent kristen en eur renkennad. En ho zouez ez euz eskibien, belejen, ha tud fidel a bep oad ; bez'ez euz hiniennou hag a zo c'hoaz iaouankic flamm, bugale c'hoaz coulz lavaret, ha bez'ez euz ive tud coz, crommet dindan ar beac'h euz ar bloaveziou : evit ar re-ma n'oa ket calz a ezom da veza bet hastet ho heur diveza ; rag eb dale e vije bet deuet er memes tra.

An tri ugent kristen a zo eta stag ouz ar groaz ; hogen, clemmaden ebet ne deu euz ho ginou. Coulsgoude, setu ar c'hossa euz an eskibien o sevel he vouez : henvel eo, a istribill oc'h he groaz, ouz eur roue var he dron, pe ouz eur c'habiten a vrezel hag en deuz gounezet eur victor vraz bennac. Setu hen eta o sevel he vouez hag oc'h en em lakaat da gana. Mes petra gano ? Cana a raï cantic an tri den iaouank e fournez Babilon hag an oll gristenien all a ziscano outhan. O braoa muzic, o dudiussa canaouen !

Evelato ar verzerien a deu da veza dare gant ar zec'het ; ar zec'het eo a ra muia poan dezho, hag ar boan-ze a zantont eo ar pez a ra ive brassa joa ho bourrevien. Ho zeod a zo eat seac'h-corn, an tan a zo en ho muzellou.

« Sec'het am euz, » a leveront oll ive, evel a lavaras Jesus var ar C'halvar. Ker buan e velont eun introun a Rom, he hano *Marcella*, oc'h en em ziscouez dirazho gant he diou verc'h iaouank ; ar re-ma n'o doa ket a zoare da gaout aoun evit guelet ar poaniou a c'houzanve ar verzerien. Er c'hountrol eo, muioc'h a zoare o devoa da gaout avi outho.

Oc'h heul an introun hag he merc'hed ez oa esclavourien hag a zouge podou leun a zour-vel. Hogen, ar c'hroaziou n'oant ket savet huel dioc'h an douar ; *Marcella* hag he diou verc'h n'o devoue ket a boan eta o cass ar podou dour-vel betec muzellou ar gristenien a ioa stag outho. Reï a rejont da eva, da genta d'an eskibien, goudeze d'ar veleien ha d'ar re goz, hag erfin d'ar re all betec an diveza. Evelse e c'hellas ar verzerien terri ho zec'het.

Neuze an tri ugent kristen n'o devoue nemet eur vouez evit trugarekaat an teir gristenez carantezuz o devoa bet truez outho hag o devoa digasset dezho da eva. Ar vourrevien a jome mantret, hag a leze an introun hag he merc'hed da vont ha da zont evel ma carient. Mes an impalaër a oue crissoc'h hag a roas urs da gass an teir maouez d'al leac'h ma tlient beza merzeriet d'ho zro. Mont a rejont anezho ho unan, pe, evit lavaret guell, redet a rejont di gant joa. Neuze e oue clevet eur vouez o lavaret : « deuit, merc'hed benniget gant va « Zad. Me'm euz bet sec'het, ha c'houi o peuz roet dinn « da eva ; deuit eta da gemeret perz er c'hloar hag en « eürusdet a bado da viken e rouantelez an env ! »

III

Guiska ar re noaz.

(Etre 1500 ha 1600 vloaz goude donedigez hor Zalver.)

Al lestr a jomas a za, ha daou zen a lammas en eur vag evit mont d'an douar. Unan anezho a ioa guisket evel eur zoudard, hag a zouge eur c'hitoun pe eun drapo en he zorn ; egile, guisket e du, a zouge eur groaz coat, hag hi braz. Pignat a rejont ho daou var beg eun dorgen a ioa azioc'h ar mor ; ho daoulagad a ioa troet varzu an env, hag ho eneou varzu Doue.

Pa vouent erruet var beg an dorgen, ar belec a blantas gant solanite he groaz vraz en douar, en eur lavaret : « en hano Jesus-Krist ! » Ar zoudard a blantas ive he c'hitoun e kichen en eur lavaret : « en hano ar Frans! »

Hogen, edont eno en eun enezen ha n'oa ket c'hoaz anavezet bete neuze. « Pe hano a roimp dezhi ? » eme « ar zoudard. « Hano eur zant braz hag eur zoudard ca-« lounec a Frans, » eme ar belec ; « galvet e vezo enez sant Lois. » Neuze ar zoudard a dennas he gleze en eur frapp, hag her savas en eur lavaret : « malheur d'an « nep a glask fe lamet an douar-ma euz a dre daouarn ar Frans hag an Ilis ! »

« Coulsgoude, eme ar belec, an dra-ma n'e ket « aoualc'h ; red e ve ive badezi an dud-z-hont. — « Peseurt tud, eme ar zoudard ? — Ne velit ket, « ahont pell, tud o tansal en noaz var al letoun, en dro « da eur paour-keaz reuzeudic o deuz sonch, me zo « sur, da lakaat d'ar maro ? Mar em c'harit, deuit « ganen d'ho c'haout ; varc'hoaz e tougint saë venn « ar vadiziant. »

Mont a rejont o daou varzu an dud gouez-se a iude evel bleizi en dro da eun den o doa great prizounier er vrezel. « Va breudeur, eme ar belec o comz outho « en ho langach, ra zrido ho calounou gant ar joa ; « dont a ran da zigass deoc'h eur c'helou eürus. Gouezit « n'ez euz nemet eun Doue, crouer an env hag an « douar. An Doue-ze, oc'h hor guelet carget a bec'he-« jou, en deuz kemeret furm eun den evel c'houi ha « me, hag en deuz hor c'haret betec mervel evidomp, « ha mervel dre ar c'hrissa maro a c'houffet da zonjal. « Evit merk euz hon anaoudegez vad en he genver, « ne c'houlen diganeomp nemet eun nebeut carantez. « Daoust ha n'o peuz ket a c'hoant d'he garet goude « m'en deuz ho caret kement da genta ? Daoust ha n'o « peuz ket a c'hoant da veza eürus ganthan, goude ho « maro, er baradoz en deuz pourchasset evidoc'h ? »

— « Eo, eo, me am euz c'hoant, » eme eur plac'h iaouank a bemzec vloaz ; ha setu houma da dostaat ouz ar belec, ha d'en em strinka d'an daoulin dirazhan, an daelou en he daoulagad, epad ma chome ar re all da zellet outhi eb lavaret ger.

« Ia, emezhi, me'm euz c'hoant da garet da Zoue-te, « he garet a ran dija ; ha te, me a gar ac'hanoud ive, « saë zu. » Neuze e poke da vord soudanen ar missioner. « Ne gomprenan ket mad, emezhi c'hoaz, ar pez « e peuz lavaret aze bremaïc ; mes gouzout a ran int « traou caër, ha c'hoant em euz da zeski credi ar pez « a gredes da unan. »

« — Me'm euz ive, saë zu, » eme mam ar plac'h iaouank.

« — Ha ni ive, » a respountas mil mouez all.

Hag antronoz mil den gonez a oue guisket dezho saëou guenn, ha goalc'het ho ene dre an dour sacr euz ar vadiziant. Ar genta a oue badezet, a oue ar plac'h iaouank e devoa lakeat ar re all da gemeret scouer diouthi. Epad m'edo c'hoaz dour ar vadiziant o redet var he zal, e lavaras : « m'en em gonzacr deoc'h, o va Jesus ! » Hag e guirionez heul a reas ar missioner, ha mervel a reas en eur zougen saë santes Theresa, he mam hag hi ha teir euz he c'hoarezet.

An Tad a zistroas meur a veich d'an enezen-ze, el leac'h ma oue eb dale meur a velec, eun ilis ha tiez-scol: eno eo e falvezas dezban mervel. Ha pa deuas ar maro dezhan d'an oad a bevar ugent vloaz, pa laoskas he huanad diveza etouez ar baianet-se en devoa cavet en noaz hag en devoa guisket e diou feson, e oue clevet eur vouez o lavaret : « me a ioa en noaz, ha c'houi o « peuz va guisket ; deuit, den benniget gant va zad, « deuit da gemeret perz er rouantelez a zo pourchasset « evidoc'h abaoue m'eo crouet ar bed-ma. »

MORVAN, Chalouni.

Ar pardoniou hirio ha guechal.

(Guechal.)

Bremaïk gant an nevez amzer a bleuniou mis maë e tigoro eun niver bras a bardoniou. Kaout a ran eta a-bropos lavaret hirio eur ger bennak da lennerien *Feiz ha Breiz* divar ar pardoniou, a lakaad hen eur gichenn pardouiou hon tud koz hag hon re-ni.

Nequet dezho e vo ar muia talvoudek ar pennad kauzeaden-man. Rak, lennerien *Feiz ha Breiz*, evel m'hen lavare n'eus ket pell eun den a skiant hen hor bro, a zo evel ar greun mad etoues al lostennachou.

Ni zo, a levereur, hen amzer ar sklerijen, hen amzer an arok bemdez. Guelomp-ta pegement omp eat hen arok var ar poent-man, pegement omp mui sklerijennet evit hon tud koz.

Ar re-man, pa glevent d'an abardaez, kleier eur barrez benak o sôn digor eur pardon, a zante o c'halon ho tridal gant plijadur. Pebez prez da vont d'ar pardon ! da vont da c'houlen pardon, d'enem erbedi ous sent koz Breiz Izel !

Ar goanv zo bet hir a kaled, hag er goanv nebeut a bardoniou. An ilis, mam ken soursius evit e bugale, a oar ar poent eus a bep tra.

Gedal a ra kaërder an anv gant e oll fleur hag e heol splan evit henori ar sent patrouned a dispaka o relejou. Izom ho deus brema hon tadou, goude ar goanv kris, da vouela ho fec'hejou, da c'houlen benediction Doue dre ar zent var ho famillou, a var ho labouriou ; a setu int thi laouen bras hen hent : eur pardon zo evit-tho eun devez a joa celestiel, eur sourçen a c'hrasou, eun disheolien a freskadurez hen dezert eus ar bed man, mar dint a bell, guelit anezho o tont a vanden, leis ar c'har d'ar pardon, n'int ket gwisket kaër : eun habit lian gwen pe vezer c'hros, eur rokeden fresk, eur botou koad marteze. Mez ne deont ket, evel a lavarer hirio, d'ar pardon, mont a reont da bardona, a Doue, (er gouzout a reont), ne zello ket pe c'hros pe fin e vo bo habit : nemet e vo didach a diboulout hini o c'halon.

Prez zo varnoc'h, goazet, a lavarfac'h ? ia, emezho, c'hoant hor beuz ive da dapout eur banne dour benniget, hag an trede sôn zo dija bet : a d'an inkaneruz adarre.

Mar dint a dost, eus ar barrez, pe goz pe iaouank, ne vint ket divezatoc'h. An tad koz, goude e zijuni, a c'houlen e chupen, e japeled, e vaz, a cetu hen d'ar piltrotik dre ar gweuojennou, daou wennek zo hen e c'hodell ; unan a vo d'an anaon paour, eguile dar zant patron. — Amzer zo, tad koz, perak redet ? — Kit ato, emezhan, pa vin skuis me eano ; va japeled so ganen. — Ia, bretoned, pegement a bateriou a zo bet skuillet dre an henchou gant hon tadou koz, gant an dud anciennze hanvet hirio, avichou gant dismegans, tudigou ar c'his koz !

Ma ren c'hoas ar feiz hen hor bro, etouez ho bugale, marteze o fedennou eo ar penn kaus a gement-se. — Erruet hen ilis, evel kals auezho n'ouzont ket lenn, e tispakont eus traon ho godell eur chapeled uzet gant ho biziet devot. Oll e kanint a greis kalon hag a bouez penn, ma n'ouzont ato var be seurt tôn, (gloar da Zoue hag ho c'hreden). Guelit d'ar sarmoûn, an oll daoulagad o para var ar prezeger. Ploummet e vezo ger evit ger, a saouret ar rest eus an deis ; rak emberr, e kichen an oalet, e renkor renta compt anezhi d'ar re all, chomet da zioualI ar ger.

Nequet eston na vije ar seurt tud-se kre var an deskadurez kristen ! eur sarmoun silaouet, d'ar poent-se, a ioa anter-desket ; hag hirio c'hoas e kaver unan bennak anezho karget ho fenn a sarmoniou, evel o daouarn a œuvrou mad.

Eun dudi e oa guelet o fostur hen ilizou, heno e voant kement a spered hag a gorf, d'an amzer-se, ma ne oa izom gardien ebet evit miret ous laeronsiou er mechou, e oa c'hoas nebeutoc'h necesser eun dalc'her urs hen ilizou. Pep hini en'em zante dirak Doue ; avoalc'h e oa kement-se.

Mez pe seurt plijadur a gavet neuze er pardoniou, a leverot ? Oll e roent d'an ene, netra evit ar c'horf ! Gortozit : eleac'h ma eman peoc'h Doue, ar blijadur ne vank ket, soken plijadur honest ar c'horf.

Echu an offeren bred pep famill a gaff e c'herent. Tôl hir ar poteis so bras avoallac'h evit-ho oll. Ar chist eus ar verges a ro laouennedigez eb ober drouk ebet : sevel a ra kauze birvidik var frouez an douar, var mare an eost a meur a sujet all divlas evit or iaouankizou.

Ar re n'o deus ket er barrez a gerent, ne deint ket d'an hostaleuri ken nebeut, iac'hussoc'h e kavint leina var ar c'hlazen dindan deliou glas an derven. Heno ar paour a gaff e lod evel guechal e prejou ar gristenien

geuta hanvet (Agapes) ne renko ket goulen ; avoallac'h e vo dezan tostaad evit beza pedet. Hogen, pea a reio e lein en eur gana eur c'hantik pe eur verz benak skignet er vro. Goude lein e savo marvad dans etre ar iaouankis, dirak daoulagad o c'herent.

D'an trede sôn e kavet adarre leun an ilis a goullo ar blassen tro var dro, d'ar brocession den ne vanke, pea a reat hen avans, an henor da zougen ar relegou a douget e vezent, m'hen assur deoc'h, gant eur gwir devotion. Nétra kaeroc'h, evit guelet pevar den nerzus a venerabl, gant ar bragou bras hag ho bleo hir a gwen koezet var ho diouskoas, ho c'hober tro ar vilar gant imach kersànton sant Paul pe sant Kaonrintin ! Oh ! amzer dremenet, lez ganemp diana eur skeuden eus da santelez ! Amzer gaër Breiz Izel, diana chom var hor spered, ma ne helles ken distrei ben hon touez, a var hor c'halon.

Goude ar Gousperou, o flijadur a oa mont da visita al leac'hiou a zevotion tro var dro, evel feunteun ar zant patron pe e chapelik. An noz a deu ; poent kuitaad, mez ne bellaïnt ket, ep lavaret dre hcur beden diveza kenavo d'an ilis. Abenn kus-heol, serr ar pardon evitho, oll e vint rentet er ger adarre. Ne glevot ket dre an henchou eur c'houblad dishonest epken ; netra kan, nemet hini al lapousset. An heol a guz var ar c'hoajou, ar c'hirri ne drouzont ken var an hent bras, al labous a bleg e benn dindan e askell, echu an devez, echu ar pardon.

J. M. G.

Ar pardoniou hirio er vech kenta.

Marc'heien Eppe.

II

Ar groazourien iaouang a voue kemennet dezho, gant ar c'hont a Champagn pe zeis mont en hent ha pe seurt hent da gemeret, evit mont da greski bandennou all a vrezelourien a dlie bale troad oc'h troad gantho.

D'an deis merket dezho, an tri den iaouank, gant ho daouzek servicher, a zavas var varc'h da zaoheol, goude beza daoulinet eur vech c'hoaz evit goulen bennoz ho zad coz hag hini ho mam. An daelou a ioa e daoulagad an oll ; nieun avad ne glaske ho delc'her. An drompil a skiltraz, hag ar vandennik croazourien a ieaz en hent.

Ne c'hellomp ket heuilla hon tri den iaouank, na merca kement a zigouezas gantho er veach hir-ze euz a Frans d'an Asi. Ar gresianed, a dlie renta sicour dezho hag ho hentcha ; eleac'h ze e voue red meur a vech brezelecat outho, hag en em zelc'her ato var evez a eneb an drubarded-ze. An impalaer, digouezet araog ar c'hallaouet, a voue tromplet gantho, ha renet varzu eun arme vraz a Sarrazinet. Tost e voue dezhan coll eno he arme. Trec'hi a reas gouscoude ar sarrazined ; n'her greas ket avad ep coll calz euz he dud. O veza goudeze eat d'en em voalc'hi en eur ster a zo ien braz an dour enhi, e clanvaz hag e varvas. Mantret e voue calon he zoudardet gant ar c'holl-ze, ha ne voue nemet eul lodennig euz eun arme ker braz hag a c'hellas dont d'en em lacat etouez ar c'hallaouet.

Ar roue a Frans Lois VII en devoue da stourm meur a vech var he hent, ha n'en em dennas nemet dre m'en devoa tud calonek dispar oc'h he heul. En unan euz ar stourmajou-ze en em gavas dispartiet dioc'h he re. Sevel a reas var eur roc'h, hag ac'hano, gant he gleze, en em zifen naz he unan a enep eun arme turket grounnet en dro dezhan, ken na deuaz be vrezelourien da denna ar seizis divarnhan. Bemdez e veze taget evelse gant an dud divadez a anaie mad ar vro, hag a deue da daga ar groazourien pa zonjent nebeuta ; bemdez e veze eur stourmat bennak da zouten.

En oll stournajou-ze, an tri dijentil a Eppe o doa diskuezet eur gourarh dreist. An taoliou caer o devoa great a reas d'ar roue ober marc'heien anezho var dachen ar brezel ; hag a dra sur Lois VII aouie piou e voa ar botred vad. Ar sarrazined ho guele ato ho zri en eur gichen, hag a ioa deut d'ho anaout. Gouzont a reant ne voa ket brao tostaat outho, ha goude zoken ma veze torret ho goafou, e falc'hent tud a steiou gant ho c'hlezeier hir. Ar sarrazined a golle cals tud er stourmajou-ze mes dont a rea re all en zo leac'h. Ar grouazourien ne resevent ket a zicour, ha doetus ne vijent ket eat bete penn ho beach panefe ma teuaz erfin ar prins a Antioch a ziarben dezho gant eun arme a dud dibap.

Poent oa. Ar pez a chome euz a arme ar gristenien, ker skeduz o tiblas, a ioa dinerzet gant ar stourmajou o doa bet da zouten hag aliez dre an diouer a bep tra. Eun nebeut marc'heien epken o doa c'hoaz ho oll nerz hag ho oll gourach, hag ar re-ma eo o doa saveteet ar re all. Etouez ar rema ed o ato an tri varc'hek iaouank a Eppe. Gouscoude e voant ive skuiz, hag e cafjont gras gallout eana eun nebeut e Antioch.

Mes hon tri den iaouank ne garient ket chom pell da eana. Kenta banden a ieas da gaout ar roue e plenennou ar Palestin, ez ejont gantho. Digemeret e vouent gant henor evel ma veritent, rag an oll a eur vouez a lavare e voant euz ar re o doa saveteet an arme.

An tri varc'heg a Eppe o devoa ho zri armou henvel hag a vrezelekea ato en eur gichen ho zri, savet var ho c'hezek braz houarnet tro var dro. Ar sarrazined o doa roet ar brud dezho a enebourien dispar. Ar soudan he unan a voue test meur a vech euz an distruch a reant etouez he zoudardet. Lavaret a reas d'he gabitened e voa red en em zizober anezho e gis pe c'hiz, hag e promete eur recompans caer d'an hini ho digache dezhan e beo.

Ar c'hoant da c'houmit ar recompans-ze a roas calon d'ar re grea a douez an durked. Bep stourm a veze, en em zestument en dro d'an tri varc'hek iaouank, mes ho buez a goustas da galz aneho, rag an tri varc'hek, gant ho goafou hag ho c'hlezeier hir, a deue bep tro abenn anezho.

O velet ne c'hellent ketho zrec'hi dre nerz, e rejont ho zonch da implija finesse hatrubarderez. Ar re vella

anezho a ieaz a ziarben d'an tri varc'heg iaouank, mes araog ma voant deut beteg enho, en em lesjont da goeza d'an douar evel pa vijent bet tizet ha scoet a varo. An tri breur, evel ma voant boaz, a iea ato var araok. pa voant digouezet e kichen ar c'horfou a gredent beza maro, ar re-ma a zavaz, a zanclaz ho zabrinier e cof ar c'hezeg, hag al loened paour a goezaz o tiscar ive an tri marc'hek. Gouscoude ar iaouanca euz an tri breur, a ioa e creiz etre an daou all, c'hellas coeza var he dreid, hag a zalc'has penn d'ar sarrazined ken n'o doa gallet an daou all sevel ive.

Eno e voue neuze eur stourmad scrijus. An tri breur en em zifenne oc'h an oll sarrazined, ha kement a laschont aneho, ma voue ep dale eur c'hleuz a gorfou maro etre ho enebourien hag hi. Gouscoude tri den ne c'hellent ket delc'her pell amzer oc'h eun arme. Stourm a rejont keit ha ma padaz ho nerz, mes enfin ho nerz a vancaz, hag e coesjont semplet e doug ar c'horfou maro. Eno e c'heljont cregi en tri breur, hag ho c'has d'ho c'hamp evit caout digant ar Soudan, (mestr bras pe roue ar sarrazined), ar recompans prometet mar bijent digaset dezhan e beo.

Caset e vouent da deltou ar soudan pe ar sultan, hag eno eur vanden sclavet ho liamas gant chadennou teo ha pounner, ep lamet digantho ho armou a ioa pleget ha pigoset oll. Ho gouliou ne voant ket don, ha dre ar skuisder kentoc'h eget dre ar c'holl euz ho goad eo e voant coezet semplet. Astennet e voent var an douar noas, clouedennou blansonet epken dindanho. Ho anaoudegez a deuas dezho ep dale. Ne voent ket pell an eil o sellet oc'h egile, na veljont pebez darvout scrijus a ioa digouezet gantho.

Neuze ar mab hena, o sevel en en he za, e kement ha ma leze he chadennou anezhan da ober, a lavaras : « Va breudeur, Doue ne ket falvezet dezhan e varfchemp var an dachen vrezel evel ma varf soudarded. Dalc'het en deuz evidomp eur maro presiusoc'h dirag he zaoulagad, maro ar verzerinti. En em ziskuezomp din euz ar c'hras-ze ; marvomp gant courach evit henori an hano christen on eus resevet en hor badiziant! » — Evelse bezet great, eme an daou vreur.

Eun nebeut goude, pa voa echu trouz ar stourmad, e vouent caset dirag ar sultan. Goude beza sellet eun nebeut outho ep lavaret ger, e voa marteze troet da gaout truez outho; o velet pe ger stard oant en ho lezen ha pe gen dizaoun dirazhan, e comzaz outho e iez arab. An groazourien a reng huel a entente hag a gomze calz anezho ar iez-ze.

« En aner, emezhan, oc'h en em fiziet en ho nerz hag en ho courach ; Allah an oll galloudeg en deuz ho laket da goeza etre va daouarn. Gouscoude mar kirit, ar pez a gemerit evit eur goaleur a deui da veza eun heur vad evidoc'h. Troit kein d'ho relijion ha kemerit relijion hor profet bras-ni, hag o pezo ama pep gloar bamuioc'h eget o pije bet morse en ho pro. »

Ar iaouanca euz an tri breur eo a respontas :

« Prins gallouduz, emezhan, ni on eus prometet da zoue beva ha mervel en hor feiz santel ; netra ne c'hell ober deomp en em zistaga diouthi, nag an aoun rag an tourmanchou, nag ar guel euz an henoriou hag ar blijadurezou a ginnigit deomp evit nac'h hon Doue. Peo guir e falvezet da zoue e couesjemp etre ho taouarn, kemerit hor buez; he rei e raimp a galon vad evit hor c'hreden; ne glaskit ket avad ober deomp cheuch lezen. »

Ar sultan, eat droug enhan, a iea d'ho c'hondaoni d'ar maro. Sonjal a reas goucoude marteze ar pez a rea dezho comz evelse eo ne vouient ket c'hoas petra eo beza sclavet. Gourc'hemen a reas-ta ma vije laket dezho c'hoaz an anter muioc'h a chadennou, ha ma vijent taolet en eun toul tenval evit m'o divije amzer da zonjal eno.

G. M.

Al lesvam.

IV

Ne ouzoc'h ket, a lavare Herman, ar potrik clauv, d'he vam. Laouig ha Lizig a zo eüruz avad, p'eo guir e teu au itron venn da entent outho, da ober cher dezho... C'hui a gar ac'hanome, ne garit ket ac'hanon avad evel ma car an itron venn ar re-ze.

— Va Doue, a lavaras neuze Helena, ha va bugale a iafe ganthi ?

Epad an deiz e voue trist bras. Goasa a voue, an daou botr all a goezas clanv ive. Arneu a ioa en dervez-ze. Da bardaez pa lavaras Helena da Laouig ha da Lizik mont da glask bleuniou da Herman, hema a lavaras.

— Nan, nan, arneu zo, n'em eus ket izom a vleuniou hirio. Livirit da Laouig ha da Lizig, hag ive d'am daou vreur all, dont da c'hoari ganhen.

Ar vugale ne c'houlennent ket guell. Herman a gavaz an dro da lavaret da Laouig ha da Lizik:

— Lavarit d'an itron venn caret ac'hanon-me ive.

An daou vugel ne lavarjont ger.

— Me'm eus great poan deoc'h meur a vech, a lavaraz Herman ; me c'houlen pardon.

Laouig a bocas d'he lesvreur.

Goude coan, Helena a zerras mad an oll dorojou ; hag a ieas neuze da velet he bugale : Goal glanv oant ho daou. Herman ive a ioa goazoc'h, gouscoude e chome dihun o c'hortoz an itron venn.

Dont a reaz, hag he guelaz en he za e kichen he vele.

— Oh ! casit ac'hanon ganeoc'h ! eme ar c'hlanvour bihan.

An itron venn ne lavaras ger, mes dioc'h ar c'houbari anezhi e devoa an ear da lavaret.

— Ne rin ket c'hoas !

Herman a zavaz, a astennaz he zivrec'h varzu an itron venn. Houma ne dosteaz ket ; eur c'hoezaden avad a reaz, hag ar potrik clanv a gavas gras caout ar c'hoezaden-ze ; neuze e coezaz adarre var he benvele.

Antronoz he zaou vreur a ioa goal glanv. Galvet e voue ar medisin. Hema a hejaz he benn ; n'en devoa nemeur a esper d'ho zavetei.

— Eur burzud a ve red, emezhan, evit parea ar rema ! Eur burzud ! hag Helena ne devoa ket a feiz ! En noz varlerc'h, Herman o velet an itron venn, a c'houlennas:

— Mervel a rin ep dale ?

An itron venn a zoublaz he fenn.

— Guelet a rin ac'hanoc'h pa vezin maro?

An itron venn a reaz eur musc'hoars.

Helena a ioa eno, hag a c'houlennaz oc'h he map.

— Oc'h piou e comzes-te?

— Oc'h an itron venn ; n'he guelit ket? Lavaret e deus din e varf jen souden !

— Ha perag e varfez?

— Me gaf din e c'houzoù ; c'hui a garie ac'hanomp-ni va hreudeur ha me, mes casoni o poa oc'h Laouig hag oc'h Lizig, ha neuze e lakeac'h ac'hanomp-ni da gasaat anezho ive. Neuze Doue, a fell dezhan en em garfet, a deu da gerc'hat ac'hanomp-ni evit punisa ac'hanoc'h-hu.

— Siouas, a lavaraz Helena, me epken a zo cablus ; me epken eo am eus laket ar gasoni-ze en ho calon....

— Oh, a lavaraz Herman, me a gar Laouik brema....

— Me eo am eus great an droug, hag a dle he repari eme al lesvam ; mont a ran da gemeret soursi euz ar vugale-ze ha d'ho c'haret evel m'eo dlet.

An nosvez-ze, pa voa eat ar vugale da gousket, ez eas da gerc'hat ho dillad, d'ho goalc'hi, d'ho dresa, ha d'ho c'hempen evel m'oa dlet.

Da antronoz, Herman a velaz an itron venn. Houma pa e devoa guelet dillad ar vugale goalc'het ha kempennet e doare, a deuas da gichen guele ar c'hlanvour bihan, hag a chomaz eno bete goulou deiz.

Pa deuaz he vam d'he velet antronoz vintin.

— Va mam, va mam, emezhan, m'em eus c'hoant euz a eun dra !

— Petra-ta, va map ker ?

— Cas ac'hanon da gao an imach burzudus.

— Mad, me gaso ac'hanout, pa giri.

— Va mam, a lavare Herman, guelet em euz anezhi adarre ; me laca brema em c'haro.

— Piou ac'h eus guelet ?

— An itron venn.

Helena a gemeraz he mab etre he divrec'h, hag a ieas ganthan varzu ar c'hao.

— Va mam, a lavaraz Herman, lavarit da Laonig ha da Lizik dont ive.

An daou vinor a ieas varlerc'h ho lesvreur. Herman pa vone digouezet, en em lakeas da stracal he zaouarn, en eur lavaret ;

— Houma eo an itron venn am eus guelet du-ma er gambr n'oun ket pet guech ! Houma eo an itron venn a deue da gempen Laouig ha Lizik ! Herman a varvas var gement-se. He vam a vije coezet d'an douar, pa nefe ma zoa a dre he c'hein unan bennag evit he zouten.

Liza eo a ioa en em gavet eno, hag he dalc'haz en he za.

Abaoue al lesvam a zo deut da veza eur guir vam evit he les vugale. Ober a ra dezho evel d'he bugale he unan, ha Doue, evit he recompansi, en deus lezet gan-thi he daou vab all.

Enez Molenez.

Er penn d'ar c'hus heol euz a Vreiz, etre Eussa hag an douar braz, ez euz eun enezen hanvet Molenez, hag a zo ep mar eur pennad euz ar choser a iea guech all euz an douar beteg enez Eussa. Molenez a zo eur scrij tostaat outhi. Pa vez zoken sioul ar mor, eo danjeruz eno, rak dour red a zo, ha neuze e meur a leac'h e tro an dour evel en eun etennouer hag e ra eun islonk. Be-z'ez euz eno renkennadou kerrek dindan an dour, hag unan bennag ive hag a zao ho fenn var gorre. Eun trouz a ra eno ar mor goest da vouzara tud. Hogen pe gen dies bennak ma zeo ren eur vak dre douez ar c'herrek-ze, martoloded ar c'harter her gra, ha mar bez alies penseou dre eno, eo peurvuia bagou ha listri sturiet gant tud ha n'int ket euz ar vro.

Pa en em gaf eul lestr bennak dre eno var var da ober pense, e veler martoloded ha pesketerien an enez o vont d'ho zicour, daoust d'an amzer a ra, daoust d'an danjer a zo evitho.

En noz evel en deiz ez aint da zavatei al lestr a zo e danjer, ha ne c'hinont morse evit riscla ho buez evit savetei re all.

Pa zigouez eun darvout bennag evelse, pa vez pont zet gant an avel hag au houliou mor eul lestr bennag var ar c'herreg-se divar bere ne c'hellont mui en em denna, e veler oll dud an enezen o vont d'an aod. Neuze an hardisa martoloded ha pesketerien a ia gant ho bagou varzu al lestr penseet, hag ar re all a chom var an aod evit rei sicour dezho pa zistroint gant unan bennag euz an dud o devezo cavet c'hoas var al lestr Ne oufet ket lavaret pegement a boan o deuz al Vartoloded-ze o clask tostaat oc'h al lestr, rag al lestr-ze peuliesa a vez bet strinket eleac'h ma zeo bras futor ar mor. N'eus fors, mont a reont, caout a reont e gis pe d'hiz an tu da den-na euz a dre divrec'h ar maro ar re a zo c'hoaz e buez. Aveichou ho c'haver scornet ha dinerzet ; mes mar gel-ler ho c'has d'an douar, ez euz eno tud avoalc'h evit caout soursi anezho ha digas buez enho, epad ma zeus re all o pidi ; rak pa deu eur goal var amzer evelse ar beden a deu c'hoeg euz a galon ar voraerien.

Nag a dud a zaveteont evelse bep bloas, tud hag o di-vije a dra sur collet ho buez pa nefe madelez, courach ha ners calon an dud a vor-ze a laca ho buez ho unan var var evit savetei re all.

An Aotrou Celton, person Plomodiern, zo maro en derveziou-ma.

Eur c'his vrao er Russi. Er Russi e veler, da vouelïou pask, eur c'hiz euz ar re vrava, eur c'hiz ha ne blich ket marteze d'an oll, mes a zo ato guelloc'h eget tremen an derveziou-ze en davarn.

Guelet a rer o vont dre ar ruiou tud, caouejou gantho en ho dorn, hag er c'haouejou-ze laboused bihan paket gantho, laouenaned, filippet, beufed, etc. Neuze e veler re all o tont da brena al laboused-ze. Pa o deuz avad ho frenet, eleac'h ho c'has gantho e lakeont anezho e liberte, hag al laboused a nij ac'hano fouge enho d'en em velet tennet euz ho frizon.

Eur skeuden a zo eno euz ar frankis prenet d'an den gant hor zalver dre ar priz euz he c'hoad.

Chas clanv. Evit doare ez euz adarre chas clanv. Eur gazeten euz a gær Chateaubriand en escopti Roazon a gomz euz a unan hag en deus great cals droug er gearze. Draillet en deus n'ous pegement a chas, ha zoken a leverer, gant tri den eo bet lamet araok m'eus gallet he laza.

Fablen euz an Amerik. Eur verc'hik vihan e devoa eur c'hrac'h evit mæronez. Ar verc'hik-ze a ioa diegus, ne felle dezhi ober netra. Setu hi o pidi he maeronez da rei dezhi eun duzik da ober he labour en he leac'h. Ar c'hrac'h a asantaz, ha setu dioc'h tu dek cornandonig o tont. Ar rema a viske ar plac'hig, a roe dezhi he bouet, a rea kement a veze da ober evithi. Ar verc'hik didalvez a blije kement an dra-ze dezhi ma e devoa eun aoun ar brasa da velet he duziked o vont kuit. — Neuze he maeronez a deuas d'he c'haout, hag a lavaras dezhi : « p'eo guir ec'h euz aoun na golfez da zervicherien, me ia da staga anezho dit oc'h da zek bez, ha neuze e chomint ganhez epad da vuez ; neuze pa es pezo izom anezho, n'e pezo ken-da ober nemet finval da viziet. » Staget e vouent eno, hag abaoue int chomet.

An tadou missionerien euz a Lourd o deus souch da zevel eun iliz all e kichen hini an itron Varia. An ilis-ze a dle caout, ouspen an aoter vras, pemzeg aoter en henor da bemzek mister ar rozera.

Ar mennos-ze a zo bet caset d'an tad santel, ha Pü nao en deus teurvezet rei he otre hag he vennoz dezhan.

G. M.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis Ebrel.

Goulen ma tougo frouez ar jubile a zo digor brema.

Pemp cloareg iaouang a zo bet beleget dissadorn fask e clouerdi Kemper. Setu ama ho hanoiou :

Fransez-Mari Tanguy, euz a Sant Vaze Montroulez.
Ian-Vari Bizien euz a Landerne.
Jakez-Mari Guillou, euz a Vimillau.
Guillou Isaac, euz a Blouneour-Menez.
Ian-Daniel Tanneau, euz a Blomeur.

Ne vezo ket great retret brezounec e Kemperle ar bloavez-ma, abalamour d'ar jubile.

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou HERRY LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelet an tam labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e cariut caout ar pennadou-ze laket en eul levr evit ober mis Mari ganthan.

Al levr a vezo cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real ha daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *27 Meurs.*		Pont-n'Abat. — *25 Meurs.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	22 lur, 00 c.	Guinis.....	23 lur, 75 c.
Segal.....	16 lur. 50 c.	Segal.....	16 lur, 75 c.
Eiz.....	18 lur, 00 c.	Eiz.....	16 lur, 50 c.
Ed-du.....	18 lur, 50 c.	Ed-du.....	19 lur, 00 c.
Kerc'h.....	20 lur, 50 c.	Kerc'h.....	20 lur, 50 c.
Avalou douar	5 lur, 50 c.	Avalou douar	6 lur. 00 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

DISSADORN 17 EBREL 1875. Nº 533. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, nº 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 17 Ebrel 1875.

Eur blijadur eo clevet, er sizunvezou-ma, ar pez a lavar ar c'hazetennou catolik divar benn ar prez a laca ar gristenien vad, er c'heriou braz hag e leac'h all, da dostaat oc'h an daol santel evit ar Pask hag ive da ober stasionou ar Jubile. Evit comz euz a Bariz epken, morse ar gommunion vras d'ar sul fask, en iliz an Itron-Varia, pe en ilis catedral, ne voa bet caeroc'h, na zoken ker caer hag er bloa-ma. Seis pe eis mil den, hag en ho zouez tud euz ar rencou huella, tud euz ar re vouezieca, eo a deue da reseo ho Zalver er zacramant euz he garantez.

Ar memez iliz, epad ar c'horaiz, a veze leun bemdez gant ar gristenien a deue da ober stasionou ar Jubile. Beteg ugent mil a greder a zo bet guelet enhi er memes dervez, hag avechou ne voa ket a blas da drei enhi. Etouez ar re-ze e voa tud a bep reng hag a bep stad, labourerien, micherourien, servicherien, mitizien evel ive tud a reng huel, paour ha pinvidik, noblans couls ha reall.

Kementse a ziskuez ne d'eo ket maro ar feiz e Frans daoust da gement a oufe da lavaret an dud difeiz. Mar he c'haver cousket avechou, he gueler o tihnna pa vez red. An dud difeiz, evit guir, ne eanont da grial ema great gant ar religion catolig en hor bro. Evel an dorfetourien o defe c'hoant da rei da gridi ne deus ket a dud honest, evelse ar re-ma ive o defe c'hoant da rei da gridi, abalamour n'o deus ket a feiz ho unan, ne deuz a feiz e nep leac'h ; carout a rafent ep mar, e ve an oll eveldho ep feiz na relljion, evit ma c'helfent neuze sevel ho fenn ken huel hag ar re all.

Hogen an heveleb asambleou a dle ho lacat da scrijal ho dent. Red mad eo dezho anzao ne d'eo ket maro ar feiz evel ma falfe dezho rei da gridi e ve. Ha mar gueler kement a vercou a relijion er c'heriou bras, petra a lavarfent-ta ma velfent ar pez a dremen var ar meaz? Eno, a drugare Doue, ne ket epken an dibab euz a dud eur barez eo a veler oc'h ober ho fask hag o kemeret prez da c'hounit induljans ar Jubile, mes an oll eo, goazed ha merc'hed, ha mar mang unan bennag, ar re-ze a zo rouez. Béz,ez eus-ta, o velet ar prez-ze da dostaat oc'h Doue, peadra da gonsoli an eneou mad a vez mantret meur a vech o velet oberou an dud difeiz hag o clevet ho c'homzou.

Rom. — An tad santel ar Pab en deus digemeret cals tud estren d'ar zadorn ha d'ar znl fask, hag ervez he gustum, e lavare da bephini anezho eur ger mad. An ali a roe d'an oll oa pidi ha lacat ho fizians e Doue.

Eur gazeten a lavar, o comz euz ar C'hardinal hanvet gant ar Pap euz an Amerik, ar pez n'oa ket bet guelet c'hoas.

« Brema ez euz eun nebeut bloaveziou, Lincoln a ioa prezidant euz ar stadou unanet en Amerik.

Ar prezidant-ze en devoa sonjet er pez a ra hirio Pü nao. Digas a reaz eun den a afer da Rom. Hema a ieas da genta da gaout ar C'hardinal Antonelli, hag a lavaras dezhan oa carget gant ar prezidant Lincoln da bidi ar Pab da rei cardinaled d'ar stadou unaned, e vijet contant braz er vro-ze da gaout ive prinsed euz an iliz evel a zo en Europ. — Ho pidi a ran, emezhan, d'am c'has da gaout ar Pab evit ober ar gonlen-ze outhan.

Ar C'hardinvl Antonelli a voue sebezet oll.

— Biscoaz ar Pabet, emezhau, n'o deus caset eur C'hardinal d'an Amerik.

— Nemet brasoc'h mall n'e deo hen ober, eme an den a afer. Neuze ne ket cas cardinaled di eo a fell deomp a ve great, ober cardinaled eo enz a unan bennag a eskibien an Amérik.

— Ar stadou-unanet zo pel ac'hann, eme ar C'hardinal ; penaus cardinaled an Amerig e vent hi e conseil ar Pab ? penanz e teufent-hi ama pe ve red choaz eur Pab nevez ?

— Bet oc'h hu morse en Amerik ?

— N'oun ket avad.

— Mad, me den ac'hano, hag eo evit ar c'huec'hvet guech. Laket em eus nao dervez evit dont ac'hano da vrozaoz, ha pemp dervez evit dont euz a vrozaoz ama. Evel a velit an Amerig a zo brema tost da Rom. Cuech, all e laket hirroc'h eget evelse evit dont ama euz a Spagn pe euz an irland, hag e c'hellit cridi ep dale e vezo great hent buanoc'h c'hoaz eget na rer hirio.

Ar C'hardinal a heje he benn ; gouscoude e lavaras da zen a afer an Amerig e zea da gaout ar Pab da ober he gevridi, hag her c'hasche goudeze da gaout an tad santel.

Ar C'hardinal Antonelli a zonje e vije ive souezet ar Pab o clevet eun hevelep goulen, mes hen he unan eo a voue souezet pa glevaz ar Pab o lavaret :

— Ne zonjan ket eveldoc'h, Cardinal, caout a ra din en deus calon ar prezidant Lincoln-ze, ha rezon en deus. Sonjet em euz ato e felle da zoue rei din ar gonsolasion da lacat eur prins bennag euz an iliz en Amerik. Sonjit-ta, me eo ar c'henta azezet var gador sant Per hag a zo bet en Amerik.

Ar Pab a reaz eun digemer ar guella da zen a afer ar Prezidant Lincoln, hag a roas prezanchou dezhan evithan he unan hag evit cas d'he vestr; prometi a reas lacat cardinaled en Amerik.

Abaoue ez euz eur pennad mad evit guir, hogen gouzout a rer e Rom ne rer netra dre brez, ha neuze n'en em glevet ket divar benn an eskibien a dlie beza hanvet.

Hirio Pü nao a deu da seveni he bromesa, ha da reseo ar gonsolation a c'hortoze.

Pelerinaac'h e Paray-le-monial.

An tad Drevon rener an *œuvr euz ar gommunion reparatourez*, a ra eur galf d'an oll gristenien vad da vont er bloa-ma, bloavez ar jubile santel, da Baray-le-monial, da solaniza an eil cantvet deiz ha bloas abaoue ma zeo bet revelet d'al leanez santel Mac'harit Mari, an devosion d'ar galon sacr a Jesus.

« A vrema, eme an tad Drevon, meur a gear vraz o deus discleriet e teujent. Aotrou Escop Rodez en deus prometet dont da Baray-le-monial, da chapél ar galon sacr gant pevar mil gristen euz he escopti a ioa bet var lene oc'h he heul e Itron-Varia Lourd.

Ar gatoliked euz ar c'hreis deis d'ar Frans, ha re Breiz a lavar ive e fell dezho dont er bloa-ma da Baray.

Prezidant ar *C'homite* euz a Baray, o clevet ar galfze, en deus scrifet evelen d'an tad Drevon :

Va zad meurbet respectabl,

Plijadur vraz en deus great din lenn ar c'heleier a zigasit din divarbenn ar pelerinachou a bourchaser evit miz Even. Ho trugarecat a ran da veza roet kementse din da anaout.

Evit kemeret perz e kement ha ma c'hellan, er galf a rit d'ar re a zo douget d'an devosion d'ar galon sacr, o pedan da rei da c'houzout d'ar belerined, ken ar re a deui en ho fart ho una n, ken ar re a deui a vanden, e cavint ama an oll sicourou a bere o devezo izom.

Lacat a raimp e reng hon deveriou, reseo an oll goulennou a raint ouzomp.

Plijet ganeoc'h, va zad, ober digemer mad d'am zantimanchou a garantez hag a respet.

Paray-le-Monial 7 Meurs 1875.

DE SORMAIN.

Esperout a c'heller, evel an tad Drevon, e vezo guelet er bloa-ma tud ep niver, ne ket epken euz a Frans, mes euz an oll bed catolig, o vont da Baray-le-monial da rei testeni euz ho feiz hag euz ho c'harantez e kenver ar galon sacr.

D'an 12 a Ebrel ema an deiz-ha-bloaz abaoue ma tistroas Pü nao euz a C'haët, hag an deiz ha bloas abaoue ma voue saveteet dre vurzud e santez Agnez. An dervez-ze ne dle ket beza ancounac'het gant ar gatoliked.

Ar Pardoniou Hirio.

Hirio e zeuz prez ive da vont d'ar pardon, mez a prez a zo da vont da bardona ? d'an offern avad nebeut a ia ; d'ar gousperou muioc'hik. Ne garfen ket lavaret va bro falloc'h eget na deo ; er c'harout a ran re evit kement-se. Guelet a ran eta gant eur blijadur dreist hiniennou eus an dud koz-se o vont c'hoas e guiriones da bardona. Ouspen eur vech em beus santet va c'halon etlemmel en eur veled ar bobl a dud a herru bep bloas e Rumengol, e Santes-Anna hag e Folgoat. Ar re-man, ouzon zur, ne reont ket nao na dek leo var o zroad, avichou vat iun, evit kemeret o flijadur. Cetu aze c'hoas gwir bardoniou, gwuir pélérinachou. Rak guechal pep pardon ne oa nemet eur pélérinach. El leac'hiou-ze a zevotion e velet, evel er pardoniou guechal, muioc'h a varc'hadourien medalennou a chapeledou evit a daoliou hostaleuri.

Mez ar pez a ra va c'haon a va zristidiguez, eo guelet o koeza bep bloas pardon ar barrez. O torn var o koustians, evit pegement a dud pardon ar barrez ne deo ken nemet eur foar a dud iaouank ! petra reont muioch en eur foar ? petra reont nebeutoc'h en eur pardon ?

Goude an offern en ho farrez, mar bez tom an heol, mar geller dispaka a roched vrodet a mouchouer fleuriet ; e velot ar iaouankizou o vont dre an henchou. C'hoars so, kanouen so ; pe seurt c'hoars pe seurt kanouennou ? Ah ! dervennou koz ar gircher, mar gelfac'h kozeal, c'houi lavarfe deomp-ni pebes chenchamant ! pebes komzou mad guechal, pebes konchou brema ; pebes laouennedigez kristen guechal, pehes c'hoarzadennou diregi brema ! hon tud hirio a zo faro, tud a drein, ma ne dint ket ato pinvidik. Or zent avad en Ilizou ne dint ket gwisket ker brao a guechal. E meur a leac'h an araoulach a goez dija eus an dro dezho, o c'hurunen zo dislivet, o chapeled kinvidet a zo prest da

derri en o daouarn. Allas ! an offransou ne goezont ken puill var o auterio, alc'hoes ar chef a so merglet dre vank a usach ! Gwal bozed evaleit, iaouankis ; rodal a rit gwal gempen ; ne herruot ket e gousperou, neus fors, emez-ho, marteze ive neket ar pez a glaskomp. — Klevit anez-ho, digoezet er bourg o lavaret : ac'hanta, mont a reimp d'ar gousperou ? Bah ! me unan, da betra ? an Ilis so re vian hag an heol gwal dom, devi a rer ebars. Demp duont dindan ar gwez till da gemer freskadurez, da ober un tôl killiou, da c'hedal compagnunez!

Klevet a rer ar c'han en Ilis var an toniou bras ; er mez ive e zeuz kanouen. Cetu eur vanden-all o tont, d'ar magnificat, o chupen var o breac'h hag en eur gana, nequet eur c'hantik eo, bezit sur ; eur chanson trubard benak ne lavaran ket, prest goude ar brocession a zispak en dro dar vilar, eur bochad mad a c'hoazet var an oad hag a vugale hen heuill, merc'hed zo muioch ; rak ne quet deut c'hoas ar c'his evitho da lavaret o c'housperou er mez pe en hostaleuri.

Allo ! potret iaouank, ar voul gilliou en e za eur pennadik ; a c'houi lakichen ker, stag eo kalaboussen var o penn ? ne root ket soken eur zell d'ar panielou ! — Dre ma za en dro ar brocession, meur a hini a zistag eus ar chaden : eur c'hamarad en deus gret eul luchaden, a troc'hed ora pro nobis e ginou e vignon. Entent a ra flipp, hag hen kuit. Red e deo enem gonclui d'ober o fardon. — evit benediction ar zacramant, goude ar brocession, eo rouesseat kaer an dud. An amzer so sec'hedus, hag e daouzek hostaleuri ar bourkik e sao prez en eur moment. Ne dit ket merc'hed da effa dour e feunteun ar zant ; c'hoarzet a ve deoc'h : gwelloc'h a gavot e leac'h all, ma ne de ket kouls marc'had. Hirio, c'houi marteze soken a gavo evit netra pe kazi.

Goude benediction ar zacramant, ecqu ar gwir pardon, eur pardon all zo commançet pell-zo, an Ilis so goullo a didrous ; a veac'h ma klevit paz eur saouezik koz benak a lavar e chapelet e traon ar men fond. Ar sacrist a hell, pa garo serri e zorojou, mez ar mez pebes jolori ! trouz eur foar nequet skiltroc'h. Var ar blassen e tanser (*dansou nevez*) ; heno hen hostaleurion soken e kaner (*chansonion nevez*) ; hen henchou, er parkeier. . . . . .

An noz a deu : allo ! potret, d'ar ger, petra lavaro o tad, potret ; merc'het, petra zonjo o mam, mar bezit re zivezad? nequet evelse a rea o tud koz : guechal e vije pell hano er barrez eus en hini digouezet goude kuzheol er ger ; guechal e roet e gont d'an domestik erruet re zivezad. — Amzer-zo, emedoc'h, ar pardon zo e commans ; ar bale zo kals essoc'h dindan al loar evit gant an heol bero. — Ah ! ia, amzer-zo ! an den fur, potret, nec'hed ket an devalijen ; an drouk epken henc'har ; kit en hent ! — depordit eun nebeut, red eo din kozeal ous eman, ous hennont ; noc'heus ket izom da gaout aon, e kompagnunez vad em c'havot. — me garfe zûr ; mez da viana ne c'hedit ket ar goulou da sevel en tyes, hag ar stered en envou.

Cetu aze, bretoned, pardoniou hon tud koz hag hon re-ni. Pa lavaran hon tud koz, e kauzean ara deus a anter-kant vloas benac da nebeuta, gant piou e ma ar muia sklerigen ? gant ar re a deu dar ger en noz ? gant ar re a goll o hent ? e pe du e ma an arok ? gant ar re n'ouzont ken en'em dreina, gant ar re a bar al loar hen ho ginou e kreis eun dour foz ? m'am beus lavaret re, ne c'houlennan ket gwel evit beza dislavaret gant gwirionez, ma lavaran re nebeut, gwaz a ze, peb hini neuze a lako er valans ar pez a vank, hen tu-man pe hen tu-hont. Pebes fallagriez evelkent a renk beza e goeled natur an den pa deu evelse d'ober usach fall eus an traou gwella ! deomp evel guecha! d'ar pardoniou da c'houlen pardon, a james da bec'hi, feçon euzus da henori ar zent choazet gant Doue en hon touez !

Rar ni zo e bro a var douar ar zent ; bro all ebet ne bet muioc'h glepiet gant o daelou, muioc'h enoret gant o œuvrou, peh parrez e deus e zant patron, alies ganet, pa marved var e douar. Kit er c'hoajou, kit el lannegou, hen izelen, hen huelen, var gern ar menez, e traon an draonien, e peb leac'h e kavot pe eur feunteun, pe eur chapell, pe eun imac'h bennak hag a zouger hano eur zant. Mar nequet c'hoas maro dre c'hras Doue hag intercessiou ar zent-se, buez a feiz en or bro, mez semplaad a ra. Lakomp-evez : ar c'hlenved so dija er penn hag en treid, er renk huel hag er renk izel, diouallomp ua daffe d'ar galon ! evit kement-se d'alc'homp mad d'ar pardonion, mez greomp anez-ho er c'his koz ; d'alc'homp mad dar gichou a d'ar gwiskamanchon guechal, dreist oll dalc'homp mad d'ar gwir brezounek, kaëra heritach lezet ganeomp gant or c'herent. En eur ger, bezont ato bretoned penn kill a troad, a bretoned a galon. Ra hellimp lavaret pell c'hoas : ni zo bepret bretoned, bretoned tud a feiz !

J. M. G.

AN OBEROU A DRUGAREZ.

IV

Delivra ar brizounerien hag ar gaptivet.

(Var dro 1200 vloaz goude donedigez hor Zalver).

« Ne velimp mui hor bro ger ar Frans ! » Ugent « vloaz zo, eme unan, ma tiskennas an Turket e kichen « va c'hear. Bloaz a ioa m'oan dimezet, ha nevez bet « em oa eur verc'h vihan hag a vouzc'hoarze ouzinn « dija. Redet a ris da zifen va ilis ha va zi ; siouas ! « trec'het e ouen, kemeret e ouen gant an Turket, ha « setu me ama. E peleac'h ema va greg ? E peleac'h « ema va merc'h ? E peleac'h ema he mousc'hoarz ? « Petra eo deuet va zi da veza ?

« Ne velimp mui hor bro ger ar Frans !

« — Me, eme eun all, ne oan nemet dec vloaz pa « ouen diframmet gant an Turket euz a dre daouarn « va mam, ha brema em euz daou ugent vloaz. Va mam, « hag hi zo beo ato ? Va c'hoarezet, hag hi a zo di- « mezet ! Ha bet em euz-me eur breur bennac abaoue ? « O va bro, ancounac'haat a res da vugale, ha c'houi,

« va Doue, hag hon lezel a reoc'h ato en abandoun? « Nan, ne velimp mui hor bro ger ar Frans! »

Hag ar brizounerien a vouele. Bez'ez oa mil e Tunis ha ne esperent mui guelet bro gristen ebet, ne esperent mui kaout ho liberte nemet er baradoz.

Eun devez coulsgoude doriou ho frizoun a zigoras, hag ugent manac'h, dillad a c'hiz nevez gantho, en em ziscouezas var an treujou. « Kristenien, emezho, se- « laouit ac'hanomp. Bennoz Doue d'ar venac'h-sou- « dardet euz a urs an *Hospital* hag euz a urs an *Templ*, « o deuz lakeat ar baïanet da zouja an hano a gristen; « bennoz Doue d'ar venac'h a bep seurt urs, o deuz « pedet evidoc'h; bennoz Doue d'an oll gristenien, « paour ha pinvidic, o deuz dioueret eun dra bennac « ganeoc'h; ni, bugale indin *Ian Matha* a deu da « zigass deoc'h ar c'helou ema ho chadennou o vont da « veza torret, hag e c'helloc'h distreï adarre d'ho pro.

« Kristenien, ho ransoun a zo paet; canomp an « *Te Deum!* »

Ha mil mouez en em lakeas da gana eun *Te Deum* glipiet gant eur mor a zaelou a joa.

Oll e ouent tennet euz ar prizoun, oll nemet unan evelato. Hema a ioa eun Aotrou braz ha pinvidic ha n'oa ket bet gellet paea he ransoun: ar baïanet a ioa joa gantho he zelc'her etre ho daouarn. Hag en eur zonjal en he bried, en he vugale, « en he vro ger ar Frans, » an Aotrou keaz a vouele hag a hirvoude kement ma oa truez he glevet hag he velet. Eur manac'h a dosteas outhan: « Ne anavezit ket ac'hanon? » emezhan d'ar prizounier.

« Siouas! eme ar c'haptif reuzeudic, ne anavezan « ac'hanoc'h nemet re vad. C'houi eo ar merour-ze « am euz lamet he dra diganthan; am euz lakeat reï « bazadou dezhan, hag am euz casset kuit a enep peb « guir ha lealdet. Doue a venj ac'hanoc'h brema en eur « lezel ac'hanon ama; ama e chominn da vervel. »

« — Nan, nan, va breur, Doue a ro deoc'h ho li- « berte, ha distreï a c'hellit d'ar gear; me a jomo « en ho plas. » Ar baïanet a lezas ar manac'h da ober he volontez, hag an Aotrou a c'hellas distreï d'ar gear.

Hogen, epad m'edo ar gaptivet paour o vont er meaz euz ho frizoun; epad ma lavare unan anezho: « O va mam, o va c'hoarezet, mont a ran adarre d'ho kaout; » epad ma lavare eun all: « O mousc'hoarz euz va « merc'h, mont a ran adarre d'az guelet; » epad ma « lavare an oll: « O Frans, hor bro ger, lakaat a « c'hellimp adarre hon treid var da zouar muia caret; » epad an amzer-ze, e oue clevet eur vouez o lavaret da vugale sant *Ian Matha*: « Prizounier oan, ha c'houi « o peuz va zennet a brizoun; o tud benniget gant « va Zad, me zo ouz ho cortoz e rouantelez an Env. »

V

Bizita ar re glanv.

(Var dro 1300 vloaz goude donedigez hor Zalver).

En oll garteriou euz an Anjou, piou ne anaveze ket *Herri a Liern* hag *Alix* he bried? Herri en devoa caloun eul leoun er vrezel, hag Alix a ioa caër evel eur fourdilizen. Coulsgoude n'e ket nerz-caloun Herri, na genet Alix eo o devoa great dezho beza ker brudet dre ar vro. Petra oa-ta? Ho c'harantez evit an nessa.

Herri en devoa dija lakeat sevel tri hospital evit ar re glanv, ha daou di all evit an dud lor. Galvet en doa eno ar *breudeur* hag ar *c'hoarezet*-se a *charite* a ioa kement anezho en amzer sant Loïs, hag a zerviche, en oll broiou kristen, ar memprou beo da Jesus-Krist a veze crog eur c'hlenvet bennac enno, pe o deveze eur boan bennac da c'houzanv. Ar *Breudeur* hag ar *c'hoarezet*-se a heulie reolen pe *reglen* sant Aogustin.

Pa veze eehu an *tiez-Doue*-ze evel m'ho galvet gueich all (O na caëra hano!) Herri a zamme he unan an dud clanv var he ziou-scoaz evit ho c'hass di. An hospital a ioa henvel ouz eur palez, hag ar re glanv a veze servichet eno gant elez euz an douar. Er gambr, el leac'h ma couskent, ne vezent ket ho unan; Doue a veze ive gantho, cuzet er zacramant euz he garantez evit beilla var ho repos. Bep mintin, Herri hag Alix a iea d'ho guelet, ha kaout a reant ato eur gomz vad bennac da lavaret da bep hini anezho, er c'hornic-se euz ar galoun n'oa ket anavezet gueich all en amzer goz, hag e pehini en deuz Jesus cuzet an had divin euz ar garantez.

Mont a rent ive da velet an dud lor. Alix a gemere scouer, eh he c'houzout, dioc'h Elisabeth a Hongrü, « ar zantez ger, » hag a voalc'he he unan, gant he daouarn guenn ha flamin, ho gouliou euzuz ha donjeruz, Herri a lenne dezho eun dra vad ha santel bennac. hag evelse ar beac'h pounner euz ho buez reuzeudic a deue de veza doussoc'h evitho, ha scanvoc'h da zougen.

Hogen, eun devez ar vossen en em daolas var ar vro, Herri hag Alix a zonjas n'oa ket mad caout aoun razhi. Mont a rent eta a vaner da vaner, a doull-ti da doull-ti, da velet, da gennerzi, da louzaoui ar re a veze taget gant ar c'hlenvet spountuz-se. Arguel ebken anezho a ioa aoualc'h aliez evit parea ar c'horfou, hag ho c'homzou a rea ato vad d'an eneou.

An daou bried santel-ze n'o doa ket a vugale. Neuze Herri a lavaras da Alix: » daoust ha ne garfac'h ket « achui ho puez etouez *C'hoarezet* ar *Charite* en eur « heul reglen Sant Aogustin? »—« Joa a ve ganen, » emc Alix. Nebeut amzer goude, Herri a gemeras saë *Breudeur* ar *Charite*, hag Alix saë ar *C'hoarezet*. En eur ginimadaan eil dioc'h egile, e leverjont: « ne dleomp « mui en em velet nemet a bell, eme Alix; mes me a « velo ac'hanoc'h ato e peb hini euz va feorien. »— « Ha me, eme Herri, a velo ac'hanoc'h, ive e peb hini « euz va re. »—« Hag ouspenn, eme Alix, en em « velet a raïmp adarre er baradoz. »—« Ia, eme « Herri, hag eun dra bennac a lavar dinn zoken ne vo mui pell ac'han di. »

Guir a lavare; rac ar vossen o veza goasseat, an daou bried a oue taget ive erfin ganthi. Er memes dervz e ouent skoet, hag er memes dervez e varvchont. Ha tra

eston ha burzuduz! ar c'hlenvet a chanas er vro ractal goude ho maro. Doue a viras ho c'horfou dre viracl, ha greta oue gantho eun enterramant euz ar re gaëra. Oll feorien an Anjou a ziredas d'an enterramant, hag an Aotrou'n Escap a ioa er penn araoc.

An daou bried a oue guisket dezho hozaë a *vreur* hag a *c'hoar* a *charite*, ha douget e ouent evelse dizolo, hag er memes arched, d'ar memes bez. Curunennou roz ha fourdiliz a ioa lakeat varnho. hag eun dudi oa guelet peger caër oant. Eur c'hoez vad c'houec en em scuille dre gement leac'h ma tremenent, ha bokedau a ziouane dindan treid ho feorien.

Ha d'ar mare ma oue diskenuet ho c'horfou er bez, eur sclerijen skeduz a baras en dro d'ho zal, hag e oue clevet eur vouez o lavaret ar c'homzou-ma: « me zo « bet clanv, ha c'houi o peuz va bizitet; deut eta, tud « benniget gant va zad, deuit da gemeret ho plas tostic « dinn-me erouantelez an env. »

VI.

Loja ar Belerinet hag an estranjourien.

(Erruet epad ar Revolution vras e Frans).

Arme ar re *c'hlaz* (ar re a ioa troet gant ar Revolution) e devoa gounezet ar victor; coulsgoude *Jakes* a ioa bet goal dizet, ha ne c'helle mui mont da heul an arme.

Jakes a ioa eur republican, ar seurt ne vez ket guelet aliez m'heu assur deoc'h. Lazet en doa ugent belec, discaret tregont croaz, torret ha bruzunet dec imach d'ar *Verc'hez*. Evit ar *brigantet* (ar re a ioa en em zavet evit ober brezel d'ar revolution), evit ar *brigantet* en devoa lazet pe draillet a daoliou sabren, ne c'houffe den ho c'hounta pe ho niveri. Daouarn Jakes a ioa ruz gant ar goad, hag ar goad-se ne c'helle ket mont kuit: eat oa en he groc'hen.

Jakes en devoa paket eun tenn fuzuill en he c'har, hag a ioa chomet var an dachen etouez ar re varo hag ar re a ioa prest da vervel.

Etouez ar re-ma, meur a hini a lavare ho chapelet; etouez ar re varo, calz o devoa he lavaret ive abarz tenna ho huanad diveza, hag ho muzellou o doa c'hoaz doare da finval goustadic.

Jakes a ioa he unan o vlasfemi.

Dont a reas an noz, mes pebez nosvez! Noz tenval-sac'h ha glao ien, hag e caloun Jakes pebez remorsion! Clevet a reat o sutal alan ar re a ioa prest da vervel hag a ioa ar rouncounen varnho: ar c'haouennet hag al labouset noz a hirvoude e toullou ar guez, hag an avel a lude en eur feson estlammuz: Jakes a grogas aoun ennhann.

He c'hoad ive a rede teo euz he c'houli; mes penaoz he stanka? Jakes a c'hellas sevel en he za, ha var bouez en em harpa var eur vaz, e reas eur gammed bennac araoc. En em dreina a reas evelse, en eur ober mil ehan, betec eur c'hoz toull-ti el leac'h m'en doa remerket a ziabell eun tammic sclerijen. Pa erruas eno, oa eat feaz; gleb oa o c'houezi ha treuzet gant ar glao, hag he galoun a ioa leun a spountaillou.

Jakes a skoas var an or; hag evel ne deuet ket da zigeri dezhan dioc'htu, e lavaras: « an hini a c'houlen « digor ouzoc'h a zo eur paour-keas den a zo bet goal « dizet er vrezel hag a zo prest da vervel. » Ractal an or a zigoras.

Eun den, guenn he vleo, a ioa eno gourvezet var enr guele; merk an donzur a ioa var gern he benn, eur belec oa, ha nevez repuet oa bet en ti-ze evel Jakes. En dro dezhan eun tiad tud divar ar meaz, labourerien douar, a bede var bennou ho daoulin: ar goazet a ioa guisket oll e doare pa vijent o vont d'ar vrezel, hag ar merc'hed a ioa guisket oll e caon.

Jakes a laoskas eur griaden; ar belec-se a ioa unan euz ar re m'en doa skoet gantho gant he zorn he unan; ar belec-se oa he bersoun coz,

Deuz he gostez, tud ao tr o doa anaveeet potr ar republic ruz, soudard ar aevolution. En em guzula a rejont eur pennadic entrezho a vouez izel, ha goudeze e leverjout dezhan: « unan euz ar merc'hed a ia da lou- « zaoui ho car; setu ama guella guele ar beuz, cous- « kit e peoc'h, »

Jakes ne gouskas ket. E creiz an noz, tud an ti en em roas da gousket, ker skuiz oant; a hent all, ar belec a ioa guelleat dezhan, hervez an doare. Neuze Jakes a glevas eur vouez o c'hervel anezan, mes goustadic, goustadic. « Jakes, va mab, Jakes, ne gleves ket ac'ha- » non? » Ar vouez-se oa mouez ar belec.

Jakes a scrijas o clevet ar vouez-se hag a respontas a vouez izel; « ho clevet a ran, va.... » c'hoant lavaret « va zad » en devoa, mes ne achuas ket. « Jakes » eme ar belec, me zo o vont da vervel. Evit priz euz » va goad as peuz scuillet, ne c'houlennan digant Doue » nemet eur c'hras, ma tistroï outhan a vir galoun. Se- » laou va mab, n'em euz mui nemet eur c'hart heur da » veva; poent eo eta hasta affo; mes ar re all a zo cous- » ket oll; me a c'hell coves ac'hanoud ac'han: gra eta » sin ar groaz ha lavar da *Gonfiteor*. » Ha poulzet gant eun dra bennac ha ne gomprene ket e unan petra oa Jakes a lavaras he *Gonfiteor* betec *meâ culpâ*..... hag he achui a reas ive. Goudë beza roet dezhan an absolven ar belec a laoskas eun huanaden hir hag a zihunas oll dud an ti. Neuze e comzas outho evelhen: « mont a » ran varzu Doue, emezhan. Ho pedi a ran da gaout » soursi eus ar c'hrouadur paour-ze a zo bet goal dizet; » eur c'hristen mad eo brema, bennoz Doue deoc'hu. » Ma n'o pije ket roet lojeiz deomp hon daou, dezan ha » dinn-me, e vije a drad zur eun ene nebeutoc'h ebars » en env. Da zeiz ar varn, Doue a lavaro deoc'h; deuit » tud benniget gant va zad; rac me a ioa eun estranjour » evidoc'h ha c'houi o peuz va digemeret; deuit eta da » gemeret perz er rouantelez a bado da viken. » Hag ar belec mad ha trugarezuz a ieas di da genta.

VII.

Sebelia ar re Varo.

(Ne c'houezer ket c'hoas pe da vare ec'h erruas an dra-ma).

Ar re-ma a ioa tri, eur protestant, eun den hag a grede e Doue mes ne grede ket e Jesus-Krist, hag eun all ha ne grede ket zoken e Doue. Entrezho ho zri e nac'hent Doue, Jesus-Krist hag an Ilis catholic, an teir guirionez a goumpren an oll guirioneziou all euz ar religion. Coulsgoude, er vro m'edont o chom ennhi, ne oa nemet kristenien catholic: an trt-ma ebken a ioa enebourien d'an Ilis. Mes seul-vui ma troe ar re all gant ar virionez, seul-vui ec'h heulient ar gaou hag ec'h en em galedent en ho falz credennou. « Ilis ebet, » eme ar c'henta; « Jesus-Krist ebet, » eme an eil; « Doue ebet » eme an trede.

Hogen, an ankou a ieas da ober eun dro dre ar vro-ze. Ar c'hlenvet a grogas er protestaut. en hini ne grede ket e Jesus-Krist, hag en hini ne grede ket e Doue : an tri den reuzeudic en em santas goasket gant ar boan hag a scrignas ho dent. Mes an Ilis n'ho lesas ket en abandoun, hag a gassas eur *Seur a Charité* da gaout ar protestant, eun *Tad capucin* da gaout an hini ne grede ket e Jesus-Krist, hag eur bugel da gaout an hini ne grede ket e Doue. An Ilis e devoa choazet mad he c'hannadet; coulscoude, da genta, ar re-ma ne ouent ket digemeret mad. — Ar *Seur* a dremenas tregont nosves e tal guele ar protestant, hag a gomzas dezan aveichou eus ar Verc'hez-Vari; an Tad capucin a gountas buez sant Frances d'an hini ne grede ket e Jesus-Krist, hag ar bugel a lavaras he gatekis d'an hini ne grede ket e Doue. A nebeut a nebeut, mes goustadic evelato, ho sperejon a deuas da zigeri d'ar slerigen eus ar virionez, hag ho c'halonnou a deuas d'en em domma : gras Doue a c'hounezas erfin ar victor. « An Ilis a zo a berz Doue, » eme ar c'henta, en eur gregi e dorn ar seur. « Jesus-Krist a zo Mab da Zoue, » eme an eil d'an Tad capucin. « Bez ez euz eun Doue, » eme an trede en eur boket d'ar bugel.

Doue a roas amzer dezho da lakaat urs en ho c'houstians, ha mervel a rejont ho zri e feiz an an Ilis catholic hag e carantez Doue. « Ilis santel catholic ! » a lavare unan var he dremenvan ; « O va Jesus dous ha mad ! » a lavare eun all ; « Aotrou Doue oll-c'halloudec ! » a lavare an trede. An Ilis a reas enterri gant henor he enebourien diveza ebarz er vro eüruz-se. Ho daoulagad a oue serret dezho gant ar re o devoa gounezet ho eneou. Ho enterramant a oue caër meurbet, hag an Ilis n'e devoue mui da zebelia ha da enterri goudeze nemet bugale fidel, nemet bugale ha n'o doa bet ken sonch na ken ioul epad ho buez nemet da veza douget etre he divreac'h carantezuz, da c'hortoz ma vijent digemeret e rouantelez ho Zad pehini zo en Env.

Tennet divar ar gazeten c'hallec l'*Impartial*.

MORVAN,
Chalouni.

Marc'heien Eppe.

III

Ar pennad caozeaden etre ar Sultan hag an tri breur e devoa bet eun test, hag an test-ze e oa merc'h ar Sultan, he verc'h muia caret. Ar verc'h-ze e doa eur gened braz, hag eur sperét dispar. Gouzout a rea kement a c'houie ar re vouezieca er c'horn-ze euz ar bed. Lezen Mahomet a anaie penn da benn. Disput a c'helle oc'h an doctored vrasa hag ho zrec'hi.

Pa deuaz ar Sultan dioc'h an tri breur, ez eas d'he gaout, hag e c'houlennas diganthan petra oa ar varc'herien christen-ze en doa great prizonierien.

— Tri breur int, eme ar Sultan, tri den euz ar re galoneca a zo en arme ar gristenien.

— Neuze, va zad, e carfac'h guelet anezho o kemeret hon relijion-ni ?

— Ia sur, rak bez'or befe eno tri vrezelour dispar. Mes ne fell ket dezho chench relijion, ha mar dalc'hont en ho zantimant, e vezint laket d'ar maro.

— Caout a ra deoc'h ec'h anavessent lezen hor profet bras-ni ?

— Ne reont ket, m'oar vad ; hogen red e vezo dezho soubla d'al lezen-ze, pe e collint ho buez.

— Lavaret a rit ez int tud euz ar re galoneca. Tud evelse ta n'o deus ket aoun rag ar maro. Gourdrouz anezho a zo coll he boan. Red eo ho lezel e buez, ha dezki dezho hon relijion-ni. Me zo sur he c'hemerint pa o devezo he anavezet. Evelse o pezo tri vrezelour cre, caloneg, hag a vezo en em roet deoc'h ep mont a enebl ho c'houstians.

— Lavaret mad a rez, va merc'h, mes piou a zesco dezho ar virionez ?

— Me, va zad, mar em lezit. Gouzout a rit ec'h anavezan hon relijion kercoulz hag an doctored brasa. E compagnunez va flac'h fidel Zobeid, me a ielo d'ar prizon, ganr eur gouel var va bizach, hag a roio dezho da anaout hol lezen. Mar gellan ho gounit ; evel m'hen esperan, em bezo gounezet deoc'h tri vezelour enz ar re genta.

Ar Sultan, o clevet ar c'homzou-ze euz he verc'h, a chomas da zonjal eun nebeut. Goudeze e lavaras dezhi ober evel a garie.

Kenta a reaz ar brinsez oue cas an tri breur euz an toul tenval eleac'h ma voant, en eur prizon all brasoc'h ho scleroc'h. Neuze e lakeas lamet digantho eul loden euz ho chadennou. Ne c'hellas ket gouscoude ho diliama tre, rag ar sultan ne felle ket dezhan·

Fallout a reas dezhan zoken e chomje ar chadennou a lammet digantho, stag oc'h moger ar prizon, evit ma o divije sonch euz he vadelez, ha ma vijent troetoc'h da zenti outhan.

Ar brinsez, araok mont d'ho e'haout, a gasas da genta he matez Zobeid da gomz outho ha da louzaoui ho gouliou,

Zobeid a gasas dezho eur pred bouet mad, hag a lavaras dezho e voa droug er Sultan abalamour ne felle ket dezho kemeret he relijion ; sonjet en devoa n'o doa ket a aoun rag ar maro, hag evelse e tigasche dezho eun doctor evit deski dezho relijion ar profet.

An tri breur a respontaz e voant christenien catolig, hag e felle dezho mervel er relijion-ze ; ne dalie ket ar boan digas doctored dezho, rak morse ne chenchent creden. Lavaret a rejont e voant glac'haret abalamour ne voant ket laket d'ar maro dioc'h tu, evel ma voa da genta sonch ar Sultan ; rag hi ne c'houlennent ket guelloc'h eget ar verzerinti.

Zobeid a ieas kuit en eur lavaret ne vije great dezho chench creden nemet goude ma o divije clevet an doctor, hag en eur ho fidi da zibri ar bouet e doa digaset dezho.

Pa voa eat kuit, an tri breur en em gourache an eil egile da chom ferm er feiz n'eus fors pe seurt touellerez a vije clasket evit ho deseo. P'eo guir n'oa ket falvezet dezhan rei dezho dioc'h tu ar gurunen a verzerinti, e tlient he drugarecaat dre ma roe dezho an dro da zilen ho feiz hag ho relijion.

Neuze ive e teuas dezho ar zonch euz ho bro. Gouzout a reant pe ger poaniuz e vije d'ho zad coz clevet hano euz oh maro, ha muioc'h c'hoas d'ho mam vad, daoust dezhi da veza eur guir gristenez. C'hoant o divije bet d'ho guelet c'hoaz eur vech araok mervel, hag er sonch-ze e rejont ar *vœu* da zevel eur skeuden var aoter Itron-Varia-a-Levenez, mar galjent mont morse da gastel ho zud.

Leun gouscoude a zentidigez oc'h bolontez Doue, e c'houlenjont ma raje he volontez en ho c'henver. Creeat dre ar beden, en em lakejont oc'h taol da zibri eun tam bennag euz ar pez a ioa aozet evitho ; ne gretjont ket gouscoude dibri cals, rag aoun o devoa na vije laket etouez ar bouet-ze eun dra bennak da ober dezho coll ho ners. Evelse ho fred ne voue ket hir.

Neuze e pedjont c'hoas calonek Doue hag ar Verc'hez Vari da zont d'ho zicour er stourmad-ze a vouient ervad o divije da zouten evit ho relijion.

Er broiou tom, ha zoken e tu ar c'hreis deis d'ar Frans, kerkent ha ma vez cuzet an heol, e teu an noz dioc'htu. Prizon an tri breur a deuas tenval en eun taol ha prestik goude setn an nor o tigeri. Eur sclaf eo a deue, eur c'houlaouen ganthan. Lacat a reaz ar c'houlaouen-ze en eur voaskel oc'h ar voger, ha neuze en em dennas.

Daou zen all a ioa deut er prizon, hag a chomas, An tri hreur a anavezas dioc'h tu Zobeid, ar vatez coz, hag e veljont ervad oa ive eben eur vaouez, petra bennak ma voa goloet gant eur gouel a ziskenne bete'n douar.

An tri breur a zonjas neuze en devoa c'hoant ar Sultan da douelli anezho en eur c'hiz all goasoc'h c'hoaz eget an disput divar benn ar relijion, hag ar iaouanca anezho ne c'hellas ket miret da lavaret :

— Petra, aze ema an doctor a dlie dont da zeski demp lezen Mahomet, ha da zigeri hon daoulagad d'ar sclerijen ?

— Ia, a respontaz eur vouez dous ha dudius. Ia, trec'h oc'h bet d'ar Sultan, n'oc'h eus ket bet a aoun rag he c'hourdrouzou ; gouscoude hen zo bet trec'h deoc'h var an dachen a vrezel. N'oun ket souezet o pefe dalc'het penn dezhan, rak tud ho seurt-hu n'o deuz aoun rak netra. Ne ket dre c'hourdrouzou eo e viot-hu laket da heuilla hol lezen. Ar Sultan en deus guelet mad kementse, hag en deus va c'harget ka zont d'ho sclerijenna, mar gellan hen ober.

An tri breur a ioa chomet sebezet oll o clevet ar vouez-ze. Ar brinsez en em lakeas da esplica dezho lezen Mahomet. Comz a reas dezho euz a Voizez, euz ar Verc'hez Vari, ha varlerc'h ar re-ze emezhi, eo deut Mahomet evit parfetaat ar Relijion desket bete neuze. Red e voa ta he zilaou ha senti outhan, anez e rajet eun torfet.

An tri breur a Eppe o devoa bet caos meur a vech oc'h Sant Bernard, an hini en devoa prezeget ar brezel santel-ze, aberz hon tad santel ar Pap. Sant Bernard a ioa car da Varc'heien Eppe, ha meur a vech oa bet en ho c'hastel. Be vech ma zea di, an tri breur ha dreist oll ar iaouanca anezho, ne denent penn diouthan, poulzet ma voant gant an ioul da glevet he genteliou. Ar iaouanca zoken euz ar re-ma en devoa diskuezet meur a vech c'hoant da heuilla Sant Bernard en abati Clairvau. Mes pa velaz he vreudeur o vont d'an douar santel, ne c'hellas ket miret da vont gantho.

Kenteliou-ar zant avad a ioa eat doun en he galon, ha ne voue ket dies dezhan anaout ar pez a ioa a errol e comzou ar brinsez. Goude beza he zrugarekeat euz ar vadelez a ziskueze evit prizonnerien reuzeudig, e c'houlennaz he otre da respont d'ar pez e doa lavaret. Diskuez a reas sclear ha splam ar virionez euz ar relijion gristen; prouvi a reas n'en doa great Mahomet nemet saotri an Aviel, ha trei var an tu a enep al lezen a c'hras digaset gant Jesus-Christ var an douar. Diskuez a reas en devoa hor Zalver, evit fonta he ilis, scuillet he oll c'hoad ha gouzanvet ar maro ar c'hrisa evit efasi pechejou an dud ha calz a verzerien, o kemeret skuer diouthan, o devoa scuillet ive ho goad kentoc'h eget trei kein d'ho relijion. Comz a reaz euz ar vaouez laket gant Mahomet e stad a sclavach, goude m'oa bet savet ken huel gant Jesus-Christ dre skuer he vam santel. G. M.

(Eur pennad all eur vech all.)

Ar c'haera bro.

Cleo mouez da vignon, bugel mad euz a Vreiz,
Me gar da zaoulagad coant ha glas vel an deiz ;
Diles da lanneier, diles da veneziou,
Ha deus ganhen d'eul lec'hcarget a zudiou.

Deus gane-me da chom ; rag en da lochen baour,
Ne vez guelet nemeur nag arc'hant nag aour ;

Deus ganhen, va bugel, ha dit me ziskuezo,
Ar pez n'elli biken da velet en da vro.

—Han ia, pa deu sonch din, c'hui fell deoc'h, me agred,
Coms din euz a Bariz, ar gear-ze ker brudet,
Trugare doeoc'h, aotrou, va list da chom aman,
Dreist oll broiou ar bed Breiz-Izel a garan.

— Er gear vraz a Bariz, carget a vurzudou,
E c'heller rei ho goalc'h da bep seurt ioulou ;
Eno pep tra zo caer, souezus da velet,
N'eus nemet plijadur, n'eus nemet eürusdet.

— Caer o pe a Bariz ober caut meuleudi
Sonjal enhi epken am laca da scorni,
Guell eo ganhen guelet va ilizik dister,
Eget caera palez a lugern en ho ker.

— Evel ma'c'h eus skiant me rai dit studia,
Hag en eur scolach bras me lacai da scolia,
Ha pa vezi eno e c'helli lavaret :
« Me zo mab eun aotrou pinvidig ha brudet. »

— Nan, guelloc'h e cavan va zi scol balanek ;
Va mestr scol hag hen coz a zo eun den goueziek ;
Evit va c'hentelia ne c'houl ket eur guennek,
Hag e c'houn lenn hrema brao braz ar brezonnek.

— Diarc'hen e kerzez? — Petra ra-ze, aotrou
Varc'hoas mar kirit, c'hni velo va boutou,
Eur boutou coat nevez hag a zougan keit
Pa zan gant au hentchou, em dorn evel em zreid.

— Alies me voar vad e c'houzanvez riou
Da jupen a zo toul, mout a ra a billou ;
Deus ganhen, sent ouzin, ha me rai da visca
Caeroc'h eget bugel a daol troad er vro-ma.

— Gant va jupen gloan guenn daoust ma za a billou
Me voar cripat er guez evit discar neiziou ;
Bete'r scour huæla me zao en eur sutal,
Ha gant ho tillad brao ne c'helfen mui finval.

— Va mam, her gout a rez, zo leun a vadelez,
A gemero soursi ac'hanout, bugel kez,
Ha me da gemero evit eur breur caret,
Ha n'es pezo diouer euz a netra er bed.

— Oh ! va mam-me ive, a zo ato ker mad !
En noz pa ven cousket, me he guel o tostaat ;
O chom eur pennadik da evesaat ouzin,
Ha pa'm guel e peoc'h e tro o vusc'hourzin.

Var va bugaleach hi e deveus beillet,
Hag evit va maga hi a labour bepret,
Setu me o tont braz ; ha n'eo ket dlet din me,
Delc'her sonch euz ar boan e deveus bet ganhe ?
Trugare deoc'h aotrou, trugare deoc'h eta,
Euz oll broiou ar bed, va bro eo ar gaera,
Guell eo ganhen va mam, halanou, lanneier,
Hag ar voazik dour sclear a red em prajeier.

— Chom eta, chom bepret, bugel, en da lochen,
Eno da galon vad a chomo diroufen ;
Ar brasa eurusdet a oufez caout ac'hann,
Te her c'havo cuzet etouez ar brug, al lann.

— Eleac'h ma zon laket gant Doue da c'henel,
Eo e carfen beva, eo e carfen mervel ;
N'em euz avi ebet oc'h trouz ho keriou bras,
Ama me vef e peoc'h, ha dinam ha dinoas.

J. S.

Labour douar.

En dez-alf e lenneu, en eul levrig scrifet evit an diekerien, ar pez a zo ama varlerc'h.

*
* *

An teil a laker da drempa an douar, a vez guelloc'h pa vez taolet eur vozad c'hoalen bennag en ho zouez. An anvoezeu ive a deu eus ar c'hreier, hag a dleer da zestum da deleur var an douarou, a vez guelloc'h, e deus cals mui a ners pa vez sallet. Ar vertus-ze en deus ar c'hoalen laket etouez en tremp, a zo bet dizoloet ep he zonjal. Eun dervez eul labourer douar euz ar suis a ioa ganthan var he chouk eur sae'hat c'hoalen evit pehini n'eu doa ket paet ar guiriou. Guelet a ra ar vatouterien o tont var he lerc'h, evel ne vouie petra da ober evit miret da veza laket en amand, e tiscargaz he zac'hat c'hoalen en toul eleac'h ma testume an anvoezen a deue euz he greier. Hogen neuze en devoa aoun, goude beza collet he c'hoalen, n'en divije collet ive he anvoezen. Neuze gouscoude he zaolas var he zouar gounit. Souezet e voue o velet e voa caeroc'h an cost eno eget e leac'h all. Abaoue dre eno e saller peurvuia an anvoezen.

*
* *

Etouez labourerien tu an anternoz d'ar Frans er c'harter ze ker pinvidig en ed, ez eo skignet al lavarma : « Ne deus ket a zouarou fall, labourerien fall a zo avad. » Da lavaret eo, eul labourer mad a vouezo ato lacat da dalvout eun tam douar, gant ma c'hello caout crog enhan gaut he alar hag he venviachou labour.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis Ebrel.

Goulen ma tougo frouez ar jubile a zo digor brema.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti*

DISSADORN 24 EBREL 1875. N° 534. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 24 Ebrel 1875.

Ema adarre ar pelirinachou o vont da zigeri evit ar bloa-ma. Ar guir gatoliked a zant an izom da vont d'al lec'hiou santel eleac'h ma zeo custum Doue hag ar verc'hez santel da rei grasou braz, hag eleac'h ma c'hellont pidi calonecoc'h ha diskuez ho feiz dirag an oll. Comz a reamp en dez all euz ar galf a rea an tad Devron d'ar gristenien vad da vont da Baray-le-monial da bidi ar galon sacr, evit he drugarecat euz ar grasou resevet ha goulen grasou nevez.

Er sizun-ma ar c'hazetennou a gomz euz a dri beleri-nach braz all emaer brema o sevel hag o renca. Eur peleriuach d'an douar santel a dle diblas e fin ar mis-ma evit beza e Jeruzalem da voueliou ar Pantecost, ha pidi var bez hor Zalver. — Cals o deuz ive sonch da vont da Rom er bloa-ma evit gounit induljans ar jubile. — Mes ar brasa pezerinach, da viana e Frans, a vezo credabl e Pariz an deis ma vezo benniget ha laket en douar ar mean kenta evit sevel, en hano ar vro oll, eun ilis gaer d'ar galon sacr a Jesus. Ep mar e vezo christenien eno en dervez-ze a bep corn euz ar vro.

An oll gristenien vad a zant an izom da bidi, hag hennez eo ive an ali a ro an tad santel d'ar re ma ro digemer dezho.

Evelse d'al lun fasc e lavare da eur vanden belerined a ioa eat beteg enhan :

An Aviel hirio e ziskuez deomp hor zalver oc'h ober hent gant daou euz he ziskibien, hag an daou ziskibl-ze n'hen anaient ket. Epad an hent e voa eun dudi evitho he glevet o comz hag o rei dezho he aliou, kement a blijadur o devoa oc'h he glevet, ma felle dezho he zelc'her gantho pa voa eat beteg ho zi.

Jesus a chomas gantho, a azezas gantho oc'h taol, en em roaz eno da anaout dezho, hag a zisparisas neuze.

Mad, va bugale, c'hui a zo ive diskibien da Jesus-Christ, ha brema emaoc'h dirag he vikel dister. N'em eus ket, evel hor zalver, ar c'hallout da zisparisa euz a zirag ho taoulagad ; eun ali mad benag a vad a c'hellan da rei deoc'h. Ar guella ali a oufen da rei deoc'h en amzeriou-ma a droublien eo lavaret deoc'h pidi calz evit caout digant Doue an ners on euz izom da gaout evit stourm ha trec'hi. Oll on euz izom ners, me conls ha c'hui : me evit dougen ar beac'h pounner a zo var va discoaz, c'hui evit en em zional oc'h an danjerou a zo a bep tu en dro deoc'h er bed, hag avechou zoken etouez tud ho ti. Ha dre ar beden epken o pezo an ners-ze digant Doue. Pedit eta, ha pedit ferm, pedit dalc'h mad, pedit evidon-me evit ma vezin soutenet e creis va zrubuillou. Eus va c'hostez me a bed hag a gendalc'ho da bidi evit ar re vad, ma plijo gant Doue rei dezho ar c'hras da gendelc'her, hag evit ar re fall ma plijo gant he vadelez ho lacat da zistrei var an hent mad.

Ho pennigen a ran euz a greis va c'halon.

Eur verc'hik seis vloas saveteet he buez dezhi gant he chapeled.

Lenn a reomp er gazetennik *Cannadik calon Mari.* Eur verc'hig hag a ioa devot dija evit beza n'e devoa nemet seis vloaz, a guezaz eun dervez dre ar prenest en eur pors eleac'h ma zoa eul leon, aneval cris meurbet. Ar verc'hik ne gollas ket he fenn ; he chapeled a ioa ganthi en he dorn pa goezas : hen teleur a reaz oc'h gouzoug al leon en eur lavaret : Leon, na lonk ket ac'hanonme, rak me a fell din beza leanez ! Al leon ne finvas ket, hag ar verc'h a c'hellaz en em denna ep droug ebet. En em lacat a reas divezatoc'h en urs sant Fransez eleac'h ma touge an hano a Anna Almeida euz ar groas.

Merzerien nevez er C'hochinchin. — Ar missionou abostolig a gomz evelen euz ar gristenien merzeriet eno er bloas diveza 1874.

Seis christen hag antercant a ioa taolet er prizon. Araog ho lacat d'ar maro, e voue lavaret dezho :

Ar re a fell dezho savetei ho buez, n'o deus nemet sevel en ho za evit diskuez e troont kein d'ho relijion. Eur goaz ha peder maouez epken a zavas, hag a voue dioc'htu laket e frankis. An daou hag antercant all ne eanjont ket da bidi hag a voue caset da vord ar ster evit beza beuzet. Liama a rejor dezho ho zreid hag ho daouarn, ha goude ho beza staget an eil oc'h egile, e voent stlapet en dour.

Eur vam, o velet e clasket lamet diganthi he bugel c'hoas bihan, gant aoun na vije great eur paien euz ar bugel-ze, en em daolas ganthan en dour ep gortoz ar vourrevien d'he zeleur. Eur vam all, da behini e lavaret e vije lezet e buez ma carje lezel tenna diganthi tri grouadur, en em zavas gant nerz a enep eun dra evelse, hag a voue masacret he zri bugel hag hi.

Comz a reat caer oc'h eun den iaouang o clask he lacat da nac'h he Zoue. He vam a zired, hag en eur he vriata, a lavar : Nan, nan, va map, na nac'hit morse ho relijion. — Nan, va mam, eme an den iaouank, nan, morse !

Kerkent ar vam hag ar mab a voue draillet ep truez ebet.

Setu eno, a dra sur, hag a zo goest mad euz ar verzerien er penn kenta euz an ilis.

Doare ar vro ac an nevezentiou mad.

Varlerc'h ar mare e caver a-viziou meur a dra mad da zestum, evel al lizer-ma, scrived gant unan divar dro ar Faou ha digouezed eno p'edo ar Jubile. An ini en deuz en scrived ne vouie ket e vize cassed d'ar moulleur tre evel m'eo bet scrived da genta ; e zonj oa, marteze, e vize lakead ar rabot var e dam labour ; met an dra-ze ne rafe nemet en discar, en difloura. Al lizer a zo divar benn ur Jubile eus ar re vrao, oun bet en em gaved va-unan da velet ur pennad aneza, ac abaoe ema dirag va daoulagad ar gaërentez am euz gweled, ac em discouarn an ecleo eus can ar zalud diouz an noz, dreist-oll ar *Sub tuum*, var un ton brao ac eaz. Ar re desked var lezennou ar c'han, ac a iâ diouz al leoriou picou du, a lavar e tlefet cana er mod-se.

Ne lavarin ket da beleac'h e casse va spered ac'hanon, epad ar zalud e Jubile ar Faou, gant aoun na ve lavared e veen o ober goap. Mar c'hoantait lenn al lizer coezed em dorn, divar benn ar Jubile-ze, setu en ama, crac evel m'eo bet caved. X.

Izelic, var bordic ur voazen vor, ez eus ur gear vian, poent so bet dezi, anaveset gant calsic tud.

Brema, ne glever mui o trousal var e favé, nag an dilizansou braz, na kirri ar chalboterien, na carriolen al lakizien. Paotr ar bier, ur veach benag, a deu c'hoas d'or guelet. An dud keis, ag a ia eus an eil gear d'eben, da derri ho naoun du : unan a glase e dam bara en ur gana ; mab-egile oc'h ograoui ; ema gant e c'hoariell ; un all o tiscuez marmousien, pe chass glanog desket da ober *siboudic;* — ouma, ur riflafla en dro d'e fenn, e ellinou en noaz, a daboulin : ram-pam-plaon, e vers tenna bon-a vantur ; — ounes, en e c'har lous evel leur an ti, a denn dent, eb ober poan, na dilassa ar ialc'h?

Setu aze petra veler gant ho bidochou anter varo, sounnet gant an naoun, o vont a rusadou var pavé kerig ar Faou.

Pa vez loar vad d'ar goadegennou, ha d'ar fricoiou, da sul, e clevoc'h trous ar charabaniou, o vont a verniou ker cassant : ar fouet a strac e zouchenn, ar marc'h a zo balc'h e benn, nijal a ra, d'an daou-lam, var ar ru. Jerom, an deudê, en deus ur banne da gaout ; Janic-Ton, ur rozen gaer lakeat e chong laus e c'huef, a zo cas-digas dé fenn, evel pa glefe soun ar biniou. En toulad al eus ar bloas, ne zeus trous, — grie ebet e kear : eo ! ur marichal a ouarn ur c'har bennag, ar c'here, ar c'hicoun a ra un abaden c'huitellat, ur c'hillog raoulet ur pennad cana. An ent-ouarn, Doue ho bennigo, en deus lipet dious ho baz mel ha coar ; casset en deus ganta kest ha guenan. Pa nefe ar marc'hadig da sadorn, ag a zalc'h c'hoaz, me c'hoar vad, tachou ha pour ne gavsent ket a verz.

Mad ! er Faou, e zeus bet ur Jubile, ag ur Jubile braz epad sizun ar bassion. — Beleien dianveaz a ioa, ag ouspen unan. Pask ha Jubile ar vugale, a ioa ive, er memes sizun, ha piou gredfe ! Jubile ar vugaligou bianic an oll. Mintin mad, ur pennadig goude ma veze tarzet an deiz, cleier ar Faou a zifune ar c'houskerien. — Tud keris ne dlient ket beza goall aviz eus ar grignous-se ho galve ken abred da loc'ha da bedi. — Da bedi ? E kear e timinu an dud da vont var ho daoulin, dious ar mintin. — Onnes eo ar relijion goz. — An drase, (a leveront), ne ro ket a vara !

Bizec'h eat ker mintin ha ma carec'h, bizec'h chomet pell en nos, e cavec'h ato digor doriou an ilis. Biscoas, a gountent, evit er Faou, n'oa gueled ar seurt mane na vardro ilis, na vardro covessionou. Evel ato, ma countin an eün, an taolennou a vanke da ziskues da geris oa bris-du ho daoulagad. — Goall pikoted e rankit beza, ma ne dit, en ur stal, da brena ur mellezour sklear, pe faos. — Na petra-ta ! Buan e vez d'ar c'has logoden ha ne gav e zoull.

Evit lavaret ber, da c'huec'h heur-nos, e zoa ur sarmon galleg. Itronezet, merc'hed dious kear, ag a ioa tano ho mouez, a gane ur ravi. — Da va santimantme, n'oa ket ur manc en ho c'hanaouen, nemet, me ne gomprenen ket ar gallec, ha ne c'hellen ket paca an discan : un domaj braz eo, rag, ma ve an oll ken diflad ha me, — eno, e ma ho zamic illic.

Ar veleien, evit guelet a ioa dispar da breseg ; tu ho doa da ziscleria ar virionezou. Ne din ket da zilavaret, dious ficha ho divrec'h ha clevet ho mouez, me sante avoalac'h e astennent ho dorn d'ar pec'her dallet. Ar re a ioa o silaou ar sarmoun gallec ne droent e nep tu ho fenn. Mes douet e selouont pissoc'h eget ar vretonnet, petramant, ho mod a so eno, da glevet evelse ar

sarmoniou. — ag an dra se, a c'helfe beza avoalac'h evito, ober ho jubile. — Echu ar sarmoun, can dionstu. Me gave an dra se dreist. — en nos. Nemet d'ar pelgent e vizen, enep leac'h oan bet eurussoc'h. — Iniennou a ie ar meaz, tud o tont en Ilis : un or pe zor ato o vigourat. Clem a c'hellent an doriou keis. Me bari, n'eo bet morse ker guennet, gant an uz, o fostou. Tro var dro n'oa ken caoz gant an dud, nemet mont da velet ar jubile d'ar Faou. Coan a veze paket abretoc'hik, ag an noz a veze caer : compagnunez a veze cavet ive. An ilis a garge ; an dud a ioa deuet a bel, ho devoa great diou leo, a gemere buan ar plasou guella. Poan deut, tro ar re all ive, passe seiz heur nos oa, dre guriuz da gaout un dra benag da lavaret, ha me chom. Da dizinoui eun den, da viret onta da simudi, guella a zo, eo lavaret ar chapelet. — Aveac'h oa perzibunet, trous trous o tont deus ar sacrateuri ; dre an nor anter zigor, e velet bugale stanc, stanc. Evel eul luc'heden, va lagad a zigoras var an aoter, — ar fleur guen, — ar c'hantoloriou renket e doare, — ur pallen caer ho c'holo an delesou, ha me curiuz da c'houlen ous va amezoc : va den mad, petra zo brema ? gortozit, emezan, evelse din, bremaic e veloc'h. D'an ampoent just : unan, daou, pemp ! Ker stard oa an dud en ilis, ma ne c'hellen ket guelet d'ho c'hounta. Me laca e zoant curustet. Eus ur c'hostes d'ar c'hœur, pa vesent skoas ous skoas, e zeant d'ar c'hostes all. Drantic an oll oant ; en ur fionvaden, e zint cueset var ur c'hlin, dirag an aoter-vraz, ag en em dennet d'ho flas, o vont e croaz an eil d'egile. Eb ober an disterra van, ken ardis ag urfilip var guinis, e tistakzont, oll en ur vouez, un c'hantic. Noan quet evit tenna va daoulagad divarno.

Mar e voe canet mad ar c'hantic brezonnec gant ar vugaligou, ar sarmoun a voe fréas ive, dious tamic speret pep den, emechans, dar re a ioa deuet en aviz clevet. Caoseet e voe deomp divar ben ar charetourien, ag iniennou all, me gret, tamou poaz a gristenien, ha ne dennont ket ho zog d'an aotrou Doue, pa vez casset d'an dud clanv. Ar vaniel fall se ho deuz, abalamour ne anevezont ket Jésus-Christ, nag an Ilis, e famil vraz; — eus a bez noblans tud int, dious costez an aotrou Den Doue, ha dious costez ar Verc'hes Vari, e vam benniget. Eus va fenn-me, ne dai morse, al labouset aot, a vez oc'h en em c'hoalc'hi en dour, ag oc'h ober ho flun nevez ; neuze e tigoront ho diou askel da c'hournijal, ma ve chomet ur bluen goz da goesa. Pa vezo deuet ar goan ho devezo izoum da nijal calz, pell, huell ag izel da drouc'ha a eneb avel ; ar pez ne raint ket, ma na vez cun ho flûn. Evidon-me a zo brema, cûn va flun; great em euz va fask ha va jubile ; ha bep bloaz iviziken, er graïu : ous va zae me, ne stribillono mui a blun-coz. Eiz heur noz a zoun, ha me lakea, n'en doa great ar belec, nemet pignat er gador. Peger buan e zeomp gant an amzer. Goude ar sarmoun, dioustu, e roer ar venediction. An aotrou Doue a deu eus e dabernacl, da rei e c'hrassou d'au eneou ho deus digemeret e gomsou. Breman e velan ar gurustet : dont a reont eus ar sacreteuri. E pen, araog ar re all, eur c'hurust a zoug an esans ; eur soudanen violet en deus, ag var gorre, eur chupilis bian, dious e vent, lenn a frisillonou var e ziouskoas, ha danteles ous an traon. Var e lerc'h, e teu c'huec'h all, goulou var elum en ho dourn ; pevar a zo guisket e du, daou e ruz ; lod o deus chupilis bian bolset caer var ho diouskoas, lod all a devoa lakeat gamsou ag gourizou ruz. Dirag an aoter, e reont evel ar beleg ; ha ractal, e zint distroed da saludi an aotronnet beleien, ag ar bobl a ioa diredet d'an Ilis. Asa ! me lavar e finvent evelse, da ziskues ar stad a ra Jesus eus an eneou, eus ar bobl a heuill e lezennou. Var o daolin, e talc'hent ho goulou ker soun, ker brao, o unan e zoant ker parfet, ma n'oan ket evit miret da ziscredi e zeus ur gentel deomp-ni. Ne doun ket evit lavaret avoalac'h pegen dudius oa o c'hlevet o cana ; an dud a ioa laouen braz ous o guelet o vont, an eil da heull egile, curustet ha beleien o vont d'ar sacrateuri. Ar c'hues vad eus an esans a chom pell en Ilis ; ne gollin ket buan ar memor eus an nosves-se.

Jubile ar vugale vian a so bet curius caer evit ar Faou. Ur sarmonic a so bet great dezo ho-unan, ac ar re a ioa desket avoalac'h da goves, ho deus choazet o zadou confessoret. Un drolig oa : unanig bennag n'oant ket hueloc'h eget ar pilgossou, a veze lakeat dezo da c'hoari, dremen dost dar c'hi Médor, pe d'ar c'hass Pitou. Evelato ho devezo sonj mad. Ur pura a zo great d'ho daouarn ha d'ho bisach ; guisket caer ha neat int bet ; ha morse ne zoant en em velet kement a ribitaillou assambles. A strolladou e teuent potredigou ha merc'hedigou gant ho mamou; lent an eil ous egile, o devoa aoun ho sellet, ag e troent daoulagadigou lemm ous ar belec a lavare dezo : guechal, ur vamig e devoa, en e armel, etouez e dillad, ur grucifi, ag a ioa outi on aotrou J.-C. maro var ar groas evidomp. Pa lavarent mad ho fater ha pa zentent ; ho mam, da Varc'haredic ha da Lanic, a roe dezo ar grucifi da boket, ag e lavarent varlerc'h ho mam, ni a vezo fur, ag e zaimp d'ar barados, dalleac'h ma zeo eat tata coz da velet ar mabic Jesus. — Ar vugale e zo bet fur dreist e kichen ar c'houvessionou, an oll a oue souez ganto.

Goudé leiu, pell araog an heur a ioa lavaret dezo, edont tout ar vugaligou en Ilis ; n'oa quet marz, ar botret vian ha n'edont ket c'hoas en oad da ober o fasc, o devoa sant Joseph da zougen ; d'ar vugale o devoa great o fask kenta, oa roet ar groas. Merc'hed ar skol o devoa bet pep a zrapo, ha teir pe beder pep a vaniel bihan. Ar veleien a gan, ar c'hleier a so var vole, an eol a verv. Piou a zo calet avoalac'h da zougen ar groas? da zougen sant Joseph ? Ne vezit ket nec'het ; fizians o deus en ho bolontez vad. Gant o daouzorn e crogont er brancard, da zioual na rielfe divar o skoas. Sant Joseph a zo douget plean ; ne vrall e tu ebet ; ag alies e ve sellet outan. N'em beus ket clevet counta e vize bet unan skuiz : c'hoas ur gamedic, a respontent, pa veze great dezo chenj rum. Ya ! un dra gaer eo guelet bugaligou pemp, chuec'h vloas, ho tougen sant Joseph.

Ia ! un dra gaer eo gueled bugale guisket pinvidic, o tougen sant Joseph, mesk-a-mesk, skoas-ous-skoas, gant bugale guisket paour, bouteier prenn disseulliet en ho zreid ! Ar vugaligou-ze, goude ho faskou, savet da dud vras, ne zougint martese mui skeuden Sant Joseph ; ema n'en devezo ket an eas, egile n'en devezo ket ar feiśda vont ; ilis ar Faou, a gounter discre, ma ne deus ket a brofou, rag evit e jubile e tle beza bet cals dispignou. An drapoiou a ioa etre daouarn merc'hed skol, n'ho c'haver nag e Paris, nag e Toulous. Eno neus ket da choas ar re ker brao, na ken izel pris. Coust a reont cals tregas, poan-ben, patiantet ; bennos Doue d'ar galoun vad e deus o roet. Pa ves e tress da ober un dra, ral eo caout un all ken ententet ag i. Clasket e deus bevennou seiz chomet a zilerc'h dillad an dud chentillou ; ganto deus great drapoiou ; neus ket daou envel ; beza e zeuz a bep seurt liou, varnezo lizerennou a bep ment, delliou aour, arc'hant er skerniel. Steredenna a reont a bep seurt skeudennou caer : Dre ma zea ar procession er ru, ar c'halvez a ziscroge eus e gizel, an tacbouer a belle a dious e dan, an toker a save eus e starn ; ar gemeneures a leze e nadoz, an ampezeures a ziscrove eus e fer. N'oa ket ur prenest, n'oa ket un or, ha na vize carget a dud ; o sellet ous ar jubile. Kenavezo ar jubile braz all an nep ac'hanomp a vezo beo. N. N.

Marc'heien Eppe.

IV

Ar brinsez, pa e deveze eun disput bennag oc'h doctored al lezen euz he bro, a ioa boas da gaout ato ar gounit. Peurvuia e teue buan avoalc'h a benn da zerra ho ginou dezho. Brema ne voa mui ar memes tra. Hi he unan ne gave netra da respont d'an tri breur. Dreist oll ar c'hem a zo etre ar stad henorabl ma ema ar merc'hed dindan ar relijion gristen, hag ar stad a sclavàch ma emaint dindan lezen Mahomet, en devoa he laket da zonjal. He speret lem hag eün a gave e guirionez caer giz ar gristenien. Red e voa gouscoude respont ; red e voa ive senti oc'h gourc'hemennou ar Sultan, hag hema ep mar, ma me reant ket he voloutez, a iaje adarre e counnar, hag ho c'hasche raktal d'ar maro.

Setu hi o lavaret dezho e teuje c'hoas da gomz outho divar benn ar relijion ; mes da c'hortoz ho fede da zonjal mad er pez e devoa lavaret dezho, da zonjal pe gen eüruz e vijent mar carjent senti oc'h ar Sultan.

Brema, emezhi, ez an da gaout va zad a vezo enouet oc'h va gedal ; mes varc'hoas, d'ar memez heur me a deui adarre. Diskuizit, rak guelet a ran oc'h euz izom bras da ziskuiza.

Pa zeas da gaout ar Sultan, e lavaras dezhan e doa cavet an tri marc'hek-ze cals desketoc'h eget na deo peurvuia ar vrezelourien, mes o devoa he zelaouet gant respet hag evesdet. Eur gozeaden epken avad emezhi ne d'eo ket avoalc'h evit lakat tud evelse da chench lezen ; red e ve meur a zervez evit diskuez dezho ar virionez euz hon relijion-ni.

Ar Sultan ne felle dezhan rei dezho nemet tri pe bevar dervez da hirra da ober ho zonch, mes ar brinsez a reas kement varnezhan mac'h asantas rei dezho pemzek dervez.

Antronoz da bardaez, ar brinsez, ato he matez Zobeid oc'h he heul, a deuas da gaout an tri breur. Comz a reas dezho euz ar pemzek devez e devoa bet evitho digant he zad, hag e reaz he gallout evit ho lacat da zenti outhan. Tremenet e devoa he devez o sonjal er pez e devoa clevet gantho, hag ive o sonjal er pez a lavarje dezho evit ho sclerijenna var relijion ar Muzulmaned.

Ar iaouanca euz an tri breur a gemeraz adarre ar goms. Diskuez a reas dezhi sclear ha splam ne voa relijion Mahomet nemet loudouriach.

Ni, emezhan, ne droimp morse kein d'hon relijion ; ne nac'himp morse hor Zalver Jesus-Christ. Ne dalie ket ar boan d'ar Sultan rei deomp pemzek dervez, ni zalc'ho ato mad d'hor feiz. Ni on eus guelet meur a vech ar maro a dost deomp var an dachen vrezel, ha n'on eus ket aoun razhi, dreist oll rag eur maro ker caer evel a esperomp ama. Gouezit eta, prinsez, evit eur c'hristen ne deus maro ebet ker caer evel ma zeo mervel evit he relijion, evit he feiz, evit he Zoue. Ne domp ket marteze din euz eur maro ker caer, mes ma plischfe gant Doue he rei deomp, gouezit penauz ar verzerinti a gas dioc'htu eur c'hristen d'ar barados da velet Doue epad an eternite !

An daou vreur all a lavaras neuze e credent evel ho breur iaouanca, hag ar c'hosa anezho a lavaras goude :

Ho trugarecaat a reomp gouscoude, prinsez, euz ar vadelez oc'h eus bet evidomp, hag eus a gement oc'h eus great evit savetei deomp hor buez. Mar hon lezer c'hoaz eun dervez bennag e buez, ni a dremeno an amzer-zé o pidi Doue d'ho scleraat.

Eun ene ken eün hag hini ar brinsez ne c'helle ket mancout da velet pe ger caer eo al lezen gristen, pegement caeroc'h eget lezen Mahomet. Goulen a reaz eta oc'h an tri breur kendelc'her d'he c'helen, hag e teuje bemdez d'ho selaou, ha pa dlije beza merzeriet eveldho; ar pez a zigouesche, credabl. Rak pa vouesche ar Sultan e voa he verc'h en em c'hreat christenez, e tlie mont en eur gounnar scrijus.

An tri breur o devoue eul levenez vraz o velet ar brinsez o tostaat evelse oc'h ar guir relijion.

Pa voa eat euz ar prizon, e zejont ho zri d'an daoulin da drugarecaat Doue, ha d'he bidi da beurechui da scleraat an an ene-ze a velent ervad a ioa great evit anaout ar virionez. Pidi a rejont ar Verc'hez Santel, an itron-Varia-a-levenez, da gas ho feden bete tron an tad a drugarez. Ar pez a rea aoun dezho eo ma rankje douetuz ar brinsez gouzanv ar maro eveldho, ha marteze ne vije ket c'hoas cre avoalc'h er feiz.

Ar brinsez a deue bep pardaez d'ar prizon, he flac'h Zobeid hag hi. Tri dervez araog an termen merket gant ar Sultan, en em gave desket avoalc'h hag he c'houlennaz ar vadiziant. Ar plac'h coz e devoa clevet kement a ioa bet lavaret d'ar brinsez, hag a c'houlennas beza badezet ive. En em glevet a rejont d'ho badezi antronoz.

Ar Sultan a ioa bet oc'h ober eur pennad bale, hag a zigouezaz ive er pardaesvez-ze. Goulen a reas digant he verc'h ha deut oa a benn da lacat an tri breur da zenti outhan.

— Varc'hoaz, emezhi, en em gavimp a unan.

— Mad eo dezho, eme ar Sultan, rag anez e vezint dibennet dirag hon oll arme, hag a vel da arme ar gristenien.

Ar brinsez, oc'h en em ober christenez, e devoa ive eur c'hoant bras da veza merzerez. Da bardaez ez eaz eta adarre d'ar prizon. Zobeid ne voa ket marteze ker cre he feiz hag hini he mestrez. Destumet e doa ha caset ganthi cuzet dindan he dillad, eur pez caset leun a ziamanchou hag a vein presiuz e devoa bet ar brinsez digant he zad. An diamanchou-ze o devoa eun dalvoudegez vras. Zobeid e devoa sonch marteze da c'hellout gantho deseo unan bennag euz a c'hardianet ar prizon, beza lezet da vont dindan nos da gaout arme ar gristenien, ha tec'het evelse dioc'h ar maro.

Kerkent ha ma voant eat er prizon ha serret an nor varnezho, en em daoljont oll d'an daoulin da bidi ha da drugarecat Doue euz ar c'hras a rea dezho. Neuze ar iaouanca euz an tri breur ho badezaz ho diou gant an dour caset dezho da efa. Zobeid a loscas neuze da goeza ar c'hàset pounner a ioa ganthi. Gras ar vadiziant a rea kement a vad dezhi ma na zonje mui tec'het.

Goudeze e taoulinjont adarre ho femp evit trugarecat Doue hag ar Verc'hez Santel. Chom a rejont pell da bidi, ha dre bermission Doue, e couskjont ho femp divar greiz ho feden.

Pegeit e padaz ar c'housket-ze ? Nicun anezho ne vouie ; mes pa zihunjont n'edont mui en ho frizon. Eleac'h eun toul tenval, edont var ar meaz e creis douarou na n'oant tam henvel oc'h an douarou devet gant an domder evel ma zeo douarou bro sao-heol. Guelet a reant douarou goloet a vez hag a c'hlasvez. Eun ezennik fresk a c'hoeze varnezho, hag an heol, n'o doa ket guelet pell a ioa, a ioa o sevel pa zigorjont ho daoulagad. Edont dindan eur vezen zero, hag e clevent eur c'hloc'h o sini evel ma soner da c'helver ar gristenien d'an oferen.

Peleac'h emaomp-ni, a lavaras an tri breur ?

Hag uvreal eo a reomp-ni ? hag e guirionez peadra a ioa da gridi eo eun uvre eo a reant.

G. M.

(An divez er sizun a zeu.)

Gouli ar Servicherien.

Brema e clever dale'h mad ar vistri oc'h en em glem euz ho zervicherien ; ne c'heller ket lavaret eur ger dezho, hag eo red alies ho lezel da ober ar pez a geromt. Ne dleer ket beza souezet e ve evelse etouez ar re anezo n'o deus ket a feiz ; rak ne gavot nemeur a sentidigez eleac'h ne deus na feiz na doujans Doue.

Eur gazeten c'halleg a gomze evelen en dez all divar benn kementse :

Eur potr eskuit ha discoupl a deu da di eun aotrou eleac'h ma c'houie e vanke eur mevel.

— Petra a fell deoc'h, eme an aotrou ?

— Clevet em euz e vanke deoc'h eur mevel ?

— Guir eo, eur mevel a gambr a vanc din.

— Neuze e zan da azeza.

— Edon o sonjal lavaret deoc'h ober.

— N'eus nemedoc'h ?

— Nan.

— A zo mad. N'oc'h eus ket a gezek ?

— N'em eus nicun.

— N'oc'h eus ket a vugale ?

— Ken nebeut.

— Guell a ze. Var ar meaz e zit da dremen an hanv ?

— Ia, peurliesa.

— Mad, neuze oc'h dioc'h va doare.

— Gortozit, me'm euz eur goulen bennak da ober ouzoc'h ive. Relijion oc'h eus ?

— Peuh ! dioc'h en deus va mestr.

— Penaus, n'oc'h ket catolik ?

— Mar d'oc'h catolik, me vezo ive.

— Euz a belec'h oc'h ginuidik ?

— Setu aze eur paper hag a gafot enhan va oad ha pelec'h oun ganet.

— Ha pegement a c'houlennit er bloas ?

— Eis cant lur, va butun, cafe dioc'h ar mintin ha the dioc'h an noz, ha neuze daou zevez conje er sizun.

— Oh ! evit netra couls lavaret e fell deoc'h chom !

— Ha neuze lenn a rit credabl eur gazeten republiken ?

— Ia, piou ne ra ket ?

— Ah, eun den oc'h.

— N'oun ket eun den da viana evit beza ho mestr, hag ho pedan da vont da glask plas e leac'h all. N'em eus ket izom euz eur servicher ker republiken ha c'hui.

Ar c'hanfard en em denn neuze en eur ober eur min faeüs, evel p'en defe c'hoant da lavaret : n'oc'h ket din da gaout eur mevel eveldonme.

An dra-ma, evel a veler, a zo evit servicherien kear ; hogen var ar meaz e caver hiniennou hag a zo ive canfarted avoalc'h.

Eur bragou etre daou. — Clevet oc'h euz hano marteze, lenner, euz a dud chentil a ioa guechall hag a ioa red dezho chom en ho guele pa reat couez

var ho dillad. Hogen ar c'hazetennou a gomze er sizuniou-ma euz a zaou zen hag a reaz ive tost da vad evelse.

An daou zen iaouank-ma a ioa a gerent paour. Bennos Doue d'an dud vad e c'heljont ober ho studi, ha zoken ober studiou mad.

Mes evit peurechui ar studiou-ze e voa red mont d'ar scolachou bras ; rag unan anezho a felle dezhan beza medesin hag egile alvocad. Mont a rejont eta da Bariz, hag eno e cafjont c'hoas tud vad da baea eun toul cambr evitho en eur c'halatez. Mes penaus beva ? N'o devoa etrezho ho daou nemet pemp lur ha tregont a voue dispignet evit mont. Pephini anezho a glascaz hag a gavas fret da rei kenteliou en ti da eur bugel. Gant ar pae a dennent ac'hano e c'hellent beva pe da viana chom ep mervel gant an naoun.

Mes en em visca ? N'o devoa ken dillad nemet ar re a ioa var ho c'hein. Hogen eun dervez setu unan anezo he vragou o vont a dam e tam ; ha ne voa ket a beadra da gaout eun all ; n'oa ket zoken a beadra da lacat dresa hema, ha neuze re uzet oa evit gallout iviziken ober netra ganthan. Setu eta an den iaouank nec'het.

— Penauz a rin-me, emezhan ? Ne c'hellan ket mont divragou d'an ti ma vezan o rei kentel enhan !

— Oh, nan sur, eme egile ; ne c'helles ket mont er meaz euz hor c'hambr er stus-ze.

— Penaus da ober-ta ?

— Greomp evelen, eme he vignon. Va bragou-me ne ket fall c'hoas ; kemer anezhan da vont da rei he gentel d'as bugel, hag etre ma vezi oc'h ober da dro me en em lacai em guele. Neuze pa deui en dro, me a gemero ar bragou, ha te en em lacai en da vele d'as tro.

Kementse a voue great, hag epad tri mis, da lavaret eo, ken n'o devoa gallet caout eur bragou all, an daou vignon a reaz ho daou gant eur bragou epken.

An daou zen iaouank-ze a zo deut da veza, unan anezho eur medesin gouezieg hag egile eun alvocad brudet. E c'hellit credi, bevech ma tigouezont an eil gant egile, ne vancont morse da ober eun abaden c'hoarzin divar benn an trubuillou-ze euz ho iaouankis. Me gred zoken o deus miret, evel eur releg, ar pez a chom euz ar bragou-ze en deus servichet da zaou.

Al Louarn hag ar Boc'h.

Alanik al Louarn, assamblez gant ar Boc'h,
A ze dre an domder eus a Landi d'ar Roc'h.
Heman, ne vele ket hirroc'h evit e fri ;
Goude pevar bloas scol pe da nebeuta tri.

Ar sec'het ho lakaas da ziskenn tro var ar dro
En eur c'hao don a du hanvet eur punz er vro.
Heno peb hini reud a garg e vouzellen :
Goude beza rentet o flankou dirouflen,

Lan a lavard'ar Boc'h : petra a reimp-ni, komper ?
P'eus ket c'hoantchom aman marc'had|beteg ember
Sao da dreid en œr a da gerniel ive,
Ho laka ous ar vur ; me neuze marteze

Pignet var da ziouskoas, a crog bars er gorden,
A hello n'eur boania mont er mez ac'halen.
Goude me da chacho.
Dreist avad eme'r Boc'h : m'en tou, dre va baro,
N'eus ket finoc'h lapin evidot dre ar vro.

Vidon-me, n'on ket sod, a gousgoude biken
N'em bije kavet eur sort moyen.
A lavaret, a gret : fors d'enem iskouniad
Gant e c'hinou, e bevar droad

Alanik zo er mez ; a lez e gamarad
Da zaouri eur sarmoûn gret dezhan buan a mad :
Ma pije bet, emean, kement a jujamant
Hag a varo a peus var da oll baramant,

Viges ket evit prun diskennet er puns-se.
Eur ginaouek epken vez tapet evel-se
Kenavo, me zo'r mez : ti va zad coz m'ar fest,
Hag eunek heur anter da zôn zo dija prest.

Gra da vad, mar kerez, gant eur zarmoun ken ber,
Aze peus awallac'h da ruill beteg emberr
Hen da spered,
Ma pije bet !

J. M. G.

Eur marc'h evit pevar.

Eun den iaouang hag a iea da ober eur veach pe eur bourmenaden gant mignoned dezhan, a ieas da fermi eur marc'h, ar pez a c'halver eur marc'h louach, hag evit beza suroc'h d'he gaout antronoz, e paeas dioc'htu hag e roas pevar scoet d'ar perc'hen. Pa zistroaz ac'hano e clevaz e voa digouezet eun dra bennag hag e voa red lezel ar veach abenn divezatoc'h.

An den iaouank n'en doa ket a c'hoant da goll he arc'hant, a ieaz en dro da di ar fermer kezeg hag a c'houlennas guelet ar marc'h a dlie beza roet dezhan. Ar perc'hen her c'hasas d'ar marchosi da zellet outhan. Neuze an den iaouang en em lakeas du vuzula ar marc'h adaleg he benn beteg he lost, ha kementse n'ouzon ket pet guech. Ar perc'hen, skuiz oc'h he velet, a c'houlennaz abars ar fin.

— Petra fell deoc'h da ober-ta ?

— Guelet hag hen zo hir avoalc'h ar marc'h.

— Penaus, hir avoalc'h ?

— Ia, guelet hag hen zo hir avoalc'h evit pevar ?

— Penauz, evit pevar ?

— Ia, rak pevar e tleomp mont varnezhan.

— Neuze, it e leac'h all da glask kezeg evit pevar, evit va marc'h-me n'o pezo ket.

— Oh, bezo ! rag he baet em eus. Ema va fevar scoet etre ho touarn.

— Setu aze ho pevar scoet, hag it da glask kezeg e leac'h ma kerot.

An den iaouank ne c'houlenne ken.

Kemper. — Eun amzer ar c'haera a zo bet er bloa-ma evit foar anter Ebrel e Kemper.

An oll a voar eo hounnez ar foar goz, ar foar vrasa e kear benn an Departamant, foar ar c'hezek dreist oll. Bez'ez oa, a leverer vardro unnek pe zaouzek cant penn kezek. Bez'ez oa aleiz a gezek mad, ha delc'her a reat mad var ar pris. Ar pris zoken a iea var gresk, ha calz o doa guerzet an derc'hent dre ma tigouezent, dre ma edo ar varc'hadourien oc'h ho gedal. Meur a hini o deus guerzet hirroc'h eget na c'houllent da genta. Clevet em eus zoken biniennou o lavaret e voa ar c'hezeg e meaz a bris.

Evit al loenet all ; ar foar a ioa ama evel ma vez peurliesa. An oll en em glem euz ar sec'hor, ar peuri ne zao ket, hag evelse ez eus poan o vaga ar chatal.

An Aotrou Rossi, eil prinsipal e scolach Lesneven, zo hanvet belek Kernisy, e Kemper.

An Aotrou Deroff, person Plouezoc'h, zo hanvet person Plomodiern.

An Aotrou Michel a zo hanvet person Plouezoc'h.

An Aotrou Rogel, vikel e Pleyber-Christ, zo hanvet beleg an dud a vor.

An Aotrou Queau, vikel e Guisseny, zo hanvet vikel e Pleyber-Christ.

An Aotrou Provost, nevez beleget, zo hanvet vikel e Guisseny.

An Aotrou Calvez, bet person en Trehou, zo maro er sizun dremenet e Castel.

Iliz ar galon sacr. — An deputeed catolig euz ar Gambr, pe da viana eul loden anezho o deus scrilet da Arc'hescop Pariz eul lizer sinet gant calz anezho, evit cas ho ofrans da zicour sevel eun ilis d'ar galon-sacr, ha goulen ma vezo eur chapel en ilis-ze en hano an Asamble nasional.

An Arc'hescop en deus respontet e roje gant plijadur ho goulen dezho.

Cholera ar ier. — E Departamant Ain, en eur barrez bennak, e zeus var al laboused eur c'hlenved hag a hanver cholera ar ier. Ar c'hlenved-ze zo stagus. Ar ier taget ganthan a deu ho c'hribel da veza moug, a herel var ho zreid, ha ne zaleont ket da goeza ha da vervel.

An Aotrou Larvor, person Cast, a zo hanvet person Querrien.

Clenvetan avalou douar. Evit miret oc'h ar c'hlenvet da gregi en avalou douar, pe da viona bihanaat nerz ar c'hlenvet, ne oufet ket ober guelloc'h eget lacat eun neheut derveziou er meaz, en ear, an avalou a zo sonch da blanta. an avalou douar-ze a deu glaz, ha ne vent mui ker couls da zibri ; da blanta avad int guelloc'h ; muioc'h a nerz o deus. Sevel a ra varnezho cors creoc'h, cors ha ne grok ket ker buan ar c'hlenved enho, ha mar crok, ne rai ket kement a zrouk.

Pa vez crog ar c'hlenved, e rafet mad teleur varnezho bleud ras nevez didanet, hag en ober dioc'h ar mintin araok ma vez savet ar glis divar an douar. Ma ne bare ket ar raz-ze an avalou douar taget, da viana e laca ar c'hlenved da eana.

Lod all, kerkent ha ma velont ar c'hlenved o tont, a droc'h ar c'hors a resed an douar. Neuze e tremenont eur *rouleau* pounner evit starda an douar ha ne dennont an avalou nemet pa vez deut ar mare custom, Ne vez ket kement a avalou douar evelse, iac'hoc'h avad e vezont.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis Mae.

Pidi evit ma tougo frouez an œuvrou euz an unvaniez catolik.

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou HERRY LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelet an tam labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e cariut caout ar pennadou-ze laket en eul levr evit ober mis Mari ganthan.

Al levr a vezo cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real ha daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Goulen ma tougo frouez ar jubile a zo digor brema.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *moulter an Escopti.*

HENT HIDUAREN-CHUZ HIROD-AR-CHUZ

LANDERNE DA BARIS DRE REDON HA NAONED.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.					PRIZ AR PLASOU.		
	7h45m	2h »n.	7h30n.			1res	2es	3es
Paris ..... *Dib.*	8 35	2 45	8 50			»1 »c	»1 »c	»1 »c
Naoned.....	8 53	3 5	8 32			» »	» »	» »
Savenay,.....	9 4	3 18	8 46			1 35	0 95	0 70
Redon	9 19	3 34	9 2			2 35	1 65	1 25
Guened	9 34	3 54	9 24			3 55	2 75	1 95
Santez-Anna...	9 57	4 17	9 49			5 05	3 75	2 85
Auray	10 18	4 38	10 12			6 65	5 00	3 65
Lorient	6h »m 10 53	cr. 20 5 13	10 38 n.			8 25	6 20	4 55
Gestel.....	6 38 11 32	cr. 53 5 45				10 45	7 85	5 75
Quimperlé.....	6 55 11 48	1 10 n.	6 1			12 90	9 65	7 05
Bannalec.....	7 19 cr. 11	1 32	6 24			14 30	10 70	7 80
Quimperlé.....	7 39 cr. 30	1 48	6 41			16 00	11 95	8 83
Gestel.....	8 5 1 5n.	2 8	7 14			17 35	13 00	9 55
Lorient.....	9 35 2 5	3 »	8 14			18 45	13 85	10 10
Auray.....	9 43 2 11	» »	8 21			22 75	17 10	12 55
Santez-Anna ...	10 8m 2 44	3 31	8 49			23 15	17 35	12 70
Guened	4 24	4 51 n.	10 27n.			25 10	18 85	13 80
Redon.....	2 35					29 95	22 55	16 50
Savenay.....	6 52 n.					31 80	23 90	17 45
Naoned	5 5m					36 20	27 20	19 05
Paris..... *Arr.*						81 20	60 05	44 10

BREST DA BARIS DRE ROAZON HAG AR MANS.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.					PRIZ AR PLASOU.		
	7h	7h45m	14h30m	2h »n.	4h »n.	7h30n.	1res	2es	3es
Brest..... *Dib.*	7 14	8 7	14 45	» »	4 12	7 42	» »	» »	» »
Kerhuon.....	7 35	8 20 m	cr. 9	2 23	4 33	8 4	1 15 4c	» 165c	» 145c
Landerne.....	7 58		cr. 34	2 42	4 54	8 26	2 35	4 75	4 25
Landivisiau....	8 19		cr. 58	» »	5 15	8 46	4 20	3 10	2 20
Sant-Thégonnec	8 30		1 11 n.	» »	5 24	8 56	5 65	4 20	3 05
Pleyber-Christ..	8 50		1 39	3 17	5 50	9 10n.	6 50	4 70	3 35
Montroulez	9 9		1 57	» »	6 14		7 40	5 50	4 05
Plouigneau	10 10		3 10	» »	7 30		8 60	6 45	4 70
Belle-Isle.....	10 36		3 44	4 35	8 5		12 65	9 50	6 90
Guingamp.....	11 10		4 48	5 38	9 3		14 55	10 85	7 95
Sant-Brieuc....	11 40		7 40 n.	8 »			18 35	13 70	10 05
Roazon.....	7 12			cr. 3			30 75	23 05	16 90
Ar Mans.....	11 40 n.			4 45 m			50 75	38 05	27 85
Paris ..... *Arr.*							76 75	57 55	25 41

HENT HIDUAREN-CHUZ HIROD-AR-CHUZ

PARIS DA LANDERNE DRE NAONED HA REDON.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.					
	5h »m	6h50m	8h45n.			
Paris ..... *Dib.*	6 28	8 3	10 21	3h40n.		
Naoned.....	6 54	» »	10 44	4 6		
Savenay,.....	7 6	8 35	11 10	4 20		
Redon	8 45	9 24	ct. 10	5 42		
Guened	8 35	» »	ct. 29	6 1		
Santez-Anna...	8 57	9 55	ct. 48	6 25		
Auray	9 21	» »	1 11 n.	6 49		
Lorient	9 39	» »	1 29	7 7		
Gestel.....	10 6 m	10 52 m	2 2	7 46		
Quimperlé.....			2 27	8 16		
Bannalec.....			2 52	8 50		
Quimperlé.....			3 14	9 23		
Rosporden.....			3 33	9 43		
Quimper	5h30 m	10 52 m	3 48	10 »		
Quéménéven .	6 »		4 4	10 19		
Castellin	6 30		4 20	10 38		
Quimerch	6 58		4 40	11 »		
Hanvec.....	7 24		4 59	11 22		
Daoulas.....	7 38		5 14	11 40		
Dirinon	7 58		5 34	11 57		
Landerne..Arr.	8 17		6	12 20		
Brest .....Arr.	9 5 m		6 35 n.	11 40n.		

BREST DA BARIS DRE ROAZON HAG AR MANS.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.					
	8h »n.	5h »m			10h30n.	7h30m
Paris..... *Dib.*	1 2m				5 40m	cr. 9
Ar Mans.....	4 39	5h »m			10 50	3 55n.
Roazon.....	6 52	8 5			1 48n.	7 4
Sant-Brieuc....	7 29	8 56			2 44	7 58
Guingamp.....	» »	9 22			3 15	8 24
Belle-Isle.....	» »	10 28			4 16	9 28
Plouigneau	7h10m	10 50			4 40	9 51
Montroulez	8 45	11 8			4 59	10 8
Pleyber-Christ..	» »	11 18			5 14	10 18
Sant-Thégonnec	» »	11 37			5 34	10 37
Landivisiau....	9 17	cr. 4	4h31n.		6 1	11 4
Landerne.....	9 36	cr. 23	4 50		6 20	11 22
Kerhuon	» »	cr. 45	5 10n.		6 35 n.	11 40n.
Brest.....*Arr.*	10 » m					

DISSADORN 1a MAE 1875. N° 535. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 1a Mae 1875.

Deus-ta, mis caer, mis Mari ! deuz afo !

Mall zo d'as kuelet ; ema an oll gristenien vad oc'h da c'hedal. Deus-ta, digemeret mad e vezi. Ar belerined zo oc'h da c'hortoz evit commans ho beachou d'al lec'hiou santel, hag en em zestum a villerou evit cas a eur vouez varzu an Env ar pedennou calonek-ze a vez peurvuia silaouet. Caout a ra din guelet, e pep tiegez christen, eun dorn scanv o kempen, o spura eun tamig orator, o tiboultrenna imach mam Doue, o clask daou bod ha bleuniou da lacat enho. Siouas bleun ar spern guenn n'int ket c'hoas digor, ha ne deuint ket da laouenaat an orator dre ho liou caer hag ho c'hoez mad. N'eus fors, eur boket bennag a vezo cavet, hag imach ar Verc'hez ne chomo ket ep curunen. Eur grusifi, eun nebeut imachou sent renket a zoare, marteze eur ruban bennag, ha setu eun orator euz ar c'hoanta. Ar vugale viban ne dennont mui penn ac'hano, hag a c'houlen bemdez peur e vezo an deis kenta a Vae.

Deus-ta, miz a laouenidigez, da zigas gliz an Env d'an douar ha gliz ar c'hras d'an eneou.

Hag epad ma rer ar pourchas-ze var an douar, ha ne breparer ket ive eun dra bennag en Env ? ha ne dle ket plijout meurbet d'ar Verc'hez Santel ar prez-ze euz he bugale vad d'he enori epad he Mis ?

Ma c'helfet lacat e kem ar pez a dremen en Envou gant ar pez a velomp en draonien-ma a zaelou, e lavarfen : Caout a ra din guelet Mam Doue oc'h ober evel ara ar merc'hed carantezuz e kenver ar beorien ; (pardouit din, ô Guerc'hez Santel, ma teuan d'ho lacat e kem gant eur vaouez dister euz an douar. Hen ober a ran abalamour ma c'houzon ar merc'hed santela eo ive ar re a gemer guella skuer diouzoc'h.) Guechall a voa ar c'hiz er vro-ma d'ar beorien da vont da noellat en eisvet Nedeleg, hag er sizunveziou araok pep tiekerez vad a lakea mala ed, poazad bara ha pourchas traou all evit pa deuje ar beorien, n'e divije nemet ho ranna etrezho. Caout a ra din eta, en dervezion ma scrifan an dra-ma, guelet ar Verc'hez Santel o lacat a gostez, oc'h ober eun dibab euz ar grason a dremen dre he daouarn evit ho ranna etre e bugale epad ar mis caer a ia da zigeri.

Mont a raimp eta, evel peorien ma zomp, da dron ar vam a drugarez, hag eno pephini en devezo eur c'hras bennag da c'houlen evithan he unan hag ive evit ar re a gar. Izom on eus da bidi evit hor bro muia caret, evit an ilis santel a zo ker persecutet, evit an tad santel en deus kement a drubuillou da c'houzanv, hag ep mar, epad ar mis-ze hor pedennou a vezo c'hoeg ha calonek.

Ha var gementse ne c'hellan ket miret da verca ar pez a lovare din en dez all eun den divar ar meas.

Goulen a rean diganthan ha great e veze mis Mari en he di.

— Oh ia, emezhan, ha plijadur on euz o velet ar misze o tont, rak neuze da viana e pedomp calonek,

— Penauz, eme ve, er mare all ne bedit ket calonek?

— Ah, gouzout a rit ni etrezomp labourerien, dioc'h ar mintin on eus prez da vont var dro hol loened, var-dro hol labourou, hag hor peden ne vez alies nag hir na c'hoek. Da noz e vezomp avechou skuis maro, hag e vezomp anter gousket o lavaret hor peden. Epad mis Mari avad, a vez great duma goude mern, e vezomp divorfil; hag e pedomp a zoare. Eur c'hantig a vez canet a zigas buez enhoc'h, ha neuze ar beden a zao calonek varzu Doue. Pa rer zoken Mis Mari goude coan ne vez ket a c'hoant cousket, rag, evel am eus lavaret deoc'h, eur pennad canaouen a zalc'h an dud dihun.

— Pa rit, eme ve, Mis Mari goude meren, ne rit ket eta ho moreden evel ma zoc'h boaz, a gaf din, da ober er mare-ma?

— Oh eo, ar voreden epken a vez eun anter heur berroc'h, ha setu oll ; n'en em gavomp tam diesoc'h evit kementse.

Ar pez a lavar al labourer mad-ze a dremen e calz a

diegeziou christen, hag a dra-sur bennoz an Env a dle coeza puil var an tiegeziou-ze.

En dez all an tad santel a roe digemer d'ar belerined deut eus a veur a vro da Rom. Eur prins euz an Allmagn a ioa en ho zouez, hag a lennaz eun adres d'ar Pab. Ar Pab a reaz eur brezegen hir evit respont.

Ar groaz, en deus lavaret Pii nao, ar groaz a ren ato. Guechall ar re a rea ar brezel d'an ilis ne voant ket christenien, hag e voa doctored evel Sant Justin ha Tertullien o stourm outho. Hirio eo christenien a deu da ober ar brezel deomp. Ne d'oun nemet eur paour kez den coz ; ar memes guirionezou avad a zifennan.

Ar Pab en deus lavaret c'hoas meur a dra hag o deus tenereet an oll galonou. Pedet en deuz ar re a stourm oc'h an ilis da baouez ma na fell ket dezho guelet breac'h Doue o tont da boeza varnezo. En eur echui en deus great eur beden hag e deus tennet daelou euz a zaoulagad kement hini a ioa oc'h he selaou.

Eun *Te Deum* a zo bet canet e Santez Agnes e memor euz ar burzud great eno gant Doue evit ar Pab d'an 12 a Ebrel.

Aotrou escop Versail, aotrou escop Bayeux, aotrou escop Perigueux, hag an aotrou escop Segur a zo brema e Rom.

Ervez ar gaseten *L'Impartial du Finistère*, meur a hini a gazetennou an departamant o deus comzet euz a eur retred evit ar Pask a dle beza roet en Havr-Nevez gant eur beleg euz an escopti-ma. « Eno emezho ez eus cals bretoned, ha calz anezho ne ouzont ive nemet ar brezonek. E carteriou eleac'h ma zeus cals bretoned a dost an eil d'egile, var deg ez euz unan hag a c'hoar ar gallek. Aotrou Arc'hescop Rouan a deu da rei otre da eur belek breton da vont di da rei eur retred d'ar vretoned-ze evit ar Pask, e parrez Sant-Fransez. Goude ar retred ec'h esperer e chomo ar belek-ze eno stag oc'h ar barrez. »

Ar pez a lavar ar c'hazetennou-ze ne d'eo ket guir tre. Comz a reont euz ar pez ne anavezont ket mad avoalc'h.

Ne ket er bloa-ma eo comanset Aotrou Arc'hescop Rouan da lacat rei retrejou d'ar vretoned euz ar Havr ; pell zo eo comanset d'hen ober. Ha neuze ne ket rei otre epken da eur belek breton da vont di, eo a ra, goulen a ra hep bloas pell zo eur beleg breton euz an escopti-ma pe euz an escoptiou all eleac'h ma comzer ar brezonek. An aotrou Alexandre a zo bet eno ouspen eur vech, ha diveza retred en deus roet a voue eno brema ez eus daou vloas. Varlene e voue eno an aotrou Cosquer, beleg iaouang a zo brema vikel e Kemperle.

Er bloa-ma, adarre var goulen an Aotrou Cardinal a Rouan, eo eat d'an Havr-Nevez an aotrou Morvan, chaloni, evit rei retred d'ar vretoned-ze epad teir pe beder sizun. Anat eo ar vretoned-ze ne c'hellint ket dont oll var eun dro, mes an eil banden varlerc'h eben.

An aotrou Morvan avad ne ket eat di evit chom. Guir eo Aotrou Arc'hescop Rouan en deus c'hoant da gaout eur belek breton da chom eno, hag an Aotrou'n Escop a Gemper a c'helfe rei unan dezhan, mes ne ket an aotrou Morvan e vezo.

G. M.

Marc'heien Eppe.

V.

An tri breur a ioa c'hoas gantho an tamou euz ho armou lezet gantho gant ar sarrazined. Ar chadennou avad gant pere oant bet liamet n'edont mui var ho zro, mes bez'edont eno e kichen ho zreid kercouls hag ar re a ioa stag oc'h moger ho frizon hag a ioa tennet divar dro ho c'horf var beden ar brinsez. Zobeid a voue souezet ive o velet e kichen he zreid ar c'hased leun a vein presius e devoa digaset ganthi ep gouzout da zen. Var dronjen ar vezen zero ma edont dindanhi ez oa eun imach d'ar Verc'hez hag eul lamp var elum dirazhi. Neuze en em daoljont oll d'an daoulin dirag an imach-ze evit trugarecat mam Doue. Ne gredent ket gouscoude c'hoas mad avoalc'h e voant tennet a sclavach. Clevet a rejont eun eil guech son ar c'hloc'h.

Setu teir maouez o tont hag o tremen ebiou ar vezen dindan pehini edo ar pemp-ma o pidi. Ker caloneg e pedent ma ne velent ket ar merc'hed-ze. Mes unan euz ar re-ma a chomaz a za en eur grial : « O guerc'hez Vari ! va mipien ! va zri mab ! Neuze an tri breur, o poket d'ho mam, ne c'heljont mui caout douetans ebet na doant bet tennet a sclavach, dre vurzud, ha digaset dindan noz da gichen ti ho zad dre c'hras an Itron-Varia a levenez.

Ho mam a lavaras dezho ez ea d'ar chapel da glevet an oferen a dliet da lavaret evit goulen scoazel an Env evitho, mes brema ez ea araok da lacat lavaret eun oferen a *action* a c'hras. Unan euz he zervicherezed a redas da gas ar c'helou mad d'an tad coz. Ar pemp-ma a ieas d'ar chapel gant mam ar varc'heien. Beac'h o doa c'hoas gouscoude o cridi e voa guir ar pez a dremene dirazho. Ar brinsez ha Zobeid o doa clevet hano meur a vech gant an tri breur a Itron-Varia al levenez, dies avad e cavent cridi e voant o vont er chapel-ze. Biscoas, credabl, oferen ne voue clevet gant muioc'h a laouenidigez nag ive gant muioc'h a zevosion goude eur burzud ker caer.

Ar baron coz, pa en doa clevet ar c'helou eüruz, a ioa diredet d'ar chapel ker buan ha ma c'helle he zivesker, dinerzet gant an oad, he zougen. Pa zigouezaz, edo ar re all o tont er meaz. Ar vuizien o doa clevet, hag a ioa diredet ive a vanden. An tri breur, goude beza briateet ho zad coz, a zigasas dirazhan ha dirag ho mam ar brinsez ha Zobeid o doa saveteet dezho ho buez o lacat ar Sultan da zale eun nebeut derveziou d'ho lacat d'ar maro.

Ar brinsez, emezho, e deus clasket hor gounit da relijion Mahomet, mes ni eo on euz-hi gounezet d'ar guir religion, ha d'he fedennou ep mar e tleomp ar burzud en deus great Doue en hor c'henver. Ar chadennou a ioa deut gantho a voue caset d'ar chapel ha staget eno oc'h ar voger evel eun testeni euz ar burzud. Eno e vouent guelet pell amzer goudeze, ha pa c'houlenne unan bennak petra a sinifient, e contet dezho an histor burzuduz euz an tri varc'hek a Eppe.

Ar brinsez a voue digaset d'ar c'hastel gant ar brasa respet, hag eno, dirag epken mam an tri breur, e tennaz ar gouel a c'holoe he bizach. Ar varonez a voue estlamet o velet he genet dispar.

Ar brinsez a c'houlennas diganthi ha ne c'helje ket beza resevet en eur gouent bennak dre eno ; rag clevet e doa gant an tri varc'heg ez oa en ho bro couenchou eleac'h ma en em denne merc'hed iaouang, ha zoken euz ar re nopla, evit servicha Doue epken.

Ar varonez a lavaraz he c'hasche da eur gouent ; gouscoude an doare burzudus ma voa deut di, a ziscueze e felle da Zoue ha d'ar Verc'hez Santel ec'h antreje en he famill, hag a c'houlennas diganthi ha ne vije-hi ket contant da zimizi d'ar c'hosa euz he zri map.

Ar goulen a rit ouzin, eme ar brinsez, a ziskuez pegement eo caeroc'h ho relijion eget hini va bro, eleac'h ne c'houlenner morse otre eur vaouez evit he rei, evel sclavez da eur goaz ha ne anavez ket, ha n'e deus guelet morse. Al liberte a lezer ama gant ar merc'hed eo unan euz an traou caera zo er relijion. Hogen dre al liberte-ze e c'houlennan eur pennad amzer da zonjal araok rei va respont.

Ar varonez a gavas fur meurbet ar respont-se, hag evel, goude ar goulen e devoa great, ne voa ket dereat delc'her ar brinsez er c'hastel, he c'hasaz, he matez hag hi, da eur gouent eno a dost, hag e zea di alies d'he guelet.

An Escop, o veza clevet ar burzud, a deuas d'ar gouent da velet ar brinsez. Ober a reaz he unan seremoniou ar vadiziant ne voant ket bet great pa voue badezet ; he c'houzemenni a reaz hag he c'hommunia evit ar vech kenta. Abenn eur miziou bennak goude e teuas d'he eureuji gant ar c'hosa euz an tri varc'hek iaouank. Eul loden euz ar pinvidegeziou a ioa er c'hased deut gant Zobeid a voue tennet evit ho ranna etre ar beorien.

Zobeid a chomaz en he zervich bete fin he buez, ha morse ne c'hellas chom ep beza souezet o velet ar frankiz o deuz ar merc'hed christen da vont dirag ar voazed ep beza goloet ho bizach. Ar c'hosa euz an tri breur hag ar brinsez a gendalc'haz ho lignez er c'hastel ; an eil anezho a ieaz adarre d'ar vrezel, hag a ieas goudeze en urs marc'heien sant Ian-a-Jeruzalem ; an trede pehini en devoa ato keus d'ar gurunen a verzerinti, en em dennaz e couent sant Bernard e Clairvaux.

G. M.

Grit vad hag e cavot ho recompans.

Eun dervez, eme an hini a scrif an dra-ma, e tigouezas din, evit eur gevridi bennak, mont da di eun itron euz an noblans coz, hag a zo brema he unan coz ha c'habac'h. He henvel a raimp mar kirit an itron Dormo. Guelet a riz eno skeudennou peintet e taolennou euz ar re goz euz al lignez-ze, marc'heien ha brezellourien o doa stourmet ha scuillet ho goad lod anezho evit ho bro. Mes ar pez am lakeas souezet, oue etouez an taolennou-ze, ha zoken er plas a henor, eun doare metalen hag enhi, en eun tu, ar groaz a henor, hag en tu all, eur gontellik dister, eur gontel a zaou vennek, hag a ioa zoken merglet.

Ne c'hellis ket miret da ziskuez va souez d'an itron Dormo, hag e lavaras din :

— Ar re-ze a zisgas din eur sonch ker d'am c'halon.

— Penauz, ar c'hos contellik-ze ?

— Ia, ar gontel hag ar groas. C'hoant oc'h eus-hu da glevet petra a sinifiont :

— Ne c'houlennan ket guell, itron.

— Clevit-ta ; brema ez euz daouzek vloaz edon o chom en eur maner var ar meaz etre Amien ha Paris.

Pa lavaran maner, e lavaran re ; ne voa nemet eun tiik bihan ; dudius oa avad. Bez'ez oa outhan eur jardin hag eur verjez carget a vez frouez ha parkeier hag a roe eost mad. Eno tro var dro e tisgaset euz a gear eun niver braz a vugale dilezet. Labourerien douar, merourien, camprerien zoken a rea eun doare kenvers gant ar vugale baour-ze n'o doa den d'ho difen, na kerent, na goard nag alvocad. Epad ma vezont bihan, o c'hlever o vouela hag o cunudi en ho c'havel, ep ma kemerfet nemeur a zoursi anezho. Langisa a reont evelse, dilezet ep caout ar vagadurez o defe izom, dreist oll ep caout ar servichou-ze a garantez a c'hell eur vam epken da rei d'he bugel. Mar chomont beo, pa vezont deut brasoc'h ho gueler o vont a hed ar girzier, o vont d'a zor an amezeien ; ne c'houlennont netra, mes ho zellepken a ziskuez o deus naoun. Dent brasoc'h c'hoaz, e vezont goal gaset, maget fall, guisket fall, caset da zional al loened, ar moc'h, an ouidi, ha ne zistroont nemet d'an noz da di an *tad mager* pehini ho mak nebeuta ma c'hell. Ho gelver a rer *Parizik*. (Ne ouzon ket ha ne c'helfet ket lavaret tost da vad kement all euz ar vugale a den euz a hospitaliou Brest da biniennou euz a barreziou an escopti-ma hag a c'halver Brestik ?) Mes distroomp da histor an itron D'ormo.

Dilezet evelse, emezhi, e reont ho c'hresk, ep gouzout netra, ep beza caret gant den, evel paianed, evel tud gouez, e danjer da veva divezatoc'h e casoni oc'h an oll. Aliez o velet ho bizach distronket gant an naoun hag ar boan, em eus sonjet ne ket an dra-ze eo a felle d'an dud vad ha carantezuz o deus savet an hospitaliou. Siouas tud vad o deus ho zavet, mes dispac'herien o deus taolet ho c'hraban varnezho.

Eun dervez ma edon o vale a hed eur brajen, e vouen

souezet o clevet eur mean o sutal o vont ebiou d'am fenn. Strafuillet hag eun tamik droug enhon, e tirtroiz hag e veliz eur potrig o sellet ouzin gant he zaoulagad skeulf. Eur vlouzen o ioa ganthan ha gant eun dorn e talc'he corn ar vlouzen-ze eleac'h m'en doa destumet eun nebeut mein ruil en doa sonch, credabl, da skleper ouzin ive. Pa em guelaz o sellet outhan, e troaz he gein evit tec'het kuit.

Redeg a ris var he lerc'h, (en amzer-ze oa c'hoas scanv va zroad.)

— Va mignonig, eme ve, perag e taolez-te mein ouzin-me?

Neuze e lezas da goeza d'an douar ar vein a ioa e corn he vlouzen, hag e lavaras :

— Han? c'hui ielo da lavaret an dra-ze brema da Gola vras?

— Nan, Cola vras ne vouezo netra a gement-ma.

— Sur?

— Sur avoalc'h,

— Mad eo neuze, rak cannet e vijen bet ganthan.

— Mad me n'es cannin ket ha ne lakin ket da ganna; me roi dit zoken dek guenneg evit ne ri ken ar pez ac'h eus great.

Biscoas n'em eus guelet eur potr ker souezet, ker sabatuet, na kel laouen evel ma voa ar bugel-ma pa lakiz eur pez dek guennek dezhan en he zornik du ha treud.

— Hennez a vezo din-me?

— la dide ; petra a ri ganthan ?

Goude beza sonjet eun nebeut, e lavaras :

— Me c'horroi anezhan, hag a breno bara ganthan pa'm bezo re a naoun.

Etre daou em boa bet amzer da evesaat outhan.

N'oa ket coant ar bugel ; eun ear divalo en devoa; daoulagad skeulf, bleo biscoulet, ar c'houbari euz eur bugel hag en doa bet cals da c'houzanv. Anat oa n'oa bet morse great stad anezhan, e voa bet lezet da greski evel eul loenik gouez er c'hoajou, boazet da glask he dam ha da gemeret evit enebouricn kement en em gave var he hent.

— E peleac'h emaout o chom, eme ve?

— Lavaret em eus deoc'h, e ti Cola vras.

— Ha petra a rez?

— Guelet a rit; dioual ar goazi; sellit, emaint duze en traon.

— Te zo eur bugel euz an hospital?

— Ia da.

— Pe hano ac'h eus?

— Bleas Joaius.

Ne c'hellis ket miret da c'hoarzin o clevet an hano-ze rag ar potrik n'oa ket goal joaius.

N'em guelas ket gouscoude o c'hoarzin, rak redet oa varzu he voazi a ioa o sevel en eur park.

Mont a ris neuze gant va hent, hag antronoz e ziz adarre di. Va guelet a reaz, hag e chomas da zellet ouzin gant eun ear gouesoc'h c'hoaz, a lacan, eget an derc'hent. Mont a ris beteg enhan, hag e rois dezhan diou beren am oa caset ganhen evithan, kementse a bligas dezhan ep mar, rak va zrugarecat a reaz, hag en em lakejomp da gozeal.

Ne c'hellemp ket comz a galz a dra. Bleas ne anaie nemet he voazi, he brajen, he dad mager a ioa criz outhan, a roe dezhan nebeut a vouet ha cals bazadou, ar c'hoant en doa da veza braz evit gallont en em denna euz ar stad ma edo, an izom en doa euz eur boutou ler nevez abalamour he voutou coat a ioa dies en douar labouret, setu kement a vouié ar potrik.

— Ha da bedennou' eme ve, gouzout a rez anezho!

Sionas! ar potrik ne vouie ket eur beden; ne vouie ket zoken petra eo pidi.

— Mar kerez, eme ve, mes zesco dit.

— Mar d'eo mad, me ne ran fors.

En em lacat a ris da esa. Hogen biscoas missionner er broiou gouez n'en deus cavet tud ken dies da ziski, eur speret ker ponner hag en devoa ar potrik-ze. Pidi a riz ar speret-santel hag e lakis va foan. Bleaz a ioa sentuz; he ene a ioa chomet glan ; en denvalijen edo; n'edo ket avad er vouillen. Abouez pidi ha poania avoalc'h e teuiz a benn da ziski dezhan ar geriou kenta euz ar *Bater, Hon tad pehini zo en Env.* Neuze e l avaras din he unan:

— Deut varc'hoaz, hag e velot n'em bezo ket ancounac'het ar pez oc'h eus desket din.

Dont a riz antronoz, hag epad meur a zervez. Ne ket ma teskje guelloc'h, ha ma tiskues-je beza anaoudek; he speret ne zigore tam ; gant an ors, evel a leverer, e ranket planta enhan. Trivac'h-miz a lakis da zeski dezhan he bedennou hag eur ger catekis bennak, ar pep nesesera. Gant gras Doue, abenn trivac'h-miz e c'halliz he gas da gaout person ar barrez hag e voue cavet desket avoalc'h evit ober he basc. Da voueliou Pask e reaz e gommunion genta, ha cridi a ran Doue, da behini e plich ar re vihan ha dister, a gavaz eun digemer mad er galon-ze ne anaie nemeur an drouk.

Ac'houdevez ne velis ket aliez ar paour kez Bleas. Laket e voue da vevel bihan en eun tiegez, ha n'en doa mui an amzer da zont d'am c'haont. Clevet a ris gouscoude gant an aotrou person e kendalc'he da veza fur, ha ne vanke morse d'an oferen da zul. Trugarecat a ris Doue, hag ac'houdevez e soujiz nebeut enhan, rag er mare-ze em oa ive avoalc'h da ober o sonjal em map va unan.

G. M.

(Eur pennad all eur vech all.)

Kan ar Pinterik. (1)

Chelaouit oll ar pinterik
O kana d'hoc'h he zonennik.

Me eo kannad an new-amzer,
Kannad ar bleun er parkeier!
Pa hij ar goanv he vantel venn
Evit terc'hel kuit gant ar yen,
Gant ar c'henta boked er prad
D'an heol a zigor he lagad,
Pa dav an avel fulorét,
Kentiz va zonik ve klevet!
Va mouez, guir eo, n'eket dispar,
Ne'z eann ket pell da glask va far,
Kan ar milvid, kan ar mouile'hi
A dreac'h eazik war va hini;
Ar pez a gar, vit her meuli
Doue a ro da bep-hini ;
Mes bepret ar c'haner kenta
E vé digountet ar guella.

Chelaouit'ta ar pinterik
O kana d'hoc'h he zonennik.

Dreo em c'hlever, da c'houlou-dë,
C'hober va feden da Zoue ;
Ar c'henta kan vé d'am c'hrouer!
Goude d'am mignoun *Labourer*,
D'her saludi, a greiz kaloù
E kanann va dousika zon :
Startoc'h hen grok en he venvik
P'en deuz chilaouet va geizik.
Lountrek n'oun ket! Evit beva
Me c'houlenn ganthan peadra,
Eur greunik ed da bep mare
Gant eul lomm gliz stag ouz ar guë ;
Ha da baëa he largentez
E tiwalann ato he frouez
Da voût (2) bep bloas dismantret
Gant ar viskoul hag ar prenved.

Chilaouit mad ! ar pinterik.
O kana dilost e zonik.

Aberz Doue pa z'oun eta,
En ho touez, kannad ar joa,
Oh! me ho ped, mignouned kez,
R'am bez diganoc'h trugarez :
D'am neizik klouz na noazit ket
Pe dre an ankenn'vinn mantret.
Kriz eo an hini hep ræzon
A ro d'ar re-all rann-galon!

(1) E Léon Pintik,
(2) Veza.

Ne zeuit ket d'am glac'hari,
Oc'h va c'hlevet c'hui pô dudi
Hed an anv pa ganinn va zon
Da reï levenez d'ho kalon.
D'an estik-noz douun'ar c'hoajou,
D'an alc'houëder barr an Envou,
D'in-me, dreist-oll, tost d'an tiez
E plij eul liorz karget a frouez!
Pep-hini en deuz he zoare,
Eur-vad d'an oll dirak Doue!

Klevomp oll ouz ar zonennik
N'euz kanet deomp ar pinterik.

F. M.

Alïou dan dud divar ar meas.

Avechou e leverer : an dra-ze a zigouezo pa vezo savet dent d'ar ier. Hogen, ervez eur gazeten zo dirak va daoulagad, ar ier o deus dent. An dent-ze avad n'emaint ket en ho bek, an dent-ze zo er sac'hik pe er c'hodellig o deuz ar ier, evel al laboused all, dindan ho bruched hag eleac'h ma za ar bouet a zebront araok ma tremeu en ho c'horf. An dent-ze zo meinigou bihan, grae pe c'hrouan a zebront, hag a zervich, evel mein milin, da vala ar greun a louconl. Ar grae pe ar grouanze a deu ive da uza, hag ar ier a glask neuze adarre meinigou all. Evelse e tigouez ne chom ket pell iac'h ar ier pa vezont dalc'het eleac'h ne gavont na grae, na grouan na meinigou bihan da lonca. Ar greun a zebront neuze ne c'hellont ket ho mala, hag evelse ive ne c'hellont ket ho zreizia mad.

Bez ez euz eur c'hlenvet, hanvet *Goada-felc'h* hag a grog aliez er chatal corn, er zaout hag en denved. Ar c'hlenved-ze zo danjerus, dreist oll dre an amzer seac'h, ar chatal taget ganthan a varf gozig oll. Hogen eveseat ez euz e croge ar c'hlenvet cals muioc'h el loenet ne voant ket stag oc'h ar voger en ho c'hreier. Bez'ez eus creier braz eleac'h ma zeus renkennadou chatal ha n'o deus nemet plench dirazho. E kichen ar voger, ar chatal a voar, pa zantont poan, lipat ar ras dioc'h ar voger-ze, ha kement-se, o dioual dioc'h meur a glenvet, ha dreist-oll dioc'h ar *goada felc'h.*

Ali d'an dud à vor.

Evit doare, euz al listri a vez o cas ed euz an eil lec'h d'egile, en em goll meur a hini, ha kement-se a damaller d'an dra-ma. Discarga a rer an ed el lestr a *vrag* da lavaret eo a vern evel ma ho lacafet en eur c'hrignol. Pa deu goal amzer er mor, al lestr a vez stlapet ha distlapet ; an ed na petra-ta, a dro hag a zistro ive p'eo guir ema oll en eur pez. Mes pa deu eur goal daol avel da drei ar vak pe al lestr var he gostez, an ed a zo taolet oll ive en tu-ze, ha setu meur a vech al lestr pe ar vag ne c'hell mui sevel var he blom hag e za evelse da goll.

An hini a scrif an dra-ma a lavar var gement-ze e tlije an ed, da viana eul loden, beza laket e sier. Hogen, ervez eun all, e vije c'hoas guelloc'h marteze ober evelen : ober combojou el listri, da lavaret eo, ma vije great eur speuren e creiz euz an eil penn d'egile euz al lestr, ha speurennou all a dreuz, diou pe deir pe ouspen ervez an hirder euz al lestr, e vije rannet evelse al lestr e combojou, hag ar pez a vije enhan ne c'helje morse mont d'en em deleur oll var eun tu.

Kement-se emezhan, abalamour ludu, treas, n'int ket eas da lacat e sier, ha 'gouscoude evit ar bagou carget a ludu, a dreaz etc, ez euz ar memes danjer evel evit ar bagou hag al listri carget a ed.

KELEIER.

An aotrou Parc, vikel e Quemeneven, zo hanvet vikel e Plouguerne.

An aotrou Besnier, vikel e Goulien, zo hanvet vikel e Quemeneven.

An aotrou Prigent, vikel e Primelin, zo hanvet vikel e Laz.

An aotrou Guillerm, vikel e Laz, zo hanvet vikel e Primelin.

An aotrou Tonard, vikel e Ploegat-Guerrand, zo hanvet vikel e Goulien.

An aotrou Madec, nevez beleget, zo hanvet vikel e Ploegat-Guerrand.

D'al lun fask, autrou escop Bayon a ioa e pelerinach e Lourd gant seis mil den euz e escopti.

E Rouan ez euz savet eur skeuden d'an den santel La Salle, an hini en deus savet urs Breudeur ar scoliou christen. Etre Arc'heskeb hag Eskeb ez eus dek hag o deus prometet mont di d'an 2 a viz even evit benediction ar skeuden-ze.

Ar breur Olimp, an hini a ioa laket, n'eus ket c'hoas ouspen bloas, da superiol jeneral euz a vreudeur ar scoliou christen, eleac'h ar breur Filip maro varlene, a zo maro ive er sizunveziou-ma.

Darvout scrijus. — D'an nao euz ar mis-ma da noz, eur vak pesketa, euz a Nevez, a ioa var ar mor var dro teir leo en tu all d'an enezi Glenan. Nao den a ioa er vak-ze. Evel ma ne velent danjer ebet, e taoljont an heor, hag en em lakejont da gousket ep beza alumet eul letern oc'h ho guern. A veac'h oant cousket, me devoue ar vak eur stocad. Eul lestr a dremene ha n'en doa ket guelet ar vak-ze. An nao den a ioa ebarz a goezaz er mor. Ar re anezho a c'hellaz en em lakeas da grial ha da neun guella m'a c'hellent. Al lestr, o clevet ar c'hri, a lakeas buana ma c'helle eur vag er mor evit dont d'ho zicour. Hogen caer en devoue hasta, ne c'hellas savetei nemet unan anezho, an eiz all a zo beuzet. Eus an eis den beuzet ez oa tri den iaouank ha pemp demezet, ha pevar anezho bugale dezho, oll tud en ho guella oad. N'em eus ket izom da lavaret pehez canv a dle beza er barrez-ze.

Brest. — Guelet on euz, eme ar gazeten c'hallek l'*Ocean* er pors kenvers, eul lestr coant ha kempennet a zoare. En em vransellat a rea eno var ar rad evel eur sign, al labous coant-ze a zo eun dudi he velet var an dour.

Al lestr brao-ze a zo he hano an *Eclips*, Stum eo, hag oc'h he velet e lavarfac'h ne c'houlen ket guell eget nijal euz an eil penn d'egile euz ar bed. Hag ar pez zo guella al lestr-ze zo great evit gloar Doue ha mad an eneou.

Penauz ? a leverot-hu, setu-ama. Al lestr-ze zo eul lestr scol, hag an hini en deus laket he ober a zo eun tad a urs sant Dominik, an tad Baudrand. Pa voue fuzillet he genvreudeur en Arcueil, hen epken a echapaz, ha kementse dre n'edo ket neuze er gear.

Neuze en em dennaz var aod Arcachon, hag e sonjas sevel eno eur scol evit kelen an dud iaouang o doa c'hoant da veza tud a vor. Da genta, evel ma tigouez bepret, ar scol a voue nebeut a dra. Brema ez euz oc'h an ti scol vardro pevar devez arat, frankis kement ha ma carer d'an dud iaouank d'en em bleustri en ho micher.

Ouspen ar c'henteliou a resevont en ti scol-ze, an dud iaouank o deus daou lestr, an *Eclips* a behini e comzomp, hag eun all, evit mont var ar mor, ha deski eno ar pez ne c'helfent ket da zeski var zouar. An tad Baudrand en deuz sonch da lacat ober evitho eul lestr c'hoas brasoc'h eget an daou-ma.

N'em eus ket ezom da lavaret, sonch an tad Baudrand oc'h ober kement-se eo sevel martoloded, ofiserien a vor gouezieк ha christenien vad. Sur eo, ma vije christenien vad hon oll ofiserien var vor ha var zouar, ma lacajent ho martoloded hag ho zoudarded da viret lezen Doue, ar Frans, hor bro ger, a c'helje sevel he fenn hueloc'h eget na ra brema.

Suis. — Eur beleg, he hano an aotrou Mouttet, person a barrez Mervelier, a zo maro disul fask en eun doare skuerius meurbed. Daouugent vloaz a ioa edo person er barrez-ze. Pa voue harluet ar veleien euz ar parreziou divar dro, an aotrou Mouttet a voue lezet, rak bez'en doa dek vloaz ha triugent, dall oa ha clanv; n'oa ket eaz eta he gas kuit. Daoust ma oa coz, dall, ha clanv, ne chome ket gouscoude ep labourat. Coves a rea nos deis ; pa veze eun den clanv bennag er meneziou, eur rener a groge en he zorn hag her c'hase d'ho guelet. D'ar sadorn fask oa bet er gador govez côuls lavaret epad an deis bete deg heur noz. D'ar sul e savas da beder heur da vont da govez adarre. Da nav heur ez eas da lavaret e oferen en eur c'hranch, rag eno ar gatoliked n'o deus mui nemet granchou. Cana a reaz an oferen hag ober eur brezegen. Hogen skuis maro oa. D'ar *Sanctus* e voue red dezhan eana eur pennadik. Goudeze ez eaz adarre ; kerkent avad ha m'en doa communiet, e coezas maro mik. Maro caer meurbet.

An aotrou Monjaret de Kerjegu en deus scrifet da aotrou Arc'hescop Pariz evit lavaret e felle dezhan e vije laket he hano etouez an deputeed catolig o deus goulennet eur chapel evit an assamble national en iliz ar galon Sacr. Caset en deuz ive he ofrans.

Dioc'h ma clevan, an tad Felix, a gompagnunez Jesus, a dle prezeg e Catedral Kemper d'ar iaou bask. Deut eo ama da rei eur retred da leanezed ar galon Sacr, ha da c'houel an Assansion, ar prezeger brudet a brezego er Gatedral.

Paray-le-Monial. — Goueliou ar galon Sacr a dle beza great er bloa-ma, e Paray-le-Monial, gant ar brasa solanite. Aotrou escop Autun en deus pedet ar c'hardinal Arc'hescop Paris da vont di da selebri ar solanite-ze. An Arc'hescob en deus roet he c'her da vont, hag a dle en em gaout eno d'an 3 a viz even.

Rom. — Aotrou Escop Montpellier en deus prezantet d'ar Pap, d'an 20 eus ar mis-ma, ar pevar c'hant pelerin eat ganthan euz he escopti da Rom. Ar Pab en deus comzet outho e galfek. Meulet en deuz ar belerined ha merket ho dever d'ar gatoliked.

Ne deo ket avoalc'h, eme ar Pab, caout respet evit cador Sant-Per, red eo ive senti oc'h ar pez zo merket er *Syllabus* ha cridi ne c'hell ket ar Pab fazia.

Goudeze Pïi nao en deus great meuleudi ar Frans, ha lavaret he bennige hag e pede evithi.

E departamant an, Aisne, ervez eur gazeten ac'hano, ar gilvizien o deus great eun emgleo etrezho evit chom ep labonrat da zul. Eun amand huel avoalc'h a zo laket evit an hini a dorfe an emgleo-ze.

Ne raint netra da zul, nemet eun dra red bennag e ve, evel ma ve sevel eur repouzouer da zul ar Zacramant, pe ober eun arched bennag, en eur ger eun tam labour ha ne c'hell ket gortoz antronoz.

Salo e ve e teufe an oll vicherourien da gemeret skuer dioc'h ar gilvizien-ze.

Pèlerinach Rom. — Eun niver braz a belerined a ra ho fourchas da vont da Rom. C'hoant o deus da veza eno d'ar 4 a vis Mae, ha da veza digemeret gant ar Pap antronoz, deiz he c'houel. Ar priz evit mont ha dont euz a Baris da Rom eo, evit ar c'henta clas 345 l. 30 s., evit an eil clas 254 l. 70 s.

Labour douar. — Setu deut, abarz ar fin, ar glao a c'hortozet hag a c'houlennet pell a ioa. Brema e c'heller lavaret, e guirionez, eo digor an nevez amzer. Evit c'hoas gouscoude n'eus ket bet a c'hlao avoalc'h da drempa an douar, mes gant ar pez a zo bet ez eo laouenet pep tra. Ma ve brema eur mis Mae soubl, e c'heller esperout e teuio pep tra da vad petra bennak m'emaint chomet eun tamik divezad dre ar goal zec'hor a zo bet. Al labourerien douar o deus cals foenneier ha cals peuriou eo a ioa dreist oll nec'het. Ar geot ne zave ket, hag ar chatal a ioa eat treud evel bizier. Ar foen a iea e meaz a bris ; clevet em euz e zea ama bete pevar ugent lur ar milier. Ar bouet chatal a chome treud, hag evelse ar chatal a c'houzanve naounegez.

Ar guez frouez a zo ive divezatoc'h ar bleun o tont enho. Hogen kementse, ervez lod, ne d'eo ket eun droug, abalamour seul divezatoc'h ma vez ar guez o tougen bleun, seul asuroc'h int da rei frouez, dre n'eus ket kement a zanjer evitho da veza rostet ha devet gant ar reo.

Ar breur Olymp. — Lavaret on euz, hueloc'h e voa maro ar breur Ian-Olymp superiol jeneral Breudeur ar Scoliou Christen. Setu ama eur ger bennak divar he benn.

Ar breur Olymp a deuaz er bed er bloas 1810. Bez'en devoa eta pemp bloaz ha triugent. Abred ez eaz etouez diskibien an den eürus La Salle, ha bez'e voue ato unan euz ar re vertuzusa anez-ho. Da genta e voue implijet e Lyon eleac'h ma savaz eun *noviciat*, da lavaret eo, eul leac'h evit digemeret an dud iaouang a c'houlenne beza resevet en urz, hag an *noviciat*-ze eo ar c'henta goude hini Paris. Goudeze e voue mestr ar relijiuzed iaouank e Sant-Claude hag e Besançon, hag e 1861, e voue hanvet da asista ar superiol jeneral.

Epad ar vrezel eo hen a reizas eul leac'h evit digemeret an dud gouliet en Alsas-Lorren. D'an 10 a Ebrel 1874 a voue laket da superiol jeneral. Eveseet ez euz eo maro deiz evit deiz, hag heur evit heur, bloas just goude m'oa bet hanvet superiol jeneral. Ar breur Olymp, a vije bet belek panefe ne c'helle ket efa guin, ha n'en divije ket gallet lavaret an oferen. He enterramant zo bet great gant ar brasa solanite.

G. M.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *24 Ebrel.*		Pont-n'Abat. — *22 Ebrel.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	23 lur, 00 c.	Guinis.....	23 lur, 75 c.
Segal.....	17 lur. 00 c.	Segal.....	16 lur, 75 c.
Eiz.....	17 lur, 00 c.	Eiz.....	16 lur, 50 c.
Ed-du.....	16 lur, 00 c.	Ed-du.....	19 lur, 00 c.
Kerc'h.....	21 lur, 00 c.	Kerc'h.....	20 lur, 50 c.
Avalou douar	5 lur, 00 c.	Avalou douar	6 lur. 00 c.

Ar Gerant : An. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *moullér an Escopti.*

MOULLEREZ AN ESCOPTI

Ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.

LEVRIOU HAG A ZEPAND EPKEN EUZ AN TI-ZE.

Catekis gallek a Gemper, *golo paper*	» 50 c.
Catekis brezoneg a Gemper, *golo paper.*	» 50 c.
Catekis gallek Leon, *golo paper*	» 50 c.
Catekis brezonek Leon *golo paper*	» 50 c.
Catekis gallek Treger, *golo paper*	» 50 c.
Catekis brezonek Treger, *golo paper*	» 50 c.
Explicasion Catekis Kemper, e gallek, *golo paper*	1 »» c.
Explicasion Catekis Kemper, e brezonek *golo paper*	1 »» c.
Explicasion Catekis Leon, e gallek, *golo paper*	» 90 c.
Explicasion Catekis Leon, e brezonek, *golo paper.*	» 90 c.
Dibab a ganticou galleg an Escopti, *golo paper*	» 75 c.
Bref pe Ordo, evit ofis an dud a ilis, *golo paper*	1 »» c.
Buez hor Zalver Jesus-Christ, *golo ler*	1 75 c.
Scol ar Maro Mad, *golo ler*	1 50 c.
Miz Itron-Varia ar Rozera, *golo ler*	1 25 c.
Buez an Aotrou'n Escop Serjant, e gallek, *golo paper.*	2 50 c.
Buez Sant Theodot, e brezonek *golo paper*	1 »» c.
Buez Sant Corintin..	» 25 c.
Levrik dorn ar Jubile e gallek hag e brezonek	» 25 c.

AL LEVRIOU-ZE A GAVER IVE:

E Brest, e ti an Itron intanvez Normand, leoriourez, ru an ti-kear;
— E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, mouller ha levrier;
— E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, mouller ha levrier, ru ar Pave.

Al Levriou a roer en tiez-ze oc'h ar memes priz evel e Kemper.

DISSADORN 8 MAE 1875. N° 536. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta gazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e lleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 8 *Mae 1875.*

En dro-ma, lenner, e zan da gommans va c'hazetennik dre eur bom latin. Guechall ar re a gomze latin o devoa ive, evel hon tud cos-ni, lavariou fur hag a zo deut hiniennou anezho beleg enhomp. Setu ama unan anezho ;

Tardè venientibus ossa.

Ar pez a c'heller da drei e hrezoneg evelen.

Nep a zigouez re zivezat
En do an eskern da grignat.

Da lavaret eo, nep a deu re zivezat da glask he bred, n'en devezo nemet restachou ar re all, ar pez a vezo chomet e dilerc'h ar re all. Hogen al lavarma a zo guir ken evit ar pez a zell oc'h ar c'horf ken evit ar pez a zel oc'h an ene. An *abred*, eme hon tadou cosni, *ne c'houlen netra digant an divezat*, da lavaret eo nep en em gemer abred gant pep tra, a zo ato suroc'h da zont a benn euz ar pez a fell dezhan. Sur eo al labourer douar a ra pep labour d'he vare, ac'hounit pep tam ed d'he vare, en deus muioc'h a esperans da gaout eost mad ha frouez mad en he zouarou, eget an dilerc'her a vez re zivezad gant he c'hounideziou. Sur eo an hini a ra he eost d'he vare, abred, a gollo nebeutoc'h euz an eost-ze eget an treineller a vezo bet he eost o ruilla ganthan n'ous ket pegeit.

Ar pez a leveromp ama evit traou ar c'horf, a c'heller da lavaret ive evit ar pez a zell oc'h ar silvidigez.

Nep a laca prez da ober he zeveriou a relijion pa vez deut ar mare en deus muioc'h a fiziaus da reseo ar grasou dibab a ro Doue d'he zervicherien caloneg hag a ketuz, eget an treineller ne ra an deveriou-ze nemet var an divezadou ha couls lavaret en despet dezhan. Evit skuer ar re a ia da ober ho fask en derveziou kenta pa vez digor an amzer santel, a zo suroc'h da gaout an dispozisionou rekiz eget an dilerc'herien a c'hortoz an derveziou diveza ha ne deont nemet e creiz ar prez. Evelse ar re er bloa-ma o devezo great abred ho stasionou evit ar jubile, a zo suroc'h da c'hounit an indulgans eget ar re o devezo lezet ho stasionou da ober beteg ar mare diveza, hag o cridi o deuz ato amzer avoalc'h, a zo e danjer ne raint ket kement a zo rekis evit gounrit grasou ar jubile. Ar memes tra eo evit mis Mari, an hini en devezo goulennet caloneg eur c'hras bennag adaleg an deveziou kenta, hag en devezo kendalc'het d'he goulen beteg ar fin, a vezo ep mar suroc'h d'he reseo eget an hini n'en devezo sonjet da c'houlen netra beteg an derveziou diveza. Eleac'h ma roer an aluzen, ar beorien digouezet da genta eo o devez peurvuia an aluzennou founnusa, hag ar re a zigoez da ziveza, e vez avechou pa zigouezont, roet oll kement a ioa sonch da rei, ha ne chom netra gantho.

Guir eo grasou Doue ne c'hoarvez ket gantho evel gant madou ar bed-ma. Madou an douar, hag e ve cals anezho, a veler ar fin anezho ep dale, eleac'h grasou Doue n'o deus termen ebet. An eienen-ze ne zizec'h morse, hag euz ato kement da rei d'an diveza evel d'ar c'henta. Kementse ne vir ket ket gouscoude na dle beza ar grasou caera, ar grasou dibab, evit ar re a laca muia prez d'ho goulen, hag a ziskuez ar muia boloutez vad; ha ne ket ep rezon e lavare hon tadou coz ar re a ziguez var an divezadou à vez eat peurvuia ar pep vella ebiou dezho, ha ne gavont alies da lipat pe da grignat nemet an eskern.

Pennad scrit tennet euz eur gazeten c'halleg hanvet *Courrier du Havre*. Ar gazeten-ze a verke an dra-ma d'ar iaou 22 a viz ebrel, « Deac'h da noz, parrez Sant Fransez e devoa eur c'houbari ar seurt ne vez ket guelet aliez.

Vardro eiz heur anter eur foul vraz a dud a ioa a vandennou en ho za tost d'an ilis.

Etouez ar bandennou-ze ez oa caos ere, hag e clevet comzou, estren evidomp-ni, en eur iez ha ne ket ners a vank dezhan.

Al lizerennou a laca ar mutellou da stracal, hag ar re a zao euz a vouelet ar c'houzoug, a glevet o tont er meas splam ha sklintin. Hano a ioa euz ar retred brezoneg a dlie beza prezeget gant an T. V. Morvan, hag a dlie digeri er pardaez-ze, divezatoc'h eget na zonjet, m'es n'oa ket gallet hen ober kentoc'h. Oll bretoned ar Havr a ioa diredet, kement dre ma zint douget evit ho relijion evel ma zint ive douget evit ho bro. Goude an heur vad da velet c'hoaz eur vech tour ar barrez eleac'h ma zoar ganet, hag hen a c'hell beza netra dudinsoc'h eget clevet comz ar iez a zo bet desket deomp gant ho mam, ar iez e pehini on eus desket hor c'henta pedennou?

Prezegennou an T. V. Morvan a dle padout dek pe zaouzek devez. Prezeg a rai bemnoz da eiz heur.

Evel a scrif din an aotrou Morvan, an hini en deus great ar pennad scrit-ze, en deus great daou damik fazi. 1° An aotrou Morvan ne ket relijiuz hag evels e ne dle ket beza hanvet T. V. da lavaret eo *tad venerabl*.

2° Ar retred a dle padout, ne ket epken dek pe zaouzec devez, mes da nebeuta pemzek pe c'hoezek. — A hent all ar scrifagner ne ziskuez ket beza enebour d'ar relijion, pell dioc'h eno.

Eun taol euz ar Brovidans.

Brema ez euz eun nebeut amzer, en eur barrez euz an escopti-ma, e voa eur mintinvez tud o tont euz an ilis, bet en oferen araok mont d'ho labour, evel m'ema c'hoaz a drugare Doue, ar c'his vad gant meur a hini a dud hor bourkeier, ha zoken gant hiniennou euz ar c'heriadennou tost d'ar bourk. En dervez-ze, pa deue an dud er meas varlerc'h an oferenn, e voa e kichen dor an iliz eur potrik pemp pe c'huec'h vloaz hag a zelle piz oc'h ar re a deue ebiou dezhan. Erfin he zell a chomaz, ep distrei mui, var eur bourc'hiz a deue etouez ar re all. Evit doare ar bourc'his-ze a ioa eun ear vad a zen, rag ar potrik a droe dre ma zea ha ne denne ket he zell divarnhan. Ar bourc'hiz a velas kement-se, hag a reaz eur gamed bennag evit mont varzu ar bugel.

— Eun dra bennag ac'h eus da lavaret din-me va bugel?

Ar potrig en doa tennet he vonet hag a rea hum! hum! mes ne grede lavaret ger.

— Lavar din-ta, va bugel, petra fell dit, n'ech eus ket izom da gaout aoun.

Neuze an daelou a zioedaz euz a zaoulagad ar potrig hag ar gomz a deuas dezhan ive.

— Claudinig a zo toc'hor, dare da vervel!

— Petra eo Claudinik?

— Va c'hoar vihan, ne ken nemet tri bloas.

— Hag ec'h eus c'hoant e zafen d'he guelet?

— Oh ne ket! m'em oa c'hoant da elumi eur c'houlaouen goar dirag imach ar Verc'hez aze en ilis. Gouzout a ran e vez great evelse pa vez tud goal glanv, hag e peder evit goulen oc'h ar Verc'hez ho farea. Me'm oa c'hoant da ober evelse ive, mes n'em eus nemet eur gwenneg, ha p'eun eat da di an hini a vers goulou coar, en deus lavaret din ar re viana a ioa pemp guennek?

— Hag ec'h eus sonjet e rojen dit pemp guennek?

— Ia, p'am eus guelet ho pizach laouen, em eus sonjet dioc'tu oac'h eun den mad.

— Da dud a zo paour-ta va bugel?

— Ia paour int sur; n'on eus ket ato a vara.

— E peleac'h emaout e chom?

— Sellit, er c'hoat braz aze e kichen.

— Pe seurt micher a ra da dad?

— Boutaouer eo; mes n'ema ket er gear, eat eo da labourat da eur c'hoad all pell ac'hann, ne deus ne met va mam, ha brema n'eus ket eur guenneg en ti.

— Mad, p'eo guir out paour, me roi dit pemp guennek da gaout eur piler coar.

— Gant pevar em euz avoalc'h; eur guenneg am eus.

— Oh. dalc'h da venneg; ha neuze petra a ri?

— Pam bezo alumet ar c'houlaouen, e livirin va fedennou evit ma vezo pare va c'hoar.

P'en doa bet ar pemp guenneg, ar potrig a jeaz ac'hano en eur pean red da di ar c'houlaouierez. Kement a brez a ioa varnezhan, ma voue tost dezhan terri an nor o vont er stal. Ar c'houlaouierez en em lakeas da c'hourdrous; mes pa e devoa clevet gant ar potrig pe gen toc'hor oa e c'hoar Claudinig ha peguement a brez en devoa da alumi ar c'houlaouen, e lezaz he gourdrouzou hag e lavaras:

— Te ne vouezi ket penauz alumi a c'houlaouen-ze na pelec'h he lacat; me ia ganhez, hag hi dan ilis troad oc'h troad gant ar potrik.

Ar bourc'his ma on eus comzet anezhan a ioa chomet e kichen dor an ilis da velet petra a raje ar potrik, ha pa her guelaz o vont en ilis, ar c'houlaouriez hag hen, ez eaz ive varlerc'h. Ar bugel a ioa kement a her varnezhan ma tiscaras diou pe deir gador o vont da gaout aoter ar Verc'hez, ha zoken e voue tost dezan discar eun itron a ioa eno c'hoaz o pidi. Eur vech avad ma voa alumet ar pilet ha ma voa en em laket gant he bedennou, e pede ker c'hoèk ma na voue ket a dra sur petra a ioa en dro dezhan. Ar c'houlaouierez a ioa en em laket ive e peden, hag hor bourc'his a reaz eveld'ho, hag evelse e voant tri o pidi evit ar glanvonrez vian. Ar potrik pa en devoa lavaret he bedennou devota ma c'helle, a zavaz, a daolaz eur sell var ar pilet coar var elum, eun all var imach ar Verc'hez, hag a ieas neuze er meas buan ha buan. Ar bourc'hiz ive a deuaz er meaz eur pennad goude.

Red eo din lavaret deoc'h, lenner; ar bourc'his-ze a ioa eur medesin iaouang hag eur c'hristen mad.

Pa voa deut er vered, setu hen o sonjal: ma zafen da velet ar verc'hik clanv-ze! Guir eo, mar bez pare, ne ket me he fareo, credabl; feiz ar bugel-ze e devezo muioc'h a nerz eget va 'louzou; neus fors, deomp da velet. Hag hen en hent varzu ar c'hoad bras da velet hag hen a gafche lochen ar boutaouer. Mont a ra beteg ar c'hoad, mes digouezet eno en em gave nec'het. Eno e vele hentchou car, guenodennou da vont ama, da vont alïont.

Ma carjen, emezhan beza deut dioc'htu gant ar bugel em bije great guelloc'h. En nec'hamant-ze edo pa velaz eur vaouez coz eno o keuneuta.

— Lavaret a c'helfac'h din, mam goz, e peleac'h ez euz ama eul lochen boutaouer, eur verc'hik clanv enhi?

— Oh ia da, aotrou. Ah! c'hui a deu d'he guelet, mad, Doue r'ho pennigo. Me'meuz he guelet bremaik, ne oufe ket beza toc'horoc'h; ne gredfen ket mont ken d'he guelet. Bugel kez, pebez rann galuon evit he zad hag he mam!

— Tud honest int, evit doare?

— Oh n'eus ket honestoc'h egetho; tud hag a laca ho foan.

— Ha christenien vad, me a gred.

— Oh ia, n'o deus mui ken fizians nemet er beden, hag evelato ec'h esperont.

— Diskuezit din ar venoden a dlean da gemeret.

— Sellit, aotrou, dre houma: ne oufac'h ket fazia, ne maoc'h ket pell. Me ia ganeoc'h, mar kirit.

— Nan, nan, chomit, me ielo va unan avoalc'h. Digouezout a ra el lochen; caout a ra ar verc'hik clanv astennet var eun tamik guelé paour. He mam en e c'hichen; eur vaouez treud, dishevelebet gant ar boan hag ar skuisder. O velet hor bourc'hiz e savaz, e tivinaz e tlie beza eur medesin, hag e reaz eur musc'hoars evel evit lavaret: Benniget ra vezo an hini a deu en hano an Aotrou.

An den iaouank, goude beza eveseet mad oc'h ar verc'h vian, a c'hourc'hemennaz eul louzou bennak, hag a gasaz ar vam d'ho c'herc'hat. Houma a redaz, ha pa zistroas, Claudinig a ioa dija guelloc'h. Ar potrig a ioa digouezet ive, ha kenta a lavaraz oa: Sell, an aotrou en deus roet pemp guennek din da gaout eur c'houlaouen goar!

— Mad, eme ar medesin, deus brema ganhen d'ar bourk ma lakaimp eur c'houlaouen all! Mont a rejont; eur c'houlaouen all a vouelaket dirag imach ar Verc'hez, eur c'houlaouen a zek guenneg en dro-ma. Neuze pa o devoa pedet ho daou, ar medesin a lavaras:

— Kea brema d'ar gear, hag eben me ielo ive da velet da c'hoar adarre.

Da bardaez noz, pa zigouezaz ar medesin, eo ar verc'h clanv a gomzaz outhan da genta.

— Ho trugarecat, aotrou.

— Penaus va merc'h, pare oc'h?

— Ia, pare oun; pa zoc'h eat alesse, va mam a vouele; va zad zo digouezet, hag a vouele ive; me avad n'em eus ket gouelet, rak me zo pare.

An tad hag ar vam a c'hellit cridi, a drugarekea ar medesin iaouank, rak cridi a reant eo hen en doa pareet ho merc'h.

Ar medesin avad a lavare:

Al louzou am eus-me roet d'ar verc'h-ze n'o deus great dezhi nemeur a vad: ar pare-ma a zo dlet da feiz ar potrik, de bedennou c'hoeg ha d'ar c'houlaouen en deus lakeat da alumi dirag imach ar Verc'hez.

G. M.

Couent Vicovaro.

I.

Ar pennad scrit-ma, great gant Ian ar Labous (Jean Loyseau) ha tennet euz ar gazeten c'hallek *L'Ouvrier*, a ziskuez deomp buez Sant Beneat laket a abadennou, evel pa vellemp dirag hon daoulagad ar re ma en deus Sant Beneat bet afer outho en he vuez.

KENTA ABADEN. — *Maur ha Placid.*

Maur. Ahanta, va mignon Placid, n'oc'h eus clevet netra a nevez ar mintin-ma, ne ouzoc'h ket piou a vezo laket da abad?

Placid. N'em eus clevet netra, va breur. Ar Venac'h coz a voar marteze, mes ni menac'h iaouank, n'on eus netra da velet ha ne gredomp ket zoken goulen outho.

Maur. Gouzout a ran; hogen ar pez a rea din goulen an dra-ze eo ar c'hoant am eus da velet hor c'houent renet gant eun abad santel. Setu aze ouspen leis dez zo eo maro hon tad abad; hon tadou a zo nec'het o clask gouzout piou da lacat en he leac'h, ha da c'hortoz ar gouent a-ia me n'oun ket penauz; emaomp ama evel eur vanden denved ep messaer.

Placid. Guir eo; ni gouscoude, re iaouank, n'on eus netra da ober var an choas-ze, ne c'hellomp nemet pidi, hag ez oun sur, va breur Maur, e pedit Doue caloneg evit kementse.

Maur. Oh ia; ha c'hui a ra ive m'oar vad, Placid?

Placid. A dra sur, va breur. Hogen, evit ar goulenn a reac'h ouzin bremaik, eur c'helou am eus clevet hag am laca souezet; beac'h am euz ovcridi e vd guir.

Maur. Pe seurt kelou-ta!

Placid. Setu ama; clevet oc'h euz, ep mar, coms meur a vech euz an ermit iaouank-ze a vez en eun toul mengleuz, eun nebeut leolou ac'hann, e kichenik lagen Subiaco?

Maur. Oh eo, clevet em eus comz anezhan; ar brud a zo eat bete Tivoli, hazoken, a leverer, bete Rom. Ne ket hen eo an hini en deus kuiteat ar vro ma voa ganet, he dud he zanvez, evit dont da chom er meneziou-ma? Ne ket hen eo an hini a zo deut, hag hen a veac'h c'hoezek vloas dezhan, da zeski, gant an abad santel Romen, skiant ar zent hag hent ar santelez?

Placid. Dres, hennez eo. Gouzout a rit ive an abad Romen, goude beza he goulennet epad tri bloas, goude

beza desket dezhan an oll deveriou euz a vuez eur manac'h, en deus roet dezhan an habit sautel, hag oc'h he gaout cre avoalc'h en oll vertuziou ar venac'h, an deus roet otre dezhan d'en em denna en he bart he unan en eun doare mengleuz, eleac'h ma zeo dies bras mont; hag eleac'h m'ema eun nebeut zo.

Maur. Gouzout a ran; hogen Doue ne ket falvezet dezhan e chomje pell amzer dianavezet gant an dud. Epad eur miziou bennag epken en deus gallet chom eno da ren ar vuez calet-ze, maget gant an abad Romen a ziskenne bemdez dezhan, divar ar menez, eun tam bara var bouez eur gorden.

Placid. Eur sclerijen ker skedus ne dlie ket chom ato dindan ar boezel. Doue zo falvezet dezhan ma vije dizoloet he ermitach gant eur beleg o vont da brezeg an Aviel da vesaerien baour.

Ar re-ma o deus discleriet o devoa clevet aveichou, epad an noz, an den iaouank santel o cana canaouennou en henor da Jesus ha da Vari; ha nenze o devoa e velet, euz a bell, pa veze goal dentet gant an drouk-speret, oc'h en em ruilla etouez an drez bete ma veze leun c'hoad he gorf ha ma veze mouget evelse an dentasion.

Maur. Ia, ha meur a hini euz ar vesaerien-ze a ia bep en amzer d'he velet ha da c'houlen he alioù. Gantho ive on eus clevet en devoa an ermit iaouank eur c'hoar hag a zo en em dennet ive er meneziou eleac'h ma vef ive en ermitez ha ma ren eur vuez ker parfet hag he breur Beneat. Ha ne ket scolaskik eo a rer anezhi?

Placid. Eo da; n'ema get pell ac'hann o chom, aze en tu all d'ar stanken; bez'ez eus ganthi eun nebeut merc'hed, hag eno, pell dioc'h ar bed, e canout nos deis meuleudiou Doue, evel an Elez en Env.

Maur. Gouzout a ran an dra-ze, va breur Placid, hogen lavaret petra ra an dra-ze evit ar pez a fell deomp da c'houzout, piou a vezo choazet evit hor superiol?

Placid. Setu-ama; dioc'h am eus clevet, ar re gosa euz a venac'h ar gouent ma, evel na c'hellont ket en em glevet evit lacat unan anezho da abad, o deus sonjet cas cannad da veneat, evit he bidi da zont d'or gouarn.

Maur. Ha guir e ve? Beneat zo couls lavaret ker iaouang ha ni!

Placid. Guir eo, hag ama ez euz hag a zo guenn ho fenn hag o deus pratiket an oll vertuziou, hagen setu an tad Nicephor; ganthan e clevimp marteze petra zo.

EIL ABADEN. — *Maur, Placid, Nicephor.*

Nicephor. Ahan, setu erfin great an taol.

Maur. Pe seurt taol, tad Nicephor?

Nicephor. Pe seurt taol? petra ken nemet an abad nevez zo choazet.

Placid. Guell a ze; ne deus netra ker poaniuz evel beva en eur gouent ep abad.

Nicephor. Guell a ze! guell a ze. Va mignon Placid, me ne zonjan ket tre eveldoc'h.

Placid. Nan? ha perak ta?

Nicephor. Va mignoned, n'eus ket keit abaoue m'emaoc'h er gouent-ma evel zo abaoue m'emaoun-me.

C'hui zo ganeoc'h c'hoaz ar c'henta tan euz an devosion, mes n'oc'h eus ket guelet c'hoas calz a dra.

Maar. An dra-ze zo guir, n'on eus guelet nemeur a dra, ha tan an devosion ne ket cre ken nebeut, evit gane-me da viana.

Nicephor. Eo, ho taou oc'h devot braz, ha ne c'hellan nemet ho meuli a gementse; kementse ne vir na voa eur blijadur beva er gouent-ma dindan ren an abad on eus collet, an tad Hilarion.

Placid. Re eas marteze ive oa beva; an tad abad a ioa ker coz ma leze tost da vad pephini da ober evel a garie.

Nicephor. Setu dres ar pez a blije din. Ne reat ket a zroug, ha pephini a veve, evel ma livirit, cals pe nebeut ervez he frouden. Ar reglen a heuillet goustadig; ha neuze on doa evit abad eun den coz, respectabl dre he vleo guenn, eleac'h brema e c'halver evit hon ren eur bugel..

Maur. Ia, guir eo-ta ar pez on eus clevet?

Nicephor. Ne deo nemet re vir. Diou vech dija ez eus caset cannadet da Veneat evit he bidi da zont da c'houarn ar gouent-ma, ha diou vech en deus refuset. E kementse en deus diskuezet muioc'h a skiant eget na greden en devoa. Erfin deac'h da noz ez euz eat eur c'hannad all, hag hema a dle mont da genta da gaout an abad Romen, evit he bidi da lacat Beneat da asanti beza hon abad-ni.

Gouzout a rit an abad Romen a zo goal striz al lezen ganthan divar benn ar zantelez a dle beza er c'houenchou. Mad brema emaomp o c'hortoz an abad nevez da zigouezout. Eun den iaouank! Coulz e vije lacat ar breur Placid en hor penn.

Placid. Oh! petra livirit, tad Nicephor?

Nicephor. Oh, an dra-ze ne vije ket mad, a dra sur, ha c'hui oc'h unan ne garfac'h ket guelet eur bugel e penn eur gouent a zo carget a venac'h guenn ho fenn!

Maur. Mar d'eo gouscoude bolontez Doue?

Nicephor. Ha neuze ar manac'h iaouank-ze ne anavez netra euz hor reglen, euz an doare ma vever ama.

Placid. O tad Nicephor, gouzout a rit hor reglen eo heuilla reglennou an Aviel ha neuze ober ar pez a fell d'an tad abad.

Nicephor. Eno eo. Hema, savet gant an abad Romen a zo cals re striz en he lezen, en devezo c'hoant da chench, da zistruja pep tra ama, evel ma ra ato ar re iaouang ne anavezont ket avoalc'h petra eo tud. Hema a vezo goest, marteze, evit an distera fazi a raimp, da ober deomp mont d'en em ruilla etouez an drez hag ar spern, evel ma ra he unan, a leverer, pa vez sonjet ganthan.

Placid. O tad Nicephor, ne gomzit ket mad, a gaf din, o comz evelse. Mar d'eo iaouang hon abad nevez, ez eo gouscoude roet deomp gant Doue.

Petra ra ze deomp-ni, p'eo guir pep gallout a deu di-

gant Doue? Etrè he zaouarn ar iaouanca a dal keit hag ar c'hosa, hen eo a ro skiant d'ar re vian; ha ni, gant ma sentimp, n'on eus ken da ober. O senti oc'h ar re o deus bet a c'hallout digant Doue, e seatomp oc'h Doue he unan.

Nicephor. Lavarit ar pez a gerot, va breur; kementse ne vir ket ouzin da gaout eun tamig aoun.

Maur. Evidon-me n'em euz aoun ebet. Seul santeloc'h e vezo hon abad, seul vui her c'harin, hogen setu ar re goz euz hon tadou o tont ama; deomp ac'hann; ne dleomp ket chom d'ho zilaou. G. M.

(Eur pennad all eur vech all.)

Grit vad hag e cavot ho recompans.

II.

En amzer-ze, eme an itron D'ormo an hini a scrif an dra-ma, ne zonjen mui nemet em map Amaury. Eat oa d'ar scol da Sant-Cyr, hag e cave din ne c'hellen ket caout re a zoursi anezhan evit delc'her ar feiz en he galon ha rei ners dezhan a enep goal ioulou ar iaouankiz ha touellerez ar bed.

Va map a ieaz ac'hano er rejimant *spahis*, ha me n'em oa mui den. Neuze ne dis mui alies var ar meas; oc'h ober eur vad bennag e kear e caven berroc'h an amzer ha ne gave ket din beza ken dilezet. Euz a Vleas, n'em beze kelou nemet eur vech er bloas; cas a rean dezhan eur *prezant*, ha neuze e responte din dre an aotrou Person evit va zrugarecat. Bevech an aotrou Person a lavare din: Ar potr-ze a gendalc'h da ren eur vuez vad; Doue ra vezo meulet!

D'an nevez amzer, er bloas 1833, e ziz adarre var ar meas. Va map, a ioa bet gouliet en Afrik, a deuas di da chom ganhen. Ar groaz a henor en doa bet, hag he guelit aze er vetalen. Eno em eus tremenet an derveziou eürusa eus va buez, rak va map a ioa chomet glan, dinam, hag am c'harie, a gaf din, muioc'h c'hoas neuze eget pa edo bihan.

Bleaz a deuaz ive. An derc'hent en doa tennet d'ar zort, hag en doa tennet eun numero izel, mes eun numero hag a blije dezhan, p'eo guir en doa c'hoant da vont da zoudard. Lent ha gouez oa ato evel kent; sellet a rea a dreuz oc'h va mab a rea goab anezhan o lavaret e raje taoliou caer en arme. Me a lavaras dezhan:

— Ober a ri da zever ive er rejimant?

— Trei a reaz he gein en eur lavaret; petra-ta sur! Va map Amaury a c'hoarze hag a lavare din:

— Eun den a zoare oc'h eus kenteliet aze, va mam; pebez ours.

— Arabat eo barn re vuan, va map, a lavaren-me, dindan ar golo gros-ze ez euz eun ene mad, ha neuze n'en deus bet mam ebet.

— Va mab a deuas d'am briata en eur lavaret: Ne livirin ger ebet a enep dezhan, me voar petra eo caout eur vam vad.

Pa voa deut an deis d'ar zoudardet iaouank da vont en hent, e clevis mintin mad an daboulin oc'h ho gelver. C'hoant a ioa d'ho lacat laouen, petra bennak m'edo an anken e calon an darn vuia anezho. Me a ziskennas var an hent, ha souezet oan ne vije ket deut Bleas da lavaret kenavezo din. Pa zonjen nebeuta, setu me oc'h he glevet o crial a dre va c'hein: Itron! Itron! Diredet a rea, ar ber halan varnezhan, eur ruban a dri liou oc'h he dok, ha laouen evel an heol.

« Itron, emezhan, kenavezo ha bennos Doue! Mont a reomp da Varseil; sellit, dalc'hit an dra-ze evit caout sonch ac'hanon. Kenavezo.

Cregi a reaz em dorn, hag e voascas varnezhan ken na gave din e voa flastret ganthan, hag e roas din ar gontellik-ze. C'hoant en doa da lavaret din kenavezo c'hoaz eur vech all, mes ne c'hellas ket, hag e tec'haz evit n'her gueljen ket o vouela.

An daboulin ive her galve, ha setu hi en hent.

Da noz e liviris Litaniou ar Verc'hez evit ar paour kez Bleas.

Eur mis goude, va mab a ieaz ive en hent, hag e chomiz ama va unan. Eat oa d'an Afrik, d'he rejimant spahised. Neuze edo ar vrezel vraz a enep Ab-d-el-Kadel, hag ar Frans a scuillas cals goad araok dont a beun euz a hennez. Va mab a ieas gant ar jeneral Trezel vardro Bouji, da stourm oc'h ar c'habiled, a rea distruch eno er meneziou. Epad eun nebeut amzer, Amaury a scrife din bep sizun; abenn eur pennad avad, siouas ne reseven mui kelou ebet. Compren a c'hellit va nec'hamant. Abenn eur pennad e reseviz eul lizer digant ar jeneral a gommande en Afrik. Va mab a ioa bet great prizonier gant ar c'habilet, caset gantho d'ar meneziou ha lazet eno hen hag eun nebeut soudarded all a Frans. Er memes amzer e tigaset din eur gazeten eleac'h ma voa merket hanoiou ar zoudarded-ze ha penauz oant bet laket d'ar maro. Etouez an hanoiou-ze edo hano va mab Amaury hag hini ar zoudard Bleas joaius.

Cridi a c'hellit e voue bras va glac'har. Gouscoude eun tamik consolation am boue ive, ha setu ama ar pez am c'honsolas:

An itron D'ormo a dennas neuze eul lizer a ioa cuzet ive er vetalen, hag a ioa bet scrifet dezhi gant eur c'habiten a rejimant he map. Setu ama al lizer-ze:

Itron,

« Me zo unan euz ar re zo bet great prizonierien asambles gant ho map. Edon var al leac'h pa e bet lazet, hag e credan ober plijadur d'ho calon a vam, o verca deoc'h penauz ez eo maro.

Al letanant Amaury D'ormo a voue paket gant ar c'habiled en eur bourmenaden a rea e compagnunez soudarded all var dro Bouji. Discaret e voue, gouliet he zorn gant eun taol *yatagan*, ha caset d'ar meneziou. Bez'e voa oc'h he heul soudardet all, ha fransizien a zo o chom ama. Me a voa unan euz ar brizonierien. Ne

livirin nemet eur ger euz ar pez on dévoue da c'houzanv aberz hon enebourien ; a bep seurt dismegansou a voue great deomp. A vec'h oamp digouézet, skuis maro, en eur geriadennig e creiz ar meneziou Atlas, ma vouemp laket eno, evel traou curiuz, evit ma teuje an oll da zellet ouzomp. Dont a reant, goazed, merc'hed ha bugale ; ha dioc'h ar gasoni a ziskuezent deomp oa anat avoalc'h deomp petra on doa da c'hortos. Ar chefou, ar maraboudet, goudé beza en em glévet, en em zestumaz e kelc'h en dro d'eomp hag unan anezho, a vouie eun tam gallek bennak, a saosmegas deomp e tlemp ober hor choas, trei kein d'hon relijion pe beza laket d'ar maro, ober hor choaz etre Mahomet ha Jesus-Christ.

Den ne lavaras ger, mes an oll a ioa mantret ; hor feiz a zihune, ha neuze ive an aoun da goll ar vuez. Ne voue ket roet calz a amzer deomp da zonjal. Ar chef braz a deu, hag a c'houlen oc'h an tosta dezhan pe seurt choaz a rea : Nac'h a reaz he relijion ; eul labourer oa, greg ha bugale dezhan. An eil a ioa eur iuzev ; ne voue ket dies dezhan rei da anaout ne adore ket Jesus-Christ.

An trede e voa ho mab, itron ; pa voue goulennet outhan ha nac'h a raje he relijion e chomaz eun nebeut ep respont ; credabl e sonjé en he vam. Mes eur zoudart iaouang a ioa en he gichen a zavaz he vouez hag a lavaras :

— Va letanant, c'hui rai evel a gerot, mes evidonme ne nac'hin biken ar relijion desket din gant ho mam.

— Gant va mam ? eme Amaury.

— Ia, me eo Bleas Joaiuz, hag a fell din mervel christen.

— Ha me ive' eme Amaury ; me a zo christen ! hag e safjont ho daouarn en ear evit ober profession euz ho feiz. Neuze e rejont sin ar groaz ha kerkeut e coezent maro d'an douar, draillet gant an taoliou sabren.

« Me a voue saveteet gant eur vaouez a douez ar c'habilet a gemeras truez ouzin. Cridi a ran eo falvezet da Zoue e chomjen beo evit ma c'heljen scrifa deoc'h ha rei deoc'h da c'houzout ez eo maro ho mab ha Bleas Joaiuz evel daou verzer.

O treit, itron..... Just Herbin. »

Setu, a lavaraz an itron D'ormo, ar pez am c'honsol; va map zo maro evit ar feiz dre zicour ar paour kez Bleas.

— Kement-se a ziskuez deomp ne les ket Doue ep recompans ar vad a reomp var an douar.

— Guir a livirit. Evelse ive e velit brema perag e talc'han aze en eur gichen croaz a henor va mab ha coutellik Bleas, pa nefe hema, Amaury marteze n'en divije ket bet a galon avoalc'h da c'houzanv ar maro evit ar feiz.

— Itron, pa zescac'h he bedennou da Vleas, Doue a brepare eur gurunen d'ho map.

— Mad, Doue ra vezo meulét ato é pep leac'h hag e peb amzer. G. M.

Al loened o voti

(FABLEN).

Eun den pinvidig, hag a zalc'he eur veronri vras var ar meaz, o veza dare da vervel, a reaz he destamant. Cals loened en devoa, hag evel ma o devoa oll rentet servich mad dezhan, e falvezas dezhan lezel gantho, en heritach, ar guella hag ar brassa euz he barkeler.

Pa voa maro ho mestr, al loenet en em zestumaz evit en em glevet divar benn ar pez a rajent gant ar park-ze ha petra a lakajent enhan.

— Lakeomp melchen enhan, eme ar marc'h. Guelloc'h e ve marteze lakat panez, eme ar vioc'h. — Lakeomp ed enhan, eme ar iar ; me am euz izom greun dam laboused, hag ar greun zo mad deoc'h-hu ive. — An denved a lavaraz e voa red he lezel e leton da rei peuri. — Ar goazi hag an ouidi a c'houlennas ma vije great eul lenn anezhan. — Red eo a lavaraz eun azen, e ve ive eun tam ascol bennag ebarz. — Eur c'havr a lavaraz e oa red ive e vije vavet enhan eur voden zrez bennak. — Eun dube a deuas neuze hag a lavaraz : Aoun am eus n'en em glefemp ket ; lezomp ar park gant mab hor mestr, hennez hen labouro, hag a vouezo lacat enhan peadra da rei da bep hini ac'hanomp ar pez a c'hoanta.

O clevet comzou an dube, e savaz eur safar etouez al loened ken na vennent en em vouzara an eil egilé. Eh em lacat dindan béli mab ho mestr, hi pere a ioa brema mistri ho unan ? Beteg an ouidi zoken, en eur vont taol a ziou taol a gleiz, a reas fae var gomzou an dube, hi pere a c'helle ober ho fouge da vont keit ha kéit gant ar marc'h hag al loened braz all. An dube paour a voue red dezhan mont d'he donll, hag a voue tremenet evit eun diot, eun diskiant.

Neuze ar paün, o sevél sounn he gribel hag oc'h ober eur rod gant he lost, a lavaras gant he vouez faeus : — N'eus nemet eun dra da ober ; red eo voti, hag ar re o devezo ar muia mouezioù, a vezo ar vistri, hag a rai euz ar park ar pez a garint.

— Ia, ia, red eo voti ! eme an oll a eur vouez, ha fouge enho oll o clevet eun ali ker fur. Beteg ar goazi a zispacaz ho diouaskel hag a loscaz eur bom can euz ar re dudiusa, hag an azen a loscaz eur c'hoarzaden a voue clevet eul leo ac'hano. Votet e voue-ta, p'eo guir en em gave an oll a unan var gement-se. Hogen nicun euz al loened all n'en doa sonjet en eur vanden voc'h a foa eno o kemeret ho ebat en eur poul pri bennag. Hogen ar re-ma evel ma o devoa kement a vir evel a re all, a deuaz ive da voti, hag evel ma voant ar brasa banden, o devoue ive ar muia mouezioù, hag ar park a voue dezho da ober ar pez a garjent outhan. Ober a rejont eta ervez ho giz ; ar park a voue turiet a diduriet, ha ne voue enhan nag ed, na melchen, na geot. Ne vélet enhan nemet douar freuzet, roget, hag eun tout bennak dounoc'h eget ar re all eléac'h ma chome an dour glao hag eleac'h ma teue ar moc'h d'en em gemben etouez ar pri pa veze skuiz ho fri oc'h arat an douar.

LEVR RUTH

Histor tennet eus ar Skritur Sacr; troet e brezounek gant an Aotrou Le Gonidec.

1. PENNAD.

Eun amzer ar barner, pa c'hourc'hemenne ar varnerien da bobl Israel, e c'horvezaz naounegez vraz en vro. Eun den a guitaaz Betlehem Juda evit mont e bro ar Moabited *(pobl idôlatr)*, gant e c'hreg hag he zaou vab. Elimelek a read euz a he-man, ha Noemi euz he c'hreg: he zaou vab a oa hanvet, unan anezho Mahatan, hag egile Chelion. Ginidig e oant euz a Epata e Betlehem Juda. Ead e bro ar Voabited, e choumchont eno. Elimelek, pried Noemi, a varvaz, hag hi a choumaz gant he mipien. Ar re-man a gemeraz evit grages merc'hed Moabitezed, unan hanvet Orfa, hag eben Ruth. Choum a rejont eno dek vloaz. Ho daou e varvchont, da lavaroud eo, Mahatan ha Chelion : ha Noemi en em gavaz e diouer euz he daou vab hag euz he fried. Sevel a reaz evit kuitaat bro ar Voabited, ha distrei d'he hini, gand he diou verc'h-kaer ; rak klevet e doa pennoz en doa ann Aotrou sellet a druez ouz he bobl, ha roet boed dezho. Kuitaat a reaz eta leac'h he ergerz (peregrination gant he diou verc'h-kaer: hag o veza e penn ann hent evit distrei da zouar Juda, e lavaraz d'ezho : Id da di ho mam : ra rai an Aotrou trugarez enn ho kenven evel ma hoc'h euz great e kenver ar re a zo maro hag em c'henver-me. Ra rai dehoc'h kaout an ehan e ti ar priejou a zigouezo gan ehoc'h, hag hi a bokaz d'ezho. Ar re ma enn eur zevel ho mouez en em lakeaz da wela, ha da lavarout : Mond a raimp gan-ez etreze da bobl. Ha Noemi a lavaraz d'ezho : Distroit, va merc'hed, perag e teuit-hu gan-en ? ..... Na rid ket ann dra-ze va merc'hed, me he ped ; rag ho klac'har a wask re war va c'haloun, ha dourn ann Aotrou a zo savet war-n'oum. En em lakaad a rejont a nevez da ze vel ho mouez ha da wela : Orfa a bokaz d'he mam-gaer hag a ieaz-kuit. Ruth a choumaz gand he mam-gaer, ha Noemi a lavaraz d'ezhi : Setu da c'hoar a zo distroet da gavout he broiz hag he boued, kea gant-hi, ha Ruth a lavaraz d'ezhi : Na zao ket em enep evit va lakaat da vond diouz-id ha d'az kuitaat, rag e pe leac'h-bennag maz'i, ez inn ive, hag el leac'h ma choumi e choumin n ive. Da bobl a vezo va bobl, ha da Zoue a vezo va Doue. Ann douar az tigemero goude da varo, am gwélo o vervel, hag enn-han e vezinn besiet, ra rei ann Aotrou kement-se d'in hag ouc'h-penn, mar gell netra all nemed ar maro va c'has kuit diouz-id.

Noemi eta welont ~~penaos~~ e doa Ruth lekeat eun he venn d'he heul, na zalc'haz ken outhi, ha n'he aliaz ken da zistrei etrezeq he zud, hag o veza en em lekeat enn hent ho diou, ez ejont da Vetlehem kerkent ha ma en em gavchont e kear, ann holl a gomzaz anezho, hag ar merc'hed a lavare: Honn-nez eo Noemi, hag hi a lavaraz dezho: N'am hanvit ket Noemi, (da lavarond eo, kaer) hogen va hanvit mara (da lavarond eo c'houero), rag ann holl c'halloudek en deuz va c'harget a c'houevder. Leun ounn eat-kuit, ha goullo en deuz va digetet ann Aotrou. Perag eta am hanvit-hu Noemi, me pehini en deuz ann Aotrou holl- c'halloudek mezeket ha glac'haret? — Dont a reaz eta Noemi gant Ruth, ar Voabitez, he merc'h-kaer, euz a vro he ergerz (peregrination) hag e tistroaz da Vetlehem er pred ma edoa ovedi ann heiz kenta.

An aotrou Riou, vikel e Pluguffan, zo hanvet person Cast.

An aotrou Pendu bet vikel e Kerfeunteun, a zo maro er sizun dremenet.

Scrifa a rer deomp euz a Rumengoll.

« Evit ar pelerinach, d'ar sadorn ha da zul an Dreinded, e veza roet billejou mont ha dont var hent houarn Orlean ha marteze ive var hent houarn ar c'huz-héol. »

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou Henry LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelét an tam labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e carint caout ar pennadou-ze laket en eul levr evit ober mis Mari ganthan.

Al levr a vezo cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real ha daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou de Kerangal, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Goulen ma tougo frouez ar jubile a zo digor brema.

Ar Genant : Ar. de Kerangal.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *moulder an Escopti.*

HENT HIBUAIRN ORLEAN-

LANDERNE DA BARIS DRE REDON HA NAONED.

EANOU.	P'EUR A TIBLAS PEP TREIN.					PRIZ AR PLASOU.		
						1res	2es	3es
	7h45 m		2h »n.	7h30n.		» 1 »c	» 1 »c	» 1 »c
Brest.....*Dib.*	8 35		2 45	8 50		» »	» »	» »
Naoned.....	8 53		3 5	8 32		1 35	0 95	0 70
Savenay.....	9 4		3 18	8 46		2 35	1 75	1 25
Redon.....	9 49		3 34	9 2		3 55	2 65	1 95
Gruened.....	9 34		3 54	9 24		5 05	3 75	2 85
Santez-Anna...	9 57		4 17	9 49		6 65	5 00	3 65
Auray.....	10 18		4 38	10 12		8 25	6 20	4 55
Lorient.....	6h »m	cr. 20	5 43	10 38 n.		10 45	7 85	5 75
Gestel.....	10 53	cr. 53	5 45			12 90	9 65	7 05
Quimperlé.....	11 32	1 40 n.	6 4			14 30	10 70	7 80
Bannalec.....	11 48	cr. 11	6 24			16 00	11 95	8 85
Rosporden.....	cr. 11	cr. 30	6 44			17 35	13 00	9 55
Quimper.....	cr. 30	1 48	7 14			18 45	13 85	10 10
Quéménéven..	1 5 n.	2 8	8 14			22 75	17 10	12 55
Castellin.....	2 5	3 »	8 24			23 15	17 35	12 70
Quimerch.....	2 44	» »	8 49			25 10	18 85	13 80
Hanvec.....	3 31	4 32 n.	10 27 n.			29 95	22 55	16 50
Daoulas.....	4 21					31 80	23 90	17 45
Dirinon.....	2 35					36 20	27 20	19 05
Landerne..*Arr.*	6 52 n.					84 20	60 05	44 10
Brest.....*Arr.*	3 5 m							

HENT HIBUAIRN AR CHEUZ HIEGEL.

BREST DA BARIS DRE ROAZON HAG AR MANS.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.					PRIZ AR PLASOU.		
						1res	2es	3es
	7h »m	7h45m	11h30 m	2h »n.	4h »n.	7h30n.	» »	» »
Paris.....*Dib.*	7 14	8 7	11 45	» »	4 12	7 42	1134c	1 25
Ar Mans.....	7 35	8 20 m	cr. 9	2 23	4 33	8 4	2 33	1 75
Roazon.....	7 58		cr. 34	2 42	4 54	8 26	4 20	3 10
Sant-Brieuc....	8 19		cr. 58	» »	5 15	8 46	4 20	3 05
Guingamp.....	8 30		1 11 n.	» »	5 24	8 56	4 70	3 35
Belle-Isle.....	8 50		1 39	3 17	5 50c	9 10 n.	5 50	4 05
Plouigneau.....	9 9		1 57	» »	6 14		6 45	4 70
Montroulez.....	10 10		3 10	» »	7 30		9 50	6 90
Pleyber-Christ..	10 36		3 44	» »	8 5		10 85	7 95
Sant-Thégonnec	11 40		4 48	5 38	9 3		13 70	10 05
Landivisiau....	2 55 n.		7 40 n.	8 »			23 05	16 90
Landerne.....	7 12			cr. 5			38 05	27 85
Kerhuon.....	11 40 n.			4 45 m			57 55	25 44
Brest.....*Arr.*								

PARIS DA LANDERNE DRE NAONED HA REDON.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.				PRIZ AR PLASOU.		
					1res	2es	3es
	5h »m		8h45n.		» »	» »	» »
Paris.....*Dib.*	6 28		6 10 m		1134c	1 75	1 25
Naoned.....	6 54		7 29		2 33	3 10	2 20
Savenay.....	7 6		6h50 m	8 52	4 20	4 20	3 05
Redon.....	8 45		8 3	10 24	5 65	4 20	3 35
Gruened.....	8 35		» »	10 44	6 50	4 70	4 05
Santez-Anna...	8 57		8 35	11 10	7 40	5 50	4 70
Auray.....	9 24		9 24	cr. 10	8 60	6 45	6 90
Lorient.....	9 39		» »	cr. 29	12 65	9 50	7 95
Gestel.....	10 6 m	5h30 m	10 52 m	cr. 48	14 55	10 85	10 05
Quimperlé.....		6 »		1 29	18 35	13 70	16 90
Bannalec.....		6 30		2 2	30 75	23 05	27 85
Rosporden.....		6 58		2 27	50 75	38 05	44 10
Quimper.....		7 24		2 52	76 75	57 55	
Quéménéven..		7 38		3 14			
Castellin.....		7 58		3 33			
Quimerch.....		8 19		3 48			
Hanvec.....		7 59		4			
Daoulas.....		8 30		4 20			
Dirinon.....		8 47		4 38			
Landerne..*Arr.*		9 5 m		4 40 n.			
Kerhuon.....		8 48		5 10 n.			
Brest.....*Arr.*		9 5 m		11 40 n.			

PARIS DA VREST DRE AR MANS HA ROAZON.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.					PRIZ AR PLASOU.		
						1res	2es	3es
	8h »n.				10h30n.	7h30 m	» »	» »
Paris.....*Dib.*	4 2 m				5 40 m	cr. 9	1134c	1 25
Ar Mans.....	4 39		5h »m		10 50	3 55 n.	1 75	1 75
Roazon.....	6 52		8 5		1 48 n.	7 4	3 10	2 20
Sant-Brieuc....	7 29		8 56		2 44	7 58	4 20	3 05
Guingamp.....	» »		9 22		3 15	8 24	4 20	3 35
Belle-Isle.....	» »		10 28		4 16	9 28	4 70	4 05
Plouigneau.....	» »	7h10 m	10 50		4 40	9 54	5 50	4 70
Montroulez.....	8 45	» »	11 8		4 59	10 8	6 45	6 90
Pleyber-Christ..	» »	» »	11 48		5 44	10 48	9 50	7 95
Sant-Thégonnec	» »	» »	11 37		5 34	10 37	10 85	10 05
Landivisiau....	9 17	cr. 4		4h31n.	6 4	11 4	13 70	16 90
Landerne.....	9 36	cr. 23		4 50	6 20	11 22	23 05	27 85
Kerhuon.....	» »	cr. 45		5 40n.	6 35 n.	11 40 n.	57 55	25 44
Brest.....*Arr.*	10 » m							

DISSADORN 15 MAE 1875. Nº 537. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a geinerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, nº 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrid da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'ap Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 15 Mae 1875.

Brema gant ar Jubile e veler devosion ar vretoned, dreist oll er parreziou ma rer eur retred evit ar Jubile. Evelse e scrifer deomp euz a Blozevet :

Ar c'henta retred evit ar Jubile e Canton Plougastel Sant Jermen a zo bet e Plozevet. Eur gomansamant vad eo evit ar c'hanton, rak tud ar barrez-ze o deus diskuezet bolontez vad ha laket ho foan da c'hounit induljans ar Jubile.

D'ar sul diveza a Ebrel e tigore ar Jubile goude ar Gousperou. Ar veleien deut evit sicour ober ar retred, o velet kement a dud deut d'ar Gousperou, da glevet ar brezegen, a lavare : credabl ar-rema n'int ket deut oll evit ar vanden genta, rag an iliz a ioa leun.

Comanset oat da gofez d'ar sul da noz ; d'al lun vintin avad calz a zigoezaz adarre ; an iliz a ioa leun chek. An oll veleien a ioa eno a voa souezet o velet pe ger sioul ha pe gen devot e voa an oll dud-ze, o pidi Doue.

Pa voa echu gant ar vanden genta, e sonjet ne vije ket kement e fin ar sizun, mes an iliz a voa ato leun. Guir eo ilis Plozevet a zo bianig evit ar bobl tud a zo enhi. Beleien ar barrez o doa preparet ar barressioniz evit ar Jubile, ha meur a hini ha ne voant ket boas da dostaat oc'h ar gador gofez, a zo tosteet brema gant ar brasa devosion. Ar Jubile-ma en deus consolet ha contantet beleien ar barrez, hag ive ar re a ioa eat di d'ho zicour. Ar re-ma a lavare en eur zont ac'hano ; ne c'houlennomp ket guelloc'h er parreziou all ; gant ma raint evelen e vezimp contant. Ar zonch euz ar Jubile a zo eat doun e calon tud Plozevet.

Ar mamou christen euz ar barrez-ze a lavaras d'an aotrou Person ; Ni on eus c'hoant e teufe hor bugale da zelc'her sonch euz ar Jubile-ma. Red eo ober eur prosesion evitho, ha ni a zigaso hor bugaligou vian d'ar prosesion-ze. Kementse a zigaso da zonch dezho euz a vloavez ar Jubile, hag euz ar grasou braz o devezo resevet ho zadou hag ho mamou digant Doue er bloa-ma.

D'ar sadorn eta e voa leun ar vourc'h a vugale, ne ket epken bugale seis pe eis vloas, mes bugale vian digaset di var brec'h ho mamm pe re all. Deut e voant d'an iliz evit pidi Doue ive en ho gis.

Calz o deus great eun eil communion evit an anaoun, hag oll o deus prometet beza devot d'ar Verc'hez ha tostaat aliez oc'h ar sacramanchou.

Parrossionis Plozevet, meritout a rit beza meulet evit ar volontez vad oc'h eus diskuezet epad ar Jubile

Hag ar pez a leverer ama euz a barrez Plozevet a vezo gallet, ive credabl, da lavaret euz ar parrezion all.

V.

Kemper. Deiz ar iaou bask oa tud ep niver e Catedral Kemper, rag ouspen tud kear ez oa deut c'hoas tud ale-iz euz a lec'h all, euz a Zouarnenez, euz a Gemperle, euz a Gastellin, euz a Gonkerne, euz a Bont-nabad, etc. Adaleg ar mintin e voa cals plasou dalc'het.

An tad en doa prometet comz evit œuvr Sant Mikeal evit lacat skigna levriou mad etouez an dud, rag izom a zo evit stourm oc'h al levriou hag ar scridou fall. Diskuezet en deus pegement a ners o deus ar scrijon, ar c'hazetennou evit ar mad evel evit an drouk.

Pelerinach euz a Vened da Lourd.

Eur gazetennik c'halleg euz a Vened a lavar.

Bez'e c'hellomp lavaret d'hon lennerien ez eus cals tud hag a dle mont e pelerinach da Lourd. Pidi a reomp ar re o deus sonch da vont ha n'o deus ket c'hoas roet ho hano, d'hen digas ar c'henta amzer gant ar priz euz ar veach, evit na vezo dale ebet pa vez o deut ar mare diveza.

An ali-ze a c'helfe servichout da unan bennag eur an escopti-ma.

Ar memes cazeten a lavar ive ez eus tud estren o re-

det ar meziou, hag a lavar beza digaset gant tad superiol missionou Itron Varia Lourd, hag a c'houlen aluzenou, ha zoken guerz oferennou. Red eo soujal ervad superiol missionou Lourd n'en deus roet carg ebet d'ar re-ze.

Couent Vicovaro.

II.

TREDE ABADEN.

Maur. — Ema erru, hag ama eo e tle dont, hag e tleomp he zigemeret. Me zonje din em bije cavet ama an tadou; mes coz int, ha ne c'hellont ket bale buan. Abaoue m'am eus clevet an tad Nicephor, em eus glac'har...

Daoust ha bez'e ve er gouent enebourien d'an Abad nevez? Ha droug a ve outhan abalamour ma zeo iaouank? Evidon-me a gaf din her c'haro hag a vezo sentuz outhan.

Mar d'eo santel, petra ra-ze ha pa ve iaouank? — Sell, piou zo erru duhont?

PEDERVET ABADEN.

Maur, Beneat, Abdon, Eujen.

Abdon. — Setu ni deut, tad venerabl, d'ho kuelet, c'hui pehini oc'h eus bet ar vadelez da zont ama d'hon ren en hent ar santelez.

Beneat. — Oc'h va choas-me da Abad, oc'h eus diskuezet e voac'h humbl ha ne vezo ket va c'hark pounner da zougen. Rag eleac'h m'en em gaf an humilite, en em gaf an oll vertuziou. — Mes petra eo an den iaouank-ma?

Eujen. — Unan euz hor menac'h iaouank, ha devot meurbet. Maur a rer anezhan. Tostait, Maur, ha deut da c'houlen benediction hoc'h Abad nevez.

Beneat. — Deut, va breur, ma ho priatain, da genta, ha goudeze me roi deoc'h va benediction.

Abdon. — Tad Abad, setu ama an tadou hag ar vreudeur euz ar gouent deut d'ho saludi.

PEMPET ABADEN.

Ama en em gaf oll menac'h ar gouent.

Heron. — Tad Abad, plijadur vraz on euz oc'h ho kuelet deut da gemeret ar c'houarnamant euz hor c'houent. Meuli a reomp Doue abalamour ma oc'h eus teurvezet dont d'hon ren. Hoc'h hano a zinifi Benniget, hag e guirionez e teuit en hano Doue hag euz he bers. Evelse ho tigemeromp gant plijadur, dre ma teuit a bers Doue. Lavaret a rin deoc'h on euz ho choazet oll a eur vouez, ha kementse abalamour ma c'houiemp oc'h eun den santel.

Beneat. — Eun den santel! Siouas, den ne voar couls ha me ne d'oun ket eun den santel. O clevet rei din ar veuleudi-ze e ven goest da goll ar pezig am euz a zantelez. Ho pidi a ran eta da gaout nebeutoc'h a istim evidhon.

Metrodor. — Gouscoude, tad Abad, ar brud oc'h eus da veza eun den santel.....

Beneat. — Lezit ar brud-ze, rak ne dal netra; ar brud-ze a roer avechou da hiniennou, a zo faoz, rag an dud en em drompl alies. Ma cavit eur vad bennag enhon, eo ar pez am eus resevet digant Doue, hag e velan e zoc'h mad em c'henver. Pedit Doue evidon-ta, evit ma teuin da veza ar pez a livirit din e zoun. Ne ouzon ket ha me a dle ho trugarecat da veza laket eun hevelep beac'h var va discoas. Doue a c'hoar avoalc'h n'em eus morse clasket an henoriou; n'em eus morse clasket caout ar gark da ren re all.

Gouzout a rean e voac'h ama menac'h deut var an oad, hag e vije bet avoalc'h din beza dindanoc'h eleac'h beza en ho penn. Me garje n'em bije bet da ober ama ken nemet senti. Doue en deus roet din eur garg hag a zo meurbet pounner evit va discoas. Me esper em sicourot dre ho pedennou ha dre ho sentidigez, dre ho fidelite da heuilla ar reglen.

Gouzout a rit petra eo deveriou menac'h, ha boaz oc'h d'ho heuilla.

Ar sioulans red en eur gouent, ar garantez an eil evit egile, eo al lezen roet gant Jesus-Christ he unan; labourat hag implija mad an amzer, a zo ive eul lezen roet d'an oll abaoue ma zeus tud var an douar; pidi, beza humbl, miret ar baourentez a rent pinvidik dirak Doue; ar chastete hon rent henvel oc'h an elez, ar binijen a gorf hag a galon, oll vertuziou hag a bratikimp oc'h en em zicour an eil egile, o rei skuer vad an eil d'egile, o pidi an eil evit egile.

Heron. — Abad santel, nag a anaoudegez vad a dleomp-ni evit aliou ker fur; ha pe gen euruz e vezimp da veva dindannoc'h! G. M.

(Eur pennad all eur vech all.)

DERVEZ EUR MISSIONNER.

Unan eus ar scrifagnerien vella a Frans en deus lezet ganeomp an histor eus a zervez eur Missionner e Paris. Ar Missionner-se a voa bet er broiou estren, hag a voa deut d'he vro evit discuiza. Ar scrifagner pehini hen anaie, hag a gomze outhan alies, hen lakeas eun deiz da lavaret dezan penaus e tremene he zervez, ha setu ama penaus e comzas ar Missionner:

Deac'h, emez-han, oan eat mintin mad da velet eur paour kez den am boa great diguemeret an derc'hent en eun hospital savet n'eus ket pell gant tud ha ne anavezan ket. Ah! an dud-ze so eneou mad a dra sur. Ah! Aotrou, petra respontimp-ni da Zoue, ni beleien, pa vezo diskuezet deomp tud eus ar bed hag o deus kement a galon? Mes kerkent a ma vez savet eun hospital eun tu benag, e vez e kichen an nor tud oc'h en em ganna o clask gouzout piou a ielo enha. Deg guech em boa treuzet Paris o clasc lacat diguemeret va den keaz. Mez am boa kement am boa enouet ha torret penn an dud vad-se dre va c'hri. Re all en ho leac'h ho divije va c'hasset divar ho zro.

Erfiu e tigouez eur guele goullou, hag e voue roet din. Setu eta va faour kez plaset mad, en eul leac'h hag e vezo soursi anezan, en devezo eur sœur ven d'he zervicha, car vad. eur beleg carantezus evit rei dezan he zacramanchou. Ma ro Doue dezan ar iec'het, e cavo eur chapel evit clevet an oferen bemdez epad ma vezo o parea, hag e teui ac'hano he feiz cals creoc'h. Mar marv ne vezo netra hag a virfe outhan da vervel evel eur zant. Va mignon ker, ar re o deus aoun rag an hospital ne zonjont ket eo an hospital dor vras ar barados. Ne deus nemet ar c'houenchou hag a ve ken æz mervel enho ervad. E guirionez, ne deus nemet caout c'hoant; ar sœurezet-ze a voar ker brao sicour an den da gaout eur maro mad. Pa velan dougenn eun den d'an hospital, e lavaran ouzin va unan: Doue ra vezo meulet! Eun den salvet muioc'h.

C'hoas a ioa; va den clân en doa eur verc'h hag a roe nec'h deomp. En eur vont da lavaret va oferen e sonjen enhi. P'edon o vont e porched Sant-Sulpis, ec'h en em gaviz gant eun itron a voa bet diskuezet din an derc'hent, hag a virit, m'en assur deoc'h, e ve evesseat outhi. An Itron-se, abaoue daouuguent vloas, e deus maguet ha saveteet muioc'h a vinoredigou evit na voue lazet gant an den criz Herodes guechall. Bez' e deus feiz eur Zanlez, calon eun abostol, eur galon.... Ah! nemet calon Mari, hor mam vad, a ve guell evithan, na anavezan ken. Ato e veler en he zi, oh! pebez taol lagad! ouspen cant merc'h vian. Hi ho mag, ho guisc, ho diorren, a glasc plas dezo ha n'ho diles morse. Mont a ran d'he c'haout. — Itron, m'em eus eur buguelic seiz vloas! he zad so en hospital; ne deus na car na mignon er bed: ne deus fizians nemet e Doue hag enhoc'h-hu. En han' Doue, kemerit-hi. — Siouas, Aotrou, emezi, ne oufen peleac'h he lacat. Va oll gueleou ha va oll gavellou so carguet. — Gouzout avoalc'h a ran, Itron. Mes petra deui houma da veza ma n'he c'hemerit ket? Edot neuze tost da Nedelec, ha ien bras oa an amzer. — Itron, a liviriz adarre, en hano Joseph ha Mari a voue casset divar ho dorn en dro eus a hostaliriou Bethlehem, en hano ar mabic Jesus en noas er c'hraou, kemerit va buguel. — Mes piou oc'h-hu, eme an Itron vad? — Allas, eur Missionner paour ha n'en deus guir ebet da veza silaouet ganeoc'h. Mes ar c'hrouadur en deus. Guelit pe guer ien eo. Me eo an abat Planson, missionner. An Itron vad am anaie. — An abat Planson, emezi, doueti a dlien. Doue ra viro n'ho refusen. Deut d'am zi da deir heur. N'em eus ket a blas; mes mar plij gant Done, e cavimp eun tu benag.

Mont a ris laouen da lavaret va oferen, en eur drugarecat ar mabic Jesus. A drugare Doue em eus guelet ato ar brovidans o tont da zicour ar re n'ho deus scor ebet a hent all; ne vezan ket souezet zoken tam ebet evit guelet burzudou oc'h erruout pa vez izom. Ar missionner so boas dioc'h an traou-ze.

P'am boa lavaret an oferen ha trugarekeat Doue goude e sonjen dibri eun tam benag, rag naoun am boa; mes n'em boue ket a amzer. Eur vaouez iaouanc a deuas d'am c'haout en ilis. He anaout a ris dre m'he devoa, pemp pe c'huec'h vloas diaraog, great ganen eur mission hag a voa padet hir. Eur grouadurez vad, eun ene eün, eur speret gae. — C'hui aze; Louisa, eme ve. — N'oun mui Louiza, emez-hi; demezet oun, hag e tougan hano M....; hag e tirollas da vouela, ha neuze o tiskuez din eur c'hrouaduric a voa ganthi var he breac'h, coant evel eun eal, ha ruz evel eur rozen. Benniguit va merc'h, emizi, ha ra vezo eurussoc'h evit he mam. Louiza a voa guisket mad; ne ziskueze ket beza clan na caout dienez, hag e buguel a voa iac'h pesc. Guelet avoalc'h a riz peleac'h edo an drean he zoulle; n'oa ket eurus gant he fried; gouli kizidic ha diæz da barea.

Louiza, plac'h didroel, a ioa plijet da eur muzician, eun den a ra guerziou, pe ne oun ket petra, eun den gouezïec, a leverer. Hema dre na elle ket he gounit e c'hris-all, he eureujas. Ar plac'h diaviz, evit he guemeret a droas kein da eur potr honest bras, hag hirio e deus keuz avoalc'h da guemense. — Erfin e c'houlennis diganthi ha dilezet oa gant he fried. — Oh! emezi, goassoc'h a ra din. Chom a ran aliez meur a zervez ep he velet.... hag e tigas d'am zi.... he daelou a viras outhi da lavaret ken. Scrija a rean o sonjal petra dlie tremen e calon ar c'hreg iaouanc-se. — Va merc'h, a liviris neuze, dalc'het oc'h eus-hu mad d'ho Toue? — Va zad, emezi, ker reuzeudic oun, ha dorn Doue a bouez kement varnon! Ama, en ilis-ma, e teuan avechou da vouela, mes va buez christen am eus cazi dilezet, ha va feiz so eat toc'hor. Va fried n'en deus begat feiz, hag evel ma zoun maleurus, e caf tro da c'hoapat ar Relijion abalamour da ze. Deac'h e rebechen dezan em aucounac'hea; — « Ober a ran, emezhan, evel da vignon fidel Jesus; goulen outhan ma tistroi va c'halon onzit, » Abaoue pasc, da lavaret eo, abaoue tost da vloas n'oa ket bet o cofez, ha ne devoa den da ren he ene. — Red eo deoc'h cofez, a liviris dizi. — Ia, va zad, emezi gant feiz, poent eo. Rei a reas he merc'h da zioual d'eun all, hag e teuas da gofez dioc'h-tu. Ne voue ket diæz din he lacat adarre var an hent mad, hag e rois dizi ar gommunion. Guelit ar gundu carantezus a Zoue. D'ar paour kez clan en doa roet ti, d'ar buguel emzivad eur vam, ha d'ar baourez kez ankeniet-ma en em roe he unan evit he c'hreat da zouguen he beac'h pounner.

Merc'h Louiza n'oa ket badezet c'hoas. He fried difeiz, n'oa ket avoalc'h deza beza eur ran galon evithi, ne felle ket deza guelet lacat he verc'h e renc bugale Doue. Toueta rea e lasje ar belec en divije an har dizieguez d'he badezi. Credi a ellit ne rea eur gourdrous evelse nemeur a aoun din. Louiza ne doa mui aoun bet; he c'has a ris d'ar guær, hag e liviris dezi dont d'an ilis var dro creisdeiz, ha digaz eur veronez ganthi. Evit ar paeron, em boa great va zonj, petra benag ma lavare-hi ne denjen ket a benn. Bremaïc e velot pe guer mad eo Doue.

Redet a ris, pe evit lavaret mad, eur c'harros a guemeris, hag e zis da di tad caer Louiza. Hema a veve eno

gant ar pez a roe dezan he vap pehini, evithan da veza cris oc'h he c'hreg, ne zileze ket gouscoude he dad. Hag evelse ma na vire nicun eus ar gourc'hemennou all, e vire da viana hema: da dad, da vam a enori.... Ha setu eno eun nor a zalc'h peur liessa Doue evit gallout antren, pa gar, er c'halonou ar re galeta.

An tad coz-ma ne vire nemeur ar relijion, mes n'he disprije ket. Diskuez a ris dezan oa red badezi he verc'h vian. Eguirionez, ne vele ket cals da betra e vije mad an dra-ze: mes dre jans e carie Louiza. Coms a ris dezan eus he vro pehini a anaien, hag a bars eun heur amzer oamp mignonet, hag e tigassen ar potr coz ganen da gomper. Louiza a voa en hon raoc en ilis, ha ganthi he mam evit beza comer. Ar vadiziant a voue great. Mam Louiza hag he zad caer, en em unanas eno, rag n'oant ket mignonet diarog, hag ar c'hreg iaouanc a voa eurussoc'h evit na voa bet morse abaoue m'oa dimezet. Han! ne ket eno eun taol brao tennet d'an tad criz-ze? Mad, ne voue ket a zroug enha. Da noz Louiza a lavaras dezhan oa badezet he verc'h. Divinout a rafac'h petra reas an den drol-ze! Digas din-me kement guerz ha kement pennad scrit en deus great, eur bern paper guest da garga eur zac'h poezel, oc'h va fidi d'ho lenn! An den-se, credit ervad, a so kentoc'h diboel eguet fallacr; rag ar scrifagnerien-se cals anezo a scrif, a scrif, ha ne ouzont mann.

Va mignon, cridi a rit oa echu va dervez? Gortozit c'hoas. Doue a felle dezan e rajen c'hoas eun taol all en ilis-se. Divar greiz ar vadiziant, e cleviz unan o c'hirvoudi, o crial fors. Petra so, eme ve?—Eur plac'h hag a c'houl ac'hanoc'h, a voue lavaret din. Ema aze e corn eur chapel, beuzet en he daelou. Buan e liviris da Louiza en em denn, hag e riz digas ar plac'h-se d'am c'haout. Eun truez oa he guelet; beac'h he doa o vale. Coeza ra var he daoulin; clasc a ra coms, mes he daelou a vir outhi. Abars ar fin, gant poan avoalc'h e c'hel lavaret: va zad, va zad, va fardonit. Caer am boa ne allen ket caout sonch em bije he anavezet. — En em gonsolit, eme ve, ma na vanc deoc'h nemet va fardonme, ema deoc'h; ha mar oc'h eus izom pardon digant eun all, e teuimp a benn d'he gaout. O velet ne anaien ket anizi, e lavaras din: c'hui so bet mad evidon-me, n'em anavezit-hu ket? Neuze ó sellet piz outhi e c'hanavezis oa eur plac'h hag a voa bet dindan va c'hundu pell diarog. Eun ene ter e voa neuze mes glan hag eün Æz oa din gouzout petra rea dizi gouela hag en em zizesperi. — Va merch paour, a liviris, c'hui eo ta? — Ia, va zad, emezi, me eo, mes n'oun ket brema ar pez ma voan p'och eus va anevezet. Guelet a rit eur plac'h reuzeudic hag a zo deut, a bec'het e pec'het, da zilezel Doue, he zud, he hano, hag a so brema. Ne ellas ket lavaret ken. — Brema, eme ve, oc'h eur plac'h glac'haret a fell dizi caout adarre he Doue, he zud hag he kano. Doue so mad, va merc'h, ha ma roit dezan ho calon, e cavot pep tra. Chomit aze da bidi: sec'hit ho taelou, hag a benn eun heur bennag ama deut d'am c'haout.

Mont a ran diouthi, hag e redan da di an Itron vad am eus parlantet anizi diaraog. Ne ket avoalc'h, a liviris dizi, rei din eur guele evit va buguel, roit din eur gamp vrao evit eur benitantez vras a ranker da denna eus ar bed dioc'htu. Hirio he deus glac'har d'he fec'hejou, mes an diaoul so trò enha, ha varc'hoas marteze e vezo eat ar c'heuz ebiou. — Evit an dra-ze e devezo, eme an Itron: ne varc'hatan morse var draou evelse, kentoc'h e rofen dizi va guele va unan, hag e zafen da loja e cornic va chapel. — Setu aze, a liviris, parlant e christenez; mes va buguel? — Jesus-Christ en deus roet deoc'h o coulen. Eur vinorezic hon doa hag e deus cavet e zud; ar re ma so en ho eas hag a deu d'he c'herc'hat, hag he guele a vezo d'ho merc'h-hu.

Ne guemeris ket a amzer da drugarecat an Itron. Mont a ris d'ar red da guerc'hat ar c'hrouadur pehini a voa he holl dillad hag he oll danvez var he c'hein evel eur guir vissioner. Nag a dud reuzeudic so e Paris! Nag a zienez! en despet da oll aluzennou an dud vad!

Neuze e zis d'ar gouent eleac'h m'emaoun o chom, hag oue lavaret din oa eur vaouez oc'h va guedal. Va flac'h glac'haret oa. Laouen bras e voen e velet n'oa ket chomet da varc'hata, hag em boa esper e teujen a benn anizi.

Gouscoude edo prest da arguila. Evel ma voa eur plac'h brao ha desket caer, e voa c'hoant d'he lacat da guemeret eur vicher eleac'h ma c'hounesje cals arc'hant C'hoant e devoa da lavaret din penaus edo an traou ganthi; mes n'he lezis ket da goms.

Va merc'h, eme ve, red eo prometi din, dioc'htu, ep coms a dra all ebet, ne d'eot eus an ilis-ma nemet evit mont eleac'h m'ho cassin. Poan e devoue o prometi, mes hen ober a reas. — Guelit penaus en em guemer an Autrou Doue evit gounit ar pec'her! Ar plac'h-se ne voa deut d'an ilis nemet evit sellet oc'h eun imach a voa eno, evit ma lacaje ober dizi he unan eur viscamant henvel oc'h hini an imach-se! Mes an ilis, pa zear enhi, a ra d'an den pidi en despet dezan. Pa vez an ene morc'hedus, ne all ket miret da zonjal eo bet guech-all di vorc'het, en deus recevet grasou en ilis.... Ar sonjouse a voa deut d'ar plac'hma pa em guelas o tont eus ar sacristiri, ha neuze e scoas eun taol en he c'halon, he daelou a zirollas hag e teuas d'am c'haout.

Va merc'h, a liviris dizi, n'ho pezo ket collet o tont d'am c'haout. Me rai deoc'h caout adarre ho Toue, ho tad, oc'h hano, ar peoc'h hag o prud vad; mes ive red eo ho peffe bolontez vad hoc'h unan. Mont a ran d'ho cas da eun ti, hag ac'hano ez eot souden da di ho kerent.

Ar plac'h ne alle lavaret netra; mes guelet a rean e devoa poan oc'h ober ar pez a c'houlennen diganthi. — Alo, eme ve, n'eus ket da arguila. List pep tra, ha saveteit hoc'h ene. — Ar verc'h paour he devoue mui a galon evit na c'hortozen. — Alo, va zad, emizi, Doue c'hounit, deomp ha pa oufen mervel! — Mont a rejomp da di an Itron vad eleac'h m'edo dija va minorez

vian repuet. Evit ar benitantez-ma, caout a reas eno ar peoc'h dioc'htu. Ep dale, dre ar beden, ar gofession hag ar gommunion, an ene-ze a gavas he inosans. Ne gavas ket evit guir sae venn he badiziant, mes ar zae goalc'het ha coueziet mad dre zour ar binijen. Brema ar plac'h-se so eurus e ti he zud hag a so eur gristenez dispar, eur scuer evit an oll.

Mes, a lavaras neuze an hini a scrif an dra-ma d'ar missioner, peleac'h ho poa-hu debret bouet en dervez-se, mar ho poa debret tam? — Peleac'h, emezan souezet gant ar goulen-se? N'em eus ket a zonch, mes petra ra ze? Perag e c'houlennit-hu kementse!

Neuze, eme ar scrifagner, her briatais, hag e zis d'an daoulin evit he bidi d'am binniguen araog he guitât.

Ar pennad-ma so tennet eus a scrijou an Aotrou L. Veuillot.

G. M.

BUEZ RUTH.

II PENNAD.

Ruth a ia da bennaoui e'park Booz. — Madelez Booz enn he e'henver.

Elimelek, pried Noemi, a ioa kar da eun den galloudek, ha pinvidik braz, hanvet Booz. Ha Ruth, ar Voabitez, a lavaraz d'he mamm-gaer: mar gourc'hemennez d'in, ez inn d'ar park hag e tastuminn ann tamouezennou a choumo war-lerc'h ar vederien, e kement leac'h ma kavinn digemer mad digand ar penn-tiegez. Ha Noemi a lavaraz d'ezhi: kea, va merc'h. — Mond a reaz eta, hag e pennaoue war-lerc'h ar vederien. C'hoarvezoud a reaz penaoz ar park-ze en doa da aotrou unan euz a gerent Elimelek, hanvet Booz. Ha setu he-man a zeue euz a Vetlehem hag a lavaraz d'ar vederien: Ann Aotrou ra vezo gan-e-hoc'h, hag hi a lavaraz d'ezhan: Ra vezi benniget gand ann Aotrou. Ha Booz a lavaraz d'ar paotr-iaouank a ioa e penn ar vederien: da biou eo ar plac'h iaouank-ze? hag hen a lavaraz: eur Voabitez eo hag a zo deuet gant Noemi euz a vro ar Voabited. Goulennet e deuz heulia ar vederien ha dastumi ann tamouezennou a choumo enn hon dilerc'h, hag abaoue goulou-deiz bete vreman ema er park, heb beza distroet d'ar gear pennad e bed. Ha Booz a lavaraz da Ruth: Ne d'a ket enn eur park all da bennaoui, na ne d'a ket kuit ac'han; hogen en em laka kevret gant va merc'hed, hag heul ar vederien. Rag gourc'hemennet em euz d'am faotred ne raje hini drouk d'id: ha ma ec'h euz sec'hed, kea da gaoud ar podou, hag ev euz ann dour a ev va faotred. Ruth oc'h en em deureul war he genou hag o pidi war he daoulin, a lavaraz d'ezhan. A betra e teu kement-se din, ma kavann digemer mad digan-ez, hag e teuez d'am anaout, ha me maouez diroet? Ha Booz a lavaraz d'ezhi: klevet am euz kemend ec'h euz great e kenver da vamm-gaer goude maro da bried; ha penaoz ec'h euz kuiteet da gerent hag ann douar e pehini oud ganet, hag oud deuet etouez tud ha na anavezez ket kent. Ra zistaolo ann Aotrou war-n-oud-ar mad ec'h euz great, ha ra rai ann Aotrou Doue Israel, eur gobr ar brasa d'id, pa oud deuet d'he gavout ha d'en em deureul dindan he ziouaskel. Hag hi a lavaraz: digemer mad am euz kavet dirag da zaonlagad, va aotrou; va dic'hlac'haret ec'h euz, ha komzet ec'h euz ous kalonn da vatez, petra-bennag n'ounn ket hevel oud unan euz da blac'hed. Ha Booz a lavaraz d'ezhi: pa vezo pred dibri, deuz aman ha debr bara, ha soub da damm er gwin-egr. Azeza a reaz eta e kichen ar vederien, Kemeroud a reaz iod evit-hi, dibri a reaz he gwalc'h, hag e tastumaz ann tammou a choumaz a zilerc'h. Neuze e savaz ac'hano da zastumi a nevez pennou ed. Hogen Booz a c'houre'hemennaz d'he baotred, o lavarout: ha pa c'hoantafe hi medi gan ehoc'h, na virit ket out-hi: taolit zoken a zevri lod euz ho malanou ha stlapit-ho war ho lerc'h, evit m'ho destumo hep kaout mez hag heb beza tamallet gand den. Pennaoui a reaz eta er park beteg ar pardaez; hag o veza dournet gand eur walen ar pennou ed e doa destumet, e kavas a beiz war-dro eunn afi, da lavaroud eo, tri astellad, ho c'hemeroud a reaz hag e tistroas e kear, hag ho diskouezaz d'he mamm-gaer, kiniga a reaz ive hag e roaz d'ezhi ar pez a oa choumet euz he boed goude ma e doa debret e gwoalc'h, hag he mamm-gaer a lavaraz d'ezhi: E peleac'h ec'h euz te pennaouet hirio, hag e peleac'h ec'h euz-te labouret: ra vezo benniget ann hini en deuz bet truez ouz-id. Ha Ruth a roaz da anaout d'ezhi e ti piou e doa labouret, hag e lavaraz pennaoz an den-ze a oa hanvet Booz. Ha Noemi a lavaraz dezhi: Ra vezo benniget gant ann Aotrou; rak miret en deuz ann hevelep trugarez e kenver ar re varo, evel m'en doa bet e kenver ar ve veo; hag hi a lavaraz c'hoaz: Ann den-ze a zo kar d'eomp, kemennet en deuz c'hoaz din, eme Ruth, da zont da gaout ar vederien, ken na vezo medet he holl ed. Hag he mamm-gaer a lavaraz d'ezhi: Gwell eo d'id, va merc'h, mond da vedi gand he blac'hed, gand aoun na raje unan bennag drouk d'id enn eur park all.

III PENNAD.

Booz a gemer Ruth da c'hreg.

Pa oe distroet Ruth da gaout he mamm gaer, Noemi a lavaras d'ezhi: klask a rinn ma vezi e peoc'h hag az lakaat a rinn da veza ervad. Ar Booz, gant plac'hed pehini oud bet er park, a zo kar-nez d'eomp, hag enn nozman e wento he heiz el leur. En em walc'h-eta, en em lard gant louzou c'houez vad, guisk da gaera dillad ha disken d'al leur..... ha Ruth a lavaraz d'ezhi: Ober a rin kemend a c'hourc'hemennui d'in, hag hi a ziskennaz d'al leur, hag a reaz kemend e doa he mamm-gaer gourc'hemennet d'ezhi..... Ann deiz warlerc'h, Booz a lavaraz da Ruth: Va merc'h, emezhan, benniget oud gand ann Aotrou, o veza nec'h euz ke heuliet paotred iaouank, na re baour na re binvidik. N'az pez ket a aoun eta, ober a rinn kemend ec'h euz lavaret d'in: rag hun oll a oar em c'hear ez oud eur vaouez fur. Na

nac'hann ket e venn kar-nez d'id ; hogen eunn all a zo c'hoaz nesoch. Mar lell d'ezhan da zerc'hel dre ar gwir a gerentiez, gwella-ze, ha ma ne fell ket dezhan, me az kemero heb arvar ebed.... Booz a wentaz c'houeac'h boizellad heiz hag ho lakeas warnezi : hou-ma a ieaz d'ar gear gand he beac'h, hag ez eaz da gaout he mamgaer, pehini a lavaraz dezhi : Petra ec'h eus-te great, va merc'h ? ha Ruth a lavaraz d'ezhi kemend en doa great Booz enn he c'henver, hag hi a lavaraz : Setu c'houeac'h bozellad heiz en deuz roet din, o lavarout : Na fell ket d'in e tistrofez goullo etreze da vamm-gaer. Ha Noemi a lavaras dezhi : Gortoz, va merc'h, ken na welimp ar penn euz ann dra-man ; rag an den-ze na baouezo ket hen n'en devezo kaset da benn kemend en deuz lavaret.

Booz a bignaz eta da borz-kear hag a azezaz eno, ha pa welaz o vond e biou an den-ze, kar da Ruth, euz a behini hon euz komzet ama araok. e lavaraz d'ezhan, oc'h he c'hervel dre he hano : Distro eunn nebeut hag azez aman. hag hen a zistroaz hag a azezaz.

Ha Booz o kemerout dek den euz a henaoured kear (les anciens de la ville), a lavaraz d'ezho : Azezit aman. Pa oa azezet ar re-man, e komzaz evel-henn oud he gar : Noemi pehini a zo distroet euz a vro ar Voabited, a werzo lod euz a bark Elimelek hor breur : falvezet eo bet din e klevchez kement-se, ha c'hoant am euz bet he lavaroud d'id dirag ar re hall a zo azezet aman, hag a zo henaoured va fobl. Mar fell d'id kaout ar park-ze dre ar gwir a gerentiez. pren-hen, ha d'alc'h hen. Hogen ma na fell ket d'id, lavar hen d'in, evit ma wezinn petra a dlean da ober : rak n'euz kar all ebed memed oud, pehini eo ann neza, ha me, pehini eo ann eil ; hag en a lavaraz : me a breno ar park. Ha Booz a lavaraz d'ezhan : P'az pezo prenet ar park euz a zourn Noemi, e ranki ive kemerout Ruth, ar Voabitez, pehini a zo bet greg ann hini maro, evit ma tigazi a nevez hano da gar enn he zigwez.

Hag he man a lavaraz : Ar gwir a gerentiez a zilezann rak ne dlean ket mouga moted va c'herentiez. Kemer va gwir, te, ar gwir a zilezann a galoun-vad. Hogen eur c'hiz koz e oe enn Israel e touez ar gerent, pennaoz ma tileze unan bennag he wir da eun all, evit ma vije stard ann dilez, e tenne ann den he votez evid he rei d'he gar : hou-nez e oa ann desteni euz ann dilez enn Israel.

Booz a lavaraz eta d'he gar : tenn da votez, hag hen he zennaz rak-tal euz he droad. A Booz o komza oud ann henaoured hag oud ann oll : Testou oc'h, emezhan, hirio, penaoz kemend a zo bet da Elimelek, ha da Chelion, ha da Vahalon (he vipien-kaer), a zo d'in, pa em euz he brenet digant Noemi ; ha penaoz e kemerann da c'hreg Ruth, ar Voabitez, greg Mahalon, evit ma tigasinn a nevez hano ann hini a zo maro enn he zigwuez, gand aoun na ve kollet he hano enn he diegez, e touez he vreudeur hag he bobl, c'houi eme-ve a zo testou euz a gement-man. Ann oll bobl a ioa out porzkear, hag ann henaoured a lavaraz : Ni a zo testou. Ra lakai ann Aotrou ar c'hreg-man, pehini a ia enn da di, hevel out Rachel ha Lia, pere ho deuz savet ti Israel, evit ma vezo eur skouer a furnez enn Efrata, ha ma he devezho eunn hano kaer e Betlehem. Ra zeuio ive da di, evel ti Farez, pehini a c'hanaz Tamar da Juda, gand ar wenn a roi ann Aotrou d'id dioud ar plac'h iaouankman. Booz a gemeraz eta Ruth hag a zimezaz gant-hi : mond a reas d'he gavout, hag ann Aotrou he lekeaz da engehenta ha da c'henel eur mab, hag ar gragez a lavaraz da Noemi : Benniget ra vezo ann Aotrou, pehini ne ket fellet d'ezhan e ve da diegez hep restad, rag e ve kollet he hano enn israel : evit m'az pezo eur mab da zic'hlac'hari da galoun, ha da vaga da gozni ; rag ganet eo gand da verc'h-kaer, pehini az kar ; ha kalz gwelloc'h eo d'id eget m'az pe seiz mab. Ha Noemi o veza kemeret ar bugel, hel lekeaz war he barlen ; ha ne oa nemet-hi oc'h he vaga hag oc'h he zougen. Ar gragez he amezegezed en em laouenee gant-hi, o lavarout : Eur mab a zo ganet da Noemi ; hag hi a c'halvaz anezhan Obed : hen-nez a oe tad Isai, tad David.

Setu aman restad Farez : Farez a oe tad Esron ; Esron a oe tad Aram ; Aram a oe tad Aminadab ; Aminadab a oe tad Nahason ; Nahason a oe tad Salmon ; Salmon a oe tad Booz ; Booz a oe tad Obed ; Obed a oe tad Isai ; Isai a oe tad David.

M. D.

Ar C'here hag ar Mondian.

Eur c'here so bet e Kintin,
Hag a gane noz ha mintin.
Eul levenez oa he velet
Hag eur blijadur he glevet
Dale'h mad e tistage bomou
Guest da rei kentel d'eun ogrou.
He amezeg eleac'h cana
'Veze ato beac'h varnezha,
Morse cana, morse cousket
Ato var aoun, ato nec'het.
En he di 'velet a vernipu
Aour hag arc'hant, pep seurt madou,
Mondian oa, den a zanvez,
Eun dra vanke ; al levenez.
Avechou da gan ar c'hillog
En he gousk e veze dem-grog,
Dioc'htu canaouen ar c'here
Hen divorfile adarre.
Hag e lavare ar mondian !
Ma ne ket an dra-ma eur boan !
Ha penaus ne ve ket cavet
Pa ve c'hoant d'he gaout ar c'housket.
Var an dachen foar da brena,
'Vel ma caver guin ha bara ?
Ma kemennas eur mintinvez
Ar c'here da zont d'he balez.
« Cleo-ta, Ian, emezhan, va goaz,
Petra c'hounezez-te bep bloaz ?

— Bep bloaz, Aotrou ? eme 'r c'here
Me n'ouzon ket, fi d'am bue.
Em zi-me ne ket bet biscoaz
Ar c'hiz da gonta dioc'h ar bloaz.
Avoalc'h eo din mont dioc'h an deiz
Ha pa ellan he dremen reiz,
Ep ober toul 'benn antronoz
Me a gan laouen dioc'h-an noz.
— Mad, lavar din, dioc'h an dervez,
Petra c'hounezes-te bemdez ?
— Avechou calz aliès nebeut,
Eun devez drus, goude daou dreut.
Ne gomzan ket euz ar suliou
Na ken nebeut euz ar goueliou.
Rak me, Aotrou, a so christen,
Da zeis berz ne c'hrian taken.
Peur liessa deiz ar marc'had
Ez an e kær da glask va mad,
Hag e tispignan guech a ve
Gounidou tri pe pevar de.
Petra fell deoch ? ar c'hustum eo ;
Poanius ve mont enep ar bleo ;
Ha mont a enep giz an oll,
A ve beza diot pe foll.
Goudeze ar rest ar sizun
E ran va c'horn dioc'h va butun.
— Gorto, Ian, eme 'r mondian
Me ia hirio d'astenn' a boan ;
Sell ! Setu dit aze cant scoet
Cas-hi ganez ep nec'h ebet.
Dalc'h-hi cuzet e corn da di,
Pa 's pezo izom ho c'havi.
Ar c'here keaz a jomas balc'h,
Cant scoet var eun dro en he ialc'h ?
Biscoaz abaoue m'oa ganet,
Kement a arc'hant n'en doa guelet !
Hen d'ar gær en eur redaden,
Euz an oaled e tenn eur men
Ha dindanha e cuz a brez
He gant scoet hag he levenez.
He levenez, he ganaouen
He gousket, he vuez dianken,
A ia pephini en he dro ;
Da bep plijadur kenavo.
Eleac'h cana, ioual, sutal,
E silaou he scouarn o voudal.
He zell dalc'h mad a zo troet
Hed an deis varzu 'n oalet.
En nos c'hoas goassoc'h abaden ;
Ar c'haz, ar raz, al logoden
Ma teuont eun nebeut da drouzial
A laca va den da scrijal.
Avoalc'h oa canaouen ar c'hrill
Evtt he zerc'hel divorfil.
Aoun en doa na vije debret
He denzor oll gant ar grillet.
Ar c'here keaz oll distronket
Gant an nec'h hag ar c'hoant cousket.
Treud evel baz, sec'h ha moan
A red da di ar mondian :
Dalit, kemerit ho tanvez
Ha rentit din va c'housk ha va laouenidigez.

Eur Beacher aounic.

Unan eus an alvocadet brudeta a Baris a iea eun deis dre an hent houarn da eur guær eus ar Rouantelez eleac'h m'en doa eun afer vras da zifen. Er memes car gantha ez oa eun den iaouanc eus ar re a c'halver e gallec (commis voyageurs), da lavaret eo, eus an dud se a veach eus an eil kaer d'eben evit guerza marc'hadourez en hano eur marc'hadour bras benag. Ar potr marc'hadour-ma a voa, evel cals eus he guenseurt, lemm he deod, hag en devoa c'hoant habillat. Ep anaout an den a voa en e gichen, e clascas caus outhan. Lavaret a reas dezan piou oa, evit pe seurt ti evoa e beach, pe seurt marc'hadourez a verze, peguement a dlie da c'hounit bep bloas dre he vicher, en eur guer, cals muioc'h evit n'hen doa an alvocad c'hoant da c'houzout na da glevet. — Goude m'en devoa ar potr marc'hadour dilouedet mad he deod, setu hen o lavaret d'eguile : ha c'hui ? Emichans emaoc'h o veachi ive evit afferou ? — Ia, eme'n alvocad, evit afferou. — Evit pe seurt afferou e labourit-hu ? — Me a labour evit al lazérez, ar grouguérez, ar vuntrérez, al laeronciou, an tan goall, evit kement seurt torfejou so. — Ar potr marc'hadour a save he zaoulagad hag he ziouscoarn epad ma comze an alvocad, ha setu-hen oc'h en em zestum mistra ma c'helle en eur c'horn eus ar c'har bouarn, hag o sacha he vantel en dro dezan evel p'en divije c'hoant d'en em guzet. Ar prezeg en doa collet en eun taol. — An alvocad o velet-se, a c'hoarze dindan he vourrou, hag a glaske muioc'h mui cauz outha, o coms dezan keit ha keit eus an Articlou am eus hanvet diaraog. Mes ar marc'hadour kez a voa deut dilavar tre ; caer a voa parlant outhan, he deod ne elle mui finval. Pa ziskenjont eus ar c'har, an alvocad a guinnigas d'ar marc'hadour dont ganta da guemeret he bred, mes hema n'en doa na naoun na sec'het, hag a dec'has buana ma c'hellas dioc'h he gompagnon. Eurus e cave dezan oa da ellont mont e buez ha divac'hagn dioc'h eun den eus an seurt-se ; rag cridi a rea en doa beachet e compagnunez unan eus an dud-se varlerc'h pere ne jom nemet an tân, ar poezon, ar maro. An alvocad dioc'h he gostez, a ellit cridi en deuz bet atant vad da c'hoarzin d'ar spont ha d'an encrez eus he gamarad marc'hadour. Ar beacher-ze a ioa eun alvocad brudet.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *moullér an Escopti.*

MOULLEREZ AN ESCOPTI

Ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.

LEVRIOU HAG A ZEPAND EPKEN EUZ AN TI-ZE.

Catekis gallek a Gemper, *golo paper*	» 50 c.
Catekis brezoneg a Gemper, *golo paper*.	» 50 c.
Catekis gallek Leon, *golo paper*.....	» 50 c.
Catekis brezonek Leon *golo paper*.....	» 50 c.
Catekis gallek Treger, *golo paper*.....	» 50 c.
Catekis brezonek Treger, *golo paper*....	» 50 c.
Explicasion Catekis Kemper, e gallek, *golo paper*.....	1 »» c.
Explicasion Catekis Kemper, e brezonek *golo paper*.....	1 »» c.
Explicasion Catekis Leon, e gallek, *golo paper*	» 90 c.
Explicasion Catekis Leon, e brezonek, *golo paper*.	» 90 c.
Dibab a ganticou galleg an Escopti, *golo paper*	» 75 c.
Bref pe Ordo, evit ofis an dud a ilis, *golo paper*.....	1 »» c.
Buez hor Zalver Jesus-Christ, *golo ler*.....	1 75 c.
Scol ar Maro Mad, *golo ler*.....	1 50 c.
Miz Itron-Varia ar Rozera, *golo ler*...	1 25 c.
Buez an Aotrou'n Escop Serjant, e gallek, *golo paper*.	2 50 c.
Buez Sant Theodot, e brezonek *golo paper*	1 »» c.
Buez Sant Corintin..	» 25 c.
Levrik dorn ar Jubile e gallek hag e brezonek.....	» 25 c.

AL LEVRIOU-ZE A GAVER IVE:

E Brest, e ti an Itron intanvez Normand, leoriourez, ru an ti-kear;
— E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, mouller ha levrier;
— E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, mouller ha levrier, ru ar Pave.

Al Levriou a roer en tiez-ze oc'h ar memes priz evel e Kemper.

DISSADORN 22 MAE 1875. N° 538. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 22 Mae 1875.

Daou vurzud a zo bet guelet en amzeriou coz hag a zo comz anezho hag a vezo zoken comz anezo bete fin ar bed, daou vurzud control beo an eil d'egile, rak ma zeo unan anezho skeudeu ar virionez hag egile skeuden ar gaou.

Me fell din comz euz a dour Babel hag euz ar Pantecost. Goueliou ar Pantecost eo a zigas ar zonch-ze din.

Nebeut a dud a zo ha n'o defe ket clevet hano euz a dour Babel, ha n'o defe ket clevet lavaret penauz eun nebeut cant vloaziou goude al livaden pe an diluch, an dud, o sonjal beza treac'h da zoue amiret outhan d'ho beuzi mar c'hoantea digas eun eil diluch, en em lakeas da zevel eun tour a dlie mont bete'n Env. Doue neuze evit plega ho orgouil a chenchaz ho iez pe ho langach, pe a lakeas ar iez-ze d'en em ranna e ken aliez a hini evel a zen a ioa eno, en hevelep doare ne c'helle mui an eil gouzout petra a lavare egile, ha ma voue red dezho en em zispartia ha mont pephini en he avel.

D'ar Pantecost avad, evel ma c'hoar an oll, ne ket evelse a zigouezas. Ar speret santel, o tisken var an ebestel, ho lakeas da goms kement iez a zo er bed. Rak bez'ez oa e Jeruzalem neuze iuzevien euza bep bro, tud hag a gomze pephini iez he vro, ha pa gomze an ebestel outho, an oll a vouie petra lavarent. Evelse e Babel ar iez a ioa neuze ha ne voa nemet-han, a deu d'en em zispartia e n'ons pet, ha d'ar Pantecost an oll iezio-ze a deu adarre d'en em unani.

Evelse-ta e Babel, dizurs, disparti;-d'ar Pantecost, unvaniez; da lavaret eo e Babel ar gaou, ar pec'het; er Pantecost, ar virionez, rag ar virionez a zo unan hag a laca ato unvaniez, ar gaou avad n'ema ket diou vech er memes tra, ha ne voar nemet lacat freuz ha disparti.

Hogen ar Pantecost ha Babel a bad bepret. Ar Pantecost pehini a bado keit hag an ilis santel, da lavaret eo bete fin ar bed, a velomp en unvaniez a zo etre an oll gristenien gatolig gant ar Pab hag an eskeb en ho fenn, gant ar memes creden en oll garteriou euz ar bed. Her guelet on eus n'eus ket pell e sened ar Vatican ele-ac'h ma voa eskeb a gement bro zo dindan an heol, hag a entente mad an eil iez egile, hag a vouie mad petra a lavare pephini anezho. Her guelet a reomp ato p'eo guir en despert d'an ol bersecutionnou, ar gatoliked, e pep corn euz ar bed, a zalc'h ato ar memes langach, a zo ato uuanet gant hon tad santel ar Pab, ha ne chenchont morse articl ebet en ho *c'hredo*.

Babel ive a gendalc'h bete vrema ; ne gendalc'h ket avad daou zervez er memes tra. Her guelet a reomp er fals relijionou distaget dioc'h ar guir ilis, a zo dalc'h mad o tispartia an eil dioc'h egile. Lavaret a c'heller e reont evel ar re a glaske sevel tour Babel ; pephini a gemer he zac'h hag he damik pourvizion hag a ia en he avel, da lavaret eo pephini a ia da zevel he relijion ervez he frouden, pe a chom ep relijion ebet.

Nan, ar gaou ne oufe morse lacat an dud d'en em glevet, ne oufe nemet ho fellaat an eil dioc'h egile ; ar virionez epken a c'hell tostaat an dud hag ho unani etrezho, abalamour ma ho zosta oc'h Doue.

Act a gonsacration d'ar galon sacr a Jésus.

An tad santel ar Pab, o velet e c'houlenner diganthan a bep tu ma vezo consacret ar bed oll d'ar galon sacr a Jesus, en deus teurvezed rei he otre d'an act ama varlerc'h, hag alia ar gristenien fidel d'he lavaret d'ar 16 a viz Even ha d'an 29 euz ar memes mis. Setu ama an act a gonsecration-ze :

« O Jesus, va zalver ha va Doue Daoust d'ar garantez vraz oc'h euz evit an dud, daoust ma oc'h eus scuillit hoch oll goad presiuz evit ho frena, ez oc'h nebeut caret gantho. Neket epken se, hoc'h ofansi a reont scrijus, dreist oll o vlasfemi hag o profani an deiz consacret deoc'h. Ah ! mac'helfen rei eun digoll benak d'ho calon sacr ; ma c'helfen rei deoc'h eur merk bennag a anaoudegez vad eleac'h an dud-ze n'oc'h anavezont mui !

Me garfe gallout,goude beza caret kement ganeoc'h, diskuez deoc'h pegement a c'hoant am eus da garet ha da henori ar galon adorabl-ze, ha kementse dirag an oll evit lacat an oll d'ho caret ha da greski ho cloar.

Me garfe caout digant ho calon sacr ar c'hras da zistrei ouzoc'h da gen aliez a bec'her; ha da gen aliez a hini all n'o deus soursi ebet euz ho zilvidigez, ha pere, evitho da gaout an heur vad da veza euz hoc'h ilis, n'o deus ket a galon avoalc'h da glask ho cloar nag hini an ilis santel ho pried. Me garfe ive caout diganeoc'h, evit ar gatoliked-ze a ra calz a oberou a dru

vezo laïnet ar beac'h-ze divarnoc'h ! Me a fell din eta ober eun den euruz oc'h en em gaout ama ; me a denn ar beac'h pounner-ze divar ho tiscoaz, evit n'o pezo iviziken da ober nemet senti. Den humbl evel ma zoc'h c'hui a drugarecai Doue euz a gement-se. Evit gouscoude ne chomot ep carg ebet, ar pez ne gafac'h ket eas, ho cargan iviziken da zelc'her neat al lec'hiou ma zeo boaz an tadou d'en em asambli, al leac'h ma vezont o tibri, al leac'h ma vezont o pidi, sal ar chabistr ; ha neuze da renca ar plajou evit ar pred, ar pez zo scanv da ober p'eo guir ni menac'h ne zebromp nemet legumach.

Brema tadou ha breudeur venerabl, deomp da genta d'ar chapel da drugarecat Doue, ha neuze goude me a velo ac'hanoc'h pep hini en he bart he unan. Hogen araok pep tra, va lezit da c'houlen eur c'hras diganeo'ch.

Metrodor. — Comzit, abad santel ; n'oc'h eus nemet gourc'hemen ha ni a zento.

Beneat. — N'oun ket laket c'hoaz ervez reglennou an iliz e penn ar gouent-ma, hag ac'han di ne d'oun nemet eur breur estren en ho touez. Eur c'hras eta eo a c'houlennan.

Abdon. — Pe seurt gras, tad abad ?

Beneat oc'h en em lacat d'an daoulin. — Ar c'hras da veza benniget ganeoc'h. C'hui zo cosoc'h evidon. Savit ho taouarn evit pidi Speret Doue da zisken varnon.

An oll dadou en em lâca ive var ho daoulin.

Eugen. — Evit an dra-ze ne raimp ket, tad abad, deoc'h-hu eo d'hor bennigen.

Beneat. — Mad, ma na fell ket deoc'h rei din ar vénediction-ze, deomp d'ar chapel d'he goulen ous Doue.

An oll dadou a ia d'ar chapel nemet daou, Heron ha Metrodor.

Heron. — Ahanta, petr a livirit a gement-se ?

Metrodor. — Me zonch din en deus great evelse o cridi e guirionez ober plijadur deoc'h.

Heron. — Oh ! eun dra indin eo.

Métrodor. — A dra sur ne het brao.

Heron. — Lamet diganen eur garg a ioa etre va daouarn ken aliez a vloaz a ioa, hag a rean, a c'hellan da lavaret, gant santelez, ha lacat ac'hanon da scuber ar gouent, micher an diveza euz ar servicherien ! Ne c'hortozen ket eun hevelep dismegans, ha ne gredan ket he beza meritet.

Metrodor. — A dra sur: hogen hen en[devezo credet ober mad, ha martezee sonch beza great plijadur deoc'h.

Heron. — Nan, Metrodor, nan ; red e ve beza diot evit cridi an dra-ze. N'oc'h eus ket eveseet, epad ma comze ouzin, pebez mousc'hoars goapaüz a ioa var he vuzellou ?

Metrodor. — Marteze avoalc'h ; hogen setu eno petra eo lacat bugale da vistri. Falvezet eo deoc'h he gaout, Heron, hag a dra sur ne vije ket deut ama ma vije bet sentet ouzin-me.

Heron. — Reketi a ran dezhan ne gendalc'ho ket da vale dre an hent-ze, ne ket redia a rafe ac'hanon d'he gontragn da gaout keus da ober ar pez a ra.

Metrodor. — Ha petra oc'h eus sonch da ober.

Heron. — Ne ouzon ket c'hoas ; divezatoc'h me velo. Hogen guelet a reot ep dale, evit cheneh pep tra e lamo diganeoc'h-hu ive ho cargou.

Metrodor. — Oh, evit an dra-ze !

Heron. — Hag ho roio credabl d'an daou vec'hiok zo aze, Maur ha Placid ; rak guelet a dleit ne gar nemetho.

Metrodor. — Da zaou scolaer ?

Heron. Scolaerien eveldan, hag a dal keit hag hen ; zoken n'int ket ken otus. Ar pez zo sur eo ne c'hell ket an traou mont evelen. Ha gouzanv a reot-hu e ve iviziken er gouent-ma ar c'hlazardet araog ar pennou gris? e ve bugale eo a rai lezen d'ar re goz ?

Metrodor. — Anzao a ran ne rafe ket an dra-ze a blijadur, hag ho sicourin e kement ha ma c'hellin da viret na vezo roet eur goal skuer evelse er gouent-ma.

Heron. — Ne c'hortozen ket nebeutoc'h digant ho furnez, Metrodor-ker. Mad, gortozomp eun nebeut, ha bezomp var evez ; marteze an dra-ze ne bado ket ; mar gra, e velint a betra eo goest eur manac'h taolet dismegans varnezhan.

Metrodor. — Aoun a rit din, Heron, goest a betra ?

Heron. — Goest a bep tra.

SEISVET ABADEN.

Beneat epken, (*en he zezert*).

Beneat. — Pebez levenez a zo em ene ! Setu mé c'hoaz eun nebeudig el leac'h didud-ma a blich kement d'am c'halon. Pa vezer pell dioc'h an dud, e creder beza tostoc'h da Zoue. Oh, panefe ma voa red din senti oc'h bolontez Doue, ne vijen eat mui ac'hann, ama eleac'h ma em eus stourmet ha ma en deus Doue roet ar gounit din, daoust pe gen dinerz oun, ama eleac'h ma en deus Doue laket eun eulfen euz a dan he garantez em c'halon.

Pep tra, en eul lec'h didrouz, a zao an ene varzu an env. Trouz ar frout a red e goelet ar stanken, an dour glaz euz al lagen henvel oc'h eur melezour, canaouen al laboused bihan, pep tra bet crouet gant Doue a zao an den varzu enhan.

Perag eo red din beva etouez an dud p'eo gnir va ene ne huanad nemet varzu Doue ? An dud zo ken dies da garet pa ho gueler a dost ! ne deus nemedomp hag a anavesfe Doue, ha gouscoude eo ni a zistro an eil egile dioc'h Doue. Bez'emaomp er vuez-ma evit en em garet, hag an nebeuta ma en em velomp eo en em garomp muia.

Gouscoude petra a lavaran-me ? E peleac'h e za va zonch-ma ? Perag en em glem euz ar beac'h laket var va discoas ? ha ne d'eo ket roet din gant an hini a ra pep tra gant furnez ? Hogen gouscoude eo eun dudi evidon hirio gallout beza ama c'hoaz eur vech eleac'h ma en em blijen kement, hag eleac'h ma en em gaven ken tost da Zoue. G. M.

(Eur pennad all eur vech all.)

Daou velek breton e Rom.

Ar gazeten c'hallek *Journal de Florence* a scrile an dra-ma er sizun all :

« Etouez ar re zo bet digemeret gant ar Pap er sizun dremenet, en em gave daou velek breton, an Aotrou Fichant, person Pleudaniel, hag an Aotrou Cornec, vikel e Pleubian, diou barrez a escopti Sant Briec.

An oll a voar ne deus ket, etouez escoptiou Frans, nicun ebet dougetoch evit cador Sant Per hag evit ar Pap santel a zo azezet varnezi. Pii nao a voar an dra-ze guell eget den, hag en deus digemeret an daou velek breton evel eun tad he vugale.

« Ah ! ar vretoned ! ar vretoned vad ! emezhan gant eur vouez dudiuz ha gant ar brasa carantez, en eur ho bennigen ar vech kenta.

Me ho les da zonjal pegen tenereet e voa calon an daou veleg o velet bizach vikel Jesus-Christ, ha pe ger c'hoeg e pokent d'he zorn ! An heur vad o deus bet da lacat e treid ar Pap, eur zom vrao a arc'hant, savet gant ar gristenien vad a ganton Pleumeur Gauthier.

Diveza guech ma zoun bet e Breiz, eme an hini a scrif an dra-ma, an Aotrou Fichant en doa roet din eur zom all a zo bet caset d'ar Pab gant an Aotrou Turgis, ken anavezet gant ar belerined a Frans. An Tad santel a venne scuilla daelou o reseo adarre ar merk-ma a garantez hag a galon vad he vugale ger euz a Vreiz, hag en deus benniget kement o doa roet eun ofrans bennak dezhan.

An Aotronez Fichant ha Cornec o deus bet digant ar Pap kement gras spirituel o deus goulennet diganthan.

« Ia, ia, a lavare ar Pab, gant eur vadelez dispar, d'ar vretoned-ze eo red rei kement a c'houlennont.

Hardisseet o velet peger mad eo ar Pab, an daou veleg o deus goulennet mont antronoz d'he oferen ; ho goulen o deus bet. Guelet o deuz eta ar Pab oc'h oferenna, ha resevet ar gommunion euz he zorn.

Ne ket dies gouzout pe ger braz e voue ho levenez, ha pe ger ker e vezo d'ho c'halon ar zonch euz ho beach e Rom.

Ouspen-ze pedet int bet ive da vont d'an ofisou da ilis-veur ar groas santel a Jeruzalem, d'an 3 enz ar miz, evit ar solanite a c'houel *invantion* ar groas santel.

Ouspen-ze c'hoaz, an Aotrou Fichant en deus bet an heur vad da velet o virvi goad sant Janvier en ilis Santa-Chiara, e Napl. Nag a zonjou dudiuz a chom er speret goude eur veach evelse !

Daou costik oc'h ober ho mis Mari.

KENTA EOSTIK.

Setu ann oll drouzou tavet,
Setu an oabl steredennet,
Setu skedus meurbed al loar
Ghiz ul lestr aour us d'an douar !
Na glevann mui dre ar c'hoajou
Nemet an aezen en deljou,
Nemet iboud an cienen
E touez ar gèot o tremen !
Kana fell d'in
Kana lirzin
Kana gant levenez
Eur c'han a garantez
Eur c'han leun a zudi
D'am Rouanez Mari !

EIL EOSTIK.

Da Rouanez ar Baradoz,
Pa z'eo ken sioul epad an noz,
Kanomp eur c'han dous ha lirzin
Betek ma tarzo ar mintin !
Evit-hi bep bloaz d'ar mis Maë
E tigor-ar bleuniou neve,
Evit-hi en deuz an douar
Guisket he zaë c'hlaz ken dispar,
Evit-hi e kaner laouen
E pep ilis, e pep tachen,
Evit-hi, credabl, gant Doue
Eo roet deomp hor mouez ive,
Heuilla he lezen er bed-ma
Hounez eo'r blijadur vrasa !
Kanomp eta
Kanomp gant joa
Kanomp euz hon oll mouez
Eur c'han a garantez
Eur c'han leun a zudi
D'hor Rouanez Mari !

KENTA EOSTIK.

Komz anezhi ghiz 'ma e dleet
Siouaz, va breur, na heller ket !
Ar glanded euz ar fourdiliz,
Ar gèot pa lintr didan ar gliz,
Ar c'huez-vad euz a greiz an drez
A zanter gant vyoletez,
Ar c'haërder euz ar goulou-dé
Ar sioulded euz sarr-noz ive,
Ar c'houéka traou dre ma glaskann
E va rouanez pa zonjann
Lec'h va dougen d'al levenez
A zigas d'in tristidigez !
Kana fell d'in
Kana lirzin,
Kana gant levenez
Eur c'han a garantez
En enor d'am Rouanez Mari !
Siouaz ! c'hoant teu d'in da hirvoudi

EIL EOSTIK.

Ar stereden ar skedusa
En devalijen o para,
Al loar-gann pa zeblant kousket
War koumouligou alaouret,

Ar seiz liou euz ar c'hoarek-glao
Kreiz an arneu ker kaër a ao,
An heol pa verv gant he oll sked
E lein an oabl glaz dreist d'ar bed!
Oll an traou-se ker burzudus,
Daoust d'ho gened ken dudius,
N'int nemed skeudennou dister
Eus a c'hened mam hor c'hrouer.
Ah! pa fell d'in
Kana lirzin
Eur c'han a levenez
Eur c'han a garantez
D'am Rouanez Mari!
Ne rann 'met besteodi.

KENTA EOSTIK.

Hag en Envou, hag en douar
Pa n'euz eus he gened dispar
Nemet skeudennigou dister
A ra deomp brasa dizesper,
Pedomp kentoc'h he madelez
'Vit ar re ho deuz diënez;
Na vern piou out-hi n'em erbed
Morse na chom hep bea klevet,
Rak ato war an ezomou
Hi gar skuilla donæzonou,
Pedomp, va breur, hep aoun ebet,
Hor peden vezo chilaonet.

EIL EOSTIK.

Da c'houlen ganthi trugarez
Greomp eur bedennik, va breur kez,
A zavo glan dirak he zrôn
Hag a ielo eün d'he c'halon;
Greomp eur beden oll-birvidik
Da c'boulen gant-hi hon daouik
Peoc'h da nep a zo glac'haret,
Truez d'ar re na bedont ket,
Eur vad breman ha c'hoas goude
Da nep vev e doujans Doue:
Hi zo mam d'ar grouadurien,
Digemer vad rai d'hor peden.

AN DAOU EOSTIK A-UNAN.

« Mari! Te gar ar gristenien,
« Klef, ni az-ped, ouz hor goulen:
« Ro skoazel timad d'ar sturier
« A rèn hirio bagik Sant Per.
« Evel eur mor spountuz meurbed
« An Ifern a zo dirollet;
« Asten da zorn, ô mam a beoc'h,
« Evit rei d'an Iliz an treac'h. »
« Mari! Te gar ar Fransijen,
« Klef, ni az-ped, ouz hor goulen:
« Ha trugarez na ri-tè ket
« D'ar Frans diraz-oud daoulinet?
« Ha neket mâr da lakât sioul
« Ar mor ken du, ken leun a houl
« War b'hini lestr divern Bro-c'hall
« A ra siouaz! eun treiz ker fall?
« Lak da lintra ar stereden
« A ziskuezo dezhi he hent;
« Ha ro dezhi, ro eur sturier,
« He diwallo diouz ar reïer. »
« Deomp ni ivez, ô Rouanez,
« Ro eur zellik a garantez
« Ma virimp glan hor mouezigou
« Da gana did Kanaouennou!

F. M.

Torfetour paket.

Doue ne bermet ket ato e c'helfe eun torfetour cuzet he dorfet; aliez e tigouezo ma rai an torfetour ancounac'hat eun dra bennag pe coll eun dra bennag hag a deu da veza eun test sur en he enep.

Setu ar pez a lavar ar c'hazetennou a zo digouezet e kichen Provins.

Eur plac'h iaouank divar armeaz a ioa bet var ar pardaez o cas eur vioc'h da eur c'higer, hag a zistroe d'ar gear gant arc'hant ar vioc'h-ze. Digouezout a reas gant daou archer hag e lavaras dezho e devoa aoun, rak erru oa an noz hag e voa ganthi arc'hant eur vioc'h 500 lur. Lavaret a reas dezho euz a belec'h oa ha rei a reas dezho ive hano ar c'higer da behini e doa caset he bioc'h.

Oh, eme an daou archer, n'oc'h eus ket izom da gaout aoun; c'hui zo lijer, ha ne viot ket pell evit mont d'ar gear.

An daou archer a ieas gant ho hent, mes n'oant eat a bell na gleſchont eur griaden scrijus; dont a rejont var ho c'hiz hag e caljont ar plac'h iaouank var bord an hent lazet o tivoada evel eun aneval. E c'hellit cridi an torfetour n'edo ket eno, mes e kichen ar c'horf ez oa eur gontel giger. Evel ma o devoa dre chans clevet gant ar plac'h iaouang hano ar c'higer ma voa het en he di, e touetjont varnezhan, e testumjont ar gontel hag e zejont dioc'htu d'an ti-ze. Ar gigerez a ioa er stal, hag e c'houlenjont daou lur gik. Ar gigerez a iea da droc'ha dezho, hag en em lakeas da zellet, da glask eun dra bennak.

— Eun dra bennag a glaskit? eme unan euz an archerien.

— Ia, ar gontel a veze ganhen o troc'ha kik ne ouzon ket peleac'h eo eat.

— Sellit, houma eo?

— Ia da, n'oa ket eas din he c'haout ama p'edo ganeoc'h-hu.

— Sur oc'h-hu eo ar gontel-ze deoc'h?

— Ia, sur avoalc'h.

Setu neuze ar c'higer o tigouezout.

— N'emaoc'h ket abred, a lavaras dezan an archerien.

— N'emaoun ket sur, ha n'edon ket ep aoun o vale en noz, arc'hant ganthen, rak dre ama ez eus laboused noz.

— Calz arc'hant a ioa ganeoc'h?

— Pemp cant lur.

— Anaout a rit-hu ar gontel-ma!

Ar c'higer a deuas guennoc'h eget he roched.

— Gouzout a rit peleac'h oc'h euz he lezet ha petra oc'h eus great ganthi; rakse e teuot brema da ober eur pennad bale ganeomp-ni.

Mis Mae. An derveziou kenta-a Vae o doa digaset deômp ar glao a c'houlennet pell a ioa, rag miz ebrel a ioa bet goal seac'h; hogen setu brema an amzer seac'h deut adarre en dro.

Var ar mis-ma, setu ama petra a lennan en eur gazeten c'hallek.

Mis Mae a blij d'an oll, perag? evit ar gristenien devot eo abalamour ma rer enhan mis Mari, hag e c'hellont enhan henori muioc'h ho mam vad, evit lod all eo abalamour ma velont enhan ar bleuniou oc'h en em ziskuez hag an deliou glaz o tispaca. Evit al labourerien douar eo abalamour ma c'hellont enhan barn ho eost varlerc'h, rak dioc'h ma vezo bet mad pe fall an amzer er mis-ma e vezo ive drus pe dreut an eost.

Ar re gôz a lavare:

Gliz ha tomder mis Mae,
A lak pep tra da zevel gae.

Hon tadou coz a Vreiz-Izel a lavare ive:

E mis Mae eo re glao bemdez,
Ha re nebeut beb eil dervez.

Al labourer eta a c'houlen epad ar mis-ma glao en noz pe da viana nosveziadou vad a c'hliz, ha tomder en deis.

KELEIER.

An Aotrou Seznec, person Guerlesquin, zo hanvet, var he c'houlen, belec prizon Brest.

An Aotrou Moal, belek prizon Brest, zo hanvet person Guerlesquin.

Kemper. — E Kemper, e vez brema, evel ma on euz he lavaret kentoc'h, eun oferen bep sul da greis deiz en ilis sant Vaze, evit ar zoudardet. An oferen-ze a vezo iviziken da nav heur.

Bez'e vez ive, e Sant-Vaze, eun asamble evit ar soudardet a volonjez vad. Ar belek carget anezho, a brezek dezho bep eil guech e galleg hag e brezonek. Eun niver brao anezho a deu bep sizun, hag eur blijadur eo ho c'hlevet o cana canticou hag o silaou prezegen ar belek.

Evelse hor soudardet ne dint mui ken dilezet ha ma zint bet var bouez ar relijion.

Diziou 13 a vis Mae, bugale Sant-Coriutin ha re Sant Vaze, o deus great ho fask. Evelse e voa eun dudi guelet ar prosesion bugale goude creisdeis, ha dudiusoc'h c'hôaz antronoz eur prosesion all eleac'h ma voa, ouspen ar vugale o doa great ho fask an derc'hent, an oll bugale bianoc'h a c'hellet da zigas.

Enez Sizun. — Tour tan ar Men, a behini on eus comzet kentoc'h, hag a zaver var eur garreg er mor pelloc'h eget an enezen, a ia var araok. E 1864 ez eus gallet mont trivac'h guech beteg ar garrec. Brema ar vansoniach a zao ken huel hag ar mor pa vez brasa ar mare. Ar pep diesa eta a zo great. An tan en tour-ze a vezo dek troatad ha pevar ugent azioc'h ar mor.

An aotrou Huet, person Locquenole, an aotrou Pap, bet person e Sant Nic, hag an aotrou Pendu bet vikel e Kerfeunteun, a zo maro er sizunveziou tremenet.

G. M.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis Even.

Consecration barlet euz an oll gristenien d'ar Galon Sacr a Jesus.

Pardon Rumengoll. — Billejou mont ha dont a vezo roet evit ar pardon-ze, var linen Orlean, ha marteze ive var linen ar c'huz heol, d'ar zadorn 22 ha d'ar sul 23 Mae. Divezat emaoun o rei an ali-ma, hogen ne voa ket deut ar c'helou kentoc'h beteg enhon. An Aotrou'n Escop a vezo e penn ar pelerinach.

G. M.

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou HERRY LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelet an tam labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e cariut caout ar pennadou-ze laket en eul levr evit ober mis Mari ganthan.

Al levr a vezo cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real ha daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

Ar Gerant: AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

HENT HAG AN-HENT.

LANDERNE DA BARIS DRE REDON HA NAONED.

ANOU.	P'EUR A TIBLAS PEP TREIN.					PRIZ-AR PLASOU.		
						1res	2es	3es
	7h45 m			7h30n.		» 1 »c	» 1 »c	» 1 »c
Paris.....*Dib.*	8 35		2h »n.	8 50		» »	» »	» »
Naoned.....	8 53		2 45	8 32		1 35	0 95	0 70
Savenay.....	9 4		3 5	8 46		2 35	1 75	1 25
Redon	9 19	6h50 m	3 18	9 2		3 55	2 65	1 95
Guened	9 34	8 3	3 34	9 24	3h40n.	5 05	3 75	2 85
Santez-Anna...	9 57	10 24	3 54	9 49	4 6	6 65	5 00	3 65
Auray	10 18	» »	4 17	10 12	4 20	8 25	6 20	4 55
Lorient	6h »m 10 53	8 35	cr. 20	4 38	5 42	10 45	7 85	5 75
Gestel.....	6 38 11 32	9 24	5 13	10 38n.	6 4	12 90	9 65	7 05
Quimperlé.....	6 55 11 48	» »	cr. 53		6 25	14 30	10 70	7 80
Bannalec.....	7 19	» »	5 45		6 49	16 00	11 95	8 85
Rosporden.....	7 39 cr. 41	» »	6 4		7 7	17 35	13 00	9 55
Quimper.....	cr. 30	5h30 m	6 24		7 46	18 45	13 85	10 10
Quéménéven. .	1 48	10 52 m	6 44		8 16	22 75	17 10	12 55
Castellin	2 8		7 14		8 50	23 15	17 35	12 70
Quimerch	3 »		8 14		9 23	25 10	18 85	13 80
Hanvec	3 31		8 21		9 43	29 95	22 55	16 50
Daoulas.....	4 51 n.		8 49		10 »	31 80	23 90	17 45
Dirinon			10 27 n.			36 20	27 20	19 05
Landerne..*Arr.*						81 20	60 05	44 10

BREST DA BARIS DRE ROAZON HAG AR MANS.

ANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.					PRIZ AR PLASOU.		
						1res	2es	3es
	7h »m	7h45m	11h30 m	2h »n.	4h »n.	7h30n.	» »	» »
Paris.....*Dib.*	7 14	8 7	11 45	» »	4 12	7 42	1 134c	» 145c
Ar Mans.....	7 35	8 20 m	cr. 9	2 23	4 33	8 4	2 35	1 25
Roazon.....	7 58		cr. 34	2 42	4 54	8 26	4 20	2 20
Sant-Brieuc....	8 49		cr. 58	» »	5 15	8 46	5 65	3 05
Guingamp.....	8 30		1 11 n.	» »	5 24	8 56	6 50	3 35
Belle-Isle.....	8 50		1 39	3 17	5 50	9 10 n.	7 40	4 05
Plouigneau	9 9		1 57	» »	6 44		8 60	4 70
Montroulez	10 10		3 10	» »	7 30		12 65	6 90
Pleyber-Christ..	7 26	» »	3 44	4 35	8 5		14 55	7 95
Sant-Thégonnec	7 36	» »	4 48	5 38	9 3		18 35	10 05
Landivisiau. ...	7 59	9 17	7 40 n.	8 »			30 75	16 90
Landerne.....	8 30	» »		cr. 5			50 75	27 85
Kerhuon	8 48	» »		4 45 m.			76 75	25 44
Brest.....*Arr.*	9 5 m	10 » m						

HENT HAG AN-HENT.

PARIS DA LANDERNE DRE NAONED HA REDON.

ANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.							PRIZ AR PLASOU.		
								1res	2es	3es
					8h45n.			» »	» »	» »
Paris.....*Dib.*					6 40 m			1 34c	1 05	0 75
Naoned.....					7 29			2 35	1 75	1 25
Savenay.....			6h50 m		8 52			3 55	2 65	1 95
Redon	5h »m		8 3		10 24		3h40n.	5 05	3 75	2 85
Guened	6 28		» »		10 44		4 6	6 65	5 00	3 65
Santez-Anna...	6 54		8 35		11 10		4 20	8 25	6 20	4 55
Auray	7 6		9 24		cr. 10		5 42	10 45	7 85	5 75
Lorient	8 15		» »		cr. 29		6 4	12 90	9 65	7 05
Gestel.....	8 35		9 53		cr. 48		6 25	14 30	10 70	7 80
Quimperlé.....	8 57		» »		1 11 n.		6 49	16 00	11 95	8 85
Bannalec.....	9 24		» »		1 29		7 7	17 35	13 00	9 55
Rosporden.....	9 39		» »		1 48		7 46	18 45	13 85	10 10
Quimper.....	10 6 m	5h30 m	10 52 m		2 2		8 16	22 75	17 10	12 55
Quéménéven. .		6 »			2 27		8 50	23 15	17 35	12 70
Castellin		6 30			2 52		9 23	25 10	18 85	13 80
Quimerch		6 58			3 14		9 43	29 95	22 55	16 50
Hanvec		7 24			3 33		10 »	31 80	23 90	17 45
Daoulas.....		7 38			3 48			36 20	27 20	19 05
Dirinon		7 58			4 4		10 19	81 20	60 05	44 10
Landerne..*Arr.*		8 17			4 20		10 38			
Brest .....*Arr.*		9 5 m			5 10n.		11 10 n.			

PARIS DA VREST DRE AR MANS HA ROAZON.

ANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.							PRIZ AR PLASOU.		
								1res	2es	3es
	8h »n.						10h30n.	» »	» »	» »
Paris.....*Dib.*	1 2 m						5 40 m	1 134c	1 05	0 75
Ar Mans.....	4 39	5h »m					10 50	2 35	1 75	1 25
Roazon.....	6 52	8 5					1 48 n.	4 20	3 10	2 20
Sant-Brieuc....	7 29	8 56					2 44	5 65	4 20	3 05
Guingamp.....	» »	9 22					3 15	6 50	4 70	3 35
Belle-Isle.....	» »	10 28					4 16	7 40	5 50	4 05
Plouigneau	7h10m 8 45	10 50					4 40	8 60	6 45	4 70
Montroulez	» »	11 8					4 59	12 65	9 50	6 90
Pleyber-Christ..	7 26 » »	11 18					5 14	14 55	10 85	7 95
Sant-Thégonnec	7 36 » »	11 37					5 34	18 35	13 70	10 05
Landivisiau. ...	7 59 9 17	cr. 4				4h31n.	6 4	30 75	23 05	16 90
Landerne.....	8 30 » »	cr. 23				4 50	6 20	50 75	38 05	27 85
Kerhuon	8 48 » »	cr. 45				5 10n.	6 35 n.	76 75	57 55	25 44
Brest.....*Arr.*	9 5 m	10 » m					11 40 n.			

BREST DA BARIS DRE ROAZON HAG AR MANS.

ANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.				PRIZ AR PLASOU.		
					1res	2es	3es
	7h »m	7h45m	11h30 m	2h »n.	» »	» »	» »
Paris.....*Dib.*	7 14	8 7	11 45	» »	1 134c	1 05	0 75
Ar Mans.....	7 35	8 20 m	cr. 9	2 23	2 35	1 75	1 25
Roazon.....	7 58		cr. 34	2 42	4 20	3 10	2 20
Sant-Brieuc....	8 49		cr. 58	» »	5 65	4 20	3 05
Guingamp.....	8 30		1 11 n.	» »	6 50	4 70	3 35
Belle-Isle.....	8 50		1 39	3 17	7 40	5 50	4 05
Plouigneau	9 9		1 57	» »	8 60	6 45	4 70
Montroulez	10 10		3 10	» »	12 65	9 50	6 90
Pleyber-Christ..	10 36		3 44	4 35	14 55	10 85	7 95
Sant-Thégonnec	11 40		4 48	5 38	18 35	13 70	10 05
Landivisiau. ...	2 55 n.		7 40 n.	8 »	30 75	23 05	16 90
Landerne.....	7 12			cr. 5	50 75	38 05	27 85
Kerhuon	11 40 n.			4 45 m.	76 75	57 55	25 44

DISSADORN 29 MAE 1875. N° 539. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'hueč'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oč'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 29 *Mae 1875.*

Ne ouzon ket peleac'h em eus lennet e voa eur vam hag e devoa bugale c'hoas bihan. Ar vam-ze a ioa intanvez ha paour ; red e voa dezhi mont da labourat da c'hounit bara, ha lezel he bugale ho unan en ti. Araog avad mont dioc'h he bugale e lavare dezho :

— Bugale, mar digouez eun dra bennak ganeoc'h, goulennit sicour digant an amezeien, arabat eo deoc'h avad crial : *al laer ! al laer* ! ne deufe den var ho tro ; mes criit : *an tan ! an tan !* ha neuze e teuint gant aoun na ve devet ho zra ho unan.

Pe ger stang ne velomp-ni ket a dud var an douar ha ne reont van evit guelet droug o tigouezout gant an nesa ; c'hoarzin a raint ha lavaret'a rafet ez eo an dra-ze eur blijadur evitho. Hag e velfent samma tra ho nesa, ne gavint ket e ve kementse eun droug, da viana dioc'h ar c'houbari anezho ; mar toucher avad oc'h ho zra ho unan, e cavint dioc'htu ez eo eno eun torfet.

Eul lavar zo etouez an dud : *he vad he unan da genta*, hag al lavar-ma, evit beza ne deo ket christen tre, a c'halfe c'hoas tremen en eun doare bennak. Mes beze ez euz eul lavar all : *he vad he unan epken*, hag heman ne c'hell tremen e nep leac'h, ha gouscoude eo hema a zo heuillet muia. Gant ma vezin mad va unan, ne ran fors penauz e zai ar bed gant ar re all ; setu ar pez a ve lavaret e ve lezen eun niver braz a dud, ha ne ket epken etouez an dud a reng izel, o deuz alies poan o caout ho bevans var an douar, mes zoken etouez ar re zo er rencou huella, ar re zo savet huela dreist ar re all, ha marteze zoken eo etouez ar re-ma eo e ve cavet ar muia euz an dud-ze pere ne velont ha ne garont nemetho ho unan.

Hogen lezen Doue ne ket henvel oc'h al lavariou-ze. Gourc'hemen Doue eo caret hon nessa eveldomp hon unan, ober d'ar re all evel a garfemp a ve great deomp hon unan, dioual na rafemp dezhan ar pez ne garfemp ket a ve great deomp hon unan. Ma ve heuillet ar gourc'hemen-ze, ne ve ket guelet var an donar kement a freuz evel a veler ; ne ve ket guelet kement a voarisi, a gasoniou etre amezeien, anaoudeien, avechou breudeur ha c'hoarezed. Nan, ar garantez evithan he unan a laker da genta, ha setu goude ne veler nemet trous, dispac'h ha dizunvaniez.

Rom, D'ar 5 a vis Mae, hon tad santel ar Pap en deus roet digemer da eur vanden belerined a Frans, a ioa en ho fenn an Aotrou Damas, ar c'hristen birvidik-ze.

An tad santel, o respont da eun adres lennet diraz-han, en deus comzet evelen :

« Penaus ne dlefen-me ket conta var garantez ar Frans, p'eo guir er momet-ma zoken e resevan diganeoc'h eur merk ken anat euz ar garantez-ze ? Ha ne d'eo ket brema epken, mes meur a vech hag e meur a c'hiz ar vro vraz ha calonek-ze e deus diskuezet din pegement e voa douget evidon. Gouzout a ran, hag an oll her goar couls ha me, en amzeriou ma vevomp ne ket eas rei da anaout ar zantimanchou a zo en he galon, a garantez pe a vlam....

Evel ma rit eur gurunen dudiuz en dro din, en dervez-ma consacret d'ar memor euz ar Pab santel Pii pemp, va lezit da zonjal eun nebeut er pez a dremenas neuze hag er pez a dremen hirio. Neuze, araok mont var an dachen vrezel da ziscar orgouil an dud divadez e voue guelet prosesionou a binijen ha pedennou publik great evit goulen sicour an Env. Kemeutse a voue great araog ar vrezel hag araog ar Victor.

« Hogen goude ar Victor zoken ar pedennou a voue kendalc'het. Ar Pap santel a reas kendelc'her ar prosesionou a binijen, evit tenna digant Doue ar frouez euz ar Victor. O ber a reaz an deis-ma, bizit da seiz iliz, hag e voa oc'h he heul Marc Anton Colonna, unan euz ar brasa cabitenned euz an amzer-ze.

« Neuze eo e santaz ar Pap santel he nerz ho van

cout dezhan, ha petra bennàk ma her pede Colonna da espern he nerz hag he iec'het, e falvezas dezhan echui he veach poanius. Hogen prest goude ma voa distro d'ar Vatican, e teuas Doue d'he c'helver d'ar vuez eternel.

« C'hui ive, va bugale ger a zo en em laket, e pelerined devot, da vizita al lec'hiou santel.

N'oc'h eus ket ancounac'het ar scalier santel dre behini e save Sant Pii pemp guechall, ar c'hlac'har en he galon, hag en eur scuilla daelou puil. Ah ! me a garje beza bet ive ganeoc'h er pelerinach devot-ze ! Hogen ma na les ket an dispac'h ac'hanon da vont d'hoc'h heul, va c'halon da viana hoc'h heuil hag a bed ganeoc'h....

« Evelse, va bugale ger, ra vezo ar beden hon armou. Gourc'hemennomp ar pedennou-ze evel ma reas Jacob pa zeaz a ziarben da Ezaü en doa casoni outhan. Da genta ar servicherien, goudeze ar famil niveruz, hag erfin Rachel, ar vaouez caer Rachel, evit ma teuje dre he madelez hag he sevenidigez, da sicour cas ar gasoni euz a galon Ezaü. Ni ive, lakeomp sent an Env da bidi evidomp, elez Doue, hag erfin rouanez an elez hag ar zent, mam Doue he unan, evit ma teui, evel var eun dachen a vrezel, da ziscar ha da zistruja enebourien he mab ha re he ilis.

« Evit en em renta din euz a eur c'hras ker bras, ra ziskenno bennos Doue varnoc'h oll, c'hui pere a zo ama, hag ar gristenien zo pell ac'hann.

Ra deui d'ho consoli, c'hui ha tud ho ti, ra zigaso al levenez hag unvaniez etre ar Frans hag an ilis catolig oll, a zo e meur a leac'h e danjer da goll ar feiz.....

Benedictio.....

Saint-Briec. — An aotrou David, escop Sant-Briec, a zo e Rom. Roet en deus d'ar Pab ar zom a 110, 000 lur, savet evit diner Sant Per, ne ket gant sommou braz aberz an dud pinvidik, mes gant guenneien an oll, pinvidig ha paour.

An tad santel en doa beac'h o telc'her var he zaelou o velet calon vad ar vretoned.

— Ar vretoned a gar meurbet vikel Jesuz-Christ, eme an aotrou'n escop David : ho flijadur eo he zicour e kement ha ma c'hellont.

Her gouzout hag her guelet a ran, eme ar Pab. Oh ! ar vretoned vad ! oh, me ho c'har ive meurbet !

Ar c'homzou-ze euz an tad santel a rai plijadur da vreiziz-izel.

An aotrou Damas o veza eat da drugarecat ar Pab evit an digemer mad en doa great d'ar fransizien, Pü nao a roas dezhan eur pez boket bleuniou pe fleur cucuillet er mintinvez-ze e jardinou ar Vatican.

An aotrou Damas a resevaz ar boket gant anaoudegez vad. Mes pa voa deut gant ar boket da gaout he fransizien, e voue eun abaden all. Pep hini a felle dezhan caout eur vleunen pe eur fleuren euz a voket ar Pab. Rad e voue ranna ar boked, ha rei da bephini eur fleuren pe eul loden euz a eur fleuren, evit ma c'helje pephini cas ganthan d'ar gear eur fleurennig euz a jardinou ar Pab, evit dec'her sonch euz ho beach a Rom hag euz an digemer dudius great dezho gant vikel Jesus-Christ.

Devosion ar Rozera.

Eur scrifagner, a urs sant Fransez, hanvet Wading, a gomz evelen :

« Pa edon c'hoas bugel, e cutuillen bemdez roz, hag e rean gantho eur gurunen ; neuze ez ean da lacat ar gurunen-ze var ben eur skeuden d'ar Verc'hez Vari. Divezatoc'h o veza eat d'ar gouent, evel ne c'hellen ket eno ober ar memes tra, e teuis da gaout keus d'ar bed, ha da zonjal distrei enhan.

Epad ma edo an dentasion-ze oc'h hegal ouzin, ha ma voa tost din en em lezel da veza trec'het ganthi, e tigouezas din tremen dirag eun imach da Vam Doue. An imach-ze a deuaz evel pa vije beo, hag a gomzaz ouzin evelen ;

« Va map, grit din bemdez eur gurunen, ne ket gant roz a deu da voenvi, mes gant ar beden desket deoc'h gant an eal Gabriel. Evelse lavarit da genta ar *Bater*, ha goude dek guech an *Ave, Maria*. Lavarit *ar genta dizenez* e memor euz all levenez am boue o tont da veza mam da zoue : *eun eil dizenez*, e memor euz al levenez am boue o vizita va c'hiniterv Elizabeth ; *eun trede dizenez*, e memor euz al levenez am boue pa c'hanas va map divin ; *eur pedervet dizenez*, e memor euz al levenez am boue pa deuaz an tri Roue a vro saohed da adori va map ; *eur pempet dizenez*, e memor euz al levenez am boue pa gavis va map Jesus en Templ ; erfin, *eur c'huec'hvet dizenez*, e memor euz al levenez am boue pa deuas va map divin d'en em ziskuez din goude ma voa savet a varo da veo.

« Mar grit an dra-ze, gouezit e reot eun dra hag a blich meurbet din, hag e testumot calz a veritou.

Ar relijius iaouank a voue mall ganthan heuilla ali ar verc'hez, hag ac'houdevez ne deuas mui dezhan ar sonch da zistrei er bed.

An itron Varia Lourd oc'h ober burzudou er Chin.

An tad Pouplad, missioner er Chin, a scrif ar pez zo ama varlec'h ;

« Edon e Linpaotang, er gador gofez, pa deujot da lavaret din a brez : Tad, eur plac'h iaouang a zo aze o vont da vervel ; buan an nouen. »

Ar vec'h iaouank-ze n'e deus nemet pemzek vloas. Clanv oa abaoue eur mis gant an derzien typhoid, hag ar vedessmed n'o doa esperans ebet d'he farea. He

c'herent o devoa he dizouget ama euz a eis leo, ha digaset gantho kement a ioa red evit he zebelia.

Mont a ris da gaout ar glanvourez. Collet e devoa ar prezeg hag arc'hlevet. He ginou a ioa anter zigor, evel eun den a ia da denna he huanad diveza. Hasta a riz he noui. Neuze evel ma teuas sonch din euz a Lourd hag euz ar burzudou a ra ar Verc'hez eno, ez is da gerc'hat dour deut ama euz an eienen burzuduz, hag e rois d'ar glanvourez eul loiadik da efa. Nebeut goude ar verc'h iaouang a gomze, a gleve, a vanie he oll izili ; en eur ger pare oa.

Ar burzud-ze a zougas frouez a zilvidigez evit meur a hini euz he c'herent : lod anezo, c'hoas paien, a felle dezho trei kein d'ho idolou, hag ar re all, dija badezet en em laca da heuilla guelloc'h ho deveriou a gristen.

Skeudennou burzunduz ar Verc'hez en Itali.

Ar skeudennou-ze a veler, dre vurzud, o finval ho daoulagad. Bez'ez int skeudennou euz ar gonsepsion didach, hag ar burzud zo commanset e fin mis Meurz en ilis *Latera* ; d'an deizioukenta a viz Ebrel en ilis *Vignanello*, e kichen Viterb.

D'an ilis diveza ma e voue caset eun nebeut bugale, gant ho c'herent, da lavaret eun *Ave, Maria* bennak dirag aoter ar Verc'hez.

Ep dale e tiredjont ac'hano, strafuillet ol, o lavaret e finve ar Verc'hez he daoulaged. Tud a ieas di a vanden da velet petra a ioa, hag enn niver braz o devoue an heur vad da velet ar burzud.

Antronoz hag en derveziou varlec'h, e teuas di tud ep niver, hag ar burzud a gendalc'he d'en em ziskuez. Eur bugel mac'haniet a voue caset di gant he gerent, ha goude eur bedenik ver, e savas sounn var he zivesker, hag en em lakeas da vale, o trugarecat hag o veuli he vadoberourez vad.

Soudardet zo bet caset di evit miret na deuje tud vardro eno ; kementse ne vir ket oc'h ar verc'hez santel da gendelc'her ar burzud ha da rei mercou euz he madelez. Eun den iaouank, cam abaoue pemp bloas varnugent, a zo bet guelet o vont ac'hano ken eün ha pep unan, lezet he vranellou ganthan e kichen aoter mam Doue.

Tennet euz ar gazetenik c'hallek.
Petit Messager du cœur de Marie.

G. M.

Couent Vicovaro.

IV.

An dra-ma a dremen eleac'h ma edo Beneat kent oc'h ober ermitach.

SEISVET ABADEN.

Maur. — Sétu ni ama-ta el leac'h ma edo hon tad bad araok dont d'hor c'houent. Na pegen didrouz eo stanken-ma ! Lavaret a rafet e ve chomet ama speret eneat.

Placid. — Ia da ; mes penak n'her c'havomp ni ket ama ? Lavaret en doa e vije el lochen ma en hon raok.

Maur. — Me gred ervad eo eat d'ar vengleus-ze a gar kement, evit pidi Doue hag ober orezon a galon, avechou e vez trist en hon touez, ne gaf ket deoc'h, Placid ?

Placid. — Eo da ; morse gouscoude pa vez ganeomp-ni hon daou. Marteze ez euz er gouent unan bennag hag a ra displijadur dezhan.

Maur. — Ec'h elfe beza avoalc'h, ha gouscoude e ve dies caout eun abad santeloc'h egethan. An dra-ze avad ne zell ket ouzomp-ni, menec'h iaouank : ni n'on eus ken d'a ober nemet en em santelaat ep en em emel euz ar pez a rai ar re all. Sell unan bennag zo erru ama ; marteze eo an tad Abad eo.

Ama e tigoucz Helena, magerez Sant Beneat.

Helena. — De mad deoc'h, tud iaouank, Doue da rei iec'het deoc'h !

Placid. — Doue r'ho pennigo, mam vad : unan bennag a glaskit ama ?

Helena. — Va Doue ia ; me zonje din em bije cavet ama va mabik Beneat.

Maur. — Ho mabik Beneat ? hennez eo hano hon tad abad-ni.

Helena. — An dra-ze a c'hell beza avoalc'h, va mab. Er foar e vez ouspen eun azen hag a c'halver Martin ; mes ar pez zo sur eo emaoun ama o clask va mabik Beneat, va map mager, a zo tec'het diouzin.

Placid. — Ho mab a zo eta eur reder, mam vad ; livirit deomp pe seurt goubari en deuz, ha ni her c'haso deoc'h, mar her c'havomp eun tu bennak, pe a gemenno deoc'h dont d'he gerc'hat.

Helena. — Ho trugarecat, tud iaouang, ho trugarecat, mes n'em eus ket lavaret deoc'h e vije va mabik Beneat eur reder, pell dioc'h eno, eur bugel mad eo. Abaoue m'emaoun oc'h he glask oun leun a nec'hamant, hogen ne vezin ket pell oc'h he glask ken, rag gouzout a ran e tle dont ama.

Maur. — Ama ? en em drompla a rit, mam vad ; al lochen-ma a zo stag oc'h hor c'houent-ni, ha n'eus nemedomp-ni hag on defe guir da zont ama.

Helena. — Lavarit ar pez a gerot, me voar e teui ama ; hen lavaret en deuz, hag hennez ne glever ket a c'heier ganthan.

Placid. — Ha da biou-ta en deus lavaret e teuje ama ho magaden, ho mabik Beneat ?

Helena. — Da biou ? D'he c'hoar-ta, eur verc'h vad am eus maget ive, rag magerez oun bet dezho ho daou.

Maur. — Ho magaden ne deo mui eur bugell brema, dioc'hma livirit, mam vad ?

Helena. — Oh tra, tra ; pa en -eus va c'huiteet en doa var dro c'hoezek vloaz, hag abaoue ez eus da nebeuta pemp bloas.

Placid. — Guir ? perag en deuz-hen ho kuiteet-ta, mam-vad !

Helena. — Perak? oh! labour am befe ma ve red din lavaret deoc'h oll kement a zell outhan. Da genta, he gerent o doa he gaset da Rom da studia, hag evel ma o doa fizianz enhonme, e vouen caset d'he heul evit caout soursi anezhan; rak ma na vije bet den var he dro, evije maro gant an naoun, a gredan, n'en divije ket sonjet clask na da zibri na da efa. Poan am oa o vont dioc'h ar verc'h; mont a ris gouscoude, rag ar verc'h e devoa he zud da entent outhi. E c'hellit cridi, e Rom e kemeren soursi anezhan; gouscoude eun dervez, me ne ouzon ket perag, e zeaz ac'hano ep lavaret ger da zen.

Maur. — Credabl e vezo en em gollet e scoliou Rom; lavaret a rer scolaerien ar gear-ze a zo direol.

Helena. — En em gollet? va mabik Beneat? asa, petra a fell deoc'h-hu da lavaret? Ne ket hen eo en em lezfe da veza touellet; re a skiant en deuz evit kementse. Hen eo a brezege d'ar re all o clask ho distrei dioc'h an drouk. Hogen, petra a fell deoc'h, Rom a zo eur gear eleac'h ma ra pep-hini lezen nemet an hini a ve dlet dezhan ober. Neuze va mabik ker, o velet ne dea ket mad an traou, a gemeras donjer, hag a dec'has ac'hano.

Maur. — Ha n'oc'h eus ket he velet abaoue?

Helena. — Eo da; mont a ris var he lerc'h, hag her c'haviz er meneziou, tost ama. Dare oa da vervel gant an naoun, hag hen ne zonje ket en dra-ze. Cousket a rea en noz e cambr ar stered, hag en deiz en em guze evit pidi. Panefe ma em boa he gavet, me gred ervad e vije maro gant an dienez.

Placid. — Ar pez a livirit aze a zo souezus meurbet, mam-vad.

Helena. — Souezusoc'h eo c'hoas da viana ar pez am eus da lavaret deoc'h. Pa deujomp euz a Rom, n'on doa guenneg, hen ne zalc'he morse guennek var he dro, ha me gant va frez am oa ancounac'het ar pez am boa. Setu me neuze o presta eur c'hrouer, hag o labourat gant ar c'hrouer-ze e c'hounezen bara deomp hon daou. N'oa ket druz hor c'hegin; neus fors, beva a reamp. Hogen eun dervez e coezaz ar c'hrouer euz a dre va daouarn hag e torras dre'nanter. Biscoas n'oan bet nec'hetoc'h; hag ouspen an dud a rea goab ac'hanon. Da noz pa deuas Beneat, em guelaz o vouela. Petra-zo emezhan? Pa'm boa lavaret dezhan petra a ioa c'hoarvezet:

— Red eo, emezhan, cas ar c'hrouer-ze d'ar gear, rak ne ket deomp eo.

— Penauz, eme ve, e casin me ar c'hrouer-ze d'he berc'hen, brema p'ema a damou?

— En em lakeomp da bidi, emezhan, ha Doue hor sicouro.

En em lacat a reaz e peden, ha me ne ouzon ket penauz a zigouezas; mes caout a ris ar c'hrouer adarre en he bez; n'oa ket anat peleac'h oa bet torret.

Placid. — Hag en em lakejoc'h adarre da labourat gant ho crouer, mam vad?

Helena. — Oh, ne ris ket. Tud ar c'harter, pere o doa guelet va c'hrouer a damou, oc'h he velet adarre en he bez, en em lakeas da grial: burzud? a gasaz ar c'hrouer gantho, hag er stagaz, evel eur releg, oc'h moger kear, e kichen an nor a ia varzu Rom. Mar oc'h eus poan va c'hridi, it da velet; ema eno c'hoaz, e kear Ensid.

Placid. — Oh! cridi a reomp; Doue a c'hell ober ar pez a gar.

Helena. — Ia, mes abaoue an dud-ze zo en em lakeat da lavaret e voa Beneat eur zant, hag ez eant da c'houlen aliou outhan ha da glask comz outhan dalc'h mad. Caer am oa lavaret dezho ez aje kuit ma kendalc'hent d'he zarempet evelse, e teuent ato; hag e guirionez, Beneat zo tec'het ac'hano pa zonjet nebeuta, hag abaoue n'em eus ket he velet.

Maur. — Hag emaoc'h oc'h he glasc abaoue?

Helena. — Oh, n'emaoun ket. He glasket em euz eur pennad. Evel avad ne gleveu kelou ebet anezhan, e sonjiz oa maro, hag e zis da di he dud. Aoun am oa na vije great rebechou din, mes c'hoant am boa da velet he c'hoar a garan couls lavaet kement hag hen.

G. M.

(Eur pennad all eur vech all.)

Daou Genderv.

Edon var dreuzou va zi, eme an hini a scrif kement-ma, o rei eun ali bennag d'an hini a faoute din va c'heuneud corden, pa deuaz eur c'harros da dremen ebiou, o vont buan evel an avel, hag o strinca pri a ziou hag a gleis.

— Setu aze gouscoude hag a zo kenderv din, eme ar faouteur keuneud.

— Ah! kenderv eo deoc'h?

— Ia, kenderv gompez, rag he dad ha va hini a ioa breudeur.

— Me gred n'oc'h eus ket a voarisi evit guelet pinvidigez ho kenderv?

— Perag em befe-me goarisi outhan? Hen a zo medesin, ha me n'oun nemet eur faouteur coat. Eun dra epken a zisplich din em c'henderv, eo guelet pegen otuz eo, ha pe ger criz em c'henver. Gouscoude e tlefe gouzout, mar d'eo pinvidig, ha me paour, ne ket eun torfet an dra-ze evidon-me.

Asa, a lavaren-me, setu ama eur faouter coat hag a c'hoar caozeal.

Da noz, en dervez-ze, o veza en em gavet gant an aotrou Thierry, eun noter coz hag a anavez an oll er c'harter-ma, e c'houlennis diganthan hag hen a anaie an daou genderv-ma.

— A dra sur, emezhan, leshano an gendirvi-ze eo Roue, hag unan euz ho zadou coz a roas, dre destamant araok mervel, dek mil lur da hospital ar gear-ma ar pez a ioa eur zom gaer evit an amzer-ze.

— Ha n'eus ket, a liviris, eur medesin euz an hano-ze ama?

— Eo da, bez 'ez eus, hag unan mad. Abouez poania avoalc'h eo deut da veza ar pez ma zeo. He dud ne voant ket pinvidig, mes evel m'en doa speret, hen leschont da vont da Bariz, hag eno, o rei kenteliou latin ha galleg, e c'houneze peadra da veva he unan, ha da studia ar skianchou en doa c'hoant da c'houzout.

Seis vloaz e voue eno evelse, evel eur zoudard oc'h ober he gonje.

Neuze e teuas d'he garter; hogen da genta ne gave nemeur a labour. Epad tri bloas, ne velas nemet ugent den clanv, ha ne resevas ket ouspen 500 lur.

Dont a reas gouscoude clenvejou, hag e voa labour evit an oll vedesined. Ama e voa clanv cals tud gant ar boan c'houzoug, hag ar medesin Roue a baree kement hini ma veze galvet var ho zro. Kementse a roas brud dezhan. Abenn eur pemp pe c'hoec'h vloas en doa destumet peadra evit beva en he eaz, ha zoken pinvidig e vije bet panefe ma ro oll d'ar paour.

— Lavarit din, doctor, ha n'en deus ket ar medesin-ze eur c'henderv faouter coat?

— Eo da, ha setu ar pez a ra nec'hamant ar medesin. Mar oc'h eus bet tro da gomz oc'h ar faouter coat-ze, me zo sur en devezo lavaret deoc'h ez eo he genderv otuz ha criz en he genver.

— Evel ma livirit.

— Mad, ar medesin-ma a bae ti evit he genderv, a bae ar baraer, ar c'here hag ar c'hemener a fournis traou dezhan. Ne fell ket dezhan avad paea an dispignou en hostaliri, ha setu perag ar c'henderv her c'haf cris. Tad ar faouter coat-ze en doa lezet ganthan pevar ugent mil lur a zo bet debret en eun nebeut bloaveziou. Sur oun ar faouter coat-ze a ef muioc'h, pa c'hell, en eur bloas, eget na efo ar medesin epad he oll vuez. Ar faouter coat-ze a ioa eur bourc'his mad, ma carje, ha zoken eur bourc'his pinvidik. Mes an diegi hag an tech d'ar vesventi o deuz he laket evel m'ema. Panefe he genderv oa maro gant an naoun pell zo. N'en deus ket lavaret deoc'h en doa clasket he genderv he laza?

— Nan, n'en deus lavaret netra a gementse.

— Mad, aliez hen lavar gouscoude. He genderv en deuz he bareet euz a bemp pe c'hoec'h clenved o divije he gaset d'ar bez panefe ar zoursi a zo bet kemeret anezhan. Kerkent ha ma c'helle ar faouter coat sevel, e lavare e voa falvezet d'he genderv he lezel da vervel, dre ma tifenne outhan an dibri hag an efa, en devoa c'hoant ar medesin d'en em zizober anezhan abalamour ma voa paour hag en doa evelse mez ganthan. Tost eo bet dezhan miret oc'h he genderv da zimizi, rag o veza clevet ez oa hano euz eun dra bennag evelse, ez eas da di ar plac'h nevez, hag e voue tost dezhan he lacat da treuza. Hogen guelet a rit ne deo nemet geier ar pez a lavar ar faouter coat-ze a enep he genderv a zo cals re vad en he genver. Doue ra viro n'hor befe kindirvi evelse.

Tennet euz ar gazeten c'hallek L'Ouvrier.

Kanaouen eur prizonier.

E 1792, e voa, dindan an Amiral Truguet, eur vanden listri brezel var dro ar Sardaign. Dont a reas clenved etouez ar vartoloded, hag e vanke louzou da rei dezho.

Ne c'hellet ket sonjal mont da gear Toulon da gerc'hat al louzeier a vanke. Red e voa mont da gerc'hat da gear Cagliari. An Amiral eta a glascaz eun ofiser a vije contant d'en em garga euz ar gevridi-ze. N'oa ket eun dra eas, rag er gear-ze ez oa casoni oc'h ar fransizien, hag an ofiser, mar bije anavezet, a vije marteze laket d'ar maro. N'eus fors, eun ofiser iaouank, hanvet Guitlou Conseil, oajet a bemp bloas varnugent, nevez demezet e Brest, a deu d'en em ginnigen evit mont da gerc'hat louzeier evit ar vartoloded clanv.

An ofiser iaouank ma a ioa eur c'hristen mad.

Gouzout a rea iez an Itali, ha roet e voue dezhan da vont ganthan, martoloded hag a vouie ive ar iez-ze. Guisket e vouent evel pesketerien euz a gear Cagliari, hag ar vak a gasent gantho a ioa ive henvel oc'h bagou pesketerien ar gear-ze.

— Eur gevridi dies da ober a gemerit aze, eme an Amiral dezhan; riscla a rit ho puez evit renta servich d'hon tud clanv.

— Me a zo christen, Amiral, eme an ofiser, hag e Doue ema va fizians. Mar collan va buez, Doue en devezo truez oc'h va fried hag oc'h va daou vugel.

— Mad a livirit, va mignon; evit Doue epken e rer kevridiou evelse.

An Amiral a ieaz he unan da gas an ofiser beteg ar vak. Roet oa d'an ofiser eun den euz a Gagliari, a anaie kear hag a vouie pelec'h e cafje eun apotiker. Daou vartolod a enez Cors, ha daou vartolod all a enez Jen a voue roet dezhan ive. Oll oant guisket evel pesketerien an enez-ze. Guillou Conseil a zalc'he ar stur, hag a ioa guisket evel ar re all. Cana a reant evel ma zo boaz ar besketerien da gana en ho bagou, ha den ne zouje e voa eno fransizien. Mont a rejont eün da di an apotiker, hag hema, ep sonjal e netra, a roas dezho an oll louzeier a c'houlennent. Conseil en em lakeaz en hent dioc'h-tu evit distrei da gaout listri Frans.

Goasa a voue eo an hini a ioa eat ganthan evit he ren, hen trahisaz, o lavaret da offserien Cagliari oa eur gall o doa lezet da dremen.

A veac'h oa eat Guillou Conseil kuit gant he vak, ma zeas teir bag all var he lerc'h.

Ar re-ma a ioa brasoc'h eget bag an Aotrou Conseil, hag a c'houneze varnezhan caer en doa mont buana ma c'helle.

— Trubard milliget, a lavare Conseil, panefe te em oa great va zaol.

Hogen guelet a rea ervad brema ne c'helle ket tec'het araog an teir bag a ioa var he lerc'h,

An tri martolod a ioa ganthan, eleac'h he zicoc'h, e

falveze dezho ober netra. Caer en doa crial, caer en doa gourdrous, ne reant van. Ne c'helle ket gouscoude discregi euz ar stur. Setu eta Conseil red dezhan ren he vag hag en em zifen he unan ep sicour digant den.

Gouscoude dre ma tostea ar bagou a glaske he gemeret, e talc'he ar stur gant he zaoulin, hag e tenne, hag e tiscare meur a hini euz he enebourien. C'huec'h den en doa discaret; hag hen ne voa bet tizet gant nicun anezho.

Ma en divije gallet mont bete listri Frans, e voa saveteet. Clask a rea lacat he dri vartolod d'he zicour. Eleac'h-ze e tiskenjont ar goueliou, ha setu ar vak ne valee mui. Evelse e voue paket ep dale gant ar bagou a ioa var he lerc'h.

Conseil gouscoude en em zifennas keit ha ma c'hellas. Mes an niver euz he enebourien a ioa re vraz, gouliet oa e n'ous pet leac'h, hag e voue croget enhan, liamet ha caset da Gagliari.

Etouez he c'houliou all, Guillou Conseil en doa bet tri daol sabren, unan var he benn, eun all var he beultrin, hag eun trede var he alzorn. Coll a reaz he anaoudegez, ha pa deuaz enhan he unan, ar re o doa he baket a ioa var ho daoulin o cana eur c'hantig a anaoudegez vad.

— Petra eo ar beden-ze, emezhan?

— Trugarecat a reomp Doue, emezho, abalamour ar re a ioa ganeoc'h en ho pak ne voant ket ker goaz ha c'hui.

— Lavarit-ta, m'am bije bet tri vartolod a Frans c'hui n'o poa ket croget enhonme.

Eun nebeut goude edo e kear Cagliari, hag e criet varnezhan, o lavaret e voa eur spier euz ar Frans eat di da spia an enezen.

Taolet e voue mein outhan, c'hoant a ioa d'he lacat d'ar maro.

Epad ma voal gaset an ofiser iaouang, e tigouezaz eur medesin, caret hag estimet gant ar bobl. Hema, en hano ar garantez christen, a gemeras difen Guillou Conseil.

— Mar hen labezit, emezhan, em labezot-me ive, rak me ne ziscrogin ket anez-han. Piou eo? Petra en deus great? N'em eus ket izom d'her gouzout. Guelet a ran e zeo gouliet, hag ema dare da vervel; hag evel ma zoun medesin an dud reuzeudig, eo din-me da gemeret soursi anezhan.

Ar bobl neuze a gemeras mad ar pez a rea ar medesin Murano, hagta eanas da veinata an ofiser. He zicour a rejont zoken d'he zougen d'ar prizon.

An ofiser iaouank nedo ket c'hoaz e savete, rag ar gardian euz ar prizon a ioa eun den didruez avoalc'h.

— An den-ma, eme ar medesin, a dlefe beza caset d'an hospital.

— Da ober petra? ar prizon-ma zo mad dezhan evit mervel.

— E petra e sonjit-hu? ne ket evelse eo e tlefet treti tud gouliet evelen.

— Me am eus va reglen, hag a roio dezhan ar pez am euz urs da rei, ha n'en devezo netra ken.

— Gouzout a ran oc'h euz ho reglen, ha n'ho plaman ket evit he heuilla. Pep hini a dle ober he zever.

— Evel a livirit, doctor.

— Mes ar medesin en deuz he zever ive, hag an dever-ze eo louzaoui an dud clanv.

— Ne lavaran ket ar c'hontrol.

— Va list da ober va dever evel ma rit hoc'h hini.

— Coll hoc'h amzer a reot; ar prizonier-ze ne 'dai ket a bell.

— Ne gollin morse va amzer o kemeret soursi euz eun den clanv. Ar vedesinerez a c'hounit ato oc'h ober an esa da barea tud hag a gredfet dare da vervel.

Abouez coms brao oc'h ar gardien, ar medisin a voue lezet da gemeret soursi euz ar prizonier. Ar paour kez den a ioa en eun toul tenval, leis, ep ken digor nemet eun toul prenest, dre behini e reseve eun tamig ear, mes ive a leze an avel scorn da zont beteg enhan.

— Eur vech bemdez, eme ar gardian e c'hellot mont beteg ar prizonier; difen a zo avad da gas netra dezhan.

G. M,

(Eur pennad all eur vech all.)

An doare da viret oc'h eun azen da vlejal

Eun normand (evesait mad, lenner, eo euz eun normand ez eus meneg ama,) eun normand, boas da vont d'ar foariou, a iea da Yvetot bevech ma veze foar eno. Evel ne veze morse hir avoalc'h an deis dezhan, e tremene eno an noz, hag e loje ato en eun hostaliri, en eur sanail dindan pehini e zoa craouiet chatal, ha dreist oll eun azen. An azen-ma, pa veze sonjet ganthan, en em lakea da vlejal, da gana he zoun, ha kementse e pep mare euz an noz, evel eur c'hillok var he c'hlud. Kanaouen an azen a vire oc'h hon normand da gousket. Setu hen o sonjal petra a voa red dezhan da ober evit miret oc'h an azen da sclancat. Eveseet en doa e save an azen he lost bevech m'en em lakea da vlejal. Setuhen, eur pardaesvez, araok sevel en he sanail, hag o staga eur mean oc'h lost an azen. Al loen kez, pa falvezas dezhan cana he zoun, a zantas ne c'helle ket sevel he lost, ha ne zistagas bom can ebet, hag abaoue an azen, bevech ma vez laket evelse eun tam pouez dezhan oc'h he lost, a chom epad an noz mud evel eur pesk.

KELEIER.

D'an 13 euz ar mis-ma, an Tad Santel ar Pab en deuz echuet he bevar bloaz ha pevar ugent. Doue r'hen dalc'ho pell c'hoas var gador Sant Per!

Pii nao gren ha iac'h, cre evel eun den en he vella oad, a zo eur burzud evit an amzer brema. Anat avoalc'h eo ema dorn Doue oc'h he zouten.

Pelerinach a Vened da Lourd. — Ar re o defe c'hoant da gaout billejou evit ar pelerinach-ze, n'o defe nemet goulen e buro ar gazeten l'*Impartial*. An treiniou a dle cas ar bardonerien da Lourd a ziblaso euz a Alre pe euz a Santez Anna d'an 21 a viz Even. Ar priz evit mont ha dont etre Santez Anna ha Lourd, a zo 50 lur evit an trede clas. Anat eo, ar mizou da vont bete Santez Anna, hag ar mizou a rafet en hent hag eno, a chom e cont pephini. Ar re a iafe en eil clas a dle paea 70 lur, hag ar re a iafe er c'henta clas, 130 lur.

Ar re zo bet ac'hann er c'honcours chatal e Guened, o deus bet priziou eno. Guelet a ran etouez ar re o deus bet eur pris bennag, an hanoiou-ma;

Herve Feunteun, euz a Ergue-Armel; Guennole Gol-c'hen, euz a Gemper; Ian an Dall; euz a Gerfeunteun; Alan Feunteun, euz a Ergue-Gaberik; Charles Belbeoc'h, euz a Bouldergat; Herve Floc'h, euz a Benhars; Joseph ar Goff, euz a Gerfeunteun; Fransez Ollivier, euz a Gerfeunteun; Joseph Le Coq, euz a Blogastel-Sant-Germen; Ar C'ham, euz a Sant Thegonnec; Corintin Kernaleguen, euz a Benhars; Clauda Cail, euz a Blouzevede; Eozen Floc'hlay, euz a Blouare; Renan Pernes, euz a Bloneis. Herve ar Rous, euz a Ergue-Gaberic.

Guelet a rer ez euz meur a hini euz an Departamant-ma hag o deus bet priziou e Gueñed.

Eul louzou euz ar c'his nevez.

Brema ez euz er nebeut amzer ez ea da Bariz, en eur memes wagon, daou vourc'hiz, unan anezho eun den treud, en he vella oad, egile eun tamik cosoc'h, mes lard ha teo evel eur varriken.

Sevel a reas caoz etrezho, hag an hini lard a lavaras d'he genbeacher ez ea da Baris da glask eur medesin a vouesche rei dezhan louzou mad evit cas diouthan ar beac'h lard-ze a rea kement a boan dezhan hag en doa kement a ziezamant o tougen.

— Anaout a rit-hu, eme egile, e Pariz eur medesin bennag hag oc'h eus fizians enhan?

— Ne ran ket, ha setu perag oun nec'het.

— Me a anavez, ha mar kirit lavaret din peleac'h oc'h eus sonch da zisken, varc'hoas vintin me gaso deoc'h eur medesin hag ho pareo a dra sur.

— Anaoudek bras e venn ma rafac'h an dra-ze evidon. — Neuze e lavaras peleac'h e tiskenje, hag en em zispartijont.

Antronoz vintin, ar bourc'his teo a ioa c'hoaz en he vele pa voue scoet eun taol calet var he zor ha pa glevaz eur vouez c'hroz o lavaret: digorit aberz al lezen!

Ar bourc'his spontet, a laca he vragou hag a deu da zigeri. Daou archer a ioa e tal an nor.

— Alo, eme unan anezho, lakit ho tillad buan, ha deut d'hon heul; eur c'har zo ama en traon oc'h ho kedal.

— Me n'em eus great droug ebet, eme ar bourc'his, petra a glaskit-hu diouzin-me?

— An dra-ze ne zell ket ouzomp-ni; ni ia d'ho cas eleac'h ma on euz urs d'hen ober.

Ar bourc'hiz a voue red dezhan senti, hag ep dale edo er prizon, en eun toulsellulen, hag e cleve morailou an nor houarn o serra varnezhan.

Eno n'en doa nemet eur c'hoad guele gant eun nebeut colo, eur c'hos taol hag eur c'hos cador.

Diou vech bemdez ar gardian a deue da zigas bouet dezhan, bouet groz ha c'hoas nebeut anezhan, ha neuze eur podad dour.

Caer en doa goulen perag edo eno ha peur e vije tennet ac'hano, ne respontet ger dezhan. Kement a nec'h hag a anken en devoa, ma en devoa collet he lard oll abenn eun nebeut derveziou.

Erfin e teuaz ar gardian d'he denna ac'hano.

Pa ziskennaz e cavaz oc'h he c'hedal he genbeacher. — Alo, eme hema, setu c'hui pare; kendalc'hit ar gundu oc'h eus bet ama, ha ne deui mui al lard da ober dies deoc'h.

Ar bourc'his teo, deut brema moan avoalc'h, en doa c'hoant da lavaret e voa bet goal griz he vedisin, mes ne gredas ket ober, rag an hini en doa tennet an taol-ze dezhan oa prefet ar polis. G. M.

An Aotrou Jann, vikel e Beuzec-Conk, zo hanvet vikel e Pluguffan.

An Aotrou Isaac, nevez beleget, zo hanvet vikel e Beuzec-Conk.

An Aotrou Roudaut, vikel e Plonrin Montroulez, zo hanvet person Locquenole.

An Aotrou Guillou, nevez beleget, zo hanvet vikel e Plourin Montroulez.

An Aotrou Poulhazan, vikel e Landudec, zo hanvet vikel e Lampaul-Guimillau.

An Aotrou Kerdavid, nevez beleget, zo hanvet vikel e Landudec.

An Aotrou Corrigou, vikel e Sant Salver Brest, zo hanvet belek Calver Landerne.

An Aotrou Jamet, vikel e Lampaul-Guimillau; an Aotrou Meudec, e ti an drappistet, hag an Aotrou Moign, person ar Roc'h-Mauris, a zo maro er sizunveziou-ma.

Setu ama, ervez ar Gazeten l'Impartial, an niver a gezeg a zo e Breiz:

E Departamant Il-ha-Vilèn ..... 73,624.
E Departamant Gostez-an-Nord ..... 96,667.
E Departamant al Loer-Izel ..... 30,729.

E Departamant ar Morbihan ..... 41,501.

E Departamant Finister..... 111,450.

Evel a veler, Departamant Finister eo a vag, a gals, ar muia kezek.

Montroulez. — Ervez cazetennou Montroulez, ar foar venn a zo bet dreist er bloa-ma evit ar c'hezek.

An diveza glaoeier a zo bet, o deus digaset fizians da gaout peuri, ha setu perag e voa muioc'h a fret var al loened. 712 penn kezeg a ioa er foar. Bez'ez oa calz a varc'hadourien estren deut da brena. Ar c'hezeg a briz a ioa clask varnezho. An daou farz a zo bet guerzet, ha guerzet mad.

E tachen ar Marc'hallac'h ar chatal corn a ioa ive niverus. 435 bioc'h, 62 taro ha 65 onner a zo bet guerzet priz huel. 423 penmoc'h ha 43 leue zo bet guerzet ker ive.

ALI.

An act a gonsecration d'ar galon Sacr a Jesus, moullet en he bart he unan, a gaver da brena, e galleg hag e brezonec, e ti an Aotrou de Kerangal. (Ne deus nemet ar re-ma hag a ve aprouvet gant an Aotrou'n-Escop.) Ho rei a rer evit c'huezek guenneg ar c'hant, ha daou scoet ar mil, pa ho c'hemerer e ti ar mouller, ru ar Gigerez, n'o 18 e Kemper; E Brest, e ti an Itron Normand, levriourez, ru an ti kear; E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, levrier, ru ar Pont; E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Dre ar post, ar c'hant a goust pevar real, hag ar mil, seis lur. Ar re a c'houlen, a dle digas er memez amzer ar priz. — He verza a rer e profit Abostolach ar beden.

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou HERRY LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelet an tam labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e cariut caout ar pennadou-ze laket en eul levr evit obern mis Mari ganthan.

Al levr a vezo cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real ha daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis Even.

Consecration barlet euz an oll gristenien d'ar Galon Sacr a Jesus.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Goulen ma tougo frouez ar jubile a zo digor brema.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede gueeh.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *24 Ebrel.*		Pont-n'Abat. — *22 Ebrel.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	23 lur, 00 c.	Guinis.....	23 lur, 75 c.
Segal.....	17 lur, 00 c.	Segal.....	16 lur, 75 c.
Eiz.....	17 lur, 00 c.	Eiz.....	16 lur, 50 c.
Ed-du.....	16 lur, 00 c.	Ed-du.....	19 lur, 00 c.
Kerc'h.....	24 lur, 00 c.	Kerc'h.....	20 lur, 50 c.
Avalou douar	5 lur, 00 c.	Avalou douar	6 lur. 00 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *moulter an Escopti.*

DISSADORN 5 EVEN 1875. N° 540. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTÈR, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'hueç'h miz* pevarzec real

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 5 Even 1875.

Lizer an aotron'n Escop a Gemper hag a Leon.

Kemper 19 Mai 1875.

Aotronez ha kenoberourien ker,

En he vandamant evit ar C'horais 1852, an aotrou'n Escop Graveran, a behini e talc'h an oll eur zonch dous hag euruz, a lakeaz escopti Kemper ha Leon dindan scoazel trugarezuz ar galon sacr a Jesus, hag a gonsacras dezhan gant solanite ar bobl euz an escopti fiziet enhan. Abaoue, an act a gonsecration great gant an Escop devot, a ro da anaout bep bloas, da c'houel ar galon sacr, ar fizians o deuz hor bretoned e trugarez Salver ar bed.

Iviziken en em gonsacrimp d'ar galon saor a Jesus dre eur beden a zavo varzu an Env, e pep corn euz ar bed hag e kement ies a zo var an douar, euz a c'hinou oll bugale an ilis santel catolik, pere a ziskuezo evelse o deuz oll ar memes feiz hag ar memes carantez evit hor Zalver Jesus-Christ.

Ar beden-ze a lavarimp oll, e troad an aoteriou santel, d'ar 16 a viz Even kenta.

An dervez-ze eo an daou c'hanvet deis-ha bloaz abaoue ma zeo deut hor Zalver he unan da zisoleria d'ar Verc'hez eüruz Mac'harit Mari, ar c'hoant en doa da velet oc'h en em skigna an devosion d'he galon sacr, ha dre eun taol burzuduz a brovidans Doue, bez'ez eo ive an deiz ha bloas da genver pehini e voue choazet evit Pap Pü nao, ar pap-ze en deuz eur galoa ken heharad, en deus kement a nec'hamanchou c'hoero da c'houzanv, hag en deuz evelse kement a berz e carantez hag e poaniou calon Jesus-Christ.

Cals goulennou zo bet caset da Rom evit pidi an tad santel ar Pap da rei grasou spirituel da lacat an devosion da greski ha da veza birvidicoc'h en deis-ze a zigas da zonch deomp euz a drugarez an Env oc'h en em scuilla var an douar, hag a bromet deomp, a gaf deomp, en em scuilla adarre. Hon tad santel ar Pap, en he vadelez en deus digemeret ha silaouet pedennou an eneou christen.

Dre an Decret a gasomp deoc'h gant al lizer-ma, ar Pap en deus roet eun induljans leun, a c'heller da lacat da dulvont evit eneou ar purgator, d'ar gristenien a deuio d'ar 16 a Even, da lavaret, pe e publik pe en ho fart ho unan, an act a gonsecation digaset aberz an tad santel, gant ma o deveza eur guir geus d'ho tec'hejou, ma cofesaint ho ma commununt, ha ma vizitint eur ilis pe eur chapel public, o pidi eno eur pennad amzer gant devosion ervez intansionou hon tad santel ar Pap.

An act a gonsecration, aprouvet gant ar ae zo carget a gementse e Rom, a zo great en eun doare burzuduz dioc'h an izomou euz hon amzer. Merca a ra pe ger red eo repari an dismegansou great da galon adorabl hor Zalver gant ar re a vlasfem, a brofan an deiziou santel ha gant ar re ne reont fors a relijion ebet ha ne deo nemet re vraz an niver anezho. Asuri a ra ez eo eun dever senti e pep tra, a speret, a galon hag euz he oll vuez oc'h lezennou cador sant Per, a dle oll vugale an ilis catolik da reseo gant ar brasa sentidigez ha respect, evel guir vugale, hag a dle beza ar reglen euz ho c'homzou hag euz ho oberou.

An oll gristenien fidel, a lavar deomp an decret-ze, oc'h en em voestli da galon Jesus dre an act a gonsecration-ze a vezo great e pep leac'h, a roi sclerroc'h da anaout ne deo an ilis santel nemet unan. Caout a raint er galon sacr-ze ar c'hre an asura a enep an danjerou zo en dro dezho; caout a raint enhan ar basianted e creiz an tribuillou e deuz hirio ilis Jesus-Christ da c'houzanv, ha neuze eun esperans ferm hag eur guir gonsolation en oll nec'hamanchou ar vuez.

Ho pidi a reomp, aotrouez ha kenoberourien ker, da alia ar gristenien fiziet en hoc'h, da respont da c'houlen ar Pab, ha d'en em unani ganeoe'h evit ar gonsecrasion solanel-ze d'ar galon sacr a Jesus a vezo great

d'ar 16 a viz Even, dre an act aprouvet gant an tad santel hag a gasomp deoc'h.

An act a gonsecration-ze a vezo lavaret e publik, dirag ar sacramant santel, er venediction solanel a vezo roet en deis-ze en oll ilizou ha chapelou euz hon escopti.

Roet e vezo d'ar gristenien fidel, anaoudegez euz an induljans leun a c'hellont da c'hounit en deis-ze oc'h ober ar pez a c'houlen an tad santel ar Pab evit kementse.

Iviziken an act a gonsecration-ze deut abers an tad santel, eo a vezo lavaret ato da c'houel ar galon sacr.

Hag e vezo.....

+ D. ANSELME,

O. S. B.

Escop Kemper ha Leon.

An aotrou'n Escop a gas da heul he lizer an Decret latin, hag an act a gonsecration e galleg hag e brezonnek.

Evel ma on euz laket dija an act-ze e *Feiz-Ha-Breiz*, n'hen lakeomp ket hirio.

Eur prezeger, ne ket eur belek, mes unan euz ar gristenien calonek a zo e Breuriez Sant Visant a Baul, a voar mad ho relijion, hag a ra conferansou d'al labourerien ha d'ar vicherourien dizesk en em laca er vreuriez ze, a lavare er sizun all : « Ni, emezhan, a zo hag a dle beza reparatourien. » Ni a dle repari an drouk great gant ar re zo bet en hon raok. En hon raog ez eus bet tud hag o deus labouret da lamet ho feiz digant al labourerien, ar vicherourien, kement a vev er bed-ma crok bemdez e labouriou poanius, o rei dezho da gridi e veljent eurusoc'h pa na heuiljent mui relijion ebet ; deomp-ni eo da zistruja geier an doctored dizoueze, ha da zeski da gement o deuz eur vuez teun var an douar, da zeski dezho, dre hor c'homzou ha dre hor skuer, ne deuz a vir eurusdet, zoken er vuez-ma, nemet o servicha hag oc'h heuilla mad ar relijion.

An dud keis-ze zo bet taolet divar an hent mad gant tud desketoc'h egetho, tud difeiz a roe dezho kenteliou fall ha goal skueriou.

An tam labour-ze a reparasion a zo commanset, tud a galon a zo en em laket a zevri d'hen ober, hag ar pez a ro da esperout e teuint abenn eo ne ket dre fouge nag evit gounit danvez e reont kementse, mes evit gounit eneou da Jesus-Christ.

Kementse zo evit labourerien ha micherourien kear ; hogen ha ne c'heller ket lavaret ar memes tra evit an dud divar ar meas ? Ha ne dint ket bet ive calz anezho, abaoue eun nebeut bloaveziou, troet divar an hent mad gant tud digoustians, hag a roe dezho ive goal kenteliou ha goal skueriou ? Clevet a rer an oll o lavaret ne dalomp mui ar pez a dalie hon tadou coz, n'on eus mui a respet hag a garanrez evit ar relijion evel o devoa-hi. Ha kementse a dle beza guir, rag an oll her guel. Evit skuer, brema ez euz eun nebeut bloaveziou ne vije ket credet ober da zul labourou a rer hirio divorc'het ; ne vije ket credet mancout d'an oferen, hag an hini en divije manket, ha pa na vije ket dre he faot, en divije mez oc'h en em ziskuez en dervez-ze ; hirio ez eus calz ha ne reont ket calz a van evit mancout d'an dever-ze ; an distera digarez a zo avoalc'h evitho. Evelse c'hoas guechall an dud iaouank n'o divije ket credet mont d'an davarn ; diskuezet e vijent gant ar bez ; hirio o defe mez o chom ep mont.

Kementse a ziskuez eta o defe izom an dud divar ar meas *reparatourien* evel labourerien ha micherourienkear ; da lavaret eo e teufe ar re anezho o deus. Kendalc'het da vont gant an hent mad, o deus kendalc'het da vale var roudou ho zud coz, da brezek d'ar re a zo faziet, ha dre gomz ha d'he skuer ; rak comz ar belek ne deo mui cre avoalc'h evit distrei kement a dud a zo eat divar ar rouden, hag ho lacat var ar guenoddennou heuillet gant ho zud guelloc'h christenien egetho.

Ar pelerinachou a laca adarre, er bloa-ma evel er bloaveziou tremenet, an dud difeis da scrignall ho den. Lavaret a rafet e ve an tan crog enho pa velont christenien oc'h en em zestum evit mont d'al lec'hiou santel da bidi Doue hag ar Verc'hez Santel oll a eur vouez. Ha ne ket e Frans epken eo e veler an arrach-ze euz an dud dizoue a enep ar pelerinachou. Ar c'hazetennou a gomz er sizunveziou-ma euz ar freuz o deus great an dispac'herien e Beljic, e kear Gand, a enep pelerined o doa great eur pelerinach eno e kichen en henor da itron varia Lourd. Ar bardonerien ma a ioa marteze ugent mil anezho, hag a zistroe a vandennou bras. Hogen oll lamponed kear a ioa en em zestumet evit ho digemeret, ha bep banden a zigoueze, en em lakeant da sutal, da gana pouil dezho, d'en em deleur varnezho.

Ne ket epken cri ha safar a voue, mes crogou a voue ive. Lod euz ar bardonerien a ioa bizier gantho, hag ho zavas, ne ket evit skei, mes evit pellaat al lamponet a glaske en em deleur varnezho, hag en em gemere, na petra-ta, muioc'h oc'h ar veleien hag oc'h ar merc'hed eget oc'h ar re all, oc'h ar re a ioa goest d'en em zifen. Abenn diou pe deir guech e voue crogadou, hag eur pelerin a zo bet lazet.

Lod a lavare sur e voa maro gant eun taol heol, mes credaploe'h eo e voa maro gant an taoliou en doa resevet var he benn digant an dispac'herien counnaret-ze.

Pa voa tremenet an oll belerined, an dispac'herien a zestumaz ar pez a gafchont var an douar coezet digant ar bardonerien epad an tousmac'h, ha gant an dra-ze neuze e zejont da ober eun doare prosesion e tro kear, en eur vlejul a enep Doue hag ar Relijion.

Ar Beljik a zo eur vro gatolig evel ar Frans, mes guelet a reomp ez eus ive dispac'herien enhi, dispac'herien hag a zo goest mad euz hon re-ni ma na dint c'hoas goasoc'h.

Devosion ar galon sacr er Syri.

Pa zigouez gouel ha sizun ar galon sacr, ez an da verca ama eul lizer scrifet euz ar Syri, e iez arab, d'ar re zo e penn ar c'honseil braz e Toulous. Diskuez a ra ez eo ive skignet an devosion da galon Jesus e bro sao-heol. Al lizer-ma zo bet troet e gallek gant an tad Martin a gompagnunez Jesus. Scrifet eo gant ar re zo e penn abostolach ar beden, er Syri, hag e denna a ran euz a *Gannad Calon* Jesus, renet gant an tad Ramier.

Aotronez henoret ha galloudus meurbet, c'hui pere zo e penn ar C'honseil bras, Doue r'ho kendalc'ho pell e buez.

Goude beza kinniget deoc'h va goazoniez, (va zentidigez) ha poket d'ho taouarn glan meurbet, e credan scrifa deoc'h al lizer-ma, evit lavaret deoc'h pegement e cresk abostolach ar beden hag an devosion d'ar galon sacr er Syri, dre ma c'houzon pegement e ra plijadur deoc'h reseo keleier mad evelse, ha guelet an devosion ze oc'h en em skigna.

Va bro, ar c'hez Syri, din meurbet a druez, ne ean evit he lod, hen lavaret a c'hellan deoc'h, ha ne eano morse d'en em drei oc'h ar galon sacr, ha da ober he gallout evit creski ato e carantez hag e devosion en he genver.

E kement leac'h ma o deuz ar vissionerien prezeget devosion an abostolach hag ar galon sacr, eun niver braz a dud en em laca enhi gant santimanchou birvidig a feiz, a esperans, a garantez a joa hag a laouenidigez. A vrema, dre c'hras Doue, an devosion gaer-ze zo fontelt e meur a leac'h hag a ia var gresk. Evelse gouel ar galon sacr a selebrer, gant calz a zevosion, beteg er c'heriadennou pella euz hon Liban ker.

Ouspen-ze, meur a hini euz ar re zo douget evit ar galon hegarad-ze, a visk, evel eur vantel a roue, eun doare scapuler ruz, henvel oc'h hini an itron Varia Garmez ; varnezhan avad ema imach ar galon sacr, hag hini calon santel Mari. E meur a iliz euz ar Syri e roer ive bep guener benediction ar Zacramant, evit lacat ar gristenien vad da zont da adori calon Jesus, ha pidi evit ar bec'herien baour ne reont nemet he ofansi.

Ar re o deuz an heur vad da veza laket ho hano en abostolach, a ginnik bemdez da galon Jesus, kement araint hag a c'houzanvint var an deis.

Ar re a voar iez an Europ, a reseo ive *Cannad Calon Jesus*, hen lenn gant plijadur, hag a lavar d'ar re all petra zo varnezhan.

Couent Vicovaro.

IV.

Maur. Placid. Helena.

Maur. — Ha c'hoar ho mabik Beneat a zo eat kuit ive ?

Helena. — Pa e deus guelet he breur, a garie kement, oc'h en em denna euz ar bed, evel ne garie mui netra var an douar, e deus guerzet kement e devoa, ha roet oll d'ar beorien, hag eo deut ganeme d'he glask.

Placid. — Ha noc'h eus ket he gavet ?

Helena. — Hi e deuz he gavet. Ha guelit petra eo ar skuer, da fall da vad evel ma vez, hi a zo falvezet dezhi dioc'htu ober eveldhan, beva eveldhan.

Placid. — Hag eo tec'het diouzoc'h ?

Helena. — Ne ket tec'het tam ebet. Eat eo du-ze en tu all d'ar stanken, hag eno e vef gant merc'hed santel all a zo eat ganthi. Eno e tremenont ho amzer o cana nos deiz meuleudiou an Aotrou Doue.

Maur. — Ha pe hano e deuz ar plac'h iaouank-ze ?

Helena. — Scolastik.

Placid. — Scolastik ?

Helena. — Ia, Scolastik ; souezet oc'h ? An hano-ze ne dal ket eun hano all ?

Maur. — Va breur Placid, n'eus ket da lavaret ; hon tad abad eo a glask houma ; he histor eo e deus contet deomp.

Helena. — Ne rit ket mad, tud iaouang, ober goab ac'hanon-me. Abalamour ma zoun coz ha dizesk e fell deoc'h c'hoarzin divar va c'houst. Gortozit, ne ket ken eas va zrompla ha ma sonch deoc'h. Me n'em eus netra da velet gant ho tad Abad ; me a lavar deoc'h, c'hoaz eur vech, emaoun ama o clask va mabik Beneat.

Placid. — Ni hen asur deoc'h, mam vad....

Helena. — Ta, ta, asurit ar pez a gerot, me voar petra a lavaran.

EISVET ABADEN.

Sant Beneat a zigouez.

Beneat. — Helena !

Helena. — Beneat ! va map ker !

Tostat a ra oc'h Beneat, hag e lavar :

O va Doue, nag hen a zo cresket !

Beneat (o vusc'hoarzin). — Ia, cresket e tlean beza sur, va magerez vad ; chenchet avad n'oun ket. Ho map mager ho car ato evel pa voa bugel. Penauz a ra va c'hoar Scolastik ?

Helena. — Iac'h eo, iac'h tre ; hi eo e deus va digaset ama.

Beneat. — Her gouzout a ran. Scrifet e deus din e doa c'hoant d'am guelet, ha me a garfe he guelet ive. Lavarit dezhi, Helena, e c'hortozan anezhi ama goude creis-deiz hag e raimp eur pennad cozeal. Ar pennad ne vezo ket hir avad, rak pep hini ac'hanomp a dlevezo beza distro d'he gouent araok cuz heol.

Helena. — Oh ! hi e deus kement a draou da lavaret deoc'h ! perak n'he lezit ket da zont ama er mintin-ma ?

Beneat. — Ne c'hellan ket. Er mintin-ma e tle dont ama Totila, roue ar Gothed, a ia da Rom da gemeret ar gear-ze, hag ec'h ouzoc'h ervad, Helena, eur plac'h

iaouank ne ve ket dereat dezhi beza ama etouez eur vanden soudardet. Deut-ta, d'ar mare a lavaran deoc'h, ha lavarit da Scolastik pegement a vall am eus d'he guelet.

Helena. — Lavaret a rin ; mont a ran zoken dioc'htu evit he zenna a nec'hamant.

Beneat. — It-ta, mam vad, ho cortoz a ran div heur araok cuz-heol.

Helena. — Mont a ran ; mes lezit ac'hanon da ober eur zell ouzoc'h c'hoas. Keit all zo n'em eus ket ho kuelet! Ah! goal vugel, beza kuiteet evelse ho magerez!

O trei oc'h Maur ha Placid. — Pa lavaren deoc'h e teuje ; Lavarit c'hoaz eo hoc'h abad eo! Ne ket ken eas-ze ober goab euz a Helena goz! *(o vont kuit.)* Va Doue! va Doue! nag hen a zo savet bras!

Beneat, Maur, Placid.

Beneat. — Ar c'hez Helena, nag hi zo souezet o velet oun cresket! Hi a zonch dezhi va guelet ato bugel; ha me a garje e vijen bet, rak d'ar vugale eo rouantelez an Env.

Maur. — Ne c'hell ket cridi e veac'h abad en hor c'houent-ni.

Beneat. — Va anaout a ra guelloc'h egedoc'h, va breudeur ker; ma vije bet goulennet he ali, me ne vijen ket bet choazet da Abad. — Sell, petra a zo a nevez gant Erik.

NAVET ABADEN.

Erik, mevel ar gouent, a zigouez, eun troad bouc'hal ganthan en he zorn.

Erik. — Tad abad, dont a ran da lavaret deoc'h ez eus digouezet eur goal darvout ganhen.

Beneat. — Pe seurt darvout, va mignon Erik? Me zonje din e teuac'h da lavaret e tigoueze Totila.

Erik. — Totila, roue ar Gothed? ô tad abad, goasoc'h darvoud eget-se zo c'hoarvezet.

Beneat. — Ne ket eun darvout eo e teufe Totila ama, p'eo guir ne deu ket en enebour. Hag a hent all, va map, ne deus nemet eun dra er bed hag a c'helfet da henvel malheur, ofansi Doue.

Erik. — Digouezet ez eus gouscoude eun darvout braz, ha me so sur em lakeot er meaz euz ar gouent abalamour da ze; ne zigouez traou evelse nemet ganeme.

Beneat. — Bezit sur, Erik, nemet goal skuer o pefe roet, n'ho lakin ket er meaz euz ar gouent. Mes petra zo digouezet-ta?

Erik. — Gouzout a rit, tad abad, o poa lavaret din mont da droc'ha coat var bord al loc'h pe al lagen.

Beneat. — Gouzout a ran ; ha goude?

Erik. — Eat oun evit senti ouzoc'h ; troc'het em boa eun nebeut mad, hag edon o skei en dra c'hellen var eun droujen alek coz pa zeo distaget ar vouc'hal dioc'h an troad ha coezet en dour.

Beneat. — Oh! an dra-ze n'eo netra ; an dra-ze ne ket eun droug eo.

Erik. — Penaus, ne ket eun droug eo? Gouzout a rit n'eus bouc'hal all ebet er gouent!

Beneat. — Eun droug evelse a zo eas da repari.

Erik. — Eas da repari! Ne ouzoc'h ket pe gen doun eo an dour el loc'h. Eur Gatedral a ve beuzet eno touriou hag all. Va bouc'hal baour a zo collet evit ato. Da genta eo bet tost din teleur an troad varlerc'h ar vouc'hal, kement a zespez am boa da veza collet va benvek.

Beneat. — Oh, an dra-ze ne ket mad, Erik ; ne dleer morse teleur an troad varlerc'h ar benvek ; hag evit deski deoc'h ne zigouez netra nemet dre urs Doue pe dre he otre, hag e silaou ato mouez ar re her ped gant fizians, it en dro, va map, d'al leac'h ma oc'h eus collet ho pouc'hal, hag e cavot anezhi o neun var an dour. It ive, Maur ha Placid, d'he zicour ; hag o pet sonch ne dleer morse mont a rafoll da netra, nan zoken d'al labour.

Ama Maur ha Placid a ia varlerc'h Erik, hag e veler ar re gossa euz a dadou ar gouent o tont da gaout ho Abad.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Kemmouen eur prizonier.

Ar medesin ne lavaras netra ken, hag a ieas vardro he zen clanv. Ar jolier,a zigoras dezhan eu eur gaketal divar benn ar prizonier.

— Va mignon, eme ar medesin,hon relijion a c'houc'hemen renta ar mad evit an drong, ha caret zoken hon enebourien.

GuillouConseil en doa collet he ners gant ar goad en doa collet. Gouscoude en doa he anaoudegez, hag ec'h entente kement a lavaret en e gichen. Ar medesin a zifennaz outhan coms na finvaļ nemet nebeuta ma c'helje.

Evel n'en doa ket a lien, an doctor a rogaz he roched he unan da ober bandennou da lacat var gouliou ar prizonier goude m'en doa ho goalc'het. Kempen a reaz ar c'holo dindan ar prizonier, hag e stancaz ar prenest evit na c'hoesje ket an ear ien varnezhan.

— Ret-eo cousket, mar gellit, den iaouank, ha trugarecait Doue pehini n'en deus ket ho tilezet. — Na gomzit ket : eur gomz epken ho skuisfe ; kenavezo varc'hoas.

Guillou Conseil a voredaz ; he goustians ne rebeche netra dezhan. Evelse en doa fizians vad da veza pare, daoust da gement a lavare e c'hardianed. Epad he gousk ec'h uvreaz, en he bried hag en he vugale, hag e sonje dezhan beza en ho zouez. N'en devoue ket a derzien epad an noz.

Antronoz pa deuaz ar medesin, her c'havas kement guelleet, ma hen lezaz da gomz eun nebeut. Clevet en doa histor ar prizonier gant tud an enezen, mes c'hoant e doa d'he c'hlevet ive ganthan he unan. Ar vartoloded euz ar Sardaign ne bardonent ket dezhan da veza caset unan euz ho bagou d'ar gouelet, ha lazet meur a vartolod.

— Ouspen dek den oc'h eus lazet, a glevan, eme ar medesin,

— Ne rean nemet en em zifen. Perak, pa na glasken afer oc'h den ebet, e teuent da glask miret ouzin da vont da gaout listri Frans. Gouzout a rit, doctor, ema an typhuz eno hag oan deut ama da glask louzeier da rei d'ar re glanv.

Pa glevaz ar medesia oa da gerc'hat louzeier oa deut an ofiser da Gagliari, e crescaz an istim en doa evithan.

— Me garje ervad, emezhan, e vijac'h deut a benn euz ho taol, Gouscoude pa voac'h dilezet gant ho martoloded, e voa anat deoc'h ne eljac'h ket tec'het a dre daouarn hor martolodet-ni, hag o tenna varnezho ne reac'h nemet goasaat hoc'h afer.

— Clevit, doctor, eun nebeudik c'hoaz, ha bagou Frans a c'helle dont d'am delivra. A vel edon dezho pa o deus va martoloded pleget goueliou va bag ha va dalc'het a za,

— Mad a reac'h, ar zonch euz ho camaradet clanv a roe courach deoc'h. Me garfe, pa ve meneg a draou evelse, e ve roet ato frankis da dremen ha da vont gant he hent.

— Doctor, eme an ofiser, ho calon vad a ra deoc'h comz evelse. Mes en amzer a vrezel, e vezer contant mad da velet clenvejout o tont da zicour discar an enebourien.

— O Doue, eme ar medesin, c'hui pehini a fell deoc'h ar peoc'h, pegen nebeut zo hag en em rent dre eno din euz ho carantez! Ar vrezel eo ar voasa euz an oll goaligner, rak ne deu morse he unan, ato e vez oc'h he heul an naounegez, an tan, ar c'hlenvejou. Ho kenvrois, va mignon, a zo brema evel en alter, hag a skign ar spont e pep leac'h.

— Siouas, a lavaras Conseil, ar pez a livirit a zo guir, mes ne ket heuillet. Ni ohserien dister, a zent oc'h a re zo hueloc'h egedomp. Evit hon amiral-ni a zo m'hen asur deoc'h, eun den mad, ha couls christen ha c'hui.

— Doue ra vezo ganeoc'h, eme ar medesin o vont kuit, rag echu oa he labour ganthan. Poan vraz a rea dezhan ne c'helle digas netra d'an hini clanv, en doa izom gouscoude pep tra evit en em greaat. Parea a reas gouscoude. bennos Doue, d'ar zoursi dreist a gemeraz an doctor anezhan.

Conseil a zonje aliez en dristidigez a dlie beza en he di. Ep mar he c'hreg her c'hrede maro. An doctor ne vouie ket a c'halleg ha ne c'helle ket scrifa dezhi. Caout a reas gouscoude an dro da zigas d'ar prizonier eun tamik paper hag eus c'hreyon, hag hema a scrifas he unan eur billet a voue caset da Frans gant poan avoalc'h.

Mad oa dezhan beza rentet ar servich-ze d'ar prizonier, rag antronos, pa deuas, ne voue ket lezet da vont er prizon.

— Aotrou doctor, eme ar gardian, eun den oc'h eus pareet aze dre vurzud.

— Evel a livirit.

— Kementse a ra henor deoc'h, mes pareet oc'h euz aze eun enebour d'ar Sardaign.

— Va dever oa hen ober.

— Mad, gouezit eo deut an difen d'ho lezel mui da vout var he dro.

Mont a reas neuze an doctor kuit en eur c'hrosmolat, hag en eur zonjal petra a raje evit sicour c'hoaz ar prizonier. Kement a c'hellas da eber, e voue rei eur pez arc'hant bennak d'a sellerien, hag ar re-ma neuze a voue dousoc'h en he genver, hag en tretas guelloc'h.

Ar medesin n'en devoa ket sonjet comz euz ar prizonier da aotrou Arc'hescop Cagliari. Ma en divije great, Guillou Coeseil a vije bet muioc'h a zoursi.

Ar prizonier, pa na dea mui brema ar medesin var he dro, a enoue en he doul tenval. Evit tremen he amzer, en em lakea da gana. Eur vouez vad, eur vouez dudiuz on devoa, hag e lakea he brizon da dregarni. Evel ma zoa eur c'hristen mad, ne vouie nemeur nemet can an ilis, salmou hag himnou. Comanset oa da gana, a oll nerz he vouez. *Magnificat anima mea Dominum.* Eur vouez euz an diaveaz a respontas dezhan : *Et exultovit spiritus meus, in Deo salutaris meo.* Ar vouez-ze oa mouez Arc'hescop Gagliari, deut da ober eur vizit d'ar prizon, beleien ha re all oc'h he heul, hag a ioa chomet da silaou ar vouez-ze a glevent o cana evel eun eostik.

Piou eo an hini a bed hag a gan evelse er prizon, eme an arc'hescop d'ar gardian?

— Eur c'hi a vro c'hall digaset ama anter varo, hag oun bet diot avoalc'h da lezel an doctor Murano da louzaoui he c'houliou ha d'he barea.

— Eur gall euz a arme Frans?

— Ia, Aotrou Arc'hescop, hag evit doare zoken unan a ofiserien o listri.

— Daoust petra eo, ha pa ve ar brasa euz hon enebourien, eun den gouliet zo ato din a druez. Souezetoc'h oun gont ho comzou eget o clevet an den-ze a zo christen. Meuli a rin an doctor Murano da veza kemeret soursi euz er prizonier-ze ; he damal a rin avad abalamour n'en deus lavaret ger din. Ar gardien ne vouie mui petra da lavaret ; pa na gave ger e redas da zigeri dor ar c'hachot.

Etre daou Arc'hescop Cagliari a gomze oc'h ar re a ioa oc'h he heul.

Mar deuz, emezhan,credennou fall e Frans, e tleomp miret e kement ha ma c'hellimp, oc'h ar gristenien d'o heuilla. Stourm a dleomd oc'h ar c'hredennou fallzé dre ar gomz, evel ma stourm hor soudardet dre an armou oc'h hon enebourien. Ne vemp ket christenien avad ma claskfemp en em venji. Beleien eun Doue a

beoc'h, e tleomp prezeg ar garantez e kenver an oll. Penaus, dont a reomp ama da velet tud goloet a dorfejou, kemeret a reomp trnez outho, ha n'or befe truez ebet oc'h prizonierien kemeret er vrezel, tud ha no deus great droug ebet, n'o deus great nemet heuilla lezennou ho bro ?

(Eur pennad all eur vech all.)

GWERZ
Santez Germana Cousin.

War ton : Santez Mari.

Pegen mad oc'h, ma Doue ! bars ann env e velomp
Eur zantez e deuz bevet war ar mez evel-d-omp !

Diskan.

O Germana, hon feden
Gan-hec'h ra vo deut mad !
Gant fians ni en goulen,
Rak c'houi anav hon stad.

Paour vel ar mabik Jezuz, enn eur gerik dister,
Germana a oe ganet, et ti eul labourer.

Dal m'e doa nerz da gerzat, d'ar park e oe kaset,
Henvel ouz hon bugale da viroud ann denvet.

Amzer d'amzer e pede, stouet war he daoulin,
Hog e tenne adarre war hê c'higellik lin.

He feden hag he labour, 'vel c'houez-vad ar bleuniou,
A greiz al lann a bigne, hed an de, d'ann envou.

Ha pa helle d'ann iliz, a red-kaer ha treid noaz,
Dirag Jezuz ha Mari ec'h e da bedi c'hoaz.

He c'higel plantet er park, a re aoun d'ar bleizi,
Hag ann denvet a chome bodet endro dezhi.

D'ann noz, gand eul lez-vam gri ne doa nemet gourdrouz.
Bara zec'h evit he c'hoan, da wele eunn tamm plouz.

Tud a skiant ho dije goapeet ar plac'hik kez,
Gant he brec'hik mac'hagnet hag he zempladurez.

Daoust ma oa goann ha dister ouz daoulagad ann dud,
Ar zantez dalek neuze a reaz meur a vurzud.

Eur vech e kase bara d'eur paour, amser ar skorn,
Ar vamm-gaer a red warlerc'h gant eur vaz enn he dorn :

Gorteit, laerez, emezi, gwelomp hoc'h aluzen :
Germana bepred zentuz, a zigor he barlen.

Elec'h tammigou kreun zec'h e kouez euz he daonjer
Bleuniou-roz euz ar c'houeka, bleun an nevez-amzer.

Eur waz war hent ann iliz a ruil. traou ar zaonen,
Er goan pa'z euz dic'hlagn dour nikun na hell tremen :

Mez dindan treid ar plac'qig an donr a galede ;
Mont dont hep beza glebet er waz e tremene.

Hep gouzout skriva na lenn pad ma vije da vez,
E komze kaer a Jezuz, hag he vamm ar Werc'hez.

He c'herent a oa kouskei pa varvaz Germana ;
Den enn he zi ne glevaz he c'huanad diveza.

Mez enn er da c'hanter-noz oe gwelet o tiskenn,
Da ziarbenn hec'h ene, kalz a Werc'hezet wenn.

Pa oe digoret he bez, goude daou-ugent vloaz,
He c'horf a oe bet kavet ken iac'h evel biskoaz.

Eur gurunen war he zâl fresk-bev a oa chomet
Vel pa oe laket dezhi gand he mignonezet.

An oll a veule Done, o welet kement-man,
Nemert eunn itren iaouànk, mamm'vit ar vech kentan.

Kerkent he mab n'he gavel, kaer e deuz war he dro,
A ia war zemplat bemde, tostat ra he varo :

He c'halon trubuillet braz e c'houlen trugare,
Hag e woestl ar bugel kez d'ar zantezik neve :

Ann noz-ze pad ma c'hirvoud ann itron hep kousket,
Eur sklerijen enn he c'hampr raktal e deuz paret :

Er sklerijen Germana a zel en eur c'hoarzin
Ouz ar bugel, ouz ar vamm, laret a ra dezhi :

« Skoet oc'h bet gant Doue : na oelet ket pelloc'h ;
Doue en deuz bet truez ouz ho mab hag ouzoc'h. »

Mintin-mad ann de warlerc'h ann itron, war he zroad,
He bugel iac'h war he brec'h, ie da drugarekad.

Epad daou c'hant vloaz goude Pibrak e deuz gwelet
O tiredek a bep tu tud klanv o klask iec'het.

Pibrak epad daou-c'hant vloaz e deuz gwelet dalc'h mad
Goude daelou ar beden re'nn anoudegez-vad.

Ar Pab e Rom a glevaz komz euz à Germana,
Hag e oe laket prestik e touez ar zent gantha.

A nevez-zo Breiz-Izel e deuz bet ann enor
Da zigemer enn he c'hreiz eunn hevelep tensor.

E Breiz evel enn he bro ouz ann dud ema mâd :
Bez e deuz grasou da skuil war bep oad ha peb stad.

Ar bugel brema zantez a gar mui koulskoude
Ar vugale da gentan, an dud iaouank goude.

Didosteit, mammou kristen, euz oter ar Rozer,
Enn iliz Pluguernevez ar zantez a gaver.

Endro dezhi war ar mein, enn aour ema skrivet
Darn euz ar madelezou e deuz bet 'n'hon andret.

Mez na vo skrivet biken nemert gant dorn Doue
Pegement e plij dezhi ober vad d'ann ene.

Enn envou gand ann elez e ren kreiz an dudi,
War ann douar, Bretonet, kanomp he meuleudi !

O zantez ker, benniget hon bugaligou baour :
Ho pennoz a dalo d'he ouzpenn arc'hant hag aour.

Dalc'het enn ho c'halonnou fe grenv ho zadou koz,
Rak ni fell d'imp ho c'havet ganimp er Baradoz !

Pelleit ouz ann dud iaouank, ar pec'het, ar skuer-fall :
Biskoaz Satan 'vit ho c'holl na stourmaz kement-all.

Digaset zonj d'ar gerent ho deuz, abeurz Doue,
Eur garg euz ar boneran kenver ho bugale.

Kreiskeit ar peoc'h mesk an dud, rak breur ha c'hoar [omp oll :]
D'hon farkou goulet ive d'ar mare gliz ha heol.
Ha pa vo pred ar maro, 'n'hon diveza huanad,
Deut, ar Werc'hez sakr ha c'houi, zerret hon daoulagad !

Cl. Guitterel, Belek.

Ar c'hazetennou a verk ez eo maro an aotrou Plantier, escop Nim, d'ar 25 euz ar mis-ma. Great en doa eur goal glenvet, mes cridi a reat e teue da vad.

Ar maro-ze zo eur c'holl braz evit an iliz, ha dreist oll evit he escopti.

Euz Alre eo e tiblaso pelerined Guened evit Lourd d'an 21 a viz Even d'a c'huec'h heur nemet cart dioc'h ar mintin. Evelse e ve red mont di da loja an derc'hent. Kement ma a lavaran evit ar re a iafe euz an escopti-ma.

An aotrou Cornik, vikel e Plouinec, zo hanvet person e Primelin.

An aotrou Normand, vikel e Plogonnec, zo hanvet person ar Roc'h-Mauris.

Aotrou escob Antun en deus scrifet da veleien ha dud fidel he escopti, evit rei dezho da anaout lizer ar Pab dre behini ilis Paray-le-monial a zo savet d'an diguite an ilis veur euz an eil renk.

An iliz a vezo consacret d'ar 16 a viz even.

Al Loar. — Var gont al loar e laker calz a draou. Al loar rous dreist oll, da lavaret eo loar ebrel, a vez tamallst dezhi kement tam amzer a zigoez en nevez amzer. Mar bez ien pe griz an amzer, mar deus re a zec'hor pe re a c'hlebor, eo al loar rouz a zo penn abeg a gementse oll.

Er bloa-ma ne voa ket bet criet calz a enep al loar rouz ; hogon brema e caver ez eo re gre, re baduz ar sec'hor, ha credabl e vezo tamallet an dra-ze dezhi ive.

Pa veler unan bennag ledan he fas ha teo he glopen, e lavarer an deuz eur fas kann-loar.

Pa deu unan bennak d'en em gemeret oc'h ar pez ne c'hell ket da dizout, e lavarer ema oc'h har zûl oc'h al loar ; kementse, credabl, abalomour ar c'has, pa bar al loar varnezho, a hars outhi ive avechou.

Al loar geute goude eun dimizi a c'halver al loar vel, hag an arabet a lavar an eil loar a zo a huelen c'huero.

Credabl eo lavar an arabet ne vez ket ato guir.

Pa vez afer oc'h eun den a volonte vad, hag ho silaou hant habasoder, e livirit : ema en he loar vad ; pa vez afer oc'h eun den kintuz ha ne brich ket ho silaou, e lavarit : ema en he loar fall.

An hini zo dalc'h mad o chench frouden, ne gaver couls lavaret mârse penn mad ebet varnezhan, a hanver eul *loariad*.

Pa deu eun den a zo arc'hant re all etre he zaouarn da dec'her kuit gant an arc'hant-ze, e leverer en deus great eun toul el loar.

Pa glask eun den ober eun dra bennag a zo dreist he c'houfe morse dont abenn anezhan, e leverer e fell dezhan cregi el loar gant he zent.

Ar pez a dal marteze hirroc'h eget al lavariou-ze, eo a beb amzer al loar e deus servichet da verca pe seurt amzer a dle beza. Arre goz a lavare : pa vez scleur ha skeduz al loar eo sin a amzer vad, pa vez riz eo sin a avel, pa vez guen pe drouk livet, eo sin a c'hlao pe a voal amzer.

Avechou e veler eur c'helc'h en dro dezhi, hag an dra-ze zo ive sin a c'hlao. An oll a anavez al lavar-ma : Kelc'h a dost, glao a bell ; kelc'h a bell glao a dost.

An oll a voar iv e deuz al loar levezon var galz a frouezion an douar, ha zoken var galz euz ar plant hag euz ar guez.

Var ar mor e deus levezon ive, rag ar mareou a ia dioc'h al loar.

Merc'h ar Bunision.

Epad ar revolusion vraz eur famill en em dennaz ez gear ar Faouet. Eno brasa ebat a c'hrek oue mont bep mintin var blasen Bouffay el leac'h ma vije guillotinet beleien, noblans ha kristenien vad.

Na pebez joa evidi guelet sevel ar guillotin !

Ha pa goueze ar gontel vraz var benn ar reuzeudik condaonet, e save var begou he zreid, he zaoulagad a lugerne a strinke tan gant ar blijadur, ec'hiz daoulagad an tigr a ia da zailla var he breiz ha da eva ar goad. Stlaka a rea he daouarn gant levenez ha iudal a bouez penn : goad, goad an aristokratet !

Gouscoude ar vaouez-se a oue brazez. Lakaat a reaz var an douar eur plac'hik pe gentoc'h eur grouadurez spontuz da velet... Ar plac'hik-se a zo euzuz evel kalon he mam ! Be'z eo krouaduz ar bunition. Diodez adalek he Lugaleach, ne d'euz gellet deski netra, ne c'hoar nemet iudal evel ma rea he mam. N'edo ket c'hoaz anezhi var an douar hag e kleve ar c'hri-se a loske he mam.

Ha brema da bep mare euz an deiz e vez klevet o ioual. C'hoant o deuz he c'herent da ankounac'haat an amzer dremenet o testvm en dro dezho tud henvel outho, krouadur ar bunision a zo aze, ha ker-buan pa zonjer an nebeuta e vez klevet ar c'hri spontuz-se a laka ar joa da dec'ha kuit hag an dristidigez da bara var benn peb den a vez eno.

Dious taol, en deiz, en noz eo red mad dezho he c'hlevet. Kaer o deuz klask miret outhi da leuskel kriadennou, ne c'heller netra. Mar bez skoet, bazatet, na ielo ket evit-se er meaz, rag gouzout a ra ar spont a skign a bep tu ar guel anezhi. Neuze eta e tremeno ar rest

euz an deiz en eur c'horn bennag euz an ti, ha n'eo nemet dious an noz ma ia er meaz.

Goude beza troet ha distroet eur pennad, e ia var eur groaz bet diskaret d'an douar epad ar revolusion. Neuze e losk euz he ginou eur griaden spontuz, he mouez skiltruz a vez klevet abell en despet d'an avel ha d'ar goal amzer. Ar beacher sabatuet a zilaou, hag e klev ar c'homzou divalo-ma : Goad, goad azo red, evit renevezi ar republik ! Kannouen a garie kement he mam p'edo brazez ha pa zea da velet dibenna ar gristenien vad.

Merc'h ar bunision e doa eur breur ganet araog ar revolusion. Deuet en oad da veza soudard, e c'houlennas digant he dad ma vije prenet evit chom er gear. Rak be oa he dad e tro d'hen ober, rag pinvidik oue, eb ma vije koustet kalz he zanvez dezhan. Mes na falvezaz ket ober netra evit he grouadur. Guelloc'h a gavas derc'hel he arc'hant ganthan eget derc'hel he vab. Red mad are eta partial. Goude beza tremenet eun nebeut miziou en arme e tistroas d'ar gear, beac'h dezhan chom en he zakement a oue dinerzet gant ar skuisder ha gant an dizurzou. Dont a reaz eme an hini a skriv an dra-ma, dont a reaz evel bleniet gant dorn Doue evit punisa c'hoaz muioc'h-mui eun tad hag eur vam ken dinatur.

Eun abardaez, edo he dad, var drenzou he zor, guelet a reas eun den o tont a benn ennhan, beac'h ganthan n'em stleja ; It ebiou estranjour, it ebiou, ama ne roer ket ! her gouzout a ran a lavaras an estranjour. Ha gouscoude e tostea atao. Ar c'hrek a teuaz ive. Petra a c'hoari, emezhi drouk mordennhi, petra c'hoari gant ar paour-ma ?

An estranjour a iea atao en eur lavaret, ha na anavezit ket ac'hanon ? Gouscoude me eo ho mab..... Ni a grede edoz maro, eme an tad ker ien ha ker sclaset hag ar mean a oue dindan he dreid. Sell a lavaras ar vam, be a teuz da gonje ta ? hag evit pegeit ? Evit atao, eme ar zoudard. — N'e ket possubl, a lavaras an tad. ni ni zo deuet da veza paour, ne c'hellomp ket da zelc'hel.

— Oh ! bezit dichal a gement-se, ne zalc'h ket ac'hanoun-me, eb dale em c'hasot d'ar veret.... Ne teuen ket da jom d'ho ti, da vervel eo e teuan, eme an den iaouank.... Va mam sec'hed am euz.

Ar vam a c'halvaz e merc'h, hag ar vercjh na anavezaz ket he breur.

Eun nebeut deveziou goude, ar zoudard a teuaz da baourat da falhaat. O c'houzout ervad e tostea ar maro outhan, a reaz gervel he dud hag e lavaraz : c'hoanteat em beuz ma vijec'h test eus va maro. C'houi eo o peuz va lazet ;,guelloc'h o peuz kavet eun tamik aour evit ho mab, hag o peuz e lezet da vont kuit ha pe seurt kelennadurez o peuz roet din evit n'em viret euz an drouk ? Biskoaz em buez, n'o peuz komzet din a Zoue.... Va funtet o peuz er meaz an ti, o sonjal kaout eur c'hrouadur nebeutoc'h da vaga. A ma, ar c'houadur-se a teu d'ar gear neket evit kaout eur maro dous etre ho tivrec'h, mes evit ma vo he varo eur boan muioc'h evidoc'h. Va mam, lakeat o peuz ho plijadur o velet redek ar goad, ha va c'hoar azo aze evit ho punision.... Va zad, c'hoant em euz bet m'o pije ive hoc'h hini. Va bez a vezo en ho kichen evit digas sonj deoc'h o peuz karet muioc'h eun tammik arc'hant evit ho mab.... Keit ma breche evelse, an tad hag ar vam kabluz a jome eno e kichen ar guele, tenvel ho fenn eb lavaret ger.

Ar c'hlanvour a droe hag a zistroe. Ha be z'euz eun Doue ? ha be z'euz eun Doue ? a grie hema a amzer da amzez, hag an tad hag ar vam a jome ato peoc'h.

Eur belek ! eur belek buan! digasit eur belek eme an den iaouank gant eur vouez goloet !

Neuze an tad a lavaras d'ar vam : deomp ac'han, alteri a ra. — Mont a rejont er meaz ha pa tistrojont, edo ar verc'h var guele he breur ; kana a rea !.... ar paut oa maro !

MAB AR BAE.

ALE.

An act a gonsecration d'ar galon Sacr a Jesus, moullet en he bart he unan, a gaver da brena, e galleg hag e brezonec, e ti an Aotrou de Kerangal. (Ne deus nemet ar re-ma hag a ve aprouvet gant an Aotrou'n-Escop.) Ho rei a rer evit c'huezek guenneg ar c'hant, ha daou scoet ar mil, pa ho c'hemerer e ti ar mouller, ru ar Gigerez, n'o 18 e Kemper ; E Brest, e ti an Itron Normand, levriourez, ru an ti kear ; E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, levrier, ru ar Pont ; E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Dre ar post, ar c'hant a goust pevar real, hag ar mil, seis lur. Ar re a c'houlen, a dle digas er memez amzer ar priz. — He verza a rer e profit Abostolach ar beden.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

DISSADORN 12 EVEN 1875. N° 341. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 5 Even 1875.

Vikel Jesus-Christ a deu erfin da rei ho goulen da zervicherien, ar galon sacr, da zilaou eur beden a reant pemp bloas zo. An tad santel en deus muioc'h a sclerijen egedomp hag a c'hoar guell evidomp petra a fell da galon Jesus. Great en deuz ar pez a c'houlennemp ; n'en deus kethe c'hreat avad evel ma on doa-ni c'hoant. Ia, a lavare Pü nao d'an 22 a viz ebrel, *ober a rin ar pez a c'houlennit; hen ober a rin avad dioc'h va giz.*

An tad Ramier eo a gomz evelse. — Ne vezo ket izom, emezhan, da chom pell da zonjal evit guelet ervad an doare choazet gant ar Pab eo ar guella. C'hoant on doa e teuje, evel ar penn euz an ilis, da gonsacri da galon Jesus kement hini a zo en ilis-ze. Hen ober a rai, petra bennag, an amzeriou evel m'emaint, ne c'hello ket hen ober gant ar solanite en divije gallet da rei en amzeriou guelloc'h.

A dra sur ne blijo ket nebeutoc'h d'hor Zalver Jesus-Christ abalamour, eleac'h beza gret gant solanite en ilis veur sant Per, e vezo great didrouz en eur Chapel. Ne vezo nemet henveloc'h oc'h ar c'henta Pabet en toullou dindan ar gear a Rom.

Ia, d'ar 16 a Even, pa livirimp, pe e publik pe en hor part hon unan, an act a gonsecrasion roet gant ar Pab he unan ; padeunimp, e kement corn a zo er bed, da zevel hor mouezion hag hor c'halonou varsu an tron eleac'h ma tiskuez Jesus-Christ d'ar re eüruz he c'hloar ha madelez he galon sacr, e c'hellimp beza sur e vezimp unanet gant an hini a zalc'h leac'h Jesus var an douar hag a c'hell rei deomp da anaout petra a fell d'he galon divin. P'eo guir ec'h ali an tad santel an oll da ober an act-ze a gonsecrasion, p'eo guir e laca, en eun doare bennag, en ho ginou, ar c'homzou a dleont da lavaret. E ra a gementse eun act hag en em asten d'an ilis oll, eun act catolik.

Ar pab he unan eo hen lavar. Pa zisclerimp dezhan milionou a galonou en em gafche eürus da veza laket etre he zaouarn evit beza kinniget ganthan da galon Jesus : Ep mar ebet, a respontaz ar Pab, ho c'hinnigin dar galon divin-ze, in *caverna maceriæ*, e toul ar voger, eleac'h na c'hello netra noazout dezho. Ma n'en deus ket eta an henor rentet en deis-ze ar sked hag ar solanite or bije bet c'hoant da velet, e vezo gouscoude eun testeni a garantez rentet gant an iliz oll, gant an hini a zo en he fenn, gant an oll dud a iliz ha gant ar re vella euz ar gristenien fidel. Ne ket epken unan bennag ama hag ahont eo a deui da veuli madelez ar galon sacr, ha d'hen asuri e lakeont enhan ho oll fizians ; ne ket epken eur barrez bennag, eur c'harter bennag, mes ar bed oll christen eo a deui d'en em voestla dezhan, ha da zevel varzu an Env ho mouez evit diskuez ho c'harantez ha goulen trugarez. Mouez an iliz a vezo eno, hirvoudou ar goulm o vont bete scouarn ar pried divin ; ar vouez-ze e deus kement a c'hallout var galon Jesus.

Nan, e guirionez, ne vanco netra evit ma plijo hon act a gonsecration da Zoue, evit pellaat diouzomp ar goaligner a gasti, ha lacat da zisken varnomp grasou puil euz an Env.

Scrifa a rer deomp eus a Blouvian :

Ar c'hlac'har on eus da rei da anaout maro ar breur ker Nabor Mari, maro e Pleguin, e Costez-an-Nord, d'ar 17 a vis Genver, d'an oad a eur bloaz ha daou ugent ; pevar bloas varnugent en doa tremenet etouez ar vreudeur.

Ar breur Nabor Mari (Guillou Marzin oa he hano er bed) a ioa ginnidig a Blouvjan er Finister. D'he seitek vloaz e teuas d'en em lacat etouez ar vreudeur hag abaoue ez eo bet ato eur skuer evit an oll. « Evel ma en deus bevet evel eur zant, a lavare he berson mad, ne d'eo ket souez ma zeo maro ive evel eur zant. »

Ar breur Nabor a zo bet samet en eun nebeut deveziou gant an derzien dom.

O c'hortos ma comzo unan bennag euz ar breur madze, setu ama petra a scrife deomp, d'an 23 a vis Genver

unan euz he amezeien, a zo hirio en escopti Roazon :

« Va breur ker, Gouzout a rau e tleit caout traou skuerius da lacat en ho cazeten pa varf unan bennag euz hor breudeur, ne gredan ket gouscoude o pefe bet tro da ober m'euleudi eur breur vertuzusoc'h eget ar breur Nabor. Evidon-me, goude beza bet he amezok, ha beza bet tro alies da velet he feiz beo, he zevosion tener, he garantez birvidik, red eo din anzao e vezen touchet bevech ma her guelen, hag e lavaren din va unan : Setu aze eur guir vreur..... peur e vizi-te henvel outhan? ha brema c'hoaz, o sonjal enhan, em eus mez...

Guelit ha c'hui a gavo peadra da lavaret var buez ar breur mad-ze, rag eno ez euz eur gentel evit an oll vreudeur; eur vuez a zo eno hag a verit beza anavezet hag heuillet.

Setu ama eur pennad guers great gant ar breur-ze:

KEMIAD

GREAT ER BLOAVEZ 1854

Gand eun den iaouank abarz mont da vanac'h.

1

Nak abarz o bwitad
Chelaouid eur c'himiad
A ra deoc'h eur breur ker.
En eur gwitaadho ker.

2

Va c'halon ankennied
Dre drubullou ar bed
A ra dinn o kwitaad
Gand eur joa egarad.

3

Mond a ran euz ar bed
Gant eur joa vraz meurbed
Da c'hounid eneou
Da Jezuz hon Aotrou.

4

Mond a ran ive c'hoaz
D'em brepari d'ar c'hloar
En eur gwitaad joaiuz
Traou ar bed melkonniuz.

5

C'hwi pere a garan
C'hwi oll eo a bedan
Da bidi va Jezuz
Ma varvim evuruz.

6

Me a bedo ive
Evidoc'h va Doue
'Vit ma zeod d'an Envou
Goude oc'h oll boanniou.

7

Gwelet a raimp neuze
Taned a garante
Hon tado, hor mamo,
Hor c'herent, tud or bro.

8

O Euv ! O euruzted !
Nak eo mad da gared.
Rei a rez disklac'har
Kreiz poaniou an douar.

DISTERIK.

Ar skrab e kouent Sant Aubin.

Peder leo diouc'h kerig vian Lamball e z'euz, var zu ann avel viz, eur c'hoad braz, hag en euz d'ann nebeuta daouzeg mil dervezarad. Ekreiz ar c'hoad-ze, ouc'h penn daou c'hant vloaz a ioa, ann Aoutrou Olier Lamball, kondt Penthievre en doa savet eul leandi, eunn abati pe eur gouent m'ar kavit guell, hag en doa lakeat eno menec'h da bedi Doue evit silvidigez he ene. Er chis se e rea ann noblanz koz. Evit kaout digand Doue ar pardoun euz ho fec'hejou, evit rei bara ha dillad d'ar paour, mignoun Doue var ann douar, e roent lod euz ho leveou da venec'h ha n'o doa da ober nemed pedi Doue evit ho madouberour, ha labourat ann douar a dro-var-dro, roet dezho, evit en em veva ho unan ha rei bara d'ann nep a deue da c'houlenn da c'harz toull ho dor. Breman e z'euz chenchet giz, siouaz ! Ann daru-vuia euz ar re binvidig a ia da lounka ho leve da Bariz, pe da eur gear all bennag, da rei labour, me gred, da dud ha n'o deuz kenn c'hoant nemed da drouc'ha ho gouzoug dezho kenta ma kavint ho zro.

E leandi St Aubin, hennez oa hano ar gouent savet gant an Aoutrou Olier Lamball, hag a gomzan anez-hi, e leandi St Aubin oa digor ann or d'ann oll ; kerkouls d'ar pec'her paour a deue di d'en em dizamma euz he bec'hejou he c'harz treid eur *Chonfessour* karantezuz, evel d'ar paour ezommek n'en doa tamm da zibri he unan na grisenn da rei d'he vugale.

Evelse, ne ket ep souez m'ar doa karet dre ar vro menec'h St Aubin. D'en n'en diche credet ober dezho ann disterra poan : Den zoken n'en doa kredet lavaret dez-ho edo ann dispac'h dre ar vro gand aoun na vichent eat kuit euz ho leandi ha lezet ar pec'her da vervel en he bec'het hag ar paour da zizec'ha gand ann naoun.

Abalamour da-ze, daou vloaz a ioa o doa ranket ar veleien pe kemeret ann teac'h, pe mont azindan kuz, ha menec'h St Aubin n'o doa clevet hano euz a netra. Daou vloaz a ioa abaoue ma z'oa lakeat ar Roue Louis XVI d'ar maro, hag evelato bep sul, pa ganet an ofern e kouent St Aubin, e kanet bep tro ar beden evit ar Roue, ann *Domine salvum fac regem etc...* Ar menec'h ne vevent ket evit ar bed.

Kaloun tud ar vro a dridre a levenez o velet oa, ekreiz kement a zispac'h, ankounac'heat kouent St Aubin, ha bep noz e pep ti, pa c'hellet lavaret ar pedennou, rag ne c'hellet ket henn ober bemdez, abalamour d'ar

Republikaned ha d'ann dud fall ha rede dre ar vro, ha ne felle ket dez-ho klevet hano euz a Zoue, peb noz e lavaret ato eur *Bater* hag eun *Ave Maria* evit pellaat pep droug diouc'h menec'h ann abati. Kaout a rea d'an dud paour e selaoue Doue ho feden, ha rei a reant, dijpot avoualac'h d'ar Republikaned, ar pez a c'houlennent digant-ho, evit miret ou-tho da vont da furcha ar vro ha da zizelei kouent St Aubin. Mez mennoz ann dud keaz-se n'oa ket mennoz Doue. Doue a falveze dez-han digoll, ar c'henta ar guella, er bed all, el leac'h m'a eman ar guir eurusted, ar menec'h euz ar boan o doa hag euz ar binijen a reant var ann douar, ha paea anez-ho abred euz ar vad a reant d'ho nesa. Doue a oar guell eged-omp ar pez a zo ar guella evit hor brasa mad, red eo hen anzao, n'euz forz pe ger kriz e c'helfe beza d'hor c'haloun, n'euz forz pegement e ve a enep hor c'hoant hag hor faltazi. Poaniuz oa ann traou-man evit ann dud a dro-var-dro; evit guir ; mez daousde ha ne c'hell ket Doue hon hanter-flastra, mar kar, evit hon distrei outhan?

Eun dervez, dervez glac'hazuz ! e tigouezaz e kear Lamball, soudarded a gostez an Normandi hag o doa klevet en ho bro hano euz a gouent St Aubin, rag bruded oa a bell. Sonjal a rea dez-ho e tlie beza er gouentse aour a-forz hag arc'hant da vuzula gand ar boezell. Abalamour da-ze ne leverchont grig da zen : ne reant nemed goulen ann hent da vont euz ar bourg-man da eur bourg all, euz ann eil kear d'eben, ha traou all nij er c'his-se ne oant na du guenn. Eur veac'h ma o doa klevet ann hent da vont da St Aubin o doa klevet ar pez a glaskent, ha ne ouent ket dievez avoualac'h evit disklerria da zen ar pez a ioa en ho spered, rag m'ar o diviche lavaret o doa choant da vont da St Aubin, deg den el leac'h unan a viche kavet da vont d'ar red da gas kemenn d'ar menec'h.

Eunn abardavez, var dro peder heur dioc'h ann noz, ekreiz ar goan, e oue guelet soudarded, gant-ho ho fuziliou karget, o vont er meaz euz a gaer Lamball. Da beleac'h e z'eant ? D'en n'her gouie e kear.

Mont a reant da aloubi kouent St Aubin.

Tost da hanter-noz oa pa zigoueschont e tal dor porz al leandi : Tenval oa ann noz ; eunn tamm aoun a grogaz er zoudarded : edont e kreiz eur c'hoad, pell diouc'h an dud... Ha m'ar doa Chouanted el leandi ?.. Oh ! neuze oa great gant-ho, rag ar Chouanted a ioa paotred hag a en em ganne da vad... Unan anez-ho zoken a lavaras en eur drei ouc'h he gamaraded :

— Deomp enn dro.

— Nann, eme ann hini a ioa e penn ar vanden, hag en doa ann ear da veza hardisoc'h eget ar re all. Chommit aman prest da denna e kenn kaz ma teufe unan bennag er meaz. Me a ia da ober ann dro d'ar gouent da c'houzout ha me a glevo eunn trouz bennag. — Hennez n'en doa ket daou liard var he hano ; c'hoant kaout arc'hant en doa a-vad, n'euz forz dre be c'hiz.

Eur pennadig brao oa bet oc'h ober he dro, ha me gaf digo, ma diche kredet he zoudardet kemeret ann teac'h ha dont enn dro, o diviche her great ; mez aoun o doa rag ho mestr, hag ouc'hpenn ne gouient varzu pe du trei. Kaout a reaz ive-ta he zoudarded el leac'h m'an doa ho lezet. Kerkent ha ma en em gavaz gantho ho galvaz d'en em gelc'ha enn dro dez-han hag e lavaraz dez-ho laouen ha goustadig :

— N'euz den var zao el Leandi, na den all var dro ; n'euz ket zoken eur c'hi da ziouall ann ti.

Paour keaz soudard, da ober petra e viche bet eur c'hi e ti tud ha n'o doa netra dezho ho unan !

O klevet kement-se e savaz kaloun d'ann oll. N'oa den var dro al Leandi ! Hag ell Leandi-ze oa arc'hant da renta deg gueach pinvidik pep hini anez-ho ! Klask a rejont ann digor, ha n'oa ket diez dezho her c'haout, rag ann or n'oa prennet nemed gand eul liket-koat, ha c'hoaz, al las he frenne a ioa he lost er meaz euz ar porz, ha n'oa nemed chacha varnezhan evit digeri. Eur veach eat er porz e c'hejont var eun varzu ar gouent : goulou a oue allumet ; edont etal dor al leac'h m'edo kousket ar menec'h, dinec'h evel kristenien ha n'o doa aoun da gaout na rag an dud na rag Doue. Kerkent e oue klevet ann tennou o krozal ; ar mehec'h paour toullet ho c'horf, torret ho fenn gand ar boulejou a ruille divar ho guele kalet var al leur-zi : ar goad a rede var an douar hag a bouloudenne eun tamm larkoc'h en ho c'hichen..... Ruill a reant divar ho guele, mez ne vezent ket lazet oll en eur goueza : krial, en em arbedi a reant..... Mez ne zelaouet ket ho c'hlemmou !.. Pa vele ar zoudardet oc'h en em arbedi dira-z-ho, var bennou he zaoulin, bisach eur manac'h koz roufennet he zremm gand ann daelou, guennet he benn gant aoun rag an ifern, kaledet he groc'henn gand ar binijen, el learch astenn dezhan ho dourn e tarc'hent varnez-han taoliou kroz fuzil kerr kalet ha ker pounner ma vruzunent outhan he benn ha ma sklapent he empenn ouc'h ar mogeriou a dro-var dro. Lod all torret ho livenngein a esea en em ruza er meaz euz ann ti, evit gellout en em guzet. Lod all en em ruille e tal dor ho c'hamprou, o sevel enn ear, evit goulen pardoun, unan he zourn deou, eun all he vreac'h kleiz, eun all he c'har ervez ma oa skoet pep hini. Haden n'en doa truez ouc'h ar merzer..... Truez ! oh ! nann ! Pell ac'hano : pa velet unan bennag o finval eun tu pe tu e tennet varnezhan evel ma tenn ann den honest var ar c'hi klan pa vez ann hu varnez-han ha pa en em gaf azindan he daol.

(Eur pennad all eur vech all.) D. L.

Couent Vicovaro.

IV.

NAVET ABADEN.

Beneat, Heron, Cassien, Metrodor, Eujen, Heron. Setu ni deut var ho courc'hemen, tad abad, evit clevet ar pez oc'h eus da lavaret deomp.

Beneat. Ne deo ket eur c'helou hag a zelfe calz oc'h hor c'houent, tadou ker ; gouzout a rit e za Totila da Rom da lacat ar sezis var ar gear-ze, hag e tle tremen dre ama.

Cassien. Ia, tad abad ; ni zonje deomp zoken e tlie beza digouezet.

Beneat. Ne ket c'hoas, mes ema prestik da zigouezout ; digaset en deus kemenadurez din.

Metrodor. Pebez henor evidoc'h, tad abad, reseo bizit eur roue ker bras !

Heron. Dlet mad oa dezhan renta an henor-ze d'ho skiant, d'ho couezïegez ha d'ho vertuziou.

Beneat. Ne dlie netra din-me, va zad, ha me ne ouzon ket petra a ra dezhan dout ama. Marteze eo dre guriozite. Daoust petra zo, c'hoant am eus da c'houzout diganeoc'h pe seurt digemer a gavit a zo dlet da ober dezhan.

Eujen. Red eo he reseo, a gaf din, gant an henoriou dlet d'he renk, ep mont gouscoude en tu all d'ar pez a zere oc'h hor stad santel. N'on euz izom ebet euz ar re vraz euz ar bed, ar pez a dleomp da c'houlen outho eo hon lezel en ancounac'h.

Metrodor. Me gaf din, me, ma cretfen da viana lavaret ar pez a zonjan dirak furnez vraz hon tad abad, me gaf din eve mad deomp goulen he scoazel a enep kement hini a glaskfe noazout deomp er gouent-ma.

Petra a lavarit-hu, Cassien ?

Cassien. Me a zonj din, mar on euz eur c'bras bennak da c'houlen diganthan, e tleomp da genta goulen sicour evit an ilis. Mar carfe hon tad Beneat he bidi da gaout respet evit hon tad santel ar Pap.

Heron. Va breudeur henorapl, ho mennoziou a zo va re-me, ha goude beza ho clevet, n'em eus ken da ober nemet tevel ; me a gaf din avad n'on eus ken da ober nemet en em fiziout var ar furnez ker braz euz hon tad abad Beneat a velomp oll sclear avoalc'h a zo renet gant speret Doue.

Beneat. Euruz oun, tad Heron, da gaout etouez va breudeur, ar respet hag ar zentidigez, ne garan ket avad al likaouerez, dreist oll aberz eur manac'h. Pa c'houlenner eun ali diganeoc'h, e tleit hen rei ; ha ma n'hen roit ket, ne gaf ket din e ve eno eur guir humilite. Ho trugarecat a ran oll, va zadou, euz an aliou fur oc'h eus roet din, hag e rin kement a c'hellin evit ho lacat da dalvout. Eun dra gouscoude oc'h euz ancounac'het hag a gavan a dleer da lacat er penn kenta.

Eujen. Petra-ta, va zad ?

Beneat. Petra, tad Eujen, mad ar prins-ze he unan. Ne ket avoalc'h sonjal enhomp hon unan , red eo sonjal er vad a c'helfemp da ober dezhan. Eur roue zo eun den evel an dud all, mes er renk m'ema, e c'hell ober mui a vad pe mui a zroug eget ar re all. Ha cridi a ran mar gellomp miret oc'h an den-ze da ober droug, hag he lacat da ober ar vad, on devezo great ar pez a c'houlen Doue diganeomp.

Eur c'hannad a deu ama, hag a lavar :

— Va zad, setu digouezet ar roue.

Beneat. Livirit dezhan dout ama.

DECVET ABADEN.

Ar memes re, ha neuze Rigon. guisket evel roue.

Rigon. Pehini ac'hanoc'h, tadou santel, eó an abad Beneat.

Heron. Setu hen aze, roue braz ha galloudus.

Rigon. Deut oun, tad Beneat, da gomz ouzoc'h a draou talvoudus meurbet.

Metrodor. Prins bras, ni marteze zo a re ma.

Rigon. Petra ra ze din-me; hogen souezet oun o velet an hini ma comzan outhan ne lavar ger, hag ar re ne lavaran ger dezho eo a gomz en he leac'h.

Heron. (goustadik da Vetrodor.) Guell a ze, ne voar ket zoken comz oc'h eur prins ; n'en deus ket a zescadurez.

Metrodor, (goustadik da Heron). Mar gra an dra-ze tor dezhan, guell aze ! pebez ear a vajeste en deuz ar prins-ze ; crena a rer dirag eur roue ker bras.

Rigon. Ahanta, tad abad, ha ne brijot-hu ket lavaret eur ger bennak din ?

Beneat. Va map, evit da henor, hag hini da vestr, em bije caret ne vije den ama var al leac'h.

Rigon. Perak ne gomsfac'h ket dirag ar re-ma, p'eo guir me a ro an otre dezho d'am silaou ?

Beneat. N'ec'h eus guir na da rei otre dezho na da chom ep rei dezho. P'eo guir eo red dit clevet ar virionez euz va ginou, goez ervad, va map, ne drompler ket servicherien Doue pa blich ganthan rei dezho he sclerijen. Tenn eta divar da dro ar viscamant hag ar mercouze a roue, rak gouzout a rez couls ha me n'ec'h eus guir ebet d'ho dougen. N'out nemet eur mevel, ha kea buan da lavaret d'as vestr ema ama ar paourkez abad Beneat oc'h he c'hortos.

Rigon,)o taoulina.) Ah ! c'hui zo e guirionez eur zant hag eur profet. Pardonit din, me ho ped, ha pedit Doue evidon !

Beneat. Pardoni a ran dit evel ma pardon Doue ac'hanout. Es pe sonch avad iviziken da vale gant an hent eün, ha da heuilla ato al lealdet hag ar virionez.

(Rigon en em denn kuit.)

Eujen. Petra, ne ket Totila oa ?

Beneat. Nan, va zad ker, ne deo nemet unan euz a dud he lez, enn ofiser euz he arme digaset evit va amprou.

Heron. E guirionez, n'oa ket dies gouzout neket Totila oa, rag oc'h he velet oa anat avoalc'h ne voa na roue na prins.

Metrodor. Ia, anat avoac'h oa e veze nec'het o clask delc'her ar renk roet dezhan gant he vestr.

Gassien. Mes brema marteze Totila ne deuio ket pa velo ez eo bet anavez et trubarderez he vevel ?

Beneat. Eo, vazad, dont a rai, ha zoken n'ema ket a bell.

(Eur pennad all eur vech all.)

En unan eus an hospitaliou, pe an tiez-se savet gant an dud vad, gant an dud a leiz, evit diguemeret ar re a zo troet ho speret, e voa, n'eus ket pell, eun den c'hoas iaouanc hag a deue he skiant vad dezan bep er mare, hag epad an deveziou-se a sclerijen evithan, e comze hag e rea pep tra couls ha pep den fur. Mes ive en derveziou-se e veze trist evel ar maro. Belec an hospital-se ne vanke morse da vont da barlant outhan pa veze evelse var he du, hag hen he unan a veze ive prez ganthan coms oc'h ar beleg. Bevech e falle dezau conta ar pez a ioa c'hoarvezet ganthan, ar pez a ioa bet caus d'he speret da drei, mes ar beleg ne felle ket dezan he lezel da goms a guemense. Gouzout avoalc'h a rea e tlie an den-ze beza bet eun anken, eun dristidiguez vras bennag, hag aoun en doa na deuje da voassat deza o parlant a guementse. C'hoant en doa zoken d'he lacat da goll beteg ar zonj eus ar pez a voa bet caus d'he valeur. Gouscoude o velet e tistroe ato d'ar memez cont, gant aoun na raje muioc'h a zroug dezan oc'h ober dezan tevel evit oc'h he lezel da goms, ec'h assantas silaou he histor ; ha setu ama petra glevas gautha :

Me zo eus a barrez E... Va zud so labourien douar, mes tud a zanvez. Nebeut a vugale so bet diorroet ha kelennet gant ho zud guelloc'h evit na doun bet, ha beteg an oad a eur bloas varnuguent pe zaou oun bet eurus hag em plijadur e ti va zad ha va mam. D'an oad-se e comansis da garet eur plac'h iaouanc eus ar c'harter eus eur gondition disteroc'h evit va hini ; mes eur guenet dispar e devoa, ha me ne zellen oc'h ken. Tud ar plac'h-se ne voant nemet fermourien, gouscoude evel ma vevent en ho eas dre ma voa en ti eun toullad mad a botred hag a laboure, houma a veze lezet d'ober ar pez a gare ; he mam hag eur vatez a rea an oll labour verc'het en tieguez. Ar plac'h, re lezet, a dremene he oll amzer oc'h en em ficha, oc'h en em glinca, oc'h en em guempen ; he breudeur en em gleme avechou anizi hag he gourdrouze, mes an tad hag ar vam pere n'ho devoa ken merc'h nemethi, a zerre ho daoulagad. Evelse oa deut en oad da zimizi ha ne doa morse great, ha ne vonie ket ober unan eus al labourou-se a ra ar merc'hedigou var ar meaz kerkent ha deg pe zaouzeg vloas. Setu ar plac'h a blijas din evit va maleur. Pa vouezas va zad ha va mam e rean al lezdizi, o devoue eun anken bras. Ne de ket abalamour m'he dévoa nebeut a zanvez e tisplije dezo muia, mes dre ma vonient ne voa nemet eul libouden, eul limacen, eur plac'h ar bed, eur bern fougue. Difennet oue ouzin crenn sonjal hiviziken er plac'h-se. Mes siouas, me voa dall ; he guenet a voa ker bras, hag hi dioc'h he c'hostez a rea kement evit va deseo ! Evit ar vech kenta e vankis da zenti oc'h va zad hag oc'h va mam. Oh ! nag en so coustet ker din ar manc-se !

Poan vras a rea din guelet va zad ha va mam droug contant evelse, mes ken touellet e voan ganthi m'am boa great va zonch, p'eo guir ne ellen ket esperout caout ho otre da zimizi, da c'hortoz va femp bloas varnuguent evit dimizi neuze en despet dezo. N'em boue ket izom da c'hortoz keit-ze. Hon daremprederez a lakeas coms ac'hanomp. Dont a rejomp en eun doare bennag da veza c'hoars ar vro. Va zud pere ne voa coezet biscoas an distera tam mergl var ho henor, hag a zalc'he kement a ma tlient hen ober d'ho brud ha d'ho hanomad, goude beza great avoalc'h o clasc va distrei, a roas ho otre, petra bennag ma voa kementse eur raungalon evitho. Hasta a rejont zoken an dimizi, evit serra kentoc'h aze ho guinou d'ar goall deodou.

Great oue eta an eured. Evel ma'zean a enep bolontez va zud, n'em dalc'hjont ket gantho, rag ne falle ket dezo caout en ho zi eur verc'h caer evit pehini n'o doa istim ebet. Hi dioc'h he c'hostez, ne voa caret gant nicun eus he zud ; evel ne voa mad ous nicun anezo, o devoa mall d'en em disober diouthi. Mes va zud, pere a zo pinvidic, a roas deomp eun tieguez hag a lakeas enha kement a voa red.

Mont a rejomp d'an tieguez-se. Kemeret a rejomp mitizien. Mes siouas ! ama e comansas evidon-me ar binijen, an anken, ar boan speret ; ama e comansis paea va follentez. Va fried, evel ne doa great bete neuze nemet en em ficha, a felle dezi derc'hel d'ober ar memez tra. Bez' e felle dizi beva evel eun demezel ; ha c'hoas da viana me divije gallet kemeret ar boan da ren he mitizien ! Mes nan, muioc'h a labour e devoa he matez oc'h he zervicha-hi evit oc'h ober labour an tieguez. Chom a rejomp-evelse bete ma teuas deomp eur buguel. Neuze va fried pehini ne voa bet morse boas dioc'h poan na diezamant, a deuas da veza evel eur penn foll. Ne c'houlanverden var he zro. Matez ebet ne fellas mui dezi chom en ti, ha va mevellou ne zalejont ket ive d'en em denna kuit.

Ah Aotrou ! penaus e livirin-me deoc'h peguement a boan speret, peguement a rann galon am euz bet en ti-ze a c'houdevez ? Gant eur c'hreg didalvez ha ne doa guer mad da lavaret da zen, ha ne felle dizi ober netra he unan : a veac'h e kemere eun tamig sourci bennag eus he c'hrouadur ; kement epken ha non pas he lezel da vervel ! Clevet em boa meur a vech e lavarer e louez an dud : *plac'h libouden, grec caillouren.* Me anavez mad hirio ar virionez eus ar guer-se. Pet guech n'em eus me ket ranket tremen va dervez gant eun tam bara zeac'h, pa na blije ket ganthi osa eun tam bouet ? Pet pennat gouela n'em eus-me ket great ? Pet guech n'oun-me ket bet tentet d'he gualdreli ? Mes Doue en deus ato miret ouzin. Pet guech ne ket bet deut din ar zonch d'en em zistruja ? Pet dervez n'oun-me ket bet ne vouien ket petra rean gant an nec'hamant

am boa ! N'em boa ket an hardiziegùez d'en em glem ous va zud. Dizentet em boa outho, hag ar guel anezo a voa eur rebech evidon. Evit va zud caer n'em boa na sicour na consolation da c'hortoz dioutho. Hi ken nebeut n'ho gouzanve ket. Va zad ha va mam gouscoude am zicoure dre guz, rag anez em bije glaouret gant an naoun.

C'huec'h vloas oun bet evelse araog m'eo digoezet ganen ar pez a zo. Daou vuguel all a voa deut deomp, ha ne ouzon ket penaus o deus guellet chom beo. Unan anezo dreist oll hag a voa toc'horig, hag a behini abalamour da ze e kemeren va unan muia ma c'hellen a zourci. Eun dervez, a tont euz va labour, e cavis va c'hrouadur... he vam didalvez et devoa he lezet... Ama an den iaouanc a zavas, skeulf he zaoulagad, ep gallout lavaret guer mui. Ar beleg a grogas enhan hag en em hastas da goms dezan a draou all, evit he lacat da ancounac'hat an taol-se en doa great d'he speret trei.

An den-se, evel ma lavar ar memez beleg, a vije pare pell zo, pa nefe ar zonch da vont adarre d'an ti-ze eleac'h m'en deus guelet he vuguel lezet da vervel dre zidalvoudeguez he vam.

Setu aze petra zigouez gant tud iaouanc pere, pa vez menec da choas eur stad a vuez, a lez ar vertus a gostez evit sellet epken oc'h ar guenet ; a lez a gostez aliou mad ho zud evit ober ho fenn ho unan ; a lez a gostez lezen Doue evit heuilla guiziou ar bed. Tenna a reont varnho droulans ho zud ha mallos an Aotrou Douè. Eurus e vent c'hoas ma na bouesse ar vallos-se varn'ho nemet er bed-ma. Setu aze ive petra dleer da c'hortoz euz eul libouden, eur penn scaon hag a ra he Doue er bed-ma eus an tamig guenet e deus recevet. Meur a zen iaouanc marteze a rafe vad dezo ober reflexion var ar guentel-ma. D. M.

Kanaouen eur prizonier.

III.

Arc'hescop mad Cagliari a gondaone, gant an oll c'hallout a roe dezhan he garg hag he renk, crisderi gardian ar prizon, crisderi ar bobl, hag ive disfizians an doctor Murano chomet ep rei anaoudegez dezhan euz ar pez a dremene.

Ar relijion gristen, emezhan, a zo ato eur relijion a beoc'h, a bardon, a garantez. Eur guir gristen en devezo ato truez oc'h he nesa, pa her guelo e poan, oc'h an estren evel oc'h ar re all.

Ep dale e voue digaset Guillou Conseil dirazhan.

An Arc'hescop her bennigaz hag a voue tost dezhan gouela oc'h he velet. Ar paour kez den ne voa nemet pillou en dro dezhan, ne voa ket anter c'holoet he gorf, ha guelet a reat he c'houliou a ioa c'hoas ruz hag a rea poan sellet outho.

Liou ar maro a ioa varnezhan, treud oa evel eur vaz, ha ken diners ma c'herelle var he dreid.

He zaoulagad, n'o doa ket guelet pell a ioa a sclerijen, a zrellaz, hag e voue red dezhan clask harp oc'h moger ar porz evit gallout chom en he za. An Arc'hescop a grogaz en he vreac'h evit rei harp dezhan. Ar gardian a ieas neuze a brez da gerc'hat eur gador.

— Eun dra indin eo, emezhan, e vet bet ker criz en ho kenver var an douar-ma a zo gouscoude eun douar catolig, ha va glac'har eo n'em befe gouezet netra beteg henn. Ma carje an doctor Murano beza lavaret eur ger din, em bije he zicouret da louzaoui ho couliou. Gouscoude, gant gras Doue, ar grisderi-ze zo echu evidoc'h. Iviziken n'o pezo ken prizon nemet va falezme.

— Bennos Doue deoc'h, Aotrou Arc'hescop, eme an ofiser a deue buez enhan o velet ar stad a reat anezhan ; rag ar gardian a ioa deut gant eur gador hag eur verenàd guin Sicil evit ar prizonier.

— Dre c'hras Doue, a lavaras neuze Conseil, ar pez zo digouezet ganeme a rai vad da re all ; rak lakeat e deuz ac'hanoc'h, Aotrou Arc'hescop, da velet hoc'h unan petra a rer ama d'ar brizonierien great dre vrezel. Estregedonme a zo ama ; ha pa na ve nemet ar paour kez turk Abdallah a zo aze hag a zo laket gant ar solierien da vevel, pe kentoc'h da sclaf dindanho, hag en deus bemdez da c'houzanv euz ho ferz eur guir verzerinti. Ar paour kez turk-ze a ioa carget d'am zervicha-me ; mad eo bet ouzin, hag e c'houlennan, n'eus fors peleac'h e vezin casset, ma teuio ganhen evit va zervicha evel ma rea ama.

An Arc'hescob o veza lavaret e plije an dra-ze dizhan, ar gardian ne gredas ket lavaret nan, hag an turk Abdallah a voue lezet da vont da heul an ofiser.

Abdallah ne vouie ket petra da ober gant he levenez. Mont a reas da zaoulina dirag an Arc'hescop ha da boket d'he dreid ; neuze ez eas da boket da zorn ar prizonier hag e voalc'haz an dorn-ze gant he zaelou.

— Doue zo braz, emezhan, me vouie eo c'hui am lacaje e frankis.

— Doue zo trugarezuz ha leal, va map, eme an Arc'hescop. C'hui, eur sclaf paour, disprijet gant an oll, a zo bet truezuz ha mad e kenver ho nessa, hag oc'h eus bet ho recompans dioc'htu. Mar silaou Doue hor pedennou, o pezo c'hoas muioc'h eget na c'hortozit.

E guirionez, an turk Abdallah, en eur servicha an ofiser gall, a ioa bet mad evithan, hag en doa he bedet meur a vech d'he gas ganthan pa deujet d'he gerc'hat ; rak cridi a rea e teuje listri Frans da c'houlen ha da ober rei dezho ho ofiser.

Etre daou ar brud euz ar prizonier a zo eat e kear. Ne gomzet nemet euz an ofiser gall-ze en doa, dre he ganaouen, laket an Arc'hescop da evesaat outhan. Lavaret a reat en devoa sonch an Arc'hescop d'he lacat da ganer braz en he gatedral. Ar pez a von guir, rak keit ha ma chomas Guillou Conseil e palez an Arc'hescop e voue clevet meur a vech he vouez dudiuz o lacat ar Gatedral da dregarni.

An doctor Murano a voue kemeret evit ar brasa medesin a ioa er bed. Lod gouscoude, dre voarisi, a felle dezho sevel a enep ar meuleudiou-ze. Dreist oll ar re a ioa bet var ar bagou ker goal gaset gant an ofiser gall, a lavare ne c'helle beza great ar pez en doa nemet dre zorserez. Evit an trubard en doa guerzet an ofiser iaouang, a gemeraz an teac'h ep gortos ken.

Eur goal var-amzer o veza deut er mare-ze, listri Frans en em dennaz euz al leac'h ma edont, hag abenn eur pennad, ne voa hano ebet anezho mui, ha ne voa mui a aoun razho.

Eur miz e chomaz Guillou Conseil e palez an Arc'hescop, pehini a reas pep tra evit gallout he gas d'he vro da gaout he bried hag he vugale. Rei a reas dezhan eur vak vraz, hanvet eno *felouk*, evit he gas da Doulon gant pemp martolod gall laket ive e frankis.

Diveza guech eta ma clevas tud Cagliari mouez an ofiser gall, e voue var ar mor, er vak roet dezhan gant an Arc'hescop, hag eleac'h ma cane, en eur vont kuit, Salmou hag himnou an ilis.

He gimiad a voue skuerius meurbet. Briata a reas da genta an doctor Murano, en eur scuilla daelou a anaoudegez vad ; goudeze e pocas da Abdallah a chome e palez an Arc'hescop, hag a zeske neuze ar C'hatekiz evit dont da veza christen.

Erfin an hini a zalc'he ar stur, en em lakeas da gana *Alleluia*.

Hag an Arc'hescop a lavare : it, christenien baour euz ar Frans, it dindan scoazel Doue. It, ha Doue r'ho miro oc'h an danjerou a gavot er mor, hag oc'h an danjerou c'hoas brasoc'h a gavot en douar.

Canaouen en henor d'ar Vere'hez.

Salud deoc'h, Mari hor mam,
C'hui bepret glan ha dinam
Rouanez an Envou ;
Stereden ar beacher
Gouel venn ar moraer
C'hui a zec'h hon daelou.

—

Caeroc'h eget lilien,
Caeroc'h eget ar rozen
Pa zispak da vintin ;
Al laboused er c'hoajou
A gan ho meuleudiou
Dre ho ho zoniou lirzin.

—

Oh ! na c'hui zo dudius !
Oh, na c'hui a zo skedus !
Guerc'hez ar guerc'hezed ;
Oc'h ouzoc'h-hu pa zeller
An daoulagad a zerrer
Ker braz eo ho kened !

—

Ar stered azioc'h ho penn
A ra deoc'h eur gurunen
E lein an Envou ;
An oll zent, an oll Elez
Dirazoc'h, ho ronanez
A zoubl oll ho fennou.

—

O Guerc'hez leun a c'hrasou,
Ama eus bepret reuziou
O skei ho pugale ;
Astennit d'an nep ho ped
Ho torn truezus meurbed
D'he zicour da vale.

—

Oh, n'hon dilezit morse
E trubuillou ar vue,
O mam garantezus ;
Varzu enhoc'h e savo
E pep leac'h hag ato
Hor mouez clemvanus.

—

Guerc'hez dous hag hegarad,
Coulm venn a gelou mad,
Pa zigoro hor bez,
D'ho map Jesus hor barner
Evidomp larit eur ger,
Avoalc'h eo, o Guerc'hez ! G. M.

Ar c'hoar Mari Gabriel, pareet gant an Itron-Varia a Lourd. — Hi he unan eo a scrif an dra-ma.

VA ZAD RESPETET,

Eur blijadur eo evidon conta deoc'h, gant pep humilite, penauz e deuz Itron-Varia Lourd diskuezet he zrngarez em c'henver d'an 8 a vis Guengolo 1874.

Va iec'het ne voa ket cre ; mes abaoue 1869 e voa eat c'hoas var falla. E miz c'huevrer 1873 e crogaz enhon eur c'hlenvet hag am dalc'has d'ar guele. Ne c'hellen ket zoken mont d'an oferen da zul, Gouscoude, bete mis Kerzu, e voue gallet va c'has da eur gambr a sco var ar chapel. Ac'hano e c'hallen en em lacat a unan gant ar re a gleve an oferen. Gouscoude e voue difennet ouzin mont di, abalamour va c'horf a ioa seizet oll. Azaleg an 8 a vis Kerzu ne c'hellis mui sevel. Ne c'hellen mui mania nemet eur vrec'b. Dont a ris zoken ne anaien mui den nemet dioc'h ho mouez, rak va daoulagad a ioa tenvaleet.

Ar medesin en deus kemeret eur soursi braz ac'hanon ; mes gant kementse ne c'helle ket va farea. Daou

vedesin all, deut d'am guelet, a zisclerias ne voa pare ebet evidon.

Meur a navet a zo bet great evit goulen ar pare evidon; hogen guelet a reamp ne voa ket roet deomp hor goulen. Goudeze e voue great tri dervez pedennou birvidik.

D'ar 17 a viz eost e voue digaset da zal an dud clanv skeuden Itron-Varia Lourd, hag e voue pedet cals. Hogen, eleac'h parea va foan a grescaz, hag en em gaviz e danjer ar maro. D'ar 27 e voue roet din va zacramanchou, rag ar medesin ne grede ket e zajen a bell. Va c'hoarezed gouscoude o doa ato fizians, hag a reaz eun naved all, a dlie echui d'an 8 a vis Guengolo. An naved-ze a voue great dreist oll evit goulen ma vije great bolontez Doue em c'henver.

Epad an naved-ze va foan a grescaz, ha cridi a rean e voa echu ganhen. Goulen a ris dour euz a Lourd; esa a riz eur banne, hag en em voalc'his gant an dour-ze.

D'ar 7 a vis Guengolo, va c'hoarezed a c'houlennaz digant ar Verc'hez santel ar pare evidon abenn antronoz. Me ive, kement a boan am boa, a lavaras: Va mam vad, pareit ac'hanon, rak ne c'hellan mont mui.

D'an 8 a vis Guengolo, var dro div-heur dioc'h ar mintin, e cleviz eun doare trouz er gambr ma edon enhi; an trouz a eanas, hag abenn eur pennadik goude e santiz evel daouarn soubl o touch oc'h va discoas.

Va foan a ioa eat kuit; pare oan. Neuze en em rois da gousket, hag an infirmierez a ioa souezet o velet pe ger c'hoeg e cousken. Daou vloaz a ioa n'em oa ket cousket evelse.

Pa zihuniz em boa naoun, hag e c'houlennis bouet. Aoun a ioa o rei din, rak pell a ioa ne ellen ket dibri. C'hoant am oa da zevel, mes n'em lezet ket ive. Da nav heur gouscoude e vouen lezet da zevel da vont d'an oferen bred. Ne ket dies gouzout pe ger braz e voa va joa. Bale a c'hellen, chom em za ep en em skuiza.

Abaoue em eus great pennadou bale hir var droad, hag esper am euz e kendalc'ho Itron-Varia Lourd va iec'hed din. En em vouestli a ran dezhi evit bepred, hag e pedan an oll eneou devot d'am zizour da drugarecat va mam vad.

Labourou douar. — Ervéz ar c'heleier, an eost a bromet beza mad. E tu an anternoz hag ar sao-heol, an edou zo eun tamik divezad, mes n'int ket dispozet fall. Al labourou euz an nevez amzer a zo bet great e poent vad. An heiz hag ar c'herc'h a zo doareet mad. Al lin, e costez an anternoz en deuz ive doare vrao. Ar glao deut er sizunveziou diveza en deus great cals vad, ha laoueneat oll frouez en douar.

Daou bried christen ha calonek. En amzer ma en devoa c'hoas Pii nao eun arme, daou bried a n'o devoa ket vugale, a reaz al le, mar plije gant Doue rei dezho eur map, d'hen lacat e servich an tad santel. Doue a silaouaz ho feden; rei a reas dezho eur map, hag hen hanvjont *Pii*.

Abenn eur pennad goude, ar vam a veze trist, he fried a c'houlennas diganthi petra rea dezhi beza trist evelse: « Great on euz, emezhi, al le da lacat hor bugel e servich Pii nao, mes araok ma vezo deut goest da zougen an armou, Pii nao a vezo maro. Deut eo em zonch kinnigen da zoue buez ar bugel-ze evit asten buez an tad santel. Bez'e vezo zouav ar Pab en Env. »

An ozac'h ker couls christen hag e c'hreg, a respontas: sonjet mad oc'h eus.

Kerkent e zejont d'an ilis da ginnigen ho bugel da Vari consevet ep pec'het, en intansion on on eus lavaret. Pa zistrojont. e cafjont ho bugel clanv, hag abenn eun nebeut derveziou goude, an elig en doa kemeret he nij varzu ar baradoz.

Ha caout o rafet netra ebet caeroc'h e buez ar zent, zoken er penn kenta euz an ilis?

Setu a dra sur christenien hag o deus feiz ha calon.

AL.

An act a gonsecration d'ar galon Sacr a Jesus, moullet en he bart he unan, a gaver da brena, e galleg hag e brezonec, e ti an Aotrou de Kerangal. (Ne deus nemet ar re-ma hag a ve aprouvet gant an Aotrou'n-Escop.) Ho rei a rer evit c'huezek guenneg ar c'hant, ha daou scoet ar mil, pa ho c'hemerer e ti ar moulle, ru ar Gigerez, n'o 18 e Kemper; E Brest, e ti an Itron Normand, levriourez, ru an ti kear; E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, levrier, ru ar Pont; E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Dre ar post, ar c'hant a goust pevar real, hag ar mil, seis lur. Ar re a c'houlen, a dle digas er memez amzer ar priz. — He verza a rer e profit Abostolach ar beden.

Adaleg al lun 14 euz ar miz e vezo cavet, en tiez merket diaraog, an Act a Gonsecrasion moullet en eun daolen evit beza staget oc'h eur garter pe e leac'h all. Cavet e vezo e galleg hag e brezonek.

Ar priz euz an Act evelse a zo pemp guennek pa her prener en ti, ha c'huec'h guennek dre ar post.

LISTENNOU HA BILLEJOU EVIT AR MISSIONOU.

Setu n^os a vezo moullet evit pephini euz ar pemp lizeren varnugent euz an alphabet.

En em adressi d'an Aotrou de Kerangal, moullet an Escopti, e Kemper.

Ar Gerant: Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *moullet an Escopti.*

DISSADORN 19 EVEN 1875. N° 542. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN:

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan: *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec rea.

An Abonamant a dle beza pret araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 19 Even 1875.

An act solanel a rer en derveziou-ma evit en em gonsacri da galon Jesus a dle, eme an tad Ramier, ne ket epken hon lacat da ober guelloc'h ar pep brasa euz hon deveriou, mes hon nevezi penn da benn.

Red eo e ve an act-ze ar c'henta distro d'ar vuez christen, distro hag a zo kement a izom emezhan, a zo goulennet gant kement o deus feiz, hag a lavar calz a velont o tostaat.

An esperans-ze n'ema e nep leac'h startoc'h eget e Rom. Euz a nep leac'h ive-ne veler couls petra a dremen er bed, etouez an dud, evel ma her gueler divar dergin ar gear eternel. Rag eno ema penn ha kenta pillerou an iliz evel ma ema ive he brasa enebourien. Ar gear-ze a zo hirio var eun dro Jeruzalem ha Babylon, kear Doue ha kear satan. Ac'hano e teu an nerz a zao an eneou varzu an env, evel ive an hini a bouls ar bobliou varzu an islonk.

Hogen ac'hano e veler brema ar bed o virvi, an droug hag ar gaou dioc'h eun tu, ar mad hag ar virionez dioc'h eun tu all. An droug, ar gaou a goez en ho foull, ar mad hag ar virionez a gavet a dlie beza flastret gantho, a veler o sevel euz a zindan an traou dismantret-ze.

Doue en deus lamet digant he ilis pep sicovr aberz an dud, chom a ra ganeomp gouscoude ar pez o devoa an ebestel, carantez Jesus Christ. Gant an dra-ze an ebestel a drec'haz hag a c'hounezaz ar bed paien, ha gant an dra-ze e c'heller nevezi ar bed deut da veza paien adarre. Jesus-Christ oc'h en em ober den, hag o reveli ar mister-ze d'ar bed, en deuz he nevezet, ha brema e fell dezhan he nevezi adarre o reveli he galou sacr. Brema eo diesoc'h chench ha nevezi ar bed eget na voa neuze; ar mank a feiz a zo cablusoc'h; brasoc'h eo ar vreinadurez; an descadurez a zao muioc'h a enep; enebourien ar relijion o deus goasoc'h armou etre ho daouarn. Hag a enep kementse oll n'on eus nemet eun dra, carantez Jesus-Christ; ha gant an dra-ze epken e c'hellomp esperont pep tra. Hag ar garantez-ze, a drugare Doue, a ia var gresk e calonou ar gristenien vad. Ar devosion-ma d'ar galon sacr, oc'h en em skigna evel ma ra, a zo eun testeni a gementse. Hogen carantez Jesus-Chrsit eo ar vuez; ha ma scoil Doue evelse ar vuez en eneou, ha ne d'eo ket eno eur merk ne fell ket dezhan hor maro?

Hounnez eo hon esperans; setu ar pez a dleomp da c'houlen digant Doue. Red eo he bidi calonek da rei evit frouez euz ar gonsecrasion a dleomp da ober ac'hanomp hon unan d'ar galon sacr, ma savo en hon touez eun niver braz a eneou entanet gant carantez Jesus-Christ.

Caunad calon Jesus a goms a ziou brotestantez gounezet d'ar guir feiz dre an *Ave maria*. Eur verc'hig iaouank, protestantez, a zaremprede eun ti a ioa catoliked o chom enhan. Eun dervez e crogaz eno en eul levr pedennou, hen digoraz, hag en em lakeas da lenn. Caout a ra el levr-ze ar pedennou, ar *Bater*; ha dioc'htu varlerc'h, an *Ave, Maria*.

Ar brotestantez iaouank a vouie ar *Bater*, euz an *Ave Maria* avad ne doa clevet hano morse. Gouscoude ar beden-ze a blijas kement dezhi, ma he descas dioc'hu dindan envor ha ma cave eur blijadur vraz oc'h he lavaret. Distro d'he zi, kenta tra a ra oa lavaret ar beden-ze dirag he c'herent.

Hogen ar re-ma a zifen outhi crenn lavaret ar beden-ze na zoken comz anehzi. Ar plac'hig ne lavaras ger; mes caout a rea dezhi gouscoude ne c'helle ket ar beden zemancout da blijont da Zoue, hag e kendalc'he da lavaret an *Ave Maria* en he fart he unan.

Hogen seulvui he lavare, seulvui e doa c'hoant d'he lavaret, ha senlvui e creske he c'harantez evit mam Doue, Bez' edo-ta var an hent da zont d'ar guir relijion; Mari a deuas d'he zicour. He zad a deuas da vervel. Evit en em gonsoli, ar verc'h iaouank ne gave nemet an

Ave Maria a lavare alies. Lavaret a reaz an dra-ze d'he mam, hag houma a asantas lavaret ar beden ganthi hag en em gavaz ive dre eno consolet:

Clask a rejont neuze levriou evit deski hon relijion santel; oc'h ho lenn e veljont souden ar virionez. Ne chome mui nemet eur gamed da ober, mont da gaout eur beleg evit echui d'ho c'hentelia. Kementse ne voue ket dies da gaout, hag ep dale ar vam hag ar verc'h a antreaz en ilis catolik. N'em eus ket izom da lavaret eo ho flijadur lavaret ar chapeled, an *Ave, Maria* da behini e tleont an heur vad da veza hirio er guir ilis.

Couent Vicovaro.

V.

DEVET ABADEN.

Erik. — Sicour, sicour, tad abad : deut buan.

Beneat. — Petra-zo digouezet adarre-ta ?

Erik. — Oh, en dro-ma eo eur goal zarvout.

Benaat. — Petra, ho pouc'hal ?

Erik. — Na rit ket a c'hoap ac'hanon, tad abad. Me am eus cavet va bouc'hal, evel m'o poa lavaret din. Mes brema deut afo. Placid ro coezet el lagen hag a ia da veuzi.

Beneat. — Ne vezit ket nec'het ; Placid ne varvo ket evelse ; noploc'h maro en devezo ; curunen ar verzerenti a dle da gaout.

Maur. — Ah ! tad abad, ar breur Placid a zo collet!

Beneat. — Ha c'hui ive, Maur, va map, a vank a fizians er brovidans ?

Maur. — Oh nan, va zad, mes glac'haret oun. Deut da rei ho pennos dezhan. O plega a zioc'h an dour eo risclet ha coezet ebarz ; hogen an dour zo doun braz eno. An dour zo cas varnezhan eno, hag e za da veza treinet en islonk, beac'h en deuz oc'h en em zelc'her var an dour gant he zillad pounner.

Heron. outhan he nnan. — N'em bezo ket a geus dezhan evidon-me.

Beneat. — O pezet feiz, Maur ; ar feiz a chench plas d'ar meneziou, ha prest oc'h da zenti ouzin ?

Maur. — Oh ia, va zad mad, petra a fell deoc'h a rafen-me ?

Beneat. — It, va map ker, ha tennit Placid euz al lagen.

Maur. — Mes pell eo eat dioc'h an douar.

Beneat. C'hui a valeo var an dour. An hini en deus great da zant Per bale var mor Galilee, a c'hell ober deoc'h ive, va map, bale var lagen Subiaco. It, ha digasit Placid ama.

Maur. — Mont a ran d'ar red, o Placid, gant ma tigouezin abred avoalc'h evit da zavetei !

Metrodor goustadik da Heron. — Mar hen tenn ac'hano, en devezo chanz.

Heron, goustadig ive. — Ra vent beuzet ho daou !

Beneat, o sellet oc'h an Env. — Nan, ne viot ket beuzet, va map ker Placid. Doue a zalc'h evidoc'h eur maro caeroc'h; ho coad a dleit da scuilla e Sicil e penn eur vanden verzerien. Ha c'hui Maur, ho sentidigez a vezo hano anezi bete fin ar bed. Ma na scuillit ket ho coad evit Jesus-Christ, da viana e tescot calz a dud d'he zervicha. Maur ha Placid, hoc'h hanoiou a chomo unanet evit ato var an douar hag en Env.

Heron. — Collet eo he benn ganthan !

Metrodor. — Ober a ra ar profet, mes an nep a vevo a velo.

Eur soudart a deu hag a lavar : Ar roue.

Beneat. — Livirit dezhan dont.

UNNECVET ABADEN.

Totila a zigouez, eun nebeut ofiserien oc'h he heul.

Totila, o vont var benn eur c'hlin. — Tad santel ha pardoni a reot din da veza clasket hoc'h amprou ?

Beneat. — Savit, prins, pardonet eo oll deoc'h.

Totila. — Ha ne c'helfen-me comz ouzoc'h ep ma ve tud var hon tro ?

Beneat. — Eo prins, ha me zo guell ganhenn ive an dra-ze. Va breudeur, en em dennit.

Totila, d'he ofiserien. — It alesse.

Totila. — Doue, pehini en deus roet deoc'h an donezon da anaout an dud, en deus roet deoc'h ive me voar vad ar c'hras da lenn er c'halonou, hag e c'houzoc'h credabl perag e teuan ama.

Beneat. — Prins, Doue a ro he zonezonou d'an nep ma car, hag aliez e ro he sclerijen d'ar re dizesk ha dister ervez ar bed. N'em eus ket bet an donezon da lenn en oll galonou ; anzao a ran gouscoude e c'houzon perag oc'h deut ama.

Totila. — Gouzout a rit ez an varzu Rom da lacat ar sezis var ar gear-ze ?

Beneat. — Ia, hag oc'h eus c'hoant da c'houzout ha c'hui a gemero kear ?

Totila. — Gnir eo, hag e teuan da c'houlen diganeoc'h ha me a ielo victoriuz e kear.

Beneat. — Ia, prins, mont a reot.

Totila. — Ha chom a rin-me enhi ?

Beneat — Ne chomot ket. Ho micher eo epad ho ten ober brezel ha beachi. Goude ma viot en em rentet mestr da Rom, e zeot ac'hano hag e treuzot ar mor.

Totila. — Ha goude, abad santel ?

Beneat. — Goude, prins, e varvot.

Totila. — Gouzout a ran e varvin, p'eo guir ez oun den, ha ne chom den e dilerc'h ar maro, mes gouzout a ran ive ne voar den peur e varvo.

Beneat. — Nemet Doue en defe roet dezhan da anaout an heur euz he varo. Mad, me voar peur e tleit mervel. Perag e chenchit liou, red eo mervel eur mare bennak ? Ne deus nemet an eternite ha n'e defe ket a dermen, hag ar vuez hirra a gaver ber avoalc'h pa vez tremenet.

Totila. — N'em eus ket a aoun rag ar maro, va zad ; ne ellan ket miret da scrija gouscoude pa zonjan eo red mervel. Ne ouzon ket ha me am eus c'hoant d'a c'houzout p'eur e varvin : gouzout a garfen avad penauz e varvin, hag hen am bezo ar chans da vervel en eur gombat.

Beneat. — Hag ep mar en eur gombat eleac'h ma ve ar gounit ganeoc'h, evit beza sebeillet neuze e creiz ho fouge. Setu aze petra eo an den ; c'hoant en defe da denna fouge zoken euz he varo. Mad an hini en deus roet din da anaout p'eur e varvot, n'en deus ket discleriet din penauz e varvot. Ar pez en deus pep christen da c'houlen eo caout eur maro mad. Hogen mar fell deoc'h caout eur maro mad, e livirin deoc'h, mar kirit, penauz e tleit beva da c'hortos.

Totila. — Ho pidi a ran d'hen lavaret din.

Beneat. — Bezit just ha chast ; ar justis hag ar chastete a zalc'h ar rouanteleziou en ho za, an injustis hag al luxur eo ho discar.

Mont a rit da gemeret Rom, o pet sonch ema ar Pab eno, hag ar Pab eo ho tad hag ho roue. Rom a zo c'hoas dindan gallout tud hag he saotr, mes dont a rai an amzer ma vezo e guirionez ar gear benn euz ar bed christen. Eurus ar re o devezo sicouret da gement-se. O pet sonch rouaned ha prinsed a dle sentidigez, evel ar re all, d'an liz, ha da lezennou an aviel.

Just oc'h a gredan, Totila, mes avechou e vezit criz, o pet truez oc'h an dud mar fell deoc'h o defe an dud truez ouzoc'h. Bet oc'h chast ive, ha setu perag e ra Doue evidoc'h hirio ar pez a ra.

Totila, — Ha p'eur e tlean mervel, va zad ?

Beneat. — Abenn nao bloaz, deiz evit deiz, hag heur evit heur.

Totila. — Ho trugarecat, va bennigit ha pedit Doue evidon, va zad.

Beneat. — Ho pennigen a ran. Bezit christen mar fell deoc'h beza goest ha din da veza roue.

(Eur pennad all eur vech all.)

Ar skrab e kouent Sant Aubin.

(Dilerc'h.)

Lazet oa kement manac'h a ioa el Leandi : goullo oa pep kambr... Soudarded ar Republik a c'haloupe euz ann eil penn d'egile d'ann ti, sounn ho fenn ho rok ann tamm anez-ho, rag n'oa den ebet ken da enebi out-ho. Trouz a ioa gant-ho ; pep hini a zave he vouez evit diskleria ha diskouez enn doa great guelloc'h eget ar re all, pa en em gafchont er penn pella euz ar gouent, en eur c'hougn-tro, e kichenn ann or. Eno e velchont eunn dra bennag o trei hag o tistrei. Kerkent e oue serret he veg da bep hini, rag aoun a deuaz dez-ho na viche oll Chouanted ar vro kuzet er c'hougn-ze : Eur chouant rea aoun da gant Republikan, rag ar Chouanted, o doa kaloun pa z'eo guir e c'hen em gannent evit Doue, ha no doa ket a spount rag ar maro. Nann, eno n'oa nemed eur paour keaz manac'h, ervez ar guel ekreiz he vrud. Torret oa he ziouc'har ; ar goad a ioa aridennet var he lerc'h dre ma oa eat ; c'hoant en doa bet da vont er meaz euz an ti. Mez arruet e tall ann or, he galoun a vankaz dez-han hag e chommaz eno semplet. Ann trouz euz ar zoudarded her lakeaz da zivorfila. Sevel a veaz var he groaz-lez, trei a reaz varzu ar zoudarded oc'h en em erbedi out-ho... Pa velaz ar re-man n'oa er c'hougn-ze nemed eur manac'h mac'hagniet, unan anez-ho, eur paotrik iaouank ha n'en doa ket c'hoaz eur varvenn var stal-ar-mec'hi, hen treuzaz gand eun taol haiounnetez kenn doun ha ken didruez ma her stagaz ouc'h an or...

Troomp hor penn rag eugi a ra ar galoun...

Tro al Leandi a oue great ha kement den beo a oue kavet a oue raktal lakeat d'ar maro.

Goude beza great tro all Leandi, goude beza furchet ha klasket e pep kougn, goude beza guelet ne jomme den ebet ken e buez da enebi out-ho, ar Rupublikaned a en em lakeaz da glask ar pez oant deuet da glask di, aour hag arc'hant da garga gand ar zac'h. Mez siouaz ! goude heza klasket e pep leac'h, goude beza torret ann oll armeliou, goude beza furgutet kement toull kuz a ioa dre al Leandi, ne gafchont ket eur guennek. Ar venec'h ne brenent netra, rag gounit a reant ho boued dre ho labour ; ar venec'h ne verzent seurt, rag rei a reant d'ar paour ar pez a jomme gant-ho. Ar Republikaned ne gafchont seurt e Leandi St Aubin nemed ar C'haluriou hag ar Zakr, meulet r'a vezo ! Ann traou-man avad a ieaz gant-ho.... Oh ! tud dizoue !

Goude beza great ho reuz e c'hen em lakejont e doare da zistrei da Lamball. Kaout a rea dez-ho n'oa chommet den e buez var ho lerc'h e Leandi St Aubin. Eo kouskoude, chomet oa unan da gounta ho fallagriez. Eur manac'h iaouank-flamm, hag a ioa, o chomm er penn pella euz ar gouent, a zihunaz o klevet an tennoufuzil kenta. Ep gouzout petra rea, poulzet gand ar c'hoant lakeat gand Doue e caloun pep den da bellaat dioc'h ar maro, ha da ziouall he vuez, e lammaz er meaz euz he vele, hag e z'eaz da guzet er c'hoajou a zo enn dro d'ann abati. Eno daoulinet ekreiz eur vojenn dero eat he deliou gand ar goan, e kleve trouz ann tennoufuzil : avechou, gand ann avel ien ha iud a c'houeze dre ar guez, e teue betek enn-han klemmou ar re oat o peur laza ha iouc'herez ar zoudarded dizakret...

Pebez nosvez, o va Doue !

Pa denaz ann deiz e sonjaz klask kuz hag eunn tamm bara enn tu pe du, rag ne grede ket distrei d'he Leandi. Mez da beleac'h mont, paour keaz manac'h ? Aboue ma oa eat e kouent St Aubin n'oa ket bet er meaz anezhi, hag en eur vont ebarz n'en doa guelet kenn hent nemed ann hini en doa great, ha n'en doa ket taolet a evez out-han. N'euz forz goude beza pedet a greiz he

galoun, e c'hen em lakeaz da vale dre ar c'hoat eb gouzout da beleac'h e z'ea. Bale pell pe bale adreuz en doa great, rak tremen kresteiz oa pa zigouezaz dirag eunn ti. Vad a reaz da galoun ar manac'h guelet eunn ti, rag eno e kave dez-han e kafche tud vad d'hen difen a enep al laeroun. Ia a enep al laeroun-hentchou-braz eo a ioa kouezet varnez-ho er gouent. Ne gouie ket oa dispac'herien er vro, hag en diviche gouezet n'en diviche biken kredet e vichent bet kenn dizakret. N'en diviche ket kredet e viche deuet tud, dre zroug ouc'h Doue, da ober ker guaz d'he zervicherien. Eb aoun ebed ive-ta e z'eaz enn ti. Fazia a c'helle kouskoude, zag siouaz ! lod euz a dud hor bro, nebeut mar kirit, lod evelato euz a dud hor bro a ioa eat a du gand ann dispac'herien. Ar reze oa ann dud o doa c'hoant d'en em ruill er pec'hejou udur ha da heuilla c'hoantegesiou fall ho c'haloun, pe d'en em binvidikaat divar goust ann ilizou, ar c'houentchou hag ann noblansou en eur laerez ho leveou pe en eur ober ann euz d'ho frena en eur baea anez-ho ann degved, da hirra, euz ar pez a dalvezent.

Digouezout mad a reaz, ar paour keaz manac'h, a drugare Doue ; e ti tud mad hag honest oa en em gavet. Edot gant lein pa erruaz : ann ozac'h, he zaou vevel, he c'hreg hag he vugale, c'hoaz iaouank, a ioa ouc'h ann daol enn dro da eur podad iod-silet. Pa velchont ar manac'h o tigouezout enn ti e chomchont mantret, ho loaiad iod enn hanter ann hent euz ar pod d'ho ginou. Chomm a reant da zellet anu eil ouc'h egile, evel tud sebezet.

Ar manac'h he unan a jommaz souezet o velet ann dud-se o sellet out-han gand eunn ear spountet. A benn eur pennad e lavaraz :

— Doue r'ho pinnigo oll, bras ha bian !

— Bennoz Doue deoc'h, aoutrou manac'h, eme ann ozac'h. Savit d'an eac'h, azezit e kicheun ann tan da c'hedal ma vezo aozet deoc'h eunn tamm boued all guelloc'h eget hor iod-ni, rag marteze o c'heuz naoun.

— Na rit ket a van, eme ar manac'h; me a zo boazet da iun. Evelato e c'hei gan-en, a galoun vad, eunn tamm bara, rag abaoue deac'h da gresdeiz n'emeuz debret grinsenn.

— Neuze-ta e tuit a hell, hag evelato e tougit guiskamant menec'h St Aubin. Marteze ive emaoc'h o vont d'al Leandi-ze, hag oc'h kollet divar ho c'hent ?

— Nann, ne ounn ket kollet divar va hent. Enn noz tremenet euz digouezet varnomp, e kouent St Aubin, eur vanden laeroun hag o deuz lazet a dennou fuzill ann oll menec'h all nemet onn-me a m'euz gellet kemeret ann teac'h, dre c'hraz Doue. Epad ann noz ounn chommet kuzet er c'hoat, hag abaoue ar mintin-man e m'oun o c'haloupat o klask eunn ti bennah da rei goudor dign.

— Tad manac'h, ne ket laeroun hentchou-braz eo a zo kouezet varnoc'h ; nann, guasoc'h eget laeroun eo ar re o deuz lazet ar menec'h all. Aman oc'h digouezet e ti tud a zoujauz Doue hag a oar pegement a vad o c'heuz great dre ar vro, c'houi hag ho kenvreudeur, ar menec'h all. Dinec'h e c'hellit beza e ti Job Karo. Va gresk, tud va zi ha me a rei guella ma c'hellimp evit rei deoc'h houed da zibri ha golo da guzet ac'hanoc'h a enep ann dispac'herien a c'hlac'har hor bro.

Goudeze Job Karo a gountaz d'ar manac'h iaouank ar reuz a ioa e Breiz hag e Franz euz ann eil pen d'egile. Hag, o klevet kement all a draou, ar manac'h a jomme mantret ha sebezet. N'oa ket evit koumprenn e viche c'hoarvezet er vro traou ker guaz ha ker glac'haruz.

Epad m'edo Job Karo e kounta ann traou doaniuz-se Klaodina ann Hir, he c'hrek, e doa aozet eur banne zoubenn ar jaodel. Ar manac'h a zebraz he zoubenn ha, varlerc'h, eunn tamm bara hag amann : he nosvez venn hag he c'haloupadenn euz ar mintin o doa digoret he galoun dez-han.

D. L.

Kear ha var ar meas.

I.

Setu ama eun histor tennet euz ar gazeten c'hallek *L'ouvrier*, hag a ziskuez etre mil all pe gen dall eo ar re a guita ar meziou, eleac'h ma vevent en ho eaz ha dizoursi, evit mont er c'heriou eleac'h ne gavont alies nemet paourentez ha nec'hamant.

En eur geriadennig tost da Limoj e voa o chom eur c'houbladig nevez demezet hag o doa kemeret dioc'h ferm eun tiegezik bihan eleac'h ma vevent euruz evitho da veza paour. Cre oant ho daou, iec'hed o devoa, labourat mad a reant ha bara ne vanke ket.

Ar goaz hanvet Martin, a ioa eun den dornet mad, hag evel n'en doa ket a labour avoalc'h gant he damik douar, e rea a bep seurt micher. Ha petra bennak ma leverer eun den a vil vicher a varf gant an naoun, ama ne ket se a zigoueze, rak Martin, daoust pe seurt amzer a veze, a gave ato eur vicher bennak da ober hag eur guennek bennak da c'hounit. Evelse ouspen beva e lakeant eun nebeut arc'hant a gostez bep bloas. Martin en doa sonch, a benn eun nebeut bloaveziou, da brena he diegezik, ha great en divije, ep mar, ma vije chomet enhan. Eur bugel a ioa deut dezho, hag en em gavent daou euz ar re eurusa euz ar barrez.

Hogen etre daou, Martin a resevaz eul lizer digant eur c'henderv en devoa e Limoj. Ar c'henderv-ze a ioa bet e Paris ; goudeze oa deut da chom da Limoj eleac'h ma rea ar vicher a bodeur. Dre he lizer e pede Martin hag he c'hreg da vont da dremen eun derveziou bennag en he di, evit guelet ar foar vraz a dlie beza e fin mis Mae.

Ar beden-ze a blijas meurbet da Vartin ; rak ne voa ket o c'hortoz eur beden evelse abers he genderv Robert pinvidicoc'h egethan hag o chom e kear ; rag ar re-ma a ra peurvuia fae var ho c'herent paour o chom var ar meas.

Grek Martin ne c'helle ket knitat he zi dre m'e devoa eur bugel bihan ; Martin a ieaz he unan da velet he genderv ha foar vras Limoj. Ar vech kenta oa dezhan mont d'ar gear-ze. Evel ma voa dornet mad evel ma on eus lavaret, e reas diou baner, an diou goanta en doa great morse, e cargaz unan a fourmach, e lakeaz eur c'houblat cabonet en eben, ha neuze unan oc'h pep breac'h ez eas laouen en hent. Petra bennag ma voa samet avoalc'h, ne reas nemet eun ean epad ar veach oll, kement a vall en doa da zigouezout. Pa velaz eur gear ker bras, ker caer, e chomas digor he c'hinou ; n'en doa guelet biscoas kement all.

Epad pevar devez e voue o redet dre gear o sellet oc'h an traou burzuduz a vele eno, ha bepret e zea souezetoc'h souezeta. He genderv her c'hasas da velet an hent houarn, an telegraf electrik, ar ruiou sclereat gant gaz en noz, ar Gatedral, palez an Escop, ar pont nevez, palez al lezvarn, etc. Da noz her c'hase da zellet oc'h c'hoariellou ar furlukined var an dachen. Caset e voue ive da velet ar zoudarded oo'h ober an *exersis*, hag e chome souezet, dreist oll o velet ar gavaliri.

— Biken, emezhan, n'em bije credet e voa kement a draou caer er bed.

Eun tamik displijadur gouscoude a voue tost dezhan da zigouezout ganthan. Greg ar podeur eo a iea ganthan alies da bourmen dre gear, hag ar podeur en doa lavaret d'he c'hreg :

— Na ziscrok ket eus da genderv, rak ken nebeut ec'h anavez giziou kear, ma zoun sur e vezo c'hoariet eur goal dro bennak dezhan gant haillonet kear mar her c'havont eleac'h ne vezo nemethan he unan.

Robert a anaie mad he genvrois.

Daoust d'an ali-ze en doa roet d'he c'hreg, houma o veza digouezet gant eur vignonez dezhi, a chomas da gaozeal, hag a lezas Martin da vont ato.

— Piou eo hennez a ioa ganeoc'h, a c'houlennaz he mignonez ?

— Unan eus va c'herent ; eur mondian divar ar meas. Eun tamik gaou a lavare ; mes ne felle ket dezhi anzao tud paour evit he c'herent.

Mes etre daou ar mondian divar ar meaz a ioa eat eur pennad mad, ha chomet a za dirag eur stal eleac'h ma zoa kezek coat o vont en dro.

Eun haillon, oc'h he velet, a lavaras dezhan :

— Perak ne zavit ket ive var unan euz ar c'hezek-ze ? Me zo sur n'oc'h eus bet morse eun tam plijadur evelse. Savit, ne goust nemet daou vennek. Martin a roaz he zaou vennek, hag a zavas. Mes evel ma voa cals pounneroc'h eget ar c'hrenn botred a ioa var ar c'hezeg all, ar stal ne dea mui en dro.

— Diskennit, a lavaras potr ar c'hezek coad ! Ne velit ket oc'h re bounner dioc'h ar re all ?

— Ne rin ket, eme Vartin, paet em eus. Eun abaden disput a vije bet etre potr ar c'hezek coat hag hen, hag eun abaden c'hoarzin evit ar sellerien, panefe ma en em gavaz he giniterv evit he denna ac'hano.

Martin a ioa bevet evel eur prins e ti he genderv, da viana e scoaz ar bevans en doa er gear, hag e c'houlenne oc'h Robert :

— Hag oc'h bevet evelse ato ?

— Ia, eme hema, tost da vad.

— Neuze e tleit gounit cals gant ho micher ?

— Oh, e kear e c'hounezer arc'hant, ne ket evel var ar meas. Cridi a ran en em blijit e Limoj ; perak ne deufac'h ket da chom ama ?

Duze e tle beza trist ar stal ganeoc'h. Me zo sur gonde beza bet labourou tenn ha bevans treud epad ar sizun, n'oc'h eus ken plijadur da zul nemet o vont d'an ilis. Hag ho pugale, me lacafe claoustre ne deont ket d'ar scol ?

— Nan sur, kenderv, re iaouang int c'hoas ; kerkent avad ha ma vezint deut en oad, ho c'hasin da di ar seurezed.

— M'hen douete ; mes pe seurt scol o devezo eno ? Red eo deoc'h dont e kear, ha pa na ve nemet evit rei descadurez vad d'ho pugale.

— Mes ama ne c'hounezin ket avoalc'h evit beva va famill ?

— Ar c'hontrol eo ; keroc'h evit guir eo ar bevans ama, mes an anter muioc'h a c'hounezot, hag evelse e viot esoc'h eget var ar meas.

— Ha caout a rin-me labour ama ?

— Me en em garg a gementse, ha m'hen asur deoc'h ne ket labour a vanco deoc'h.

— Ia, m'am bije gouezet eur vicher hag a vije dioc'h doare kear.

— Gouzout a rit ez euz ama eun niver braz a dud oc'h ober porselen. Ar vondianet vad a zalc'h ar staliou a ro labour da gals tud pephini anezho. Bez' o deuz izom tud da gempen an douar, da liva, da boazad, da faouti coat ; ar vicher-ma da viana a vouezot da ober couls ha nicun. Labourat a reot en disc'hlao ha ne ket dindan an amzer evel al labourerien var ar meas.

Ma n'oc'h eus ket desket a vicher, ho pugale a vezo eurus oc'h egedoc'h; e kear e kemerint ar vicher a garint.

Martin a ioa gounezet. Mont a reas d'ar gear e sonch mad da zont e kear da chom. Sonjal a rea e divije he c'hreg poan o kuitat parrez Blessac, mes cridi mad a rea ive he desefje pa lavarje dezhi pegement a draou caer en doa guelet, ha dreist oll pa gleiche pegen eaz e vije dezho e Limoj scolia ho bugale, hag ho laeat da zevel hueloc'h eget ho c'herent.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Stourmad Loquirec.

I

An ofiser a vor, Guillou Conseil, a behini on eus comzet er sizunveziou tremenet, goude ma voa distroet e Frans, a voue hanvet, eun nebeut bloaveziou goude,

cabiten euz a eul lestr carget a ganoliou a gaset euz a Vrest da Cherbourg.

Eul lestr brezel oa, hanvet *Salamandr*, mes ne voa ket bras; bez' e voa ar pez a c'halvet eur fluten, ha n'en doa evit en em zifen, nemet daou ganol varnugent, ha c'hoas re vian, re a eis.

Ar c'habiten Guillou Conseil en doa dindanhau el lestr-ze c'huec'h ugent den, bretoned couls lavaret oll, hag en ho zouez an daou vartolod guella e voa Goazaozon hag Erbot Madurec, bretoned ho daou. Diblaset euz a Vrest, e talc'hent tosta ma c'hellent da zouar Breiz, evit tec'het guelloc'h dioc'h al lisfri saoz a vez ato o verdeat var ar mor. Ar *Salamandr* a ioa eur gark pounner enhi, ne valee ket buan, ha n'edo ket e tro da dec'het araok listri braz ar saozon, mar deuent var he lerc'h.

— Ar saozon, a lavare Madurec, ne blich ket dezho hon reier-ni, mes aoun am eus na deufent d'ho c'haret abarz ar fin; rak dont a reont avechou goal dost d'an douar, hag e teuint da anaout hon reier couls ha ni.

D'an 18 a vis Genver, al lestr a ioa en tu all da Gastel an taro da zao heol. An amzer a ioa caer; n'oa ket eun tam coumoul nag eun tam brumen. Eun avelik dous a c'hoeze. Guelet e voue eul lestr a ugent canol var ar mor a gleiz.

Ar *Salamandr* en doa dispaket he oll goueliou. Al lestr a velet a reaz ive, hag anat oa e tostea, hag e valee guelloc'h eget ar *Salamandr*. Al lestr saoz a loscaz eun tenn canol, ha varlerc'h hema e voue clevet daou denn all, pelloc'h an eil evit egile.

— Tri lestr brezel int da nebeuta, a lavaraz Erbot.

— Losk da vont, a lavaras Goazaozon. Guillou Conseil ne ziskuezas ket beza eun tam nec'het. Rei a reas urs da zijuni pep rum eleac'h ma tlie beza ho fost brezel, hag hen he unan a azezaz e penn al lestr da zibri eun tam bara ha fourmach.

Digaset e voue ar zouben ha bidon ar guin ardant d'ar vartolodet, ha pephini a dennaz he loa hag he gontel, rak d'ar mare-ze pep martolod a zouge ato varnezhan an daou venvek-ze. Ar re a ioa carget euz ar guerniou hag euz ar gouliou a zavaz er vern da zibri ho zam. Kementse a zo giziou coz a zo eat en traon brema.

Goazazon pehini e voa mestr ar re a zebre er vern, goude m'en doa staget he benn oc'h ar bidon, a lakeaz he deod da stracal en eur lavaret. — Hema da viana ne dai ket gant ar zaozon! Ha pa en doa laket he loa er scudel vras:

— Me gred ervad, emezhan, ar c'habiten a garje e vijemp ugent leo ac'hann.

— Perak ne livirit ket antercant dioc'htu, pe zoken beza e Brest gant he c'hreg hag he vugale, a lavaraz eur martolod all.

— Oh, oh, d'ar barados dioc'h tu en ean kenta, eme eun trede.

— Lestr! a griaz an hini a ioa e beg ar vern.

— Setu an eil a vel-ta, eme ar vartolodet.

— Petra eo, eme ar mestr ekipach?

— Eur gorveten evit doare. Eun trede a velan... eur brik!

— A zo mad, eme ar c'habiten. Echuit ho pred var ho pouez; amzer on eus.

Sturier, dalc'hit tost d'an douar.

— Madurec zo crog er stur, cabiten; emaomp evel pa vemp er gear.

Ar vartoloded, na petra-ta, a lavare pephini he bez. Ar re iaouang o divije caret guelet ar c'habiten o vont da rei he gont d'ar lestr tosta dezho, araok ma vije deut ar re all beteg enho. Ar re gos a lavare kemeret an amzer ha mont goustatoc'h.

— Ar c'habiten en deuz he zonch, emezho, ha ne fell ket dezhan beza killet gant an tri lestr-ze.

— Mar sonch ar c'habiten evelse, me ne ran ket, eme unan.

— Sell, a lavaraz eun all, ma scrifes d'ar ministr, te ve laket da gabiten dioc'htu.

An dra-ze zo bet guelet.

— Ia, en amzer ma save bleun var ao boutounou ler.

— Pa rea ar siliou muzik gant peb a delen.

— Ia, ia, da lacat ar moroc'het da zansal.

Kemerit oc'h ebat, martolodet; bremaig e vezo eun dans all.

Ma on divije bet eur fregaden ama, eme eur martolod, eleac'h ar c'hos fluten fall-ma, ni or boa plaoufet listri ar zaozon, eur c'hinaout pephini.

— Peoc'h! a lavaraz ar c'habiten. — Ar vartolodet a deuas ken dilavar ha pesked.

Setu kerkent eur voulet euz al lestr saoz o tont da skei var bord ar *Salamandr*, hag eur skirien strinket ganthan a ziscaraz eun den. An den gloazet a voue caset dioc'htu d'ar zal kempennet evit ar re glanv pe c'houliet, hag ar c'habiten a lavaras:

— Digaset din ar voulet.

Goude beza poezet ar voulet en he zorn, e lavaras: Eur voulet a zaouzeg eo; tostaomp.

Ha dioc'htu, eleac'h tec'het, e zejont varzu an enebour.

— Emaomp ganthi, a lavaras Goazaozon; tom e vezo ar souben.

— Canolierien, eme ar c'habiten, bezit prest, kemerit hoc'h amzer avad; prez ebet; amzer zo, bizit d'ar guerniou. Na dennit ket ken na lavarin deoc'h.

Ar *Salamandr* n'e doa ket a dis; trei ha distrei a rea avad buan avoalc'h. Pa voa digouezet en doare ma falveze d'ar c'habiten Guillou Conseil: — Evez emezhan, ha kemerit hoc'h amzer! — tan!

Araok-ze ar saozon o doa digaset ouspen ugent boulet d'ar fluten, ha meur a hini anezho o doa toullet al lestr dindan an dour. Ar gilvizien hag ar galfatourien a boanie da stanca an toullou-ze. Al lestr saoz a boanie ive d'en em gaout a dreus d'ar fluten. Mes Guillou Conseil a ioa goaz, ha ne droe morse varzu ar zaos nemet penn pe lost. Neuze pa droe al lestr saos, dres pa veze he verniou a zirak canoliou ar *Salamandr*, Conseil a grie tan! hag a ziscargaz evelse he zaou rum ganoliou, an eil tu goude egile, a ziscaraz evelse oll guerniou al lestr saoz, hag hema a chomaz eno neuze ep gallout finval.

— Emaint stambouc'het, eme Goazaozon.

— Goasa zo, a lavaras Madurec, an daou lestr all a zo deut tost.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Feiz ar Glaouaer.

Aliès e clever hano euz a feiz ar glaouaer; caout feiz evel eur glaouaer. Petra eo-ta feiz ar glaouaer? Eun dra leun a skiant vad hag a furnez.

Caout feiz ar glaouaer eo cridi e Doue, cridi kement en deus revelet deomp ha kement a zesk deomp an ilis euz he bers, ha kement-se ep clask gouzout na penaus na perak. Ar glaouaer a zo avoalc'h dezhan gouzout en deus Doue comzet, ha ne c'hell na trompla na beza trompet; en deus roet guir ha gallout d'an ilis d'hor c'helen ha ne c'hell ket fizia, ha gant an dra-ze e cred hag e ra ar pez a c'houlenner diganthan, ep clask ken hag ep chipotal na marc'hata.

Anat eo feiz ar glaouaer a dle beza feiz an dud dizesk, an dud eün ha didroel a gred hag a heuil ar pez zo bet desket dezho en hano an ilis. Ar c'hrac'h coz ne voar nemet he fedennou hag he chapeled, e deuz ar feiz-ze.

An oll ne dint ket ha ne c'hellont ket beza doctored, goest da blenstri ha da anaout penauz ha perag an drama hag an dra-hont. Hag ar pez zo da eveseat outhan, ar brasa doctored, pa o deuz e guirionez feiz, eo feiz ar glaouaer eo o deuz ive, ha n'eus ket humploc'h na sentusoc'h egetho oc'h kement a zesk deomp hor mam santel an ilis. Ar re genta int o saouri ar pez a lavar Jesus-Christ en aviel: ma na deuit da veza henvel oc'h bugale, ne deot ket da Rouantelez an Env.

Goasa zo eo ar c'hlaouaerien a hirio n'o deus ket oll ar feiz eün ha didroel-ze. Lod anezho ive a fell dezho comz a relijion, dispût, lavaret ar pez a zonjont pe a deu en ho frouden, dreist oll ar re o deus lennet pe clevet lenn eur gazeten difeis bennak. Avoalc'h eo beza lennet pe clevet lenn eun nebeut scridou fall evit dont dioc'htu da veza doctoret braz.

Lavaret zo bet great meur a vech ha gant guirionez: nebeut a zescadurez a bella alies an den dioc'h ar religion; mes eun descadurez vad hag a zevri hen distro adarre varzu ar relijion.

Rag, evel a lavar deomp levr an *imitation*; pep den en deus c'hoant da c'houzout, da gaout goueziegez; mes da betra e tal ar vouezieg ez ep doujans Doue?

Guelloc'h eo eun dendizesk divar ar meaz, eur glaouaer hag a zervich Doue, eget eun doctor a les he zilvidigez a gostez evit studia er stered.

KELEIER.

Ervez ar c'hazetenneu, prosesionou ar Zacramant a zo bet caer. E Nancy eo bet guelet ar pez n'e voat ket o c'hortos. Eun nebeut tud iaouank christen, euz ar re zo o teski ar vedecinerez hag euz ar re zo o teski ar guir, a ioa en em glevet evit prena eur baniel a velet scrifet varnezhi: *Doue eo mestr ar skianchou.* Douget o deuz ar baniel-ze er prosesion, ha bez'e voant eun tri-ugent bennag en dro dezhi, o tikuez evelse e voant e guirionez catoliked.

Deut eo ama ar c'helou euz a varo an tad Studer, a gompagnunez Jesus, a zo bet superiol e ti Sant-Joseph e Kemper, hag a zo maro e Laval. An tad Studer a ioa ginnidig euz a Gerhaes. Dont a reaz er bed e 1801 hag ez eaz e compagnunez Jesus e 1819. Epad an amzer hir en deus tremenet er gompagnunez en deus rentet cals servich en oll gargou a zo bet fiziet enhan.

Haïti. — Ervez eur gazetennig euz a Haïti, an aotrou Guilloux, Arc'hescop Pors-ar-Prins, a dle dont d'an Europ evit izomou he vission hag ive abalamour d'he iec'hed. An arc'hescop en deus var gementse scrifet eur vandamant eleac'h ma lavar en deus goulennet asant hag ali an tad santel ar Pab araok mont en hent. Ar Pab en deus respontet dezhan e tlie, araok diblas, rei he c'halloud da eur beleg e pehini en divije fiziaus, hag ar belek ze a dlivije en em adressi d'an aotrou'n escop Hillion en aferiou dies.

Vargement-se an aotrou Arc'hescop Guilloux en deus choazet an aotrou Anton Leonard, chaloni ha person euz he Gatedral, hag en deus roet dezhan he oll c'hallout evit gonarn he arc'hescopti epad ma vezo oc'h ober he dro. Lavaret a ra d'he veleien ec'h esper o devezo evit an aotrou Leonard ar memes respet hag ar memes sentidigez evel o deuz evithan he unan.

Cazetennig Haïti a ra goudeze eur veuleudi ar vrasa euz an aotrou Leonard, euz he aket hag euz ar boan a gemer o labourat evit gloar Doue ha silvidigez an eneou.

Al lezvarn (Cour d'assises) a zigoro e Kemper d'al lun 5 a vis Gouere. En he benn e vezo an aotrou Senecal, alier e lez Roazon. Evit he zicour en devezo an aotrouez Turpin ha Sionnet, barnerien e lezvarn Kemper.

Setu ama eun dra hag a zo burzudus ma na deo ket eur marvail. E kichen meneziou ar Pyrenee e voue er goanv-ma galvet eur medesin e creiz an nos da velet eun den clanv. Kement-se ne ket burzudus, rak bemnoz e c'heller lavaret e tigouez da vedesined mont en nosda

velet tud clanv. Ar medesin-ma a ia var droad. Scorn a ioa, ha scorni a rea en nosvez-ze. Ar medesin a risclaz, a goezas var greiz he gein, hag evit doare gant kement a strons ma chomaz eno semplet. Chom a reaz eno n'ous pegeit araok ma tigouezas tud da dremen.

Pa glaskjot he zevel, an den kez a ioa scornet ha staget oc'h an douar. Evit he zistaga e voue red he ziframma, hag he chomàs stag oc'h an douar, ne ket epken he zillad, mes c'hoas croc'hen he gein. An den kez a c'houzanve eur boan griz. Unan euz ar re a ioa eno a zonjas lacat var ar c'hein kignet-ze, e gis palastr, croc'hen eun danvad a ioa nevez lazet. Ar c'hroc'hen-ze a ioa c'hoas tom. Ar palastr-ze a vianeaz eun nebeut poan ar medesin. Mes pa zejot da glask tenna ar c'hroc'hen ac'hano e voa ker staget oc'h ar c'hik, ma ne voa moien ebet d'he zistaga. Ar medesin a lavaraz he lezer.

Ar c'hroc'hen-ze zo deut da veza beo eno, hag a zao gloan varnezhan evel pa edo var gein an danvad.

An bini en defe poan o cridi an dra-ma, n'en defe nemet mont da ober eur veach da zepartamant ar Pyrenee izel ; rag eno, ervez ar c'hazetennou, eo digouezet kement-ma.

Ha cozeal a c'heller ep drouc prezek ? — En dez all teir pe beder itron a ioa caoz etrezho.

— Hag anaout a rit-hu an demezel X.... a lavaraz unan.

— Ia, eme eun all, eun demezel a zoare, m'ar d'eus.

— Ne goze ket cals da viana.

— Penauz e fell deoc'h e ve caozerez ? ne c'hell caout netra da lavaret.

— Petra, ne deus na speret, na descadurez ?

— Ne ket an dra-ze eo ; mes ne fell dezhi lavaret droug euz a zen.

G. M.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis Even.

Consecration barlet euz an oll gristenien d'ar Galon Sacr a Jesus.

AL.

An act a gonsecration d'ar galon Sacr a Jesus, moullet en he bart he unan, a gaver da brena, e galleg hag e brezonec, e ti an Aotrou de Kerangal. (Ne deus nemet ar re-ma hag a ve aprouvet gant an Aotrou'n-Escop.) Ho rei a rer evit c'huezek guenneg ar c'hant, ha daou scoet ar mil, pa ho c'hemerer e ti ar moulier, ru ar Gigerez, n'o 18 e Kemper ; E Brest, e ti an Itron Normand, levriourez, ru an ti kear ; E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, levrier, ru ar Pont ; E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Dre ar post, ar c'hant a goust pevar real, hag ar mil, seis lur. Ar re a c'houlen, a dle digas er memez amzer ar priz. — He verza a rer e profit Abostolach ar beden.

Adaleg al lun 14 euz ar miz e vezo cavet, en tiez merket diaraog, an Act a Gonsecrasion moullet en eun daolen evit beza staget oc'h eur garter pe e leac'h all. Cavet e vezo e galleg hag e brezonek.

Ar priz euz an Act evelse a zo pemp guennek pa her prener en ti, ha c'huec'h guennek dre ar post.

LISTENNOU HA BILLEJOU EVIT AR MISSIONOU.

80 n°° a vezo moullet evit pephini euz ar pemp lizeren varnugent euz an alphabet.

En em adressi d'an Aotrou de KERANGAL, moulier an Escopti, e Kemper.

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou HERRY LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelet an tam labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e cariut caout ar pennadou-ze laket en eul levr evit ober mis Mari ganthan.

Al levr a vezo cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real ha daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Goulen ma tougo frouez ar jubile a zo digor brema.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *moulier an Escopti.*

DISSADORN 26 EVEN 1875. N° 543. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz*, pevarzec real.

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo considéret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moulier an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, ...

KEMPER, 26 Even 1875.

An den n'en deuz er bed-ma nemet daou dra da ober: Gounit he vara hag ober he zilvidigez.

Bevans, guiscamant ha lojeiz a zo bet ato coustet poan, hag a zo cals tennoc'h da gaout hirio eget guech all. Evit ar baradoz, an hent a gas di ne deo na striseat na ledaneat. Gourc'hemennou Doue zo ato ar memes ; marteze gouscoude e c'helfet lavaret ez eo dieseet bale dre hent an env, abalamour ma veler muioc'h a skueriou fall, ha ma zeus muioc'h a zanjer da veza distroet divar an hent mad.

An darn vuia a labour da c'hounit ho bouet ; ne deus nemet eun didalvez bennag ha n'her grafe ket ; eun darn vraz a zo avad ha ne labouront ket da zavetei ho ene.

Gouscoude an afer genta eo savetei ha ene ; n'eus nemet an dra-ze hag a ve red, a lavar deomp an Aviel, ha dont a rai ar mare ma o devezo keus re zivezad kement hini n'o devezo ket labouret da ober ho zilvidigez.

Kement christen a zo ha ne labouront ket d'en em savetei, a gaf eun digarez bennag evit chom ep hen ober.

Lod n'o deus ket a feiz, hag ar re-ma ne ket souez ne rafent netra evit ho ene, evit ar vuez all ; ar vuez-ma a zo oll evitho.

Lod all o deuz eur leiz toc'hor, hag ar re ma, o lacat ar c'horf araog an ene, a chom ep labourat evit hozilvidigez var digarez ma zeo red dezho gounit peadra da vèva, ha ne chom ket a amzer gantho da zonjal en ho ene. Ne c'hellont ket, emezho, ober an daou dra-ze var eun dro.

Kementse gouscoude zo eur gaou, eun digarez fall, rak bez'e c'heller var eun dro, gounit he vara ha savetei he ene. En eur labourat da c'hounit he vara zolen eo eteer ober he silvidigez. O labourat evit Doue pphini en he stad, o kinnigen he labour da Zoue, eo e c'houezer ar baradoz, pa virer a hent all he c'hourc'hemennou. Livirit din hag eun tam labour great evit Doue, great gant eur speret christen, evel ar binijen da behini omp bet condaonet oll abalamour d'ar pec'het, a vezo poaniusoc'h, a dalvezo nebeutoc'h da c'hounit bara eget ma na vije bet great nemet evit ar vuez-ma ?

Ar re a ielo d'an env, ne vezint salvet nemet abalamour ma o devezo gouezet santeleat ho labounou hag an deveriou euz ho stad, oc'h ober anezo ervez Doue.

Pardon an Itron-Varia a vir-Sicour, e Guengamp, a vezo er bloa-ma, evel ar c'hustum, da c'henta sadorn a vis Gouere.

Ar zadorn-ze a zigouez er bloa-ma d'an 3 euz ar mis hag epad an eisvetez oc'h esperomp guelet pardonerien o tont ama a vandennou euz a bep corn a Vreiz, da c'houlen grasou digant Itron-Varia a vir sicour, pe da drugarecat evit ar grasou resevet.

Ar grasou bras resevet varlene a ra deomp esperont e vezo er bloa-ma brasoc'h c'hoas niver ar bardonerien.

Aotrou Escop Sant Briec en deuz ar vadelez da zont ama evit en em lacat e pen ar prosesion, da noz, hag evit an oferen da anternoz evit ar bardonerien.

Bet on eus, var linen an hent houarn, daou drein guelloc'h marc'had evit ar belerined, d'an noz 3 euz ar miz ha d'ar sul 4. Evelse ar bardonerien a c'hellomont ha dont marc'had mad, abouez en em lacat en daou drein-ze.

Azaleg ar guener 2 euz ar mis béteg al lun 5 e vezo ve'roet billejou mont dont guelloc'h marc'had evit ar bardonerien.

Setu ar pez a scrifer deomp euz a Vengamp.

Pelerined an Itali.

Er sizuniou tremenet ez euz guelet e Pariz eur van-

den bardonerien deut euz an Itali, evit pidi, an eil varlerc'h egile, el lec'hiou santela a zo e Frans.

D'ar 4 a viz Even, ar belerined-ze a ioa e Paray-le-monial, evit guelet sacri an ilis veur.

Falvezed eo dezho comans dre ar galon sacr ar renkad pelerinachou a dleont da ober hag o deus sonch da echui er Salet, ep sonjal nag er skuisder nag er boan o devezo er beachou-ze.

Digouezet oant e Paris d'ar 7 a vis Even, hag edont d'an 8 e Itron-Varia-ar-gounidou, eleac'h ma o deus communiet oll goude ma en doa ar beleg ho heuille, great en ho hano oll, eur beden evit hon tad santel ar Pap, evit an itali hag evit ar Frans.

Antronoz en em gavent eleac'h ma voa bed laket d'ar maro an tadou a gompagnunez Jesus gant ar *Gommun*, hag e clevent eur brezegen gaer roet dezho gant an Aotrou Galli, person Lecco. Er memes dervez e clevent e couent Carmez, eur brezegen all great dezho gant an aotrou Massara. Hema en deus comzet dezho euz ar pez a dremenaz e Frans, en amzer ar c'henta dispac'h, brema ez eus tost da gant vloaz, hag euz ar pez a dremen hirio. An daelou azirede euz a zaoulagad an oll.

D'ar guener, da nav heur dioc'h ar mintin, ar bardonerien a ioa en iliz an Itron-Varia (ar Gatedral), deut di evit henori relegou ar basiou laket dirazho. Bet int ive o poket da zillad arc'heskep Paris, lazet epad an dispac'h.

Dissadorn int eat da sant Stefan ar Menez, da bidi santez Jenovefa, patronez vraz ar Frans.

Couent Vicovaro.

VI.

UNNECVET ABADEN.

Beneat he unan.

Rouaned paour, a zo dalc'h mad o redet varlerc'h ar c'hloar hag an eurusdet, ha ne anavezit ket penauz e c'hell eun den beza braz hag eurus. Eur gurunen, setu huela a c'hell an den da c'hoantaat, ha gouscoude n'eus netra pounneroc'h da zougen. Ne ouzont ket pe gen trompluz eo an ezans euz ar meuleudiou a roer dezho! O ra roi Doue d'ar bed, en he drugarez, prinsed hag a vouezo senti outhan hag oc'h hor mam santel an Iliz, ha ra vouezo ive ar bobl ne deuz a vir eurusdet nemet oc'h heuilla lezen Doue!

Maur ha Placid a zigouez.

Placid, o taoulina dirag Beneat. — Tad, tad mad, da behini e tlean ar vuez!

Beneat, oc'h he zevel hag oc'h he vriata. — Ar vuez-ma, va map ker Placid, ne deus talvoudegez nemet e kement ha ma he implijer o caret Doue. An dra-ze eo an tamik monis roet deomp da brena an Env.

Maur. — O tad, caout a dleomp gouscoude an otre da ziskuez deoc'h hon anaoudegez vad, din-me dreist oll evit beza saveteet he vuez da eur breur a garan kement.

Beneat. — A grenn eta e fell deoc'h dizkuez din hoc'h anaoudegez vad?

Placid. — A dra sur,

Beneat. — Mad, va breudeur ker, va ancounac'hait ha trugarecait Doue; dezhan epken eo dlet ar c'hloar.

Ama e tigouez menac'h all.

Heron. — Tad santel ha respectabl, eur plac'h iaouank goloet gant eur voal hag eur vaouez coz a c'houlen comz ouzoc'h.

Beneat. — Va c'hoar Scolastik eo, a deu da dremen eun nebeudig amzer ganeomp. Chomit va zadou ha va breudeur: ho comzou hag hoc'h aliou ne oufent ober nemet vad dezhi.

Scolastig hag Helena a zigooez.

Scolastik. o vont da vriata Beneat. — Va breur!

Beneat. — Va c'hoar!

Helena. — Paour kez bugale! en em garet a reont ato evel guechall! Perag eta Beneat eo falvezet dezhan hor c'huitaat? (*O comz oc'h Heron*) C'hui eo he zuperiol?

Heron. — N'oun ket, perak?

Helena. — Clevit, me zonje din eo c'hui oa, o velet ho paro venn hag ho chouk croumet, an ear oc'h eus da veza ar c'hosa euz ar vanden.

Heron. — Claskit eun all mam gos, da ober ho cour-c'hemennou dezhan.

Helena. — Sell! hag eur pec'het eo evidomme beza coz hag evidoc'h-hu beza divalo? Mes ma anavezit superiol Beneat, va mabik Beneat, lavarit dezhan he zigas deomp.

Heron. — Bezit dinec'h, mam gos; me rai va gallout evit rei deoc'h ho coulen.

Helena. — Ho trugarecaat

Heron. — N'eus ket a beadra.

Scolastik. — O va Beneat ker, nag a vall am oa d'as kuelet adarre!

Beneat. — Ha me ive, va Scolastik.

Scolastik. — Na te a zo bet mad oc'h va lezel da zont ama gant va magerez!

Helena — Ah Scolastik! Ah merc'h vad! ne ket te a gafe va dilezel. Ar merc'hed zo ato esoc'h da ren eget ar botred.

Beneat. — Doue eo a zo mad oc'h hon lezel d'en em velet c'hoas, va Scolastik. Ber avad e vezo hoa pennad cozeal rak izelaat a ra an heol, hag arabat eo e ve noz pa zaiepehini ac'hanomp en dro d'he gouent.

Scolastik. — Aveac'h em eus da velet, hag e comzez dioc'hu da vont kuit! Mad, comzomp a Zoue, rag evit an dra-ze eun deut ama. Lavar din, va breur, pe seurt hent a lean da gemerit evit mont d'an Env.

Beneat. — Va Scolastik, an hent esa, berra ha sura, an hini a zere muia oc'h an dud humbl, eo hent ar beden.

Scalastik. — Oh! gout a ran; mes penaus pidi evit tenna euz an env ar grasou am euz izom. Me a bed dalc'h mad, mes credabl oun re vras pec'herez ha Doue n'em silaou ket.

Beneat. — Laca evez, Scolastik; ar pez a leverez a zo couls lavaret eur blasfem.

Scolastik. — Penauz! abalamour m'am eus lavaret oan nur bec'herez vras?

Beneat. — O ne ket; mad eo deomp ato anzao e zomp pec'herien, rak guir eo. Mes Jesus, o tont var an douar, ne ket deut evit ar re just, mes da glask ar be-c'herien, ha peden ar pec'her, pa vez great gant feiz ha fizians a c'hell sevel beteg hon Tad a zo en env ha beza silaouet ganthan.

Scolastik. — Gouscoude e lenner er scritur ne zilaou ket Doue ar bec'herien.

Beneat. — An hini en deus lavaret an dra-ze eo an den dall euz an aviel. Pa ho lavaras, oa nevez digoret daoulagad he gorf, mes marteze daoulagad he ene ne oant ket c'hoas digor avoalc'h. Bezit sur avad ar beden great mad a vez silaouet ato, rag hor Zalver en deus lavaret evit an oll: Goulennit hag e resefot.

Petra a livirit-hu var gemeatse, va zadou?

Melrodor. — Me a zonch eveldoc'h, tad abad; me a gred e c'hell ar pec'her beza silaouet. Ma na vez ket silaouet abalamour dezhan he unan, dre ne deo ket din e vezo silaouet marteze dre ar vadelez hag an drugarez a Zoue.

Beneat. — Kement-se ne ket avoalc'h, va zad ker, eleac'h m'en deus Doue roet he c'her, ne dleer mui caout an distera douetans. Mes setu aze e taleomp, hag eo deut ar mare da vont ac'hann, ha dide dreist oll, Scolastik, da vont d'as couent, ha pegement bennag a blijadur am eus oc'h da velet, eo red deomp dispartia.

Scolastik. — O va breur! ô Beneat! Chomomp c'hoaz eun nebeut; me am eus c'hoas kement a draou da c'houlen diganhez!

Beneat. — Ne c'hellomp ket, va c'hoar muia caret; setu an heol diskennet a dre ar menezion. Al labousedigou en em denn en ho neiziou dindan an deilion glaz, ha te ive, labousig an env, a zo poent dit mont d'as neis. Kea-ta, va scolastik, d'as couent, ha can epad an noz, evel an eostik. Eurusoc'h egethan, e c'houzout petra a ganez, hag e vezo silaouet da beden.

Scolastik. — Petra, ne silaoui ket mouez d'a c'hoar baour? Gouscoude va ene e deus sec'het da glevet ac'hanout o comz a Zoue; me gaf din Doue a fell dezhan e comsfez ouzin c'hoas.

Beneat. — Nan, va c'hoar ger, arabat eo lacat ar blijadur araog an dever.

Scolastik. — Mar fell da Zoue gouscoude e chomfen ama c'hoas da glevet ac'hanout o comz anezhan?

Beneat. — Ma ve an dra-ze boloutez Doue, Scolastik, hen discuese en eun doare bennak. Mes nan; evel a velez, an env zo digatar, an amzer so sioul; ne glever nemet hibout an dour er frout e gouelet ar stanken. Al loar zo o sevel. Evelse..... Mes petra a rez-ta, va c'hoar va Scolastik ker? Ha poan am eus me great dit? N'em eus ket, a leverez; mes gouela a rez, me a vel da zaelou a dreus da viziet. Lavar din, va c'hoar ger, penaus em eus gallet ober poan dit?

Placid. — Tad, pardonit din, mes ne glevit-hu ket an arneu o tont hag ar gurun o stracal.

Beneat. — N'euz nemet eur momet e voa digatar an oabl.

Helena. — Han ia, digatar! brema eo ive! Jesus, Maria! eur storlok zo goest da vouzara tud. (*Ober a ra sin ar groaz o velet eul luc'heden all.*

Erik. — Pardon, va zad, eur glao a ra evel pa vet o teleur gant barazou; neun a c'helfet en ear.

Heron. — Biscoas n'em oa guelet eur seurt arneu.

Helena. — Ne ket me eo an hini a lacai he fri er meas dre eun hevelep amzer.

Kear ha var ar meas.

II.

Ma ve goulennet ouzoc'h pe ar goaz pe ar vaouez en deuz ar muia skiant, e c'hallac'h lavaret eo ar goas.

Pa ve meneg avad a zaou bried, euz a eun tad hag euz a eur vam, e c'heller lavaret peurliessa ema ar muia skiant gant ar vam.

Ar vam avel scleroc'h peurliessa petra a rafe mah he bugale ha mad an tiegez.

Ma ve ato silaouet ar vam, ma ve sentet outhi, ez eus calz a diegeziou hag a ve great cals nebeutoc'h a follenteziou enho.

Pa zistroas Martin da Vlessac, ha pa lavaras d'he bried Martina en doa great he zonch da vont da chom e kear, houma ne devoue plijadur ebet o clevet kementse; pell dioc'h eno.

— En han Doue, emezhi, ne da ket d'hor c'has e kear, me am euz ar greden e vezimp reuzeudig eno. A-ma emaomp mad; perak loskel ar preiz evit ar skeud? Ped Doue, ha goulen 'alï tud fur araog ober enn dra evelse.

— Perag, a lavare Martin, ne gredez ket dioc'htu emaomp o vont di da vervel gant an naoun pe gant ar vosen? Comz a rez euz ar pez ne anavezez ket. Ma vijes deut ganen da Limoj, ha ma pije guelet ar pez am eus me guelet eno, ne goms ches ket evelse. Eno e c'hell eul labourer gounit ar pez a gar; hag ama, goude kement a boan, petra a c'hounit eun den?

— Ama ne vank na bouet, na dillad, nag ear vad d'hor bugale; ha beza o devezo-hi kement all e Limoj? Ne gredan ket.

— Hor bugale a vezo guelloc'h desket eno; ha neuze goude oll, dide eo senti ouzin, ha me a dle gouzout guelloc'h egedout petra zo guella evit hor bugale.

Etre daou ar brud ez ea Martin da Limoj a ioa en em skignet dre ar barres oll. Lod her meule, lod a gave abeg enhan. Ne gomzet dezhan nemet a gementse pa zigoueze da gozeal gant unan bennak, ha pephini a roe dezhan e ali. Ma en divije bet muioc'h a skiant eget n'en devoa, Martin en divije eveseet ne voa oc'h he alia da vont e kear nemet ar re o devoa avi oc'h he damik tiegez, ha ne c'houlennent ken nemet dont di en he leac'h ; ar re all oll, ar re fura, hen dizalie hag a lavare dezhan chom eleac'h ma edo mad.

He bried Martina a reas kement varnezhan, ma c'hasantaz, araok mont kuit, mout da c'houlen cuzul digant barner a beoc'h ar c'hantou a ioa eun den mad ha prest da rei aliou mad d'an oll.

Mont a ra-ta, hag e c'houlen ali ar barner ha beoc'h.

— Va mignon ker, eme hema, eun ali fall azo roet dit. Ne vezi ket bet bloaz e Limoj na pezo keus. Hag e c'hounesfes hirroc'h eno, petra ra-ze, mar dispignez c'hoas muioc'h eget na c'hounezi ? ha setu gouscoude ar pez a zigouezo ganhez.

— Aotrou barner a beoc'h, eme Vartin, va c'henderv Robert a zo o chom e Limoj pell zo, hag a anavez ar gear-ze guelloc'h eget den, en deuz asuret din e vijen cals muioc'h em eaz eno.

Da genderv Robert ne voar ket petra a lavar.

Mac'h anavez kear, ne anavez ket ar meziou.

Me a anavez kear Limoj kercouls ha mac'h anavezan ar barrez-ma, hag a lavardit, mar dez ac'hann e ri eun diotacb.

Ar barner a beoc'h a vele ervad n'oa ket dare da lacat Martin da chench frouden ; setu-heu ta o lavaret c'hoas :

— Lavaret ec'h eus-te d'as kenderv e poa ama eun ti mad, eur jardin gaer, tri pe bevar fark ha ne baez evitho nemet daouzek scoet er bloas ?

Lavaret ec'h eus dezhan e c'hellez, ep miz ebet, larda eul loen bep bloaz hag he lacat da zalla eu da gelorn ? Lavaret ec'h eus-te dezhan e cavez ama eun dra bennak da c'hounit, ato, n'eus fors dre be seurt amzer, hag e lakeas bep bloaz eur pezig arc'hant bennag a gostez ? pegement ac'h eus brema oc'h eana ?

— Cant scoet, aotrou barner.

— Mad, Martin, m'hen asur, da genderv poder n'en deus ket kement all. Ouspen zo, me am eus guelet kement a draou ; me am euz anavezet nous pet tiad tud a zo bet eat evelse da Limoj pe da Glermont, hag a grede ive mont di var ar peuri bras. Oll int eat da baour, nemet ar re zo bet fur avoalc'h evit distrei var ar meas.

— Martin a lavaras : Me a zonjo e kementse. Hogen ne zonjas nemeur ; laket oa en he benn mont e kear, ha mont a ranke.

Ar barner a beoc'h, emezhan, a zo a dra zur eun den houest, ha ne gredan ket e claskfe miret va mad ouzin ; mes coz eo, ha me a zo iaouank.

D'he oad ne c'houlenner ket guell eget tec'het dioc'h trouz a safar ar c'heriou ; ma vije bet iaouancoc'h en divije sonjet ha comzet e c'hiz all ; ha c'hoas zoken, daoust d'he oad, me zo sur ma ve kinniget eur reng hueloc'h dezhan e kear, e zafe e kear ive, ha mall ganthan mont; nechomfe ket da varc'hata abalamour mave red dezhan dispign muioc'h eno eget ama.

Neuze e teuas tro Aotrou person Blessac da rei he aliou da Vartin, pe kentoc'h, d'hen dizalia.

Hema a gavas comzou hag a ieas bete gouelet he galon :

— Lakit evez, a lavare ar belek da Vartin, na rafac'h goaleur o pugale epad m'emaoc'h o clask ho mad. Ne ket sur tam ebet e c'halfac'h en eur gear vraz, ho beva guelloc'h eget a rit ama ; sur eo avad e vezo diesoc'h deoc'h ho lacat da ren eur vuez vad ha c'hristen. N'o pezo nemeur a amzer, nag ho pried na c'hui, da deleur evez oc'h ho pugale. (Martin en doa neuze daou vugel, eur verc'h hanvet janned, hag eur potr hanvet Fransez) Ma c'houfac'h petra deu da veza e kear ar vugale lezet da vont eleac'h makeront ! Ne ket clevet gant re all eo am eus great. Guelet em eus va unan. Gouzout a rit oun bet eur pennad mad cure en eur gear vras. Gouzout a rit ive em eus kemeret ama va nis, map va c'hoar ; ne ket avad evit ober eun aotrou anezhan eo. Va niz ep mar a vezo eur micherour, ha mar hen dalc'han ganhen brema, eo evit miret outhan da veza touellet ha taolet en dizurs gant goal vugale kear. Pa vezo deut ho pugale da zek pe unnek vloaz, e vezo red ho c'has da eur stal bennag da zeski gounit ho zam, kementse zo eun dra red e kear ; mes ar re ne ket red dezho cas ho bugale evelse a fazi calz, hag o zo zoken cabluz oc'h hen ober.

Credit ac'hanon ; chomit ama ; dalc'hit ho pugale ken na vezint deut da veza tud iaouang ha christenien vad. Neuze ec'h ellot, mar kirit, ho c'has da zeski micher, ha bez'ez ens micherou avoalc'h a c'hellont da zeski ep mont ac'hann.

Comzou an Aotrou person a lakeas Martin da zonjal a zevri. Mont a rea da chench frouden pa resevaz eul lizer aberz he genderv Robert, eleac'h ma rea dezhan eun daolen euz ar vuez euruz en divije e kear. Avoalc'h oa evit he lacat da vresa dindan he dreid aliou ar barner a beoc'h ha re an aotrou person. Ne zerviche ket, mont a ranke da Limoj.

Etre daou e teuaz ar maro d'he vam gaer, hag an tad caer a chomaz he unan. Martina a lavaras d'he fried : Me ne c'hellan ket dilezel va zad, ha mar her c'hasomp ganeomp e kear, e vezo marteze eur beac'h evidomp.

— Eur beac'h avoalc'h sur, a lavaras Martin, eun taol eo zoken e c'helfe dont ganeomp. Dres, an Aotrou person a lavare din ne c'heljemp ket, te ha me, evesaat avoalc'h oc'h ar vugale. Mad, an tad coz ho diouallo hag a evesai outho pa vezin-me gant va labour, ha pa vezo red dide mont er meaz euz an ti.

— Ia, mes va zad a zo goal goz.

— Guell aze ; nemet eveziantoc'h ne vezo ken e kenver ar vugale.

Evelse pa ve ioul bras da eun dra, e laker pep tra da blega varzu eno, hag ar pez a zistrofe re all dioc'h an dra-ze, her pouls d'hen ober.

D'an trede a vis Du e voue laket an dervez da vont e kear.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Stourmad Loquirec.

II

Red e voue neuze chom a za eun nebeut da gempen al lestr ha da stanca an toullou great gant bouliji ar saozon. Daoust ma voat neuze e mis Genver, ha ma voa ien bras, Goazaozon, Madurec hag ar mestr calfat ne c'hinjont ket evit disken er mor da stanca dioc'h an dianveas gant folliennou plom an toullou great el lestr dindan an dour. Pa zafjont ac'hano e vouent ruillet e pallennou gloan tom, hag e voue roet dezho da efa *grog* great gant dour bero ha guin ardant.

— A zo mad, a lavare Goazaozon ; dour zom goude dour ien ; bero goude scorn. Mar bezan morse prins, me am bezo sonch.

Sonch en devoue e guirionez divezatoc'h petra bennak ne zavas morse hueloc'h eget ar reng a genta mestr.

Etre daou e savaz e beg he vern, ha Madurec a ieas da gregi e troad ar stur. Ar *Salamandr* a iea neuze d'en em denna e bae Loquirec, tost da ster Lannion.

An daou lestr saos, corveten ha brik, a ioa pephini anezho cals creoc'h ha lijeroc'h eget ar fluten, hag he zizaz eno araok m'e doa gallet mont er bae ; ne c'heljont ket gouscoude dont a benn d'he lacat etre daou dan, da lavaret eo, e creiz etre-zho ho daou ; rag ar c'habiten Conseil a zalc'he ar *Salamandr* tost d'an douar, ha pa vouesche he lest chom eno oc'h torgen. Ar mare a ioa o tont hag her sicoure. Mont a rea eta er bae var doug he gam, ep ober na trous na freuz ebet.

Ar saozon, evel n'o devoa ket a sturier euz ar vro, ne gredent ket mont ken tost-ze douar, gant aoun da steki oc'h eur garrek bennak.

Ne c'hellent nemet tenna euz a bell ; mes evel ma o devoa canoliou cre, ho bouliji a dize ar *Salamandr* ha ne c'hellent ket mancout d'hen lacat a beziou abenn eur pennad amzer. Ar *Salamandr* ne dèvoa nemet canoliou a eiz, hag he vouliji ne deant ket beteg al listri saos. Ha gouscoude ar fluten baour ne c'helle ket tec'het. Toullet oa oll evel eur c'hrouer, tud a gollet, hag e sonjent cas ho lestr d'ar gouelet evit miret oc'h ar saozon da gaout ar pez a ioa enhan, hag evit savetei buez ar prest euz ar vartolodet. Guillou Conseil gouscoude en doa diegi o veuzi he lestr.

— Ma'm bije tud avoalc'h, eme ar c'habiten, ne vijen ket bet nec'het.

Madurec her c'hlevas.

— Tud, cabiten ? emezhan, bez' o pezo kement hag a gerot, mar kirit va lezel da vont da gerc'hat.

Ne velit-hu ket abont, var an aod, martoloded ar c'harter o sellet ouzomp ? Ar re-ze ne c'houlennont ket guell eget dont d'hor sicour.

— Kemer ar vak vian-ta, ha kea buan d'ho fidi da zont ; hag ar c'habiten a zride he galon gant an esperans.

Erbot a lamaz er vak vian, hag eur minut bennak goude her c'hlevet o crial e brezonek :

Alo, potred, ar re o deus calon ac'hanoc'h, deut d'hor sicour da rei ho *c'hampan* d'ar saozon ! Ne ket canoliou na bouliji eo a vank deomp ; mes e gouelet al lestr emaint, ha n'on eus ket a dud d'ho mania. Alo mignoned, d'hor sicour ! Den ne varc'hatas ; pesketerien, martoloded, coz ha iaouank, oll e redjont d'ho bagou, hag eur minuten bennak goude oa eur rejimant anezho var ar Salamandr.

Conseil a lakeas neuze sevel var ar pont canoliou a c'huec'h ha tregont. — Al lestr, emezhan, a vezo marteze dismantret gant ar stronz euz ar re-ma ; n'eus fors, ar saoz en deus laket re dost he fri déomp, ha brema ui her c'hoezo dezhan.

Pa oa laket ar c'hanoliou a c'huec'h ha tregont en ho flas, Conseil a lavaras : kemerit oc'h amzer ken na viot sur euz ho tennou.

Ar saozou o doa guelet ar vretoned o tont d'ar Salamandr, hag e c'hoarzent, hag e kemerent ho ebat, rak cridi a reant n'oant deut di nemet evit sicour stanca an toullou great gant ho bouliji. Hag e kemerent ho amzer hag e taolent eur voulet bennak bep en amzer evit sicour da vont d'an traon ho enebour a gredent mad beza en he agoni.

Conseil en doa choazet he vella canolierien. Pa grias tan ! ar c'hanoliou braz a loscas pep a zioù voulet gant eun trouz hag eur stracl scrijus. Ar gorveten saoz a reseo a zindan an dour peder boulet, ha pep diou anezo a ra eun nor pe eur prenest ledan avoalc'h da dud da vont dreizho. Ar brik a reseo kement all. Ar saozon ne c'hoarzent mui.

Ar Salamandr en doa crenet beteg ar gouelet gant ar strons euz an tennou-ze. N'eus fors, ar c'hanoliou a voue carget adarre. Epad ma claske ar saos stanca an toullou braz great e costeziou he listri, an trede lestr, an *Aviso* a ioa bet diverniet kentoc'h, en doa savet adarre he verniou, hag a dostea ive evit guelet ar Salamandr o vont d'ar gouelet. Ne vouie ket perag e chome an daou lestr all keit-se evit ober fin euz eur fluten, hag e sonje dont da rei dezhi an taol diveza.

— Amzer, a lavare Conseil, ni ia da entent ouzoc'h bremaik.

— Evit doare, a lavare Goazaozon, n'o deus ket anavezet muzig ar c'helien on eus caset dezho da ziveza.

An aviso a deue-ta ep aoun ebet. Mont a rea da zigas eur brunen bennak, mes n'en devoue ket amzer da zigas unan epken. Eun discarg epken a ganoliou braz ar Salamandr a doullas dezhan he gostou hag a ziscaraz he ver-

niou, nemet gousconde eur veru vian ous pehini e voa eun tamig gouel, ha gant an dra-ze e c'hellaz en em bellaat. Credabl eo avad n'en devezo ket gallet mont a bell.

Var ar Salamandr ne glevet nemet cri a levenez, ha mui c'hoas var an aod, rak tud ar s'harter a ioa deut da zellet.

Dre brovidans Doue, nicun euz ar vartolododet dent da zicour ne voue lazet na zoken goal c'loazet. Guir eo ar c'habiten ho lakea ato eleac'h ma zao nebeuta danjer. Euz a vartoloded ar Salamandr avad e voue lazet daou-varnugent var c'huec'h ugent ma zoant.

Hogen tud ar c'harter a voue mad dreist evit martoloded al lestr. Chom a rejont epad an nos da zicour diskenn ar c'hanoliou braz el leac'h ma edont kent. Neuze hiniennou anezho a c'houlennas chom da zelc'her leac'h ar vartoloded a ioa bet lazet, rag evel ne voa ket eno a beadra da repari al lest, e voa red dezhan mont adarre en hent egis pec'his.

Ar re varo a voue caset d'an douar, ha beziet gant ar brasa respet, e guered ar barrez. Ar beleg a deuas d'al lestr da velet ar re ne voant nemet gouliet.

Ar stourmad-ze a voue hano anezhan pell amzer e Locquirec hag er c'harter divar dro. Hag hirio c'hoas, credabl, ne deo ket ancounac'het. Hano a voue anezhan ive e tu Sant Malo ; rak Erbot Madurec, o veza euz a barrez Treven, tost da sant-Malo, pa gonte d'he dud ha d'he amezeien an taoliou caer ma en devoa kemeret perz enho, ne gave nicun ebet en tu all da hema.

G. M.

Hanoiou ar Jureed evit al lezvarn a dle digeri e Kemper e mis Gouere kenta.

An Aotronez :

Gabriel Miossec, euz a Zineault.
Paul Bernard, euz ar C'hastel-Nevez.
Loïs Delaporte, euz ar C'hastel-Nevez.
Joseph-Bruno Gras, euz a Landerne.
Wenceslas Chancerelle, euz a Zouarnenez.
Fransez-Gabriel Verge, euz a Vodilis.
Eozen-Mari Goardet, euz a Fouesnant.
Alfred-Mari Hervieu, euz a Guemeneven.
Ernest Bastard de Mesmeur, euz a Grozon.
Ferdinand Lahalle. euz a Roscoff.
Leon Mouillade euz a Benhars.
Gustav-Emmanuel-Mari Conen de Saint-Luc, euz a Landudec.
Gustav-Daniel Cersauz, euz a Bont'n-Abad.
Camill-Hubert de la Hayrie, euz a Guemperle.
Eozen Jaouen, eus a Elliant.
August-Mari-Prosper Lagneau, euz a Bloudalmeze.
Fransez Lae, euz a Borspoder.
Aristid Andrieux, euz a Blourin.
Ian Fransez Lecointre, euz a Lannilis.
Nicolas Boulic, euz a Sant Marc.
Loïs Pochard, euz a Lesneven.
Fransez Tanguy, euz a Blouvorn.
Loïs-Alan Toulemont, euz a Loctudy.
Paul Jegou du Laz, euz a Gastel-Paol.
Gustav Normand, euz a Vrest.
Armand Chauvel, euz a Gastellin.
Fransez-Mari Courant, euz a Voelan.
Guillou Pichon, euz a Blouzevede.
Guillou Boucher, euz a Lampaul.
August-Fransez Bozec, euz a Vontroulez.
Demas de Floyd, euz a Roscofi.
Ian-Per Bourdonnec, euz a Blougasnou.
Per Bernard, a enez Eussa.
Anj Dubeaudiez, euz a Garantec.
Emil-Herve Doughedroad, euz a Gastellin.
Emil Delecluse, euz a Vrest.

Evit delc'her leac'h ar re a vancfe.

An Aotronez :

Denis-August Guy, — Constant Delamon, — Per-Laurans Mevel, — Per an Ny, ho fevar enz a Gemper.

Ar skrab e kouent Sant Aubin.

(Dilerc'h.)

— Job, red eo deomp en em dispartia, rak poent eo deoc'h distrei d'ar gear araok ann noz. Na ankounac'hait ket manac'h St Aubin, a zo dleour deoc'h euz he vuez ; ha ma teufe klenved da goueza varnoc'h pe var unan bennag euz ho tud, diouallt na deufac'h ket kerkent d'am c'hlask. Netra, nag ar Republikaned gand ho zennou fuzil, nag ar maro ar c'hrissa n'a viro ouzigo da vont d'ho ti d'ho kuelet, da gemeret va lod en ho poaniou ha da rei deoc'h sakramanchou hor mamm zantel ann iliz.

P'edont o tispartia ann eil diouc'h egile, daelou puill a rede euz ho daoulagad, ho daou : en em staget oant ann eil ouc'h egile.

Ar manac'h a en em glevaz gant daou zen paour, ha anaveze araok ann dispac'h hag a ioa o chomm var ribl ar c'hoat, evit labourat ho zri asambez douar avoualac'h evit ho beva, hi hag ho zud. Epad ar blavez kenta Job Karo ne vankaz ket eur veach ebken da gas d'ar manac'h he dorz vara ha kement en doa izoum ; mes evit ann eil blavez e trugarekeaz Job, rag avoualac'h a draou en doa destumet evit beva beteg ar blavez varlerc'h.

Meur a vlavez a dremenaz ha den ne deue da glask tregas ouc'h ar manac'h. Lezet e veze da labourat he damm douar er c'hiz ma kare, ha zoken da lavaret he ofern ha da c'hervel he amezeien da zont dez-hi. Avechou e velet dre ar c'hoat bandennou aoutrouien, e kar pe var varc'h, gant-ho kals chas, o tont da jaseal dre ar c'hoajou. Neuze ar manac'h, evel pa viche bet er gear, evel pa viche bet all leandi dezhan, a iea evel droug enn-hann. Enn dervez zoken e lavaraz d'ann daou baour a laboure er memes park ganthan, en eur glevet ann tennou fuzil ha dennet pe varlerc'h ar c'had pe varlerc'h al louarn :

— Daousde perag e teu ann dud-se d'am direnkame aman ? Daousde ha n'int ket evit lezer ac'hanoun da ober va labour, a oll va nerz, ha da bedi Doue a greiz va c'haloun ?

Marteze ann tennou fuzil a denne ar chaseerien a zigase da sonj dez-han euz a verzerenti he genvreudeur.

Pa z'eant abiou dez-han e selle out-ho a gorn, evel pa viche droug enn-han, mez jamez ne lavare ger ebed: Hag ar chaseerien euz ho c'hostez a iea abiou dez-han eb lavaret netra, eb ober van ebed.

Ar blaveziou a ia enn dro, hag ar manac'h hor beuz guelet iaouank a zo deuet da veza guenn he benn ha torret he gorf. Eun dervez, var dro fin miz Guengolo, e teuaz da darza, var gouent Sant Aubin, eur barr-arne euz ar re vrasa. Ann avel a c'houeze ken na zivege ar guez dre ma z'ea ; ar glao a goueze evel pa vichet bet o taoler dour gand barazou, ar gurun a groze ken na grene ann douar var he dreid koz. Ar manac'h a ioa o lavaret he japeled e penn ar c'huz-heol euz al leandi a ioa chommet en he za, pa velaz o tont varzu enn-han, da glask goudor ha disklao, daou aoutrou, unan iaouank hag unan koz.

— Bonjour deoc'h, aoutrou, eme ann den iaouank, o c'heja he ziliad gleb. Brao eo kaout eunn tamm disklao dre ann amzer a ra. Ha c'houi o pefe ar vadelez d'hon digemer en ho ti ken na vezo uzet ar barr-arne ?

— Ia, aoutrounez, chommit keit ha ma kerfot. Menec'h Sant Aubin n'o deuz biskoaz gouezet dinec'h netra euz ar pez o doa d'ann neb a c'houlenne.

— Bennoz deoc'h, aoutrou, eme adarre ann hini iaouank.

Hag en azeza var eur skabel-goat a ioa e kichenn ar prenestr ha da zellet ouc'h ar mogeriou kouezet, ouc'h ann tiez distoet, ouc'h ann iliz diskaret nemed ar pignoun tro ouc'h ar zao-eol. Chomm a rea sebezet o velet kement all a draou brao eat da netra. Ne oue ket evit miret da c'houlen digant ar manac'h penaoz oa c'hoarvezet an traou-ze, rag ann dud iaouank o deuz c'hoant da c'houzout pep tra.

Ar manac'h en em lakeaz da gounta dez-han ar pez ameuz kountet deoc'h.

Epad m'edo ar manac'h o kounta, ann den iaouank her selaoue gand evez, digor he skouarn ha lemm he lagad.

Ann hini koz avad n'oa ket er memez tra. Pleget he benn oa evel ar bleiz : ne zelle nag huel nag izel, nag a gleiz nag a zeou, mez trei ha distrei a rea a bep tu he zaoulagad a ioa deuet da veza ruz evel daou gef-tan. Krena a rea var he izili..... Ann den iaouank he vap, tro ouc'h ar manac'h, gounezet he galoun gand ar pez a gleve, ne vele ket kementse. Mez ar manac'h a zivinaz raktal edo koustianz ann den koz-se o pikat anez-han, hag e lavare out-han he unan : Heman, ann den-man, ma n'en deuz ket merzeriet va c'henvreudeur, menec'h Sant Aubin, a dle beza merzeriet menec'h all, ha va c'homzou a ia beteg goueled he galoun. Ra blijo gand Doue lakat va c'homzou d'hen distrei var ann hent mad !

Derc'hel ar biz enn tan da zevi a zo diez meurbed ; klevet kounta deoc'h ho toareou fall ne ket cals easoc'h. Ann den koz en doa eseat meur a veach lakat ar manac'h da achui he gount, mez he vab her pede hag hen arbede kement ma ranke lezer ar manac'h da vont atao. A benn eur pennad ne oue ket evit padout ken, hag e lavaraz d'he vap :

— Alo ! avoualac'h a historiou, deomp enn hent ; spaneet ar glo, torret ann avel, tavet ar gurun.

Ker buan, evel pa viche bet Doue he unan o lavaret dezhan e lavare gevier, e tirollaz eun tarz kurun ker guaz ma kouezaz, gand ar strons, tri pe bevar mean divar bek pignoun an iliz a ioa diraz-ho, hanter diskaret.

— Ac'hanta, va zad, guelet a rit eo ker guaz, pe guasoc'h zoken ann amzer brema, evel pa oamp deuet enn ti-man. Mar gell an Aotrou manac'h rei deomp bep a damm ha bep a vele, me garfe chomm aman da loja ekreiz ar c'hoajou.

— Lojeiz a c'hellan da rei deoc'h, eme ar manac'h, mez ne vezo ket guelloc'h eget ho koan. N'ameuz da rei deoc'h da gousket nemet golc'hejou, kolo enn ho, na da zibri nemet eunn tamm bara hag amann, hag eur guchenn patatez poazet enn dour.

— N'euz forz, eme ann den iaouank, mad avoualac'h eo an dra-ze, ha ne ket-ta, va zad ? Evit eunn nosvez ne varvimp ket ; ha varc'hoaz, e Lamball, ni en em digollo oc'h ober bep a gofad er guella hostaleuri a gavimp.

— Nann, eme an hini koz, n'oun ket evit chomm : me gaf diez beza aman.

— Ha da beleac'h e zeomp-ni, va zad, dre ann amzer a ra, ha deuet ar poent-man ? Guelet a rit, eman o koumanz tenvallaat.

Ann hini koz a gasaz he zourn d'he c'hodel da denna he vountr evit gnelet ped heur oa.

Kerkent ha ma velez ar manac'h ar mountr-se e savaz ar goad d'he benn. Kregi a reaz e breac'h ann hini koz en eur lavaret d'an hini iaouank :

— Chommit aman d'am gortoz, me a ia da gas ho tad d'he vele : Goude me ziskouezo deoc'h ive hoc'h hini pa o pezo debret ho tam bara.

Ar manac'h a dreinaz a bouez he vreac'h ann hini koz, ne esea ket enebi, beteg ar penn pella euz ann tiez a ioa chommet en ho zo, e kouent St Aubin, hag en eur digeri dez-han eur gamprik vian :

— Aman, den koz, n'euz ket c'houez ar goad : Houman oa va c'hambr-me enn nosvez m'oac'h digouezet aman da verzeria va c'henvreudeur. Euz a gement mauac'h a ioa e kouent St Aubin n'euz chommet nemed ounn-me e buez. Doue marteze en deuz va espernet evtt lavaret deoc'h e rankfot abarz nebeud aman

renta kount dez-han euz ann torlejou braz hag euz ar muntrou kriz o c'heuz great. Ra blijo gant-han sklerijenna ho epered, tenaraat ho kaloun hag o lakaat da vervel e doare mad !

Ker buan ar manac'h a zerraz an or hag a lezaz ann hini koz gad Doue hag he goustianz.

Ar manac'h en doa anavezet gad ann den-ze mountr ann hini oa tad ar menec'h all araok an dispac'h. N'oa kenn holorach er gouent nemed ar mountr-se, ha pep hini a ranke mont da zellet out-han da c'houzout ann heur. N'oa ket ive ta diez dez-han hen anaout, hag oc'h anaout ar mountr oa eaz dez-han gouzout edo diraz-han unan euz ann dud kriz o doa merzeriet he genvreudeur.

D. L.

(Eur pennad all eur vech all.)

Ar guez o safarat etrezho (*fablen*).

En eur c'hoad en em gave en eur gichen peder guezen, eur vezen dero, eur vezen gistin, eur vezen fao hag eur vezen sapin. Eun dervez e savas tabud etrezho o clask gouzout pehini anezho e devoa muia talvoudegez hag a rente muia servich d'ho mestr.

An derven, ato fougeüz, a lavaras : Me n'ouzon ket perag emaoc'h-hu ama, rag ar mestr a c'helje brao avoalc'h ober he dreus ganeme ep nicun ac'hanoc'h. Me a ro dezhan coat da ober tan ha plench da ober arrebeuri kement a gar. Mar fell dezhan sevel eun ti pe eur c'hraou nevez, mar en deus c'hoant da ober eun dra bennag a zoare, eo diganeme e c'houlenno danvez. Guir eo e vezit laket avechou em leac'h ; ia mes pebez arrebeuri a rer ganeoc'h-hu ha pegeit e padit, dreist oll e coatach eun ti? Ma c'houesche ar mestr petra zo talvouduz evithan, ne golje ket he zouar o planta traou euz ho coenn.

— Na vezit ket ken otus na ker faeüs-ze, a lavaraz ar vezen gistin. Ma c'hell ar mestr ober ganeoc'h ep-d-omp-ni, e c'helfe ive ober ganeomp-ni ep-doc'h. Me ive a ro dezhan coat da ober tan, coat da zevel tiez, plench da ober arrebeuri, hag ouspen-ze e roan dezhan bep bloas frouez evit he vaga, eleac'h c'hui ho frouez!... N'int mad nemet d'al loenet-ze ne hanver ket. Ma selfac'h oc'h ar frouez a zougit, marteze ne ve ket kement a lorc'h enhoc'h. Ha neuze pegeit e vezit-hu o sevel? Cant vloas da nebeuta. Ar mestr eta en deuz ho plantet n'ho kuelo morse savet. Eleac'h eus va goenn-me en devezo bet, epad an amzer-ze diou pe deir guezen er memes leac'h. N'em eus ket izom eta da gaout aoun evit lavaret e talvezan hirroc'h d'ar mestr egedoc'h.

An derven a reaz eun hej d'he scourrou o clevet kementse hag a droaz oc'h ar vezen fao : ha te, petra a leverez?

— Me, eme ar vezen fao, ne c'hellan ket sevel ken huel-ze. Va frouez ne dalont nemeur a dra ; guelloc'h int gouscoude eget ho re-hu. Mes panefe me ar goueriadet a rankche mont divoutou, ar miliner a vije nec'het var dro e vilin, p'eo guir ar c'hoad all ne bad ket en dour, ar geginerez divar ar meaz a vije nec'het o caout listri kegin, hag evit coat da ober tan, ez eus tud pinvidik hag am c'hemer kentoc'h eget dero na kistin.

Ar vezen zero a reas neuze eur sao d'he fenn, hag a zellaz oc'h ar vezen sapin a zave hueloc'h egethi : — ha te, amezogez vras, te a zo ive guelloc'h da frouez eget va re-me?

— Me, eme ar vezen sapin, ne zougan ket a frouez. Me eo guezen ar re baour, hag evel ma zeus muioc'h a dud paour var an douar eget a dud pinvidig, ez euz ive muioc'h a implich din-me eget da nicun ac'hanoc'h.

Guelit hirio tiez, granchou, creier, arrebeuri, me eo a ro an danvez d'ho ober couls lavaret oll. Hor mestr n'en deus ket eun tam coatach ha na ve e sapin, ha cridi a ran eo me a rai dezhan he dam arrebeuri diveza, me lavar he arched.

Evit keuneut tan e roan va lod evel ar re all, hag ouspen zo, kementse ne ket eun henor, rag hor mestr a gafe coat chiminal avoalc'h ep touch ouzomp-ni. Ma teufe eur martolod ama ; hag izom eur vern dezhan, me gred ervad ne zelfe nemeur ouzoc'h-hu nag oc'h ho frouez,

Mes, evel am eus lavaret deoc'h, me eo guezen ar re baour, ha setu perag e talc'han ato va guiscamant evel m'ema, ep he chench morse nag anv na goanv.

Ha caout a raimp-ni eur gentel er fablen-ma? Eo, guelet a reomp en deus Doue laket dindan dorn an den kement en deuz izom, ken paour, ken pinvidik, e rent an oll grouadurien eur servich bennak dezhan, hag ez eo alies ar re zistera, ar re disprijeta eo a rent dezhan ar brasa servichou, hag a deu evelse da veza ar re dalvoudusa.

G. M.

LISTENNOU HA BILLEJOU EVIT AR MISSIONOU.

So n^o^ a vezo moullet evit pephini euz ar pemp lizeren varnugent euz an alphabet.

En em adressi d'an Aotrou de Kerangal, moulier an Escopti, e Kemper.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede gueeh.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *moulier an Escopti.*

DISSADORN 3 GOUERE 1875. N° 344. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec reaj

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 3 *Gouere 1875.*

Lizer an Aotrou'n Escob a Gempet hag a Leon da veleien he escopti.

Aotronez ha kenoberourien ker,

Gant ar brasa heur vad e resevomp ar c'helou euz ar frouez burzuduza zantelez aro ar missionou hag ar retrejou roet e calz a barreziou an escopti evit sicour ar gristenien da c'hounit gras ar Jubile. Ar bloavez a zo o ren a vezo e guirionez eur bloas santel a lezo en eneou sonjezonou huel ha dous meurbed. Cals pec'herien, distroet var hent ar silvidigez a roi ho bennos da Bii nao, abalamour ma en deuz, o tigeri tenzoriou an iliz, hag o rei he aliou a dad d'he vugale, laket da vont var gresk, en oll bed catolig, ar beden, feunteun a drugarez Doue ha ne ean morse da redek. Ho c'hoant da ober vad ; skuisder ebet ne ra aoun deoc'h, calz ac'hanoc'h a uz ho nerz hag a ziverra ho buez o santelaat an eneou. Ho trugarecaat a reomp euz an dreveil hag euz ar boan-ze a gemerit. Pidi a reomp calon sacr Jesus da scuilla he venediction var ho labourou, *ut eatis, et fructum afferatis, et fructus vester maneat.*

Pa o devoa an Ebestel baleet dre ar c'heriou hag ar meziou evit prezeg ar binijen hag ar pardon euz ar pec'hejou, hor Zalver ho galve d'he gaout, hag a lavare dezho dont da eana pell dioc'h ar bed, eleac'h ma vije didrous dezho da bidi, evit ho lacat da gaout, en unvaniez hag er c'haozadennou dous o devoa ganthan, eun ners nevez evit labourou nevez. Lavaret a raimp deoc'h eveldhan, Aotronez ha Kenoberourien ker, *venite seorsùm in desertum locum, et requiescite pusillùm.*

Oc'h ho pidi da gementse, e sentomp oc'h ar pez a fell da vikel Jesus-Christ a veil varnoc'h gant teneridigez hor Zalver. En he lizer euz ar 24 a vis Kerzu 1874, oc'h encanti gras vraz ar Jubile, e c'houleu diganeoc'h nevezi, dre an *exersisou spirituel*, ar speret a zantelez da behini oc'h galvet.

Ar visionerien santel, o deus prezeget an Aviel d'ar bobl, a zante oll an izom da eana ha d'en em greaat e kichen hor Zalver, hag e cavent el lec'hiou distro armou nevez evit stourm gant ners calon ha caout ar gounit.

Hoc'h alia a reomp, Aotronez ha Kenoberourien ker, da denna bo profit euz ar retred, evit ar veleien, a zigoro e seminer bras Kemper d'ar sul 22 a viz Eost kenta. (1) Ar prezegennou a vezo great gant an Tad Leuerc'h, a gompagnunez Jesus, superiol o chom e Douai.

Resevit, Aotronez ha Kenoberourien ker,

† D. ANSELM,
O. S. B.
Escob a Gemper hag a Leon.

Ar sizun dremenet a zo bet eur sizun vraz evit ar Frans ha zoken evit an ilis catotik.

Ar 16 euz ar miz a zo bet dreist oll eun dervez bras. En deis-ze eo bet laket en douar ar c'henta mean evit sevel eun ilis caer en henor d'ar galon sacr var menes ar Merzer, e Paris. Comzet on eus meur a vech euz an ilis-ze var behini e zear brema da labourat, hag a vezo savet gant arc'hant ar gatoliked euz ar bed oll christen.

En dervez-ze, dre ar bed oll, eo bet great ar gonsecrasion d'ar galon sacr a Jesus, eun act a feiz dre behini an oll gatoliked a zo en em voestlet d'ar galon divin-ze e deus caret kement an dud.

En deis-ze c'hoaz e zoa pardonerien e Paray-le-Monial eat di evit selebri an eil cantvet bloaz abaoue ma zeo en em ziskuezet hor Zalver eno d'he zervicherez humbl Marc'harit Mari.

En deis-ze c'hoaz e selebret e Rom ar c'henta deiz euz an tregontvet bloavez abaoue ma zeo Pù nao Pab da lavaret eo, ez eus nao bloas varnugent echu abaoue

(1) Er bloa-ma ne vezo ket a retred evit ar veleien e Iisneven, ar re o deus sonch da zont d'ar retred da Gemper, a zo pedet da rei ho hano da Aotrou *econom* ar seminer bras.

m'ema azezet var gador Sant Per. Doue r'hen dalc'ho c'hoas meur a vloavez !

D'er 16 a viz Even eme eur gazeten euz an Itali e zoa gouel braz e Rom.

Ar Gardinaled a ioa en em zestumet evit selebri an deiz ha bloaz abaoue ma zeo Pü nao Pab. Ar C'hardinal Patrizi, ar c'hosa euz ar Gardinaled, en deuz comzet d'an tad santel en he hano hag en hano ar gardinaled all.

« Er bloa-ma, emezhan, on euz eur rezon nevez da gas varzu Doue ar pedennon ar re c'hoeca evit digas da zonch deomp euz an hini ma eo bet choazet Pü nao evit Pap. Ouspen-ze ema an daou c'hantvet deiz-ha bloaz abaoue ma en deuz hor Zalver revelet he galon sacr d'al leanez eurus Marc'harit Mari. Er bloa ma ta e tleomp, muioc'h evit biscoaz, pidi stard calon Jesus, an eienen-ze a bep gras, da lacat fin d'an trubuillou e deuz an ilis da c'houzanv. »

An C'hardinal en deus neuze pedet ar Pap da zigemeret mad ar zantimanchou en doa discleriet dezhan, ha da rei dezho he venediction.

An tad santel, o sevel neuze divar he dron, en deus lavaret euz ar c'homzou-ze a gaf bevech ma prezeg hag a ia ken eün da galonou ar re her c'hleo.

Comzet en deuz euz an trubuillou e deuz ar gear a Rom da c'houzanv aberz an dispac'herien hag an dud difeiz. Mes emezhan, ma kemer poan an dud dizoue evit ober an droug, ar guir gristenien a boagn ive da ober ar mad. Mar deus scrifagnerien difeiz ez euz ive scrifagnerien vad.

« Ma na glever mui cana meuleudiou Doue er c'houenchou a zo brema goullou, e veler pobl ep niver o tont da garga an ilizou evit pidi caloneg ha silaou gant plijadur comzou Doue. Mar teu an dud difeiz da zelc'her asambleou eleac'h ma clascont an tu da zistruja ar Relijion, ar gristenien vad a deu d'en em asambli ive evit en em greaat er feiz hag evit rei harp d'ar relijionze a garfet da deleur en traon. Ma claskan dud dizoue rei d'ar iaouankiz eun descadurez ep relijion, ar re vad a ra ho gallout evit ma vezo savet ar iaouankis-ze e doujans Doue, ha ma vezint kelennet var ar guir feiz.

« An trubuillou a c'houzanvamp a bad abaoue pell zó; meur a ene dinerz a c'hell dont da skuiza. Hogen arabat e ve an dra-ze.

Red eo gouren ato ; hag hor Zalver a lavar deomp he unan ne vezo curunet nemet an hini en devezo kendalc'het da stourm beteg ar fin.

Pelerined Guened e Lourd.

Ervez ar c'heleier, pelerined Guened a zo bet e Lourd en niver a bevarzek pe bemzek cant. En ho zouez e tlie beza vardro eur c'hant a escopti Kemper. Ma vije bet eun trein euz a Gemper, e vije bet cals brasoc'h an niver-ze, rak meur a hini o deus goulennet billejou ama pa voa re zivezad.

Guenediz o deus caset da Lourd eur baniel gaer. Var eun tu anezhi e zeo brodet skeuden santez Anna, gant arbeden-ma dindan: *Santez Anna, patronez ar vretoned, pedit evidomp.*

Var an tu all ema brodet imach sant Visant Ferrier, abostol Breiz, a zo he vez e Guened.

Armou Breiz a zo brodet varnezhi ive, gant al lavarma : *Kentoc'h mervel eget beza saotret !*

Ar baniel-ze zo unan euz ar re vraoa a oufet da velet en he gis.

Christenien vad Naoned a zo deut da saludi pardonerien Guened, da reketi dezho beach vad ha da reseo benediction escop Guened a ioa etouez ar belerined. Cals beleien ha re all a ioa diredet d'ar gar evit guelet ar belerined-ze a iea da velet al leac'h santel choazet gant ar Verc'hez. Ar prenecher ive euz an tiez a dost a ioa carget a dud hag a ziskueze laouenidigez d'ar bardonerien.

An oll gouscoude ne voant ket contant. Eur gazeten difeiz a zo e Naoned hag en em glem euz ar pelerinachou-ze. Petra vema tremenſe alies treiniou pardonerien evelse dre eur gar ? Epad ma vez an trein o tremen ne lezer den da vont er gar nemet ar belerined, hag an dud keiz ne blich ket ar pardona dezho, a c'hell caout er momet-ze izom da gomz oc'h ar re zo e penn an hent houarn !

Paray-le-Monial. — D'ar 16 a viz Even ez oa ervez ar c'heleier, pardro ugent mil pelerin e Paray-le-Monial. Bez'ez oa eno pardonerien a bep corn euz ar Frans. Ar re zo bet zouavet ar Pab, hag o doa ar galon Sacr var ho faniel, a ioa eur vanden anezho er penn kenta euz ar belerined. Diredet oant, pep hini euz he garter, evit en em gaout a vanden e troad aoter calon Jesus. Nevezet o deuz eno ho act a gonsecrasion d'ar galon Sacr.

G. M.

Scrifa a rer deomp euz a Grozon : — Eun devez kaër meurbet zo en em gavet evit parrez Krozon, d'ar merc'her c'huezek a vis Even 1875. Diæz ve lavaret gant pegement a feiz ez eo bet solaniset eno ar gouelze. An dra-ze ve santet er galoun, an teod na gav ket a gomzou evit en discleria.

D'an devez araok ar veleyen o doa renket chom da govez beteg uneg heur euz an noz ha d'an devez varlec'h an autrounet, o tisonjal ezomou ar c'horf, a zo chomet er gador goession abaoue mintin mad beteg div heur goude kreis-de, gant an aoun da lezel heb kommunion an eneou fidel-ze diredet gant kement a joa d'en em gonsakri d'ar galon Sacr a Jesus. O velet kement a voazet hag a verc'het o tostaat euz an daol santel an devezze, daëlou a joa a zeue e daoulagat ar Pastor mad pehini eun nebeut misiou-zo astennet var he vele a ginnige he boan da Zoue evit silvidigez he barrez. Eur bælek en doa labour avoalc'h da rei ar gommunion dan oll dud-ze pere a gonter, zo bet daou vil anezo o kommunia. Kaër oa guelet ar pennou-ze, goazet ha merc'het stouet gant eun devotion ar brassa pa oet o lenn e brezonek da genta, ha goude e gallek, an act a gonsecration. Cetu aze parrez Krozon evel oun euz he anavezet guechall. Ar barrez pehini e deuz roet d'an Iliz an autrou'n-Escop Graveran, an aotrounet Mercier person Brest, Kermel person Kastel-Nevez-ar-Faou, an aotrou Guiffant person Sant-Yvy. Ar barrez-ze ne deus netra da rebeich dezi nemet ar pez a ellbeza lavaret euz ar Frans oll, ma lez re an dud impi o c'hoari ho fen fall hag oc'h ober traou ouz pere e deuz hi horrol ; mæz pere a ve rebeichet dezi abalamour ho lez da ober. Ra zeuio ar galon Sakr a Jesus da renevezi e kement parrez euz hor bro hag e peb korn euz ar Frans an nerz a enep an dud fallakr hag ho goal oberou.

A. de J-

Couent Vicovaro.

VI.

DAOUZECVET ABADEN.

Epad ma coez glao pil, Beneat a lavar d'he c'hoar : Scolastik !

Scolastig, o sevel he daoulagad gleb gant he daelou : Va breur !

Gassien. — Tad abad, p'eo guir ne roac'h ket dezhi he goulen, ho c'hoar a zo en em adresset da Zoue.

Scolastik. — Ha Done en deus silaouet va feden. Kea en hent brema, mar credez mont, pe cas ac'hanon-me kuit.

Beneat. — Oh ! petra oc'h eus great, va c'hoar !

Scolastik. — Me n'em eus great netra, va breur. Pedet em euz epken, ha Doue en deus va silaouet.

Heron. — Metrodor.

Heron. — Evel a velit, va zad, n'eus mui a voien da zelc'her ama.

Metrodor. — N'eus ket sur ; mes petra a raimp ? Ma carjac'h beza sentet ouzin er gomansamant, n'on divije ket roet hor mouez d'an abad nevez-ma.

Heron. — Guir eo : mes ar pez zo great, zo great. Brema n'on eus ken da ober nemet guelet penauz en em dennimp euz ar stad-ma.

Metrodor. — Me a garfe ive couls ha c'hui ; mes penauz he lacat da vont ac'hann ? An oll venac'h euz ar gouent a zo joa gantho he gaout evit abad.

Heron. — An oll venac'h o deuz an ear da veza contant ; mes n'int ket oll. Nemet ar re iaouang evel Maur ha Placid, ar re goz ne velont ket gant plijadur ar chenchamanchou great ama. Sonjal a ra deoc'h ar re goz a zent a galon vad oc'h eun den ker iaouank ? Nan, Metrodor, ar re gos ne garont ket beza sujet evelse. Ma en divije bet muioc'h a oad, ne lavaran ket, rak red eo senti oc'h unan bennak. Mes pa zeo ker iaouang, ha pa fell dezhan distruja ar pez o doa grat hon tadou en ho furnez, ne gredan ket e ve pléget gant plijadur d'he lezen. Senti a rer outhan dre aoun, mes n'her c'harer ket.

Metrodor. — Evit ar pez a zell ouzin-me, an dra-zel zo guir.

Heron. — Guir eo evidoc'h hag evit ar re all-hve ; den ebet avad ne gred hen lavaret ; mes oll e carfent en em zizober anezhan.

Metrodor. — Ia, mes penaus da ober ?

Heron. — Guelomp, Metrodor, ha fizians oc'h euz enhonme.

Metrodor. — A dra sur.

Heron. — Toui a rit ne zicleriot netra euz ar pez a livirin deoc'h ?

Metrodor. — Hen toui a ran.

Heron. — Lavaret a rin deoc'h oun desidet da finissa ganthan hirio zoken.

Metrodor. — Finissa ? ha penaus ?

Heron. — N'eus fors pe seurt moien zo mad gant tud evelse. An den-ze, dre finesse, a ra an den a vurzudou, hag en deuz evelse touellet ar venac'h iaouank. Ma vije guir he vurzudou, e c'houesche ive petra am eus-me sonch da ober, hag a dra sur ne voar ket.

Mont a ran da velet ha me a c'hello gouzout petra a zonch ar re all. Mar sonjont eveldomp, her pedimp da vont adarre d'he ermitach da Subiaco ; ma ne zoujont ket eveldomp, neuze goaz azé evithan.

Metrodor. — Ha petra oc'h eus sonch da ober neuze Heron ?

Heron. — Rei contam dezhan.

Metrodor. — Rei contam dezhan ?

Heron. — Ia, prenet em euz eur c'hontam hag a ro ar maro dioc'h-tu. Ema ganhen en eur vured. Roet em euz anezhan da loened hag a zo maro dioc'htu evel pa vijent bet scoet gant ar gurun. Evelse ma na c'hellomp he lacat er meaz euz ar gouent, e varvo.

Metrodor. — Guelloc'h e vije bet ganhen en em zizober anezhan e c'hiz all.

Heron. — Ha me ive ; mes ma ne gavomp ken ?

Metrodor. — Mar d'eo red e vezo great.

Heron. — Ia, ia ; mes setu ama Cassien ; n'eus nemethan ; red eo din guelet hag hen a zonch eveldompni. Va list va unan ganthan ; hardisoc'h e vezo o lavaret he zonch.

Metrodor. — Me a gaf din ive ; etre daou me a ia da velet ha me a c'hello anaout sonch an tadou all.

Heron. — Ia, mes lakit evez avad oc'h ho comzou.

Metrodor. — An dra zo ep he c'houl.

Heron ha Cassien.

Cassien. — Doue ra vezo meulet, va zad ker.

Heron. — Doue ra vo benniget. Abred oc'h deut euz ho sellulen, Cassien ; ha n'och eus-hu ket aoun da veza gourdrouzet ?

Cassien. — Nan. Gourdrouzet, perak ?

Heron. — Evit netra. Gouzout a rit epken hon tad abad Beneat ne gar zet guelet ar venac'h o cozeal etrezho nag o kuitat ho sellulennou. Aoun en deuz evit doare na gomsfe ar venac'h etrezo en he enep.

Cassien. — Morse n'em ens guelet an dra-ze. A hent all me zo o tistrei euz a Dibur. Deac'h oan eat di da verza blansonennou great er gouent ; hag oun diblaset er mintin-ma da c'houlou deiz gant ar pez am eus bet evitho.

Heron. — N'oc'h eus ket bet a arc'hant ?

Cassien. — Nan, an abad en deus difennet, evel a ouzoc'h, kemeret arc'hant. Ar reglen hen difen ive, hag an oll venac'h a dle miret ar reglen-ze.

Heron. — Goal striz eo hon tad abad var gement-ze. Sonch oc'h eus-hu euz ar paour kez Apollodor ?

Cassien. — Ia, an hini a voue cavet eur pez arc'hant en he sellulen goude he varo.

Heron. — Ia, hag an abad a lakeas tenna he gorf euz an douar benniget, evit he enterri en eur c'hogn tro gant he bez arc'hant.

Cassien. — Var ar poent-ze, Heron, e c'houzoc'h ervad ez oa izom da ober eur chenchamant bennag er gouent.

Heron. — Marteze, Cassien ; red eo gouscoude caret ar baourentez eun tamik re evit mont da ober kement-al d'a eur c'horf maro.

Cassien. — An dra-ze a ioa evit rei kentel d'a re veo o deuz izom da garet ar baourentez ; ha tamal a rit-hu an tad abad abalamour da-ze ?

Heron. Me ? oh ne ran ket. Mes bez'ez oa aman giziou coz ha n'oant ket fall..... Me ne gavan ket ker bras-ze fazi ar paour kez Apollodor.

Cassien. — Ar giziou-ze a ioa control d'ar reglen; hag eur fazi, dister evit tud ar bed a zo braz evit eur manac'h. Gouzout a rit guell egedon-me, Heron, ne deus netra falloc'h evidomp eget en em staga oc'h an danvez.

Heron. — Guir a livirit ; ar pez a ra din comz evel ma ran eo o telc'her ker stard evel ma ra a laca droug e calz a dadou ar gouent. Evidonme....

Cassien. — N'em eus clevet den oc'h en em glem nag oc'h ober rebech ebet d'an tad abad. An oll a gredan zoken a ioa contant bras da gaout eur zant eveldan. He aliou, he skuer vad a zoug an oll da ober ho dever ha da heuilla ar reglen a boent da boent.

(Eur pennad all eur vech all.)

Kear ha var ar meas.

Martin en doa laket an deis da vont e kear d'an 3 a vis Du, evel ma on eus lavaret. Ar pez a rea dezhan, araok mont en hent, mont eur vech c'hoas da c'houel an anaoun, da bidi var beziou he dud. Hen hag e c'hreg a zante an izom da bidi ha da voela er vered-ze ne voant ket sur da velet mui. Ar bez, ar vered a zo ato evit ar gristenien eul liam hag ho stag oc'h al leac'h ma zint ganet ha ma zeo beziet ho zud coz, ha meur a hini a iaje c'hoaz divar ar meaz er c'heriou panefe al liam-ze.

Al liam-ze ne voue ket gouscoude cre avoalc'h evit delc'her Martin, mes he lacat a reas da zonjal a zevri. He di ive, pa voue goulonderet ha savet an arrebeuri er c'har, a reas dezhan ober eur pennad all a vouela. Ne guiteer ket ep poan eun ti eleac'h ma vez bevet meur a vloaz, ha pa na vèt ket bet zoken goal euruz enhan. Evit Martina ne eanas ket da vouela epad an derveziouze. Erfin, daou euz ho amezeien, eur tieg hag eur miliner a iea d'ho c'has, ha setu hi en hent.

Ober a rejont ho beach ep ma tigouezas darvout ebet gantho. An amzer a ioa caer, ha d'ar pemp a vis Du, var dro teir heur goude creisdeiz e tigouezent e Limoj. Kerkent ha ma voant eat e kear en em gavent nec'het. Ar c'henderv Robert a ioa bet carget da glask eul lojamant dezho. Clasket ha cavet en devoa. Caset en doa dezho da Vlessac adres al lojamant-ze hag ive he adres he unan, rag hen en devoa ive chenchet ti abaoue ma voa bet Martin oc'h he velet. Hogen ar re-ma gant ar prez hag an dreveil o doa bet o pourchas mont en hent, o doa ancounac'het ar paper, ha brema en em gavent var bave kear ep gouzout pe du trei.

Goulen a rejont digant meur a hini peleac'h e chome ar poder Robert, mes den ne c'houie. Lod a rea goab anezho o clevet eur goulen evelse. Ar miliner n'oa ket gouzanvus, hag a voue diou pe deir guech o sonjal dispaca he fouet. Erfin e tigouezas daou serjant polis, hag ar re-ma ac'hellas lavaret d'ar paour kez coueriadet peleac'h edo ho c'henderv Robert o chom. Rei a rejont da c'houzout avad n'oa ket ho c'henderv eun den da veza darempredet, e voa eun dispac'her, hag e rajent fall oc'h en em lezel da veza kenteliet ganthan.

Ar c'henderv Robert n'edo ket er gear; mes he c'hreg a ioa, hag a deuas da ziskuez da Vartin al lojamant fermet evithan er ru Pistol n° 17.

Ama en em gavaz eun nec'hamant all. Al lojamant a ioa er pempet astach, hag an deleziou, en astachou huela, a ioa moan ha soun. N'oa ket eas cas di arrebeuri divar ar meas. Neuze el lojamanchou e kear pep camprig a zo bian ha stris. Meur a hini euz an arrebeuri deut gant hor c'houeriadet a ioa re vraz evit ho lacat er c'hampronigou-ze, ha lod anezho zoken ne voa dor ledan avoualc'h ebet evit ho lezel da dremen ; red e voue ho lezel er meaz, ha clask eur c'halvez d'ho c'hrenna ha d'ho distruja en eun doare bennag araog ho c'has en ti.

Ker skuiz oant eat gant an tam labour-ze ma voa eat kintou enho, ha ma rebechas Martina d'he fried beza ho digaset e kear. Martin a ieas neuze droug enhan, hag e voue comzou c'huero etrezho, ar pez n'oa bet guelet morse pa edont var ar meas. Ar vugale ne reant nemet gouela, ha Martin a scoas gantho. Neuze ar vam a zirollaz ive da voela.

Guillou epken, tad Martina, en doa dalc'het he benn hag en em lakeas da brezek d'he vugale.

Penauz, emezhan, bugale, hag evelse eo e fell deoc'h comans ho tiegez nevez ? Guelloc'h eo deomp en em lacat da lavaret ar pedennou dioc'h an noz evel ma reamp var ar meas. Morse n'on eus bet muioc'h izom a zicour digant Doue.

— Guir a livirit, eme Vartin : ha var gementse ar peoc'h a voue great hag ar pedennou a voue lavaret. Ken henk oa ho lojamant ma na c'heljont ket loja ho daou amezeg, hag ar miliner a ieas da gousket da eun hostaliri e kichen.

Martin hag he bried a zavaz abred antronoz vintin. Ar miliner en doa lavaret e zaje en hent da eiz heur, hag e voa red rei eur pred bouet dezhan araok ma tiblasche. Pa voa aozet ar pred, Martin a ieas da gerc'hat ar miliner en davarn eleac'h m'en doa lojet. Pa zigouezaz, her c'havaz o sellet oc'h he varc'h o tibri he gerc'h ; rag ar miliner-ma ne fizie morse he varc'h da voueta nag e mevellou marchossi nag e re all. Ne gemerje morse tam he unan ken n'en divije guelet he varc'h boeteet mad. Martin a lavaras dezhan :

— N'oc'h eus ket cousket calz en nos-ma, me zo sur, rak ne dleit ket beza bet aze eur guele goal soubl.

— C'hoant ober goab ac'h eus ? Cousket em eus evel eur roue, ha c'hoas petra a lavaran-me ? Ar rouaned marteze ne gouscont ket ker c'hoek-ze. Consket em euz evel, evel... eur miliner.

— Deut oun da lavaret deoc'h dont da zibri eun tam bennak.

— Deomp-ta ; ne chomin ket pell oc'h taol avad, rak da eiz heur e rancan diblas.

— C'hui a ziblaso pa gerot ; n'oc'h eus collet nemet re a amzer o renta servich deomp-ni.

— Na lavar ket a draou evelse-ta, Martin ; ha ne ket dlet renta eur servich bennak da eur mignon ?

Pa voant digouezet en ti ha savet beteg ar pevare astach, Martin a droaz oc'h ar miliner :

— Ne gaf ket deoc'h, emezhan. e venn lojet ama eun tamig huel ?

— Eo, eun tamig ; hogen en em ober a reot dioc'h an dra-ze, da c'hreg ha te ha da vugale. Goasa a vezo eo Guillou goz ; he zivesker a bevar zek vloaz ha triugent a gavo tenn sevel ama dek délez ha cant.

— Oh, an tad, eme Vartin, ne ziskenno ac'hann nemet pa garo.

— Ia, espernit anezhan, rag eur c'hristen mad eo.

An aotrou person a lavare alies n'oa ket guelloc'h christen evithan e Blessac.

Digouezet er pempet astach en em lakejont oc'h taol. Epad ar pred ne voue ken hano nemet euz a Vlessac, euz ar vilin, euz an tiegez ; anat oa e voa chomet ho c'halonou eno, ha ne voa nemet ho c'horf e Limoj.

D'an taol a eiz heur, ar miliner a zavaz evit mont kuit. Great e voue kement varnezhan gouscoude ma chomas c'hoaz eun anter heur all ; neuze avad ne voue moien ebet mui d'he zelc'her.

Ar famill a felle dezhi mont d'he ambroug a bez; mes ar miliner a lavaras :

— Nan, nan, rak neuze me ne ouzon ket peur e c'hellin dispartia diouzoc'h, hag eo mall dinn mont etrezeg ar gear. Ne c'hellas ket miret gouscoude oc'h Martin ha Guillou da vont d'he gas da viana, emezho, emeaz a gear. Ar vam hag he bugale a chomas ; mes ar potrik Fransez a redas varlerc'h ar re all, hag a grogaz e dorn ar miliner ;

— Lavarit d'am zad va lezel da vont ive abalamour da velet ar marc'h !

Evit respont ar miliner a zavaz ar potrik var he chouk.

Ar pez en doa lavaret ar miliner a zigouezas.

Martin hag he dad caer a ieaz e meaz a gear, goude eur pennad all, goude eur pennad all c'hoaz ; ar miliner a voue red dezhan lacat he varc'h d'an daou lam evit dispartia dioutho.

Unneg heur oa pa zistrojont. Caout a rejont ar verc'h vian a vouela fors ; he mam ne c'helle ket he c'honsoli ; rag ar verc'h a grede e voa eat he zad, he zad coz hag he breur en dro d'ar *gear* gant ar miliner.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

G. M.

Ar skrab e kouent Sant Aubin.

(*Dilerc'h.*)

Er sizun dremenet em eus merket ar pez a ioa digouezet gant ar manac'h eat euz a di Jöb Kuro ; n'em eus ket merket ar pez a ioa digouezet ganthan en tize. Hogen setu ama :

— Tad manac'h, red eo deoc'h chom azindan guz, rag, ma vezit guelet gant ho kuiskamant a vanac'h, e vezo kroget enn-oc'h rak tal, taolet er prizoun hag antronoz barnet d'ar maro. Aman, em zi-me, azioc'h kraou ar zaout, e z'euz eur sanaill ha ne gredan ket e c'hafe den da zellet enu-han : Ien eo ann amzer, eno n'hellor ket ober tan, mez ezenn ar zaout a zalc'ho tomm avoualac'h deoc'h : Eno ive-ta, e kaf dign, e vioc'h kuzet mad ha n'o pezo ket re a ziouer. Klaodina, va grek, a gaso bemdez deoc'h boued ervez ho kout ha dioc'h ho faltazi. Bremaik goude hor lein, va mevel, Dider Krogennek, ha me a ielo beteg ar gouent da velet ha chommet e z'euz eno c'hoaz eur manac'h all bennag. Araok ann noz ni a vezo distro hag a lavaro deoc'h penaoz eman ann traou. Guelet avoulac'h a ran o c'heuz c'hoant da zont ganeomp, mez ne c'hellit ket dont, rag ep gellout ober vad ebed, oc'h sur da ober drong deomp. Unan bennag hor guelo o vont pe o tont, anat eo ; mad, ma vezit guelet ganeomp, e vezo lavaret dioc'h-tu ema-oc'h kuzet aman, hag abarz nebeut e man soudarded ar Republik o lakaat ann tan enn ti ma ne gavont ket ac'hanoc'h, ar pez ne rai vad da zen. Nann, ne deuot ket ga-

neomp : Dider ha me a ielo hon daou, ha c'houi, en ho toull kuz, a bedo Doue evit Job Karo, he c'hrek hag he vugale.

Ar manac'h a ieaz en he guz ha Job Karo ha Dider Krogennec a ieaz ho daou varzu leandi St Aubin. Pa en em gafchont eno e velchont, er vered, eur vanden dud oc'h ober toullou-bez. Ar re-man o ioa tud hag a ioa o chomm var ann hent a ia euz a St Aubin da Lamball. Ekreiz ann noz oant bet dihunet gant ann trouz hag ar pec'hejou a rea ar zoudarded o tistrei da Lamball. Dioc'h ar pez a glevent oa eaz dez-ho gouzout ar pez á ioa c'hoarvezet el Leandi. Abalamour da-ze oant deuet dioucʼh ar mintiu da rei skoazel d'ar venec'h paour o doa ho zikouret kenn aliez a veach en ho dienez. Mez siouaz ne gafchont nemet korfou maro, leun-c'hoad....

Goude beza lavaret, a greiz ho c'haloun, peb a *Zeprofundis* evit ar verzerien,e c'hen em lakejont e doare da ober dez-ho bep a vez e bered ann abatti. Oc'h ober al labour-ze edont pa en em gavaz Job Karo hag he vevel. Pebez tristidigez ne oue ket evit ann daou zen-man ar guel euz a gement all a grizder ! En em lakaat a rejont gant ar re all da gleuza beziou ; ha pa oue achu al labour glac'haruz-se, pep hini, ann daelou en he zaoulagad, a zistroaz d'he gear, ep lavaret ger ebed ann eil ouc'h egile ; re garget a c'hlac'har oa ar c'halonou.

Pa glevaz ar manac'h iaouank ar pez a ioa c'hoarvezet gand he genvreudeur e tirollaz da vouela, hag, epad ann noz hed-a-hed, ne chanaz da bedi Doue evit-ho. Antronoz vintin, pa z'eaz Klaodina da gas dez-han he damm boued, her c'havaz atao va he zaoulin , he zaoulagad ruz-glaou hag he zremm dilavet. Ne falveze dez-han dibri tamm : re veiet oa he stomok. Lakaat a reaz Klaodina da gounta dez-han a-nevez ar goall draou a ioa en em gavet er gouent, hag, o klevet Klaodina o kounta, e vouele adarre. Ne ket iskis, evit guir, en diche keuz da genvreudeur hag o doa bet kement a garantez evit-han, hag o doa hen hentchet, hen c'hoaz iaouank, kenn eeun var hent ar Baradoz.

Chomm a reaz kuzet e kraou Job Karo epad eur c'houeac'h miz benag. Bep mintin ha bep noz e z'ea Klaodina he unan, pe Job avechou, mez jamez den all ebet da gas dez-han he damm bara pe he vanne zoubenn. A benn eur pennad e oue gellet kaout dez-han eur c'halur, kuzet gand eunn den kalounek euz a eur barrez a gichenn, ha neuze e c'helle avechou lavaret ann ofern. Pebez dudi evit ar manac'h, evit Job Karo, he c'hrek, he dud hag he amezeien gellout kofez evit goalc'hi ho c'houstiänz ha kaout ann eur-vad da receo ho Doue en ho c'haloun evit ho sklerijenna hag ho c'henvraat !

Epad c'houeac'h miz ive-ta e chommaz kuzet er sanaill. Avechou, evelato, epad ann nevez amzer hag ann han, e teue epad an noz da ober eur bale dre ar parkeier, evit kemeret an ear vad hag en em dizinoui, pa ne veze ket galvet da vont da velet tud klan, rag neuze na tan na gurun n'o diche miret out-han da vont enn hent.

A benn fin ar c'houeac'h miz-se e lavaraz da Job a ioa eat da gas dez-han he goan :

— Diouc'h m'ameuz klevet ganeoc'h ne deu ken a zoudarded var dro leandi St-Aubin . Mad , va sonj eo distrei d'am c'houent : Re hir ounn chommet da zibri euz ho para. Enn tu be du, me gred, e kavign frankiz da asteun eur guchenn golo da gousket, rak ne c'hellan ket kredi o defe ar Republikaned diskaret kement ti a ioa e St Aubin, hag ouc'hpenn , annn disterra kraou a vezo mad evid ounn-me. Great ann eost, eman ann han o vont kuit, erru an diskar-amzer , bremaik eman ar poent da zistrei ha da derri ann douar evit gounit ann eost nevez. C'hoant ameuz da labourat eunh tamm douar ha da hada enn-hann greun evit kaout bara da zibri enn han a zeu, mar plij gand Doue : Ha ma na blij ket gant-han e chomfen e buez e St Aubin, ra vezo great er memez tra he volontez, e z'ign d'ann env da gaout va c'henvreudeur.

Job hen dizaliaz : Aoun en doa na viche ar manac'h diskuliet gand eunn trubard bennag, rak neuze ar zoudarded a viche deuet buan var ho c'hiz hag her c'haset gant-ho evit her lakaat d'ar maro. Mez null e oue dezhan ; troet oa e penn ar manac'h distrei d'he gouent.

— Da viana, eme Job , e lezoc'h ac'hanoun da gas deoc'h eunn dorz vara pe ziou ar zizun, hag ann traou a vezo red deoc'h ken na dui eunn eost nevez enn douar.

— Ia, eunn tamm bara hag eur vozad holenn a gemerign diganeoc'h bep sizun, a galoun vad. Doue, me gred, ho faeo deoc'h er bed all, rag evidon-me ne c'helligu ket hen ober var ann douar. Avoualac'h e vezo kementse evidoun. Er gouent e kavign dour hag en c'hoad kéuned d'her birvi. Eur skudellat vara, eur meüdad holenn trempet bemdez gand ar zoubeun-ze a vezo traou avoualac'h d'am beva a c'hann d'ann eost a zeu.

— Eunn dra all a meuz da lavaret deoc'h c'hoaz, tad manac'h. Gouzout a rit pegement a fallagriez a zo er vro ; ma vizit guelet gand ho kuiskamant a vanac'h, abarz nebeud derveziou em aor krog enn oc'h. Lakit diliad evel va re-me, ha den ne rei van evit ho kuelet, rag ar re fall, a zo dre ar vro, a gaf dez-ho oc'h bet ive merzeriet er memez taol gant ho kenvreudeur.

— Guir a livirit, Job. Bikenn ne c'hellign trugarekaat re ac'hanoc'h euz ar vad a rit evid-ounn . Breman it d'ho kuele da digasit dign varc'hoaz diliad evel ho re, ar re falla a vezo mad avoualac'h dime.

Antronoz, etro nao ha deg heur edo Job Karo, Klaodina he c'hrek. he vugale hag he zaou vevel enn dro d'ann tad manac'h. Ann tiad tud-se o doa doan o tispartia diout-han ; Ha kousgoude ma viche bet gouezet edo eno, e vichent bet barnet d'ar maro evit beza her c'huzet. Chomm a reant mud' den ne lavare ger. Abenn eur pennad ar manac'h a lavaraz :

— Ra skuillo Doue he c'hrasou var ann tiad tud vadman ha var gement a raint ! Doue r'ho piunigo , Job Karo, c'houi, ho krek Klaodina ann Hir, ho pugale hag ann daou zen honest a zo en ho servich !

Var dro unnek heur e oue guelet o vont varzu leandi St Aubin Job Karo, eur béac'h kolo gant-han ouc'h he gein, hag eunn den all, guisket eveld'-han , ann tad manac'h, eur bisac'h gant-han var he skoaz , eunn dorz vara en eur penn gag eur c'halur da oferenna er penn all.

Kaout a rejont leandi St Aubin hanter-diskaret, evelato e oue eazet avoualac'h kaout eur c'hougn disc'hlao d'ar manac'h da asteun he guchenn golo. Ne gredan ket e c'helle den kounta ar pez a iea dre galoun ha dre spered ar manac'h o sellet ouc'h mogeriou al leandi bolzennet, faoutet, hanter-gouezet, o sonjal en he genvreudeur merzériet. Mall en doa da veza he unan evit vouela ha pedi en he eaz var ho bez. Abalamour da ze e lavaraz da Job :

(Eur pennad all eur vech all.) D. L.

FOLGOAT.

D'ar sul 20 a viz Even e zoa eur pelerinach ar braoa e Folgoat. Vardro antercant euz ar re zo en asamble catolig a vicherourien Brest a ioa deut di, ha vardro kement all a ioa deut euz a Vontroulez. En em glevet oant d'en em gaout eno a vanden. Da eiz heur dioc'h ar mintin eo bet lavaret evitho an oferen a gommunion. N'em eus ket izom da lavaret ez eus bet great eun digemer ar guella dezho e Lesneven hag e Folgoat.

Var gementse e zan da lacat ama eur pennad euz a eur vers savet gant an aotrou Kerbiriou divarbenn ar Folgoat , evit eur solanite a ioa er scol Normal , e Kemper, d'an 31 a vis Mae. Ar vers-ma a zo e galleg, hag em eus clasket hé zrei e brezounek. N'em eus ket troet ar penn diveza, abalamour ar c'houbladou-ze a zo henvel oc'h guerziou all divar benn ar Folgoat am eus laket c'hoaz e *Feiz-ha-Breiz*.

Setu ama-ta ar vers-ze :

Foll ar c'hoajou pe Itron-Varia Folgoat.

Reuzeudik, paour ha dister, zoken ep maillurou
E Kergoat eur bugel a gouske en truillou ;
Mes deuet euz an Envou, a Elez eur vanden,
Gant eur gurunen aour a c'holoe he benn.

El lochennik disto-ze, var dro he gavel paour
Ne voa ket a uvre, a arc'hant nag a aour ;
Mes da boket d'ar bugel, he vam vad o plega,
A lavare goustadig an *Ave*, *Maria*.

Eun deis, siouas Salaun, ne gavas mui he vam,
Gouela reaz alies o laret ; n'em eus tam ;
Var dreujou he lochennig en em daol d'an daoulin ;
O va Doue, emezhan, o pet truez ouzin.

Abenn eun heurig vale e kichen eur c'hoat bras
Eun elenennik dour red, sclear ha fresk a gavas ;
Al laboused a gleve tro var dro o cana,
Hag eur vouez a lavare : bugel chomit ama.

He benn noaz a ziskuize var an douar calet,
Evel ma rea Jesus, hor Zalver benniget,
Hag ar vondianet, o redek d'ar festou,
A vousec'hoarze faeüz o velet he druillou.

Eno evit oll bevans n'en doa nemet mouar,
A gave var ar c'hleuziou pe tostoc'h d'an douar,
Pe eur pennig ed bennak coezet var an hentchou
Hag a zizille raktal gant he zaouarnigou.

Mes gouscoude avechou, gant an naoun dare
Da dal dor ar pinvidig e zea da bardae,
Ha ne rea ken peden, nemet ar c'homzou-ma :
« Salaun en deus naoun hag a zepre bara. »

Bara du a reseve, hag he visac'h carget
Paour Mari a zistroe gae ha laouen meurbet,
Ha var he benn bas dero, boazet d'en em harpa,
A dreuz ar parcajou ed ez ea en eur gana.

Setu hen ta distroet dindan he scour guezen,
Trempa a ra he vara e dour an elenen ;
Ober a ra dioa loden ; unan a vrouzunou,
Zo taolet d'he vignoned , al labousedigou.

Disken a reont var he zorn da zibri , da efa,
Ha goude e c'hournijont gant dudi o cana ;
Ha dindan he vezen gam, Salaün gourvezet,
A gousk c'hoeg ha dizoursi dindan cambr ar steret.

Avechou a zistribil oc'h scour ar vezen-ze
Varzu'n env o vrausellat , dioc'h an douar e save ,
Hag her c'hlevet o ioual hano he vam santel,
A ioa'vit he vuzellou dousoc'h eget ar mel.

Eun nosvez e tiskuize, var ar mean gourvezet,
Ar musc'hoars var he c'hinou'vel ma vije bepret,
Var barlen he vam garet e tlie dihuna ;
Avoalc'h en doa gouzanvet ; Doue her c'hasas gantha.

E troad he vezen c'hlaz he vez a voue toullet,
Corf ar foll kez Salaün gant douar voue goloet,
Hag al letou var ar bez o tont da c'hlasveza
Ne voue morse roufennet gant den o taoulina.

Doue n'ancounac'ha ket ; eun deiz, o burzud bras ,
Var ar bez-ze dilezet, eul lys caer a zavas,
Ha var he deliou guen cann e velet splam scrifet,
Ar ger *Ave*, *Maria*, e scritur alaouret.

Ep dale tud ar c'harter d'ar c'hoad zo diredet,
Ar bez a zo digoret ha Salaün zo cavet
Cousket hag o vusc'hoarzin evel pa edo beo,
Ha grizien al lilien euz he c'hinou a zao.

—

En amzer-ze e rene an duk Ian e Breiz,
Hag en dro dezhan noblans, tud a galon aleiz,
Bugale ar varc'heien o doa guechall skuillet
Ho goad evit difen bez sacr Salver ar bed.

—

Neuze oll dud ar c'harter, ha pinvidig ha paour,
A roas lod ho labour, lod ho arc'hant, ho aour,
Pephini a ro he vean evit sicour sevel
D'ar Foll ar gaera iliz a ioa e Breiz-Izel.

. . . . . .
. . . . . .

KELEIER.

An aotrou Milin, bet person e Sant-Thonan, zo maro e Castel er siznnveziou-ma.

An aotrou Postec, person Coatmeal, zo maro ive er sizun dremenet.

An aotrou Bardouil, nevez beleget, zo hanvet vikel e Plouhinec.

An aotrou Boulic, nevez beleget, zo hanvet vikel e Plounevez-Lochrist.

An aotrou Coz, professor e Pont-Croas, zo hanvet vikel e Sant-Salver.

An aotrou Madec, vikel e Plounevez-Lochrist, a zo eat d'an Havr-Nevez evit beza eno beleg ar vretoned eat di euz a Vreiz-Izel.

Douarnenez a zo brema dispartiet dioc'h Ploare ha great parrez anezhi. An oll a voar e voa c'hoant hag izom pell zo da velet an disparti-ze.

Evelse e zer brema da hasta al labourou evit peur echui an ilis nevez a zaver e Douarnenez hag a zo comanset eur pennad zo.

Roazon. — D'ar 16 a Even, ar gouel a zo bet caeroc'h eget e kear all ebet e Breiz. Da nos kear oll a zo bet goulaouet evel ma voa bet pa voue discleriet ar gonseption didach.

Sant-Briec. — Ilis catedral Sant-Briec a zo savet d'ar reng a *Ilis veur vian*.

Locronan. — Scrifa a rer deomp euz a Locronan : Er bloa-ma en em gaf an Dromeni vras (Tro-ar-Menez) e Locronan-Coat-Nevet.

Ar pardon-ze a vez great gant calz a solanite ; padout a ra eis devez ; comans a ra d'an eil sul a vis Gouere evit echui d'an trede sul.

An Dromeni a bad epad ar sizun, ha bemdez e vez eno oc'h ober an dro-ze eun niver braz a belerined, adalek peder heur dioc'h ar mintin beteg eiz heur dioc'h an noz.

D'an diou zul dreist oll e ve dies niveri ar bardonerien a vez eno. D'an diou sul e za ar brosesion, da eun heur goude creis-deis, da ober an dro vras-ze a zo teir leo d'he ober.

An Dromeni-ze, pehini ne rer nemet bep c'hoec'h vloaz, eo an dro a rea sant Ronan, eur vech er sizun, pa edo oc'h ober ermitach eno er c'hoat hanvet Coat-Nevet.

Ar belerined a gavo pilerou coar e Locronan.

En tu d'ar c'hreisdeiz euz ar Frans ez euz bet, ervez ar c'heleier, er sizunveziou diveza-ma, doureier beuz hag o deus great cals distruch. Tri dervez glao arneu, glao dourbil o deus laket ar steriou da ziroll e tri pe bevar departamant. An doureier fuloret-ze o deus distrujet ed ha foen, zoken ar guez, discaret an tiez ha beuzet cals tud. Ar re o deus gallet savetei ho buez a zo var an douar noaz ep gouzout peleac'h mont. Gouten a rer aluzennou evit an dud keis-ze, hag an *Impartial* a Gemper en deus digoret eul listen evit ar re a garfe rei eun dra bennak.

G. M.

LISTENNOU HA BILLEJOU EVIT AR MISSIONOU.

80 n^os a vezo moullet evit pephini euz ar pemp lizeren varnugent euz an alphabet.

En em adressi d'an Aotrou de Kerangal, mouller an Escopti, e Kemper.

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou Herry LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelet an tam labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e cariut caout ar pennadou-ze laket en eul levr evit ober mis Mari ganthan.

Al levr a vezo cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real ha daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

Ar Gerant ; Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

DISSADORN 10 GOUERE 1875. N° 545. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ.

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a die beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 10 Gouere 1875.

Eur ger c'hoas divar benn ar galon sacr.

Pa voue savet hor Zalver oc'h ar groaz, ha pa en devoa rentet eno he huanad diveza, eur zoudard, ep gouzout petra a rea, mes deut da veza eur benveg etre daouarn Doue, eleac'h terri dezhan he zivesker evel ma reat d'an dorfetourien, a zigoraz he gostez hag he galon gant eun taol laus. Dre eur burzud nevez, euz ar goulize e tiredas goad ha dour. Ar goad hag an dour-ze oa danvez ar sacramanchou, sacramanchou ar re veo ha sacramanchou ar re varo, evit netaat ha goalc'hi ar bec'herien, ha creski ar c'hras er re just.

An ilis santel a ioa foutet, diredet evelse euz a galon adorabl hor Zalver Jesus-Christ.

Hag ar zoudard-ze, ar benvek dall-ze etre daouarn Doue, a voue sclereet dre ar vadiziant a c'hoad divin scuillet varnezhan, a voue unan euz ar re genta o vont en iliz, unan euz ar re genta o tougen sclerijen ar feiz etouez ar zoudarded he genseurt, unan euz ar re genta o scuilla he c'hoad hag o rei he vuez evit Jesus-Christ.

Brema eus daou c'hant vloaz, hor Zalver a deu adarre da ziskuez d'ar bed ar galon-ze e deus caret kement an dud, hag evit he diskuez en deus choazet eul leanez paour ha dister, cuzet en eur gouent nebeut brudet. Servicherez humbl an Aotrou Doue e deus great he c'hrevidi, comzet e deuz oc'h ar Frans.

Siouaz ! houma e deus great pell amzer ar scouarn vouzar ; eleac'h enori ar galon sacr, eo he digeri a nevez e deus great dre bep seurt torfejou.

Mes hirio, a drugare Doue, e velomp ne deo ket en aner eo en em ziskuezet ar galon sacr d'he zervicherez fidel. Guelet on euz, ha guelet a reomp penitanted ep niver oc'h en em voda en dro da chapel Paray-le-Monial.

Guelet on eus baniel ar galon sacr var bez al leanez eurus. Guelet on euz eno tud euz ar rencou huela couls hag euz ar rencou izela, noblans; tud a arme, bourc'hizien, coueriaded.

Clevet on euz anezho oll o pidi calonec, hag o cas varzu an Env ar c'hri-ma euz eur galon leun a feiz hag a c'hlac'har : « Truez, va Doue ! Saveteit Rom hag ar Frans en hano ho calon sacr ! »

Ha varlerc'h ar Fransizien e teu pelerinet euz a gement bro gristen zo var an douar, hag oll e reont ar memes peden : « Truez, va Doue ! »

Evel ma zeo-ta deut an iliz euz a galon Jesus var ar c'halvar, e c'hellomp esperout e teui adarre ar galon divin-ze da zifen he iliz oc'h he enebourien.

Kear ha var ar meas.

IV.

Martin a ioa souezet ne vije ket deut he genderv Robert da velet penauz en em loje er ru Pistol. Daoust, emezhan, hag eun dra bennag a ve displijet dezhan eus va fers !

Var gementse en em laca e doare da loja he arrebeuri. Evithan da veza cre, ez oa meur a dam anezho ha ne c'helle ket da zougen he unan d'ar pempet astach.

Etre daou gouscoude e tigouezaz ar c'henderv.

— Digouezout mad a rit, a lavaras Martin, rak brema em sicourot da zevel an arrebeuri-ma a zo re bounner evidon va unan.

— Evit doare, eme ar c'henderv Robert, me ia da glask eur c'halvez a zo aze e kichen da zont d'ho sicour.

Piou a voue sonezet ? Martin, o velet he genderv ne brije ket zoken touch penn ar bez oc'h he arrebeuri, ar c'henderv Robert a ieas kuit en eur lavaret en doa prez labour, hag e voa mall dezhan beza en he stal.

Eur c'halvez a deuas d'he zicour, mes evel on eus lavaret dija, cals euz an arrebeuri a voue red ho c'hrenma pe ho freuza evit gallout ho c'has er c'hampronigou euz ar bempet astach.

Var gementse e tigouezaz ive perc'hen an ti.

Martina e devoa digaset gauthi ier ha couniclet pe lapined. Ar perc'hen a lavaras dezhi ne c'houzanfche ket a draou evelse en he di ; e voa avoalc'h dezhan gouzanv an trouza rea ar vugale gant ho bouteier coad.

Martina a lavaraz e rea c'hoas muioc'h a drouz ar re a ioa en ti hag a c'hoarie gant benviachou muzik bete pell an noz.

Ar perc'hen a lavaraz ar re a rea trouz evelse gant benviachou muzig a bae seis pe eis cant lur, hag hi ne bae nemet cant antercant, hag evelse ne vije ket gouzanvet ganthi ar pez a c'houzanvet gant ar re-ze, hag evelse devoa da choaz etre daou, en em zizober euz he ier hag euz he lapined, pe mont kuit abenn eis dervez.

Martin dioc'h he gostez a ieas balc'h pa c'houlennaz ar c'halvez diganthan c'huezek real evit beza he zicouret epad diou pe deir heur.

Erfin an noz a deuaz en dervez-ze ive evel en dervezіou all. Antronoz, Martin a vele ervad oa poent dezhan gounit eun dra bennak pe e zaje da netra ar pezig en devoa. Red e voa-ta mont da glask labour. Mont a ra da di he genderv Robert evit goulen diganthan peleac'h e cafje.

— Evit er stal m'emaoun-me, eme Robert ne dal ket ar boan deoc'h dont. An hini ma labouran dindanhan n'em c'har ket, ha me n'her c'haran ket ive. Ma zafen d'ho kinnigen dezhan, kementse a ve avoalc'h evit miret outhan d'ho kemeret, it da di an aotrou Bravard ; gouzout a ran e vank dezhan eur faouter coat a zo maro en derveziou-ma. Na livirit avad ger ebet ac'hanonme.

Pa zigouezas Martin e ti an aotrou Bravard, hema en en doa dija kemeret eur faouter coat e leac'h an hini a ioa maro. Martin a voue epad daou zervez o redeg a stalda stal o clask labour.

Erfin, d'an trede dervez e cavas fret; pemp scoet varnugent er miz a roet dezhan. Kementse en divije great eur mondian anezhan var ar meaz ; e Limoj avad en devoa eno a veac'h peadra da veva.

Epad ma laboure Martin en dra c'helle o faouti coat, Martina a boagne ive da zelc'her he zi e doare. Ar potrik Fransez a voue caset d'ar scol da di ar vreudeur. An amezieien he alie da gas he merc'h d'ar *Salle d'asile* morse avad ne falvezas dezhi, rak lavaret a rea ato guella minic'hi a c'helle da gaout eur verc'hig a bemp bloaz, oa e kichen he mam.

Ne zonje ket fall, evel a velit, evit eur goueriadez.

A hent all, enouet braz e vije bet en he zi ma ne vije ket bet he merc'h eno. He fried bemdez gant he labour, he mab er scol, he zad alies er meaz euz an ti, e divije gread goad fall meur a vech panefe ma cleve ar verc'hik-ze o saosmegat en dro dezhi. Boas ma voa bet da zellet oc'h ar marvaillou divar dreuzou he zi pa edo var ar meaz e crene pa zelle er ru dre brenecher ar pempet astach-ze. Ha c'hoas petra a vele?

Eur chiminal pe beg eun doen bennak.

Pell edo eno dioc'h ar glasvez, ar guez hag ar bleun a vele euz a zor he zi e Blessac.

Ar pez a rea muia dies dezhi oa ar mang a zour hag a geuneut da ober tan.

Ekichen an ti ma edo var ar meaz ez oa eur feunteun ha ne veze morse dizec'h. Dour ar feunteun-ze zoken a ioa ker sclear, ker fresk, ker scanv, ma teuet di da gerc'hat dour euz a bell. Loenet ar c'harter a zigaset ive di da zoura. An donr-ze, a lavaret, ne rea drouk da zen, ha pa vije efet zoken gant tud o c'hoezi. Meur a zen pinvidig euz ar vro a zo bet clevet o lavaret o divije roet meur a vil scoet evit caout eun eienen evelse var ho douaron.

Goude beza bet epad ugent vloaz eur feunteun evelse en he ardanez, e voa ten disken dek delez ha cant, ha mont goudeze, n'ous ket pe geit, a dreuz ar ruiou, da glask eur banne dour, ha c'hoas pe seurt dour? tenval alies ha mad epken da ober goueillen. C'hoaz e ranket chom pell avechou da c'hortoz he dro evit caout eur banne euz an dour lous-ze.

Ha keuneut da ober tan? Var ar meas ne gouste couls lavaret nemet ar boan d'he zestum. Evelse ive pebez tantad tan a reat bemnos goude coan araok mont da gousket!

Brema e voa red espern ; he implija epken evit aozá ar bouet, ha goudeze mont pephini d'he vele dre ma croge ar riou enhan.

Brao c'hoas pac'hellet caout coat avoalc'h da zevi evit aoza ar bouet!

A hent all ar c'henderv Robert en devoa keus da veza caset ar goueriadet-ze da Limoj.

He c'hreg ne c'helle ket gouzanv Martina abalamour n'en em viske ket e gis kear, ha ma talc'he d'he gis divar ar meas. Cals a vezo gouscoude hag a gavo e voa fur martina o chom ep chench giz en he guiscamant. Mes an itron Robert ne zonje ket evelse ; mez e devoa oc'h en em gaout gant he chiniterv ; ne felle ket dezhi zoken anzao e voa carez dezhi.

Robert hag he c'hreg ne deant mui var dro ho c'hendirvi, ha pa zea ar re ma d'ho zi, ereat dezho eun digemer divlaz avoalc'h.

An itron Robert a lavaraz eun dervez da Vartina, e voa red dezhi chench gis ma felle dezhi kendelc'her d'en em zarempred. Martina a vouelaz en dervez-ze, mes delc'her a reas mad.

Robert ive a rea goab euz a Vartin abalamour ma voa troet oc'h ar relijion, ar pez a ioa eun diotach ervez ar poder. Var gementse en em lakea da ober brezel dezhan a enep ar relijon hag an dud a ilis. Evelse Guillou, tad caer Martin a lavare dezhan eun dervez :

— Aoun am eus na rafe drouk comzou ar poder-ze ne ket deoc'h-hu, mes d'ar vugale her silaou.

Ma teufe ho pugale da heuilla kenteliou evelse, petra deufent-hi da veza? Guella oc'h eus da ober eo dilezel ar c'henderv-ze ; chom ep mont d'he di, na rei dezhan

tro da zont ama. Guelet oc'h euz em eus lavaret dezho e voa o tont eur bar arneu evit ho lacat da vont kuit, rak pec'het e ve lezel ar vugale-ma da glevet comzou difeiz evel a zo gant an dud-ze.

Couent Vicovaro.

VII.

DAOUZECVET ABADEN.

Heron ha Cassien.

Heron. — Evelse-ta, tad Cassien. ne gavit netra da rebech d'an tad abad?

Cassien. — Netra an distera, tad Heron ; pell dioc'h eno, me gaf anezhan burzuduz e pep giz, ha cridi a ran ne c'helle ket Doue ober deomp brasoc'h gras eget oc'h he lacat da c'houarn ar gouent-ma.

Heron. — Oh! nag a blijadur a rit din o comz evelse! va list da boket deoc'h evit diskuez deoc'h va joa!

Cassien. — Gant plijadur, va zad, mes va list brema ive da vont da renta cont euz ar gevridi am eus great e Tibur.

Heron, he unan. — Diot ma zout! Gouzont avoalc'h a rean e voa hema eur speret teo ha pounner, ne voa goest da varn netra ; sonjal a rean gouscoude en doa muioc'h a skiant eget en deus. He garantez evit Beneat a ra din he argasi. Nan, eur vech evit mad, ne c'hellan ket chom pelloc'h er gouent-ma. Mall braz eo lacat eun termen d'an traou-ma ; anez e raio tud diot ac'hanomp oll. Marteze Metrodor en devezo bet muioc'h a chans egedomme. Ah! Setu aze Placid, eun all c'hoaz ive hag a garfen guelet cant leo ac'hann.

Heron. — Placid.

Heron. — Ahanta, va mignon ker Placid, n'oc'h ket bet goal laket gant an darvout digouezet ganeoc'h e lagen Subiaco?

Placid. — Nan, va zad, n'oun bet morse iac'hoc'h eget brema. Ho trugarecat a ran euz ar vadelez a ziskuezit evidon.

Heron. — Ia, va breur, ho caret a ran e guirionez. hag eur c'hlac'har vraz am boue an deiz ma cleviz e voac'h coezet en dour. Gouzout a rit-hu eo bet tost deoc'h coll ho puez? Pebez rann galon e vije bet an dra-ze evit ar gonent!

Placid. — Ar c'holl ne vije ket bet bras ; braz eo avad ar c'hras am eus bet, hag e tlean calz a anaoudegez vad da Zoue ha d'an tad Beneat.

Heron. — Ha d'ho mignon Maur.

Placid. — Ha d'am breur Maur ive ep mar. Edon o vont gant an dour ha da veza strinket etouez ar c'herrek, pa en deus croget em bleo ha va zachet var ar seac'h. M'hen asur deoc'h e teue sonjou a zevri din neuze.

Heron. — Ah! sonjou a deue deoc'h!

Placid. — O va Doue, ia ; sonjal a rean pe gen nebeut a dra eo buez an den, hag e clasken en em brepari d'ar maro ; ha (guelit, va zad, pegen dister oun ha pegen nebeut a humilite am eus, (keuz oa ganhen mervel ker iaouang, ep beza c'hoas great netra evit Doue, hag e rean al le, mar gellen en em denna euz an danjer-ze, da zervicha Doue caloneg ar rest eus va buez, ha da scuilla va goad, mar geljen, evit he c'hloar.

Heron. — Hag ep mar e carit calz an tad Beneat abaoue an darvout-se?

Placid. — He garet a rean cals diagent, mes abaoue e caf din e rofen gant plijadur va buez evithan. Ha ne deo hen ket deut ama? Lavaret en doa din dont ama d'he c'hortos.

Heron. — Nan, ne ket dent, va map ker, mes ep dale credabl e teui. Ho caret a ra kement an tad mad-ze ma lavarfet ho lacafe araog an oll dadou euz ar gouent.

Placid. — Ar pastor mad en deuz ato muioc'h a zoursi euz an danvad dibarfet ha muioc'h a denerigez evithan, hag alies ar mab a verit nebeuta carantez eo a zo caret muia.

Beneat hag Eujen a zigouez.

Eujen. — Gouzout a rit, tad abad ker, ne ket evit beza curiuz eo e c'houlennan outoc'h perag ez oc'h trist evel ma zoc'h,

Beneat. — Gouzout a ran, va zad mad, pegement em c'harit, hag ho trugarecaat a ran euz a greiz va c'halon.

Eujen. — Perak neuze cuzet oc'h ho pugale ar pez a ra poan deoc'h? Gouzout a rit an oll a gemer perz er boan-ze ep gallout he c'has divar ho tro. Sellit, setu ama an tad Heron a gar ac'hanoc'h eveldomp-ni, hag en deuz ive kement ha ni, c'hoant da c'houzout perag oc'h trist evelse.

Heron. — Oh ia tad abad, lavarit deomp petra a ra poan deoc'h. Hoc'h oll bugale ama o deuz an brasa c'hoant d'ho kuelet dinec'h.

Beneat. — Oll, tad Heron, respont a c'helfac'h a gementse?

Heron. — Ervez va c'halon va unan, e credan lavaret, ia, (*outhan e unan*) Daoust ha Metrodor a ve deut da veza trubard?

Eujen. — Ha pa ve unan bennag ha ne ve ket a unan ganeoc'h, ha ne dleit-hu ket en em gonsoli o velet ar mad en deus great Doue dreizoc'h d'ar re all? oll e faziomp, ep mar, mes oll ive e carfemp dont da veza guelloc'h.

Beneat. — Oll? va zad ker, ha sur oc'h-hu a gement-se?

Heron, outhan e unan. — A dra sur en deus eun douetans bennak ; red eo din mont da gaout Metrodor. (*a vouez huel.*) Tad abad, ranna a ra hor c'halon o velet ho nec'hamant. Va lezit da vont kuit eun nebeut. Ep dale e tistroin, hag ec'h esperan e vezo aben neuze eat ar sonjou trist-ze euz ho speret.

Beneat. — It, va vad, me ro deoc'h va otre.

Placid. — Ha me, va zad, me zo marteze a re ama?

Beneat. — Nan, Placid, va map ker, pell dioc'h eno; mont a c'helfac'h avad da glask Maur, an tad Nicephor hag an tadou all n'emaint ket ama. Livirit dezho dont d'hor c'haout ; an tad Eujen ha me a chomo ama d'ho gortos.

Placid. — Mont a ran, va zad mad, hag e vezin distro ep dale.

Beneat. — Mad, c'hui a lavar oun mad ! o pet sonch a gomzou Jesus-Christ a lavare n'eus nemet Doue epken hag a ve mad. It, Placid, da ober ho kevridi.

Eujen. — N'eus nemedomp brema, va zad, ha ne fell ket deoc'h rei din da anaout petra a ra nec'hamant deoc'h.

Beneat. — P'eo guir e fell deoc'h, tad Eujen, me hen lavaro deoc'h ; goulen a ran avad ne gomzot morse a gementse da zen.

Eujen. — Gant gras Doue, va zad, e c'hellan ober al le da devel var gement a lavarot din.

Beneat. — Mad, silaouit-ta, ha guelit a me a zo nec'het ha trist ep abek.

(Eur pennad all eur vech all.)

Kraou ar moc'h e Plouaret.

(Dilerc'h.)

I[er]

Edomp o vont abiou Sante Kroaz — *e gallek Sainte Croix* — pa en em gavaz ganeomp, var ann hent, eunn den oajet a hanter kant vloaz, pe var dro, kamm ha tort he fri, hag eul lagad luch en he benn . Sellet a rea a gorn ouc'h ouzomp. Dioc'h ann ear ac'hanomp marteze e c'hanavezaz n'oamp ket euz ar vro, rak dont a reaz d'hor c'haout hag e lavaraz deomp :

— Me gaf dign, goazed, n'oc'h ket euz ar vro , ha marteze emaoc'h e klask kelou euz a unan bennag. Mar kirit lavaret dign petra a glaskit, me her lavaro deoc'h, da viana mar gellan.

— N'omp ket tre euz ar vro, evit guir, eme-ve dezhan ; evelato n'omp ket kollet divar hon hent .

Mez evel n'omp ket euz ar re binvidika, n'hor benz ket kredet mont e kear, hag e z'eomp da glask lojeiz var ar meaz. Aman d'an eac'h, d'ar zao-heol, e kaf dign euz eunn ti hag a c'helfe hor loja evit enn nosvez.

— Aze d'ann eac'h eman Kergree, eunn ti euz ar re vella, tud euz ar re galoneka. Me a ia d'hoc'h ambrouk beteg eno, mar kirit, rak en em goll a rafac'h marteze dre ar guinojennou.

— Bennoz Doue deoc'h. Vad a rafac'h deomp, rak va c'hamarad Per Kemener aman a zo skuiz dija he dreid o vale, ha n'en deuz ket a c'hoant da ober tro.

— Eo, me a ia a galoun vad da ziskouez ann bent deoc'h, hag abarz eur c'hardeur aman emaomp e Kergree.

Ar c'homzou man a roaz nerz d'am c'hamarad Per ha bale a rejomp varlerc'h al luch.

A benn m'hor boa great eunn daou pe dri c'hant pas, hon abrouger, en eur denna eur chapeled euz e c'hodel, a lavaraz deomp :

— C'houi o c'heuz ann ear da veza daou zen mad , abalamour da ze n'emeuz ket a aoun o lavaret va japeled dirazoc'h. Aziagent hel lavaren bemdez e chapel menec'h Sante Kroaz, mez abaoue m'eo kaset ar menec'h kuit gand ann dispac'herien, hel lavaran , en eur vont hag en eur zont dre ann hentchou, ep beza guelet gand den. N'ho pezo nemed dont var va lerc'h, me a ielo arok en eur bedi ar Verc'hez Vari.

Hag en, en hor raok en eur zibunn he japeled, mez me her guele o sellet a gorn var he lerc'h.

— Ac'hanta, Iann Pennors, eme Ber, ha ne ket eunn dro vrao houman deomp, kaout azindan hon dourn, evel pa ve digasset deomp gand Doue, eur C'hristen mad evit hor c'has da di tud kerkouls hag en ?

— Tao, Per, rak n'emeuz ket a fizianz enn den-man. Kamm ha tort eo he fri, hag, el leach beza a galounn gand he japeled, n'her guelez ket ho trei varzu ennomp he lagad luch ? Me her lavar did, bezomp var evez.

Ne zalejomp ket d'en em gaout e Kergree, rak ne gredan ket e ve, kement ha m'ameuz souch, ouc'h penn eur c'hardeur bale etre Sante Kroaz ha Kergree.

Kerkent ha ma ouemp en em gavet, hon ambrouger a ieaz er penn araok enn ti, hag a lavaraz d'ar mestr.

— Setu aman, Jan Mari, daou zen estren , doareed mad, hag odeuz c'hoant da gaout lojeiz diganeoc'h evit eunn nosvez.

Jan Mari a ioa eunn den hag a iea var he driugent vloaz. Gueun oa he benn, ledan he dal, lemm he lagad. Eur zell a reaz ouzomp hag en doa ann ear da lavaret deomp : Dioualiit, ma kirit. mar d'hoc'h digaset aman gand Doue o pezo digemer mad, mez mar d'oc'h digaset gant an Droug-Spered, aman ne vezo truez ebed ouzoc'h.

Goude beza furchet er c'his-se, dre he daol lagad, beteg goueled hor c'haloun, e lavaraz deomp :

— Ni zo debret hor c'hoan ; azezit da c'hedal ma vezo fichet deoc'h eunn tamm bennag da zibri.

Hag en eur zistrei ouc'h hon abrouger :

— Evidoc'houi a c'hell mont d'ar gear, rak ni a zo skuiz gand hol labour, ha kerkent ha ma o devezo ann daou zen-man debret ho zamm ni a ia d'hor guele.

Ar c'homzou-man a oue lavaret gand eun ear ker rok ha ker seac'h ma lakea ien hor c'haloun.

Jan Mari en doa tri mab ha diou verc'h. Ann tri mab a ioa azezet e kichenn ho zad, unan en eunn tu ha daou enn tu all : Ha diraz-ho enn tu all d'ann aoled edo ann diou verc'h. Hini anez-ho ne lavare ger.

— Anna, eme Jan Mari d'ar gosa euz e verc'hed, tomm eur banne zoubenn d'an daou zen-man.

Ar zoubenn ne oue ket pell o tomma, a drugare Doue rak evel aoun hon doa hon daou, Per ha me, dirak taol lagad lemm Jan Mari.

Goude hor banne zonbenn, n'oa ket enr ar re vella hen anzao a rankan, e oue kinniget deomp bep a damm bara zeac'h. Kemeret a rejomp, rag digor oa hor c'haloun, ann hent en doa divoueded ac'hanomp.

Kerkent ha m'hor boa lounket ar c'hinaouad diveza , Jan Mari a lavaraz deomp :

— Va c'hlevet ho c'heuz o lavaret d'oc'h ambrouger omp, va bugale ha me, skuiz gand hol labour : C'houi o c'hunan o c'heuz ann ear da veza skuiz ive, kouls eo deomp-ta mont da gousket. N'oun ket evit rei gueleou deoc'h rak karget int oll ganeomp hon unan. Er c'hraou e rankot mont da loja, kolo fresk avad a vezo dindannoc'h.

Ti Kergree a zo eunn ti hir. Ekreiz e z'euz eur pignoun a ia beteg ar zolier, hag a zisparti ann ti annez dioc'h ar marchosi ; el leac'h ma ouemp kaset da loja var ar c'holo.

Goude beza diskouezet deomp eur guchenn golo, Jan Mari a zerraz varnomp dor ar c'hraou, var alc'houez, hag a ieaz he unan de vele mechanz.

Setu Per ha me hon daou hon unan , gant eur guchenn golo evit guele, skuiz hor c'horf evit guir, mez hanter leun epken hor c'hof.

— Ac'hanta, Iann Pennors, eme Ber di-me, me gred emaomp guelloc'h aman var ar c'holo eget var eur c'hol-c'hed en eunn ti bennag e kear ?

Per evit lavaret se n'oa ket a zrouk enn-han : n'en doa kenn choant nemed da dremen eunn tamm amzer en eur goapaat.

— Da viana, Per, eme-ve , aman ne dapimp ket a c'hoenn.

— Nann, mez moui, pe gelienn-vors, divar ar c'hezek, ne lavaran ket avad.

— Ne pezo nemed skrabat eunn tamm bag e nijiou kuit.

— Duman euz eur c'hi hanvet Korsako hag a oar ober brao kenan he vele e mesk ar c'holo , ma karjenn beza eat d'ar skol gant-han n'oan ket bet kenn nec'het ha ma z'ounn breman.

— Na petra a laka ac'hanot da veza kenn nec'het-se?

— Petra ? Lavaret a ran deoc'h ; ar c'hi a zuman a oar ober he vele brao tre, e mesk ar c'holo, ha me ne ouzounn ket.

— Setu aze peadra da goll or penn , evit guir ! Ne c'heuz da ober nemed ober eunn toullik aze ekreiz ar c'holo, me a raio eunn all en da guichen ; goudeze e chachimp eur guchenn all a golo varnomp hag e kouskimp c'houek ac'hann da varc'hoaz vintin.

— Diviska hon diliad a rankimp da ober ive, ne ketta, Iann?

— Asa, Per, ro peoc'h : diviska hon diliad evit mont etouez ar c'holo !

— Mad, pa oan bian e Kervern, va mamm a lavare dign : Divisk atao da ziliad, Perik, var ar bank araok mont en da vele, gant aoun da louza al linseriou. Daousde ha breman pa z'oun braz ne dlean ket ober ar memes tra ?

— Ia, mez aman n'euz linser ebed evelse.

— Ah ! n'euz linser ebed en hor guele ! Ar re man a zo gueleon egiz Treger neuze-ta, Iann.

— Ehan da farsal, Per, ha kaozeomp da vad. Petra a zonjez eus a Jan Mari, ann ozac'h hag euz he vugale ?

— Petra a zonjan ? E feiz, netra a vad ebed avad. Jan Mari a zo seac'h ha rok ann tamm anez-han : He dri vab o deuz ann ear da veza paotred stard, ha n'o deuz ket ann ear da gaout aoun rak ho skeud.

— Kaout a ra did e vent tud vad, tud a Relijion ?

— N'hellor ket barn ann dud dioc'h ar guel, mez evit ann digemer o deuz great deomp n'eo ket euz ar re gaerra.

— Naun, guir a leverez. Kouskousde pa zell or ouc'h Jan Mari n'hellor ket miret da gaout eunn ear a zen honest varnez-han.

— Ia mez hevella a zo oc'h eunn den honest eo eul lear.

Guir a leverez adarre, abalamour da ze eo guell deomp beza var evez. Da c'hour-gleze a zo ganhez, mechanz.

(Eur pennad all eur vech all.) D. L.

An daou Vartolod Breton.

Brema ez euz eur blaveziou bennag, eul lestr (eur brik) a voa diblaset eus ar guear a Alexandri evit mont da Smyrn. Al lestr-se ne voa ket honvel oc'h listri Frans ; eul lestr grec oa, kemeret gant ar Francizien divar goust al laeronvor a zo bandennou anezo er c'hosteziou-se. Pemzeg martolod hag eun oficer a voa laket da gundui al lestr-se kemeret var ar forbanet a C'hress. Mes al lestr-se ne voa netra a zoare var he dro, hag evelse ne ellas ket henilla eul lestr all brassoc'h a voa diblasset er memes amzer ganthan, hag en em gavas ep dale dilezet he unan e creis ar mor bras. Dont a reas an nos du ha tenval ; glao hag avel a rea, hag ar mor a voa spontus guelet he voagou. Etre ar c'huezeg den laket da ren al lestr-se, an daou guenta ar c'habiten hag ar mest sturier a voa eus a Vreiz. Ar c'habiten a voa Bisson he hano, hag hano ar sturier a voa Tremintin. Eus an daou zen-ze eo e fell din coms, daou vartolod calonec ha pennec evel guir vreizaded ma zoant.

Edont o daou var ar pont, unan crog er stur, hag eguile o clask guelet a be du e c'hueze an avel evit gallout lacat mad ar guerniou hag ar goueliou.

Ar c'habiten a lavaras d'ar sturier :

— Eur goal nosvez, Tremintin,

— Ne ket brao sur, cabiten, ha ma na deu ket Itron-Varia-Porzic d'hor sicour eun neheut, em eus aoun na ve great frigoussen gant hon lestr.

— Itron-Varia-Porzic ne ziles morse ar Vretonet, Tremintin.

— Setu ar pez a ro fizians din ive... aï...

Ar vern vras a voa torret hag e doa laket ar sturier da losker ar griaden-se. An tarsiou mor a zilamas var ar pont hag a voue tost d'ezo scuba ar c'habiten hag ar sturier. Red e voue dezo cregui mad evit na vijent ket strinket er mor. Eun nebeut goude, Bisson a gomans adarre da goms :

— Sell, Tremintin, n'em eus aoun na rag an tarziou, na rag an avel, na rag ar reier ; mes daou eus al laeron a voa e gouelet al lestr o deus gallet tec'het kuit hag en em deleur er mor; mar gall ar re-ze mont d'an douar a zestumo an oll laeron so vardro ar c'harter-ma hag e teuint oll varnomp. (C'huec'h eus al laeron vor a voa liamet e gouelet al lestr, ha daou o doa gallet terri ho liamou ha tec'het.

— Mar deuont varnomp, eme Tremintin, e vezint digemeret. Muioc'h a aoun am eus da velet al lestr man o tigueri evit da veza trec'het gant ar re-ze.

— Mes sonj-ta, n'omp nemet c'huezeg.

— Eun den var evez a dal deg, a leverer. Eur martolod a Frans a dal cant eus a laeron ar Gress. Me garre ho guelet o tont.

— N'eus fors, Tremintin, m'em eus aoun, me. Me zant al laeron-se evel ma sant ar c'haz al logot. Great em eus pep poursach evit, ma rencomp stourm, ma vezo stard ar c'hoari. Eun dra am eus da lavaret dit : Ma vent treac'h deomp, me ne vezin ket prizonier ; me lacai an tân er poultr.

— Mad a reot, cabiten.

— Dalc'h sonch mad !

Oh ! ne ancoûnac'hain ket.

Ar pez en doa lavaret ar c'habiten Bisson a erruas. Pe guen tenvel bennag ma voa, e veljont ep dale o tont varnezo daou lestr hag a voa triugent den pe zeg den ha triuguent e pephini anezho.

— Alo Tremintin, eme'r c'habiten, bremaic e tigoro an abaden.

— A gaf deoc'h, cabiten ?

— N'eus douet ebet.

— Mad, bouet ar groug int, evel kent.

Ar c'habiten a loscas eur sutaden, hag a grias a bouez penn :

Oh ! var ar pont ! ar guerniou hag ar c'herdin d'an traon ! pephini he armou, hag evez mad !

Pephini en em laca el leac'h ma tle beza. Tremintin en em erbed oc'h an Itron-Varia-Porzic ; Bisson a ia gant eur mouss, eul letern gantha en he zorn, da vouelet al lest. Pevar eus al laeron-vor a voa eno c'hoas chadennet. Ho distaga a ra, hag e lavar dezo : Alo ! d'al laez, labaskennet, d'al laez ! d'al laez ! ho camaradet so eat da guerc'hat eur vanden vuntrerien d'hon distruja-ni. C'hui so mad da zervichout da gae etre va martoloded ha birou pe bouliji ho camaradet !

Ar Vrezel a ia da gomans. An daou lestr laeron a dosta. Crial a rer outho, ha ne respontont nemet evel an tigr o vont d'en em stleja va he breiz. — Bisson a dosta oc'h Tremintin, a denn he vontr en devoa bet digant he vam, hag a lavar :

— Tremintin, kemer ar montr-ma, me ia da vervel, va zantimant hen lavar din. Hen lavaret em eus dit, ne jomin ket etre daouarn ar re-zé. Te, gra da c'hallout evit tec'het ; me fell din kementse.

— Mad, cabiten, eme Tremintin gant eur vouez c'holoet, hag e talc'he mad ato d'ar stur.

Pa voa deut an daou lestr forban var hed tenn, Bisson a grias adarre, hag ével ne respontent ken nemet iudal evel loenet gouez, e tigoras an tan o tiscarga varnezo he fuzuil a zaou denn. Eno neuze oue eur stourniad criz, tennou, toliou bouc'hal, taoliou gant pep seurt benviachou, iouadennou, mallozion, scrijadennou goad o redek, tud lazed, gouliet, izili torret, flastret, bruzunet ; c'huezeg den oc'h seiz uguent pe cant antercant. Ep dale al laeron vor a voue ar vistri, hag o doa gallet cals anezo sevel e lestr ho enebourien. Tremintin en doa dalc'het mad d'ar stur. Bisson a voa goal laket. En em stleja a ra beteg ar sturier :

— Alo ! Tremintin, red mad eo finissa. Lavar d'ar re so c'hoas beo eus hor m rtolodet en em deleur er mor, hag en em daol ive eveld'ho. Marteze e c'hellot mont d'an douar var neun. Me ia da lacat an tân.

— Cabiten, lavaret em eus d'an oll vartolodet. N'em eus nemet an dra-ma da ober, hag o cas he zaouarn d'he c'hinou, e reas eur c'horn bout gant he voz, hag e loscas eur voudaden. — Alo ! cabiten, n'eus ken da ober, hag e crog adarre en he stur.

— Mes, ha te?

— Me chomo ama.

— Tremintin, me ordren dit en em deleur er mor.

— Ha me, cabiten ne ouzon ket petra vir ouzin na grogan enhoc'h ha n'ho tolan ebars oc'h unan !

— Tremintin ! Tremintin !

— Sellit, n'hoc'h eus ket amzer da goll. Me ne dalan ket cels a dra, ha ne din morse a bell. C'hui so iaouanc. eun den a vor eus ar re vella; c'hui oc'h euz eur c'hoar...

—Oh ! ro peoc'h ! ro peoc'h ! ranna rez va c'halon !

— Chui so guest da zifen hor bro. En han' Doue, en em dolit er mor, ha va list da lacat an tân er poultro Bezit diencrez, ar re-ma n'ho devezo ket al lestr.

— Din-me eo da lacat an tân; va dever eo, hag e fell din he ober.

— Mad, cabiten, neuze e vezimp strinket en ear hon daou.

Etre ma comze ar sturier, unan eus ar forbanet a voa tostet oc'h ar c'habiten, hag a lea da ziscarga eun taol bouc'hal var he ben. N'en devoue ket a amzer, Tremintin en discaras gant eun tenn pistolen, ep discregui eus he stur.

— Guelet a rez n'eus mui da varc'hata, eme'r c'habiten !

— Roit din ar c'hef tân, he ho ped.

— Nan, ne allan ket ; kenavo, Tremintin.

— Kenavo, cabiten ! En em vriatomp ! Itron-Varia-Porzic ra hor sicouro ! mal eo hasta !

An noz a voa tenval sac'h, al laeron pere a voa savet eun niver bras anezo var al lest, en em laze an eil eguile e creis an denvalijen. Eun tamic sclerijen a veler gouscoude ; Bisson eo ha ganta en he zorn eur pennad corden laket an tan en he fenn. Bisson eo, pehini n'en deus mui na tad na mam ; n'en deus nemet eur c'hoar e pehini e sonj eun nebeut ; ha neuze en deus aoun na varfe ar re all epad ma za da vervel he unan :

— Tremintin ! Tremintin, emezhan ! en han' Doue en em daol er mor !

Ar sturier ne lavar guer, ne finv ket, mes pidi a ra Doue calonec. Bisson, pa voa diskennet en evelep doare ne voa mui nemet he benn a zioc'h ar pont, a reas c'hoas eur griaden oc'h Tremintin oc'h he bidi d'en em zavetei. Neuze e tiskennas tre.

O Itron-Varia-Porzic, eme Tremintin !

Kerkent e savas al lestr a bez en ear ; eur stracaden spontus a voue, hag al lestr, an tan enha oll brevet, laket a beziou, a goezas tam ama tam ahont var ar mor. Eun nebeudig goude, den n'en divije gouezet oa bet eul lestr eno ha tud aleis enha.

Ar c'habiten Bisson a voue draillet, an oll forbanet a voue ivez flastret, dizpennet ha lonket oll gant ar mor. Tremintin pehini en em erbede oc'h ar Verc'hez er momet ma creve al lestr, a voue savet en ear, en devoue eun troad divarc'het, he gorf devet, mes ne voa ket maro tre pa gouezas er mor. Dress e cavas eur gorden dindan he zaouarn, hag evitha da veza dare da goll he anaoudeguez, e talc'has crog mad enhi. Ar gordense a voa stag oc'h unan eus ar bagou bian deut da heul listri ar forbanet, hag eun nebeudic goude Tremintin a voa var an aod sachet gant ar vag vian-se ; da lavaret eo e c'hellet lavaret, dre eur burzud. Tremintin a voue semplet eno eur pennad mad, ha pa zizemplas, ez oa unan euz al laeron vor o lamet digantha he zillad ha kement a voa var he dro. Tremintin a reas eur finvaden bennag, ha kerkent e voue laket beg eur gountellasen var he galon, oc'h he c'hourdrous d'he laza dioustu mar graje an distera van da zifen ar pez a voa en dro dezan. Ar pez a rea muia poan dezan, oa guelet o vont gant ar forban montr ar c'habiten keaz, o velet ne alje ket he renta d'he c'hoar !

Var dro deg heur dioc'h ar mintin e voue cavet, en noas ha dare da vervel, gant tud eun tamig guelloc,h. Gouarner an enezen (rag en enezen Stanbali edo), a reas he zouguen d'he di eleac'h ma oue sourci anezan, ha pa voa pare tost da vad, e lacas he zouguen e Franz.

Tremintin a voa c'hoas beo n'eus ket pell. Hen he unan en deus contet kementma. Hen he unan eo a assur penaus mar doa chomet beo, eo ar Verc'hez e doa savetet dezan he vuez. Tremintin so bet goudeze letanant var eul lestr brezel. Bet en deus ive ar groas a henor. N'em eus ket izom da lavaret penaus beteg ar maro en deus dalc'het eun devotion vras d'an Itron Varia.

G. M.

KELEIER.

Ar belerined eat euz a Vened da Lourd a zo bet daleet en ho distro, an dour beuz o veza freuzet an hent houarn e lec'hiennou. Hogen abouez gortoz eun nebeut o deus gallet distrei ep darvout ebet.

Araok diblas da ober ar pelerinach-ze, aotrou Escop Guened en doa goulennet benediction ar Pab evit ar bardonerien, hag ar venediction-zé a voue digaset dezhan dioc'htu.

Epad ma edo ar belerined eno e rea glao bras, mes d'ar merc'her da noz ar glao a davaz, hag e voue eur prosesion euz ar re gaera.

Evit doare an doureier beuz o deus great cals muioc'h a zroug eget na zonjet da gomans, eleac'h tri pe bevar departamant a zo great distruch enho, ez euz hano hirio a bemp pe c'huec'h, hag evit c'hoas ne c'heller ket gouzout pegement a dud a zo beuzet gant an douriou dirollet-se.

Goasa zo eo gant ar glao dourbil a zo coezet eno epad tri devez ha teir nosvez dioc'htu, an edou a zo discaret, pladet oc'h an douar, ha ne vezo couls lavaret tam eost, ha kementse var ar huelennou eleac'h ne ket bet savet an dour beus.

Dissul tremenet, evel ma on doa he lavaret keutoc'h, eo bet consacret ilis nevez Scaer, eun ilis caer meurbet. Emaoun o c'hortoz eur pennad scrit bennak divar benn ar seremoni-ze a dle, ep mar, beza bet dudius. Eur retred evit ar Jubile a ioa bet roet e Scaer evit en em bourchas d'ar gonsecrasion-ze.

Fablen.

Brema ez euz eun nebeut bloaveziou, e voa bandennou laeron var dro kear Padou. Den ne c'helle mont er meaz a gear ep en em lacat var var da veza laeret, c'huillet, hag avechou lazet pa glasket en em zifen. Al laeron a zame merc'hed ha bugale, hag a lakea neuze ho faea mad evit ho renta.

Ne c'hellet ket beva evelse. Cresket e voue an niver euz ar goardou, ha gourc'hemennet e voue dezho distruja ar forbanet pa ho c'hafchent.

Eun triugent bennag euz al laeron a voue paket, barnet ha condaonet d'ar maro. En ho zouez e voa ho c'habiten, eun den bras, cre, c'hoas iaouank, hanvet Rapinello. Hema a verzas ker he vuez, rak tri pe bevar euz ar gardou a lazaz araok ma voue gallet cregi enhan.

An alvocad a gomzaz a enep al laer bras-ze en em

dromplas, rag lavaret a reaz en doa an den-ze great a bep seurt torfejou ep beza great morse netra vad ebet. Hogen setu ama eun dra vad great ganthan.

Eun dervez Rapinello a ioa eat pell dioc'h he di. Arneu a ioa, hag ar gurun a groze. Glao ha cazerc'h a goeze puil, an hentchou ne c'hellet mui mont dreizho, ha Rapinello a voue red dezhan mont d'en em repui er c'henta ti a gavas.

En ti ma en em gavas, ne voa nemet eur vaouez ha daou vugel bihan.

— Petra a glaskit, a lavaras dezhan ar vaouez?

— Eun tamik repu a enep an amzer a ra.

Guelet a rit eo scrijus beza er meas.

Digoret e voue an or dezhan. Ar vaouez her pedas da goania ganthi ha gant he bugale.

Rapinello n'oa ket boas da veza digemeret mad evelse. Sec'ha a reaz he zillad, dibri a reaz he goan; hag epad ar pred e teuas da evesaat oa trist braz ar vaouez, ha ne zebre tam.

— Asa, itron, a lavaras Rapinello, ha ne c'helfac'h ket lavaret din perag oc'h trist evelse ha ne zebrit tam?

— Siouaz, emezhi, leac'h am eus da veza trist. Va fried ha me a dle pemzek mil lur da botred ar guir. Var-c'hoas e teui an husier da glask an arc'hant-ze hă n'on eus ket eur guenneg anezho. Va fried a zo eat da Badou da c'houlen ma vezo gortozet ganthan, mes ne gredan ket en defe he c'houlen. Ar goal amzer a ra en devezo miret outhan da zistrei er pardaez-ma. Varc'hoas vintin e tistroio ep mar, mes me gred ervad e vezo an husier kerkent hag hen evit lacat guers var gement on eus.

— Itron, a lavaras Rapinello, truez am euz ouzoc'h, ha pidi a ran Doue da zont d'ho sicour. Gouscoude n'en em lezit ket da vont d'an dezesper; debrit evit delc'her ho ners.

Marteze e teui sicour deoc'h euz al leac'h ne c'hortozit ket. Marteze n'o pezo ket a geus da veza discleriet din-me ar pez a ra nec'h deoc'h.

Ar vaouez a voue souezet o clevet ar c'homzou divezama. Sonjal a rea gouscoude ne voa eno nemet eun tamik consolasion a felle d'an den-ze da rei dezhi.

Rapinello a ieas da gousket, ar brasa euz ar vugale a ieas da ziskuez dezhan e peleac'h e tlie tremen an noz. Antronos vintin avad oa eat kuit araok m'oa savet den en ti. Ar c'hreg a voue souezet e vije eat kuit evelse ep trugarecaat na lavaret ger ebet. Souezetoc'h e voue c'hoas pa her guelaz, abenn eur pennad o tistrei adarre.

— Itron, eme Rapinello, nec'het oc'h bet me voar vad, oc'h va guelet eat kuit ac'hann ep lavaret ger; deut oun en dro d'ho trugarecat, ha neuze da renta eun tamik servich deoc'h. Me gaf din oc'h eus lavaret e vanke pemzek mil lur deoc'h; setu hi ama; c'hui a roi din eun tam anaoudegez, hag a rento ar re-ze din-me pa ellot.

Ar c'hek paour ne vouie petra da zonjal, o velet gousconde an aour contet var an daol, e voue red mad dezhi gouzout ne ket uvreal eo a rea.

— Ah, emezhi, paea mad a rit an digemer am eus great deoc'h. Ar vuez a roit din ha d'am bugale.

Goasa zo eo n'ema ket va fried ama; ma vije bet en divije gouezet ho trugarecat guelloc'h evidon-me.

A veac'h oa eat Rapinello euz an ti, ma en em gave ive an ozac'h; n'en doa cavet sicour ebet e kear Padou. Nec'het braz oa, ha souezet braz e voue pa velaz eno var an daol ar zom arc'hant a vanke dezhan.

An husier a zigouezaz ive ep dale.

— Petra a glaskit? a lavaraz Antonio, an ozac'h, deut da veza hardis brema.

— Dont a ran da lacat guers var ho tra.

— Ne lakeot guers var netra; me a ia d'ho paea.

— Petra, deac'h n'o poa ket eur guenneg, a lavarac'h, hag hirio oc'h eus arc'hant d'am faea?

— Deac'h a ioa deac'h hag hirio zo hirio.

Antonio a gontas pemzek mil lur d'an husier, hag hema a ieaz ac'hano fouge enhan.

An dra-ma a ioa e mis Gouere, e creiz an hanv. An amzer a ioa tom bras An husier savef var he varc'h a ioa anter gousket pa glevaz eur vouez cre o lavaret dezhan: chomit a za!

Rapinello a ioa eno, hag a lavaras d'an husier:

— Eur goal zam a zo ganeoc'h, hag a dleit da gaout pounner dre an amzer dom-ma.

— Pe seurt sam a gaf deoc'h a vé gane-me, eme an husier?

— Alo, ne reomp ket an azen; aze ez eus ganeoc'h pemzek mil lur hag a root din-me dioc'h-tu ep chipotal.

— Me a gred, eme an husier, e c'houzoc'h ez oun eun den carget da reseo ar guiriou?

— Me zonch din, eme Rapinello, e c'houzoc'h ive e zoun-me eun den goal gaset gant potred ar guiriou, hogen avoalc'h evit an dro-ma; diskennit pe me a ia d'ho tiscar.

An husier kez a voue red dezhan disken, ha rei he arc'hant d'al laer bras. Euruz e voa c'hoas da c'hellout savetei he vuez.

Rapinello a ieas neuze da di Antonio, hag a roas dezho ar paper en doa bet digant ar c'hreg. Ne dleit netra din, emezhan, rak paet oun.

LISTENNOU HA BILLEJOU EVIT AR MISSIONOU.

80 n^os a vezo moullet evit pephini euz ar pemp lizeren varnugent euz an alphabet.

En em adressi d'an Aotrou de Kerangal, mouller an Escopti, e Kemper.

Ar Gerant: Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

DISSADORN 17 GOUERE 1875. N° 546. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN:

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan: *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 17 Gouere 1875.

Lizer an aotrou'n Escop a Gemper hag a Leon da veleien he escopti divar benn an dour beus, srifet euz a geuent ar Mean-a-dro.

Aotronez ha kenoberourien ker,

Goude beza, en eur lavaret deoc'h-peur e vije ar retred evit ar veleien, ho pedet da zont da gemeret perz er c'hras-ze a zigas ar retred-ze deomp evit en em nevezi er speret euz ar stad santel da behini omp galvet, on eus credet e voa eun dever evidomp, dudius da ober, en em denna er gouent ma on eus tremenet enhan derveziou benniget gant Doue, evit kemeret eno ners nevez da ober ar gark vraz ha poaniuz a zo fiziet enhomp.

El leac'h distro-ze eo e deut ar bed, en eur c'houlen hon aluzen, da goms deomp euz he reuziou hag euz he drubuillou. Meur a zepartamant euz ar c'hevret-izel euz ar Frans a zo bet distrujet gant an doureïr beuz; ar pez ne c'helle skiant an dud nag anaout dre avans na lacat harp outho pa voant dirollet.

Goulen a rer ma teui ar gatoliked madelezus da rei sicour a enep reuziou scrijuz, ha da zousaat dre an aluzen, pehini eo merk ar galon gristen, ar pez o deus da c'houzanv an dud keis scoet gant ar voalen-ze a gastis.

Hor bretoned devot a responto d'ar galf-ze gant senlvui a brez, ma teu Doue, ep mar evit recompansi ho feiz hag ho c'halon vad, da scuilla he venediction var ho labourou santeleet dre ar beden.

Ho fidi a reot-ta, aotronez ha kenoberourien ker, da zicour ho brendeur a zo en dienez.

Eur gest a vezo great, kenta ma vezo gallet, en ofison euz ar zul, en oll ilizou euz hon escopti, evit sicour ar re zo laket var an douar noas gant an doureier beuz, hag ar pez a vezo savet dre ar gest-ze a vezo digaset da secretoun hon escopti. evit ma c'hellimp ranna an aluzennou-ze evit er guella.

Hag al lizer ma euz hor perz a vezo lennet e pron an oferen bred, kerkent ha ma vezo bet resevet.

Digemerit, aotronez ha kenoberourien ker.....

† D. ANSELM

o. s. b.

Escob a Gemper hag a Leon.

Kendelc'her a rer da gomz euz an dour beuz; n'eus ken hano zoken var ar c'hazetennou.

Eur reuz eo ker scrijus hag en deus roet tro da gen aliez a zen da ziskuez he gourach hag he galon vad o lacat he vuez he unan var var evit sicour d'he vreudeur Mad eo comz euz ar reas spontus-ze evit ma tigorimp hor c'halon da zicour an dud keis-ze o deus collet pep tra, tud ha danvez dre an dour beuz, hag evit ma pedimp Doue da bellaat diouzomp ar voalen-ze a gastis.

Pebez tra scrijus ne voa ket guelet pep tra o vont gant an dour; an dud savet huela ma c'hellent en ho ziez ha zoken var an doen a zante an ti o vont da veza discaret, hag a vele ervad e voa red dezho mervel e gis pe c'his; mar choment eno ez eant da veza flastret dindan an ti o coeza; mar en em daolent en dour oant sur da veza beuzet.

Eleac'h all var ar meaz e velet tud savet e begou ar guez; mes pegeit e c'hellent chom beo eno? Ma na deue ket an dour d'en em denna e teuje ep dale honers da vancout dezho dre ar rion hag an dienez ha n'o devoa astennet ho buez nemet caout eun agoni criz ha poanius meurbet. Scrij oa clevet a bep tu tud o c'houlen sicour Scrij oa guelet corfou maro o ruilla gant an dour; scrijusoc'h c'hoas marteze pa voa bianeet an dour guelet kement a gorfou maro, clevet kement a re all oc'h hirvoudi, o clask ho zud ne vouient ket pe hi a ioa beuzet pe ne voant ket.

Hogen lezomp an daolen scrijus-se evit lavaret eur ger euz ar re o deus laket ho buez var var evit sicour ar re all. Ama ez eus bet guelet eur serjant polis o plonja

seis guech dioc'htu evit evit tenna tud a ioa en em toul don; ahout eur zoudart, goude beza saveteet meur a hini, a gendalc'he ato da labourat; he gabiten her galvaz o lavaret dezhan dont euz al leac'h ma edo, rag eun ti a iea da goeza varnezhan. Ar zoudard ne ra van, hag a savete c'hoas meur a hini.

Goudeze ar jeneral a lavare dazhan penaus-ta ne zenti mui ho oc'h ofiserien? hag ep gortos respont e lannas d'he vriata, en eur lavaret; eun den oc'h! En eul leac'h all eus bet guelet eur person savet var lein he di haŝ ac'hano o rei he venediction pe an absolven d'ar re a vele o sellet outhan. En eul leac'h all eur mevel a zavete he vestr, he vestrez, hag ho loenet, hag a voue tost dezhan dezhan beza beuzet he unan cant guech.

Me ne c'hellomp ket merca kement a gavomp var ar c'heleier. Lavaromp epken ez eus beuzet meur a hini o clask savetei re all. Ar re a iea gant bagou da gas sicour ne ellent ket ato heza trec'h d'an dour a ioa kement a gas varuezhan hag a strinke ar bagou-ze oc'h eur pennad moger bennag hag ho burzune.

An izomou eta a zo braz er c'hrmeriou-ze distrujet gant an doureier dirollet. An dud vad euz a bep leac'h en em hast evit guir da gas sicour dezho; nr sicourouze avad a vezo nebeut a dra evit soulagi kement a dud en dienez.

An tad santel ar Pab en deus laket digas pemp mi lur varnugent e Frans evit an dud keis-ze; ha setu adarre eur rezpont d'an dud difeiz pa c'houlennont petra a ra ar Pab gant kement a aluzennou evel a gaser dezhan, gant kement a arc'hant evel a zaver evit diner sant Per. Ar Pab evel a veler a gas sicour e kement corn a zo er bed eleac'h ma en em gaf dienez bras.

E meur a scolach, e meur a di scol, ar vugale o deus goulennet ma vije caset arc'hant ho friziou da Doulous.

En ti scol dalc'het gant c'hoarezet ar Groaz e Treger, ar c'hoar superiolez o veza sonjet ober eur gest etouez ar vugale, ar re-ma en em lakeas da grial: hor priziou! hor priziou da Doulons!

— Ne c'hellan ket, eme ar c'hoar, c'hui o pefe keus varc'hoas.

— Eo lod ac'hanoc'h da viana o defe.

— Nan, nan, nicun ebet.

— N'eus fors ne c'hellan ket rei ho coulen deoc'h, rag ho kerent ne vent ket contant.

— Eo, eo, contant e vezint.

— N'eus fors, ne c'hellan ket ober an dra-ze.

Neuze ar merc'hedigou en em lakeas oll d'an daoulin eus ho priziou da Doulous.

Red e voue-ta ober ho lavar.

O velet eun hevelep distruch evel a zo great e carteriou ar c'hreisdeis gant an doureier dirollet, eur vaouez divar ar meaz a lavare:

« Dorn Doue a zo var ar Frans. Tu an anternoz a zo bet distrujet dre ar vrezel, brema d'he dro tu ar c'hreisdoiz a zo distrujet gan an dour beus. Calz a zo ha ne gredont ket eo Doue a zigas an traou-ze. Ne ouzon het gouscoude penaus ne deufent ket da zigeri ho daoulagad. »

Aleiz a gristenien-zo hag a sonch evel ar goueriadez-ze.

Ar Vretoned e Lourd.

Eur gazeten euz a Lourd e deus great eur pennad scrit divar benn pelerinach ar vretoned. Setu ama euz ar pennad scrit-ze:

.... « Breiz a zigoueze, eme ar scrifagner. Siouas! glao a rea, ha glao a ioa bet an derc'hent epad an deis. Ne voue ket gallet ober ar brosesion a ioa lavaret a vije great dioc'h an nos. Mes er chapel ar vretoned a gavas tro da gana ho c'hanticou a Vreiz. Eur beleg a reas dezho eur brezegen, a gomzas dezho euz a Lourd, euz ho lanneier a Vreiz o doa dilezet evit dont keit da ziskuez ho feiz hag ho devosion d'an Itron Varia. Ar vretoned a zistroaz e kear skuis, gleb dour teil, mes gant an esperans da gaout guelloc'h amzer antronoz.

« Ar glao a gendalc'haz epad an noz, hag antronoz ar ster Gav a ioa ker c'hoezet he dour ma voa savet e pep leac'h dreist he bordou. Ar vretoned a ieas gouscoude d'ar chapel dre zindan eur glao pil. Siouaz, ar Gav a ioa eur scrij he vouagou o ruilla; goloet oa ar c'hao eleac'h m'ema ar feunteun vurzudus. Kementse epken eo a rea poan d'ar belerined. « Penauz, emezho, e rankimp mont ac'hann ep efa dour euz ar pinsin benniget, hag ep cas dour ganeomp evit hon tud clanv? » An oll o devoa truez oc'h ar vretoned, deut euz a geit all ep gallout ober ho devosion evel ma o devoa c'hoant.

Mont a riz var ho lerc'h d'an ilis-veur, comanset oa an oferen hag ar c'hanticou brezonek. Unan euz ho beleien, eur misioner brudet en ho bro, a zavaz er gador evit rei courach dezho. « Ma vir, emezhan, ar glao ouzomp da gana hor c'hanticou er meaz, en euar ober prosesion, ne viro ket ouzomp da bidi ha da gana ama dirak skeuden Mari consevet ep pec'het. Bez'on eus dreist pep tra da c'houlen outhi ma chomo Breiz ar pez ma zeo; fidel! Lavaret a rer: ar breton, penn houarn ha calon dir. Penn houarn, ne lavaran ket; evit avad calon dir, an dra-ze ne ket guir, ar breton a voar caret. Ah! ra zalc'hint bepret ar galedder-ze a benn evit delc'her mad d'ho feiz cos. Lamet a rer digantho ho iez brezonek; ra zifennint mad ar iez-ze, rak bez'ez eo eur voger gre evit delc'her mad da gredennou ha da c'hiziou coz an arvorik. *Kentoc'h ato mervel eget beza saotret!*

« Da greisdeiz ec'h eanaz ar glao, hag e teuaz an heol da bara. Ar vretoned ive a ioa laouen evel an heol.

Ama ar scrifagner a verk ar blijadur en devoue o velet guiscamanchou Breiz a zo ker coant ha ken dishenvel euz an eil carter d'egile, goazed ha merc'hed, hag o velet baniel santez Anna douget gant potred iaouank.

Salud, Breiz! a lavare tud ar c'harter, salud patronez Breiz!

Goude creisdeiz e voue eur brezegen vrezoneg. Ne vouien ket petra a lavare, eme ar scrifagner, mes cridi a ran e comze euz ar burzudou digouezet e Lourd, hag an daelou a lakea da scuilla a ziskueze e prezege mad.

Erfin an Escob a gomzaz he unan en eun doare he lavar meurbet. Ar Gav o veza diskennet, ar belerined a c'hellas caout dour euz ar c'hao benniget.

Dont a rejot da lavaret ne c'helle ket ar bardonerien mont en bent en dervez-ze, an heut houarn o veza freuzet en eul leac'h bennak. Kementse ne lakeas ket ar vretoned da zala. Caout a reant evelse an dro da ober ho frosesion gant goulou; hag hen ober a rejont petra bennak ma voa oc'h ober dalc'h mad.

Eur gazetennig a Vened a gomz ive euz a zistro ar belerined:

Pa edo emezhi ar belerined o tont en dro ha tosteat mad oc'h Breiz, e savaz ar brud en ho zouez e devoa great ar Verc'hez eur burzud e kenver unan anezho. Eur bugel pemp bloas, bouzar ha mud, caset da Lourd gant he gerent, a gomansaz, en eur zont, da rei da anaout e cleve, hag ive da glask lavaret eur ger pe eur syllaben bennak. Ar bugel a ioa eat er stad-ze dre eur c'hlenvet en doa bet d'an oad a seitek mis. Evit doare ar brud euz ar pare-ze a ioa eat araog ar belerined, rak goude e pep gar an dud vad a deue d'ho saludi a c'houlenne kelou euz ar bugel.

Hag eur burzud zo eno? hag eur pare burzuduz a zo? Ne ouzeur ket, mes da viana eur gomansamant a zo. Marteze ar Verc'hez Santel a vezo falvezet ganthi lezel gant he mam santez Anna ar gark da beurachui ar burzud o peurbarea ar bugel-ze.

Couent Vicovaro.

VIII.

TRIZECVET ABADEN.

Beneat, Eujen.

Clevit, Eujen, mont a ran da ziscleria deoc'h perag oun trist.

Eujen. — Ho silaou a ran.

Beneat. — Sonch oc'h euz euz an dervez ma teuas va c'hoar Scolastic d'am guelet da Subiaco. Da eneou simpl evel va ch'oar eo e ro Doue aliez he c'hrasou brasa, oc'h ho lacat avechou da lenn er c'halonou. Ne rajen vad ebet euz ar pez e deus discleriet din, abalamour ma c'heller ho lavaret dre aoun epken ma zigouesche drouk; mes araok mont diouzin e deus lavaret din enn dra ha ne c'helle ket da anaout anezhi he unan.

Eujen. — Ha pere eo ar c'homzou-ze, tad abad?

Beneat. — Setu hint ama: Laca evez, rac bez'ez eus trubardet en dro dit; unan euz ar re zo er gouent a dle da drahisa; Doue en deus roet an dra-ze din da anaout epad va feden a galon.

Eujen. — O va zad, ne gredan ket e ve nicun ac'hamp hag a garfe ho trahisa.

Beneat. — Kementse a zo guir, rak Doue en deuz he roet da anaout ive.

Eujen. — Ha piou eo ar reuzeudik-ze?

Beneat. — Ne ouzon ket, ha guelloc'h eo ganen ne c'houfen ket. Doue n'en deus ket roet he hano din da anaout, ha ne fell ket din ken nebeut soupsoni den.

Eujen. — O pebez maleur ma tigouez an dra-zo.

Beneat. — Ne reot ket eur c'holl bras, va zad ker, ha Doue a voar avoalc'h n'em bezo ket a geus d'ar vuez. En eun doare zoken oun contant da c'houzout emaoun e danjer da goll va buez. Kementse a ra din en em zelc'her muioc'h var evez, ha miret ar reglen guelloc'h.

Mes ar pez a ra pouan din avad eo an ofans a rer da Zoue. Tad Eujen, ma c'houfac'h pegement e caran hoc'h eneou!

Pa deuiz en ho touez e kinnigis va buez da Zoue evit ho silvidigez oll, ha ma c'helfe va maro beza tœlvoudek e vi oc'h n'em befe ket a geuz o vervel. Ar maro a zo dihuna etre divrech ar guella euz an tadou; mes mervel dre eun lorfet a zo poanius, hag evit kemeret ar c'haloize eo red sonjal en hini zo bet guerzet gand Judas.

Heron ha tadou all a zigouez.

Heron. — Ahanta, tad abad, eat eo ho sonjou trist kuit?

Beneat — Keit ha ma chomo ar pez zo abek dezho e chomint ive.

Metrodor. — Mes petra a c'hell-ta beza oc'h ober poan deoc'h? Hag unan bennag er gouent, ep he c'houzout, en deus great displijadur deoc'h? Rag ho caret evel a reomp, ne gredan an defe nicun ac'hanomp great poan deoc'h gant he vouezieget.

Beneat. — Ar boan a rer din-me ne deo netra, an ofans a rer da Zoue eo.

Heron. — Ha sonjal a ra deoc'h-ta e ve unan bennag er gouent hag a asantfe ofansi Doue a ratos mad? Me ne gredan ket e ve.

Beneat. Me garje ne vije ket; hogen, siouas bez'ez eus. Kement a m'ema an aour en tu all d'an houarnu ha d'ar plom, kement ema ive ar stad relijius azioc'h pep stad all. Ar vuez relijiuz hon laca da veza henvel oc'h an elez, hag or sao en em doare bennag en ju all dezho, abalamour hi n'o deus ket a gort nag a dechou fall da strourm outho. Mes seul santeloc'h eo hor stad, seulvui ez eo cabluz an hini ne vir ket ar zanf elez euz ar stad-ze. Pa za an traou guella da fall, e vezont ive ar re falla. Ar stad relijiuz a zo pe eur baradon pe eun ifern, Eur skeuden euz an env eo evit an hini a vir mad ar reglen, hag eur skeuden euz an ifern evit an hini n'he mir ket.

Kement donezon parfet a zo a deu digant Doue, ha pa ra da eun den ar c'hras d'he c'helver d'he zervich,

ar servicher fidel a gaf he recompans oc'h heuilla ar mestr en deuz her galvet. Mes ma heuil ket mad ar mestr, e coezo alies e torfejou goasoc'h eget re ar bec'herien vrasa·

Hogen brema, va zadou e zan d'ho kuitat eun nebeut. Hirio ez eus deis gouel evel ma c'houzoc'h, hag e tleomp kemerel ama hor pred. En em gavit ama ta kerkent ha ma viot galvei. An hini a vev ervez ar reglen a vev evit Doue. Me ia brema eur pennad d'ar Chapel da bidi an hini a gousol ar re zo er boan hag en nec'hamant.

Mont a reont oll kuit nemet Heron ha Metrodor.

Heron. — Ahan, Metrodor, clevet oc'h eus?

Metrodor. — Ia sur, ha comprenet ive. Lavaret mad a reac'h, Heron, disfiziout a ra varnomp.

Petra a raimp?

Heron. — Ep mar e lacai ac'hanomp er meaz euz ar gouent, ha marteze zoken hon lacai etre daouarn ar justis. Abaoue m'eo deut mad gant ar brinsed, ha ma teuont ama d'he velet, n'en defe nemet eur ger da lavaret evit hor c'holl.

Metrodor. — Hag e lavaro ar ger-ze a zonch deoc'h?

Heron. — Ia, ep douet ebet.

Metrodor. — Criz eo beza chaseet euz ar gouent goude beza tremenet daouugent enhi e peoc'h.

Mes piou an trubard en deuz hon discleriet?

Heron. — E kementse e sonjan, ha mar gellan dizelei an trubard-ze e cousto ker.

Eul louzou am euz hag a c'hell beza raunet etre muer a hini. C'hui oc'h eus guelet an tadou all, disfiziout a rit-hu var unan bennak?

Metrodor. — Nan; ho guelet em euz oll ha great goulennou outho. Ma ne ouzon ket pe lu zo a feiz vad pe n'emaint ket, mes oll e leveront int contant bras da gaout Beneat evit abad.

Heron. — Al lamponed! Mes ha sur oc'h-hu n'oc'h eus ket roet da anaout dezho ar pez on doa sonch da ober?

Metrodor. — Oh sur avoualch; o velet penauz e comzent em eus lavaret eveldho.

Heron. — Mad eo; neuze eo hen en em gollo he unan.

Metrodor. — Evelse oc'h eus sonch ato....

Heron. — Muioc'h evit biscoas; gouzout a rit brema ne c'hellomp mui argila. Brema p'en deus disfizians varnomp eo rede zafe ac'hann pe ni a ran eo mont.

Metrodor. — An dra-ze zo guir.

Heron. — Kerkent ha ne vezo mui aze pep tra a ielo en dro er gouent e peoc'h evel guechall.

Metrodor. — Eur guir servich eo a rentimp d'ar gouent.

Heron. — Eur servich dispar, nag an all a dleo anaoudegez vad deomp; mes ne rgimp ket da anaout eo ni on devezo great an taol.

Metrodor. — A dra sur, guelloc'h eo ne lavarfemp netra. Mes penauz en em gemerot-hu evit ober an taol?

Heron. — Netra esoc'h, va mignon. Pep tra d'hor sicour; lavaret a rafet e teu an Env da rei an dorn deomp. Ama e tleomp kemeret hor pred bremaik oll a vanden. Gant ma c'hellimp beza eur momet araog ar re all ni... Va boutailladik louzou zo ganhen; n'e da morse eus va godel. Mes setu ama ar venac'h iaouang erru da zigas ar pred. Deomp d'ho zicour da renea pep tra var an daol.

En em lacait etre hi ha me evit ma c'hellin ober va zaol.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

G. M.

Kear ha var ar meas.

Ar c'henderv Robert hag he c'hreg ne c'hellent ket gouzanv Martin hag he bried. Re goueriaded ha re vad christenien oant dioutho. Guillou dreist oll a zisplije dezho.

— Me laca, eme Robert d'he c'hreg, em eus great eun taol diot o lacat ar goueriaded-ze da zont e kear.

— am oa lavaret dit, eme houma; ma pije sentet ouzin-me ne poa ket ho digaset ama.

— N'eus fors p'int deut int deut; mes ne daimp ken var ho zro.

— Ia, mes neuze ez aint da lavaret d'an oll int kendirvi deomp hag e tisprijomp anezho! Ne deus ket goasoc'h eget beza en eur gear eleac'h ne anavezer den pe n'oar caret den. Martin hag he bried en em gavas neuze er stad-ze. Neuze e comansas da gaout keus d'he diegez var ar meaz ha d'he vignoned divar dro; dreist oll d'ar miliner a ioa ker mad evithan.

Var gement-se Martin a reas mignoniach gant eur fournier; neuze e c'hellaz en em gonsoli eun nebeut euz an disprich a rea he genderv varnezhan.

Martina dioc'h he c'hostez a reaz ive anaoudegez gant eun itron euz a gear a glascaz caoz outhi er c'hoc'hi.

— Ha ne doc'hu ket, emezhi, euz a barrez Blessac pe divar dro eno?

— Eo, itron, euz a barrez Blessac oun.

— Ha n'eus ket eno eur feunteun ha ne zizec'h morse?

— Eo, bez'ez eus. Evit doare c'hui zo ac'hano ive, pe da viana a zo bet eno?

— N'oun ket bet o chom eno; bet oun avad eno meur a vech em iaouankiz, araok ma voac'h hu ganet. O velet ho kuiscamant eo em eus sonjet e voac'h euz a Vlessac. Deut d'am guelet dissul, ha neuze e cozeimp divar benn ar c'harter-ze.

An itron-ze a lavaras da Vartina peleac'h edo o chom Martina e devoa mall da velet ar zul o tont evit guelet penauz e vije digemeret en eun ti pinvidik. Biscoas ne doa cavet sizun ebet keit. Erfin gouscoude e tigouezaz ar zul. Digemeret mad e voue; ober a rejont eur bourmenaden, hag an itron araok dispartia dioc'h Martina,

a reas dezhi prometi e teuje adarre ar sul varlerc'h, hag e tigasche he map ganthi. Goudeze e voue tro ar verc'h, hag erfin e zeant di bep sul.

Martina e devoa great-ta mignoniach gant an itron-ze a ziskueze dezhi pep madelez. An itron he fedas da vont ganthi eur sulves da bourmen en he c'harroz, he bugale hag hi. Martina a c'hine; ne grede ket e vije an dra-ze dioc'h he doare, ha ne devoa ket a c'hoant da zevel hueloc'h eget he stad; mes ar vugale a glevaz, hag a lakeas da rei he goulen d'an itron. Hogen pa voue guelet eur gouveriadez hag he bugale e carroz an itron D... keriz, a gomzaz hag a gaketaz. Ar c'henderv Robert hag he c'hrek ne vouent ket ar re ziveza o c'hoarzin hag oc'h ober goap.

D'ar sul varlerc'h, pa edo Martina o tont euz an iliz, eun itron goz, guisket e du hag eun ear a zo, guisket e du hag enn ear a zoare dezhi, a deuas da gomz outhi hag a lavaras:

— Me am befe eur ger da lavaret deoc'h.

— Mad, itron, lavarit.

— Ar pez am eus da lavaret a c'helfe ober poan deoc'h; hogen o velet oc'h eus feiz ha relijion, ha ne anevezit nemeur a dud er gear-ma, em eus sonjet e tlien eun ali deoc'h.

— Hag an ali-ze?

— Me a gaf din e vezit aliez, c'hui hag ho pugale, c'hoaz iouang, e ti an itron D...?

— Ia sur; an itron-ze e deuz calz a vadelez evidomp; rak dioc'h ma lavar ez eo ive euz hor bro.

— N'oun ket souezet e ve mad evidoc'h, rak calon vad e deus, salo ive e divije bet ive eun dra bennag a relijion. Ne dlefac'h ket mont var dro an ti-ze.

— Ha perag, itron?

— Abalamour an itron-ze zo o chom gant eur goaz ha ne deo ket he fried.

Martina a voue test dezhi coeza euz he za o clevet kement-se, ha pa e devoa contet an dra-ze d'he fried ha d'he zad, ar re-ma a voue ker strafuillet hag hi. N'em eus ket izom da lavaret ne voue mui a hano da vont vardro an itron D.....

Varlerc'h an darvout-ze e tigouezaz eun all. Martin daoust ma en devoa pounoc'h ober he dreuz, a bars he di gouscoude reglet d'an dervez, bep tri miz. O velet se ar perc'hen a deuas dezhan eur zonch digar avoalc'h. N'oa ket boas da velet e fermourien euz ar pempet astach o paea ker reglet-ze, hag e sonjaz e c'helle lacat cresk var ar re-ma p'eo guir e c'hellent d'ar mare evelse. Da fin ar bloas-ta e lavaraz e renket lacat antercant lur gresk pe clask ti e lec'h all. Martin en doa poan avoalc'h paea ha ne felle ket dezhan lacat cresk. Mont a reaz eta da glask e leac'h all. Goude beza bet pell o clask, e cavaf tri doul cambr var al leur zi, mes ne ket var ar ru; ar c'hamprou-ze ne resevent a ear nag a slerijen nemet euz eun toul porz a ioa adre an ti. An ti-ze a ioa leiz ha n'oa ket iac'hus tam ebet. Evelse e tigouezaz eun darvout all; ar verc'h a goezas clanv abenn eun nebeut sizunveziou. Ar medesin a voue clasket, ha goude ma en devoa eveseat mad oc'h an hini glanv, e c'holennaz oc'h Martin:

— Pell zo emaoc'h o chom e Limoj?

— N'eus nemet pemzek mis.

— E peleac'h edoc'h o chom kentoc'h

— E parrez Blessac, en eun tiegezik var ar meas.

— Mad, neuze e c'houzon pe seurt clenvet e deuz ho merc'h. An ti-ma zo re c'hleb, re fall an ear enhan. Ho merc'h ma zafe da chom eleac'h m'e defe ear vad, a barefe dioc'htu, evit ama avad ne vezo ket pare. Credabl eo o poa eur rezon vad bennak da zont e kear pa zoc'h deut; mes evit ama ho pugale ne chomint ket ganeoc'h nemet en eun astach huel e veac'h eleac'h m'o pefe ear.

— Alo diot ma zoun, eme Vartin, ma carjen beza chomet duze eleac'h ma voan er pempet astach; eno edon huel avoalc'h da gaout ear.

Ar pempet astach eleac'h ma voa bet e ru Pistol ne voa ket fermet c'hoazs Ar perc'hen n'en devoa cavet den da lacat dezhan ar priz a c'houlenne digant Martin. Martin avad a voue, na petra-ta, red dezhan lacat a c'hresk a ioa bet goulennet outhan. Evelse a zea he venaeien o tiloja, hag he arrebeuri ne deue ket a vellen enho o veza caset ha digaset evelse.

Martin en doa collet meur a zervez labour var dro he verc'h hag o tiloja, ha pa falvezas dezhan mont adarre da faouti coat, setu eun nec'hamment all. Ar bourc'his Bravard a roe labour dezhan a iaó tec'het kuit gant ar pez en devoa, o lezel he labourerien hag ar re ma'tlie arc'hant. dezho d'en em glask evel ma carjent.

Martin en em gavas neuze nec'hetoc'h, rak ma na gave ket a labour prest, ne ket epken paourentez, mes naounegez eo a iea da zont en he di. A bouez clask avoualch e cavaz adarre labour e staliou ar bourc'his Robichon.

Martin zoken en doa great eun tamik dle evit prena d'he verc'h. Ar medesin hag an apotiker a ioa chomet da baea. Guella pez zo el leac'h m'en doa cavet labour, ez oa eur fournier, den mad hag honest, hag o veza clevet ganthan penauz edo ar bed gant Martin, e prestas dezhan peadra da baea medesin hag apotiker. Hema a dlie gortos, mes an dle a chome ato.

Martin gouscoude a ieas neuze d'he di laouen, hag e sonje en eur vont: Setu aze eun den ar fournier hag a zo henvel oc'h ar miliner va amezek guechall. Ne la varaz ger d'he c'hreg ha d'he dad divarben an taol en doa great he vourhis Bravard. Lavaret a reaz epken e laboure brema en eur stal all.

E ti Vartin ne vanket nosvez ebet da lavaret ar pedennou e commun. Ar verc'h Janned eo ho lavare kentoc'h araok m'a coezet, eo ar potrig a veze ar grasaouer.

En dervez-ze pa zigouezas Martin, e lavaras d'he verc'h:

— Cre avoalc'h out brema evit lavaret a vouez huel eur *Bater* hag eun *Ave Maria*.

— Oh ia, va zad.

— Mad lavar neuze eur *Bater* hag eun *Ave* evit eun den hag en deus great evidomp.

Ar beden a voue lavaret evel ma felle da Vartin.

Divezatoc'h Martin a lavare, o comz euz an amzer ma voa bet clanv he verc'h : N'em oa ket goezet petra voa labourat bete neuze. Pa edon var ar meaz ec'h echuen va dervez pa garen, pa gave din e vezen ; var va labour ec'h eanen pa blije ganhen, ama n'em eus ket gallet ober evelse.

E guirionez, Martin en doa kemeret ar brasa soursi euz he verc'h. Daoust d'he verrentez n'he leze vancout a netra. Evit prena dezhi ar pez e devoa izom en em lakeas da ober unan euz e vicherou cos, da ober paneroù a verze evit tenna eur guennek bennag, hag an amzer a lakea d'ho ober a gemere divar e gousk, ar pez a ioa poanius goude eun dervez ten tremenet a faoti coat.

Caer en devoue gouscoude, pa voue deut an termen da baea he di, n'en devoa nemet eul lodennig euz ar pez a dlie. Martin, boas da baea d'an dervez merket, en devoa mez hag enhem jale. Ma en divije gouezet petra a zonje ar perchen, ne vije ket en em jalet kement Hema en doa sonch pa deuje Martin da baea, da c'houlen adarre cresk. Pa velas gouscoude n'en devoa ket ar faouter-coat avoalc'h da baea he dermen, ne gredas ket comz a gresk, gant aoun na daje Martin adarre da glask e leac'h ha na chomjche he bempet astach da ober neiziou d'ar razet. Asanti a reaz eta gortoz eur mis evit reseo ar rest euz an termen.

(Eur pennad all eur vech all.)

Ar Skrab e Kouent Sant-Aubin.

Pa en devoa ar manac'h caset an aotrou coz da gousket e tistroaz da gaout annden iaouank : rei a reaz dezhan he goan guella ma c'helle, ha goudeze her c'hassaz d'he vele.

Setu aze tri den o loja e kouent St Aubin : Ar manac'h a bede, ann den iaouank a gouske, hag ann hini koz, daousde hag en a ziskenne e goueled he galoun ?

Antronoz vintin, abred, ann Aoutrou koz a ioa o c'hervel he vab ; mall en doa da vont en hent. Ar manac'h a ginnigaz dez-ho beb a damm bara araok mont kuit. An hini koz n'en deoue efer a netra : an hini iaouank a lakeaz eur c'horn bara en he c'hodel en eur drugarekaat ar manac'h euz he vadelez ; ann hini koz avad ne droaz ket zoken he benn da zellet out-han.

A benn eur pennadik hent e oue klevet ann hini koz o c'hrosmolat, o skrignat he zent. Pa lavare eun dra bennag ne glevet gant-han nemed ann daou c'her-man; *Doue*..... *Diaoul*..... Epad ann amzer-ze ann hini iaouank a zebre he damm bara : d'an- oad-se e vez digor ar galoun. Eur veach ann amzer, etre diou c'hinaouad, e c'houlenne digant he dad petra c'hoarveze gant-han ; mes he dad ne respounte grik : ne rea ato nemed lavaret : *Doue*..... *Diaoul*.....

Pa oue debret he damm bara penn-da-benn gant ar paotr iaouank, e lavaraz d'he dad :

— Asa, va zad, pet gueach n'hoc'heuz lavaret dime n'euz Doue ebed, hag herrio, abaoue ma z'omp deuet kuit diouc'h ar manac'h kalounek-sont, n'euz ken hano goneoc'h nemed a Zoue ? Mes ma n'euz Doue ebed, perag ie-ta e komzit kement anezhan ?

— Eo eun Doue a zo, eme an aoutrou koz, o skrignal he zent, rag anez ne c'helchenn ket kaout kement a zrouk out-han.

Araok kuitaat bro Landreger e rankan kounta deoc'h c'hoaz ar pez a c'hoarvezaz e bourg Plouaret, neuze ker kouls ha breman unan euz ar guella hag euz ar vrasa parressiou euz ar vro-ze.

Dre eno oa ive kals tud vad, tud hag a veze var evez evit miret ouc'h drouk d'en em gaout gant-ho ha gant ar re a veze en ho zi. Ar pez a c'han da gounta hen diskouezo deoc'h.

D'ar mareou-ze ar re a ioa e kostez ar Roue, e Sant Briek, o doa c'hoant da vont var gear evit tenna euz ar prizoun ar re euz ho zud hag euz ho mignouned a ioa bet paket gand ar Republikaned. Ar c'helou a gementse a ioa deuet betek ompni, hag ann Aoutrou Kerbalanek a gasas Per Kemener ha me d'ho c'haout da c'houzout hag izoum o doa euz eunn taol skoaz diganeomp evit dont a benn euz ho c'hrok.

Adreuz ar vro oamp eat beteg Benac'h, rak anaout mad a reamp ann hentchou adreuz kerkouls hag ann hentchou braz. Mez goude Benac'h ne anavezemp ken nemed ann hent braz. Red oa ive ta bale dreiz-han.

Erru oa ann abardavez pa edomp dirak kear Guengamp, ha poent oa deomp klask hor lojeiz enn tu bennag. Me n'em oa ket a c'hoant da vont da loja e kear. Gouzout a rean oa, er gear-ze, meur a zen mad : En hor bro hor boa meur a veach klevet hano anez-ho : N'hor boa nemed mont d'ho c'haout da lavaret dez-ho piou oamp, a beleac'h e teuemp da beleac'h e z'eamp evit beza digemeret mad. Per Kemener en doa c'hoant braz da ziskenn e kear, rak skuiz oa, ha n'en doa bet, evel domme abaoue ar mintin, nemed eunn tamm bara ha kik, hag eur banne dour fresk euz a eur feunteun. Mez me ne falveze ket dign, rag dime ar c'heriou ne blijont ket. Mar deuz tud mad er c'heriou euz muioc'h c'hoaz a dud fall. Er c'heriou ar mechourerien ne labouront nemed pevar pe bemp dervez ar zizun. Da zul, el leach mont d'ann ofern da bedi Doue, e z'eont d'ann hostaleuriou da eva ha d'en em vezvi. Da lun e rankout beza mezo adarre abalamour ma z'oant bet mezo enn dervez araok, mechanz. Avechou d'ar meurz vintin e chommor er guele da zistana. Aliez pa vez great ar bae d'ar zadorn e chommor c'hoaz eunn hanter-dervez eb ober netra, evit beza prest marteze da ober eur c'horfad d'ar zul. A benn va vez great, er c'his-se, daou pe dri dervez eva, e vez eat gounidegez ar zizun, pe var dro, hag evelato er gear euz tad ha mamm, grek ha bugale hag a c'houlen ive eunn tamm bara. Ho c'hlemmou a laka avechou diez penn ar mecherour, mez ne vironl ket out-han avad da ober ar memez tra er zizun varlerc'h. Ha ma teu grasou Doue da skei var boul he galoun ha d'her pika eunn tamm, e tui d'he glask eur c'hos-kamarad bennag, evel pa ve digaset gand ann diaoul, evit her chacha adarre enn hostaleuriou hag er vouillenn ker guaz hag a ziagent. Dout a ra da galedi en he bec'het, dilezer a ra Doue, ha neuze n'en euz mui kenn c'hoant nemed da rei d'he gorf ann oll blujadurezou a c'houlen. C'hoant en d'euz da gaout cher-vad hag arc'hant en he c'hodel ; n'en deuz ket rak evet en deuz he c'hounidegez. Abalamour da ze ne zell nemed gant kasoni ouc'h ar re o deuz eunn dra bennag, ar re a vev en ho eaz. En ive, ma karche beza bet eunn tammik bian piz, en doa breman destumet eur guennegig bennag, mez, siouaz ! korf a c'houneze hag e korf e zea.

Abalamour ma n'en euz netra, mecherour kear a en em laca atao e kostez ar re fall, rag ar re fall n'int ket kenn tost-se d'ho c'houstiauz, ar re fall, ell leac'h ma kavint spek, a spego, pe vezo leal pe ne vezo ket, hag etouez ar re man e kaf dezhan e c'hello he unan kaout ive krok enn tu pe du. Pa vez freuz en eur vro, pep hini euz ar rumm tud-se ha grog el leac'h ma c'hell, eb sellet pe e laer pe ne ra ket : Lavaret e ve eo deuet, en eunn taol, ann oll draou da veza boutin.... Ma ne gaf ket deoc'h eo guir kement-man n'ho c'heuz nemed taoler evez ouc'h ar pez a c'hoarvez er c'heriou pa vez *Electionnou*. Daousde ha ne vez ket ato ar vecherourien e kostez an hini fall, pe da viana brudet da veza fall ? Daousde ha c'houi o c'heuz biakoaz ho guelet, en eur gear bennag, o vont a du gand ann hini a zo douget gant an dud vad, me lavar gand ann dud a gar Doue, ho bro hag ar Roue ? Nann, e nebleac'h. Mecherour kear hag ann den a relijion a zo evel ki ha kaz. Ar c'hi hag ar c'haz a vev didrouz hag e peoc'h er memez ti, ken na deu unan bennag da isa an eil varlerc'h egile ; mez kerkent ha ma vezo iset ar c'hi, e lamm a razaill var ar c'haz. Er memez tra ive, er memez kear e vevo e peoc'h ar mechourerien hag an dud vad, ken na dui unan bennag da isa an eil varlerc'h egile. — Ha tud fall da isa ne vank ket. — Neuze avad e vezo guelet ar mecherour o krial, oc'h en em zevel hag o razailli var ar re vad. Ha goude kement all a ziskianterez euz ho ferz, e vezint klevet o klemm, o kaout kasoni ouc'h ar re vad abalamour ma ne roont ket a voued a leiz-kof dez-ho, d'ho zud ha d'ho bugale, evel pa ne vent ket ar penn-kaoz.

Ni mechourerien divar ar meaz, a labour a greiz kaloun a hed ar zizun ; ha pa c'hellomp kaout daou vennegat da zul eo brao deomp. Ni a labour er guel a Zoue, a a c'hounit bara deomp ha d'hor bugale, hag, el leac'h en em zevel a eneb ar re vad hag ar re binvidik, e leveromp bennoz Doue dez-ho da veza roet deomp labour ha, dre al labour, boued d'hon tud.

Abalamour ma c'hanavezen kerkouls mechourerien kear eo n'am oa ket a c'hoant da vont da loja e kear Guengamp. Rak, ma vichemp bet dizoloet hag anavezet mr viche bet zoben ann distera tamm diskred varnomp e viche dioc'h-tu bodet enn dro deomp kement den vak ha dibreder aviehe e kear. Ann hu a viche bet var hor lec'h ; marteze zoken e viche en em gavet guaz ganeomp, rak ne ket brao koueza ctre daouarn kanfarted kear.

P'am oue diskleriet an traou-ze da Ber Gemener e z'eaz kuit he choant da vont da Vuengamp, hag e lavaraz dingn :

— C'hui, Iann Pennors a rank beza mestr atao, Mad, na deomp ket da Vuengamp-ta, mez da beleac'h e z'aimp da glask lojeiz? Me a gafe guelloc'h chomm a-za eget bale betek hanter noz.

— Oh ! ne valei ket beteg hanter-noz kenn nebeut. Sell, ne velez ket du-homp eur bodad guez? Ahont e tle beza eun ti pinvidik. deomp varzu enn-han.

(Eur pennad all eur vech all.) D. L.

Breudeur ar scoliou christen.

En eur gear ha ne hanvin ket, var eun dachen eleac'h ma zoa cals tud o pourmen, e zoa tri azezet var eur scaon evel a veler en tachennou-ze, eun den coz, eur potrik pemp pe c'hoec'h vloaz hag eur zoudard kleizennet gant ar gouliou resevet er vrezel.

Tud a iea hag a zeue ; pephini a lavare he bez divar ho fenn. Ar re a iea ebiou, a gave ive ho ger da lavaret. An oll a zelle oc'h ar zoudard iaouank-ze cleizennet ha ne voa ket zoken pare avoalc'h he c'houliou.

Setu etouez ar re a iea dre eno, eun den guisket e du o tremen. Bale a rea buan, mes gouscoude en eun doare dereat, he vleo a ioa guenn, hag eun ear vrao en devoa.

Ar bugel oc'h he velet, en em lakeas da c'hoarzin. An tad coz a reaz eur c'hrognaden d'ar bugel ; ar zoudard a zavaz en he za, hag a gasas he zorn d'he dok evel ma en divije great d'he jeneral.

An tremeniat guisket e du a blegaz he benn, hag a ieaz ebiou ep lavaret ger.

Pa voa eat pell, ar bugel a lavaras d'he dad coz :

— Tad coz, perag oc'h eus great eur c'hrognaden bremaik pa oc'h eus clevet ac'hanon-me o c'hoarzin? ha droug am eus-me great?

— Goulen digant ar zoudard a zo aze, eme an tad coz.

Ar potrik a dro oc'h ar zoudard hag a lavar :

— Aotrou soudard, perag eleac'h c'hoarzin eveldonme oc'h savet da zaludi an den du-ze? Me zonje din ar soudardet ne saludent nemet ho ofiserien?

— Va bugel, saludi a reont ive ho mignoned, hag hema zo unan euz hor guella mignoned, euz ar re ne ancounac'haer morse.

— Mignon ar zoudarded? eme ar bugel, mes ne ket guisket eveldoc'h.

— N'en deus ket hor guiscamant, mes bez' en deuz ar galon cre ha carantezuz a ra d'an den rei he vuez evit ar re all.

— Perag, Aotrou soudard, n'oc'h eus ket comzet oc'h ho mignon?

— Curius bihan ma zout; me ne anavezan ket ar mignon-ze.

— Oh mad, eme ar bugel, eur mignon ha ne anavezit ket? hag an dra-ze zo guir, tad coz?

An tad coz a reaz eur sell oc'h ar zoudard, hag hema a grogaz e dorn ar bugel.

— Sel, va bugel emezhan, en eur ziskuez he c'houlion hag ar c'hleizennou a ioa var he benn eleac'h n'oa ket savet c'hoaz ar bleo, sell, pa vezer laket er stad-ze e coezer, hag e chomer evel cousket, aliez evit chom ep dihuna mui.

Me a ioa coezet evelse en eur c'hoad, etouez an erc'h. Mervel a dlien dre ar goad a gollen pe dre ar riou. Sonjal a rea din n'em oa mui ouspen eun anter heur da veva. Ar brusianed a ioa a dost hag a denne ato. Alo, eme ve, echu eo, sonjomp epken er bed all. Den ebet ne deui d'am sicour ama.

Eo da, dont a reas daou zen d'am sicour. Penauz oant deut, penauz o doa va c'havet, me ne onzon ket. Cregi a rejont enhon, va lacat var eur c'hravaz, ha va c'has gantho. « Esperit, a lavare unan anezho din. »

Hogen o vont evelse ne ellemp ket miret da veza guelet. Ar brusianed a dennas varnomp, hag unan euz ar re am douge a voue tizet ha lazet. Sonjal a ra deoc'h egile a vije tec'het kuit buan? Oh ne reas ket; va zamma a reas var he chouk hag em dougas beteg hon tinellou; goudeze ez eaz en dro da gerc'had he gamarad lazet. Me a zo pareet; he gamarad a zo maro.

An daou zen-ze o doa va zaveteet, hag a ioa maro unan anezho evidon hag egile en doa laket he vuez var var, a ioa daou zen du evel an hini oc'h eus guelet. Hag ar pez o deus great evidon-me o deus great evit menr a vil den all. Setu perag, va bugel, pa velomp ar guiscamant du-ze, e savomp d'ho saludi.

Hema on eus guelet o tremen, en deus marteze saveteet he vuez da veur a hini.

— Ha pe hano a roer d'an dud-ze, eme ar potrik.

— Guelet ec'h euz unan o tremen, eme an tad coz.

— An den du-ze?

— Ia, an den du-ze; ho hano, ma na vez ket anavezet gant ar bed, a vezo ato anevezet gant Doue. Ho henvel a rer breudeur ar scoliou christen, pe evel ma lavar an dud, ar vreudeur mad.

— Aotrou soudard, eme ar bugel, iviziken ive me a saludo ho mignoned.

Breudeur ar scoliou christen, o deus choazet eur superiol jeneral eleac'h ar breur Ian Olimp maro eun nebeut zo. Ar breur Irlid a zo choazet. Ar breur-ze zo oajet a zaou vloaz ha triugent,

---

Kemper. — Dissadorn tremenet, eur c'hi clanv a zo bet guelet o vont dre ruiou Kemper, o trailla kement ki a gave var he hent. Eur jardiner en deus gallet he ziscat gant eun tam coat; goudeze eur serjant polis en deus gallet he beur-laza. Eur medesin en deuz examinet ar c'hi-ze hag en deus discleriet e voa e guirionez clanv gant an arrach.

Ne ouzeur na da biou nag a belec'h e voa.

Al listen savet e Kemper, evit ar re a zo distrujet ho zra dre an dour beuz a zav brema da dremen daou c'hant mil lur. Mes petra eo an dra-ze evit eur vroad tud laket var an noas?

O coms divarbenn an doureier beuz o deus great distruch en tu d'ar c'hreis deis d'ar Frans, eur gazeten a lavare :

« Goasa goalen eo an dour beuz, an doureier dirollet! Netra ne c'hell delc'her penn dezhan! An tan goall a zo scrijus; gouscoude e c'heller avechou he vouga pe he droc'ha; mes a enep an dour, petra a oufet da ober? Varlerc'h an tan e c'hellit sevel adarre dioc'htu an tiez devet; an douarou peurvuia n'o deus ket bet a zroug, ha pa o defe bet, da viana e vezo gallet lacat gounidegez enho adarre ar bloas varlerc'h.

Mes goude an dour beuz? An doureier-ze a les var ho lerc'h eur guiscad mein, douar, grouan, linvad, lec'hit, en hevelep doare ma vezo red meur a vloaz araok ma vezo gallet caout en douarou-ze na foen nag ed. Guelit eta pe gen truezuz eo stad an dud keis-ze a zo distrujet ho ziez, ho c'hreier, ha kement o devoa, gant an doureier beuz. Poan o defe o c'houzout peleac'h edont kentoc'h oc'h ober ho zan. Brema emaint eno evel tud divroet, ne ouzont mui peleac'h edo ho farkeier nag ho foenneier; an dra-ze zo goloet oll gant eur guiscad linvad ha lec'hit.

Neuze pephini euz an dud-ze o deus collet, lod tad pe vam, lod all ho bugale; emaint o vont hag o tont o clask ar re a vang euz ho famill. Siouas, pa gaver eun ti bennak discaret, coezet en he boull, ar flear a zanter, a ro re anat da c'houzout ez eus tud chomet da vervel dindanhan; hag e guirionez, dindan pep ti discaret e caver eur c'horf maro bennag, hag avechou zoken meur a hini.

Ama e tleomp trugarecat Doue dre ne zigas morse deomp ar voalen scrijus-ze, an dour beuz a scub pep tra, a zistruch oll dre ma tremen, hag a c'houlen keit a amzer evit repari an droug en deus great.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *moulter an Escopti.*

DISSADORN 24 GOUERE 1875. N° 547. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA.

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini né zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 24 Gouere 1875.

An dud difeiz ha dizoue a zo hag a vezo ato en egar a enep an tad santel ar Pab, a enep an ilis Santel. N'int ket evit gouzaon beleien, sœurezet, tud vad a bep renc pere a veler nos deiz e tal guele ar re glan; pere a zispign ho amzer, ho nerz, ho danvez evit sicour ho breudeur. Tud hag a laca evelse ho buez e danjer evit savetei re all ne ket tud int. Etouez ar re ma comzan anezo ne rer ket evelse. Eno ar re so taget gant ar c'hlenvet, goaz aze evitho. En em bareent evel ma carfent. Den ne dle mont var ho zro. Ar re o deus peadra a dec'ho pella ma c'hellint. Ar re a zoug an hano a veleien a lavaro ne ket red caout ar zacramanchou en eun doare evelse; ha mar be red mont da gas ar zacramant da unan bennag ez eo da viana avoalc'h mont beteg an nor. Eno ar c'hreg a deui d'he guerc'hat mar car, hag a zacramanto he unan he goas. Ar c'hallout a roer dezi a guementse. Guir eo ez eus cals a c'hraguez ha ne gredont ket e c'halfet rei ar c'hallout-ze dezo. N'eus fors aze, eur beleg protestant hag a vezo bet eat evelse bete dor ti eun den clan, en deus ep mar ebet prenet ker avoalc'h ar guir da grial a enep ar gristenien catholic.

Setu ama c'hoas traou-all. An oll a voar ez eo an diaoul marmous an Aotrou Doue, da lavaret eo, e clasc an diaoul ober evel an Aotrou Doue, evel ma clasc ar marmous ober evel an den. Hoguen ilis an Aotrou Doue e deus sænt ha relegou ar zænt; renta ra henor d'ar zænt ha da relegou ar zænt. Mad, an dud ep relijion a fell dezo ive caout sænt ha relegou dioc'h ho guiz. Cavet o deus nevez zo sant Garibaldi, eur zant eus ar c'hiz nevez pehini a zo eun dispac'her bras a voa n'eus ket pell oc'h ober brezel d'ar Pab ha d'an ilis santel, hag en deus stourmet a enep an Aotrou Lamoricier. Digouezout a reas dezan beza tizet gant eur voulet e seul he droat. Eur zoudart a Frans pe eus a Vreiz ne vije ket bet cals a fougue enha gant ar gouli-ze, rag hor zoudardet-ni pa o devez eur gouli pe eur gleizen bennag, a gar caout an dra-ze var ho zal pe var ho feultrin. Mes hon soudardet ni ne ket sænt. int. Ha Garibaldi a. An ilis catholic ne anavez he bugale evit sænt nemet goude ho maro; dreist oll ne rent henor nemet da relegou ar re so maro hag anavezet evit sænt. Mes an dud ep relijion ne c'hortozont ket keit-ze. Garibaldi so beo hag e caver dereat henori he relegou, ha pe seurt relegou? An votez a voa gantha pa voue tizet seul he droat, beradon goad kuezet dioc'h he c'houli ha deut da veza calet evel ar mean. Ha ne deo ket eno relegueier a zoare? ha ne deus ket eno peadra da esperout e vezo diouallet mad seul troad an hini a rento henor dezo?

Eur marmouzerez all. En ilis catholic, ar Pap a c'half an Eskibien d'he gaout pa en devez izom. An dud goueziec, ken beleien, ken re all, en em zestum avechou evit clasc an tu da drec'hi an erroliou hag an dizurziou a ren, evit lacat en eun doare bennag e boutin ar pez a sclerijen en deus pephini anezo. Mad, an dud ep relijion a fell dezo ober ive evelse. Mes evel na gavont nemeur a dud a skiant vad da vont d'ho assembleou e testumont, ha piou?.. Scolerien! crenn botret hag a zo c'hoas o toma skigner an tiez scol; crenn botret hag o doa bet pe a dlie beza bet ar fouet deac'h; crenn botret hag o divije izom c'hoas lod anezo eus ho mamm pe eus ho maguerez evit sec'ha ho fri dezo! setu eno an doctoret a glascont evit coms eus a Zoue, eus an den hag eus a guement so; evit rei kenteliou d'ar Pap, d'an Eskibien ha d'an oll bed christen. Guelit eun nebeut daou pe tri c'hant eus an doctoret-ze ep tam baro; ruz oll ho zeod gant an debron defot cozeal; clevit-hi o coms oll asamblez, oll paravia o clasc gouzout piou a vatouillo mua! Ne deo ket kenteliou ha kelennadurezou caer a dleer da gaout en eun assamble evelse?

G. M.

Couent Vicovaro.

IX.

TRIZECVET ABADEN.

Heron. — Mad a rit, bugale, beza evelse d'ar mare gant ar reglen.

Maur. — C'hui a ro skuer deomp; rak aketusoc'h oc'h eçedomp-ni tud iaouank.

Metrodor. — Bugale, ni ia d'ho sicour da lacat an traou var an daol.

Placid. — Oh! lezit ac'hanomp-ni; ni a rai al labour-ze avoalc'h.

Heron. — Evit ár skuer eo, Placid; gouzout a rit en deus pephini he dam bara hag he vanne dour; mes hirio, evel ma zeus gouel, e vezo guelloc'h pred.

Nicephor. — Ne ket eur pred dies da zervicha na da aoza.

Heron. — Nan, mes avoalc'h eo evit tud eveldomp-ni a zo hon lod pidi. Eur vagadurez re vad ne zell ket ouzomp-ni; peleac'h ema buret vin an tad abad?

Maur. — Setu-hi ama; henvel eo oc'h ar re all.

Metrodor. — A dra sur; mes red eo he lacat er penn huela euz an daol. An tad Heron ha me a ia da zervicha an tad abad. C'hui tud iaouang a zervicho ar re all.

Placid. — Mad, va zad, grit evel ma kerot, ar pez a reot a vezo great mad.

Heron. — (Goustadik da Vetrodor). En em lakit etre hi ha me, epad ma rin va stal.

Metrodor. — Grit buan ta; n'eus den o sellet ouzoc'h brema.

Heron. — Great eo an afer. Laket euz eur banne mad a gontam. Ahan-ta, bugale, laket oc'h eus pep tra en he blas?

Nicephor. — Ia, va zad.

Maur. — Me gaf din eo bianoc'h bured an tad abad eget ar re all. Me zo o vont d'he chench ha da lacat eun all en he leac'h.

Heron. — Na dit ket; lezit an hini zo laket ganeomp-ni. Gouzout a rit ne gar ket e ve great guelloc'h dezhan eget d'ar re all.

Maur. — Ia, mes lezel a ra ato da rei d'ar paour eul loden euz ar pez a vez servichet dezhan.

Metrodor. — Lezit an traou evel m'emaint; ha guir oc'h eus da azober ar pez a zo great ganeomp-ni?

Maur. — N'em eus ket sur, va zad, mar em eus faziet, roit din eur binijen.

Metrodor. — Ho fazi ne ket bras; gouscoude ne dleit morse clask chench ar pez a zo great gant cosoc'h evidoc'h.

Maur. — Me ho trugareca euz an ali mad a roit din (*Maur a bok d'an douar).*

Nicephor. — Setu ama an tad abad o tont hag an oll dadou all.

Beneat. — Ne ouzon ket, tadou ha breudeur ker, ha me a dle caout plijadur d'en em gaout en ho touez. Guelet oc'h euz ez oun trist eun nebeut zo; lod ac'hanoc'h zoken o deuz hen lavaret din. Ma'm bije bet muioc'h a vertuz em bije cuzet guelloc'h an dristidigezze.

N'eus ket c'hoas goal bell abaoue ma oc'h eus va galvet ama da ren ar gouent; a dra zur ne voan ket din euz an henor pe euz ar gark-ze; re iaouank oun evit eur beac'h ker pounner. Doue gouscoude a c'helle rei din ar c'hras da ober va dever eur vech ma o poa va goulennet. Va faotou eo o deus miret ouzin da ren ar gouent evel ma vije dlet.

Doue a c'hoar n'em bije ket goulennet guelloc'h eget chom en ho touez. Pe ger pounner bennak ma zeo ar beac'h a zo var va discoas, em bije he zouget. Ar groaz a zo ato mad da zougen. Caret em eus calz ac'hanoc'h, hag ho caret a ran c'hoas, dreist oll ar re o deus clasket ober drouk din.

Mes brema em euz ho calvet evit lavaret deoc'h kenavezo.

Heron. — Kenavezo? perak-ta tad abad?

Beneat. — Tad Heron, c'hui a dle her gouzout guelloc'h eget nicun all. Doue en deuz he roet din da anaout, ha gourc'hemennet din kuitat eun ti eleac'h ma tlie beza cometet eun torfet bras. Gouzout a ran oll dre c'hras an hini n'eus netra cuzet outhan. Gouzout a ran ez euz laket contam en efach a dlie terri va zec'het er pred a dleomp da gemeret bremaik.

Metrodor. — An dra-ze ne c'hell ket beza guir. Red eo he rei da danva da eul loen bennag evit guelet.

Beneat. — Ne ket red. Doue ne c'hell na trompla na beza tromplet. Anaout a rit, Metrodor, an ners en deus sin ar groas. Chaseal a ra an drouk sperejou, ha pa fell da Zoue e c'hell ive distruja ar c'hontam. Sellit hag e velot ar vured-ze o terri pa em bezo great sin ar groas varnezhi.

(Beneat a dosta oc'h an daol, a ra sin ar groaz a zioc'h ar vuret pehini a vruzun e mil dam. An oll dadou a ra eur scrijaden). Brema da viana e credot, Metrodor, ez oa contam er vured-ze.

Cassien. — Tad abad, p'eo guir ec'h anavezit an hini en deus great an torfet, livirit deomp, evit discarga ar re all.

Beneat. — Doue n'en deus ket gourc'hemennet din discuilla an dorfetourien. Oc'h ho c'huitat, gouezit ervad ho c'haran c'hoaz hag ho fardonan evel ma zoun pardonet gant Doue.

Eujen. — Mes perag hor c'huitat, tad abad, kuitat ho pugale?

Beneat. — Doue a fell dezhan; he volontez eo a ran oc'h ho kuitat.

Maur. — Va zad, va lezit da vont d'hoc'h heul; ne garfen morse beza dispartiet diouzoc'h.

Cassien. — Ni ielo oll d'hoc'h heul; eleac'h ma zeot ni ielo ive.

Beneat. — Nan, ne deuot ket oll; ne refuzin avad nicun ac'hanoc'h gant ma o devezo ar volontez da zont da veza sent.

Ia, tadou ha breudeur, ni a dle beza sent; n'omp deut d'ar gouent, n'on eus kuiteat ar bed nemet evit gounit ar zantelez.

Kuitat a ran al leac'h-ma gant tristidigez, mes ep c'hoervder, hag e lezan ar re a chomo ama var hon lerc'h er boan hag er vez, rak ne c'hellont ket beza er joaüsdet nag e peoc'h.

Mont a reont oll kuit nemet Heron, Metrodor ha Nicephor.

Nicephor. — Va c'houstians zo carget a vorc'hed. Ne c'hellan mui béva en disprij euz ar reglen evel ma reomp.

Metrodor. — Setu aze peleac'h oc'h euz hor c'haset, Heron, gant hoc'h aliou fall.

Heron. — Me zo eun den milliget. G. M.

DIVEZ.

COZEADEN

ETRE EUR PAÏSANT A VREÏS-IZEL AC EUN AOTROU A BARIS ER BLAVEZ 1875.

Ar païsant.

Bonjour, Aotrou, c'hui a so oc'h ober eur baleat?

An Aotrou.

Ia, va mignon Yan, a c'hui a so o tond deus ar mission?

Ar païsant.

Ia sur, me a voa epad ar sizun-man bemdez o sellaou ar sarmoniou caër o deus gret deomp or beleyen, a me a so contant bras da vea o c'hlevet, joaüs e c'han breman d'am labour, diboan a dinec'h va speret.

An Aotrou.

Petra Yan, den simpl, c'houi a gred-eta en traou-se! Cetu petra eo bea ignorant, me a grede ive goeac'h-all pa voan eveldoc'h var ar mez ac eb discadurez, mes hirio ne gredan ket dar marvaillou coz-ze, mad epken evit an dud ep speret.

Ar païsant.

En petra e credit-hu eta, Aotrou, ma ne gredet ket en comzou Doue preseget domp gant ar veleyen pere o deus eveldoc'h gred o studi, ac o deus coulz a c'hui discamant a skiant vras. Bea so couscoude Aotrone ken bras, ken disket a c'hui, ac a ra eveldon-me, a gred pa eo guir e tenond da sellaou ar sarmoniou, a pa o deus gred memez, en guiz d'an dud divar ar mez, o mission.

An Aotrou.

Guir eo ze, Yan, mes an dud-se a so tud ep speret, rac an discamant ne ro ket ar speret.

Ar païsant.

Me a sonje couscoude bete vreman penos an dud-se o devoa gant o discamant eun tam benac a speret, rac ma no deus ket a speret, na vije ket roët de plaçou evit quelen, evid sclerijena an dud-all var afferiou ar bedman.

An Aotrou.

Ne lavaran ket doc'h n'o deus ket an dud-se eun neubeut a speret, mez non pas da dostad d'ar speret o deus tud ar c'heriou bras.

Ar païsant.

Me a meus clevet comz penos ebarsen Paris a so eur guer vras coucousde, e zeus cals a dud ac a ia d'an ilizou, d'ar sarmoniou a d'ar missionou, lavaret a so diu memez penos al loden vrassa deus an deputeet, ar re a so en Assemble national, a ra o deveriou a relijion. Ar neze a so, me a sonj, tud a speret pa ind bet choaset evit ober al lezennou, hag evit gouarn ar Franç. Mar dind tud sod ac ep speret, eo red o chench a cass en o flac tud savant en guiz doc'h-hu, Aotrou.

An Aotrou.

Guelloc'h e ve zur, mez an dud divar ar mez a so ken ignorant a ker sod.

Ar païsant.

Mez Aotrou, leveret din eta pa eo guir oc'h savant, en petra e credet.

An Aotrou.

Me ne on ket, Yan, a choui allo compren ac'hanon, mes me a ia da esse isplika doc'h va c'hreden.

Ar païsant.

Me a so contant bras da vea instruet, rac mar be prouvet din e mon en hent fall, me a chancho pa vin sur eus eun hent-all guelloc'h. Marteze e vo diez doc'h, Aotrou, dond da rei din da gompren, rac evel ma leveret, me a so eun den simpl ac ignorant, ac ouspen-se, me a so deus a Vreïs-Izel, eur vro ac a hanver ar Bretagn en Paris, eur vro ac a so goloët a vein rust a callet, ac e pini pennou an dud a so en guiz ar vein, mez marteze m'ar tolan evez, a mar be bolonte Doue, me a zigoro va speret deus o clevet.

An Aotrou.

Ne gozeet ket din a volonte Doue, sot, rac n'en deus Doue ebed. An dud coz a grede goeach-all e voa eun Doue, mez hirio an dud nevez ne gredont ken en eun sort tra. Ar skiant a so deud da sclerijena ar bed, an dud savant o deus prouvet n'en deus Doue ebed, na n'en deus bed Doue abed biscoas.

Ar païsant.

Neuze, Aotrou, ne gredet ket en Doue; me a gompren ned ket d'an ilis, d'an oferen, da govez, na d'ar missionou, an traou-se a so inutil d'an dud savant eveldoc'h. Mez ma n'en deus Doue ebed, lavaret din piou eta en deus crouet ar bed, piou en deus gred an eol, al lôar, ar stered, piou a renk ac a gundu an traou caër-se?

Piou en deus crouet an dud, al lonet ? Marteze eo eun den savant eveldoc'h en deus gred ane.

Couscoude al levriou, ar scrijou coz a lavar eo Doue, ar mestr bras a souveren en deus crouet an traou-se.

Mar deo guir ar pez a leveret, ar re o deus gred ar scrijou coz, al levriou, o deus o gred evid trompla an dud paour; mez couscoude, ar re-se a so ive tud savant bras, me a gred.

An Aotrou.

Ar bed ne ket bed crouet gant eun Doue, eur mestr souveren, ar bed, an eol, al loar, ar stered a so bet divoanet a saved ane o unan, ac en em gundu o unan, no deus afer na Doue, na mestr abed evid o ren nac o c'hundui.

An dud, al lonet a so evel ar rest deus traou ar bed, savet o unan, an dud savant o deus prouvet an traou-se pel-so.

Prouvet o deus memez neus ket pel, penos an den a so eur marmous pini, abaoue commansamant ar bed, a vella ac a goanta bemde, ac a so dija erru da vea parfet, ar savanted koz o deus bed gred ar scrijou ac al levriou ne vouient ket petra a lavarent, an dra-se zo prouvet pel amser so dija gand ar savanted iaouank.

Ar païsant.

Mez neuze, Aotrou, mar domp diskenned deus eur marmous, deus eur lon vil, m'a vo fin deomp goude ar maro evel al lonet neuze n'aïomp na dar barados, na d'an ifern, ne vo na punision na recompans goude ar vue-man. Al lonet no deus ene ebed, nin non deus ket muioc'h, mar de guir ar pez a leveret.

An Aotrou.

Ia, Yan, guir eo ar pez a lavaran, goude maro ar c'horf e fin deomp, non deus ket muioc'h a ene evid ar lonet. An dra-se a so prouvet gant an dud savant, gant medecinet o deus digoret tud goude o maro, a no deus ket kavet muioc'h a ene en eun den evid en eur c'hi. Goude ar maro eus fin. Neus na Doue na diaoul, na barados nac ifern, na recompans na punision, en eur guer, n'en deus bed-all ebed.

Ar païsant.

Me a meus clevet lavaret e voa tud na gredent na da Zoue na da ziaoul, mez me ne n'em fian ket d'an dud-se, ar re-se a so ac a gle bea mechant, rac neus forz de petra da ober, pa ne gredont ket en eur vue-all goude o man. Aon bras a meus deus ar sort tud-se, a ma ne anavefen ket ac'hanoc'h, Aotrou, em bije kemeret ac'hanoc'h evid an diaoul, rac all langach a sorti deus o kinou a so, me a gred, envel deus e ini.

Me a sonj penos an den a so muioc'h evid eun aneval ac a gle credi en Doue, mestr a crouer d'an eon a dan douar.

An den na gred da netra a so malheuruz memez er bed-man, rac caëra tra so var an douar eo an esperanç en eur vue-all.

An dud ne gredont ket en eur vue-all goude homan, a so capabl a neubeud a vad ac a galz a zrouc.

Me a ia irroc'h, Aotrou, ebars em reflexionou : an dud ep creden a so en guis lonet gouez, a mar deo guir ar pez a meus clevet da lavaret nen deus nemet ar vadiant entre an dud ac al lonet — me a gompren dre ar c'homsou-se penos eur christen badeet a so eun den a non pas eun aneval, rac evidon-me, ar guiriou man a signifi non pas ebken bea badeet, mais heuil ar relijion gristen, ac an den na heuil ket ar relijion a goue en reng izel al lonet ep reson.

Me, Aotrou, ma ne gredfen en netra, a ma nefe aon ebken rac justic an dud, a lakafe va speret dan drouc, me a rafe evel tud Paris, ar communardet, me a lahfe, me a pilfe, me a lakafe an tan-goal evit beva var dra an dud-all, ep nec'h na soursi ebet. Ma vefe guir ne gredfen ket en eur vue-all goude homan, me a lakafe va c'honsians entre va zreid, a ne mefe aon na dongeans nemet rac an archerien.

An Aotrou.

Va mignon Yan, c'hui a ia re hir, ne gomprenit ket va langach, ep credi en Doue ec'h eller bea den honest, ac ober an oll deveriou a c'houlen diganeomp ar vro, ar famill, ar gerent.

Ar Païsant.

Me a vel couscoude, Aotrou, an dud ne gredont ket en Doue, oc'h ober drouc do bro a do famill, rac ar re ne anveont ket Doue evid mestr, ne c'houlennont ket alies caout eur mestr all, re savant int evid bea commandet — an ini en em laka en reng al lonet a gle bea en guis-de, ne gle senti nemet deus an nerz pini a ampech anean da heuil e zantimanchou fall, a da ober dommaj d'an dud all.

Evidom-me, Aotrou, a so guel ganen credi a beva en Relijion va zud coz, en Relijion an esperanç, evit credi a beva en o c'hini, rac onnes a so ini an disesper, ne ro consolation abed d'an dud a souffr, ne ro courach abed, ne ro recompanç abet d'an ini a ra an alusen ac œuvrou mad.

Compren a ran penos an den ne gred en Doué nac eur vue all goude maro ar c'horff, a glé beva evel ar lonet euz a bere e tisken : Dibi, eva, cousket, clask ar plijadurezou, pellat deus al labour a deus an disterra poan, deus an disterra sourci ; ar poaniou, ar zourciou n'int ket gred evid ar sort tud-se, an traou-se so loden an dud sod a gred en Doue ac a heuil ar Relijion christen.

Mes, Aotrou, mar plich ganoc'h, leveret din eta da betra eo mad an dud-se? Evidom-me a gont ane evel tud nul evid o bro, evid o famill, ne sonjont nemet eno o unan, ne rentont servich abet dan dud-all. Envel int deus ar veen deus a bini e comz deomp an Aviel, ar veen ne zoug ket a frez pini a gle bea draillet a sclapet en tan.

Me so gouel ganen bea en touez a dud a gred en Doue ac er vue all, evid beva en touez tud evel doch-hu, Aotrou, ne gredont da netra, me a sonj en em gavin en guelloc'h compagnunez.

Me a lavar d'oc'h ken a vo, Aotrou, ac o trugarecat a ran deus an antretien a meus bet ganoc'h, disket o c'heus din ar pez ne ouien ket, da lavaret e :

E voa tud a so eun henor evite bea diskennet deus reng an dud da ini al lonet. Evidon-me, paour kes den divar ar mez, pleget alies dindan ar zam, pe va chouk crommet gant al labour entrezeac an douar, me a savo va fenn var zu an eon en eur lavaret : « Aze e man va « Doue, va c'hrouër ac o c'hini, den revoltet deus o « mest souveren. »

Gouel e ganen, mil a mil goec'h, chom e reng an dud evid disken en reng al lonet, gouel e ganen, Aotrou, chom var va fenn kezec evid disken a mont da zibi foën gantan en o compagnunez.

E. B. G. D.

An tad Cleac'h a scrif deomp al lizer-ma varlerc'h divarbenn an dispac'h e Paris. Goulennet em oa outhan rei din da anaout ar pez en doa guelet er gear-benn epad an amzer drist-ze, rag eno edo neuze. Setu ama petra a scrif din :

Va mignon ker, setu me a lam e creiz ar Rubicon ; ne ket avad evel Cesar goz da baca Rom e zan, mes sonch am eus da lacat eur voden lore, hag ive eur bod aleg dourok var beziou hor c'henvrois.

Dont a ra da zonch din euz a Gastelfidardo eleac'h ma varvaz evel daou gristen mad Dubeaudiez ha de Nanteuil, daou scolaer euz a Gastel-Paol a ioa eno pa edon-me professor. Rei a ran dezho eur berad daelou hag eur beden, hag ho unani a ran dre va zonch gant ho c'henvreudeur a zo bet eveldho merzerien euz an henor hag euz an dever, epad ar sezi-ze a behini e fell din lavaret eur ger bennak.

N'em bije morse credet coms var gementse nag ober am tam labour-ma pa nefe ma oc'h eus va fedet d'hen ober te hag an aotrou Gabriel Morvan chaloni, rak sonjal a c'helfet e venn o clask meuleudi o rei da anaout ar pez am eus great ha guelet epad ar pennad amzer-ze. Rag e coustians, sonjal a ran n'em eus great netra, da viana em eus great nebeut e scoaz ar pez en divije great eun all ma vije bet eur zant em leac'h.

En hevelep doare, va mignon, m'am euz evel mez o scrifa.

Hogen deoc'h-hu n'em eus netra da refuzi ; arabad eo avad gortos diganen eun taol micher, abalamour den ne c'hell rei ar pez n'en deus ket. Ne ra ket an oll a fagot evel Morin.

Epad ar sizun diveza ma eo bet ret din sevel eur brezegen evit eun assamble a ioa en he fenn an Aotrou Schneider prezidant cambr an Deputeed. Setu ar pez a c'halver eun tor-penn. Mes ama emaoun o comz oc'h daou vignon da bere e c'hellan rei perz euz va flijadur evel euz va zristidigez. Evit ar pez a zell oc'h va scrijou, c'hui a roio dezho ar pez a vank evit ma raint ho hent.

Evel ma em eus paper, pluen ha liou, ha ma em euz eun dervez bennak dirazon, e fell din ho lacat da dalvout, ep soursial calz euz an doare ma scrifin.

Ho clevet a ran o lavaret : eur ger eus va c'habon l Amzer, ar bed ne ket bet great en eun dervez, hag ar c'hrounn ive a zo padet meur a zervez. Goudeze, ez eus bet hano a beoc'h hag hano a vrezel.

N'oa nemet nao miz abaoue ma voan deut euz ar gouent eleac'h ma voan bet oc'h ober va *novisiat* pa deuaz ar brud euz ar vrezel da ober aoun deomp e Sant-Ian Autun eleac'h ma voan neuze. Lavaromp en eur dremen on euz eno eur gouent savet a benn teir guech abaoue ma voa bet savet evit ar vech kenta gant ar rouanez Brunehaut. Tost di eo bet beziet. Mes deompni bugale a Vreiz, ez eus eur bez all hag a blich muioc'h deomp. Me fell dinn comz euz a vez an Aotrou'n Escop de Leseleuc. An tad Pouliquen ha me a zo chomet pell dirag ar bez-ze a zigase da zonch deomp euz hor bro.

Kerkent ha ma'm oa gouezet e zea ar vrezel da zigéri, va c'halon a lamme, hag e scrifis d'an Tad jeneral evit goulen beza lezet da vont da heul an arme, da viana ma roe Doue din ar c'hras da scuilla va goad evit va bro. Mes evel hon tadou, couls lavaret oll, o devoa great ar memes goulen, me a voue red din chom varlerc'h. Prest goude ar Brovidans a roas tro dinn da vont d'ar gear-benn. Dioc'htu e c'houlennis mont da heul an arme, hag e voue respontet din e voa caset hon hanoiou oll d'an Arc'hescopti evit servicha an hospitaliou ha mont da heuilla ar zoudardet e kement leac'h ma vije izom ac'hanomp.

Etre daou, setu ni o clevet e teue mobilet Breiz. Ar c'helou-ze a lakeas va goad da virvi em goazied. Ho digouez a voue dishenvel bras dioc'h digouez ar re a deue euz ar c'harteriou all. Kerkent ha ma voant diskennet euz an hent houarn, setu hi oc'h en em lacat e kelc'h ; ar biniou en em laca da zon, hag e reont eun abaden zans. Goudeze e zeont da ilis Itron-Varia ar Gounidou. — Rak ne ket avoalc'h dansal, red eo pidi ive, ha pidi ar Verc'hez a ro ar victor, p'eo guir ez oar deut d'an emgann.

Meur a zervez a ioa oa deut bretoned ar Finister da Bariz, araok ma'm oa gallet gouzout pelec'h oant lojet. Mont a ran da lavaret deoc'h penauz erfin ho c'havis. Unan euz hon tadou, an tad Voirin, hirio superiol en hor c'houent e Tours, a velaz unan bennag o sellet oc'h an tiez evel a ra tud divroet.

— Va mignoned, a lavaras dezho an tad, c'hui n'oc'h ket sur euz a Baris ?

— Nan, Aotrou.

— Euz a beleac'h oc'h-hu-ta ?

— Euz a Vreiz.

— Gouzout a rit, ar brezonek.

— Oh ! ia, guelloc'h eget ar gallek.

— Anaout a rit-hu an tad Cleac'h?

— Ne reomp ket.

— An tad Cleac'h a zo eur breiziad ive eveldoc'h. Deut ganhen ha me ho caso d'he gaout. Plijadur a rei dezhan ho kuelet, ha neuze ec'h hencho ac'hanoc'h. Hag ar botred, evel daou ebeul, o tont varlerc'h an tad Voirin.

Pa deujont en ti a zo e ru St-Petersbourg, n° 40, e vouen galvet raktal, Tad Cleac'h! tad Cleac'h! Bretoned a zo ama hag a goms brezonek! Deut buan. Me avad éo an hini a ioa scanv va izili. Peder ha peder e teue ganhen ar scalierou, hag a lam da boket d'an daou vreton. Nag a blijadur am oa o velet bretoned, guir vretoned, bretoned ha ne vouient couls lavaret nemet iez Breiz-Izel, hag a gozee evel Adam e baradoz an douar, mar d'eo guir ar pez a lavar lod.

— Asa potred, eme ve, c'hui zo skuis, deut d'ar gegin, ama ez euz eur frer hag a zo bet soudard en he amzer, hag a zigemero mad ac'hanoc'h. Roet cadoriou d'ar botred, bara guenn ha kik ar pez a garent, ha guin dioc'h ho zec'het.

— Euz a belec'h oc'h, potred?

— Euz ar Menez, Aotrou Person.

— Euz ar Fouillez pe euz a Scrignac oc'h me voar vad?

Pa em boa lavaret ar ger Scrignac evel ma lavar eur c'houzouk breton, an tad Voirin hag ar frer a stancaz ho discouarn, rag emezho ne ket possubl en divije Doue roet ar iez-ze da Adam ha dreist oll da Eva.

— Ia, emezho, euz ar c'harteriou-ze omp.

— Petra, potred, n'oc'h eus ket aoun ive, rag ar zouben a vezo tom?

— Oh! eme unan anezho, ni etrezomp paizanted a zo boas dioc'h poan; ne raimp van eta evit chom epad an deis da lorgna ar brussianed.

— Lakit evez, potred, rag ar brusianed a zo peziou tud goest da lonca eun den bihan eveldot.

— Oh! list anezo da zont, me am euz izili houarn, hag ouspen bez'em bezo va baionetez; me var e kemerint ganeomp ar fourchetez.

— Mad a rez, eme, non pas caout aoun, rak ne zigoezo nemet ar pez a fell da Zoue, ha nemet e vezer e stad vad, fors zo sur penaus kuitat ar vuez. Cofez oc'h eus great araok dont en hent?

— Oh! ia, Aotrou Person, ha communia ive.

Neuze en em lakis da gonta d'ar vissionerien ar gozeaden am oa bet gant an daou vreton; ar pez a reas dezho ober eun abaden c'hoarzin.

R. T. C.

(Eur pennad all eur vech all.)

Kear ha var ar meas.

VI

Eun darvout, a leverer, ne zigouez morse he unan; avechou pa zigouez mad e tigouez ive meur a hini dioc'htu, setu ar pez a zigouezas gant Martin. Digouezet oa gant han diou pe dri lerc'h divar lerc'h, ha setu eun all o tigouezout.

Eun dervez ma edo Martina oc'h ober he labour en he fempet astach, e voue galvet da zont d'an traon. Caout a roaz eno eur c'harcarget, hag e lavaras dezhi ar charretour e voa da zigas da Vartin ar pez a ioa ebars.

En em drompla a rit, eme Vartina; ni n'on eus prenet netra.

— Nan, mes mignoned oc'h euz hag o deus sonch ac'hanoc'h. Me zo paet evit digas ar re-ma deoc'h. Martin a zigouezas neuze ive, hag e voue clevet a beleac'h e teue ar pez a ioa er c'har.

Miliner Blessac eo a lakea digas ar c'harrat traou-ze d'a vignonet a vouie ervad a dlie beza ber ar peuri ganho. Eur marc'hadour bet o verza marc'hadourez var ar meaz, hag a iea he gar er c'houllou da Limoj a ioa en em garget euz ar gevridi. Bez'ez oa er c'har daou zac'had avalou, daou zac'had kistin, daou zac'had avalou douar, hag eur zac'hadik bleud guinis. An traou-ze ne voant ket ker e Blessac, mes evit Martin ez oant eun tenzor. Eur pennad gouela a joa a voue evit trugarecat ar miliner mad, ha ne voue ket ancounac'het er pedennou.

Lavaret e voue e vije laket ar map fransez da scrifa eul lizer ar c'haera da viliner Blessac evit he drugarecat. Eur pennad mad e vouet o scrifa al lizer-ze, pe kentoc'h ar pemp lizer-ze, rak pehini a dud an ti a falvezas dezhan la kat he bennad, Guillou goz ive couls hag ar re all, ha marteze guelloc'h eget ar re all. Er fin abouez poania avoalc'h e teujot a benn. Ar mous zoken a lakeaz e fin al lizer, ep gouzout d'ar re all e pede ar miliner da zigas c'hoaz avalou, rag eun anter sac'hat a ioa debret dija. Ar vugale o doa laket ho den da c'hoari.

An adres a goustas muia; gouzout a reat e vo a Mikeal he hano badiziant; nicun anezho ne anaie he hano a famill. E Blessac ne reat ken anezhan ar miliner pe Mikel ar vilin venn. Erfin pa vouiet hano ar vilin e teujot da zonjal ec'h erruje al lizer ep al leshano. Sell, a lavaras Martina, ma c'houlenfemp oc'h potr al liziri pa dremeno, hennez a voar mad an traou-ze. Pa dremenaz eta potr al liziri e voue goulennet diganthan hag ken a grede e c'helle eul lizer digouezout ep ma vije leshano an hini ma scrifet dezhan var an adres?

— A dra sur, emezhan, mar gouzoc'h hano ar barrez hag hano ar gear ma ema an hini ma scrifit dezhan o chom. Var gement-se e voue laket al lizer er post. An a dres a ioa scrifet a zoare, eur ger e lizerennou braz, l eur ger e lizerennou munud, hag eun all e lizerennou crenn. Ar post n'en deus ket resevet aliez a liziri evelse.

Ar chans a ioa gant Martin er mare-ze, caout a reas da brena marc'had mad glaou a ioa bet glebiet, hag o doa collet ho zalvoudegez. Evelse e voue tan, bouet, hag ar goanvez a dremenaz cals esoc'h eget ar goanvez diaraok.

Martin eun dervez a lavaras d'he c'hrek: me'm eus c'hoant da bidi ar fournier en deus great vad evidomp d'a zont ama da ober eur gozeaden d'ar suliou d'a noz. Gouscoude marteze e cavo guelloc'h chom gant he dud eget dont ama.

— Sur, a lavaras Martina, nesoc'h ilin eget dorn, hag he dud a dle mont araog he vignoned: Martina a vouie e carie ar fournier eun tamik re he vanne, hag e doa aoun na deuje da sacha Martin dhe heul d'an tavarniou. Mes ar fournier ne c'hortozas ket beza pedet, hag a zigouezas eur-zulvez da bardaez.

O veza guelet, emezhan, sclerijen ama en eur vont ebiou, em eus sonjet dont da ober eur pennad cozeal. Kement-se a ioa eun digarez, hag ep gouzout petra a ioa tremenet etre an daou c'hoaz, em befe c'hoant da lacat claoustre e voa en em glevet ar fournier ha Martin araok m'en doa hema comzet a gement-se d'he c'hreg.

N'eus fors digemeret mad e voue, zoken gant Guillou goz. Ne voue comzet nemet euz a Vlessac, hag euz an tiegezik ma edo Martin enhan hag a hanvet Mean-Plantet.

— Mean-Plantet, eme ar fournier, perag eo roet an hano-ze d'an tiegez-ze?

— Abalamour, eme Villou, da eur mean pe eur roc'hel vraz a ioa eno, hag a ioa evel pa vije plantet en douar, ar penn bihan en traon hag ar penn bras da huela ha n'oc'h eus-hu ket clevet. Hano euz a ermit Blessac?

— Nan, evidonme, eme ar fournier.

— Na ni ken nebeut, eme ar re all.

— Me da viana, eme Vartina, am eus clevet an histor-ze ganeoc'h, mes ne c'hellan ket delc'her sonch euz an oll historiou am eus clevet ac'hanoc'h o conta.

— Nan, me ne ouzon ket e petra e sonch ar iaouankiz hirio; an historiou ar re vrava ne blijont tam dezho; ho c'hlevet a reont ep teleur evez ebet outho. Evelse ne ouzont ket petra zo tremenet en ho c'harter hag avechou e toul ho dor.

— Contit histor an ermit deomp-at, tad coz, eme ar vugale.

— C'hui a zo mall deoc'h mont da gousket hag an histor-ma zo hir. C'hui he c'hlevo goude gant ho mam.

— O tad coz, lezit ac'hanomp da chom ive da silaou!

— Mad, chomit mar fell deoc'h; na rit ket a drouz avad pe e lacafac'h ac'hanon da goll eur pennad bennak eus va histor; ar memor ne deo mui fresk d'an oad a bemzek vloaz ha tringent.

Eur vech all histor an Ermit.

G. M.

An azen dindan kroc'hen el leon.

Fablen.

Er veach tro var dro en azen
Kroc'hen el leon en he gherc'hen,
A lakea trubuill ha spount
An oll a guze ama hag aount.

Hoghen an avel a c'hwezaz
Ha beg he skouarn a zizkwezaz,
Gant er pen baz er miliner
Hen dialbennaz kren ha berr.

An oll a oe souezet
En henvelep tra o velet,
Blenia el leon evel en oan
Her bazata eb na rea man!

Nag a dud a ra kalz trouz
Daoust dezo beza tud balbouz
Nebeut gheriou o d'euz laëret
Hag int lakeat tud desket.

Sellit henvelep doktoret
Buan meurbet c'houi c'hello gwelet
Kalz moghet ha nebeut a dan
Kalz kagal ha nebeut a c'hlan.

J. Favé.

An Aotrou Gelebart, vikel er C'hastel-Nevez, zo hanvet person Ploaret.

An Aotrou Bechu vikel e Lanurvan, zo hanvet vikel er C'hastel-Nevez.

An Aotrou Tanguy, nevez beleget, zo hanvet vikel e Lanurvan.

An Aotrou Rolland, vikel e Kernevel, zo hanvet person Coatmeal.

An douriou beuz o deus great distruch braz en tu d'ar c'hreisdeis d'ar Frans, setu hi brema ive oc'h ober distruch en tu d'an anternos. E departamant ar C'halvados, er gear a Lisieux hag er c'harter divar dro, ez eus bet eur bar arneu scrijuz a zo padet c'huec'h heur ep eana. Eur moren doa great euz an traoniou. Er c'harteriou izel euz a gear an tiez a ioa carget oll a zour; bete nao zroatad a ioa e lod; n'en deus ket discaret an tiez, mes e traon an tiez-ze en deus great eun drouk braz, ha zoken meur a zen a zo bet beuzet.

G. M.

Froudennou ar saozon.

Ar saozon, goazed ha merc'hed, a zo evit an darn vuia, orined ha n'o deuz ho far e nep leac'h. Setu ama evit skuer, daou damig histor.

Eur gompagnunez a listri tan e devoa izom da greski al leac'h ma reat ha ma kempennet he listri. An tam douar a zeree muia outhi en doa evit perc'hen eun demezel goz, oajet a antercant vloas pe var dro.

Houma a asantas guerza he zra, hag hen roas zoken marc'had mad; eur c'huec'h pe seis mil lur. Mes ober a reaz ar gondision oc'h ar gompagnunez a brene he zra, e vije epad he buez, hi hag eur plac'h oc'h he heul, caset ha digaset evit netra var ho listri tan pa zafche c'hoant ganthi da veachi. Sinet e voue ar c'hontrat.

Antronoz an demezel goz a verz he arrebeuri, a ferm he zi, hag a zao var ar c'henta lestr tan a ia en hent. Abaoue ema o veachi, o vont divar an eil lestr tan var egile, hag eur vatez oc'h he heul pa c'hell caout. Ar gompagnunez e deus kinniget dezhi daouugent mil lur evit en em zizober anezhi, mes ne ket falvezet dezhi ho c'hemeret. Ugent vloas zo ema o veachi evelse. A vrema ar gompagnunez a goll anter-cant mil lur ganthi.

Daou orin all. An oll a voar ez eo ar zaozon cre var ar c'hlaoustreou, ha ne ket claoustreou bihan eo a laker eno, mes sommou bras.

Ne deus nemet ar re binvidic hag a c'helfe ober euz ar c'hlaoustreou-ze; rag eno ema an oll danvez etre daouarn eul lodennig; an darn vrasa n'o deus nemet paourentez evit ho lod.

Eun dijentil euz a Vro-Zaoz en doa laket claoustre oc'h eun dijentil all ne raje ket ker buan hag hen eul leo, hag hen ne daje nemet d'ar pas, hag egile a iaje evel ma carje, mes dek lur en divije da zougen, hag an hini a ginnige ar c'hlaoustre eo a choasche an dek lur a dlie beza douget gant egile. An daou zijentil zo daou zen cre, en ho guella oad. Ar valeaden a dlie beza great var eur blenen, ha ne ket tud a vanke da zellet. Ar c'hlaoustre a ioa pemp mil lur varnugent.

An hini en doa kinniget ar c'hlaoustre a zigasas d'egile da zougen dek lur soroc'hellou c'hoez enho; eur c'harrad a io a anezho. An dijentil all, na petra-ta, ne zonjas ket dougen ar c'harrad traou-ze, hag a voue red dezhan paea ar c'hlaoustre.

An tad superiol a urs Carmez a ra eur galf d'ar re a zoug ar scapular da rei eun dra bennag dezhan evit sevel a nevez he di a zo bet discaret gant an dour beuz, ha ne voa savet nemet eun nebeut bloaveziou-zo.

Aotrou Arc'hescop Besanson, ar C'hardinal Mathieu, a zo maro er sizun dremenet.

Ama ive ez eus maro pevar beleg er sizunveziou-ma; an aotrou Delaunay person ar merzer, an aotrou Peron person Gouezec, an aotrou Peton belek leanezed Carmeze Montroulez, hag an aotrou Menez vikel e Lesneven.

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou HERRY LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelet an tam labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e cariut caout ar pennadou-ze laket en eul levr evit ober mis Mari ganthan.

Al levr a vezo cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real ha daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

LISTENNOU HA BILLEJOU EVIT AR MISSIONOU.

80 n°s a vezo moullet evit pephini euz ar pemp lizeren varnugent euz an alphabet.

En em adressi d'an Aotrou de KERANGAL, moulller an Escopti, e Kemper.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Goulen ma tougo frouez ar jubile a zo digor brema.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit mis Gouere.

Consecration barlet euz an oll gristenien d'ar Galon Sacr a Jesus.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *17 Gouere.*		Pont-n'Abat. — *15 Gouere.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	24 lur, 00 c.	Guinis.....	23 lur, 21 c.
Segal.....	15 lur. 41 c.	Segal.....	15 lur, 41 c.
Eiz.....	15 lur, 00 c.	Eiz.....	16 lur, 26 c.
Ed-du.....	15 lur, 50 c.	Ed-du.....	17 lur, 91 c.
Kerc'h.....	19 lur, 50 c.	Kerc'h.....	20 lur, 26 c.
Avalou douar	4 lur, 00 c.	Avalou douar	4 lur. 26 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *moulller an Escopti.*

DISSADORN 31 GOUERE 1875. N° 548. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *moulller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 31 Gouere 1875.

An doureier beuz a gendalc'h. Bemdez e clevomp hano euz eur bar-arneu bennag hag en deus great distruch eun tu bennak, guech e tu ar c'hreisdeis, guech e tu an anternoz d'ar Frans. Eleac'h n'o deus ket ar glaoeier bras-ze discaret an tiez hag ar c'heriou, o deus da viana distrujet eul loden vad euz an edou hag euz ar foenneier. Eleac'h ma zeo tremenet an doureier beuz ha dirollet-ze, ne vezo nemeur da eosti na foen na greun, ha c'hoaz ar pez a vezo, ne dalint ket kalz a dra.

Petra da zonjal a gementse? an den a c'hell labourat he zouar, teilat hag hada, Doue avad epken a zalc'h an eost etre he zaouarn; hen epken a c'hell cas an eost da fall, pa o devoa an dud muia esper, pa gave dezho e tlient caout eun eost ar c'haera.

Hor c'harter-ni ama eo an hini zo muia espernet, gouscoude an amzer gleborog a ra a vir na c'heller kempen nag eosti e doare ar foennou a ioa er bloa-ma hir ha stang hag a vezo collet eul loden anezho pe da viana ne vezint ket ker couls evel pa vez amzer vad d'ho c'hempen. An edou ive, ar re vella hag ar re zrusa a vezo pladet oc'h an douar hag a roi nebeut a c'hreun mad.

Var gementse e ve tro da c'houlen digant an dud dizoue; piou a zigas ar barrou arneu-ze hag ho laca da skei e leac'h ma car? Piou a zoug ar c'houmoul teo-ze bernied guiscad var guiscad, hag ho laca da vont e dour hag e cazarc'h pa blij ganthan? Livirit deomp, c'hui pere a lavar oc'h tud gouezick, penauz e ve doureier beuz evelse en hanv pa vez ber an dour, ha ne vez ket er goanv pa vez carget an douar a zour-ha pa vez digor braz an eienennou? Livirit deomp perag ar mor, mar deo da viana euz ar mor eo e sao ar c'houmoul-ze a ziscark kement a zour hag a gazerc'h, livirit deomp perag ar mor a gas muioc'h a goumoul er bloa ma eget er bloaveziou all? Ar gristenien n'int ket nec'het evit respont da gementse, hag a lavar pa velont an douriou dirollet hag an distruch great gantho : Dorn Doue a zo tremenet ama! hag e guirionez piou nemet Doue a c'hell lavaret d'ar mor : roit hoc'h ezen; ha d'ar c'houmoul : it ama hag ahont, hag en em droit e scorn e creiz an dommder.

An dud difeiz a lavaro; an dra-ze zo *hazard*. Hogen, gant ar ger-ze ha ne gompren den anezhan ne dear ket a bell ha ne espliker netra. Mes esplica a rer pep tra pa zonjer eo Doue a gas he voaligner evel ma plich ganthan ha eleac'h ma plich ganthan.

An doureier beuz, en Normandi ma n'o deus ket gra at kement a zistruch evel e tu ar c'hreisdeiz; o deus great gouscoude cals drouk. Eno, evel el leac'h all ar zoudarded hag an dud vad n'o deus ket bet a doun evit lacat ho buez ho unan var var evit savetei ar re a velent e danjer da veuzi.

E kichen gar Lisieux, e voa an dour huel evel eur mor; guelet a reat tud o ruilla sachet gant an dour. Soudarded ar 129 a linen en em lakeas da ober eur chaden, oc'h en em zelc'her an eil egile dre an dorn, evit ma c'helje an hini a ioa e penn ar chaden mont pell en dour evit sacha ar re a velent o vont da veuzi.

Goude beza sachet ar re a velent, e velont eun ti, eun tamik sclerijen enhan, ha prest da veza discaret gant an dour. Mont a reont d'an ti-ze, hag e traon an ti e cavont eur vaouez coz o vouela e kichen eun arched. En arched-ze edo corf he merc'h a dlie beza beziet antronos vintin. Clask a reont lacat ar vaouez-ze da zont ac'hano buan. Mes houma ne felle ket dizi kuitat corf he merc'h. Petra a reaz ar zoudarded?

Samma ar vaouez coz hag an arched, hag ho dougen beteg o lacat e savete.

Eur vaouez all, en dizesper, a ioa deut euz he zi hag a grie; sicour! sicour! savetoit va daou grouadur a zo en ho c'havel! siouas! ar c'havel ne voue ket cavet en he blas; eat oa gant an dour. Ar vam baour a ioa eur

scrij he guelet hag e c'hlevet. Neuze eur serjant polis a ziredaz hag a lavaras dezhi e voa saveteet he daou vugel. Ar vam en disesper bete neuze a voue tost dezhi mervel gant ar joa o clevet ar c'helou mad-ze.

Evit c'huec'h milion a zroug, a leverer, en deus great an dour beuz e kear Lisieux.

Ar feiz evit eur guennek. E Pariz, eme eur scrifagner brudet, ez euz, er famillou christen, eur c'his vrao epad eisvet ar sacramant. Ar vugale a zao en eur gambr pe en eur c'horn bennag euz an ti, ar pez a c'halvont eur chapelik, tost da vad ar pez a zaver ama en tiegeziou christen evit mis Mari. Eur grusifi, imach ar Verc'hez, daou gantolor hag eur bodad fleur bennak renket var eun tamik taol. Neuze ar vugale a gemer eur ialc'h pe eur plat, pe eur grogen, hag a ia var ar ru da gestal evit ho chapelik. Pa vel unan bennag o tremen hag a gaf dioc'h e zoare, ar bugel a asten he blad, hag a lavar braoa ma c'hell :

— Evit ar chapelik, mar plij !

Pa na roer ket, ar bugel a denn eun huanaden ; mes pa roer, pebez laouenidigez a bar var he dal hag en he zaoulagad ! Asa, ar vugale-ze o deus kemeret kement a boan da gempen brao ho chapelig, hag o defe c'hoant d'he lacat braoc'h c'hoas !

Eun dervez eta euz a eisvet ar Sacramant, eun den difeiz, unan euz an dud-ze a gemer evit moumounerez kement a zell oc'h ar relijion, o veza o tremen dre eur ru, eur plac'hik bihan a deu da asten he flad dezhan en eur lavaret dezhan gaut eur voezik sclear :

— Evit ar chapelik, mar plij !

An den difeis ne brich ket zoken ober eur zell. Mes ar verc'hik a dosta hag a lavar adarre : evit ar chapelik, mar plij.

Neuze gouscoude e ra eur zell : n'em eus netra, emezhan.

— Oh ! Aotrou, evit ar chapelik ?

An aotrou a voue tost dezhan mont droug enhan, p'en doa gouscoude eveseet oc'h ar bugel, ha lennet var he bizach pegement a c'hoant e devoa da gaout eun dra bennag, ez eas d'he c'hodel hag e tolaz eur guenneg er plad.

— Doue r'ho paeo, eme ar Verc'hik.

Ar geriou-ze her scoas. Mont a ra ac'hano en eur c'hrosmolat : Doua r'ho paeo, emezhan, ha me am euz ancounac'het Doue pell zo !

Mont a ra ato, hag eur vouez a grie ato e gouelet e goustians : Doue r'ho paeo !

Tremen a ra dre gichen eun ilis, clevet a ra can enhi, ha setu-hen me ne ouzon penaus da vont en ilis da velet petra a reat. Kan a ioa ; an ogrou a zone ; edot o rei benediction ar sacramant.

An aoter a ioa kempennetcaer, ha n'ous ket pegement a c'houlou a ioa var elum. En em lacat a reas var he zaoulin evel ar re all. Pa zavaz ac'hano edo an daelou en he zaoulagad ; deut oa da zonch dezhan euz he bask kenta. Guelet en doa pe ger caer eo ofisou ar relijion. Dont a reas da veza christen adarre. Eur guennek n'oa coustet ken dezhan distrei oc'h Doue.

G. M.

Sezis Paris.

II.

Goude beza bet ar gaozeaden vrao-ze gant va c'hamaradet, e voue tost din coeza eus va za pa gleviz ar pez zo ama varlerc'h :

Ni, eme unan, a zo sur da gaout ar victor ! Perak ta paot ? Abalamour mar vad oc'h bet en Ilis Itron Varia ar Victor e Paris o pedi evit goulen ar c'hras gaerze. — Oh ! emeza, pedi an itron Varia a zo mad ak en ober a reomp bemdez, mez ar pez zo kaera evidomp eo e ma Garibaldi o tont dor sicour. — En tam skorn a gouezas var va c'halon. — Plou diana en deus lavaret dit eur c'helou ker burzudus ? — dreaze, autrou persoun eo e konter deomp ar c'heleier-ze. Kazetennou a vez distroet deomp e brezounek eo a verk kementse. Cetu omp laouen bras. Ne c'hedomp nemet Garibaldi evit sailla gant ar brussianet. Evel ma vo deuet ennez e komanso ar c'hoari, a ne bado ket ospen er pemzek de. Daoulagad potred ar menez a strinke tan a leuc'het, hag ho c'hrabanou a zerre stard. — Ne ve ket brao da Vismark, emeve, en em gaout ganeoc'hui o taou ? Allas ! nan avad, autrou persoun, cutuillet e ve ganeomp prim ha buan. — Mad potret, gortosomp Garibaldi. E kementse e rankan lavaret deoc'h eur guer divar e ben, Beza o peus eur chapelet ? — Ia, ia. Seit, cetu ama va ini-me. — (Eur pechat bouch a ioa e pen ar chapelet). — Mad, guelet a rez ar bouch-ze ? ia, autrou, me zuppos e ve pep greunen eur c'hokin : Petra ve ar c'hreunen a zo er bouch ? — ar c'hokin kenta. — mad ! entend ac'hanon, va fot, ennes eo Garibaldi pa vo great eur chapeled a gokined. — Ma, eme ar potr, me a grede oa hennez eur c'hristen mad ; lod a lavar zoken eo Salver ar bed dre ar Republik. Ama e contis d'an tad Voirin petra a zonje ar botred-ze. Ne ellas ket miret da zont da veza trist. — Setu aze emezhan, petra ra ar c'hazetennou difeiz. Contami a reont ar guella eneou. paour kez Frans ! paour kez Frans ! Ne lezis ket an daou vreton da vont kuit var gement-se. — Asa potred, eme ve, ne ket avoalc'h, eva eur banne a zo red. Evomp da iec'het Garibaldi, les anvet *gard la balle*, a ra vezo neket Salver ar bed, mez salver e groc'hen e hunan, ispicial doc'h griffou an diaoul. — Petra dime, kerent o peus ama deuet gueneoc'h ? — Ho non deus ket, me avad (eme hunan), am beus eur breur all, mez ne ma ket er mobil, ennes a zo eat pevar bloas-zo gant ar Roue. — Petra leverez, gand ar Roue ? neus mui a Roue. — Na petra zo ta neuze ? — Petra-zo ! Gambetta, na petra-ta ? — Petra ennes diana ? — en alvocat eo. — Che ! da belleac'h eo eat-ta neuze ar Roue ? — Ar Roue a zo kasset kuit gant an Revolution. — Petra neuze ar machin diboumbal-ze ? — An dra-ze zo evel pa lavarfen eur vanden vugale direol a kanailles a grokfe en o zad ak en o mam evit o laza, pe o zeuleur er meas doc'h an ti, evit var o meno, lakaat an traou da vont gouelloc'h en dro : an tad-ze eo ar Roue, ak ar vam eo ar religion gatolik. — A piou a gasso ac'hanomp dar brezel pa neus ket a Roue, rak evit en alvokad neket en den a gleze eo, ne de gouechek nemet dre glank a dre bluen. — Ama e Paris on eus daou jeneral doc'h or bro, Le Fló a Trochu. Klevet o peus hano a nezo ? — Eo, eo ; petra, neket Trochu a zo mest e Paris ? — Eo var an troumpou, mes evel kent ne c'hall ket ober ar seurt a gar, rak n'en deuz nemet e vouez er c'houarnamant. — Mad, pa ze guir eo doc'h or bro, oc'h ennes e sentimp a greis kaloun. Nen deus nemet mont en hor pen, ak e zaimp var araok. — Assa neus deuet belek ebet ganeoc'h ? — Eo, eo, autrou, deuet zo ganeomp eur person kos ak e gure. — Piou int? doc'h peleac'h. — Noun dare, ne vez great aneza nemet ar persoun kos ; guen e vleo, eur c'hren den, chouket mad, laouen evel ar Speret-Santel a deuet doc'h Kimper. — E gure a zo lunedou var e fri, en duard a zen, bleo druz deza, a ne ket spountik. — Mes pe hano o deus ? — Nouffemp lavaret deoc'h ? avechou e klevomp: Moncheu l'aumônier, credabl eo eno ho hano famil. — Neuze ar pinvidica anezo a denn euz he c'hodel cosa montr am euz guelet biscoas : ema zo mountr va zad kun ; mal eo deomp distrei d'ar c'hazarn, e ma pemp heur. — E peleac'h e ma oc'h ta ? — E casarn ar prins Eujen. — Ak e c'houzoc'h an ent ? — O ia autrou, ni a zel piz doc'h liou ar bolejou (les volets) dre ma zeomp. — Cetu petra voa kaos eta e doc'h o sellet doc'h kement ti zo er ru pa zoc'h bet kavet gant an tad Voirin? — Allas ia, rak ma fasifemp, den n'on lakafe var an ent mad ; rak e Paris ne ousont seurt an oll, pas memes ar brezounek ; a pa lavarit er guer a zoare outo Cetu i o c'hoarzin ! Tud diboel int, morginet, traou dister. Ni grede e vouie an oll coms e brezonnek pa ze ies on tadou kenta. A ne ket naturel d'ar vugale gouzout langach o zad ak o mam ? Er c'hi bian memes a voar arzal evel ar c'hi kos, ak ar guiez gos. — Petra dime, potret, a gout a rit dija manea ar fusull ? — Che ! evel fars gat er pot cos e za ganeomp an exercis. Er serjant a lavare evit on lacaat da vale coumpes : kik, fars ; kik, fars ; Ker plijadurus eo ober an exercis a ma ze pilat el leur nevez. Gouscoude lot ac'hanomp ne jonch ket dezo beza en eun epret, rak er paot divar ar meaz a vouele en dez all pa voa lakeat eur fusull etre e zaouarn : o santes Anna ! eme zan, petra rin-me gat ouma ? e pe leac'h e ma ar c'hi enni ? — Ak er mobil a lavaras deza « laka evez rak ki ounnez a grok spegus — ak ar c'heaz a voue le dourek. — Ak ar botred all a c'hoarze, en or grial yarna ; c'hôari da gui-ta ? Goude beza evelse merennet mad a dreist oll c'hoarzet ha trabellet cals ar botred-ze zo eat kuit. Prometet o doa din dont c'hoas d'am guelet, mes n'int ket deut. Morse n'em euz ho guelet abaoue, ar pez a ra din caout aoun n'o defe collet ho buez dre ar houliji pe dre glenvet. Ma vent c'hoas beo gouscoude ha ma clefent ar pez a vercan ama, an dra-ze credabl a rafe plijadur dezho.

N'em eus ket izom da lavaret dit va mignon ker, e scrifan an dra-ma d'ar c'haloup, hag e lezan ganez ar zoursi d'ho c'hempen ha d'ho lacat en urs. Souch ne ran nemet cas dit peadra da lacat var ar gazeten. Mein eo a dennan euz ar vengleuz, ha dide eo d'ho zailla.

Petra gountin me brema deoc'h? Leun a historiou droll a zinkl em daoulagat. — Cetu eun devez, a me o skriva d'ar jeneral Trochu, an tad Voarin, am eus komzet anezan huelloc'h o c'hantreal a vole-Vant ebars va zellulen : Tad Cleach, emeza strafuillet, deut buan ha deut. — Petra e mome, Bismark a zo en ti ? Goassoc'h eme-za ; eur mobil doc'h o pro, ne entend foult guer gallek, a varvo ma na guemer ell lavamant ; deut eta buan da lavaret kementse dezan. — A me mont a mont Pa enfem gavis en ti, a zo e ru Sant Peters houig, e voa itrounezet trabas gato en dro din : red eo desan kaout ell lavamant. Soudardet a ioa ive eus a bep seurt armou ak a voa laouen avoalc'h o bisaich. — Cetu me gat ar pot klan. Ema ne c'hoarze ket. Pa glevaz avad : ac'hanta, ac'hanta paot, penaos e ma ar bed guenet ? — Fidoue, emeza ne ket brao, ak ar pez zo goassa. eo ne chtentan na grik nak os euz all langach a zraillont en dro dam skouarn. Na kenneubeut n'ouzoun ket pe gollet pe betra eo o skiant vad ganto, evijon-me a ustum e maoun en eun tiad tud foll, tud diot.

Petra leverez aze, petra leverez ? An dud ama a zo doc'h ar c'henta noblans, dukesset, countesset, markizezet, vikontesset — ne lavaran ket deoc'h ne vent ket a galite ; mez ak e ve goat silet o ren en o goaziet me abrouvo deoc'h e reont jestou nint ket re an dud fur e zint. — Bah ! bah ! Lavar ta petra o deuz great. — Goude ma ze bet ar medecin o tenna va zeot doc'h va guinou, ak o rei evel en tamik pogne main huelloc'h eguet va meud, a beza lakeat e skouarn a dre va c'hein, en eur storlokat gant e viziet var e zorn pladet doc'h croc'hen va c'houstians, pe va ene (croc'hen ma ene zo eul leoudouet e Treger) e skrivas eu dra bennak ; — a veac'h oa hen kuit, var bord en antereur goude, cetu diou fumellen o tont, a gato evel er c'hanol stean ak er viber en e ben, ak e teuent ken laouen a tra d'am guele ; ak e lavarent : il est genti, il est genti ; neuse cetu e guiz ma vijent bet divadezet ak dissakret, i o diou o sevel va dillad vele a me leuskeur er bougré. Varno, ken a skrijent, ak i mantret ak stoket doc'h ar vogner-Mez a ben en neubeut, pa veljont e voan reiss adarre, e crokchont a nevez en ho labour — dre ma tosteant, me rea sellou du outho — neuze e chagouillent ak e reant kempt jest a c'helfe ober er c'hos marmous, o viza va diadren bep tro ma troen var en du pe var en tu all. Me recoumande va ene da Zoue — ak e sonjen neket gat prussianet eo e vizin lazet, mez gat kanol diou liboustren. — A la fin Doue am zelaouas, ak e

voen dilivret doc'h en dentation ar seurt nen deus ket bet sant Anton, va phatroun — Paour keas Anton, ne vouiez-ket petra felle dezo ! Ober vad did eo. Ell lavamant eo a felle dezo rei diit, eur goualc'h-bousellou. — Petra livirit autrou Persoun, goualc'hi bouzellou, bouzellou piou diana? — Da re te paot — salokras, ne vo ket great se mar guellan da viana. Gouelet am eus goualc'hi bouzellou, respet deoc'h, ar moc'h lazet, mes biskoas nam eus klevet lavaret e vije great kemense da en den badezet. Ta, ta, Anton, ne vi ket lazet, ar c'hontrol beo eo, pareet eo e vizi. — Penaos kemense? — Penaos ! Penaos ! ma karches beza lezet an diou itroun-ze en o roll e vije brema karzet da goff. — Diaoul ! me gred entent brema ar pez a fell deoc'h lavaret, rak en exempl am eus bet euz a guemense ; a cetu ama penaos. An diou gouecherez bouzellou a veac'h kerzet en o rout, cetu er zoudard o tont er gambr, er franc tireur pe vran fileur euz ar Sein, en denik doc'h Paris, ak e o tostaat doc'h va gouele ; ak ken dizeblant a tra, sevel mar plich va linceriou gouele ak va lincer vian. Ah ! bougre ! e mome, te zo ker fallakr ak an diou vossen. A me tappa krog en dorn gant pini e talc'he ar c'hanol, a moustra, a troc'hoillat ar c'hokin ze a stok e gorf ; ak e talc'hchen aneza a rib va gouele kena voa maro va goaziet. Ennez eo a c'hoariche gallek : cochon ! cochon ! emeza ; mez me vouie avoalac'h penaos e lavare traou digu, ak nen laoskiz nemet pa ne allen muï. Neuze petra zonjas ober an tam ar gounnar, ar c'hef tan zo aneza. A lam e kreiz ar gambr, ak ep an distera mez leusker e vragou da goueza — ak trei e ziadren varzu ennon, ak viber ar c'hanol plantet ganta e leac'h e c'hechu ar c'hroc'hen. — Ar gouel eus a en dra ken udur am mantras, va goat a droe em goaziet, choucha a rajen va fen dindan va liceriou, ak va japelet em daouarn e c'hortosis ma passeche ar barrat arue. Krena rean c'hoas, autrou Persoun, pa oc'h deuet d'am c'honzoli. — Va mab paour, ar zoudart keas ze ne felle deza ober nemet mad dit kouls ak an diou itroun. Truez o deuz ouzit abalamour eo mein tan a zo e da gleuz. — Petra livirit? mein tan ! — Ia kalet da gorf, ak e ranker lakaat dour da danoaat ar iod — mad autrou lavarit dezo dont. — Petra ne po ket a vez o tiskouez da r... d'an itrounezet. — O fidandoustac'h nem bo ket sur, gouelet e bet va r... me gant meur a hini, a gant va mam pini a dall bemdez an itrounezet ze. — Kovesseat out. — O ia, en tachadik zo evel kent, mar kirit dont varc'hoas, aben neuse em bo great va examin. — Ak ive a ne keda lonket da lavamant? — Ia, ia, autrou nemet e vo roet d'oc'h ar pen mad. — Allon kenavo, Anton, a iec'het mad. — Kenavo ta, outrou persoun.

R. T. C.

Pardon ar Veach-Vad.

Piou a ugent leo n'en deuz ket clevet hano euz Itron Varia Veach-Vad ? Piou en hon touez n'en deuz ket sonjet ennhi en he boan, en he anken. Ar vam o rei he buez d'he c'hroadur a laka ar bugelik didan protection Mari. Ar c'hrouadur deuet da veza braz, o velet he dad pe he vam skoet gant ar c'hlenvet, gant an dersien dom, a c'houestlo eur c'houlaouen d'an hini zo hanvet *Salus infirmorum*, *Silvidigez ar re glan*. Ar moraer, fall ma vez an amzer, araog treuzi ar Raz en em erbedo ous an hini a reer anezhi. *Stella Maris* stereden vor. He dud euz ho c'hostez a raio diarc'hen teir dro d'ar chapel. En eur ger, a boan e ve cavet eun den en hon touez ha ne zonch ket bemdez en Itron-ze, mare pe vare euz an deiz.

Deuet eo adarre pardon ar Veach-Vad. E-c'hiz var lene so bet euz ar c'haera. Tud ar vro ho deuz dilezet ho fareziou ho ziez muia ma c'hellent. Pelerinet a zo diredet ive a bep kostez. Kemperiz, Douarneneziz, Pontnabadiz o deuz kaset ho zud da gemeret pers er gouel kaer-ma. An heol oa splam, an amzer kaer petra bennag m'edo an avel eun tamik kre. Mes a lavaro din unan bennag, perag atao komz euz an amzer pa ve menek euz eur pardon ? Ah va mignon-me a zo marteze e creiz ar c'hoajou o chom c'hui zo souezet var ho meno o clevet hano a amzer vrao pa barlanter euz pardon ar Veach-Vad. A ma, me ive d'am zro em euz leac'h da zabatui.

Penaoz ne gomsfen-me ket euz an amzer pa'z eo red treuzi mor treiz ha mor kriz ar Raz gant merc'hed ha bugale a bep oad. Ha n'e ket, me lavar deoc'h, e listri e vapeuriou eo e tenont. Ar peurliesa eur vagig vian a nao pe zek troatad birder a zo oc'h ho dougen. Guelit ar vagig viau-ze o treuzi ar Raz d'ar mare ma ve kaer an amzer, an dour a darz a ven en dro dezhi hag a ginik he lonka. Mar d'eo fall an amzer, kre an avel pe o c'hoari c'hontrol e c'hello eur seurt bagig tremen ar Raz eb ma ve voaz ? Setu-aze perag, Enezidi Sun n'o deuz ket gellet dont er bla-ma da gemeret ho loden er Pardon. Mes, ma ne oe ket o c'horfou ganeomp, ho sperejou a ioa uniset gant hor re-ni, ho élez-mad, goude beza treuzet ar Raz didruez, a zo distroet beteg an enezidi gant bennoz Itron Varia Veach-Vad.

An oferen a zo bet kanet gant an Aotrou Castel, person Goulien hag ar c'han bleniet gant eur mestr anavezet mad en hon touez, he hano he veuleudi zo e ginou an oll. Da fin an oferen an Aotrou person a lavaraz : « Na gredan ket e vefe ama hirio an distera dizurz. N'e ket a dra zur Plogoniz eo a ielo divar an hent mad, rag varc'hoaz setu e vezint er Jubile. N'e ket kennebeut an dud estrenn ar belerinet eo a teuio da lakaat an dizurz er pardon, rag oll int deuet ama da drugarekaat an Itron-Varia pe da c'houlen dreizhi eur c'hras bennag : hogen ne raint mad nag an eil nag egile, mar teuont da ober dismegans en dro d'he chapel. »

Goude ar gousperou ar procession a ieaz beteg ar groaz a zo eur pennadic bale euz an ilis.

An Aotrou Larvor, person Plouhinec a zavaz var troad ar Groaz hag a gomzag en eur brezonec flour eu madelez ha galloud ar Verc'hez. « Piou a lavaro, emezhan, ar garantez a zo e goueled kalon eur vam evit he c'hrouadur ? Nag hi a garfe gnelet he c'hrouadur huel savet hag eürus! Mes siouaz, he galloud n'eo ket dioc'h he c'harantez. Ne c'hello ket ober evit he mab ar pez a garfe. Ar galloud a vankdezhi. Ar Verc'hez ive e deuz evit he bugale eur galon a vamm, eur garantez bervidik. Karet a ra ive ho guelet savet huel hag eürus. Ouspen, he galloud a zo ken braz hag he c'harantez hag e guirionez, ar Verc'hez Vari a zo mam da Jesus, mam da Zoue. Be e deuz eta galloud var galon var breach he mab, var galon var breac'h Doue, rag dioc'h ar vech eur vam e deuz bet galloud var galon he c'hrouadur. — Be c'hello eta ar Verc'hez Vari ober evidomp kement ma karo, be c'hello hor renta eürus, hor sevel huel, rag dez hi eo kement zo da Zoue. Ia gant ma teufac'h, Christennien, d'he fedi...

Setu echuet ar pardon, ha pephini en em denn d'ar gear laouen hag ar goustians en he eaz.

Antronoz vintin e tigoraz ar Jubile e parrez Plogon-Lavaromp eta eur gerik divar ben ar Jubile-ze.

Ar C'hab a zo eur begad douar a ia pell e kreiz ar mor. Ar begad douar-ma en deuz dalc'het stard d'he feiz koz. — Ama n'e ket anavezet an dud ajom eb darempret ar sacramançhon. Ha ma teu unan bennag d'ar gear goude beza bet e Brest, en Oriant o labourat, pe er broiou pell o veachi o naviga, bag e ve bet eur pez fall, eun den dizoue, a veac'h deuet er vro a ranko soucha en he grogen evel ar vilfeden eb zoken tenna er meaz he gerniel, e ranko pedi e-c'hiz ar re-all, mont da gofes, da zacramanti, pe anez an or a so digor franc evithan hag e c'hello mont etouez tud henvel out-han. Tadou ha mamou, mistri ha mestrezet, d'alc'hit ato mad d'ar c'hiz-ze, ha bennoz Doue a vezo bepred varnoc'h ha var ho pro.

Plogoniz a zo diredet oll d'ar Jubilé. Ama ne anavezet ket ar vez a lak eun crin dud da bellaat euz an ilizou; ar vez ama a gouez var gein an den na dosta ket euz ar sacramanchou ha var gein he dud.

Ia Plogomiz zo bet aketuz da zont da zilaou an instructionou ! Nag ha evez o deuz taolet er guirionesiou a glevent ! Nag a leac'h a vez evit eun darn francisien da veza souezet o velet kement-all a dud var ar pemdez o silaou komzou Doue ! Eur belek estranjour o vont da Vek-ar-Raz, a teuaz da zaludi ha da adori an Aotrou Doue. Nag hen a oue souezet o velet var dro deg heur euz ar mintin kemend all a dud en iliz o silaou an instruction! Sellet a rea euz ar predicatour ha ne gompre-ne seurt, sellet a rea e traon an iliz hag a voa leun a verc'hed, sellet a rea e laez nemet goazet e pep leac'h. Ne ouïe ket petra da zonjal, gouscoude ne uvree ket. Mont a reaz d'ar prespital ma c'houlennaz digant an Aotrou Person hag eur pardon a oa er barrez. —Nan, eme an Aotrou Person, ar Jubile a zo ganeomp. — Hag o peuz kemmend all a dud bemdez? — Bemdez e douk eiz dez. — Hag ar goazet a teu ive ? — Goazet ha merc'hed oll e teuont. — Da zabatui eo, eme ar belec estranjour.

Great a zo eta adarre eun tam kouez e parrez Plogon. A vechou e ioa tom bero, ar c'hresiou, a zo great a zanvez mad. — Setu hi guen kant bremaï, ha guen e jomint, ia var bouez ober ar pez a lavar an hini a ioa e pen ar jubilé, var bouez veilla pedi ha darempret ar zacramanchou.

Mab ar Bae.

Kear ha var ar meas.

VII

Histor an ermit.

Guechall, a lavaras Guillou goz, eleac'h ma ema brema Blessac hag ar Mean plantet ez oa eur c'hoad bras divent. Meur a zervez bale a ioa d'he dreuzi. Ar guez ne vezent ket discaret ; coeza a reont anezho ho unan dre gosni. Ar scourrou a ioa ken toupok ma na velet ket sclear dindanho zoken e creiz an deiz. A bep seurt loenet gouez a ioa enhan hag a glevet a bell o iudal.

— Tad coz, a lavaras Ianik, marteze ar c'hoad-ze eo an hini a voue caset meudig enhan o sonjal he goll hen hag he vreudeur?

— Marteze avoalc'h ; mes peleac'h ec'h eus te deskét histor Meudik?

— Er scol.

— Ia, setu aze petra a zesker d'ar vugale, rimadellou. Guelloc'h a rafet deski dezho eun histor bennag evel an hini a gontan-me ama, hag e c'houlent eun dra bennak petra zo tremenet en ho hro.

— Oh ! tad cuz, me ne lavarin netra ebet ken, it adarre, tad, gant hoc'h histor.

— Er c'hoad-ze ez oa eun ermit. Evit doare oa ginidig a vrozaoz hag oa map da eur Roue. Deut oa da ober ermitach er c'hoad-ze, rak sonjal a rea e vije esoc'h dezhan ober he zilvidigez eno eget var an tron eleac'h m'emaer e danjer ato da ancounac'hat Doue.

Daouzt petra-zo, deut oa di, hag eno e veve gant cresson, griziou hag avalou egras pe frouez all a gave er c'hoad. Ne dea er meaz euz ar c'hoad nemet eun vech er bloaz, evit mont d'ar barrez da ober he bask evel ma tle ober pep christen ha zoken pep ermit santel.

Eun dervez ma edo o lavaret he rozera, e velas daou zen iouank o tont d'he gaout. Diouaskel o devoa, ha dre-ze ec'h anavezaz e tleint beza ælez. Unan anezho en devoa diouaskel guenn, hag egile diouaskel rus. An el diouaskel ruz a c'hourc'hemennas d'an ermit ober eun dra. An ermit a iea da zenti pa deuaz an eal diouaskel guenn da zifen outhan hen ober.

N'em eus ket afer da lavaret e voue laket nec'het an ermit.

— Tad coz, a lavaraz ar potrik fransez, petra en doa gourc'hemennet an eal diouaskel rus d'an ermit?

— Ne ouzon ket; an histor ne lavar ger var gementse.

— Goaz aze, eme ar fournier.

— Marteze, a lavaras Martina en eur c'hoarzin, en doa gourc'hemenet dezhan mont da derri he zec'het en eun davarn bennag a dost.

— Ah, Martina, eme ar fournier, emaoc'h o teleur mein em jardin-me!

— Peoc'h, peoc'h, a lavaras Guillou gos, pe me ia da lezel va histor en antervant. Evel a gerot.

— Eo, eo, ne lavarimp ger ebet mui.

An ermit eta a ioa nec'het bras, rak ne c'helle ket ober eun dra, ha chom ep he ober.

— Sperejou euz an Env, a lavaraz an ermit, ha ne c'hellit-hu ket en em lacat a unan?

— Ne c'hellomp ket, eme an eal diouaskel guenn; ken eaz e ve lacat a unan *ia* ha *nan*, an tan hag an dour, ar sclerijen hag an denvalijen, ar mad hag an drouk.

— Neuze roit eur merk din, grit eur burzud evit mac'h anavezin oc'h pehini ac'hanoc'h e tlean senti.

— Ne ket dies, eme an eal diouaskel rus.

Ober a reaz eur zao d'he zorn, ha kerkent an ermit a velaz o sevel euz an douar eur roc'hel vras hag a ieas goustadik d'en em lacat en he za he fenn bihan en douar. Ar roc'hel-ze eo ar mean-plantet hag a veler c'hoaz hirio.

An eal diouaskel guenn a zavaz he zaoulagad etrezeg an Env, ha kerkeut e savaz euz an dozar eun eienen gre a zour sclear; hounnez eo c'hoaz hirio feunteun Blessac, ar feunteun-ze ker brudet.

An ermit en em gavas nec'hetoc'h eget biscoaz; an daou eal o doa great pephini he vurzud. Plega a reaz he benn, hag a galonn e casaz eur beden varzu an env o pidi Doue d'he sclerijenna.

A veac'h en doa echuet he beden, ma velaz eur gazel hag eur c'havr pignet dija var beg ar roc'hel nevez. Mes a veac'h oant pignet ma vancaz ho zreid dezho, hag coesjont e troad ar roc'hel e kichen an ermit, flastret ho izili, ha maro mik.

An ermit a ioa ker mad ma voa eur boan evithan guelet ober drouk da loen ebet; mont a rea da velet hag hen a c'helje sevel ar c'havr hag ar gazel, o sonjal e vije c'hoaz eun dra bennag a vuez enho. Ama avad e voue distroet gant eur burzud all; an oll loened euz ar c'hoad a deue da efa d'an eienen vurzudus; loened don, loened gouez a dostea a vanden, hag ar re c'houesa anezho ne glaskent ket ober drouk d'ar re all; lavaret e vije oant deut oll da veza dous hag hegarad evel den ved.

— Brema avad, eme an ermit, e c'houzon pe du trei. Ar burzud a deu abers Doue eo an hini a ra vad d'an dud ha d'al loened, da lavaret eo, d'an oll grouadurien. Neuze o trei oc'h an æl ruz : te emezhan, ne dout nemet eun eal a denvalijen; te eo Satan, tec'h diouz-in.

An droug-eal ne dea ket buan kuit, mes an ermit a reas sin ar groas, ha Satan en em dennaz o lezel var he lerc'h c'hoez ar soufr entanet.

An eal guen a ioa chomet, hag an ermit a c'houlennaz outhan : Perak dont evelse daou var eun dro da lacat eun den nec'het, ne voar ket pe dn trei nag oc'h piou senti?

— Penaus, eme an eal, nec'h eus ket guelet? n'ec'h eus ket comprenet? Panefe m'oan me deut aze, e zeas dioc'htu da ober ar pez a c'hourc'hemenne Satan dit! Ha ne ouzout-te ket en deus roet Doue da bep den eun eal evit he zioual; a hent all an drouc speret a deu dalc'h mad d'he denti; hogen pa dosta Satan dioc'h eun tu, an eal mad a dosta dioc'h an tu all evit miret outhan da heuilla he aliou milliget.

— Ha! brema e comprenan, eme an ermit, ha meulet ra vezo Doue en deus kement se a zoursi euz an den! Neuze an eal guen a reaz eur musc'hoaz oc'h an ermit, her bennigaz hag a bignaz en Env eleac'h ma zaio ive ar re o devezo silaouet mouez ho eal mad ha stanket ho discouarn oc'h aliou milliget enebour ho zilvidigez.

Ha setu echu va histor, eme Villou goz.

— Tad coz! tad coz, eme ar vugale, livirit deomp petra en doa gourc'hemennet Satan d'an ermit, rak c'hui a c'hoar sur!

— Mad, traou curius, clevit-eta. An ermit en doa eul lochennig eleac'h ma en em denna evit pidi, hag evit tremen an nos. Satan a c'hourc'hemenne dezhan, evel pa vije abers Doue, stanca mad ar pez a ioa discloz, evit na daje mui tam avel ebet enhi.

— Hag an dra-ze a ioa pec'het, tad coz?

— N'oa ket; mes an drouk-speret a felle dezhan lacat an ermit da vianaat he binijen, ha m'en divije gallet hen ober, goudeze nebeut ha nebeut en divije he laket da goeza er pec'het.

Ar re a ioa o silaou Guillou goz a gavaz oll brao he histor, ar fournier evel ar re all; ne ouzon ket ha lennerien *Feiz ha Breiz* he c'havo ker brao.

G. M.

(Eur pennad all eur vech alh.)

Eun dra burzudus, m'ar d'eo guir. — Eur gazeten c'halleg hanvet l'*Ordre* a gont ar pez zo ama varlerc'h; ne lavaran ket e ve guir, beac'h am eus zoken hoc'h her c'hredi. C'hui, lenner, a velo.

Alies, eme ar gazeten-ze, e leverer eo tremenet amzer ar buzudou, gouscoude ar pez a leverer a zo digouezet e kear Saarlouis a ziskuez e veler burzudou c'hoaz hirio.

Eur buguel a deuaz er bed da eun heur dioc'h ar mintin. Kempennet e voue ha maillnret, ha laket en eur c'havel. Neuze unan euz an merc'hed a ioa deut di evit gouilloud ar vam, a zonjas mont kuit, hag arauk diblas a c'houlennas : Pedeur eo?

Dioc'h-tu euz ar c'havel e voue clevet eur vouezik voan ha dous o respont: div heur. Neuze ar merc'hed a ioa eno a zellaz an eil oc'h eben stratuillet oll. Gouscoude an hini e devoa goulennet : ped heur eo? a reaz ar memes goulen eun eil guech. Ar buguel a respontaz adarre ive dioc'htu : div heur! N'ellet caout douetans ebet mui, ar bugel nevez ganet eo a gomze.

Cridi a c'hellit ar brud euz a gement-se a voue skignet dre gear mintin mad.

Antronoz e voue kemennet eur bourc'hiz, eun den a relijion, eun den devot, da zont da zellet oc'h ar bugel burzudus. Ar bourc'his a voue da genta souezet, mes souden e lezaz he zouez en eur lavaret ne dliet ket beza estonet evit guelet burzudou en amzer-ma. Tostaat a reaz eta oc'h ar c'havel; ar bugel a zigoraz he zaoulagad bras da zellet outhan. Lavaret e vije edo o c'hortos ma vije goulennet eun dra bennag outhan.

Ar bourc'his, gant eur vouez c'hroz a c'houlennas :

— Da bed heur ec'h eus-te comzet?

— Da ziv heur, eme ar bugel.

— Petra a fell dit?

— Digasset oun er bed evit rei ar c'helou-ma : 1875 a vezo eur blavez mad; 1876 a vezo eur bloavez a c'hoad.

Goude beza lavaret ar c'homzou-ze, ar bugel a varvas.

Evel a velit, lenner, an dra-ze mar deo guir, a zo ive a dra sur burzudus.

An Æl hag ar bugel.

Eun æl a vusc'hoarze
Aüs bord eur c'havel,
A sioulik e poke
Da dâl c'hlan eur bugel.

« Bugel henvel ouzin,
Deus emean, ganen-me,
Fleuren hen he mintin,
Klask an abardae.

« Aman den ve laouen,
Er blijadur zo poan;
Ar c'hoars a zo anken
Ive d'an ene c'hlan.

« Aon e mesk an ebat,
Digoumoul deis ebet,
E santer da bep oad
Ar chagrin re abred.

« Gant an trubuill e vo
Rannet da galonik,
Gant an daelou c'huero
Rusiet da lagadik!

« Oh! nan! ganen hen ær
E teui a den-askel;
Ar pri zo re bounner
Evit troadik eun æl.

« Den ebet en ty-man,
Ne wisko dillad kaon;
Eur bugel eus aman
D'an env a nij ker skaon.

« Pa vi laket er bez,
Joaius e vo ar c'heus;
Mervel eo mont d'ar vuez,
Mervel d'an oad a c'heus. »

Hag e c'hij ar boultren
Eus e askellik ven,
Hag e safchont hüel.....
Maro, mam, hó pugel!

J.-M.-G.

Eur blasfem punisset var al leac'h. — Lenn a reomp er gazetennik hanvet *Sizun Poatier* :

« Brema ez eun nebeut amzer, Aotrou Person Cerisy a iea da gas he Zoue da eun den clanv. O tont euz an ilis en doa da dremen dirag eun davarn eleac'h ma zoa tri den azezet oc'h taol. O velet ar zacramant, meulet ra vezo, daou anezho a zavaz hag a dennaz ho zok; an trede avad, eleac'h ober eveldho, en em lakeas d'ho goapaat, hag a loscaz eur blasfem euz ar re scrijusa.

Ar reuzeudik! a veac'h en doa losket he vlasfem ma coezaz ep anaoudehez dirag he zaou gamarad strafuillet.

Buan e voue clasket eur medesin ha vikel ar barrez. Poan gollet; ar medesin ne c'hellaz ober netra; ar vikel zo bet a benn teir guech o clash he gofez; mes he anaoudegez ne ket deut dezhan. Epad deg heur eo bet oc'h en em neza hag o c'houren oc'h ar boan; ha goude eo maro. He goms diveza eo bet he vlasfem. He deod en doa troc'het gant he zent, daoust pe o coeza pe goude oa digouezet an-dra-ze.

Kentel evit an dud difeiz hag an douerien.

Eur servich solanel, evit an Aotrou'n escop Serjant, a zo bet canet e Catedral Kemper dimeurs 27 a vis Gouere.

Naonediz a dle ober ho c'huec'hvet pelerinach e Lourd d'an 23 a vis eost. Ar priz a zo, mont ha dont, kenta clas90 lur, eil clas 53 lur, trede clas 36 lur.

Dillun diveza eo digoret e Kemper an examin evit ar re o deus studiet evit beza mistri scol. Ar scol normal a Gemper e doa caset d'an examin nao den laouang a zo bet resevet oll zoken gant ar re genta.

Er *C'honcours* braz a zo bet e Naoned evit ar c'hezeg, e velan o deus bet kezeg ar Finister unnek pris.

Er bloaz a zeu, ar *c'honcours* braz evit al labourou douar a vezo er Finister.

Ar zom savet, evit cas sicour d'ar re o deus bet da c'houzanv dre an dour beus, en *Impartial* a Gemper, a zao da 3,100 lur.

An tad santel ar Pap en deus scrifet da Aotrou ar-c'hescop Toulouz evit truezi d'ar re zo laket en dienez gant an dour beus. Lavaret on eus kentoc'h en devoa caset eun aluzen gaer dezho.

E ti-scol Santez Mari, e Kemper, eo bet roet ar priziou d'ar meurs 27 euz ar mis-ma.

Er bloa-ma e vezo ive eur *c'honcours* evit ar chatal lard e Kemperle d'an 23 a vis kerzu. Roet e vezo priziou ha metalennou aour, arc'hant ha brons.

Priziou a vezo ive evit ar chatal iaouank. Departamant ar Finister hag Arrondissamant Lorient (Morbihan) a c'hello cas chatal d'ar c'honcours-ze.

Ar priziou a vezo roet e Pont-Croas d'ar meurs 3 a viz eost. An aotrou'n escop a dle en em gaout eno evit an dra-ze.

An urziou a vezo roet e Kemper d'an 10 a viz eost, deis gouel Sant Laurans.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit miz Eost.

Miret lezen ar zul,

LISTENNOU HA BILLEJOU EVIT AR MISSIONOU.

So n^os a vezo moullet evit pephini euz ar pemp lizeren varnugent euz an alphabet.

En em adressi d'an Aotrou de Kerangal, mouller an Escopti, e Kemper.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou de Kerangal, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

Goulen ma tougo frouez ar jubile a zo digor brema.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou Herry LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelet an tâm labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e cariut caout ar pennadou-ze lakel en eul levr evit ober mis Mari ganthan.

Al levr a cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *24 Gouere.*		Pont-n'Abat. — *22 Gouere.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	25 lur, 00 c.	Guinis.....	25 lur, 83 c.
Segal.....	16 lur. 50 c.	Segal.....	15 lur, 24 c.
Eiz.....	15 lur, 00 c.	Eiz.....	16 lur, 50 c.
Ed-du.....	17 lur, 50 c.	Ed-du.....	17 lur, 94 c.
Kerc'h.....	20 lur, 00 c.	Kerc'h.....	20 lur, 50 c.
Avalou douar	6 lur, 00 c.	Avalou douar	4 lur. 50 c.

Raozoniz a dle mont da bardona da Lourd d'ar 6 a vis Guengolo.

Priz ar plasou zo :

Kenta clas.....	114 lur, »» c.
Eil clas.....	66 lur, 20 c.
Trede clas.....	45 lur, 15 c.

Ar Gerant : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

DISSADORN 7 EOST 1875. N° 549. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezounek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar Finister, Costez-an-Nord *hag ar* Morbihan : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou de Kerangal, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper*

D'an Aotrou de Kerangal *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

KEMPER, 7 Eost 1875.

Ar pelerinachou a gendalc'h. Hano zo euz a veur a hini c'hoaz epad mis eost. Ama e Breiz-Izel or bezo epad ar mis-ze pelerinach bras santez Anna ar Palud, e parrez Plonevez-Porzay. Ar pardon-ze zo unan euz ar re gaera e Breiz-Izel. Clevet em euz eun ofiser, boas da velet bandennadou mad a dud var eun dachen vrezel, o lavaret e voa eno, d'ar sul diveza a vis eost, deiz ar pardon bras, var dro dek mil den ha triugent.

Mes petra eo eur pelerinach, a gri an dud difeiz ? Lavaret zo bet great deoc'h meur a vech petra e voa ; ar pelerinach zo eun act a feiz hag eun act a humilite.

Eun act a feiz eo, rak eno, dirag an oll, ar bardonerien a ro da anaout n'o deus ket a vez evit diskuez int christenien, n'o deus ket a vez evit diskuez int bugale da Zoue ha d'an Ilis, hag e reont evelse profesion a feiz, o vont da bardona, dirag ar bed oll. Ne velot nemeur a dud difeiz etouez ar bardonerien-ze, nemet unan bennag a iafe avechou evit ho spia, ober goab anezho, ha conta goudeze divar ho fenn eur bern geier er c'hazetennou dizoue.

Eun act a humilite eo ; rag ar pelerin a ziskuez dre eno, ne ket epken en deuz izom a zicour Doue, mes c'hoas ne gred ket mont he unan bete tron Doue, abalamour ma zeo pec'her, hag en deuz izom da gaout scoazel mignoned an aotrou Doue, evit cas he beden beteg enhan.

Ar pelerinachou a ziskuez c'hoaz ez eo an Ilis catolig *unan* epken, ha n'eus nemethi. Rag e peleac'h e cavot-hu e leac'h all eun asamble evelse ? Ne ket er foariou hag er marc'hajou, rag eno ema an eil o tisfiziout euz egile, evel pa vent enebourien pe tud divroet ha n'o deuz en em velet biscoas. Ne ket ken nebeut en asambleou ar re a zo er meaz euz ar guir Ilis, rag eno ne gavot nemet tabud, disput divar benn an dra-ma hag an dra-hont, pephini a glask rei da gridi ema ar virionez ganthan, epad n'ema gant nicun anezho.

Ama avad ema ar virionez hag ar peoc'h. Ama e velot an oll oc'h en em garet hag o tiskuez ez int bugale d'ar memes tad ha d'ar memes mam. Guelit-hi o pidi a eur vouez ! Guelit-hi mar deu unan bennag anezho da goeza clanv, ar pez a zigouez aveichou dre ar skuisder euz a dregont pe daouugent leo great var droad, dindan noz; guelit, ne vezo ket red mont da glask he anaoudeien, tud he garter, evit caout soursi anezhan, mes ar c'henta deut a entento outhan, ha ne ket tud a vanco van he dro; re marteze eo a vezo, ha pephini o clask rei dezhan al louzou a gaf mad dioc'h he veno. Kementse am eus guelet va unan e pelerinachou eleac'h ma zoan en em gavet. Guelet em euz eno ar garantez christen en he c'haera.

Setu ama eul lizer divar benn ar bugel bouzar ha mud a behini on eus comzet, hag a zo bet pareet e Lourd pa e bet ar vretoned a Vened eno, pe da viana a zo comanset da glevet ha da brezek. Eur c'habiten a lestr a ioa etouez ar belerined eo a scrif an dra-ma.

Aotrou, emezhan, o scrifa da rener an *Impartial*, goulen a rit diganen eur c'helou bennak divarbenn ar burzud a behini oun bet test er pelerinach am eus great e Lourd gant bretoned Guened. Setu ama, guir evel *Pater*, ar pez zo tremenet hag am eus guelet va unan :

An daouzek cant pardoner a ioa diblaset an derc'hent euz a Lourd evit distrei da Vreiz, pa glefchomp, en eil ean araog en em gaout e Roc'h-var-Yon, ez oa en eur wagon euz an trede clas eur bugel bouzar ha mud a ioa deut dezhan ar c'hlevet hag ar goms.

Setu ama petra a ioa c'hoarvezet : ar belerined euz ar wagon-ze a ioa en em laket da gana ar c'hantig en deuz evit discan : *Ave, Ave, Ave, Maria !* Ar bugel en em lakeaz ive da lavaret ar syllaben diveza *A*.

He dad a velas kementse, ha pa zigouezaz an trein e Roc'h-var-Yon (er Vandee) an oll a felle dezho guelet ha clevet ar bugel.

Eur pennad mad a voué red evit lacat da devel kement all a dud evel a ioa en em zestumet en dro d'ar wagon. An oll o doa c'hoant da boket d'ar bugel ha d'he glevet o coms.

Pa voue gallet lacat an dud-ze da devel, an tad a ziskennaz euz ar wagon gant he vap, hag a zavaz ar bugel evit he ziskuez d'an oll, en eur lavaret dezhan : Lavar var va lerc'h-ta *Maria !* Ar bugel, gant eur vouezik voan a lavaras *Ma-ria*, mes ar fin euz ar ger ne voa ket ker freaz hag ar syllaben genta. Lavar *Ave*, eme an tad, hag ar bugel a lavar *A*, mes ar syllaben diveza ne voa ket adarre sclear. An dra-ze a voue great meur a vech. Neuze ar bugel a voue briateet, a voue poket kement dezhan, ma skuizaz evit doare ha ma en em lakeas da vouela.

An tad a ieas neuze adarre ganthan er wagon, gant poan avoalc'h, rag an oll a felle dezho mont er wagon-ze.

An tad a lavaras din e voa he hano Per Visant, hag e voa pesketaer, o chom e parrez Cenes e kichen Guened.

— Ho pugel a zo ganet bouzar ha mud ?

— Oh, ne ket ; trivac'h mis zo e reaz eur goal glenved, hag abaoue eo chomet evelse, ep clevet na coms.

— Comz a rea araok m'oa coezet clanv ?

— Lavaret a rea eur ger bennak.

— Hag abaoue n'en deus lavaret ger ?

— Ger an distera, aotrou, ne két bet clevet o lavaret eur ger.

Pe oad en deus brema ?

— Seis vloaz echu.

— Evit goulen ar pare evithan eo oc'h deut da Lourd ?

— Ia, aotrou.

— Ar vam a zrido he c'halon pa erruot er gear. Mes perak ne ket deut ganeoc'h ?

— Magerez eo, aotrou, ha ne c'helle két kuitaat he bugel bihan.

Neuze e pediz adarre an tad da lacat he vap da goms. Hen ober a reas, mes evel ar vech kenta ar paotrik ne lavare freas nemet ar syllaben genta a bep ger ; ar rest ne vouien ket cals petra a lavare. Ar pez zo sur evidon eo ar bugel-ze ne d'eo mui bouzar, p'eo guir e respont hag e clask ober ar pez a leverer dezhan. Cridi a ran ive eo distagellet he deod ; mes evel ne voar ket parlant, e vezo red dezhan deski evel eur bugel bihan.

Setu aze, aotrou, ar pez am eus guelet va unan. Discleria a ran avad ne d'eo ket guir ar pez o deus lavaret hiniennou, en devoa canet an *Ave maris stella* hed-ha-hed. An itronezed o deus skignet ar brud-ze a zo me voar vad, boas da lacat da graza.

Lavaret a rin c'hoas gouscoude : epad ma edomp e Lourd, unan euz va c'herent en doa taolet evez oc'h ar paotrik-ze hag en doa lavaret d'he dad : — Bet oc'h eus ho coulen ?

— Nan, itron, n'em eus bet netra.

— Ne gollit két a fizians gouscoude ?

— Oh, nan, itron, ato on eus fizians er Verc'hez Vari.

Gouzout a ran ive, o veza clevet gant unan euz ar belerined, en devoa an tad goalc'het meur a vech he vugel e dour ar c'hao, er feunteun vurzudus, hag e lavare en he iez dicheg a vartolod : « Sellit, Guerc'hez santel, red eo deoc'h parea va map, pe eo couls din he veuzi ama en dour-ma. »

Re all c'hoaz o deus lavaret din en doa guerzet eul loden euz he arrebeuri evit gallout ober ar pelerinach-ze.

Pa voamp digouezet e Roc'h-var-Yon, ha pa voa eanet ar pedennou hag ar c'han, unan euz ar gommisered a lavaras d'ar bardonerien :

« Aotrou person Cenes a zo ganeomp ; er barrez-ze ema o chom ar bugel a zo pareet. An aotrou person eo a dle en em emel euz ar pez zo digouezet ha renta cont d'an Aotrou Escop. »

MER, CABITEN A LESTR,
En em dennet brema euz ar servich.

Eur Map mad.

Eur mansoner, eun tad a famill hanvet Clauda, en doa daou vap ; unan anezho hanvet Visant, a ioa bras, cre, hag eur genet dispar dezhan ; n'en doa nemet ugent vloas. Eur speret mad en devoa couls hag eur c'horf caer. Mansoner oa evel he dad. He vreur n'en doa nemet nao bloaz, hag en devoa ive calz a speret. Visant en doa tennet eun numero huel, hag evelse ne voa ket red dezhan kuitaat he gerent.

Ar mansoner en devoa c'hoaz eur verc'hik, nevez dizounet, ruz evel eur rozen. Ar vam Mac'harit a ioa eul labourerez dispar, ha mad da espern. Evelse an tiegez a iea mad en dro.

Clauda hag he vap a laboure ervez Doue, hag ho labour a ioa benniget. Mad e reant ar pez a reant, ha ne vanke ket a labour dezho. Clauda a vije bet parfet panefe ma carie eun tamig ar guin. Ne ket ma vije mezier ; da zul gouscoude ec'h ete stardik. An dud ar re vella o deuz ato eun defot bennag, hag hor mansoner a zigoueze ganthan alies chom en davarn eleac'h mont da c'housperou. Evelse pa zigoueze er gear da bardaez e veze eun tamik re c'hae. Var ar sizun avad ne veze ket hano a efa, hag e chome aketus var he labour.

Eun darvout a deu evel eul laer, pa zonjer nebeuta. Agatha, ar verc'hik a ioa moumon he zad hag he mam, Agatha, an hini a rea joausdet an ti, a deuaz da glenvel hag a varvaz. Pebez tristidigez evit an tad hag ar vam ! Hogen Doue a felle dezhan ; en ti-ze avad eleach ma voa kent al laouenedigez e teuaz an dristidigez, ha gouela a voue great enhan pell amzer. Hogen Doue ne sco nemet evit parea. Ar vam, ar vaouez vad-ze, hag ive Visant, en em gonsolaz abenn eun nebeut o sonjal e comzou Jesus-Christ : Va Doue, ho polontez bezet great ha ne ket va hini-me. Clauda avad ne vouie mui pidi, hag en doa ancounac'het hent an ilis da zul ; da viana den n'her guele en ilis. Deut oa evel p'en divije collet pep ners calon ; ato ez ea tristoc'h trista ; lavaret a rajet n'oa ket a bare evit ar gouli great en he galon.

Pa zilezomp Doue, Doue hon diles ive evit hor c'hastiza. Lavaret en deus deomp : goulennit hag e resevot, scoit hag e vezo digoret deoc'h. Nep eta ne c'houlen netra ne resevo netra. Mar teu dorn Doue d'hor skei, pokomp dezhan evit ma teui da ober stad ac'hanomp.

Ar mansoner ne garie tam mui al labour, ha dalc'h mad e veze nec'het. Pa vez ar speret er stad-ze, ar c'horf a vez diez, ne gaver mui a vlaz er bouet, ne gousker ket, hag evelse e za an nerz hag ar iec'hed kuit. An den ne deo mui mad da netra.

Ne deu nemet sonjou du ha tenval en he benn. Ne voar mui nemet uvreal.

Gouscoude eo red e teufe consolasion euz an Env pe euz an douar, pe ar maro a deufe d'he denna euz ar stad poanius-ze.

Hogen e peleac'h ez eaz ar paour kez Clauda da glask ar gonsolasion-ze ?

E kichen he vugale hag he bried ? hag he goulen a reaz-hen oc'h Doue ? Nan, siouas ! d'an davarn ez eas d'he c'hlask. Diagent ne dea d'an davarn nemet da zul, brema ez ea bemdez. Diagent ne veze nemet antervezo ; brema e vezo mezo tre. Evelse e guirionez e veze laouen, mes euz al laouenidigez-ze a ra poan da velet.

An ti, n'em eus ket izom d'hen lavaret, goude beza bet epad eur pennad amzer evel eur barados var an douar, a deuaz ep dale da veza eun ifern. Gouzout a rer pa za ar vesventi en eun ti, e za d'he heul ar goal vuez, an trouz, an nec'hamantchou, hag ep dale var he lerc'h ar baourentez, an dienez, an naounegez.

Nebeut ha nebeut ar re a roe labour d'ar mansoner a droas kein dezhan ; ar re o doa tiez da zevel pe da repari ne felle ket dezho ho fiziout enhan.

Mac'harit, ar c'hez Mac'harit, a vouele evel eur Vadalen, en he fart he unan, ha didrous. Avechou gouscoude e lavare d'he tried eur ger bennag calonek, leun a zousder, o clask he zistreï, mes hen ne rea van. Eurus c'hoas pa na veze ket bazatet. Ar vugale, ar map hena hag he vreur, o devoa ho lod euz a boanion ho mam.

Visant a laboure dindan eur mansoner. Deac'h e laboure gant he dad, hag e voant mistri, hirio ne deo nemet mevel. Nag a vech ne scuillaz-hen ket a zaelou o kemeret he vorzol hag o skei var ar vein ? Kement a c'houneze a zigase d'he vam, ha pe gen aliez an ar-c'hant-ze gounezet gant kement a boan hag a skuisder, ha digaset d'an ti evit prena bara d'ar vugale, a ieas d'an davarn da baea dle an tad !

Pebez buez ! ha pebez rann-galon ! nag a boan, nag a zaelou en ti paour-ze ! Guella pez a zo, ar feiz a ioa ive cre en ti-ze, imach hor Zalver, stag oc'h bar groas, leun c'hoad, digor he zivrec'h hag he galon toullet, a lavare d'ar vam ha d'he bugale : sellit ouzin, hag ho calon ne fazio két !

Eun devez, Visant a deuas d'an ti skuissoc'h ha tristoc'h eget biscoas. Caout a reaz he vam beuzet en he daelou, hag he vreur bihan, o velet he vam o vouela a vouele ive.

— Petra zo-ta, va mam ? eme Visant souezet.

— Sell, eme Vac'harit, sell, lenn ; hag e roe dezhan eun tam paper.

Visant a lennaz. Eur c'hoezen ieu a deuas var he dal hag he vizach a zougas liou ar maro.

— Collet oump, va Doue ! eme ar vam baour.

— Ia, collet avoalc'h ! eme Visant.

Chom a rejont eno evelse, evel tud mantret, eur pennad mad ep lavaret ger, ar c'hlac'har a ioa re vras.

Petra oa-ta an tam paper-ze ? Siouas, dont a rea abers, eun huissier a zisclerie e teuje abenn eun nebeut derveziou da lacat sezis var an arrebeuri, var gement a ioa en ti, ha d'ho guerza. Ha neuze petra a chomje gant ar vam hag ar vugale ? Ar ru, ar pave, ha netra ken, ha caout a c'helfet eur stad truezusoc'h ?

E creiz ar c'hlac'har-ze ma edo ar vam hag ar vugale, setu Visant o sevel. He vizach a ioa deut laouen, lavaret e vije oa eat er meaz anezhan he unan. Evel p'en divije comzet Doue outhan. Briata a ra he vam, hag e za er meaz en eur penn red.

A veac'h oa eat euz an ti ma tigouez an tad en eur vransellad, en eur stad, Doue a voar, leun bri, anat avoalc'h oa a beleac'h e teue. Ober a reas trous, skei gant he c'hreg ha gant he vugel, neuze en em daolas da gousket var an daol.

Kousk, reuzeudik, rak pa vezi cousket, da viana da c'hreg a c'hello gouela e peoc'h !

Setu an nos du, ha Visant ne zistro ket. Da beleac'h eo eat-ta ? peur e tistroio ? Ne voar ket eo deut he dad d'ar gear, ha credabl eo eat d'he glask ; rak pe gen alies ne d'eo ket bet oc'h he glask evelse, hag oc'h he zigas d'an ti var bouez an dorn evel eur bugel beac'h dezhan o vale, pe zoken red dezhan he harpa pe he zougen !

Mac'harit, nec'het, ankeniet, he daoulagad rus gant an daelou, a iea bep en amzer d'an nor da velet ha ne glefje den o tont. Pa zonje nebeuta, an nor a zigoraz ha Visant a deuaz en ti.

— Saveteet omp, va mam, emezhan gant eun ear laouen.

— Petra zo c'hoarvezet, va map, emezhi, me vel ac'hanout o crena.

— Na vouelit ket, va mam, saveteet omp. Ne vezo ket guerzet hon arrebeuri. Setu aze arc'hant.

— Maleürus, petra ac'h eus great ?

— Va mam, an arc'hant-ze a zo din-me, a zo deomp, ne ket laeret eo !

— Petra'n dra-ze neuze-ta, Visant?

— Me vouie ez oa aze eun den, honest ha pinvidig, hag a glaske unan da vont eleac'h he vap...

— Hag out en em verzet?

— Evel a livirit, va mam ; mes brema o pezo bara hag e chomot en ho ti.

— Siouas! Siouas! Siouas! eme Vac'harit, croas va Doue!

— Ha setu ar paper, an act sinet etrezomp.

— An act!... pe seurt act? eme C'hlauda a ioa o comans dihuna, hag a glaske digeri he zaoulagad, rak comprenet en doa eun dra bennak.

— Visant, a lavare Mac'harit en eur vriata he map hag en eur vouela puil, Visant, va map, va goad, ha va buez, ne di ket ac'hann! Ne fell ket din ez afez! ha ne deo ket avoalc'h din beza collet va merc'hig Agatha! ha te ive a deui d'am dilezel! Oh neuze e roi ar maro din!

Visant, lavar-ta ne ket guir an dra ze, n'em c'huitai ket! Da dad a chencho.

Doue a rai ar burzud-ze. Petra ra din-me guelet guerza va arrebeuri? Ar re-ze ne ket va goad int eveldot-te. Petra ra din-me caout croas da zougen, caout paourentez, dienez, naounegez, beza var ar ru, var ar pave, gant ma vezi aze ganhen! O Visant, n'em dilezi ket!

— Va mam, roet em eus va ger, hag eun den honest n'en deus nemet he c'her. Soudard oun, sinet em eus, ha neuze sonjit-ta, va mam vad, red eo deoc'h, caout bara deoc'h, d'am zad ha d'am breur. Red eo deoc'h guisca va breur a zo a billennou. Va mam ger, ne c'hellit ket beva ep tam. An arc'hant-ze, hag an hini a resevot abenn c'huec'h miz hag abenn bloaz, a roi bara deoc'h.

— Petra zo? Petra zo? a lavaraz antad a ioa neuze divorfilet ha divesvet.

— Va zad, a lavaras Visant, ho respeti a dlean, ha ne vankin ket a respet deoc'h. Silaouit ha comprenit. En ti-ma eo deut an dienez hag an naounegez gant an trubuillou all a zo oc'h ho heul. Gouzout a rit guell egedonme piou en deus digoret an nor dezho.

Mar on eus kemeret dle eo evit caout bara.

An huissier zo deut evit guerza ar pezikzo en ti. Red eo paea, red eo caout arc'hant; eat oun da glask hag em eus cavet, ha sur an arc'hant-ze ne ket laeret! Seis vloaz euz va c'haera iaouankiz, ha marteze ar maro var eun dachen vrezel..... N'em eus ket bet an arc'hant-ze evit netra, ha ne ket?....

Mont a ran en hent... va mam a vouel; me a vouel ive.. Tad, list ac'hanon da lavaret deoc'h. Mar d'eo deut an dienez en ti, ma ne chom ganeomp mui nemet daelou, piou zo penn abeg a gementse? A dra sur ne ket me eo?....

— Reuzeudik ma zoun, a lavaras neuze Clauda, o c'holo he vizach gant he zaou zorn hag o vouela puil d'he dro.

Clauda a zavas neuze en he za, hag a lavaras en eur vouela :

— Va fried, va bugale, va silaouit: ne ket dre ar guin eo e comzan ouzoc'h, mes gant va c'halon ha va ene. Me eo ar reuzeudica euz an tadou.

Me hen tou deoc'h, divezat evit guir, mes dre drugarez Doue, ne gouezin mui er vouillen eleac'h ma zoun en em saotret. Paour kez Mac'harit! paour kez Visant! Me a c'hounezo bara deoc'h! Pardon ha truez! Me a gavo c'hoas labour, me a drempo gant va c'hoezen ar bara a c'hounezin deoc'h, ha mar plich gant Doue, me a breno ar map en em ro evit hor savetei, hen toui a ran.

Visant a ieaz en hent eun tamik consolet.

Mac'harit a chomas c'hoas pell glac'haret.

Er beden gouscoude e cavas consolation.

Clauda a zalc'has mad d'he c'her. Digas a reaz adarre an ti en he eas, paea a reaz he zle. Oc'h he velet deut da veza fur, ar re a roe labour dezhan kent a roaz adarre, hag evel ma laboure couls lavaret nos deiz, en devoue ep dale eun nebeut peadra.

Ha Visant?

Visant zo hirio serjant-major ar c'hrenadourien, eur soudard coant ha lipet neat; e Draguignan edo pa scrifet an dra-ma.

Eun dervez e tigouezaz e cazern Draguignan eun den goloet a boultren, eur zac'h ganthan var he scoas hag eur vaz en he zorn. Goulen a reas Visant. Hema a anavezas buan he dad hag a lamas d'he vriata. Clauda oa eat var droad bete Draguignan evit prena he vap. Destumet en doa, abouez poania avoalc'h, peadra evit kementse.

— Va zad, eme Visant, me zo soudard hag a chomo soudard. Setu me serjant-major, hag ep dale ofiser. Va list ama.

Goulen a reas gouscoude eun nebeut dervezioù conje evit mont da velet he vam.

Mont a reas d'ar gear gant he dad. Pa velas Mac'harit he map Visant, deut coantoc'h, creoc'h ha brasoc'h c'hoaz eget na voa pa zeaz en hent, e voue tost dezhi mervel gant ar joa. Evelse e teuaz al laouenidigez en tize a ioa bet eur pennad ken trist. Clauda en deus dalc'het mad, ha n'eus ket brema eürusoc'h eget tud an ti-se.

G. M.

Kear ha var ar meas.

VIII.

Deg heur oa pa echue Guillou goz he histor.

Martina a lavaras : mall eo mont da gousket ; hag o trei oc'h ar fournier.

— Chom a reot, emezhi, er pedennou omp-ni boas da lavaret bemnoz araok mont da gousket?

— Chom avoalc'h a rin, eme ar fournier, nec'het bras. Nijetrezomp micherourien n'omp nemeur boas dioc'h pedennou. C'hui ive a lezo ar voazamant-ze pa viot bet eur pennad mad e kear. Sonjit mad, n'ho tamallan ket, ne gavan ket a abeg e kementse, pell dioc'h eno. Pephini a dle caout he frankis da bidi evel ma car. Eur beden great e commun a dle beza eun dra gaer.

Gouscoude....

Ar paour kez den ne vouie mui cals petra a lavare.

Martina a lavaras neuze :

— Alo, Jannet, comans.

Ar verc'h vian eo a lavare ar pedennou.

An oll a ieas var ho daoulin ; hag ar pedennou a voue lavaret devota ma c'hellet.

Ar fournier n'edo ket en he eaz epad ar pedennou-ze.

Dek minud e padjont, hag an dek minut-se a gavaz hir. Divera a rea ar c'hoez dioc'h he dal evel pa vije bet e dor he forn. N'en divije morse sonjet e voa ker poanius chom pell var he zaoulin. Ar pez a roe muia c'hoezen dezhan eo ar potrik Fransez, gant aoun na daje da lavaret en doa guelet ar fournier, daoulinet, o pidi Doue evel an dud divar ar meas.

Ma ve gouezet an dra-ma en ti ma labouran, emezhan, ne c'helfen mui chom eno. Petra vezo lavaret ha great ac'hanonme? Tremen a rin evit eur bris devot, eur jesuist. Ha gouscoude e vele dalc'h mad ar potrig o sellet outhan euz a gorn e lagad.

Erfin ech echuaz ar beden-ze, hag ar fournier a ieaz en he dro ; hag e lavare outhan he unan en eur vont d'ar gear : Asa, tudigou simpl ha dinam, ne ouzont ket petra eo ar vuez. Mad, tud honest int evel kent. — Ne deue ket avad en he speret eo dres abalamour ma voant christenien vad ha ma pedent Doue eo e voant tud honest.

Alies en em gaf, er c'heriou evelse, daou zen a labour er memes ti pe er memes stal, hag ho gragez n'en em anavezont ket. Setu petra a zigoueze ama. Martina ne anaie ket maouez ar fournier. Souezet e voue eta eun dervez o velet maouez ar fournier o tont d'he zi, oc'h he briata hag o lavaret e teue evit he zrugarecat.

— Va zrugarecat? evit petra, eme Vartina?

— Dleourez oun deoc'h, d'ho pried ha d'ho pugale, euz eun nebeut derveziou eüruz am bezo da dremen araok mont euz ar vuez-ma.

Martina ne vouie petra da zonjal : ha penauz an draze, emezhi?

— Ia, ia, mar bezan eüruz em c'hosni, eo deoc'h-hu e vezin dleourez. Ne c'hortozen mui guelet va fried mezier o chench ; great oa va c'hanv ganhen. Pe ger souezet n'oun-me ket bet eta o velet va fried o tigas din ar pez en doa gounezet er pemzek dez diveza ep beza dispignet eur guenneg anezho! Tregont vloaz a ioa n'oa ket digouezet an dra-ze ganhen. Eur miz ep mont d'an davarn! an dra-ze zo eur burzud, ha c'hui eo oc'h eus great ar burzud-ze.

— Me n'em eus great netra.

— Pa lavaran deoc'h ; c'hui hag ho tud eo. Abaoue ma zeo deut da zarempret an ti-ma eo en deus va fried kuiteet an davarn. Pet guech n'em eus-me ket lavaret dezhan : te a gollo da iec'hed ha da vuez en davarn.

Ne velez ket e teu ar gosni deomp, ha bremaik ne c'hellimp mui labourat, ha n'or bezo ket etre hon daouarn eur guennek da gaout bara? hag hen ne lavare netra ; mont a rea ato avad d'he c'his coz. Eur burzud eo a lavaran deoc'h en defe chenchet, eur burzud great ganeoc'h.

— Doue epken eo a ra burzudou, itron, ha rak-se mar d'eo distroet ho pried, eo Doue epken a dleit da drugarecat.

— A dra sur ; gouscoude c'hui....

— Mar fell deoc'h e kendalc'hfe ho pried evel ma zeo distroet brema, mar fell deoc'h he bellaat dioc'h an davarn, lakit-en var hent an ilis ; rag, etre c'hui ha me, ho pried ne gaf ket din en defe calz a relijion.

— Va fried n'en deus ket a relijion! oh! en em drompla a rit, itron Martin, va fried en deus kement a relijion ha me. Guir eo ne zraillomp ket a bedennou mintin ha noz ; ne deomp na d'an oferen na da c'housperou, na da gofez ; guir eo e comzomp avechou a enep an dud a iliz, hag e labouromp da zul pa gavomp labour; an dra-ze ne vir ket ouzomp da gaout relijion. Ma vije falvezet da Zoue beza henoret en ilis gant ar vicherourien baour, en divije roet leve dezho.

— Clevit, itron, ne ket din-me eo rei kentelioù deoc'h ; diganeoc'h eo kentoc'h e tlefen reseo ; gouscoude va list da lavaret deoc'h ez eo gourc'hemennou Doue ar memez evit ar vourc'hizien hag evit ar vicherourien. N'em eus ket a leve ; an dra-ze gouscoude ne vir ket ouzin da vont d'an oferen ha da gofez.

— Clevit, an dra-ze a rit abalamour ma zoc'h nevez deut divar ar meaz ha n'eus ket pell abaoue m'emaoc'h ama. Ar c'his-ze a gollot nebeut ha nebeut, da viana ho pugale her c'hollo.

Var gementse maouez ar fournier a ieaz en he zro.

Martina a zonje dezhi ec'h elje, gant gras Doue, delc'her mad d'ar relijion. He fried hag he zad a ioa christenien re vad evit ma c'heljent beza distroet dioc'h ho dever dre voal gomzou pe dre voal skueriou. He bugale avad hag hi a vije ker stard en ho c'hreden? Ha coulz e vijent e Limoj evel ma vijent chomet e Blessac? Kementse a c'houlenne outhi he unan ha ne grede ket respont. Ar ger diveza euz a c'hreg ar fournier a voudinelle ato en he discouarn : « Nebeut ha nebeut e collot ar giziou-ze ; da viana ho pugale ho c'hollo. »

Kement a vele Martina a rea dezhi caout aoun rak kementse. Oll micherourien Limoj, nemet unanik bennag, a ioa henvel oc'h ar fournier ; n'o doa ket muioc'h a relijion evithan ; ne deant var dro iliz ebet, ne virent

ket an deis santel euz ar zul ; da lun eo e reant gouel. Pa zelle en dro dezhi, en ilis, da zul, e vele aotrouien, itronezed ha demezelled caer ; micherourien ha micherourezed avad ne vele nemeur. Eur vicherourez iaouank bennag, ha ne voa ket c'hoas gounezet gant giziou ar bed a vele en iliz hag o tostat oc'h taol ar gommunion.

Kementse a rea dezhi eun nec'hamant ha ne voa ket bihan.

— Va Doue, emezhi, ma teufe va bugale da ren eur vuez evelse ? Da zilezel ho Doue hag ho relijion goude m'am eus kemeret kement a boan evit ho diorren ervez al lezen gristen ?

Eun nosvez, o cas anezho d'ho guele , Martina , evel ne dea ket ar zonch-ze euz he speret, a lavare dezho :

— Ha ne ket-ta, ne ancounac'haot ket ar c'henteliou a roan deoc'h, hag e talc'hot ato mad d'ar relijion ?

— O sur, a lavare Fransez, me n'em eus ket a c'hoant da vont d'an ifern, sell !

— Na me ken nebeut, eme Jannet.

— Ha ne deot ket ive, va bugale , eme Vartina, rak Doue a zell oc'h daelou eur vam hag a silaou he fedennou.

Kementse gouscoude ne vire ket outhi da veza nec'het braz o sonjal petra deuje da veza he bugale eun dervez a zeuje. E kear ez eus kement a skueriou fall, kement a zanjerou evit ar iaouankis ! Ne c'helle ket gouscoude beza ato crog en ho dorn, nag ho delc'her ganthi en he c'hambr ep ho lezel morse da vont var ar ru hag er bed.

(Eur pennad all eur vech all.) G. M.

Sezis Paris.

III.

An tamig histor-ze a gavis ker souezus, ma hen lakis en eul lizer a scrifen goudeze da c'houarneur Paris. Ne ouzon ket a c'hui a gredo he lacat er gazeten ; hogen digouezet eo evel m'am eus lavaret, ha diskuez a ra chastete potred Breiz.

Mont a ran, va mignon Goulc'hen, da gonta dit eun taol skueriuz a c'helli da lacat e moull evit da vretoned. An aotrou markis de Plœuc, eil gouarneur euz a *Vank* ar Frans, a zao eur servich beleien breton evit tud he vro. (Gouzout a rez ez eo ganet e Kemper ;) sevel a ra ive eur vanden dud, goazed ha merc'hed, evit mont da glask ar vretoned skignet ama hag ahont en oll hospitaliou Pariz, hag e c'heller lavaret Pariz oll ne voa nemet eun hospital. Kerkent ha ma veze cavet eur breton hag a gomze brezoneg, er *gouelec'h* bras-ze evel ma lavar Chateaubriand, her c'haset da eun hospital all, eleac'h ma cave bretoned eveldhan, eleac'h ma c'halle cozeal, en em gourachi ha parea buanoc'h. Divezatoc'h e comzin euz ar vad vraz eu deuz great ar markis de Plœuc ama ; distrei a ran buan d'am histor. Va markiz a scrifas din eul lizer evit va fidi da vont da gerc'hat eur breton, eur mobil iaouang euz a Vreiz evit he gas da eun hospital e leac'h ma zoa bretoned all. Mont a ris, guelet a ris, ne drec'his ket avad, ha setu ama penaus :

— En em blijout a rez ama, potr, eme ve ?

— Ia, ia, aotrou person.

— Gouscoude ne elles entent netra e caoziou ar zoudardet all ?

— Oh ! n'eus fors, dre sin ez eomp, ha laouen braz e vezont ouzin.

— Ne garfez ket mont etouez bretoned eus da vro ?

— Eo da, me garfe vad ho guelet.

Eno ez oa soudardet a bep seurt, zouaved, soudardet var droad, soudardet var varc'h. Dont a rejont da voda en dro din, hag e tigorent ho discouarn o sonjal paca eur ger bennak.

Erfin unan anezho a lavaras :

— Aotrou person, petra zo-ta a nevez evit ar breton bihan ?

— Va mignoned, eme ve, deut oun d'he gerc'hat evit he gas da eun hospital-all eleac'h ma cavo bretoned eveldhan, rag ama ne c'hell lavaret ger.

Ne c'hellis ket lavaret hirroc'h, oll en em zafchont em enep. « Perag an dra-ze ? an dra-ze ne ket mad. Ne vezo ket couls e leac'h all evel m'ema ama ; ne vezo ket kement a zoursi anezhan. »

Penauz, a liviris-me, e talc'hit kement d'ar breton ma ha ne c'hellit ket cozeal outhan ?

— Penauz, penauz, eme eur c'hanolier, mes aotrou person, he garet a reomp evel pa ve breur da bephini ac'hanomp.

E guirionez eur potr a galon eo, hag ar pez en diskuez, eo m'en deus prouvet he ners calon var an dachen a vrezel a beleac'h eo bet digaset gouliet gant eur sclisen obus ; hogen kementse zo nebeut a dra e scoaz ar pez a velomp teir guech bemdez. D'ar prejou, kerkent ha ma vezer renket oc'h taol, setu ar bolomig oc'h ober sin ar groas brao ha kempen, ken dizaoun evel pa vije he unan epken en eur park d'an taol a anternoz. O velet ar sin ar groas-ze great ato o commans hag oc'h echui pep pred on euz anavezet e voa stard en he greden, ha brema an oll o deuz istim evithan. Hogen c'hoas zo ; ha gouzout a rit-hu, aotrou person, e ro ar potr calonek-ze bemdez he loden vin d'ar zoudardet o deus louzaouet he c'houli ? Ne zervich ket lacat guin dirazhan eur vech na dieu, o rei dezhan da c'houzout ne dle ket dioueret a pez a laker dirazhan ; ato gant he zorn e tiskuez ne fell ket dezhan efa ar guin-ze evit gallout merka he anaoudegez vad d'ar re o deuz he louzaouet. — Oh ! aotrou person, red eo deoc'h lezel ganeomp hor breton bihan !

Hogen setu var gementse eur vanden c'hoarezet o tont. — Petra zo ama-ta ? — Ah ! va c'hoar, eme eur zouav, deut da zicour-ta ; an aotrou person a zo deut da zevel eur prizonier ac'hann, hag eo ar breton bian a-ia ganthan !

— Oh ! an dra-ze ne c'hell ket beza, aotrou person, n'ema ket e stad da vont ac'hann.

— Nan, mes va c'hoar, evit he zougen eo en eun hospital eleac'h ma cavo bretoned all ! — Nan, nan ! ar breton bihan a vezo kement a zoursi anezhan evel ma c'houlet caout e leac'h all. A hent all, c'hoant on euz e chomfe ama abalamour ma zeo eun eal a zousder hag a vadelez ha ma ro skuer vad deomp oll kement ma zomp en ti-ma. Eur venediction eo evidomp. Erfin an oll zoudardet her c'hemer evit ho breur hag ho mignon. Rak-se ne dal ket ar boan clask he gas ac'hann ; ne dai euz an ti-ma nemet pa vezo goest da vont adarre var an dachen vrezel, hag an oll soudardet da lavaret : ia, ia, va c'hoar, red eo delc'her ama ar breton bihan.

Compren a rez, va mignon Goulc'hen, eun all hag a vije bet muioc'h a zir var he dal eget a zo var va hinime a vije eat adren o velet kement a c'hoarezed ha kement a vrezellourien o vont en he enep. Trei a riz eta oc'h ar breton hag e liviris dezhan :

Va faotr, eme-ve, ar re-ma, merc'hed ha goazed, a fell dezho e chomfez ama ; goude oll, te eo ar mestr, mar kerez e teui, mar kerez e chomi. Ar pez a c'hellan da asuri dit eo avad e c'helfez, o vont ac'hann, trecli eur marc'h born oc'h unan dall. — Mad, neuze aotrou, e chomin c'hoas ken na vezo guelet.

Ma cavit va c'hompagnunez, lavarit dont d'am guelet unan bennak. — Mad ! mad ! eofeseet out n'eus ket pell ? — Oh ia, aotrou, abars dont euz ar gear. — Divoal da bec'hi ! — Oh ne rin ket, aotrou person. — Kendalc'h da ober ato sin ar groas ; hennez as lacai da veza trec'h d'an drouk-speret, ha da gaout calz mignoned ha mignonezed. — Guella-ze, aotrou mad, hen ober a rin. Deut, mar plich, d'am guelet pa o pezo amzer. — Bez dizoursi var gement-se, me am bezo sonch mad ac'hanout. — Alo, kenavezo, paotr. — Kenavezo ar c'henta, aotrou person.

Discleria a ris neuze e felle d'ar breton bihan chom en eun ti eleac'h ma voa digor an oll galonou evithan. C'hoarezet ha soudardet a deuas d'am digas betec an nor, oc'h va zrugarecat me n'ouzon ket pet guech.

Mont a ran, va mignon, da gonta dit eun histor all. Brema avad e savin hueloc'h va monez. Ne ket eur zoudard dister eo a rai deomp skuer vad, mes eur ministr euz ar vrezel, unan euz ar re a ra henor Breiz hag ar Frans, p'eo guir, en eur brezegen great n'eus ket pell, an aotrou'n Escop Lavigerie a lakea hano ar jeneral Le Flô euz a Lesneven e kichen hini an aotrou Lamoricière, o counta pebez stourmad o devoue da zouten evit lacat hon arme da zont da veza mestrez eus a Gonstantin. Kemeret a riz an hardiziegez da scrifa d'ar ministr ha da zigas da zonch dezhan e voa bet, gant an aotrou Arc'hescop Testard du Cosquer, var guele a varo va eontr kez, person Lesneven, maro e 1857. Va eontr a ioa seizet he deod, ha ne c'halle ket coms ; gant he zorn avad, en devoa c'hoaz eun tamik nerz, e scrivas d'ar vignoned daut d'he velet : *Evit ar vuez hag evit ar maro.*

Ar ministr a lakeas scrifa din dioc'htu, (Paris an 9 a vis guengolo,) e felle dezhan va c'haout da zijuni en he di al lun varlerc'h.

Mont a ris-ta da di ministr ar vrezel, hag ar jeneral en devoue ar vadelez da zont a ziarben din ha d'am c'has en ti eleac'h ma saludiz he itron hag he zemezelled. Divezatoc'h e rin meuleudi an itronezet-ze ; mall am eus brema da gonta dit eun tamik histor a skuer vad am euz prometet conta dit.

Epad ma edomp oc'h taol, setu ar jeneral Leflô o c'houlen ouzin petra a rean etouez ar zoudarded. — Etre an traou all, eme ve, e clascan ho lacat da gemeret ar scapuler. Eno en em gafe an ofiser en doa scrifet din aberz ar ministr, hag an Aotrou de Carne, euz an Academi. A veac'h em oa lavaret an hano a scapuler, setu daoulagad ar ministr o teleur luc'het, lezel a ra da goeza he fourchetez hag he gontel, hag en em lakeas da lavaret deomp : « Mad, me ive am euz ato douget eur groaz, eur groaz ha ne dal nemeur a dra ; mes delc'her a ran dezhi evel da eun tenzor. — Em raog oa bet douget gant tri vrezelour, hag e lavarent e devoa roet chans dezho meur a vech ; ha me ive a anavez eo d'ar groas-ze ez oun dleour ma n'oun ket bet lazet e taoliou zo digouezet ganhen, evit skuer e Constantin, pa voue laket an tan en eur min, ha pa vouemp goloet oll a zouar hag a vein.

Ar groas-ze gouscoude am eus roet d'am map a zo o vrezelecaat en arme e tu an anternos.

« Mir ar groas-ze, am eus lavaret dezhan, hag e roio chans dit evel e deus roet d'as tad ; da zavetei a rai evel ma e deus va zaveteet, mar he c'harez ha mar he dougez gant ar respet a zo dleet dezhi. »

Va mignon ker, an histor-ze am eus contet e Anjers, hag an niver braz a dud a ioa oc'h va silaou a ioa tomet ho c'halonou bete gouela. An eneou a zo e guirionez braz, a zo braz e pep tra. Bete vrema ar map en deus baleet var roudou an tad. Epad sezis Paris edont an eil e kichen-egile, evel al leon bihan e kichen al leon bras.

Setu ama eun histor all, skueriuz ive meurbed. Contet eo bet din er prizon coz a zo great anezhan brema eun ti annez a zoare. Eat oan di evit consoli ar zoudardet, dreist oll ar re mac'hagnet, hag etouez ar re all, eur martolod euz a Landeda (eleac'h ma zoun ganet), hag ar martolod-ze a zo he hano Raguenez. Dalc'het em eus sonch euz he hano, rag eur respont am eus bet da ober en he hano d'an Aotrou mad Cohanec bet guechall va *principal* epad ar bloaveziou dudiuz am eus tremenet e scolach Lesneven. An Aotrou Cohanec, nec'het gant he oll barresioniz evel eun tad gant he vugale, am foulze, gant an oll deneridigez euz he galon vras, da glask en oll hospitaliou an hini a verke din, o kinnigen paea, ha paea mad an oll dispign am bije oc'h ober an enclask-ze, ha zoken en tu all d'ar pez am bije dispignet. Eur veuleudi eo hag a gavan dlet din da

renta d'am *principal* coz. Merca a rencan ama ive e kemer soursi eus va maeronez coz, bet guechall en he eaz, ha coezet brema en dienez. An Aotrou mad Cohanec en deuz ar vadelez da scrifa din e laca rei dezhi *kik ha fars* kement ha ma car.

Eat oan-ta da ginnigen da botr Landeda *linenna*, (ar ger-ma a zo alies eno e ginou ar besketerien, da lavaret eo, tolomp al linen pe ar roued, ama ez eus pesked.) — Kinnigen a ris dezhan eur sae c'hloan great gant merc'hed Paris, cals buanoc'h eget n'o doa guechall itronezed Breiz nezet guers hor c'henvroad Duguesclen. Ar sae c'hloan-ze avad, hor martolod ne felle ket dezhan he c'hemeret. Bez' em euz, emezhan, eur vlouzen vad ama, ha diou all am eus c'hoaz em mal. An dra-ma a ioa en derveziou kenta euz ar *Gommun*.

Kendelc'her a rean gouscoude da ginnigen scapulerou d'ar zoudarded. A dost da vele Raguenez ez oa eur vanden anezho, lod azezet var ar gueleou, lod all en ho za; oll avad e voant eveziant o silaou unan anezho, eun den var dro tregont vloas. Ar soudard-ze ne denne ket he lagad divarnon, ha me ive a ioa va lagad o para varnezhan. Evesaat a rean outhan evel pa vijen bet eur prusian, hag e troen, hag e tistroen, ne ket evel an drouk speret evit lonca, evel ma lavar deomp sant Per, mes evit savetei.

Erfin ar zoudard a zigoraz an tan he unan da genta. — Aotrou person, emezhan, deut ama ive-ta, mar plich, da ginnigen deomp-ni scapuleriou! — Trugarecat a ris Doue em c'halon.

Mont a ris, sevena ma c'hellen, etouez ar vanden soudarded. — Va mignonet, eme ve, c'hoant oc'h eus da gaout scapulerou? Setu ama, bez' em eus da rei deoc'h, ha re vrao zoken.

Alo, guelomp, an tokou en traon! Ne vouen ket pell evit rei scapulerou d'ar botred vad-ze. Amzer epken da denna ar c'horn euz ar c'hinou, da zisken an dorn bete gri ar bragou ha da lacat adarre ar c'horn er plas merket dezhan gant an dent cochet. R. T. C.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

MIZ MARI AN ITRON VARIA LOURD

SKRIVET E GALLEK

Gant an Aotrou HERRY LASSERRE

Ha lakeet e Brezonek dre he aotre

Gant ANNA DE JESUS, Leanez ar Speret-Santel.

Lennerien Feiz-ha-Breiz o deus guelet an tam labourze, a bennadou, er gazetten vrezonneg. Ep mar, e carint caout ar pennadou-ze laket en eul levr evit ober mis Mari ganthan.

Al levr a vez cavet e ti Lefournier, e Brest, hag e ti J. Salaun, e Kemper.

Ar priz eo c'huec'h real ha daou venneg al levr.

C'huec'h real epken pa gemerer eun dousen.

MIZ ITRON VARIA AR ROZERA,

Pe Miz Mari, var misteriou ar Rozera, gant G. M., a gaver da brena e ti an Aotrou DE KERANGAL, e Kemper.

E Brest, e ti an Itron Normand.

E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.

E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.

Hag e calz euz ar c'heriou hag an tiez ma verzer levriou enho.

ABOSTOLACH AR BEDEN.

Intansion jeneral evit miz Eost.

Miret lezen ar zul,

LISTENNOU HA BILLEJOU EVIT AR MISSIONOU.

80 n^os a vezo moullet evit pephini euz ar pemp lizeren varnugent euz an alphabet.

En em adressi d'an Aotrou de KERANGAL, mouller an Escopti, e Kemper.

HISTOR BREIZ

Cant A. de M.

A so moullet evit an trede guech.

An dud divar ar meaz a gav el levr-ze kenteliou caer divar benn ar pez zo tremenet en ho bro.

Al Levr-ze a gaver er braz euz an tiez a verzer Levriou enho.

Raozoniz a dle mont da bardona da Lourd d'ar 6 a vis Guengolo.

PRIZ AR PLASOU ZO :

Kenta clas.....	114 lur, »» c.
Eil clas.....	66 lur, 20 c.
Trede clas.....	45 lur, 15 c.

PRIZ AN ED.

Kemper. — *31 Gouere.*		Pont-n'Abat. — *29 Gouere.*	
Priz an daou c'hant lur.		*Priz an daou c'hant lur.*	
Guinis.....	25 lur, 00 c.	Guinis.....	25 lur, 21 c.
Segal.....	16 lur. 00 c.	Segal.....	15 lur, 21 c.
Eiz.....	16 lur, 00 c.	Eiz.....	16 lur, 26 c.
Ed-du.....	16 lur, 00 c.	Ed-du.....	18 lur, 75 c.
Kerc'h.....	18 lur, 60 c.	Kerc'h.....	20 lur, 26 c.
Avalou douar	6 lur, 50 c.	Avalou douar	5 lur. 00 c.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

DISSADORN 21 EOST 1875. N° 550. UNNECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELIOU VAR BEP TRA

Digaset bep sul da gement Christen a gomz ar brezonek.

CONDITIONOU EVIT CAOUT AR GAZETEN :

Evit ar FINISTER, COSTEZ-AN-NORD *hag ar* MORBIHAN : *evit eur bloas*, daou scouet ; *evit c'huec'h miz* pevarzec real

An Abonamant a dle beza paet araog caout ar gazeten.

An hini ne zigas ket en dro ar genta cazeten a reseo goude ma zeo echu he abonamant, a zo consideret evel abonet a nevez.

An abonamant a gemerer e ti an Aotrou DE KERANGAL, *mouller an Escopti, ru ar Gigerez, n° 18, e Kemper.*

D'an Aotrou DE KERANGAL *epken e tleer adressi ar peamanchou ha kement a zell oc'h servich ar Gazeten.*

Ar scrijou da lacat er Gazeten a dleer da adressi d'an Aotrou MORVAN, epken.

ALL.

Jerant Feiz-ha-Breiz *a bed ar re a gemer ar gazeten hag a zo varlerc'h gant ho faeamant, da zigas dezhan kenta ma c'hellint ar pez a vancont. Ne oufet ket, ep beza disleal, rebech dezhan eo bet bete vrema re hegasus var ar poent-ze, p'eo guir ez euz etouez ar re a gemer ar gazeten hag a zo varlerc'h gant ho faeamant euz a zaou pe dri bloaz ha zoken ouspen.*

Eun noten a vezo caset da bephini euz ar re a gemer ar gazeten hag a dle ouspen ar bloaz zo o ren.

Petra bennak ma zeo bet dalc'het ar c'hontchou gant ar brasa evez a zo gallat, ec'h alfet beza en em dromplet var gont unan bennak. Var gementse ar jerant ne ket evit lavaret ken dezho nemet e credo ar pez a lavarint dezhan var ho ger ; ho fidi a ra epken da rei dezhan da anaout penauz ema ho c'hont, evit ma c'hello renta he gontchou he unan.

Ar re ne baeont ket ho unan, mes a bae dre re all, a bedomp da gas an noten a resevint d'ar re a bae evitho.

Hen lavaret ha ran c'hoaz, red eo e ve reglet ar c'hontchou ar c'henta ma vezo gallet.

AR. DE KERANGAL, *Jerant.*

KEMPER, 21 Eost 1875.

Dimeurs diveza, deiz gouel sant Lorans, an Aotrou'n Escop en deuz great beleien nevez, ha roet an ursiou all, en ilis cathedral.

An donsur zantel en doa roet er Siminer en dervez araoc dioc'h an abardaez.

Setu ama hanoiou ar glouer a zo bet beleget, pe o deuz recevet eun urs all bennac, hag hanoiou ar re a zo bet tonsuret.

I

Hanoiou ar re o deuz recevet an donsur zantel.

AN AOTROUNEZ :

Victor-Charlou-Vari Balanant, euz a Grozon.
Ian-Frances Abgrall, euz a Lambaol-Gimillio.
Lorans Azou, euz a Drelaouenan.
Ian-Vari Berriet, euz a Gleden-Cap-Sizun.
Eozen Berthou, euz a Vipavas.
Per Bodenes, euz a Landerne.
Ian-Vari Bouchare, euz a Grozon.
Ian-Loïs Boulis, euz a Langolen.
Herri Cloastr, euz a Gerber.
Victor-Ian-Vari Ely, euz a Landevennec.
Charlou-Eozen Fermond, euz a Gemper.
Ian-Vari Gelot, euz a Bluguën.
Frances-Vari Goasven, euz a Landivisio.
Eujen-Joseph-Mari Goulc'hen, euz a Glohars-Carnoet.
Eozen Gourmelon, euz a Zirinon.
Ian-Vari Grall, euz a Blouian.
Per-Vari Huet, euz a Zant-Thegonnec.
Frances-Vari Larher, euz a Blourin-Montroulez.
Loïs-Vari ar Bihan, euz a Blougoulm.
Joseph-Mari ar Bras, euz a Vontroulez.
Ian an Duc, euz a Henvic.
Guillou Floc'h, euz a Zant-Segal.
Ian-Vari ar Gall, euz a Gerber.
Prosper-Loïs-Vari ar Jacq, euz a Blougerne.

Visant Maoult, euz a Voelan.
Eozen-Jakes-Vari ar Moign, euz a Gernevel.
Herri ar Sann, euz a Gastel.
Eozen-Vari Marzin, euz a Zant-Ian-ar-Biz.
Ian-Loïs Merret, euz a Gastel.
Silvan-Mari Mevel, euz a Blouvonger.
Abraham Mironnet, euz a Roscoff.
Sebastian-Noel-Vari Morvan, euz ar Faou.
Frances-Jildas-Vari Pasquier, euz a Landivisio.
Ian-Frances Peres, euz a Bornalec.
Per-Ian Pochet, euz a Bluguën.
Per-Valantin Poulain, euz a Bount-n'Abbad.
Ian Guillivere, euz a Drelez.
Moris Riou, euz a Zirinon.
Loïs Treussier, euz a Locronan.

II

Hanoiou ar re o deuz recevet an ursiou munut.

An Aotrounez :

Marcel Baron, euz a Goumpagnunez Jesus.
Lorans-Paol Balcon, euz a Lambezellec.
Frances Caroff, euz a Gastel.
Ian-Per-Vari Chalm, euz a Zant-Thegonnec.
Noel-Ian Chapalan, euz a Bloare,
Per-Vari Coquet, euz a Cleden-Cap-Sizun.
Anton Corbel, euz a Gemper.
Frances Corr, euz a Vigourvest.
Joseph-Mari Cotten, euz a Vrest.
Loïs Cueff, euz a Gleder.
Charlou-Vari Dare, euz a Blabennec.
Ian-Vari Derrien, euz a Roscoff·
Ian-Loïs Floc'h, euz a Zibiril.
Eozen-Vari Grall, euz a Landivisio.
Ian-Loïs Inizan, euz a Blouenan.
Ian Kerlidou, euz a Drelez.
Julian-Olier-Frances-Vari Kernaleguen, euz a Bloare.
Ian-Frances-Vari-Sebastian Larvor, euz a Viclan.
Olier Lavanant, euz a Lanmeur.
Lucian-Vari ar Meur, euz a Lanildut.
Noel-Lorans-Mari Moal, euz a Huelgoat.
Glaoda Leostic, euz a Vitalmeze.
Ian-Vadezour Liziard, euz a Blodiern.
Frances Mengant, euz a Blouvonger,
Loïs-Leon Michel, euz a Bount-n'Abbad.
Visant-Frances-Vari Pengam, euz a Lesneven.
Eozen-Joachim-Frances-Vari Pennanros, euz a Bouldregat.
Eujen Quiniou, euz a Bloare.
Per Rozec, euz a Gleder.
Herve Salaun, euz a Blogonec.
Charlou Salou, euz a Blouzeniel.
Gabriel-Mari Toquin, euz a Blouarzel.

III.

Hanoiou ar re o deuz recevet an urs a abostoler.

An Aotrounez ;

Ian-Vari Hamon, euz a Zant-Ian-ar-Biz.
Ian-Frances-Loïs Picard, euz a Blouziry.
Meen Andre, euz a Guilligouarc'h.
Eozen-Ernest Andre, euz a Vipavas.
Herve-Jermen Arc'han, euz a Gleden-Cap-Sizun.
Herve-Per Barre, euz a Vriec.
Eozen-Ian-Vari Bianic, euz an Drennec.
Nicolas-Eujen Bornecque, euz a escopti Metz.
Philipp-Mari Bouguen, euz a Vouesnou.
Per-Mari Caëric, euz a Dremeven.
Charlou-Eozen-Vari Coat, euz a Vontroulez.
Andre Cocaign, euz a Blouenan.
Thomas-Eozen Cornic, euz a Verrien.
Frances-Vari Couzigou, euz a Vontroulez.
Ernest Digeonneaux, euz a Vrest.
Mikeal Donval, euz a Vipavas.
Goulc'hen-Vari Fagon, euz a Lannilis.
Frances-Olier Gourves, euz a Vipavas.
Eozen Grall, euz a Zibiril.
Emil-Joseph-Mari Ian, euz a escopti Sant-Briec.
Ian-Loïs Kerlidou, euz a Blouzeniel.
Frances Kerlouet. euz a Zibiril.
Ian-Sentou Lorans, euz a Gast.
Eozen-Vari ar Bras, euz a Viniventer.
Guillou-Vari ar Guen, euz a Zant-Divy.
Eozen-Vari ar Moign, euz a Bouldregat.
Olier-Vari ar Pap, euz a Landivisio.
Loïs-Vari ar Roux, euz a Gleder.
Ian-Vari Martin, euz a Zant-Thegonnec.
Ian-Vari Menguy, euz a Blouezoc'h.
Per Mevel, euz ar Fouillez.
Frances-Jerom Nedelec, euz a Ergue-Gaberic.
Joseph-Mari Orvoën, euz a Voelan.
Charlou-Corantin Queinnec, euz a Vimaëc.
Ian-Vari Simon, euz ar Vourc'h-Venn.
Ian-Loïs-Mikeal Stephan, euz a Blouñeour-Dreaz.

IV

Hanoiou ar re o deuz recevet an urs a avieler.

An Aotrounez :

Mikeal Bargilliat, euz a Bount-n'Abbad.
Per-Vari Begot, euz ar Roc'h.
Eozen Briand, euz a escopti Sant-Briec.
Victor-Gabriel Buors, euz a Lesneven.
Olier Guillerm, euz a Blouvorn.
Alexandr Penndu, euz a Zouarnenez.
Renan Quiniou, euz a Bloare.
Ian-Loïs Seznec, euz a Blogonec.
Nicolas Bourvon, euz a Argol.
Eozen-Guillou Cuillandr, euz a Gleden-Cap-Sizun.
Ian-Vari Hameury, euz a Blouian.
Alexis-Ian Herri, euz a Locquirec.
Per-Vari an Helgoualc'h, euz a Blonevez-Porzay.
Frances-Vari Tanguy, euz a Gemper.

V

Hanoiou ar re a zo bet beleget.

An Aotrounez :

Guillou Guedes, euz a Locronan.

August-Theodor-Joseph ar Foll , euz a Blougastel-Daoulas.
Clet-Eozen-Vari Berriet, euz a Gleden-Cap-Sizun.
Olier Coroller, euz a Gastel,
Ian-Villou-Eozen-Vari Dagorn, euz a Breveil.
Eozen-Vari Goachet, euz a Vouesnou.
Stanislas-Vari Gueguen euz a Locronan.
Herri-Vari Kerloc'h, euz a C'houlien.
Ian Renan Kerloeguen, euz a Bluguën.
Stephan-Leon-Vari Laouenan, euz a Bount-n'Abbad.
Ian-Vari ar Bec, euz a Blovan.
Mikeal ar Born, euz a Blougerne.
Eozen ar C'hoz, euz a Landrevarzec.
Joseph-Vari-Kristian l'Ecuyier, euz a Werliskin.
Eozen an Doll euz a Viniventer.
Frances ar Roux, euz a Vodilis.
Ian-Vari ar Ru, euz a Locquirec.
Eozen-Vari Peres, euz a Blouguin.
Ian-Noel Peron, euz a Blogoff.
Gid Perrot, euz a Gastel.
Eozen Pichou, euz a Zant-Thegonnec.
Ian-Ernest Rolland, euz a Lambezellec.
Maze Salaun, euz a Vreles.
Eozen Bohec, euz a Vimaëc.

Kear ha var ar meas.

IX.

Peur-viua eur barr-arne ne deu ket a daol. Da genta e veler eun tammic coc'hen o sevel en env, a bell, ha goudeze eun tammic all, pe zaou, pe dri. An tammouigou coc'hen-ze a zo tano-tano da genta, pell emaint an eil dioc'h egile ha doare o deuz da jom a za. Mes an avel o tont da c'hoeza varnho, ho laka da vont araoc, da dostaat, ha d'en em staga an eil ouz egile. O veza evelse en em zastumet en eun toullad, e reont erfin eur goumoullen deo, tenval, spountuz, hag a greiz ar goumoullen zu-ze e strink eb dale al luc'het, ar glao pe ar c'hazarc'h. Setu aze penaoz ive e savas a nebeut a nebeut, ar barr-arne a deuas da goueza var ar paourkeaz faouter coat.

Da genta, Martin a ioa eun den divar ar meaz. Hogen,an darn-vuia a labourerien pe vicherourien ar c'hearіou braz ne garont nemeur an dud divar ar meaz. Ar re-ma, emezho,a zo re vignoun d'ar veleien ha d'an noblans ; n'o deuz ket a istim aoualc'h evit ar republic, ha re droet in da gass ho bugale d'ar scol da di ar *Freret* pe ar *Seurezet*. Mes dreist peb tra re ger e fell dezho guerza ho zraou ; setu aze petra vez tamallet muia d'an dud divar ar meaz gant ar re a zo o chom e kear.

Martin a vije bet deuet mad marteze gant ar vicherourien a ioa o labourat er memes ti ganthan, ma en devije gellet ancounac'baat he gustumou coz ha beva evel eur bourc'his. Mes nao ; chomet oa ato coueriat e goueled he galoun. Abalamour da ze e pake flipadou aliez digant ar re all ; mes, evel ne vanke ket a speret, e laoske ive gantho avéichou begadou hag a flemme anezho betec ar beo.

— Selaouit-ta, potret, emezhan ; (ne c'halve anezho nemet potret, morse ne lavare dezho *Aotrounez*, evel m'ema ar c'hiz er c'hearіou braz etre micherourien zoken.) Selaouit-ta, potret ; caër o pezo lavaret, an dud divar ar meaz eo a ro deoc'h pe.a dra da veva ; pa n'effe hi u'o peffe na bara, na guin, na kig. N'e ket gant ar plajou brao, gant ar plajou alaouret a rit-hu en ho micher, eo e vez carget ar c'hof, mes gant ar pez a vez lakeat varnho ; hogen, ar pez a vez lakeat varnho a deu oll divar ar meaz. (Ar vicherourien-ze a rea plajou, tassou caër, plajou, tassou a briz.) D'an eil, Martin ne laboure morse da zul, ha da lun e laboure ato : ar c'hountrol-beo euz ar pez a rea ar re all.

D'an trede, Martin a iea bep sul d'an offeren, hag, ar pez a ioa goassoc'h c'hoaz, d'an offeren-bred eo ez ea. Unan euz ar vicherourien a gave dezhan beza he velet eur zulvez o vont d'ar gathedral; evit beza surroc'h, ez eas he unan en ilis hag en doa cavet anezhan eno er c'heur e kichen ar sacrist, varnhed diou gammed dioc'h an aoter, eur chapeled braz ganthan en he zorn. Daoust hag an dra-ze a ioa traou hag a c'helle beza gouzanvet gant ar goumpagnunez micherourien m'edo Martin o labourat en ho zouez pe da vihana er memes ti gantho?

D'ar pevare, Martin n'oa ket bet falvezet dezhan mont d'an hostaliri da gemeret eun tamm *lip-he-bao* assambles gant ar vicherourien. Eno peb hini a dlie paea he scoden ; hogen, Martin en devoa discleriet e raje guelloc'h implij euz he arc'hant oc'h espern anezhan da brena eur zaë c'hloan d'he dad-caër a ioa dija coz. Daoust hag an dra-ze n'oa ket eur merk sclear hag anad evit an oll oa stag he groc'hen oc'h he gein ?

D'ar pempet, Martin a zalude ato an introun pa en em gave ganthi ; er c'hountrol, an darn-vuia euz ar vicherourien ne reant van evit guelet mestrez an ti o tremen ebiou dezho.

D'ar c'houec'hvet erfin, Martin en devoa great zoken eur c'har bihan da c'hoari evit bugale an hini a roe labour dezhan. Var gement-se ar vicherourien a lavare : — « brema n'en deuz ken da ober nemet en em star« gna oc'h ar c'har-ze, ha mont he unan da loan-li« moun ; n'e mad nemet evit an dra-ze. »

Setu aze petra dennas var Martin a nebeut a nebeut cassouni ar vicherourien. Ar re-ma en em glevas da ober an heg outhan e pep feson. Eur vez oa, emezho, kaout eun den evelse er memes ti gantho ; ned oa eta ober goal vuez dezhan muia ma vije gellet, evit ma savche c'hoant ganthan da vont da glask labour e leac'h all.

Eul lunvez, dioc'h ar mintin, ar faouter coat a gavas pilet d'an douar eur bern keuneud a ioa ennban pevarugent corden. Daou zervez oa bet o sevel hag o renka ar c'heuneud-se, ha brema ho c'have taolet ama hag ahont; daou zervez en devije labour adarre d'ho bernia.

Tri dervez goude, e cavas he vouc'hal didroadet ;

antronoz e cavas an troad ; mes n'oa bouc'hal ebet outhan. Antronoz all, pa'z eas da glask labourat gant he eskenn, e remerkas oa dilemmet an dent outhi a daoliou morzol.

An dra-ma a lakeas Martin da vont en egar. Evit doare, eo ken diez kaout eun eskenn lemm evel eur razouer vad. Nag a veich n'en doa ket lavaret ne roje ket he eskenn evit ugent lur ! Ar faouterien all a lavare e c'hellet gounit gant an eskenn-ze eun heur var eis.

Eun dra boaniuz oa guelet eun eskenn evelse collet evit ato ; rac n'oa mui mad da netra, an dent a ioa tougnet oll.

Piou en doa great an taol fallagriez-se ? Setu aze petra c'houlenne Martin outhan he unan ; mes n'oa ket eaz gouzout.

Ar faouter-coat a rea neuze ar goulen all-ma en he speret he unan:

Da bet heur oa bet great an taol treitouriac'h? En dro ma oa eassoc'h dezhan respount ne c'helle beza bet great nemet dioc'h an noz.

Martin a veze ato gant ar re genta o tont d'he labour dioc'h ar mintin ; aliez zoken e renke chom var ar ru da c'hortoz ma vije digor dor an ti. A hent all, ne d'ea morse kuit araoc seis heur dioc'h an abardaez, ha neuze ne veze mui dre eno nemet mestr an ti hag he dud, he zervicherien, hag eun daou-ugent micherour bennag a jome da veilla evit ober eul labour bennac hag a renket da ober dioc'htu.

Sclear oa n'oa bet great an taol fallacr na dioc'h ar mintin, nag epad an deiz, ha ne c'helle beza bet great nemet gant unan euz ar vicherourien a jome da labourat epad an noz. Mes ar re-ma a ioa var dro daou-ugent anezho ; penaoz gouzout piou euz an daou-ugent-se en devoa lakeat eskenn Martin er stat truezuz m'en doa he c'havet dioc'h ar mintin? An dra-ze n'oa ket eaz ken nebeut.

Setu ama penaoz ec'h en em gemeras ar faouter coat evit dont a benn da anaout an hini en devoa great an taol.

E leac'h mont d'ar gear dioc'h an abardaez, pa oa echu he zervez, Martin a jomas da gourzi el lap, el leac'h ma veze o faouta keuneud. Gant aoun na vije he c'hreg hag he vugale nec'het ganthan, en doa lavaret dezho en devoa eun dra bennac da ober en dervez-se abarz mont d'ar gear.

N'en devoue ket a ezom da jom pell da gourzi.

Var dro nav heur noz, eun den iaouank, oajet a bemp bloas var-n'ugent pe var dro, a ziskennas euz ar gambr el leac'h m'edo o labourat, (he vicher a oa liva ar plajou), hag o veza tosteat oc'h al lap e roas eun taol scoaz da eur bern braz a geuneud a ioa eno ; ar bern a gouezas ractal en he boull, ha setu labour adarre d'ar paour-keaz Martin evit eun dervez-anter, ha labour eb gounidegez ebet ; rac ar berniou freuzet a ioa dezhan da zevel pe da zressa divar he goust.

Ar faouter coat ne glaskas coulsgoude ober drouc ebet d'an den fallacr-se ; hel lezer a reas da vont kuit. Ne gave ket brao en em venji evelse e creiz an denvalijen. Pa vije deuet an deiz ha dirac an oll, ha nan dre guz ha dre laër, eo e felle dezhan reï eur gentel a zoare d'ar micherour iaouank a rea kement a c'haou outhan. Tremen a reas an noz o sonjal penaoz en em gemeret evit kement-se.

Mes araoc merka ar pez a reas, leveromp da genta eur ger bennac divar benn an den iaouank-se he unan.

Victor Sicard oa he hano, ha betec an oad a bevarzec vloaz oa bet eur paotr euz ar re furra hag euz ar re chentilla. Ober a rea joa hag henor he vam, he bersoun, hag ar *Freret ;* e scol ar re-ma ne oa ket eun all hag a vije par dezhan evit ar furnez hag an aket da studia. Setu perac an Aotrou persoun hag ar *Freret* ne c'houient ket peur o devije great aoualc'h he veuleudi, ha roet dezhan aoualc'h a imachou hag a briziou. He vam en em gonzole da veza collet he goaz ha daou grouadur all p'e guir Doue en devoa roet dezhi eur mab hag a ioa ken istimet ha ker caret gant an oll. Coulsgoude, an Aotrou persoun a lavare aveichou da Victor :

— Victor, emezhan, divoal rac ar fouge ; me gav dinn oud techet d'an dra-ze eun tammic. Ar fouge n'e ket eur pec'het braz, eur pec'het marvel, evel an ourgouil ; evelato bez'ez eo eur pec'het veniel, hag unan euz ar re c'hrevussa, ha ma ne boanier ket d'hen disc'hrizienna euz ar galoun, e c'heller beza poulzet ganthan lark-lark var hent an drouc. Eur missioner coz hag a anaie caloun an den ha plegou ar goustians evel feuillennou he vrevrier, a ioa boaz da lavaret e teu aveichou ar fougerien da veza goassoc'h eget an dud ourgouilluz. Taol evez eta ouz an dra-ze, Victor, brema pa'z oud iaouank c'hoaz.

Mes Victor ne rea van ebet evit clevet an aliou-ze, ha dre ma creske en oad e creske ive da veza fougeer,

Pa deuas ar mare evithan da zeski eur vicher bennac, e lavaras en doa c'hoant da veza *liver plajou*. Casset e oue eta d'ar scol da zeski merka roudennou da genta. Mes hen, n'e ket ebken *liver plajou* eo e felle dezhan beza, mes eur *peinturer* braz, eun den goest da ober taolennou caër a c'helje da verza ker, hag a gasche dre ar bed oll ar brud euz he hano.

Pedi a reas he vestr da reï kentelliou dezhan var an dra-ze ; mes abarz nemeur he vestr a velas ervad ne oa ket outhan, hag a lavaras dezhan :

— Coll a reomp hon amzer hon daou, me o clask ober eur *peinturer* ac'hanoc'h, ha c'houi o clask deski ar vicher-ze. Goude ma veac'h bet dec vloaz o clask he deski, ne c'houzoun ket ha c'houi a c'helfe c'hoaz gounit ho para o labourat varnhi. Guella tra o peuz da ober eta eo en em gountanti da veza *liver plajou* ; evelse mar bezit aketuz var ho labour, e c'helloc'h gounit betec eis pe zec lur bemdez.

An dra-ze n'e ket fall evidoc'h ; evidon-me em oa dija pemp bloaz ha tregont, ha greg ha bugale dinn var ar marc'had, ha ne c'hounezen ket muioc'h d'am dervez.

Red e oue eta da Victor en em rezina da veza eul *liver plajou*, ha netra ken ; mes kendelc'her a reas ato da veza fougeer. Coms a rea bepret evel eun doctor, lezer a reas he varo hag he vleo da zont da veza hir, ha guisket e veze evel eur bourc'his bras ha pinvidic. Dont a reas, ouspenn, d'en em voaza da zarempred ar *c'hafeou* ; eno e tremene an anter euz he amzer, ha ne laboure morse ouspenn tri pe bevar dervez bep sizun. Eno e teuas ive da veza eur mestr da c'hoari *billard*, ha ne ve ket eaz counta ar banneou *bier*, ar banneou *absinth* pe ar banneou *cognac* a c'hounezas gant ar c'hoari-ze

Coulsgoude, evel ne c'heller ket beza ato oc'h eva, Victor en em lakeas ive da lenn ar c'hazetennou. Ar re falla, na petra-ta, eo a blije muia dezhan. Evelse e teuas da ancounac'haat var neat ar c'hentelliou mad hag an deskadurez kristen en devoa recevet en he vugaleach digant ar *Freret* ha digant he bersoun. Mar carje, e vije bet d'ar mare-ze eur micherour euz ar re genta ; mes nan, en em gollet oa gant ar fouge hag ar feneantis, hag o lenn cazetennou fall ha difeiz ; ha d'an oad a bemp bloaz var-n'ugent, e leac'h beza eur micherour eb he bar evel ma vije bet mar carje, ne oa nemet eur glabounser ha ne c'houie ket he unan an anter euz an amzer petra lavare, eur fals doctor ha ne zigore he c'hinou nemet evit dispenn ar relijion, an Ilis, ar veleien hag ar c'houarnamant, eun den iaouank keaz, gounezet gant an diaoul, hag a boanie hervez he c'halloud da ober brezel da Zoue evel ar mestr a zerviche.

Setu aze peseurt den oa an hini a ioa bet guelet gant Martin he unan o reï eun taol scoaz d'he vern keuneud evit he bilat d'an traon. Guelomp brema penaoz ec'h en em gemeras ar faouter coat evit reï d'ar c'hanfart ourgouillouz-se eur gentel hag en devije sonch anezhi epad pell amzer.

Antronoz, Martin a deuas d'he labour d'an heur ordinal. O veza eat d'he lap, ec'h en em lakeas da zastum ar c'heuneud corden a ioa couezet ama hag ahont divar ar bern. Al liverien plajou her guele euz al leac'h ma edont o labourat.

— Red eo kaout patiantet evelato, eme unan anezho, evit dastum ar c'heuneud-se pennad dre bennad.

— Ia da, eme eun all ; lavar-ta eo red beza sot.

— N'euz fors, eme eun trede ; ar faouter coat-se ne virit ket e ve great an heg outhan evel a vez great. Poent e d'id erfin, Sicard, lezer anezhan e peoc'h.

— Oh ! ne rinn ket sur avad, eme Victor. Al loanet pe ar chatal-ze en em blij o chom el leac'h ma cavont peuri. Mes evit hema ne jomo ket ; ha pa ve c'hoaz dec gueich ha mil gueich sottoc'h eget na d'eo, ni raio dezhan mont kuit.

— Hag e peuz ar goustians da veza ato evelse var he vuez, eme an hini en devoa comzet araoc !

— Oh ! n'em euz scrupul ebet, eme Victor ; rac ar c'houeriat-se a zo eun den paet gant ar mestr ha zoken gant ar c'houarnamant evit guelet petra reomp-ni ha petra leveromp. Pell a ioa em oa sonjet en dra-ze, mes brema oun sur eo guir.

— Ia, ia, eme ar re all a unan, an dra-ze a zo sclear.

— Neuze ta, eme an hini en devoa comzet bremaïc, hag a reat *tambour-major* anezhan, ar faouter coat a zo eun den hag a zo en em verzet evit hor flatra-ni, eun den ha ne glask nemet scrabat arc'hant, eun den ha n'en deuz caloun ebet ?

— A dra-zur, eme ar re all oll gant eur memes mouez.

D'an ampoent-se e oue guelet Martin o lakaat he dreid var dreujou an ti labour. He dro genta oa da zont di ; coulsgoude ne oue ket pell evit anaout Sicard etouez he gamaladet. Victor a ioa er penn all d'ar zal pe d'ar gambr, ha red oa treuzi houma en he hed evit eruout betec ennhan. Martin ne varc'hatas ket ; he benn huel, hag he zaouarn en he c'hodellou, evel eun den hag a zo er gear, setu hen o vont d'ar penn all d'ar zal: tremen a ra dirac ar vicherourien all eb aoun ebet.

Daou bod brao, nevez livet ha leun a fanfarluchou, a ioa var daol-labour Sicard. Martin a grog ennho hag ho stlap dre ar prenestr er porz el leac'h ma ouent bruzunet o coueza var ar vein. Goudeze e crog en eur pod all el leac'h m'edo al liou hag e vann anezhan re meaz evel an daou genta.

— Diot, anneval, eme Sicard.

— Pez fall, pez ourgouilluz, eme Vartin, var ar memes ton.

— Te a baeo din va fodou, eme Victor.

— A dra zur, eme Vartin, p'az bezo paet dinn-me va bouc'hal, va eskenn ha va amzer gollet.

— Petra peuz c'hoant da lavaret ?

— C'hoant em euz da lavaret, eme Vartin, oud guelloc'h da ober an drouc en noz ha dre guz, eget d'en em zifen gant lealdet e creiz sclerijen an deiz.

Epad an amzer-ze, al liverien o doa kuiteat ho zaoliou-labour, hag a ioa en em zastumet e creiz ar gambr.

— D'an traon ar flatreuric ! eme unan.

— Dre ar prenestr ar Jesuist ! eme eun all.

Ar faouter coat a alcodas he gein ous moger ar gambr, a groazas he zivreac'h, ha goudeze e comzas evelhen :

— Tud digaloun ma'z oc'h, ha c'hoant o peuz-c'houi d'en em lakaat ugent oc'h unan ? Discouezit da vihana o peuz eun tammic mez, ma n'o peuz ket a galoun, ha deuit pevar ebken oc'h unan.

Ugent breac'h a oue astennet varzu ennhan ; ugent dorn serret a ioa prest da skei ganthan.

— Goustadic, a lavaras neuze an hini a reat *Tambour-Major* anezhan ; ar virionez a zo gant an den-ze, n'en em lakeer ket evelse ugent oc'h unan. Ha var gement-se, setu hen o vont da gaout Martin, hag o lavaret dezhan :

— Countit varnon-me, potr divar ar meaz ; c'houi a zo eur goaz hervez a velan.

Goudeze e lavaras d'ar vicherourien all :

— Va mignounet, caër o pezo lavaret an den-ze ne d'eo nemet eur Jesuist hag eur flatreuric, n'o peuz rebech ebet da ober dezhan. Mar carje, en devije bruzunet deac'h, e creiz an denvalijen, eskern Sicard ; piou a vire outhan ? Mar carje c'hoaz, e vije eat er mintin-ma da ober he glemm d'ar mestr pe d'ar polis ; n'e ket eat, mes deuet eo e creis an deiz da renka he gount-chou gant hor mignoun Sicard. Me gav dinn eo echu brema ar stal ; lezit eta an den-ze da vont e peoc'h.

— Nan, nan, eme ugent vouez assambles ; an den-ze a zo eur flatreuric, eur Jesuist ; dre ar prenestr ar faouter coat ?

— Ah ! evelse eo, eme *Tambour-Major* ; mad, neuze bremaïc e tirollo ama eun abaden all.

Potr divar ar meaz, harpomp hon ilinou an eil oc'h egile hadeomp da c'hoari oc'h ar re all a daoliou dorn.

— Ne viot ket oc'h unan ho taou, eme eur micherour all a ioa *Morizot* he hano, ha setu hema o vont ive d'en em lakaat e kichen Martin ha *Tambour-Major*.

(Eur pennad all eur vech all.)

KREDEN

HA LEZENNOU AR REPUBLIKANED RUZ.

I

Kreden.

Ar relijion gristen, kerkoulz ha relijionou an Durked, an Indianed ha re ar Sinaiz, a zo re goz ; ne zere mui ouz an dud a zo brema var an douar, ha mall eo he zeuler a gostez, evel ma eo bet taolet relijion Jupiter, doue braz ar bayaned.

Setu ama ar pez a zo da gredi ha da ober, hirio an deiz, evit digas etouez an dud buez eaz hag eurusted.

1° N'euz Doue ebed. Doue n'eo nemed eur gaou savet gant mistri ar bed evit spounta an dudigou dister hag ho lakaat da blega d'ezho.

N'euz bet krouer ebed. An Env, ar mor, an douar hag an traou a zo en-ho, a zo savet anezho ho-unan, o vont ato var vellaat pep tra hervez he lezen. Evit skouer : An den abarz beza ar pez ma'z eo hirio, a oa marmous ; hag abarz beza marmous e oa pesk pe eun dra bennag all disterroc'h.

Ar bed a gerz hervez he lezennou eternel ; netra biskoaz na viraz out-han na raje he labour ; netra biken na hello he zerc'hel a zao, nag he zistrei divar he hent. Pedi, ha krial miraklou a zo eta diotach ha moumou-nerez.

2° N'euz netra nemet ar pez a zo korf. Eneou ha sperejou ne d-int nemet ar berv goad en hor goazied. Neb a zo ar guella great en deuz ar muia spered. Ha diouc'h ar skianchou reizet mad pe direnk e teu an oberiou mad pe fall. N'euz na milid na dimilid ; mar d-oc'h laër, n'oc'h ket kablusoc'h eget pa veç'h born. Maro ar c'horf, achu an den. Goude ar vuez-ma n'euz ket a vuez all nag euruz na malleuruz. Ra glasko pep den, e c'hiz ma karo, he eurusted er bed-ma !

3° N'euz bet Salver ebed hag a vije Doue. Kement den mad ha gouisiek a zo bet var an douar, a zo bet ken aliez a Zalver evit an dud divouisekoc'h eget-ho. Dre deuler evez, ar sperejou lemm ho deuz kavet ar micheriou, ar skianchou ; hag ar vouiziegez, o vont var gresk evel an traou all, e deuz great tud seven ac'hanomp, ha guelleet abell-zo hor stad.

Brasa madoberour ar bobl eo bet Map Joseph ha Mari, tud a boan evel an darn vrasa ac'hanomp. Digant-han eo deuet an tri ger-ma a zo var hor banniel :

Liberté, Égalité, Fraternité.

E brezounek : *Frankiz*, *Ingalded*, *Breudeuriez*.

Al Liberte pe ar Frankiz. — Dizamma a reaz he bobl diouc'h eur bern pedennou hag orbidou a ioa el lezen goz. « Adorit emez-han mar fell d'ehoc'h, mes « adorit a galoun hag e guirionez. Rouaned ar boblou « hag ar re ho deuz sklaved a c'halver madoberou-« rien, na vezo mui a sklaved en ho touez. An den n'en « deuz ken mestr nemet-han he-unan. »

An Ingalded. — « Neb en em gav ar brasa a vezo ar « bihanna. Rak piou bennag en em huella a vezo izeleet, « ha piou bennag en em izela a vezo huelleet. » Ar paour hag ar pinvidik, henvel-henvel o tont er bed hag o vont kuit, ha dishenvel e vezint-hi ato epad ho buez ? Nann, bugale ar memes goad a renk beza kement ha kement e kenver an drouk hag ar mad. Ha ne ket eun dra iskiz guelled er memes tiad lod karget a vadou ha lod all noaz a bep mad ?

Ar Vreudeuriez pe ar Garantez a vreur a viro ne d'aï ar bed evelse. — « Neb a gar en deuz peur-heuliet al « lezen, hag a raï d'he vreur ar pez a garfe e ve great « d'ezhan he-unan. »

II

Al lezennou.

Tri zra a zo dleet da bep den.

1° He frankiz pe he liberte.

2° He renk ken huel hag eun all, pe an ingalded.

3° Sikour pa vezeur er boan, pe ar garantez a vreur, ar vreudeuriez.

Ma !

1° Ar relijion, ar c'houarnamant, an dereadegez dirag an dud a laz pe a hual ar frankiz ; brezel eta da bep relijion, da bep gouarnamant, d'ar veleien, d'ar zoudarded, d'ar c'hiziou koz ha d'ar fals sevenedigez.

2° An noblanz, ar binvidien, ar mestr en he dra, ar privilachou a vir ne ve an dud kement ha kement an eil evel egile ; d'an traon eta an noblanz, an dud pinvidik, ar perc'hen en he dra, an holl privilachou pe an exan-sionou. Ar madou, ra vezint rannet kement ha kement da bep-hini, pe er c'hiz all : an douarou roet d'ar bar-rez, hag ar mear da ren al labourou ha da rei da bep-unan hervez he boan hag he ampartiz.

Gounidou al labourou mekanik ha re ar micheriou a vezo rannet etre ar vistri hag ar vicherourien, da bep-hini hervez he aked hag he vouiziegez.

3° An deskadurez kristen a spount ar vugale gant kredennou faltaziuz ; a c'hourc'hemenn da bep-unan choum en he renk ; a vir evelse na'z ear araok e netra, a zalc'h an dudigou paour en ho berrentez ; er meaz eta breudeur ha c'hoarezed ar skoliou ! hag en ho leac'h mistri ha mestrezed laïk, ha ne gomzint d'ar vugale nag a ziaoul nag a Zoue. Ar skol na gousto netra. Ar vugale guella speredet a iello d'ar skoliou braz var gount ar republik ; ha pep den iaouank great he studi, a gemero ar stad a garo, ar stad a zereo ouz he c'hoant hag ouz he c'halloudegez.

Kurunen ar republik ruz a vezo ar garantez a vreur pe ar vreudeuriez. An holl a vezo breudeur ha c'hoarezed ; ne vezo mui a zimiziou ; liberte d'ar vaouez kouls ha d'ar goaz, ken lezen nemet ar garantez. Ar vugale a ve-zo savet ha maget gant ar vamm Republik, ne vezo mui a heritachou nag a gerentiez ; ar c'hrouadur na anavezo na tad na mamm ; an dud iaouank a vezo he vreudeur, hag ar re goz he dud da veza doujet.

Erfin, ar banniel ruz a vezo banniel ar vro, ar banniel ruz, liou ar garantez.

Lok ar Franmasounet e Brest.

Al leac'h ma vez custum ar *Franmasounet* d'en em assambli a vez great *Lok* anezhan e gallec, evel ma vez lavaret *lok ar c'hi* e brezounec. Evelse e ve gellet lavaret dezho : « *kea d'az Lok*, *franmasoun*, evel ma vez la-varet d'ar chass : kea d'az lok, *Baillon*, pe *Azor*.

N'euz ket pell, eun den hag en deuz eur garg huel en deuz rentet kount d'ar c'houarnamant euz an dispi-gnou a vez great e porz Brest. An dra-ze en deuz roet tro dezhan da lavaret eur ger bennac divar benn *fran-masounet* ar géar-ze. Hogen, etouez calz traou all, setu ama petra or beuz remerket er pez en deuz scrivet var ar poent-se :

« *Lok*, (ti, al leac'h m'int custum d'en em assambli), « *Lok* ar *Franmasounet* e Brest a zo ru Guyot, 4. Eun « ti caër eo da velet dioc'h an dianveaz, hag en diabarz « an traou a zo ive renket brao, evel ma tleont beza « evit servich ar *Franmasounet*. An *templ*, ha *sal ar c'honseil* a zo livet caër, hag a so ennho traou a briz.

« ..... Eun officer var vor euz ar « renk huella, ha *franmasoun* he unan, en em glemme « n'euz ket c'hoaz pell, abalamour m'az oa nebeut a « officerien vraz, da lavaret eo, nebeut a gabitenet a « lestr hag a vije *franmasounet*..... A hent all, bez « ez euz en ho zouez calzic tud hag o deuz eur garg « bennac er porz, medecinet, mecanicianet, scrivanie-« rien. Ar *franmasounet* n'o deuz carg ebet a berz ar « c'houarnamant a zo marc'hadourien, an darn-vuia « anezho. N'euz ket a labourerien en ho zouez..... « *Franmasounet* Brest, evel re al leac'h all peurvuia, « a zo, dreist peb tra, *a enep ar relijion hag ar veleien*.

« ..... Bep sul, al labourerien a zo anavezet « gant ar *Franmasounet*, pe a zo bet comzet evitho « gant eur *breur* bennac, (ar *Franmasounet* a ro ive « an eil d'egile an hano a vreur), a ia d'al *lok*, hag a « gemer eno levriou hag o deuz counje da gass gantho « d'ho zi. Alia a reer stard al labourerien a lenn al « levriou-ze d'ho reï da anaout pe d'ho fresta d'ar ga-« maladet a gavfent prest d'ho c'hemeret. Hiniennou « euz al labourerien vad o deuz clasket kaout al le-« vriou-ze, ha n'o deuz ket gellet ho c'haout.....

Plijadur a ra deomp clevet n'ez euz c'hoaz labourer ebet etouez *Franmasounet* Brest. Mes ar re a ia d'al *lok* da gerc'hat levriou a zo dija tost da veza gounezet ; ar pez a ziscouez n'euz ket a c'houez vad gant al levriou-ze, eo abalamour ne vezont ket roet d'al *labourerien vad* a zo bet o clask ho c'haout. An tiegeziou kristen a zo var dro Brest a dle teuler evez e kenver ar poent-se. Arabad e dezho ancounac'haat eo ar *Franmasounet excummunuget*, da lavaret eo, lakeat er meaz euz an Ilis dre eur zetans euz hon Tad Santel ar Pab.

KELEIER.

An Aotrou Lollivier, bet persoun e Mespaol, a zo maro en ti a repos, e Castel, d'an oad a dost da 80 vloaz.

Chenchamanchou etouez ar Veleien :

An Aotrou'n Amour, cure e Sant-Vaze-Montroulez, a zo hanvet cure e Lesneven.

An Aotrou Troussel, cure e Commana, a zo hanvet cure e Sant-Vaze-Montroulez.

An Aotrou Jourdren, cure e Esquibien, a zo hanvet cure e Kernevel.

An Aotrou Marchand, persoun Penc'hran, a zo hanvet persoun e Gouezec.

An Aotrou Guegen, cure e Ergue-Armel, a zo hanvet persoun e Penc'hran.

An Aotrou Goff, cure e Cleder, a zo hanvet belec ar C'harmelitezet e Montroulez.

An Aotrou Boustouler, persoun Botmeur, a zo hanvet persoun er Merzer.

An Aotrou Gueguen, cure e Edern, a zo hanvet persoun e Botmeur.

An Aotrou Gueguen, nevez beleget, a zo hanvet cure en Edern.

An Aotrou Maoult, cure e Sant-Vaze-Kemper, a zo hanvet rejant e siminer Pount-e-Croaz.

An Aotrou Rolland, nevez beleget, a zo hanvet cure e Cleder.

An Aotrou Roue, cure e Loperec, a zo hanvet cure e Sant-Vaze-Kemper.

An Aotrou Lecuyer, nevez beleget, a zo hanvet cure e Plouguer.

An Aotrou Perrot, nevez beleget, a zo hanvet cure e Lanmeur, e plas an Aotrou Bizien, a zo en em dennet en ti a repos e Castel, abalamour d'he iec'het.

Ar Gerant : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. de Kerangal *mouller an Escopti.*

HENT HOUARN ORLEANS.

PARIS DA LANDERNE DRE NAONED HA REDON.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.					
Paris..... *Dib.*					8h45n.	
Naoned.....					6 10m	
Savenay.....					7 29	
Redon.....	5h »m			6h50m	8 52	
Guened.....	6 28			8 3	10 21	3h40n.
Santez-Anna...	6 54			» »	10 44	4 6
Auray.....	7 6			8 35	11 10	4 20
Lorient.....	8 15			9 24	cr. 10	5 42
Gestel.....	8 35			» »	cr. 29	6 1
Quimperlé.....	8 57			9 55	cr. 48	6 25
Bannalec.....	9 21			» »	1 11n.	6 49
Rosporden.....	9 39			» »	1 29	7 7
Quimper.....	10 6m	5h30m	10 52m		2 2	7 46
Quéménéven...		6 »			2 27	8 16
Castellin.....		6 30			2 52	8 50
Quimerch.....		6 58			3 14	9 23
Hanvec.....		7 24			3 33	9 43
Daoulas.....		7 38			3 48	10 »
Dirinon.....		7 58			4 4	10 19
Landerne..*Arr.*		8 17			4 20	10 38
Brest.....*Arr.*		9 5m			5 10n.	11 40n.

LANDERNE DA BARIS DRE REDON HA NAONED.

EANOU.	P'EUR A TIBLAS PEP TREIN.					PRIZ AR PLASOU.		
						1res	2es	3es
Brest.....*Dib.*		7h45m		2h »n.	7h30n.	» 1 »c	» 1 »c	» 1 »c
Landerne..*Dib.*		8 35		2 45	8 50	» »	» »	» »
Dirinon.....		8 53		3 5	8 32	1 35	0 95	0 70
Daoulas.....		9 4		3 18	8 46	2 35	1 75	1 25
Hanvec.....		9 19		3 34	9 2	3 55	2 65	1 95
Quimerc'h.....		9 34		3 51	9 24	5 05	3 75	2 85
Castellin.....		9 57		4 17	9 49	6 65	5 00	3 65
Quéménéven...		10 18		4 38	10 12	8 25	6 20	4 55
Quimper.....	6h »m	10 53	cr. 20	5 13	10 38n.	10 45	7 85	5 75
Rosporden.....	6 38	11 32	cr. 53	5 45		12 90	9 65	7 05
Bannalec.....	6 55	11 48	1 10n.	6 1		14 30	10 70	7 80
Quimperlé.....	7 19	cr. 11	1 32	6 24		16 00	11 95	8 85
Gestel.....	7 39	cr. 30	1 48	6 41		17 35	13 00	9 55
Lorient.....	8 5	1 5n.	2 8	7 14		18 45	13 85	10 10
Auray.....	9 35	2 5	3 »	8 14		22 75	17 10	12 55
Santez-Anna...	9 43	2 14	» »	8 24		23 15	17 35	12 70
Guened.....	10 8m	2 41	3 31	8 49		25 10	18 85	13 80
Redon.....		4 24	4 51n.	10 27n.		29 95	22 55	16 50
Savenay.....		2 35				31 80	23 90	17 45
Naoned.....		6 52n.				36 20	27 20	19 05
Paris.....*Arr.*		5 5m				81 20	60 05	44 10

HENT HOUARN AR C'HUZ HEOL.

PARIS DA VREST DRE AR MANS HA ROAZON.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.						
Paris.....*Dib.*		8h »n.			10h30n.	7h30m	
Ar Mans.....		1 2m			5 40m	cr. 9	
Roazon.....		4 39	5h »m		10 50	3 55n.	
Sant-Brieuc....		6 52	8 5		1 48n.	7 4	
Guingamp.....		7 29	8 56		2 44	7 58	
Belle-Isle.....		» »	9 22		3 15	8 24	
Plouigneau.....		» »	10 28		4 16	9 28	
Montroulez.....	7h10m	8 45	10 50		4 40	9 54	
Pleyber-Christ..	7 26	» »	11 8		4 59	10 8	
Sant-Thégonnec	7 36	» »	11 18		5 14	10 18	
Landivisiau....	7 59	9 17	11 37		5 34	10 37	
Landerne.....	8 30	9 36	cr. 4	4h31n.	6 1	11 4	
Kerhuon.....	8 48	» »	cr. 23	4 50	6 20	11 22	
Brest.....*Arr.*	9 5m	10 »m	cr. 45	5 10n.	6 35n.	11 40n.	

BREST DA BARIS DRE ROAZON HAG AR MANS.

EANOU.	P'EUR E TIBLAS PEP TREIN.						PRIZ AR PLASOU.		
							1res	2es	3es
Brest.....*Dib.*	7h »m	7h45m	11h30m	2h »n.	4h »n.	7h30n.	» »	» »	» »
Kerhuon.....	7 14	8 7	11 45	» »	4 12	7 42	1 15 4c	» 1 65c	» 1 45c
Landerne.....	7 35	8 20m	cr. 9	2 23	4 33	8 4	2 35	1 75	1 25
Landivisiau....	7 58		cr. 34	2 42	4 54	8 26	4 20	3 10	2 20
Sant-Thégonnec	8 19		cr. 58	» »	5 15	8 46	5 65	4 20	3 05
Pleyber-Christ..	8 30		1 11n.	» »	5 24	8 56	6 50	4 70	3 35
Montroulez.....	8 50		1 39	3 17	5 50	9 10n.	7 10	5 50	4 05
Plouigneau.....	9 9		1 57	» »	6 14		8 60	6 45	4 70
Belle-Isle.....	10 10		3 10	» »	7 30		12 65	9 50	6 90
Guingamp.....	10 36		3 34	4 35	8 5		14 55	10 85	7 95
Sant-Brieuc....	11 40		4 48	5 38	9 3		18 35	13 70	10 05
Roazon.....	2 55n.		7 40n.	8 »			30 75	23 05	16 90
Ar Mans.....	7 12			cr. 5			50 75	38 05	27 85
Paris.....*Arr.*	11 40n.			4 45m			76 75	157 55	25 11

FINISTÈRE ÉGLISE CATHOLIQUE

Archives et bibliothèque diocésaine de Quimper et Léon

Document numérisé

Source : http://catholique-quimper.cef.fr/diocese/bibliotheque-et-archives.html

2011